ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)

ปริญญา

หลักสูตรและการสอน | การศึกษา

สาขา | **ภาควิชา**

เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ในสถาบันอุดมศึกษาของไทย

The Development of Management and Teaching Profession Experience Model in Higher Education Institutes of Thailand

นามผู้วิจัย นายสุรวีร์ เพียรเพชรเลิศ

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก .....

(รองศาสตราจารย์ปราณี โพธิสุข, Ph.D.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม .....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์แม้นมาศ ลีลสัตยกุล, Ph.D.)

หัวหน้าภาควิชา .....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุดารัตน์ สารสว่าง, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

.....

(รองศาสตราจารย์กัญจนา ธีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ ..... **เดือน** ..... **พ.ศ.** .....

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ในสถาบันอุดมศึกษาของไทย

The Development of Management and Teaching Profession Experience Model in Higher Education Institutes of Thailand

โดย

นายสุรวีร์ เพียรเพชรเลิศ

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)
พ.ศ. 2553

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สุรวีร์ เพียรเพชรเลิศ 2553: การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทย ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) สาขาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รองศาสตราจารย์ปราณี โพธิสุข, Ph.D. 572 หน้า

วัตถุประสงค์การวิจัยคือ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของไทย 2) เพื่อศึกษาลักษณะการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ และ 3) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทย การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาตามระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาได้แก่ คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาของไทยจำนวน 8 สถาบัน และสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศจำนวน 4 สถาบัน เครื่องมือในการวิจัยได้แก่ แบบบันทึกข้อมูล แบบสัมภาษณ์ ประเด็นคำถาม และแบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การสอบถามความคิดเห็น วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู สถาบันอุดมศึกษาทั้ง 8 แห่ง ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์กร การบริหารบุคลากร การอำนวยการ การประสานงาน และการงบประมาณ มีการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติการสอน การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 2 ภาคเรียน การประเมินผลเป็นรายปี หรือรายภาค อาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงมีบทบาทสำคัญต่อการนิเทศ นิสิต/ นักศึกษามีสมรรถนะการเป็นครูที่เก่ง และมีคุณลักษณะการเป็นครูที่ดี โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ลักษณะการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศทั้ง 4 แห่ง มีการกำหนดมาตรฐานโปรแกรมครุศึกษา มีการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติการสอน การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1 ภาคเรียน ประเมินผลการให้คะแนนแบบรูบริค ผู้นิเทศก์คือ อาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง 3) การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทยประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า: การบริหารจัดการประสบการณ์วิชาชีพครูแบบมีส่วนร่วม กระบวนการ: การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูแบบบันไดสู่วิชาชีพครู ผลผลิต: การประเมินผลสมรรถนะและคุณลักษณะแบบประเมินผลตามสภาพจริง รูปแบบดังกล่าวมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

_____ _____ ___ / ___ / ___

ลายมือชื่อนิสิต ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Surawee Peanpedlerd 2010: The Development of Management and Teaching Profession Experience in Higher Education Institutes of Thailand. Doctor of Philosophy (Curriculum and Instruction), Major Field: Curriculum and Instruction, Department of Education. Thesis Advisor: Associate Professor Pranee Potisuk, Ph.D. 572 pages.

The purposes of this research were to 1) study the present state of the management and teaching profession experiences in higher education institutes of Thailand; 2) study the teaching profession experiences in foreign higher education institutes; and 3) develop a model of management and teaching profession experiences suitable for the faculty of education in higher education institutes of Thailand. This study was conducted using both the qualitative and quantitative research methodology. The samples included eight higher education institutes of Thailand and four foreign higher education institutes. Several research tools were used to collect data including a recording form, an interview form, a question-item form, and questionnaires. The data were also gathered from documents and focus-group discussions as well as opinion gathering. The data were analyzed by qualitative and quantitative research methodology.

The findings indicated that: 1) The management and teaching profession experiences in the faculty of education in eight higher education institutes of Thailand consist of planning, organizing, staffing, directing, coordinating and budgeting. The process of teaching profession experiences included pre-teaching profession experiences prior to student teaching in school, student teaching in school for two semesters, and an annual or semester evaluation. The students' overall competencies and characteristic were at a high level; 2) The teaching profession experiences in foreign higher education institutes, it was found that state's teacher standards were incorporated into the teacher education programs. There were two types of pre-teaching profession experiences and student teaching in schools. The evaluation was rubric scoring method. Supervisors consisted of university supervisors and cooperating teachers; 3) The development of management and teaching profession experiences model in higher education institutes of Thailand consist of input, process, output and the evaluation of the model's feasibility was at a high level.

_____ / ____ / ____

Student's signature Thesis Advisor's signature

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างสูงจาก รองศาสตราจารย์ ดร. ปราณี โพธิสุข อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. แม้นมาศ ลีลสัตยกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมที่ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาตลอดจนให้ความช่วยเหลือแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร. นพวรรณ ฉิมรอยลาภ ประธานกรรมการสอบปกป้องวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุมนา ระบอบ ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกในการสอบปกป้องวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.คุณหญิงอารมณ์ ฉนวนจิตร รองศาสตราจารย์ ดร. นิรมล ศตวุฒิ รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ สังข์อ่อง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล ยุตาคม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชรินทร์ มั่งคั่ง รองศาสตราจารย์ อนงค์พร สมานชาติ รองศาสตราจารย์ สมปัต ตัญตรัยรัตน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปนิดา ศิริกุลวิเชฐ อาจารย์ ดร.วิทวัฒน์ ขัตติยะมาน อาจารย์ ดร.เชษฐ์ ศิริสวัสดิ์ อาจารย์ ดร.นพเก้า ณ พัทลุง อาจารย์เยาวพรรณ ทิมทอง และนางคัชนีย์ โพคาวัฒนะ

ขอขอบคุณครูพี่เลี้ยงทุกท่านในโรงเรียนสาธิต ฯ และสถานศึกษาเครือข่ายที่ตอบแบบสอบถาม และขอบคุณนิสิต/ นักศึกษาระดับชั้นปีที่ 5 ที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาครั้งที่ 2 ที่สละเวลาร่วมสนทนากลุ่มในครั้งนี้

คุณค่าอันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบให้กับบุคคลที่ข้าพเจ้ารักยิ่ง ได้แก่ สุกิจ เพียรเพชรเลิศ (คุณพ่อ) ยุพา พิตยกูลศาล (คุณแม่) สุชาดา เพียรเพชรเลิศ (น้องสาว) และน้องชายทั้ง 2 คน สุรศักดิ์ เพียรเพชรเลิศ และสุรชัย เพียรเพชรเลิศ

สุรวีร์ เพียรเพชรเลิศ

มีนาคม 2553

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง (3)

สารบัญภาพ (9)

บทที่ 1 บทนำ 1

ความสำคัญของปัญหา 1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย 4

ขอบเขตของการวิจัย 4

ประโยชน์ที่ได้รับ 5

นิยามศัพท์ 6

บทที่ 2 การตรวจเอกสาร 8

แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับรูปแบบ 9

วิธีการเชิงระบบ 14

การจัดประสบการณ์วิชาชีพครู 20

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 95

บทที่ 3 วิธีการวิจัย 134

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง 138

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 140

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 143

วิธีการเก็บข้อมูล 148

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล 154

บทที่ 4 ผลและวิจารณ์ 157

ผลการวิจัยส่วนที่ 1 สภาพปัจจุบันการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาของไทย 158

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ผลการวิจัยส่วนที่ 2 ลักษณะการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของ
คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษา
ต่างประเทศ 327
ผลการวิจัยส่วนที่ 3 พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการและการจัด
ประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทย 380
ข้อวิจารณ์ส่วนที่ 1 สภาพปัจจุบันการบริหารจัดการและการจัด
ประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์/
ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาของไทย 465
ข้อวิจารณ์ส่วนที่ 2 ลักษณะการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของ
คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษา
ต่างประเทศ 486
ข้อวิจารณ์ส่วนที่ 3 พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการและการจัด
ประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทย 491
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ 494
สรุปผลการวิจัย 496
ข้อเสนอแนะ 503

เอกสารและสิ่งอ้างอิง 505

ภาคผนวก 521
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 522
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ 557
ภาคผนวก ค รายชื่อนิสิต/ นักศึกษาที่ร่วมสนทนากลุ่ม 560
ภาคผนวก ง รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ 569

ประวัติการศึกษาและการทำงาน 572

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	บทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู	81
2	แหล่งข้อมูลสารสนเทศลักษณะการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู สถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ	150
3	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนและมีความสมบูรณ์	153
4	ข้อมูลเบื้องต้นของคณะศึกษาศาสตร์/ ครุศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษาของไทย	159
5	การบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ประเด็นการวางแผนงาน	169
6	สรุปแนวทางการดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา	177
7	สรุปสถาบันอุดมศึกษาที่จัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์วิชาชีพครู	178
8	สรุประดับชั้นปีปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา	179
9	สรุปนโยบายสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอน	181
10	การบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ประเด็นการจัดองค์กร	183
11	สรุปสถาบันอุดมศึกษาที่มีฝ่าย/ หน่วย/ ศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู	186
12	สรุปหลักการในการพิจารณาสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอน	187

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
13	การบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ประเด็นการบริหารบุคลากร	188
14	สรุปสถาบันอุดมศึกษาที่สนับสนุนส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน	198
15	การบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ประเด็นการอำนวยการ	200
16	สรุปการอำนวยการของแต่ละสถาบันอุดมศึกษา	202
17	การบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ประเด็นการประสานงาน	203
18	สรุปแนวทางการประสานงานของแต่ละสถาบันอุดมศึกษา	207
19	การบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ประเด็นการงบประมาณ	208
20	การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา	213
21	สรุปประเด็นประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา	216
22	การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา	218
23	สรุปประเด็นการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา	222
24	การประเมินผล	224
25	สรุปประเด็นการประเมินผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา	233

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
26	บทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศก์	235
27	สรุปผู้นิเทศก์นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา	250
28	วุฒิการศึกษาของครูพี่เลี้ยงจำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัด	279
29	ประสบการณ์ในสายงานของครูพี่เลี้ยงจำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัด	281
30	ประสบการณ์ในการทำวิจัยของครูพี่เลี้ยงจำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัด	283
31	สมรรถนะการเป็นครูที่เก่งโดยภาพรวมของนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอน จำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดของครูพี่เลี้ยง	287
32	คุณลักษณะการเป็นครูที่ดีโดยภาพรวมของนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอน จำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดของครูพี่เลี้ยง	291
33	สมรรถนะการเป็นครูที่เก่งของนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับหลักสูตร จำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดของครูพี่เลี้ยง	293
34	สมรรถนะการเป็นครูที่เก่งของนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการสอน จำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดของครูพี่เลี้ยง	296
35	สมรรถนะการเป็นครูที่เก่งของนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับสื่อการสอน จำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดของครูพี่เลี้ยง	302

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
36	สมรรถนะการเป็นครูที่เก่งของนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล จำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดของครูพี่เลี้ยง	305
37	สมรรถนะการเป็นครูที่เก่งของนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน จำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดของครูพี่เลี้ยง	308
38	สมรรถนะการเป็นครูที่เก่งของนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการปฏิบัติงานทั่วไป จำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดของครูพี่เลี้ยง	312
39	คุณลักษณะการเป็นครูที่ดีของนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในด้านคุณลักษณะด้านบุคลิกลักษณะ จำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดของครูพี่เลี้ยง	317
40	คุณลักษณะการเป็นครูที่ดีของนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในด้านคุณลักษณะด้านความรับผิดชอบ จำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดของครูพี่เลี้ยง	321
41	คุณลักษณะการเป็นครูที่ดีของนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในด้านคุณลักษณะทางด้านมนุษยสัมพันธ์ จำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดของครูพี่เลี้ยง	324
42	คุณลักษณะการเป็นครูที่ดีของนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในด้านคุณลักษณะด้านจรรยาบรรณวิชาชีพครู จำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดของครูพี่เลี้ยง	326

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
43	ข้อมูลเบื้องต้นของคณะศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ	328
44	กรอบแนวคิดในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู	331
45	มาตรฐานความรู้ ความหลากหลาย ชุมชน และการเติบโตในวิชาชีพของสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ	337
46	ประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา	338
47	การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา	349
48	การประเมินผล	359
49	บทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศก์	370
50	วุฒิการศึกษาของผู้เชี่ยวชาญ	381
51	ปัจจัยนำเข้า: การบริหารจัดการประสบการณ์วิชาชีพครูแบบมีส่วนร่วม	382
52	กระบวนการ: รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูแบบบันไดสู่วิชาชีพครู	384
53	ผลผลิต: การประเมินผลสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งและคุณลักษณะการเป็นครูที่ดี	386
54	รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูแบบบันไดสู่วิชาชีพ	403

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
55	ความสัมพันธ์ระหว่างรายวิชางานโรงเรียน งานครูประจำชั้น และประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น I	409
56	ความสัมพันธ์ระหว่างรายวิชาวิธีการสอน การวิจัยในชั้นเรียน และประสบการณ์ภาคสนามเบื้องต้น II	415
57	แนวทางการดำเนินกิจกรรมเพื่อปลูกฝังคุณลักษณะความเป็นครูที่ดี	426
58	ครูที่เก่ง : สมรรถนะทางด้านการปฏิบัติการสอน	445
59	ครูที่เก่ง : สมรรถนะทางด้านการปฏิบัติการวิจัย	449
60	ครูที่เก่ง : สมรรถนะทางด้านการปฏิบัติงานทั่วไป	452
61	ครูที่ดี : คุณลักษณะทางด้านการปฏิบัติตน	455
62	การประเมินผลการอภิปราย/ เสวนา/ สัมมนา	459

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	การศึกษาปรากฏการณ์โดยวิธีการสร้างโมเดล	11
2	องค์ประกอบของระบบ	19
3	บทบาทหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์	54
4	การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู	85
5	แนวคิดโครงสร้างของศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ	87
6	ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทย	135
7	รูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทย	389
8	รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูแบบบันไดสู่วิชาชีพ	402
9	ขั้นตอนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา	477
10	ขอบข่ายการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา	480
11	ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นิเทศก์และนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา	483
12	แนวทางการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา	487

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
13	ความสัมพันธ์ในการทำงานของอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และนิสิต/นักศึกษาปฏิบัติการสอน	491

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ในโลกปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้พัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ค่านิยม ศิลปวัฒนธรรม ฯลฯ อันส่งผลให้สังคมระดับนานาประเทศในปัจจุบันอยู่ท่ามกลางกระแสการแข่งขันในทุกด้าน ประเทศไทยเป็นอีกประเทศหนึ่งที่ไม่อาจปฏิเสธกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ การที่ประเทศไทยจะสามารถยืนหยัดอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมั่นคงและมีศักดิ์ศรีสามารถแข่งกับนานาประเทศได้นั้น จึงขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ซึ่งเกื้อหนุนต่อการเพิ่มศักยภาพทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยที่สำคัญที่เป็นรากฐานของการพัฒนาทุกด้านก็คือ “คน” คุณภาพของคนจึงนับเป็นสิ่งสำคัญที่สุด คนในประเทศที่มีคุณภาพย่อมเป็นทรัพยากรสำคัญสำหรับการพัฒนาประเทศได้เป็นอย่างดี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพ “คน” ให้คนไทยทุกคนได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจ ความรู้ ความสามารถ ทักษะการประกอบอาชีพ และมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างศักยภาพให้กับตนเองที่จะนำไปสู่ความเข้มแข็งของครอบครัว ชุมชน และสังคมไทย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม, ม.ป.ป.)

ปัจจัยสำคัญสำหรับการพัฒนาคนก็คือ “การศึกษา” เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสร้างคนให้มีคุณภาพที่สามารถนำการพัฒนาประเทศทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมได้อย่างสมดุล เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศ ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นแนวทางที่สำคัญยิ่งสำหรับพัฒนาบุคคลและสังคม รวมทั้งช่วยให้ประเทศชาติมีความเจริญทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันประเทศไทยกำลังก้าวสู่ยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ประเทศไทยจึงต้องพยายามพัฒนาคุณภาพการศึกษาของคนหรือประชาชนเพื่อให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน การจัดการศึกษาเพื่อให้ได้คนที่มีคุณภาพต้องอาศัยปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายด้าน เช่น ครูอาจารย์ ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษา หลักสูตรและการสอน ผู้เรียน ตลอดจนทรัพยากรต่าง ๆ ที่สนับสนุนการจัดการศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การพัฒนาการศึกษาจะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้าน และปัจจัยหนึ่งที่สำคัญมากที่สุดคือ “ครู” เพราะครูคือบุคลากรวิชาชีพที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 7 มาตรา 52 ได้ระบุไว้ว่า (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

> …กระทรวงการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ต้องส่งเสริมให้มีระบบกระบวนการผลิตการพัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยกำกับ และประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิต และพัฒนาคณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางศึกษาให้มีความพร้อม และมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง…

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าวข้างต้น ได้เน้นความสำคัญของครูเป็นอย่างยิ่ง คุณภาพของการศึกษาจึงขึ้นอยู่กับคุณภาพของครูเป็นสำคัญ เพราะครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมาย

คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ในสถาบันการศึกษาต่างๆ เป็นหน่วยงานที่มีส่วนรับผิดชอบโดยตรงในการผลิตครู เพราะเป็นสถาบันที่จัดการศึกษา เพื่อมุ่งฝึกหัดและพัฒนาผู้ที่จะประกอบอาชีพครูให้มีจิตสำนึก ความรับผิดชอบและเป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคม รวมทั้งเป็นบุคคลที่มีความใฝ่รู้มุ่งพัฒนาตนเอง และการสอนอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้น สถาบันการศึกษาในคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ที่ผลิตครูจะต้องจัดการเรียนการสอนที่ครอบคลุมกระบวนการตั้งแต่การจัดหลักสูตร การบริหารหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนรู้ กิจกรรมเสริมหลักสูตร และการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถาบันที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนานิสิต/ นักศึกษาครูให้เป็นบัณฑิตครูที่มีคุณภาพ

ประสบการณ์วิชาชีพครูถือว่าเป็นกระบวนการสำคัญในการผลิตครู ทั้งนี้เพราะประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นการฝึกปฏิบัติการทำงานด้วยประสบการณ์จริง นิสิต/ นักศึกษาได้มีโอกาสนำสิ่งที่ตนได้ศึกษาทุกภาคทฤษฎีไปใช้กับสถานการณ์จริง และมีโอกาสได้เรียนรู้ และฝึกปฏิบัติภารกิจที่แท้จริงของครู ประสบการณ์วิชาชีพครูจึงเป็นกิจกรรมและประสบการณ์ที่สำคัญประการหนึ่งของสถาบันการผลิตครูระดับต่าง ๆ ที่พยายามจะจัดให้นิสิต/ นักศึกษาได้นำเอาทฤษฎีต่าง ๆ ที่เรียนมาได้ฝึกปฏิบัติ เพื่อให้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทความเป็นครู รู้จักเลือกใช้วิธีสอนให้ถูกต้อง มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู เรียนรู้ระบบการจัดการบริหารการศึกษาในโรงเรียน ทำงานร่วมกับผู้บริหาร คณาจารย์ และเจ้าหน้าที่ของโรงเรียน ตลอดจนเข้าใจและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ชาตรี ฝ่ายคำตา และ วรรณทิพา รอดแรงค้า (2548) ได้กล่าวถึงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หรือการฝึกสอนว่าเป็นหัวใจในการผลิตครู เพราะเป็นการเตรียมนักศึกษาครูให้พร้อมที่จะไปเป็นครูที่ดีในอนาคต ซึ่งในขณะฝึกประสบการณ์วิชาชีพ นิสิต/ นักศึกษาครูสามารถพัฒนาความรู้ในเนื้อหาบูรณาการกับวิธีสอน รวมทั้งด้านเทคนิควิธีที่สามารถนำความรู้ไปใช้ปฏิบัติงานในหน้าที่ครูด้านต่าง ๆ เช่น งานสอน งานกิจการนักเรียน งานแนะแนว งานธุรการ งานพัฒนาตน งานพัฒนาสังคม และยังมีโอกาสพัฒนาด้านคุณลักษณะ เพื่อให้มีลักษณะที่เหมาะสมสำหรับการเป็นครู เช่น เป็นผู้ที่มีใจรักศรัทธาในวิชาชีพครู มีค่านิยมที่พึงประสงค์ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจรรยาบรรณในวิชาชีพครู

ประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นหัวใจสำคัญของการผลิตครู เพราะเป็นการเน้นกระบวนการภาคปฏิบัติที่ช่วยเสริมสร้างทั้งคุณภาพของการผลิตครูให้มีความสามารถในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของครูได้เป็นอย่างดี (สาวิตรี โรจนะสมิต และ วรรณทิพา รอดแรงค้า, 2548) การผลิตครูของสถาบันอุดมศึกษาต่างให้ความสำคัญต่อการจัดให้นิสิต/ นักศึกษามีโอกาสฝึกปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ และประสบการณ์วิชาชีพครู อันจะช่วยเสริมสร้างให้นิสิต/ นักศึกษาได้เป็นผู้ที่มีความสามารถและมีทักษะในด้านต่างๆ พอที่จะรับผิดชอบในด้านการสอน แต่อย่างไรก็ตาม ผลการสำรวจปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ผ่านมา พบว่าการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีปัญหาเกิดขึ้นหลายด้าน เช่น ปัญหาด้านการเตรียมการสอน (ทิพย์วัลย์ นุ่มประเสริฐ, 2542; วรรณทิพา รอดแรงค้า และ ภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์, 2545) ปัญหาการดำเนินการสอน (รุ่งฟ้า กิติญานุสันต์ และ สมประสงค์ ประสงค์เงิน, 2542; วรรณทิพา รอดแรงค้า และ ภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์, 2545) ปัญหาที่เกิดจากนิสิต/ นักศึกษา (สุภา ยธิกุล, 2544) ปัญหาโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (แฉล้ม ลิมปิจักร์, 2529) และปัญหาการจัดเตรียมประสบการณ์วิชาชีพให้กับนิสิต/ นักศึกษา (ทิพย์วัลย์ นุ่มประเสริฐ, 2542)

สภาพปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูดังกล่าว เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นซ้ำซากทุกปีในทุกสาขาวิชาเอกของหลักสูตรการผลิตครู และถึงแม้ว่าได้มีการปรับหลักสูตรโดยจัดการศึกษาจากเดิมที่เป็นหลักสูตร 4 ปี มาเป็น 5 ปี โดยขยายเวลาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (ฝึกสอน) ในสถานศึกษาจากเดิมใช้เวลา 1 ภาคเรียน มาเป็น 2 ภาคเรียน (1 ปีการศึกษา) ปัญหาเหล่านี้ก็อาจเกิดขึ้นได้อีกเช่นกัน ถ้าให้ความสนใจแต่เฉพาะปริมาณเวลาที่เพิ่มขึ้น โดยไม่พิจารณาถึงการจัดประสบการณ์วิชาชีพอย่างมีคุณภาพ นอกจากนี้ การบริหารจัดการ และรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งของไทยนั้น ได้มีการดำเนินการหรือการปฏิบัติในรายละเอียดที่

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลทำให้มาตรฐานในการเตรียมนิสิต/ นักศึกษาครูมีผลลัพธ์ที่แตกต่างกันในแต่ละสถาบันอุดมศึกษา

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการ และการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทย โดยศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษา และลักษณะการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ เพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบการบริหารจัดการ และการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูที่เหมาะสม อันเป็นประโยชน์ และเป็นแนวทางในการดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันการศึกษาที่ผลิตครูของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษาของไทย

2. เพื่อศึกษาลักษณะการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ

3. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการ และการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทย ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทยโดยองค์รวม ไม่ได้เจาะจงสาขาวิชาเอกใดวิชาเอกหนึ่ง และเป็นการศึกษาการบริหารจัดการ และการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทยในหลักสูตรการผลิตครู 5 ปี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. การศึกษาสภาพปัจจุบันอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับลักษณะการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทย ผู้วิจัยศึกษาในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านข้อมูลพื้นฐานของคณะศึกษาศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ด้านการบริหารจัดการประสบการณ์วิชาชีพครู ด้านกระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู และด้านผลผลิตนิสิต/ นักศึกษาครู สำหรับการศึกษาลักษณะการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศ ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะในด้านข้อมูลพื้นฐานของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ และด้านกระบวนการประสบการณ์วิชาชีพครู

3. กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา ได้แก่

3.1 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทย ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ/ ประธานกรรมการ หรือกรรมการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ครูพี่เลี้ยง และนิสิต/ นักศึกษาชั้นปีที่ 5 ที่กำลังปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา (ครั้งที่ 2) ปีการศึกษา พ.ศ. 2551-2552 จากคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของไทยที่สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐเดิม จำนวน 8 สถาบัน ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยทักษิณ

3.2 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ ค.ศ. 2008-2009 จำนวน 4 สถาบัน ได้แก่ Indiana University (Bloomington), University of Iowa, University of Minnesota (Morris) และ University of Mary

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้ทราบถึงสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษาของไทย

2. ได้ทราบถึงลักษณะการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ

3. ได้รูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูให้กับคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษาของไทยที่มีความเหมาะสม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นิยามศัพท์

รูปแบบ หมายถึง โครงสร้างที่แสดงความสัมพันธ์ส่งเสริมซึ่งกันและกัน ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

การบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู หมายถึง องค์ประกอบในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู อันได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การบริหารบุคลากร การอำนวยการ การประสานงาน และการงบประมาณ

การวางแผน หมายถึง การกำหนดแนวทางการดำเนินงาน หรือนโยบายที่จะดำเนินการไว้ล่วงหน้า เพื่อให้การปฏิบัติงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

การจัดองค์กร หมายถึง การวางรูปแบบหน่วยงานอย่างเป็นระบบ และกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละส่วนงานต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

การบริหารบุคลากร หมายถึง การคัดเลือกบุคลากรที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมมาปฏิบัติงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู รวมทั้งการพัฒนาบุคลากรเพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน และสนับสนุนส่งเสริมขวัญและกำลังใจแก่บุคลากร

การอำนวยการ หมายถึง ปัจจัยเกื้อหนุนที่สนับสนุน และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูให้เป็นไปอย่างราบรื่น และบรรลุวัตถุประสงค์

การประสานงาน หมายถึง การติดต่อสื่อสารเพื่อให้การดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุวัตถุประสงค์

การงบประมาณ หมายถึง การดำเนินการทางด้านการเงิน เพื่อสนับสนุนค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ของการดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งครอบคลุมถึงรายรับและรายจ่ายงบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงาน หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการเสนอข้อคิดเห็น ร่วมมือปฏิบัติงาน รวมทั้งพัฒนางานด้วยความเต็มใจ โดยมีแนวทางการมีส่วนร่วม ได้แก่ บุคคลที่มีส่วนร่วม ประเด็นที่มีส่วนร่วม และแนวทางการมีส่วนร่วม

การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูแบบบันไดสู่วิชาชีพครู หมายถึง การกำหนดขอบข่าย และลำดับประสบการณ์วิชาชีพครู

ขอบข่ายประสบการณ์วิชาชีพครู หมายถึง ประสบการณ์การปฏิบัติการสอน การปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน การปฏิบัติงานครู และการปฏิบัติตน

ลำดับประสบการณ์วิชาชีพครู หมายถึง ระดับขั้นการเรียนรู้ ระดับขั้นการฝึกฝน และระดับขั้นการพัฒนา

การพัฒนาครูแบบย้อนคิดทบทวน หมายถึง การใช้ความรู้สึก และสติปัญญาในการทบทวน หรือย้อนกลับไปคิดไตร่ตรองประสบการณ์วิชาชีพครู

ผลผลิตนิสิต/ นักศึกษาครู หมายถึง ผลที่เกิดจากการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูแก่นิสิต/ นักศึกษา ซึ่งพิจารณาจากสมรรถนะความเป็นครูที่เก่ง และคุณลักษณะของการเป็นครูที่ดี

สมรรถนะความเป็นครูที่เก่ง หมายถึง ความรู้ความสามารถทางด้านการปฏิบัติการสอน ด้านการปฏิบัติการทำวิจัยในชั้นเรียน และด้านการปฏิบัติงานในหน้าที่ครู

คุณลักษณะของการเป็นครูที่ดี หมายถึง การปฏิบัติตนในทางที่ดีงามของวิชาชีพครู ได้แก่ ด้านบุคลิกลักษณะ ด้านความรับผิดชอบ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านจรรยาบรรณวิชาชีพครู

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากเอกสาร ตำรา โดยมีประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับรูปแบบ

    1.1 ความหมายเกี่ยวกับรูปแบบ

    1.2 แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับการสร้างรูปแบบ

2. วิธีการเชิงระบบ

    2.1 ความหมายเกี่ยวกับระบบ

    2.2 องค์ประกอบวิธีการเชิงระบบ

3. การจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

    3.1 ความหมาย แนวความคิด ความสำคัญ และจุดมุ่งหมายของการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

    3.2 สมรรถนะความเป็นครู หรือนิสิต/ นักศึกษาครู

    3.3 บทบาทผู้นิเทศก์

    3.4 การประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3.5 ลักษณะ/ รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

3.6 การบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

3.7 ปัญหาการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับรูปแบบ

แนวคิดเรื่องการวิจัยโดยใช้ "รูปแบบหรือโมเดล" เป็นการวิจัยแนวใหม่ซึ่งกำลังได้รับความสนใจมากขึ้น ทั้งนี้เพราะการวิจัยโดยใช้รูปแบบจะช่วยให้ได้ความรู้ที่มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และช่วยพัฒนาความรู้ มีความชัดเจน และเป็นระบบ ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความหมาย และการสร้างรูปแบบหรือโมเดล ดังนี้

ความหมายเกี่ยวกับรูปแบบ

The Science Education Resource Center (SERC) at Carleton College(2004) ได้กล่าวถึง "โมเดล" คือ แบบโครงสร้าง ที่แสดงถึงสัดส่วน ลักษณะ และขนาด โมเดลเป็นสิ่งที่สร้างขึ้นที่ช่วยให้สิ่งต่าง ๆ เกี่ยวกับระบบได้เข้าใจง่ายขึ้น โดยทั่วไป "โมเดล" หรือแบบโครงสร้าง จะต้องประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการ และข้อมูลเกี่ยวกับผลผลิตหรือสิ่งที่คาดหวัง "โมเดล" หรือแบบโครงสร้างจะต้องง่ายต่อการเข้าใจ มีความเป็นไปได้ กำหนดขอบเขตชัดเจน

รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่แสดงโครงสร้างของความเกี่ยวข้องระหว่างชุดของปัจจัย หรือตัวแปรต่าง ๆ หรือองค์ประกอบที่สำคัญในเชิงความสัมพันธ์หรือเหตุและผลซึ่งกันและกันเพื่อช่วยให้เข้าใจข้อเท็จจริงหรือปรากฏการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ (Keeves, 1988) และสามารถใช้รูปแบบอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ หรือตัวแปรต่าง ๆ ที่มีในปรากฏการณ์ธรรมชาติหรือในระบบต่าง ๆ (บุญชม ศรีสะอาด, 2549)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รูปแบบ หมายถึง ชุดของทฤษฎีที่ผ่านการทดสอบความตรง (validity) และความน่าเชื่อถือ (reliability) แล้วสามารถระบุและพยากรณ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยวิธีการทางคณิตศาสตร์หรือทางสถิติได้ด้วย (จินตนา ศักดิ์ภู่อร่าม, 2545 อ้างถึง Willer, 1967)

อุทุมพร จามรมาน (2541) ได้ให้ความหมาย “โมเดล” ไว้ว่า โมเดล หมายถึง โครงสร้างของความเกี่ยวข้องระหว่างหน่วยต่าง ๆ หรือตัวแปรต่าง ๆ และตัวแปรดังกล่าวต่างมีความเกี่ยวข้องเชิงความสัมพันธ์หรือเหตุผลซึ่งกันและกัน

นอกจากนี้ รุ่งนภา จิตรโรจน์รักษ์ (2548) ได้จัดกลุ่มความหมายของรูปแบบ ดังนี้

1) รูปแบบที่เหมือนจริง แต่มีขนาดเล็กหรือย่อส่วน เพื่อนำไปใช้เป็นแบบอย่างในการดำเนินการต่อไป

2) สิ่งที่แสดงโครงสร้างของความสัมพันธ์ระหว่างชุดของปัจจัย หรือองค์ประกอบที่สำคัญในเชิงเหตุผล เพื่อช่วยให้เข้าใจข้อเท็จจริงหรือปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่ง โดยอาจมีลักษณะเชิงกายภาพหรือเชิงคุณลักษณะก็ได้

3) แบบอย่างหรือแนวทางในการกระทำหรือดำเนินการใดๆ โดยแสดงหรืออธิบายให้เห็นถึงโครงสร้างทางความคิดหรือความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่สำคัญ

4) สิ่งที่พัฒนาขึ้นเพื่ออธิบายคุณลักษณะที่สำคัญของปรากฏการณ์ ที่จะทำให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ

แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับการสร้างรูปแบบ

อุทุมพร จามรมาน (2541) ได้กล่าวถึงแนวคิดพื้นฐานของการสร้างโมเดลไว้ว่า ก่อนที่จะมีโมเดลได้ต้องมีผลการวิจัยที่ให้ความรู้ที่สะสมกันมาก่อน หรือมีทฤษฎีรองรับก่อน หรือมีสมมติฐานที่ผ่านการพิสูจน์มาก่อนหลาย ๆ สมมติฐาน ดังนั้น การสร้างโมเดลจึงต้องตั้งอยู่บนฐานของสมมติฐานขั้นสูง (advanced hypotheses) สำหรับการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโมเดลควรเริ่มจากการศึกษาทฤษฎี หรือสะสมผลวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรให้ได้จำนวนมากพอที่จะมาเขียน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

โครงสร้างของตัวแปรก่อน ดังนั้น การวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาโมเดลจึงไม่สามารถจะเริ่มจากการทำวิจัยครั้งแรกโดยปราศจากทฤษฎีหรือผลวิจัยรองรับสมมติฐานที่เกี่ยวกับโครงสร้างของตัวแปร

สำหรับ Steiner (1988 อ้างใน จิตรา เตมีย์, 2540) ได้กล่าวถึงการสร้างโมเดลเอาไว้ว่า การศึกษาปรากฏการณ์ทางธรรมชาติหรือสังคมเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เราอาจไม่ศึกษาปรากฏการณ์เรื่องนั้นโดยตรงก็ได้ แต่เราใช้โมเดลเป็นเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้า เพื่อหาข้อสรุปที่สามารถนำไปอธิบาย ทำนาย หรือควบคุมปรากฏการณ์ที่ศึกษา ดังภาพที่ 1

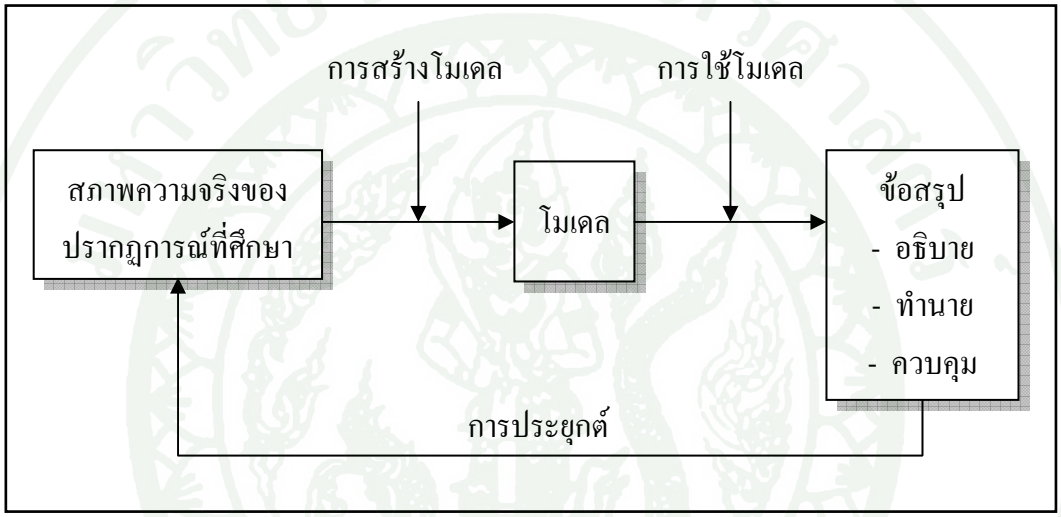

ภาพที่ 1 การศึกษาปรากฏการณ์โดยวิธีการสร้างโมเดล
ที่มา: Steiner (1988 อ้างใน จิตรา เตมีย์, 2540)

ข้อควรระวังของการสร้างโมเดลมีข้อที่ควรระมัดระวังอยู่ 2 ประการ คือ

1) การทำให้โมเดลชัดเจนหรือง่ายขึ้น เนื่องจากในการสร้างโมเดลจะต้องทำให้สิ่งที่เป็นนามธรรมหรือสลับซับซ้อนมีความชัดเจนหรือง่ายขึ้น เพื่อให้เห็นองค์ประกอบหรือตัวแปรที่เกี่ยวข้องได้ชัดเจน ดังนั้น การทำให้โมเดลชัดเจนจะต้องกำหนดความเกี่ยวข้องขององค์ประกอบหรือตัวแปรในขอบเขตที่เหมาะสม โดยกำหนดเฉพาะองค์ประกอบหรือตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันจริง ๆ เท่านั้นเข้าไว้ในโมเดล เพราะถ้าขอบเขตกว้างเกินไป ความชัดเจนของโมเดลอาจลดลง

2) การเน้นรูปแบบหรือสัญลักษณ์ที่ใช้ในโมเดลมากเกินไป ทำให้ละเลยโครงสร้างความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหรือตัวแปรที่สามารถนำไปตรวจสอบได้ จึงทำให้มองไม่เห็น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

โครงสร้างความสัมพันธ์ที่แท้จริงภายในโมเดล เช่น เรื่องการใช้หลักการเทียบเคียงที่ไม่เหมาะสม การใช้สูตรทางคณิตศาสตร์ไม่ถูกต้อง หรือการสร้างไดอะแกรมไม่เหมาะสม เป็นต้น

ในการพัฒนารูปแบบ Keeves (1988) กล่าวถึงหลักการอย่างกว้าง ๆ ในการสร้างรูปแบบและคุณลักษณะของรูปแบบไว้ 4 ประการ คือ

1) รูปแบบควรประกอบขึ้นด้วยความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ อย่างมีโครงสร้าง (structural relationship) มากกว่าความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงธรรมดาหรืออย่างแบบรวม ๆ (associative relationship) อย่างไรก็ตามความเชื่อมโยงเส้นตรงธรรมดาทั่วไปนั้นก็มีประโยชน์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการศึกษาวิจัยในช่วงต้นของการพัฒนารูปแบบ

2) รูปแบบควรใช้เป็นแนวทางการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบได้ ซึ่งสามารถตรวจสอบได้โดยการสังเกต และทดสอบรูปแบบบนพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์ได้

3) รูปแบบควรต้องระบุหรือชี้ให้เห็นกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษา ดังนั้น นอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้ ควรใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย

4) รูปแบบควรเป็นเครื่องมือในการสร้างมโนทัศน์ใหม่ และสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่ ซึ่งเป็นการเพิ่มองค์ความรู้ในเรื่องที่กำลังศึกษาด้วย

นอกจากนี้ บุญชม ศรีสะอาด (2549) ได้สรุปการสร้างหรือพัฒนารูปแบบว่า ผู้วิจัยจะสร้างหรือพัฒนารูปแบบขึ้นมาก่อน เป็นรูปแบบตามสมมติฐานโดยการศึกษาค้นคว้าทฤษฎี แนวความคิดรูปแบบที่มีผู้พัฒนาไว้ในเรื่องเดียวกันหรือเรื่องอื่น ๆ และผลการศึกษาหรือผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะช่วยให้สามารถกำหนดองค์ประกอบหรือตัวแปรต่าง ๆ ภายในรูปแบบ รวมทั้งลักษณะและความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบหรือตัวแปรเหล่านั้น หรือลำดับก่อนหลังของแต่ละองค์ประกอบในรูปแบบในการพัฒนารูปแบบนั้น จะต้องใช้หลักเหตุผลเป็นรากฐานสำคัญประกอบกันขึ้นเป็นโครงสร้างของรูปแบบก็ได้ จากหลักการสร้างรูปแบบดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการพัฒนาหรือการสร้างรูปแบบไม่มีข้อกำหนดตายตัวว่าจะต้องทำอย่างไร สำหรับโมเดลที่ดีควรมีคุณลักษณะ ดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1) โมเดลควรประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างตัวแปรมากกว่าที่จะเน้นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแบบรวม ๆ อย่างไรก็ดี สหสัมพันธ์และสมการถดถอยที่ใช้หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรก็สามารถนำไปใช้สร้างโมเดลได้

2) โมเดลควรนำไปสู่การทำนายผลที่ตามมาซึ่งสามารถตรวจสอบได้ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยเมื่อทดสอบโมเดลแล้ว ถ้าปรากฏว่าโมเดลไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โมเดลนั้นก็จะถูกยกเลิกไป

3) โมเดลควรอธิบายโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษาได้

4) โมเดลควรนำไปสู่การสร้างแนวคิดใหม่หรือความสัมพันธ์ใหม่ของเรื่องที่ศึกษาได้

นอกจากนี้ อุทุมพร จามรมาน (2541) ได้สรุปโมเดลที่อยู่ในขอบข่ายการวิจัย ควรมีลักษณะ ดังนี้

1) นำไปสู่การอธิบายและทำนายได้ โดยอิงข้อมูลจากการสังเกตที่เชื่อถือได้

2) นำไปสู่ผลเดิม ถ้ามีการทดสอบซ้ำๆ

3) นำไปสู่การอธิบายเชิงเหตุและผล

4) ช่วยขยายความรู้ และนำไปสู่การแสวงหาองค์ความรู้ได้มากขึ้น

5) มีความชัดเจนและสามารถตรวจสอบได้

6) กระบวนการสร้างโมเดลเป็นการกระบวนการที่ไม่อยู่นิ่งและไม่สิ้นสุด

การตรวจสอบรูปแบบนี้ Eisner (1976 อ้างใน จินตนา ศักดิ์ภู่อร่าม, 2545) ได้เสนอแนวคิดการตรวจสอบโดยการใช้ผู้ทรงคุณวุฒิในบางเรื่องที่ต้องการความละเอียดอ่อนมากกว่าการวิจัยเชิงปริมาณ แนวคิดการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิมีดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1) การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิจะเป็นการวิเคราะห์อย่างลึกซึ้งเฉพาะในประเด็นที่นำมาพิจารณา แต่อาจผสมผสานปัจจัยในการพิจารณาต่าง ๆ เข้าด้วยกันตามวิจารญาณของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณภาพ ประสิทธิภาพ หรือความเหมาะสมของสิ่งที่ทำการประเมิน

2) เป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นความเป็นเฉพาะทาง (specialization) ในเรื่องที่จะประเมิน และต้องใช้ความรู้ความสามารถของผู้ประเมินอย่างแท้จริง ทั้งนี้เพราะองค์ความรู้เฉพาะสาขานั้น ผู้ที่ศึกษาเรื่องนั้นจริง ๆ จึงจะทราบและเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

3) เป็นการประเมินโดยให้ความเชื่อถือในตัวผู้ทรงคุณวุฒิมีความเที่ยงธรรม และมีดุลยพินิจที่ดี ทั้งนี้มาตรฐานและเกณฑ์พิจารณาต่าง ๆ นั้น จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์ และความชำนาญของผู้ทรงคุณวุฒินั่นเอง

4) เป็นรูปแบบที่ยอมให้มีความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิตามอัธยาศัยและความถนัดของแต่ละคน นับตั้งแต่การกำหนดประเด็นสำคัญที่พิจารณา การเก็บรวบรวม การประมวลผล การวินิจฉัยข้อมูล ตลอดจนวิธีการนำเสนอ

นอกจากนี้ อุทุมพร จามรมาน (2541) ได้กล่าวถึงการตรวจสอบโมเดลควรใช้การวิเคราะห์จากหลักฐานเชิงคุณลักษณะ (qualitative) และเชิงปริมาณ (quantitative) โดยที่การตรวจสอบโมเดลจากหลักฐานเชิงคุณลักษณะ อาจใช้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบ ส่วนการตรวจสอบโมเดลจากหลักฐานเชิงปริมาณใช้เทคนิคทางสถิติ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับรูปแบบ หรือโมเดลเป็นสิ่งที่แสดงถึงโครงสร้างความเกี่ยวข้องระหว่างตัวแปร ปัจจัย หรือองค์ประกอบที่สำคัญที่มีความสัมพันธ์ หรือมีเหตุผลซึ่งกันและกัน โดยที่รูปแบบจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตในสิ่งที่คาดหวัง

วิธีการเชิงระบบ

การดำเนินงานใด ๆ ก็ตามเป้าหมายสำคัญยิ่งก็คือการให้ผลผลิตที่ได้ตามที่ผู้ปฏิบัติได้กำหนดไว้บรรลุเป้าหมายทั้งคุณภาพและปริมาณ ซึ่งวิธีการเชิงระบบเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การดำเนินกิจกรรมใดบรรลุวัตถุประสงค์โดยมองภาพเป็นองค์รวมทั้งระบบ ทั้งนี้มีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับระบบ และวิธีการเชิงระบบไว้ดังนี้

ความหมายเกี่ยวกับระบบ

ระบบ หมายถึง องค์ประกอบที่ต่างมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและยังขึ้นต่อกัน (Robbins and Coulter, 2003)

Kast and Rosenweig (1985) ได้ให้ความหมายระบบว่าเป็นการประกอบ หรือการรวมกันของส่วนประกอบต่าง ๆ โดยส่วนประกอบ หรือระบบย่อยนั้นมีความสัมพันธ์ และส่งผลต่อกัน

สงัด อุทรานันท์ (2527) กล่าวว่า ระบบหมายถึงสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ร่วมกัน และต่างทำหน้าที่ของตนเองอย่างมีระเบียบเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายปลายทางที่กำหนดไว้ สำหรับ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2528) ได้ให้ความหมายระบบหมายถึง ผลรวมของหน่วยย่อยซึ่งทำหน้าที่เป็นอิสระจากกัน แต่มีปฏิกิริยาสัมพันธ์กัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และในพจนานุกรม ฉบับมติชน (2547) ได้ให้ความหมายระบบหมายถึง ลักษณะที่เป็นไปอย่างมีระเบียบ ความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันอย่างมีระเบียบ

นอกจากนี้ ทิศนา แขมมณี (2545) ได้กล่าวถึงระบบว่า ระบบจะต้องประกอบไปด้วยสิ่งสำคัญอย่างน้อย 3 สิ่งด้วยกันคือ

1) องค์ประกอบสำคัญของระบบ

2) ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆของระบบนั้นๆ

3) เป้าหมายหรือจุดหมายของระบบนั้นๆ

ระบบเป็นการรวมกันขององค์ประกอบย่อย ๆ ที่ทำหน้าที่ของตนเอง และมีปฏิสัมพันธ์กันเพื่อดำเนินงานให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยระบบนั้นอาจเกิดโดยธรรมชาติหรือมนุษย์เป็นผู้ออกแบบและสร้างสรรค์ขึ้น ทั้งนี้ทุกระบบจะมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการคือ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1) ปัจจัยนำเข้า (input) ได้แก่ จุดมุ่งหมาย ทรัพยากร ปัญหาต่าง ๆ

2) กระบวนการ (process) ได้แก่ ขั้นตอนการทำกิจกรรมหรือการดำเนินงาน

3) ผลลัพธ์ (outcome) ซึ่งเป็นผลงานหรือผลผลิตที่ได้

"ความเป็นระบบ" เป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ช่วยให้การทำงานใดๆประสบผลสำเร็จ มีประสิทธิภาพตามที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับที่ สงัด อุทรานันท์ (2527) ได้กล่าวว่า การทำงานอย่างเป็นระบบเป็นการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะ

1) การทำงานอย่างเป็นระบบนั้นสิ่งต่างๆที่เป็นองค์ประกอบของระบบจะอยู่ด้วยกันอย่างมีระเบียบไม่มีความสับสน และไม่มีความขัดแย้งกันระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้น

2) การทำงานอย่างเป็นระบบจะเป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็ว ประหยัดแรงงาน เวลา และค่าใช้จ่าย

3) งานทุกอย่างจะสำเร็จตามเป้าหมายและได้ผลอย่างเต็มที่

องค์ประกอบวิธีการเชิงระบบ

เนื่องจาก "ระบบ" มีความสำคัญในการช่วยให้การดำเนินงานต่างๆเกิดสัมฤทธิผลตามเป้าหมาย จึงได้เกิดความคิดและนวัตกรรมในด้านนี้ขึ้นที่เรียกว่า "วิธีการเชิงระบบ" (system approach) ซึ่งได้แพร่หลายไปในวงการต่างๆรวมทั้งวงการศึกษา

สำหรับวิธีการเชิงระบบเป็นการกำหนดขั้นตอนของการดำเนินงาน และการแก้ปัญหา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของงาน โดยมีวิธีการรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง พัฒนาวิธีการบริหารจัดการ และประเมินผลที่ได้ เพื่อปรับปรุงงานต่าง ๆ จนกว่าจะมีประสิทธิภาพตามต้องการ (รสสุคนธ์ มกรมณี, 2543 และ เฉลียว บุรีภักดี, 2542)

สำหรับ เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิตย์ (2528) ได้กล่าวถึงวิธีการเชิงระบบไว้ว่า เป็นการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้อย่างประหยัดให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม และสถานการณ์เพื่อให้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การทำงานนั้น ๆ เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ถ้าระบบการทำงานใดมีผลผลิต หรือผลที่ได้รับทั้งคุณภาพ และปริมาณมากกว่าทรัพยากร หรือข้อมูลที่ใช้ก็ถือว่าระบบนั้นมีประสิทธิภาพ

Laudon and Laudon (1988) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์สำคัญ 4 ประการของการวิเคราะห์เชิงระบบ ดังนี้

1) เพื่อระบุวัตถุประสงค์และสภาพโดยรวมของระบบ

2) เพื่อระบุการดำเนินงานและปัญหาของระบบ

3) เพื่อระบุข้อกำหนดและวัตถุประสงค์ของระบบใหม่

4) เพื่อระบุถึงสิ่งที่ต้องการเปลี่ยนแปลงในองค์การ

สำหรับ ทิศนา แขมมณี (2545) ได้กล่าวถึงวิธีการเชิงระบบไว้ว่า เป็นแนวคิดที่ใช้ในการจัดสิ่งต่าง ๆ ให้เป็นระเบียบเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ ซึ่งต้องอาศัยความสามารถในการจำแนกแยะแยะองค์ประกอบที่สำคัญของสิ่งนั้น และการจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบเหล่านั้นให้ส่งเสริมกันอย่างเป็นระเบียบ โดยที่มองว่าระบบควรประกอบด้วยส่วนสำคัญอย่างน้อย 3 ส่วน คือ

1) ตัวป้อน (input) คือ องค์ประกอบต่างๆของระบบนั้นหรืออีกนัยหนึ่งก็คือสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบนั้น องค์ประกอบต่างๆของระบบใดระบบหนึ่งจะมีจำนวน และความสำคัญมากน้อยเพียงใด มักขึ้นขึ้นอยู่ความรู้ ความคิด และประสบการณ์ของผู้จัดระบบ

2) กระบวนการ (process) หมายถึง การจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ของระบบ ให้ลักษณะที่เอื้ออำนวยต่อการบรรลุเป้าหมาย ระบบใดระบบหนึ่งอาจมีองค์ประกอบเหมือนกัน แต่อาจมีลักษณะของการจัดความสัมพันธ์แตกต่างกันได้ แล้วแต่ความคิด ความรู้ และประสบการณ์ของผู้จัดระบบ

3) ผลผลิต (output) คือ ผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการการดำเนินงาน หากผลที่เกิดขึ้นเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ แสดงว่า ระบบนั้นมีประสิทธิภาพ หากผลที่เกิดขึ้นไม่เป็นไป

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตามที่คาดหวัง แสดงว่าระบบนั้นยังมีจุดบกพร่อง ควรที่จะพิจารณาแก้ไขปรับปรุงกระบวนการหรือตัวป้อนซึ่งเป็นเหตุให้เกิดผลนั้น

ส่วนประกอบทั้ง 3 ส่วนนี้ ถือว่าเป็นส่วนประกอบเบื้องต้นของระบบ แต่ระบบที่สมบูรณ์ควรจะมีส่วนสำคัญเพิ่มขึ้นอีก 2 ส่วน คือ

4) กลไกควบคุม (control) คือ กลไกหรือวิธีการที่ใช้ในการควบคุมหรือตรวจสอบกระบวนการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

5) ข้อมูลป้อนกลับ (feedback) หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลผลิตกับจุดประสงค์มุ่งหมายซึ่งจะเป็นข้อมูลป้อนกลับไปสู่การปรับปรุงกระบวนและตัวป้อน ซึ่งสัมพันธ์กับผลผลิตและเป้าหมายนั้น

นอกจากนี้ Schoderbeck (1990) และ Wilson (1991) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของระบบไว้ดังนี้

1) ปัจจัยนำเข้า (input) หรือทรัพยากร หรือสิ่งจำเป็นที่ต้องนำเข้าสู่ระบบเพื่อก่อให้เกิดการทำงาน ทั้งนี้ ทรัพยากรของแต่ละระบบจะมีรูปแบบที่แตกต่างกันขึ้นกับประเภทของระบบ

2) กระบวนการ (process) หมายถึง การแปรสภาพปัจจัยนำเข้าหรือทรัพยากรให้เปลี่ยนเป็นผลผลิต ทั้งนี้ กระบวนการจะมีลักษณะใดขึ้นกับประเภทของระบบ โดยกระบวนการของระบบสถานศึกษา เช่น การบริหารทรัพยากร การเรียนการสอน การวัดและประเมินผล

3) ผลผลิต (output) คือ สิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นตามวัตถุประสงค์ของระบบ เช่น ผลผลิตของระบบสถานศึกษา ได้แก่ ผู้เรียนที่มีคุณลักษณะพึงประสงค์ตามหลักสูตร

4) ข้อมูลป้อนกลับ (feedback) เป็นส่วนที่สามารถใช้เป็นกลไกควบคุมการทำงานของระบบให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ข้อมูลป้อนกลับจะชี้ให้เห็นถึงข้อดี และข้อบกพร่องของปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต และนำไปสู่การปรับปรุงคุณภาพได้ สำหรับข้อมูลป้อนกลับของระบบสถานศึกษา ได้แก่ ผลการเรียนของนักเรียน และผลการปฏิบัติงานของบุคคลากร เป็นต้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

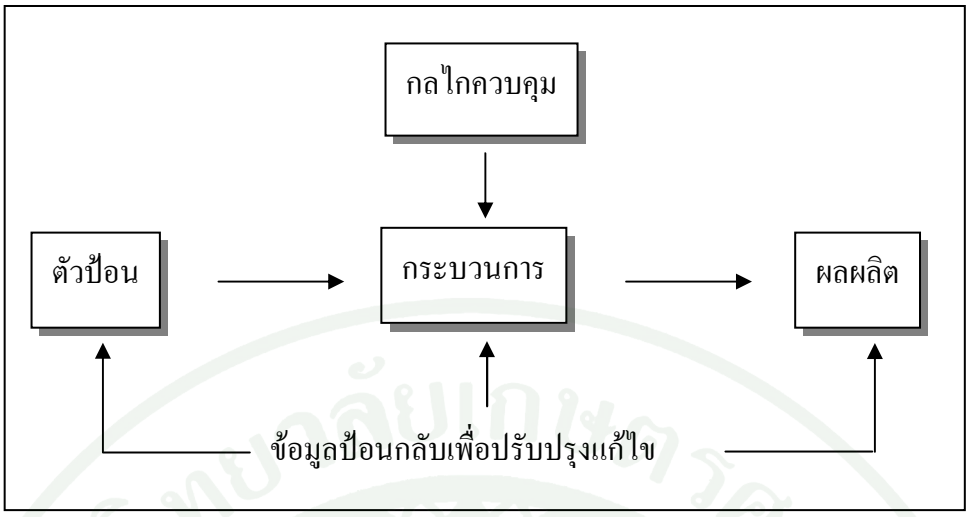

ภาพที่ 2 องค์ประกอบของระบบ
ที่มา: ทิศนา แขมมณี (2545)

5) สภาพแวดล้อม (environment) หมายถึง สภาพที่อยู่แวดล้อมระบบ โดยสภาพแวดล้อมของระบบสถานศึกษา เช่น ที่ตั้ง บรรยากาศองค์กร ชุมชน และผู้ปกครอง

แนวคิดเชิงระบบจะเน้นความสำคัญของการศึกษาองค์กรทั้งระบบ ไม่ใช่พิจารณาแต่เพียงส่วนประกอบขององค์กรแต่ละส่วนแยกกันเท่านั้น แต่เป็นการพิจารณาเรื่องราวต่าง ๆ เป็นภาพรวม วิธีการเชิงระบบมีประโยชน์ต่อการดำเนินงานอย่างมากทำให้การดำเนินงานต่าง ๆ เป็นไปตามลำดับขั้นตอนอย่างมีเหตุผล

ปัจจุบันนี้การศึกษาโดยวิธีการจำลองรูปแบบของระบบต่าง ๆ ได้มีการนำมาใช้ในการศึกษาปรากฏการณ์อันสลับซับซ้อนอย่างกว้างขวางขึ้น และเป็นที่ยอมรับกันว่าการศึกษาโดยวิธีนี้มีส่วนในการเพิ่มพูนความเข้าใจเกี่ยวกับคุณสมบัติต่าง ๆ ของระบบ อีกทั้งยังสามารถศึกษาได้อย่างรวดเร็ว การลงทุนน้อยกว่าการศึกษา โดยการสังเกต หรือการเฝ้าดูการเปลี่ยนแปลงของระบบนั้น ๆ สำหรับประโยชน์ของวิธีเชิงระบบ สามารถสรุปได้ดังนี้ (เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิตย์, 2528)

1) ทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีลำดับขั้นตอน

2) ผู้ดำเนินงานสามารถตรวจสอบการดำเนินการได้ทุกขั้นตอน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3) ผู้บริหารสามารถติดตามผลงานได้ง่าย

4) ทำให้การดำเนินงานตั้งอยู่บนพื้นฐานของความมีเหตุผล

5) ทำให้ทรัพยากรที่มีอยู่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

6) ทำให้ได้วิธีแก้ปัญหาที่ดีที่สุด ปราศจากความลำเอียง

กล่าวโดยสรุป วิธีการเชิงระบบเป็นการกำหนดขั้นตอนของการดำเนินงาน และการแก้ปัญหาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของงาน โดยมีขั้นตอนที่สำคัญ ได้แก่ ตัวป้อน กระบวนการ ผลผลิต และข้อมูลป้อนกลับ โดยเน้นความสำคัญของการศึกษาทั้งระบบไม่ใช่พิจารณาแต่เพียงส่วนประกอบใดส่วนประกอบหนึ่งเท่านั้น

การจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นการดำเนินงานที่มีความสำคัญยิ่งต่อหลักสูตรวิชาชีพครู การดำเนินงานดังกล่าวจำเป็นต้องมีแนวคิดที่ชัดเจน และมีองค์ประกอบต่าง ๆ ในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยขอนำเสนอสาระสำคัญเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ดังนี้

1) ความหมาย แนวความคิด ความสำคัญ และจุดมุ่งหมายของการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

2) สมรรถนะของความเป็นครูและนิสิต/ นักศึกษาครู

3) ผู้นิเทศก์การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

4) การประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

5) ลักษณะ/ รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

6) การบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

7) ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ผู้วิจัยขอนำเสนอสาระสำคัญดังต่อไปนี้

ความหมาย แนวความคิด ความสำคัญ และจุดมุ่งหมายการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

ความหมาย แนวความคิด ความสำคัญ และจุดมุ่งหมายในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูจะเป็นกรอบหรือทิศทางในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งมีนักวิชาการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้กำหนดความหมาย แนวความคิด ความสำคัญ และจุดมุ่งหมายในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ดังนี้

1. ความหมายในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ริเริ่มนำคำว่า “ประสบการณ์วิชาชีพ” มาใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2518 เป็นคำที่ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า professional experience หมายถึง ประสบการณ์ทั้งมวลที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับนักเรียน นิสิต/ นักศึกษา และบุคคลในระดับหรือกลุ่มต่าง ๆ ภายในและภายนอกโรงเรียน รวมถึงการได้รับโอกาสที่ให้ทำการสังเกตการเรียนการสอน ร่วมมือทำงาน ฝึกทำการสอน และกิจกรรมอื่น ๆ อันจะเสริมสร้างให้ผู้ที่เป็นครูเกิดการเรียนรู้และมีความเข้าใจเกี่ยวกับแนวความคิดพื้นฐาน ตลอดจนหลักการต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อกระบวนการเรียนการสอน (อัจฉรา ประไพตระกูล และคณะ, 2522)

ประสบการณ์วิชาชีพครู หมายถึง การจัดประสบการณ์ตรงให้กับนิสิต/ นักศึกษาได้มีการเรียนรู้ และมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติซึ่งถือว่าการให้ความรู้ โดยผ่านกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูนี้จะเป็นการฝึกปฏิบัติจนสามารถปฏิบัติหน้าที่ครูได้ดี เกิดความมั่นใจ และนำไปสู่ความศรัทธาในอาชีพ มีจิตวิญญาณของความเป็นครู (ปุญชรัสมิ์ เต็มชัย, 2546 อ้างถึง บุหงา วัฒนะ, 2533)

คณะกรรมการประสานงานการฝึกหัดครู กรมการฝึกหัดครู ได้ให้ความหมายของการฝึกวิชาชีพครู ดังนี้ (กรมการฝึกหัดครู, 2529)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1) การฝึกวิชาชีพครู เป็นการสังเกตการณ์ เช่น การสังเกตพัฒนาการของนักเรียน การจัดชั้นเรียน การปกครองชั้นเรียน การจัดกิจกรรม และการสอนวิชาต่าง ๆ

2) การฝึกวิชาชีพครู เป็นการเข้าไปมีส่วนร่วม เช่น การไปช่วยจัดอุปกรณ์การสอน การช่วยปกครองชั้นเรียน การช่วยดูแลการจัดกิจกรรม การช่วยตรวจงานนักเรียน

3) การฝึกสอนและฝึกงาน เป็นการรับผิดชอบในการสอน การปกครองชั้นเรียน และการฝึกงานในสาขาวิชาที่เรียนมา

นอกจากนี้ สุธาสินี บุญญาพิทักษ์ (2545) ได้กล่าวถึง การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เอาไว้ว่า การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นมวลประสบการณ์ที่จัดให้กับนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนในหลักสูตรวิชาชีพครูได้เรียนรู้นับตั้งแต่เริ่มเข้าศึกษาจนกระทั่งปีสุดท้าย ซึ่งจะมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับความรู้และประสบการณ์วิชาชีพที่มีลำดับขั้นตอนหลากหลาย โดยมีกิจกรรมที่สำคัญอันเป็นเป้าหมายปลายทางของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คือ การฝึกสอนที่เป็นประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานการณ์จริงเสมือนเป็นครูประจำการ เปิดโอกาสให้นิสิต/ นักศึกษานำสิ่งที่เรียนรู้เชิงทฤษฎีมาประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมจากการลงมือปฏิบัติ และเกิดประสบการณ์ตรงในการเป็นครูอันช่วยให้มีประสิทธิผลในการปฏิบัติวิชาชีพต่อไป

2. แนวความคิดในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

ประสบการณ์วิชาชีพ (profession field experience) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในหลักสูตรการผลิตบุคลากรของวิชาชีพต่างๆ เพราะเป็นกระบวนการที่จัดโอกาสให้ผู้ศึกษาในสาขาวิชาชีพนั้นๆ นำทฤษฎีและหลักการวิชาชีพที่ได้เรียนรู้มาทดลองในสถานการณ์ที่ปฏิบัติจริง มีลำดับขั้นตอนเพื่อให้เกิดทักษะความเชี่ยวชาญขึ้นในระดับหนึ่งก่อนประกอบอาชีพนั้น ๆ ตามเกณฑ์ที่มาตรฐานวิชาชีพกำหนด คุณภาพของการผลิตบุคลากรในสาขาวิชาชีพจึงขึ้นอยู่กับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ผู้เกี่ยวข้องจึงควรให้ความสำคัญและถือเป็นหัวใจในการผลิตบุคลากรในสาขาวิชาชีพทุกสาขาวิชาชีพ (เจริญ รองเดช, 2542)

สำหรับการจัดประสบการณ์วิชาชีพให้กับนิสิต/ นักศึกษาครูนั้น ได้จัดตามแนวคิดทางการศึกษาว่าเป็นการฝึกแก้ไขปัญหา และมีความเชื่อว่าการเรียนรู้จากการแก้ปัญหาจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อได้จัดประสบการณ์ทางการสอนจริงให้กับนิสิต/ นักศึกษา ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพจะ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ทำให้นิสิต/ นักศึกษาตื่นตัว และเกิดความท้าทายต่อการเรียนวิชาชีพเพราะนิสิต/ นักศึกษาได้สัมผัสโดยตรงกับนักเรียน และฝึกปฏิบัติการสอนที่จะแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในสถานการณ์จริง ปัญหาต่าง ๆ ที่พบในห้องเรียนทำให้นิสิต/ นักศึกษาต้องพิจารณาและตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาหรือวิธีการสอนที่เหมาะสม ต่อจากนั้นก็ติดตามผล ซึ่งปัญหาการเรียนการสอนต่าง ๆ ในห้องเรียนไม่สามารถเห็นชัดได้ นอกจากนิสิต/ นักศึกษาจะมีประสบการณ์เอง ทั้งนี้ก็เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่าทักษะต่าง ๆ ในวิชาชีพจะเกิดได้ก็ต่อเมื่อผู้นั้นได้เผชิญกับปัญหาทางวิชาชีพในสภาพการณ์ต่าง ๆ ความคิดดังกล่าวนี้จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นสิ่งจำเป็นในกระบวนการผลิตครู นั่นคือเราต้องเรียนรู้วิธีที่จะสอนจากประสบการณ์ในชั้นเรียน (Henry, 1982)

สำหรับ Erdman (1983) ให้ความเห็นว่า การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะมีคุณค่าถ้านิสิต/ นักศึกษาครูได้เรียนรู้จากประสบการณ์ที่มีคุณค่า ซึ่งเป็นการบูรณาการระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียนทำให้นิสิต/ นักศึกษาได้เรียนรู้กับวิชาชีพครูอย่างแท้จริง และถ้าเปิดโอกาสให้นิสิต/ นักศึกษามีการอภิปรายกันในมหาวิทยาลัย เกี่ยวกับประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกนั้นก็จะทำให้นิสิต/ นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้สิ่งที่ปรากฏในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คือ การติดต่อสื่อสารกันระหว่างอาจารย์นิเทศก์กับครูพี่เลี้ยงจะนำไปสู่ความเข้าใจและความร่วมมือกันอย่างดีที่จะส่งผลประโยชน์ต่อนิสิต/ นักศึกษาอย่างยิ่ง

ทั้งนี้ Ferguson (1988) ได้ตั้งสมมติฐานที่จะทำให้การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูประสบความสำเร็จไว้หลายประการกล่าวคือ

1) ความรู้เฉพาะทางทฤษฎีที่จัดการเรียนการสอนให้นิสิต/ นักศึกษาเรียนไม่เพียงพอที่จะทำให้นิสิต/ นักศึกษาสามารถสอนได้จริง

2) การจัดประสบการณ์วิชาชีพที่ดี จะต้องให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จากสถานการณ์จริงในห้องเรียน

3) ควรจัดให้นิสิต/ นักศึกษาได้มีประสบการณ์การเรียนการสอนในห้องเรียน ตั้งแต่ระยะแรก ๆ ที่นิสิต/ นักศึกษาได้เรียนวิชาชีพ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4) การฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนิสิต/ นักศึกษาควรจะมีรูปแบบ และการวางแผนที่ชัดเจน ตลอดจนจัดให้มีการนิเทศแก่นิสิต/ นักศึกษา

5) ความรู้ในเนื้อหาวิชาที่นิสิต/ นักศึกษาต้องสอนจะมีผลต่อการพัฒนาทักษะวิธีสอน และสมรรถนะในการเลือกอุปกรณ์ประกอบการสอน

6) ในการสอนแต่ละครั้งควรแนะให้นิสิต/ นักศึกษา ได้พัฒนาทักษะการสอนอย่างเป็นลำดับและต่อเนื่อง

7) ในระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ควรได้เน้นการสร้างมนุษย์สัมพันธ์ และทักษะการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นด้วย

8) ความสงสาร ความเห็นใจ การให้ความรักความอบอุ่น ตลอดจนการเอาใจใส่ต่อนักเรียนที่ตนสอน แสดงถึงเจตนคติที่ดีต่อวิชาชีพของนิสิต/ นักศึกษา

9) การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ควรสร้างนิสัยให้นิสิต/ นักศึกษาได้พึ่งตนเอง มีความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ การให้ความร่วมมือกับผู้ร่วมงาน มีความพอใจในงานที่ต้องปฏิบัติ

ปุญชรัสมิ์ เต็มชัย (2546 อ้างถึง University of British Columbia, n.d.) มีแนวคิดต่อการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ดังนี้

1) นิสิต/ นักศึกษาครูควรจะมีระยะเวลาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพตลอด 1 ภาคเรียน เพื่อนิสิต/ นักศึกษาจะได้มีระยะเวลาเพียงพอที่จะฝึกทักษะการสอน สร้างทัศนคติที่ดีและมีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติวิชาชีพ

2) มหาวิทยาลัยควรบูรณาการ การสอนในรายวิชาที่เกี่ยวกับวิชาชีพครูกับประสบการณ์จริงในโรงเรียนให้นิสิต/ นักศึกษาได้เรียนรู้ก่อนที่จะออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพแบบเต็มภาคเรียน

3) นิสิต/ นักศึกษาควรจะได้เรียนตามโปรแกรมที่มหาวิทยาลัยได้จัดไว้ อย่างต่อเนื่องตลอดหลักสูตร

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Henry (1982) ได้เสนอแนะแนวคิดไว้ในทำนองเดียวกันดังที่กล่าวข้างต้นว่า เพื่อให้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นการพัฒนาวิชาชีพ ควรจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนี้อย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ระยะเริ่มต้นจนจบหลักสูตร ซึ่งผู้เรียนจะได้ฝึกตลอดหลักสูตร และควรให้ประสบการณ์ที่ง่ายๆ ไม่ซับซ้อนในระยะแรก แล้วจึงค่อยเพิ่มเป็นประสบการณ์ที่ซับซ้อนมากขึ้นในระยะหลัง ทั้งนี้แนวโน้มของการฝึกหัดครูก็จะจัดการการฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้นิสิต/นักศึกษา ตั้งแต่ปีแรกที่เข้าเรียนและต่อๆ ไปทุกปี ในรูปแบบต่างๆ กันจนถึงการฝึกสอนอย่างเต็มรูปแบบในปีสุดท้าย

Hall (1985) ได้เสนอแนะแนวคิดการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูไว้ว่า

1) สถาบันฝึกหัดครูควรจะได้ประสานร่วมมือกับโรงเรียนในเขตพื้นที่ในการผลิตครู เป็นต้นว่าในเรื่องการฝึกปฏิบัติงานสอน ซึ่งนิสิต/ นักศึกษาควรจะได้รับแบบอย่างการสอนที่ดีจากครูในโรงเรียน

2) การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิต/ นักศึกษา ควรได้กำหนดขอบเขตและวัตถุประสงค์ไว้ให้ชัดเจน เช่น เมื่อนิสิต/ นักศึกษาสอนในชั้นเรียน อาจารย์นิเทศก์จะสังเกตการสอน หรือการทำงานร่วมกับนักเรียนด้วย เป็นต้น

สำหรับคณะอนุกรรมการดำเนินงานพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพครู กรมการฝึกหัดครู (2525) ได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพครูไว้ดังต่อไปนี้

1) ประสบการณ์วิชาชีพครู ถือเป็นหัวใจของฝึกหัดครูที่ผู้บริหารหลักสูตรทุกระดับและทุกสาขาวิชาจะต้องยึดหลักมีความเข้าใจ และรับรู้กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพร่วมกัน

2) ประสบการณ์วิชาชีพครู มีความหมายไม่จำกัดเฉพาะการฝึกสอนเช่นที่เคยทำ แต่ครอบคลุมถึงประสบการณ์ทั้งมวลที่จะเสริมสร้างความรู้ และประสบการณ์วิชาชีพครูให้แก่ผู้เรียน การจัดประสบการณ์วิชาชีพจึงจัดเป็นกิจกรรมหลายรูปแบบและหลายทาง เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้กว้างขวาง และมีความเข้าใจงานของครูเท่าที่ครูผู้เริ่มการสอนจะพึงมี

3) การจัดควรมุ่งประสานทฤษฎีกับการฝึกปฏิบัติให้ควบคู่กัน โดยให้นิสิต/ นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติ และหาประสบการณ์ในสถานการณ์จริงให้มากที่สุด

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4) การจัดควรมีความต่อเนื่องเป็นระยะๆ มิใช่เพียงช่วงเดียว เพื่อให้นิสิต/ นักศึกษาได้มีโอกาสเรียนรู้ไปทีละขั้น และได้พัฒนาความสามารถของตน

5) การจัดควรนำงานและความสามารถในการดำเนินงานของครูในระดับการสอนตามหลักสูตรมาให้นักศึกษาครูได้เรียนรู้เข้าใจ และฝึกปฏิบัติอย่างเข้มข้นจริงจัง

6) การฝึกประสบการณ์วิชาชีพมิได้มีแบบอย่างที่ตายตัว แต่ควรให้นิสิต/ นักศึกษาได้เรียนรู้ตนเอง และฝึกความสามารถในการปรับตน เพื่อทำหน้าที่ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสมและบังเกิดผลดี

ปทีป เมธาคุณวุฒิ (2530) ได้กล่าวถึงแนวคิดพื้นฐานของการจัดประสบการณ์วิชาชีพว่าควรตั้งอยู่บนรากฐาน 3 ประการ คือ

1) การทดสอบทฤษฎีในสภาพการณ์จริง โดยประสบการณ์วิชาชีพเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีคุณค่ามาก มีการประสานกันระหว่างทฤษฎีและสภาพการณ์จริง โดยนำทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งทำให้นิสิต/ นักศึกษามีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ได้นาน และช่วยให้แต่ละคนมีสมรรถนะสูงขึ้น ผู้เรียนระดับอุดมศึกษามีธรรมชาติของความเป็นผู้ใหญ่ ต้องการการเรียนรู้ในสิ่งที่เป็นความจริง มีความหมายและนำไปปฏิบัติได้ ต้องการเรียนรู้สภาพปัญหาที่แท้จริง โดยการเข้าไปมีส่วนรับรู้และช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพการณ์ที่พึงปรารถนา

2) การสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยการจัดประสบการณ์วิชาชีพจะเป็นไปตามความแตกต่างระหว่างผู้เรียนแต่ละคนในด้านความต้องการ ความสนใจ และความสามารถ โดยการกำหนดสมรรถนะขึ้นต่ำสุดและการเปิดโอกาสให้นิสิต/ นักศึกษาแต่ละคนแสดงสมรรถนะเหล่านั้นได้ในเวลาเหมาะสมตามความสามารถของแต่ละบุคคล

3) การพัฒนาตนเอง เมื่อนิสิต/ นักศึกษามีโอกาสที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง ก็จะเริ่มคิดถึงตนเองในด้านที่เกี่ยวข้องกับบุคคลและสังคม ซึ่งจะช่วยพัฒนาความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง และมีแนวทางของตนเองก่อนที่จะออกไปประกอบอาชีพนั้น ๆ

ประมุข กอปรสิริพัฒน์ (2548) ได้กล่าวถึงหลักการเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1) การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นหัวใจของการผลิตครู เป็นประสบการณ์ที่จำเป็นและสำคัญยิ่งที่นิสิต/ นักศึกษาจะเรียนรู้งานวิชาชีพครูจากการฝึกปฏิบัติจากสถานการณ์จริง

2) การผลิตครูเพื่อให้ได้ครูที่ดี จำเป็นต้องมีการฝึกภาคปฏิบัติให้มากพอจนสามารถร่วมกับเพื่อนนิสิต/ นักศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนที่มีมาตรฐานความพร้อมและชุมชน ได้ฝึกความรับผิดชอบ ความอดทน ความมีมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ตลอดจนสามารถพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นในทุก ๆ ด้าน

3) การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นช่วงเวลาที่นิสิต/ นักศึกษาได้ฝึกการทำงานร่วมกับเพื่อนนิสิต/ นักศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนที่มีมาตรฐานความพร้อมและชุมชน ได้ฝึกความรับผิดชอบ ความอดทน ความมีมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ตลอดจนสามารถพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นทุกด้าน

4) การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารโรงเรียน คณะครูอาจารย์ในสถานศึกษา ที่มีมาตรฐานความพร้อมที่สถาบันผลิตครูส่งนักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู รวมถึงชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ด้วย

5) การนิเทศ การกำกับดูแลและการประเมินผลนิสิต/ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูถือเป็นความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างสถาบันผลิตครูกับสถานศึกษาและชุมชนที่มีมาตรฐานความพร้อม

6) การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นการเปิดโอกาสให้สถาบันผลิตครูนำความรู้ และเทคนิควิธีใหม่ไปเผยแพร่แก่ชุมชน ขณะเดียวกันก็เป็นการรับข้อมูลต่าง ๆ จากสถานศึกษาปรับปรุงและพัฒนาการผลิตครูให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

7) กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นการบูรณาการทั้งหลักการและการปฏิบัติงานของวิชาชีพครูทุกด้านที่ต้องการ มีการประสานงานทางด้านบริหารจัดการ กระบวนการเรียนการสอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องที่มุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

สุจินดา ม่วงมี (2548) ได้กล่าวถึงแนวคิดการฝึกสอนไว้ว่า “การฝึกสอน” ถือเป็นกระบวนการสำคัญยิ่งของการฝึกครู และเป็นกิจกรรมที่มีคุณค่ามากที่สุดของการฝึกหัดครู

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นอกจากนี้ Evans (1985) ยังได้กล่าวว่า “ครู” เป็นผู้ที่สังคมคาดหวังไว้สูงมากว่าจะเป็นผู้ดำเนินงานการศึกษาขั้นพื้นฐานสำคัญ ในการสร้างคุณภาพประชากร เมื่อเป็นเช่นนี้การผลิตครู เพื่อให้ได้ครูดี ครูเก่ง มีคุณธรรม และมีคุณภาพ รวมทั้งมีความรักในวิชาชีพ จำเป็นต้องให้ครูได้รับความรู้ทั้งทางทฤษฎีและมีการฝึกปฏิบัติให้มากพอ จนสามารถออกไปปฏิบัติหน้าที่ครูได้อย่างดี มีความมั่นใจและมีความเชื่อมั่นในการทำงานรวมทั้งมีคุณลักษณะแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต อันจะนำไปสู่การพัฒนางานอาชีพให้เข้มแข็งและปฏิบัติงานด้วยความรัก ความศรัทธาในอาชีพครูอย่างแท้จริง นอกจากนี้ วิชิต สุรัตน์เรืองชัย และ ชลันดา พันธุ์พาณิช (2546) ยังได้กล่าวอีกว่า การฝึกสอนเป็นรายวิชาหนึ่งในหลักสูตรการผลิตบัณฑิตทางการศึกษาที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากในการที่จะช่วยให้นิสิต/ นักศึกษามีโอกาสฝึกทักษะและประสบการณ์ทางวิชาชีพครูก่อนที่นิสิต/ นักศึกษาจะสำเร็จการศึกษา เป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อให้นิสิต/ นักศึกษาเป็นครูมืออาชีพอย่างแท้จริง และเป็นการเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูอย่างได้ผลตามที่ Blackwell (1982) ได้วิจัยพบว่า การฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้แก่ นิสิต/ นักศึกษาครู ส่งผลต่อเจตคติทางบวกต่อวิชาชีพครูเป็นอย่างดี ดังนั้น ในทุกหลักสูตรของมหาวิทยาลัย และสถาบันทางการศึกษาที่ผลิตครูจึงมีรายวิชาฝึกสอนบรรจุไว้เสมอ

นอกจากนี้ นิคม ตั้งคะพิภพ และคณะ (2543) ได้กล่าวถึงหลักการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไว้ดังนี้ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการฝึกนิสิต/ นักศึกษาในหลักสูตรผลิตบัณฑิตทางการศึกษา โดยมุ่งให้นิสิต/ นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติภารกิจอันเป็นวิชาชีพของครูทั้งมวล โดยมีอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และบุคคลที่เกี่ยวข้องให้คำแนะนำ ดูแลกำกับอย่างใกล้ชิดเพื่อให้นิสิต/ นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ และมีโอกาสพัฒนาสมรรถนะของตนทั้งทางด้านวิชาการ วิชาชีพครูและบุคลิกภาพ อันจะนำไปสู่การเป็นครูที่มีคุณภาพตามปณิธานของหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้ คือ

1) เป็นบุคคลที่มีความรู้อย่างกว้างขวางและลุ่มลึก โดยมีความรู้ลุ่มลึกในศาสตร์ที่ตนเองรับผิดชอบสอน มีความรู้กว้างขวางเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการสอนและการดำเนินชีวิตตามบทบาทผู้มีอาชีพเป็นครู เป็นบุคคลที่เป็นขุมแห่งความรู้อันเป็นพื้นฐานของการประกอบอาชีพครูต่อไป

2) เป็นบุคคลที่สามารถใช้วิธีการสื่อสารและเทคนิคการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ คุณสมบัติดังกล่าวอยู่บนพื้นฐานความคิดที่ว่า ครูที่มีความรู้ และทักษะ ด้านเทคนิควิธีสอนตลอดจนการจัดการ และสามารถสื่อสารได้ดี จะเป็นครูที่มีประสิทธิภาพมากกว่าครูที่ขาดความรู้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

และขาดทักษะในเรื่องดังกล่าว ทั้งนี้เพราะครูเป็นวิชาชีพที่ต้องอาศัยการสื่อสารและเทคนิคในการถ่ายทอดเป็นหลัก นอกจากนี้ยังเกื้อกูลต่อการปฏิบัติภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในวิชาชีพครูอีกด้วย

3) เป็นบุคคลที่ใฝ่รู้และสามารถตีความพฤติกรรมของมนุษย์ได้อย่างถูกต้องทั้งนี้ เพราะครูเป็นสาขาวิชาชีพทางด้านประยุกต์พฤติกรรมศาสตร์ การทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้เพียงอย่างเดียวย่อมไม่เพียงพอ ครูจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถที่พัฒนามาจากพื้นฐานทางจิตวิทยาการศึกษา วัฒนธรรม สังคมวิทยา ภาษาศาสตร์ ปรัชญาและมานุษยวิทยา ความเข้าใจในพฤติกรรมมนุษย์ ที่มีรากฐานมาจากการศึกษาสาขาวิชาต่าง ๆ จะทำให้เป็นบุคคลที่เข้าใจผู้อื่นและตนเองอย่างแท้จริง

4) เป็นบุคคลที่มีกระบวนการตัดสินใจอยู่บนรากฐานของเหตุและผล แนวคิดและกระบวนการใช้เหตุผลในการตัดสินใจจะทำให้ครูเป็นบุคคลที่สามารถวิเคราะห์ความสำคัญของบทบาทของตนและผลแห่งการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของตนเองได้ กระบวนการตัดสินใจนี้เป็นที่ยอมรับกันว่าเป็นระบบที่สามารถตรวจสอบ กระบวนการวิชาชีพอย่างสำคัญทั้งในแง่บทบาท และการประเมินผลของกระบวนการปฏิบัติงาน การที่ครูมีคุณสมบัติดังกล่าวจะทำให้งานวิชาชีพของตนเองมีประสิทธิภาพ เช่น นักเรียนจะได้รับการสอนจากการเตรียมการสอนที่มีเหตุมีผล โดยครูจะวินิจฉัยความต้องการของผู้เรียน ตลอดจนการประเมินผลการสอนบนรากฐานของจุดประสงค์

5) เป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมที่สะท้อนถึงความเป็นผู้ที่อยู่ในวิชาชีพชั้นสูง ในที่นี้นอกจากการแสดงพฤติกรรมเฉพาะบุคคลแล้วยังหมายความรวมไปถึงความสามารถในการร่วมทำงานหรือร่วมแก้ปัญหากับบุคคลอื่นด้วย และมีการประเมินตนเพื่อพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ

การฝึกสอนจึงเป็นประสบการณ์ที่จำเป็น และสำคัญยิ่งในชีวิตของนิสิต/ นักศึกษาที่จะเป็นครู ซึ่งนิสิต/ นักศึกษาจะได้รับหลังจากที่ได้ศึกษาทฤษฎีทางวิชาการศึกษามาพอสมควรแล้ว การฝึกสอนจึงเป็นการนำเอาทฤษฎีทางการศึกษาไปทดลองใช้ในโรงเรียนฝึกสอน เพราะฉะนั้นโรงเรียนฝึกสอนจึงเปรียบเสมือนห้องปฏิบัติการของนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนนั่นเอง และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับจากการฝึกสอนจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่การเป็นครูในอนาคต (สิริพร ทิพย์คง, 2548)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3. ความสำคัญของการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งของการผลิตครูที่กล่าวได้ว่า ไม่มีประสบการณ์ใด หรือวิชาใดจะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติเป็นครูที่ดีได้ เพราะการฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นการเปิดโอกาสให้นิสิต/ นักศึกษาครู ได้นำความรู้ทางทฤษฎีไปปฏิบัติจริง และได้พัฒนาทักษะการสอนของตน ตลอดจนได้ฝึกความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติในสถาบันการฝึกหัดครูทุกแห่งจึงได้จัดให้นิสิต/ นักศึกษาได้ฝึกประสบการณ์ในโรงเรียนที่เรียกว่า “การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู” (field experiences) เพื่อนิสิต/ นักศึกษาจะได้นำความรู้ที่เรียนมาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง ที่จะพัฒนาทักษะการสอนต่าง ๆ เป็นการผสมผสานระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ (Henry, 1982) และยังให้นิสิต/ นักศึกษาได้มีโอกาสพิจารณาความสามารถในการฝึกปฏิบัติงานสอนของตน ที่จะพัฒนาเทคนิคทักษะการสอนต่าง ๆ ให้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (Goodman, 1988)

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพหรือการฝึกสอน (practicum) จัดว่าเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดในการผลิตครูของสถาบันผลิตครูทั้งหลาย (Beck and Kosnick, 2002) เป็นช่วงเวลาที่นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนจะได้ประยุกต์ใช้วิชาความรู้ที่เรียนมาจากมหาวิทยาลัยไปใช้ในการสอนในห้องเรียนจริงตามโรงเรียนต่าง ๆ มีประสบการณ์ในการใช้วิธีสอนตามหลักปรัชญาการสอนแบบต่าง ๆ (Darden *et al*., 2001) ดังนั้น การฝึกสอนจึงเป็นช่วงเวลาของการเติบโตทางวิชาชีพ ของนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนที่จำเป็นมาก (Crookes, 2003)

สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2538) ได้ให้ความสำคัญกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูเนื่องจากเห็นกลไกสำคัญในการสร้างบัณฑิตครูให้เป็นคนดี จึงต้องมีการปฏิรูปการเรียนการสอนในสถาบันฝึกหัดครูที่ครอบคลุมกระบวนการตั้งแต่หลักสูตร และการบริหารหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์วิชาชีพครู การใช้สื่อการเรียนการสอน การจัดแหล่งวิทยาการ การวัดและประเมินผล การสร้างเสริมเครือข่ายการเรียนรู้ ตลอดจนการติดตามการปฏิบัติ

การประชุมสัมมนาคณบดีคณะศึกษาศาสตร์/ ครุศาสตร์ เรื่อง “แนวทางในการปรับปรุงการฝึกปฏิบัติเพื่อพัฒนาวิชาชีพ” เมื่อ พ.ศ. 2526 ก็ได้สรุปความสำคัญของการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไว้ว่าเป็นการเปิดโอกาสให้นิสิต/ นักศึกษาได้มีประสบการณ์จริง ในวิชาชีพอันเป็น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิธีการสำคัญที่จะช่วยให้นิสิต/ นักศึกษาครูสามารถจบออกไปปฏิบัติงานครูได้อย่างมีประสิทธิภาพตามความคาดหวัง คือให้นิสิต/ นักศึกษามีสมรรถนะ 4 ประการ ได้แก่

1) มีความสามารถทางด้านวิชาการและวิชาชีพ ตลอดจนงานบริหารและงานธุรการที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู

2) มีคุณธรรมและจริยธรรมของครูพร้อมทั้งมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพครู

3) มีความเป็นผู้นำในการพัฒนาตนเองและชุมชน

4) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของชาติ

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู (2529) ได้กล่าวถึงความสำคัญของกระบวนการเรียนการสอนวิชาประสบการณ์วิชาชีพครู ดังนี้

1) เป็นการช่วยให้นิสิต/ นักศึกษาครูมีความมั่นใจ มีความคุ้นเคย และมีการพัฒนาตนให้เข้ากับการปฏิบัติงานในหน้าที่ของครูได้อย่างรวดเร็ว

2) เป็นการช่วยให้นิสิต/ นักศึกษาครูได้ฝึกปฏิบัติควบคู่กับการเรียนภาคทฤษฎี ทั้งในด้านเนื้อหาสาระ และเทคนิควิธีต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลาจนเกิดความเข้าใจ และความคล่องตัวในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของครู หรืออาจกล่าวได้ว่าเรียนรู้จากการกระทำ

3) เป็นการช่วยนิสิต/ นักศึกษาครูได้ฝึกปฏิบัติทั้งในส่วนของรายวิชาในกลุ่มวิชาชีพครูและในส่วนที่ปฏิบัติงานในหน้าที่ของครูโดยตรงอย่างสม่ำเสมอจนเกิดความคุ้นเคย

4) เป็นการช่วยให้นิสิต/ นักศึกษาครูได้ฝึกปฏิบัติในกิจกรรมที่เสริมสร้างให้เกิดความรักและความศรัทธาในวิชาชีพครู รวมทั้งในกิจกรรมที่เสริมสร้างคุณลักษณะของความเป็นครูซึ่งจะได้ยึดเป็นหลักในการปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้อง และให้เป็นแบบอย่างที่ดี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

5) เป็นการช่วยให้นิสิต/ นักศึกษาครูได้พัฒนาตนเองไปทีละน้อย จากการฝึกปฏิบัติทั้งในสถานการณ์จริงและในสถานการณ์จำลอง จนเกิดความมั่นใจในตนเองที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่ของครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6) เป็นการช่วยให้นิสิต/ นักศึกษาครูได้พัฒนาตนเองและฝึกปฏิบัติงานในหน้าที่ของครูกับหน่วยงานผู้ใช้ครูโดยตรง จึงทำให้เกิดการประสานสัมพันธ์ในงานการผลิตครูได้ทันกับงานของผู้ใช้ครูได้เป็นอย่างดี

สิริพร ทิพย์คง (2548) ได้กล่าวถึงความสำคัญการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไว้ว่า การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นกระบวนการภาคปฏิบัติและเป็นประสบการณ์ตรงที่จำเป็นและสำคัญยิ่ง เพราะเป็นช่วงสำคัญที่นิสิต/ นักศึกษาจะได้ตรวจสอบตนเองโดยการนำแนวคิด หลักการและทฤษฎีที่ได้จากเรียนนำมาใช้แก้ปัญหาหรือประยุกต์สู่การปฏิบัติ และเป็นโอกาสที่นิสิต/ นักศึกษาจะได้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภายใต้การแนะนำของอาจารย์นิเทศก์ และครูพี่เลี้ยงของสถานศึกษากับทั้งได้เรียนรู้เกี่ยวกับนักเรียน ได้ฝึกปฏิบัติงานร่วมกับเพื่อนนิสิต/ นักศึกษาและบุคลากรในโรงเรียน รวมทั้งได้ฝึกความรับผิดชอบ ความอดทน และการมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น ทำให้นิสิต/ นักศึกษาได้พัฒนาตนเองและพัฒนาคุณภาพนิสิต/ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้มีความรู้และความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

นอกจากนี้ College of Education and Human Sciences, University of Nebraska-Lincoln (2007) ได้กล่าวว่า การฝึกสอนเป็นประสบการณ์ที่มีความสำคัญสูงสุดของโปรแกรมครุศึกษา เพราะเป็นกระบวนที่ส่งเสริมให้ให้นิสิต/ นักศึกษากลายเป็นครู โดยนิสิต/ นักศึกษาจะได้โอกาสในการพัฒนาทักษะและความสามารถต่าง ๆ ในวิชาชีพครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นกระบวนการสำคัญของการผลิตครูในการเชื่อมโยงทฤษฎีสู่การปฏิบัติของนิสิต/ นักศึกษาครูในการฝึกภาคสนาม เพื่อรับประสบการณ์ตรงที่ใกล้เคียงกับสถานการณ์วิชาชีพครูที่มีประสิทธิภาพย่อมหมายถึงความสำเร็จของการผลิตครูด้วย กระบวนการหนึ่งของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูคือ การสะท้อนของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อันจะนำไปสู่การพัฒนาทางปัญญาเพื่อให้ผู้เรียนหรือนิสิต/ นักศึกษาครูได้สร้างองค์ความรู้จากประสบการณ์ที่ตนเองได้รับ (ประมุข กอปรสิริพัฒน์, 2549)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4. จุดมุ่งหมายของการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ที่ดำเนินการอยู่นั้น ต่างก็มีจุดมุ่งหมายที่ต้องการให้นิสิต/ นักศึกษาครูเกิดการพัฒนาความรู้ ทักษะ และคุณธรรมจริยธรรม นักการศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ดังนี้

Henry (1982) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายที่แท้จริงของการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูคือ นิสิต/ นักศึกษาสามารถเรียนรู้การที่จะปฏิบัติหน้าที่ครู เป็นการสำรวจความสามารถของตนเองและพัฒนาทักษะต่างๆ ที่จะเป็นครูที่ดีต่อไป และผลที่ตามมาอีกประการหนึ่งคือ นิสิต/ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้สร้างบรรยากาศการเรียนการสอนที่ดีให้แก่ทางโรงเรียนอีกด้วย

Egbert (1985) ได้สรุปจุดหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจากการสำรวจแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการฝึกหัดครูประถมศึกษาในเอเชีย 16 ประเทศ เพื่อให้นิสิต/ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูดังนี้

1) มีความสามารถในการที่จะเอาทฤษฎีต่าง ๆ ที่ได้เรียนมาปฏิบัติ

2) มีความเข้าใจเกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการของเด็กอย่างดี

3) มีความเชื่อมั่นในตัวเอง มีความคิดกว้างขวาง และมีความคิดริเริ่มในการทำงาน

4) เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่แท้จริงของครู เมื่อออกไปปฏิบัติงาน

5) เข้าใจภาระหน้าที่ที่ครูจะต้องปฏิบัติ และมีโอกาสคุ้นเคยกับสภาพและปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริง และในสถานการณ์จำลอง จนเกิดความมั่นใจที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่ของครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไว้ 4 ประการ (ประมุข กอปรสิริพัฒน์, 2548 อ้างถึง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2534)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1) เพื่อให้นิสิต/ นักศึกษาเกิดสมรรถนะด้านการสอน

2) เพื่อให้นิสิต/ นักศึกษาเกิดสมรรถนะด้านการตั้งมั่นในคุณธรรมและจริยธรรมของครู

3) เพื่อให้นิสิต/ นักศึกษาเกิดสมรรถนะด้านความเป็นผู้นำในการพัฒนาตนเองและชุมชน

4) เพื่อให้นิสิต/ นักศึกษาเกิดสมรรถนะด้านการมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของประเทศชาติ

นอกจากนี้ กรมการฝึกหัดครู (2530) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

1) เพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรงแก่นิสิต/ นักศึกษา

2) เพื่อให้มีโอกาสทดลองทฤษฎีที่ศึกษามาในชั้นเรียน

3) เพื่อให้มีโอกาสเห็นสภาพที่แท้จริงของโรงเรียน

4) เพื่อเปิดโอกาสให้รู้จักปรับตัวเข้ากับสังคมในฐานะเป็นครู

5) เพื่อฝึกฝนและปรับปรุงบุคลิกภาพส่วนตัวให้พัฒนายิ่งขึ้น

6) เพื่อให้นิสิต/ นักศึกษาได้ฝึกประสบการณ์การสอนตามทฤษฎีการศึกษาที่ได้ศึกษาในหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติจริง

7) เพื่อให้นิสิต/ นักศึกษาได้ฝึกประสบการณ์อื่น ๆ ที่เป็นภาระงานของครูในโรงเรียนที่นิสิต/ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

8) เพื่อให้นิสิต/ นักศึกษาได้ทดลองสอนภายใต้การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง หรือบุคลากรที่สถาบันการศึกษามอบหมาย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

9) เพื่อให้นิสิต/ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ได้พัฒนาบุคลิกภาพและค่านิยมที่จำเป็นในการเข้าสู่วิชาชีพครู

10) เพื่อให้นิสิต/ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สามารถวิเคราะห์ปัญหาและแสวงหาแนวทางแก้ปัญหาร่วมกับผู้อื่นให้ลุล่วงไปด้วยดี

11) เพื่อฝึกประสบการณ์เกี่ยวกับชุมชนในลักษณะการให้บริการทางวิชาการ และการเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรัฐอิลลินอยส์ (ประมุข กอปรสิริพัฒน์, 2548 อ้างถึง Illinois State University, 1982) ได้กำหนดจุดประสงค์ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินโปรแกรมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ดังนี้ นิสิต/ นักศึกษาครูจะต้องพัฒนาปรัชญาการศึกษาอย่างสมเหตุสมผล และเหมาะสมแก่ระบบสังคมระบบประชาธิปไตย โดยอาศัยการศึกษาทางทฤษฎีทางการศึกษาและการประยุกต์ใช้ในโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

1) นิสิต/ นักศึกษาครูจะต้องแสดงให้เห็นว่ามีความสามารถที่จะประยุกต์ทฤษฎีทางการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ อันก่อให้เกิดสถานการณ์การเรียนรู้ที่ดีได้

2) นิสิต/ นักศึกษาครูสามารถวิเคราะห์สถานการณ์การเรียนในลักษณะสภาพพื้นฐานต่าง ๆ และความต้องการของนักเรียนได้

3) นิสิต/ นักศึกษาครูสามารถวางแผนการสอน โดยสามารถพัฒนาวัตถุประสงค์ที่ตอบสนองความต้องการของนักเรียนแต่ละบุคคลและกลุ่มได้

4) นิสิต/ นักศึกษาครูสามารถใช้เทคนิควิธีการสอนได้หลายวิธี และสามารถเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมที่จะทำให้เกิดสัมฤทธิผลตามวัตถุประสงค์ของการสอนได้

5) นิสิต/ นักศึกษาครูแสดงให้เห็นว่ามีความสามารถที่จะใช้วิธีการ และเทคนิคต่าง ๆ ของการวัดและการประเมินผลได้อย่างสมเหตุสมผลในการวัดและประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนตามวัตถุประสงค์ของการสอน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

6) นิสิต/ นักศึกษาครูสามารถสร้าง พัฒนา และรักษาบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อสภาพการเรียนรู้ที่ดี โดยใช้เทคนิคการจัดการบริหารชั้นเรียน (classroom management) ที่เหมาะสม

7) นิสิต/ นักศึกษาครูจะต้องสามารถแสดงบทบาทที่เหมาะสมของการเป็นบุคลากรของวิชาชีพชั้นสูง และมีความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน ผู้ร่วมงาน ผู้ปกครอง และบุคคลต่าง ๆ ในชุมชน

8) นิสิต/ นักศึกษาครูจะต้องแสดงความสามารถที่จะวิเคราะห์ประสิทธิผลของบทเรียนว่าส่งผลต่อความก้าวหน้าของนักเรียนได้เพียงใด และสามารถวิเคราะห์ประสิทธิผลของการสอนของตนว่ามีประสิทธิภาพเพียงไร

University Teacher Education Program, Iowa State University (2007) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ไว้ว่า

1) เพื่อให้นิสิต/ นักศึกษาได้รับความเข้าใจในวิชาชีพอย่างลึกซึ้งและฝึกปฏิบัติการสอนผ่านการสังเกต การวางแผนและการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง ภายใต้การแนะนำจากครูที่มีประสบการณ์

2) เพื่อให้นิสิต/ นักศึกษาได้รับความเข้าใจในวิชาชีพอย่างลึกซึ้งในวิชาชีพเกี่ยวกับความรับผิดชอบของครูในชั้นเรียน เช่น หลักสูตร การวางแผน การสอน การจัดการในชั้นเรียน การบันทึกการสอน การประเมินผล การสื่อสารกับผู้ปกครอง

3) เพื่อให้นิสิต/ นักศึกษาได้ประสบการณ์ในการวางแผนและการปฏิบัติการใช้บทเรียนโดยใช้วิธีการสอนที่หลากหลายให้เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความแตกต่างของแต่ละบุคคล

4) เพื่อให้นิสิต/ นักศึกษาได้ประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นในโรงเรียนภายใต้การดูแล และการแนะนำจากครูพี่เลี้ยง

จากการศึกษาความหมาย แนวความคิด ความสำคัญ และจุดมุ่งหมายในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของนักการศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสามารถสรุปประเด็นในภาพรวมได้ดังนี้ ประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นกระบวนการภาคปฏิบัติ และเป็นมวลประสบการณ์ตรงที่จำเป็นและสำคัญยิ่ง เพราะเป็นช่วงสำคัญที่นิสิต/ นักศึกษาจะได้ตรวจสอบ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตนเองโดยการนำแนวคิด หลักการและทฤษฎีที่ได้จากการเรียนนำมาใช้แก้ปัญหาหรือประยุกต์สู่การปฏิบัติ ได้เรียนรู้เกี่ยวกับนักเรียน ได้ฝึกปฏิบัติงานร่วมกับเพื่อนนิสิต/ นักศึกษาและบุคลกรในโรงเรียน รวมทั้งได้ฝึกความรับผิดชอบ ความอดทนและการมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น ทำให้นิสิต/ นักศึกษาได้พัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

สมรรถนะความเป็นครู หรือนิสิต/ นักศึกษาครู

การเป็นครู หรือการเป็นนิสิต/ นักศึกษาครูจำเป็นต้องมีความรู้ ทักษะ และคุณธรรมจริยธรรมของความเป็นครู ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงความหมายสมรรถภาพ/ สมรรถนะ ประเภทสมรรถภาพ/สมรรถนะของความเป็นครู สมรรถนะทางด้านคอมพิวเตอร์ และการทำวิจัยในชั้นเรียนของนิสิต/ นักศึกษาไว้ดังนี้

1. ความหมายคำว่าสมรรถภาพ/ สมรรถนะ

คำว่า สมรรถภาพ/ สมรรถนะ (competency) หมายถึง ทักษะ (skill) มโนทัศน์ (concept) และทัศนคติ (attitude) ที่จะต้องมีในการทำงานทุกชนิด และสามารถนำเอาวิธีการและความรู้พื้นฐานไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ที่เผชิญอยู่ (Good, 1973) ในพจนานุกรม ฉบับมติชน (2547) ได้ให้ความหมาย สมรรถภาพ หรือ สมรรถนะ หมายถึง ความสามารถ นอกจากนี้ ปฐมพงศ์ ศุภเลิศ (2550) ได้กล่าวถึง สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะความสามารถของบุคคลที่แสดงออกมา ซึ่งสามารถวัด และสังเกตได้ว่าเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะและลักษณะอื่น ๆ ที่โดดเด่นกว่าบุคคลอื่น ๆ นอกจากนี้ Ellis (1984) ได้ให้แนวคิดว่า สมรรถนะของครูควรตรงตามมาตรฐานและมีทักษะที่ครูควรจะต้องมี

Hyland (1994) กล่าวว่า สมรรถนะสามารถนิยามในลักษณะองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กัน 4 องค์ประกอบ คือ

1) ความสามารถในการปฏิบัติงานเฉพาะอย่าง

2) ความสามารถในการใช้ทักษะปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม และทำงานได้ประสบผลสำเร็จ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3) ความสามารถที่สนองตอบต่อการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากงานประจำได้ดี

4) ความสามารถในการปรับปรุงการปฏิบัติงานซึ่งก่อให้เกิดการทำงานได้เฉพาะเจาะจงมากขึ้น

นอกจากนี้ สุธาสินี บุญญาพิทักษ์ (2545) ได้สรุปความหมายสมรรถนะว่าเป็นความสามารถของบุคคลในการปฏิบัติงานได้อย่างประสบความสำเร็จ ซึ่งต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ มาบูรณาการในการปฏิบัติงานนั้น ๆ มุ่งเน้นความสามารถที่แสดงออกด้วยการกระทำของบุคคล โดยมีพฤติกรรมเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญภายใต้เกณฑ์การปฏิบัติที่สอดคล้องกับสถานการณ์

2. สมรรถภาพ/สมรรถนะของความเป็นครู หรือนิสิต/ นักศึกษาครู

Zimpher (1989) ได้กล่าวถึงประเภทสมรรถนะในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 4 ประเภท ดังนี้

1) สมรรถนะด้านเทคนิคการสอน (technical competence) เป็นความสามารถที่เกี่ยวข้องกับความเชี่ยวชาญในยุทธวิธีต่างๆทางการสอน การสอนที่ดีนั้นอาจพิจารณาได้จากความรู้จากสิ่งที่ได้เรียนรู้วิธีการในการเรียนรู้ และเกณฑ์ความสำเร็จจากการสอน ความรู้ดังกล่าวจะเป็นความรู้เชิงประจักษ์จากการสอนที่มีประสิทธิผลในกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

2) สมรรถนะด้านการแก้ปัญหา (clinical competence) เป็นความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และการแสวงหาความรู้ในชั้นเรียน สามารถทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากการดำเนินการสอนด้วย

3) สมรรถนะด้านคุณลักษณะความเป็นครู (personal competence) หมายรวมถึงความสามารถในการพัฒนาตนเอง โดยคำนึงถึงความเป็นครู การสอน และการรับรู้ตนเองในฐานะครู ตระหนักในเอกลักษณ์ ระบบคุณค่า ความสามารถตนเองในการเผชิญปัญหาต่าง ๆ และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และกลุ่มสัมพันธ์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4) สมรรถนะด้านการวิพากษ์ (critical competence) เป็นคุณลักษณะของนักทฤษฎีเชิงวิพากษ์ในการเรียนการสอนที่สัมพันธ์กับเงื่อนไขต่าง ๆ ของโรงเรียน โดยนิสิต/ นักศึกษาควรฝึกฝนให้มีความสามารถในฐานะผู้แสวงหาความรู้ มีบทบาทเป็นนักปฏิบัติที่จะนำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในโรงเรียนหรือชั้นเรียนได้

สุทธิวรรณ เอี่ยมสำอางค์ (2533 อ้างถึง Hall and Jones, 1976) ได้จำแนกสมรรถนะครูออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1) สมรรถนะด้านสติปัญญา (cognitive competencies) เน้นในด้านความรู้ เชาว์ปัญญา ความแม่นยำในเนื้อหาที่สอน วิธีสอน การวิเคราะห์ โปรแกรมและหลักสูตร

2) สมรรถนะด้านอารมณ์และจิตใจ (affective competencies) เป็นสมรรถนะเกี่ยวกับค่านิยม ทัศนคติ ความสนใจ และความซาบซึ้งในอาชีพ ซึ่งด้านนี้ไม่สามารถประเมินได้ง่ายนัก

3) สมรรถนะด้านปฏิบัติการ (performance competencies) เป็นสมรรถนะด้านการจัดสื่อการสอน การตั้งคำถาม ซึ่งต้องอาศัยพื้นฐานจากสมรรถภาพด้านสติปัญญา

4) สมรรถนะด้านผลการสอน (consequence or product) เป็นสมรรถนะที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ในตัวผู้เรียน

5) สมรรถนะในการศึกษาค้นคว้า (exploration competencies) อันก่อให้เกิดประสบการณ์ที่มีคุณค่าในตัวครู

ประมุข กอปรสิริพัฒน์ (2548) ได้กล่าวถึงสมรรถนะของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยมุ่งให้นักศึกษามีคุณสมบัติ คุณลักษณะ และทักษะปฏิบัติ ดังนี้คือ

1) สมรรถนะทางด้านความรู้ มีความสามารถทางด้านความรู้ในเนื้อหาวิชาที่จะนำไปใช้ในการสอนโดยตรงทางด้านเนื้อหาและการสอน

2) สมรรถนะทางด้านเทคนิควิธี มีความสามารถในการนำความรู้ไปปฏิบัติงานในหน้าที่ครูอย่างครูอาชีพทำงานสอนและงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3) สมรรถนะทางด้านคุณลักษณะ มีความสามารถในการพัฒนาตนตั้งมั่นในคุณธรรม จริยธรรม มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู มีบุคลิกที่จะเป็นครูที่ดีในอนาคต มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นหมู่คณะได้ และมีความเป็นผู้นำและมีคุณธรรมในวิชาชีพ

ปฐมพงศ์ ศุภเลิศ (2550) ได้กล่าวถึง สมรรถนะของครู เอาไว้ดังนี้

1) สามารถเลือกใช้ออกแบบ สร้างและปรับปรุงนวัตกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี

2) สามารถพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี

3) สามารถแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

กรมการฝึกหัดครูซึ่งรับผิดชอบการผลิตบัณฑิตครูของวิทยาลัยทั่วประเทศได้เสริมสร้างคุณภาพการผลิตครูด้วยกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อให้ได้มาซึ่งบัณฑิตที่มีสมรรถภาพ 3 ประการด้วยกันคือ (กรมการฝึกหัดครู, 2530)

1) สมรรถนะทางด้านความรู้ คือ ความสามารถของนิสิต/ นักศึกษาครูทางด้านความรู้ในเรื่องต่าง ๆ อันประกอบด้วย

1.1) ความรู้ในเรื่องเนื้อหาวิชาที่จะนำไปใช้ในการสอนโดยตรง

1.2) ความรู้ในวิชาชีพครูที่จะนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานหน้าที่ครู

1.3) ความรู้อื่น ๆ ที่จะนำไปใช้ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข

2) สมรรถนะด้านเทคนิควิธี คือ ความสามารถของนิสิต/ นักศึกษาครูในการนำความรู้ไปใช้ปฏิบัติงานในหน้าที่ครูด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ งานสอน งานกิจการนักเรียน งานแนะแนว งานธุรการ งานพัฒนาคน และงานพัฒนาสังคม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3) สมรรถนะทางด้านคุณลักษณะ คือความสามารถของนิสิต/ นักศึกษาครูในการพัฒนาตนเอง ให้มีลักษณะที่เหมาะสมสำหรับการเป็นครูที่ดี ดังต่อไปนี้

3.1) มีความรัก ความศรัทธา และความภาคภูมิใจในอาชีพครู

3.2) มีค่านิยมที่พึงประสงค์ ตั้งมั่นอยู่ในคุณธรรม จริยธรรม และมีจรรยาบรรณ

3.3) มีความตระหนักในคุณค่าของการดำรงศิลปวัฒนธรรมของชาติ

3.4) มีจิตสำนึกในการพัฒนาสังคมและจิตใจเป็นประชาธิปไตย

Scriven (1994) ได้กำหนดความรู้ ความสามารถ และหน้าที่ในการปฏิบัติงานของครูไว้ 5 ด้าน ดังนี้

1) มีความรู้ในเนื้อหาวิชา คือ ต้องมีความสามารถเฉพาะในเนื้อหาวิชาและความเข้าใจในโครงสร้างของหลักสูตร

2) มีความสามารถในการสอน คือ ต้องมีทักษะในการสื่อสาร มีความสามารถในการจัดการในด้านกระบวนการสอน การส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนและมีความสามารถในการจัดการเมื่อมีภาวะฉุกเฉินเกิดขึ้น และมีทักษะในการวางแผน ปรับปรุงพัฒนาการสอน เช่น มีการวางแผนการเรียนตลอดภาคการศึกษาเลือกใช้สื่อการเรียนที่เหมาะสมจากแหล่งทรัพยากรที่มีอยู่ตามสภาพท้องถิ่นและต้องมีการประเมินการสอนของตน สื่อการเรียนที่ใช้และแผนการเรียนที่ได้วางแผนไว้

3) ความสามารถในการประเมิน คือ ครูต้องมีความรู้เกี่ยวกับการประเมินผลนักเรียน มีความสามารถในการสร้างแบบทดสอบและการบริหารการสอน มีความรู้ในการให้คะแนนทั้งในส่วนที่เป็นกระบวนการ (process) และผลงานที่เสร็จสิ้นแล้ว (output) และมีการเก็บคะแนนสะสมและรายงานผลการเรียนของนักเรียนต่อนักเรียน ผู้บริหาร ผู้ปกครองนักเรียนและบุคคลอื่น ๆ ที่ต้องการผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน

4) ด้านวิชาชีพ ได้แก่ ครูต้องมีจรรยาบรรณในวิชาชีพครู มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู มีการพัฒนาวิชาชีพครู ต้องให้บริการในด้านวิชาการ เช่น แลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างครูด้วยกัน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ช่วยเหลือหรือให้คำแนะนำแก่ครูที่เพิ่งบรรจุใหม่ ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานของตน มีการวิจัยเกี่ยวกับการสอนในรูปแบบใหม่ ๆ และรู้จักหน้าที่ของตนเองต่อโรงเรียนและต่อชุมชน

5) หน้าที่อื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากโรงเรียนหรือชุมชน เช่น งานในโรงเรียน ได้แก่ งานวิชาการ งานธุรการ การเงินและพัสดุ งานกิจการนักเรียน งานความสัมพันธ์กับชุมชน งานอาคารสถานที่ งานอนามัยนักเรียน งานสหกรณ์ งานโครงการอาหารกลางวัน เป็นต้น

วีรพันธ์ สิทธิพงศ์ (2542) ได้สรุปถึงสมรรถนะของครูวิชาชีพ จำนวน 15 สมรรถนะ ดังนี้

1) การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาและเนื้อหาที่จะสอน

2) การวางแผนและการดำเนินการเรียนการสอน

3) การอบรมสั่งสอนและตักเตือนการใช้ชีวิตของนิสิต/ นักศึกษา

4) การประเมินผลทักษะและความรู้ของนิสิต/ นักศึกษา

5) การพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

6) การแนะแนวการศึกษาและอาชีพ

7) การสร้างความสัมพันธ์กับธุรกิจอุตสาหกรรมและชุมชน

8) การบริหารจัดการห้องเรียน โรงฝึกงานและห้องปฏิบัติการ

9) การปกครองและให้บริการนิสิต/ นักศึกษา

10) การจัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอน

11) การให้บริการทางวิชาการแก่บุคคล สังคม ชุมชนหรือสถาบัน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

12) การปฏิบัติงานธุรการและงานบริหารทั่วไป

13) การปฏิบัติหน้าที่พัฒนาสถาบัน

14) อำนวยความสะดวกทางการเรียนการสอน

15) การบริหารจัดการเครื่องมือ อุปกรณ์ วัสดุฝึกและความปลอดภัยในการฝึกงานของนิสิต/ นักศึกษา

สำหรับ ธีรวุฒิ เอกะกุล (2541) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาลักษณะความเป็นครูเก่ง และครูดี ด้วยการศึกษาจากนิสิต/ นักศึกษาโครงการคุรุทายาทที่สำเร็จการศึกษาแล้ว พบว่า

1) ครูเก่ง มีลักษณะดังนี้

1.1) ด้านการทำงาน ประกอบด้วย มีความรู้ในวิชาชีพครู มีความสามารถในการปฏิบัติงานหน้าที่ครู

1.2) ด้านความมุ่งมั่นพัฒนา ประกอบด้วย พัฒนาตนเอง พัฒนาโรงเรียนและพัฒนาชุมชน

1.3) ด้านความรอบรู้ ประกอบด้วย มีความรอบรู้ด้านสถานการณ์บ้านเมือง และความเปลี่ยนแปลงของสังคม มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ มีการคิดแก้ปัญหาอย่างมีระบบและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล

2) ครูดี มีลักษณะดังนี้

2.1) ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ประกอบด้วย มีวินัย มีความขยัน มีความอดทน มีความประหยัด มีความยุติธรรม มีความรับผิดชอบ มีความเมตตากรุณา

2.2) ด้านความเป็นประชาธิปไตย ประกอบด้วย ประชาธิปไตยในการปฏิบัติงาน การดำรงชีวิต

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2.3) ด้านความรักและความศรัทธาในอาชีพครู ประกอบด้วย มีเจตนาที่ดีต่ออาชีพครู มีความรักในอาชีพครู

สุรกานต์ จังหาร (2550) ได้กล่าวเพิ่มเติมถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตครุศาสตร์ไว้ดังนี้

1) เป็นคนดี มีจุดมุ่งหมายของชีวิต มีหลักการในการดำเนินชีวิตเข้าถึงความงามและความดีของชีวิต มีพลังและความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนและพัฒนาความก้าวหน้าของส่วนรวม รักชุมชนและท้องถิ่น สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

2) เป็นคนเก่ง มีความสามารถและทักษะในการใช้ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศอย่างน้อยสองภาษา มีความรักในการใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่อง มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีความสามารถในการคิดและแก้ปัญหา สามารถเผชิญสถานการณ์และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง

3) เป็นครูดี เข้าใจธรรมชาติของผู้เรียน มีคุณสมบัติของความเป็นกัลยาณมิตรกับผู้เรียนและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ร่วมมือกับชุมชนเพื่อพัฒนาผู้เรียนและสถานศึกษา เป็นผู้มีจริยธรรมแห่งวิชาชีพและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4) เป็นครูเก่ง มีปรีชาสามารถในการจัดการศึกษาและจัดการเรียนรู้ รอบรู้และเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่ตนถนัด มีความคิดสร้างสรรค์และสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาและแก้ปัญหาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สุรศักดิ์ หลาบมาลา (2550) ได้กล่าวถึงการสร้างครูให้เป็นครูดีมีคุณภาพนั้นจะสำเร็จไม่ได้หากเป็นครูไม่ให้ความร่วมมือ ไม่มีใจรักการสอนเด็ก และไม่มีเจตนารมณ์ที่จะพัฒนาตนเอง ครูมีภาระที่ควรปฏิบัติเพื่อการเป็นครูดีมีคุณภาพดังนี้

1) ครูต้องปฏิบัติตนเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการเรียนรู้จากตำรา สิ่งแวดล้อมเพื่อนครู นักเรียนชุมชน และสื่อมวลชน ตลอดทั้งคิดไตร่ตรองงานที่ทำแล้วเพื่อหาทางปรับปรุงตนเอง

2) ครูต้องตั้งใจจริงที่จะพัฒนาตนเองให้เป็นครูที่ดี มีคุณภาพ รักการสอน และสนใจในการพัฒนาตนเองตลอดเวลา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3) ครูต้องเป็นนักแก้ปัญหา โดยระลึกเสมอว่าปัญหามีไว้ให้แก้ ไม่ใช่ปัญหามีไว้ให้บ่น โดยการปรึกษาหารือกับครูพี่เลี้ยง เพื่อนครู ผู้บริหาร และยึดหลักการทางวิทยาศาสตร์และศาสนาเป็นแนวทางแก้ไข

4) ครูต้องเป็นผู้เฝ้าระวังสุขภาพตนเอง ดูแลสุขภาพ ดูแลโภชนาการและออกกำลังกายสม่ำเสมอให้มีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา และสุนทรีย์ และระลึกเสมอว่าจิตใจที่ดีอยู่ในร่างกายที่สมบูรณ์

5) ครูต้องปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีของศิษย์ ทั้งเรื่องส่วนตัว การเรียนรู้ คุณธรรม แสดงให้นักเรียนเห็นว่าครูเอาใจใส่ต่อพวกเขาอย่างจริงใจ

นอกจากนี้ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2550) ได้กล่าวถึงครูที่สอนดีควรมีลักษณะสำคัญดังนี้

1) สอนอย่างน่าสนใจและน่าติดตาม คือ การที่ครูสามารถถ่ายทอดความรู้สู่ผู้เรียนได้อย่างน่าสนใจ รู้จักกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจอยากเรียนรู้ อยากศึกษาค้นคว้า มีวิธีการเข้าหาผู้เรียนอย่างน่าสนใจ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนรู้สึกไม่เขินที่จะแสดงความคิดเห็น เช่น ก่อนสอน ครูทักทายผู้เรียนด้วยสีหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส แสดงท่าทางแห่งความเป็นมิตร อย่างจริงใจ และเป็นธรรมชาติ ป้อนคำถามที่น่าสนใจ ชักชวนให้ผู้เรียนทุกคนแสดงความคิดเห็น โดยครูบางคนอาจเริ่มต้นสอนด้วยการเล่าประสบการณ์ที่ได้ประสบมา

2) สอนสนุกแต่มีสาระ คือ การสอนที่ได้เนื้อหาสาระพร้อม ๆ ไปกับผู้เรียนมีความสนุกสนาน ทั้งนี้ผู้เรียนอยู่ในช่วงวัยที่รักสนุก ชอบการเล่น ตื่นตาตื่นใจกับเรื่องใหม่ ๆ หากครูมีวิธีการสอนที่สามารถสอดแทรกความสนุกสนานไปด้วย ย่อมสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ทำให้การเรียนไม่หน้าเบื่อหน่าย เช่น ครูผู้สอนมีการเล่าเรื่องตลก หรือเรื่องราวที่ตื่นเต้นสอดแทรกในการเรียนการสอน เล่นเกมหรือทำกิจกรรมประกอบการเรียนรู้ หรือใช้สื่อการสอนใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มสีสันในการเรียนรู้ เป็นต้น

3) เตรียมตัวสอนมาอย่างดี คือ การที่ครูผู้สอนได้วางแผนการสอนล่วงหน้าอย่างเป็นระบบ เตรียมเอกสาร สื่อประกอบการสอน เตรียมวิธีดำเนินการสอนในแต่ละคาบเรียน รวมถึงการคิดหาทางป้องกันความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นจากการเรียนการสอน เช่น ผู้เรียนไม่เข้าใจ ผู้เรียนไม่

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สนใจ ผู้เรียนหลับ เป็นต้น ที่สำคัญ ครูควรรู้จักผู้เรียนแต่ละคน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม และสอดคล้องกับผู้เรียนแต่ละคนอย่างแท้จริง

4) ให้ทุกคนในชั้นมีส่วนร่วม คือ การที่ครูไม่เพียงสอน ให้ผู้เรียนนั่งฟังและจดตาม แต่ให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ซึ่งมีงานวิจัยที่สนับสนุนว่า หากผู้เรียนมีส่วนร่วมในการพูดหรือร่วมทำกิจกรรมในชั้นเรียน จะทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียนมีประสิทธิภาพและความคงทนของการเรียนรู้มากกว่า การอ่าน การได้ยิน และการมองเห็นเพียงอย่างเดียว ดังนั้น ในระหว่างการเรียนการสอน ครูผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนระดมความคิดกับเพื่อนในประเด็นที่ครูตั้งคำถาม ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทำกิจกรรม เช่น เล่นเกมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ในวิชานั้น ๆ การให้ผู้เรียนออกมาพูดหน้าชั้นเรียนในประเด็นต่าง ๆ ตลอดจนการทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เป็นต้น

5) ยุติธรรมไม่ลำเอียง คือ การปฏิบัติต่อผู้เรียนทุกคนในลักษณะเดียวกัน ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง หากครูมีความลำเอียงต่อผู้เรียนบางคน เช่น รักหรือสนิทสนมกับผู้เรียนบางคน อาจนำมาซึ่งการปฏิบัติที่ไม่เสมอภาคกัน ทำให้ผู้เรียนที่ไม่เป็นที่โปรดปรานของครูรู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่า เกิดการเปรียบเทียบ ท้ายที่สุดผู้เรียนจะไม่ชอบครูผู้สอน ส่งผลร้ายต่อการเรียนในที่สุด โดยลักษณะครูที่ยุติธรรม เช่น ให้ความสนิทสนมกับผู้เรียนทุกคน ผู้เรียนที่ทำดีควรได้รับคำชมเชย ผู้เรียนที่ทำผิดกฎควรได้รับการลงโทษ ครูต้องให้ความสำคัญกับผู้เรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน เป็นต้น นอกจากนี้ ครูควรมีความยุติธรรมในการตรวจคะแนนไม่โน้มเอียงไปทางผู้เรียนบางคน และช่วยเหลือผู้เรียนที่เรียนไม่ถึงมาตรฐาน

6) เข้มงวดแต่ใจกรุณา คือ การที่ครูผู้สอนมีความสมดุลระหว่างการเข้มงวด และความประนีประนอม เช่น ไม่ควรเข้มงวดกับกฎเกณฑ์ต่าง ๆ มากเกินไป ไม่ใช้อารมณ์ในการสอน การสั่งงาน หรือการลงโทษ แต่พยายามประนีประนอม ให้ความรัก ความเข้าใจกับผู้เรียนแต่ละคน มีความเป็นมิตรกับผู้เรียน รวมถึงให้กำลังใจผู้เรียนอยู่เสมอ เพื่อให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน หากครูผู้สอนทำให้ผู้เรียนเกิดความกลัว เช่น ทำให้ผู้เรียนกลัวการตอบคำถาม กลัวการทำโทษ กลัวสอบตก เป็นต้น ผู้เรียนจะเกิดความเครียด จนส่งผลเสียต่อการเรียนในที่สุด

7) ใช้คำพูดเหมาะสมกับผู้เรียน คือ การที่ครูเลือกใช้คำที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน เพราะผู้เรียนแต่ละคน แต่ละระดับชั้น แต่ละเพศ มีความแตกต่างกัน ครูสามารถเลือกใช้คำที่เหมาะกับผู้เรียนที่แสดงถึงการให้เกียรติผู้เรียนแต่ละคน เช่น ผู้เรียนที่เป็นผู้หญิงครูอาจต้องใช้คำพูดที่

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ระมัดระวังมากขึ้น ทั้งนี้เพราะเด็กหญิงมีความอ่อนไหวกว่าเด็กชาย ระวังการใช้คำพูดกับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม เป็นต้น

8) ช่วยทบทวนบทเรียนให้ผู้เรียน คือ การที่ครูได้ช่วยผู้เรียนรื้อฟื้น ทำความเข้าใจในวิชานั้น ๆ เพราะผู้เรียนต้องเรียนในหลายวิชา อาจเกิดความสับสน หากมีการทบทวนก่อนการสอนและก่อนการสอบจะเป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจเรื่องที่เรียนผ่านมาอีกครั้ง และช่วยลดความเครียดให้กับผู้เรียน วิธีทบทวนบทเรียนให้ผู้เรียน เช่น การตั้งคำถามให้ผู้เรียนตอบหรือแสดงความคิดเห็น ให้ผู้เรียนทำรายงานสรุปสิ่งที่เรียนรู้มา เป็นต้น

3. สมรรถนะทางด้านคอมพิวเตอร์ของนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน

เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญสำหรับผู้ที่จะออกไปประกอบวิชาชีพครู ดังนั้น คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์จะต้องพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนที่มีการบูรณาการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการประกอบวิชาชีพครูอย่างมีประสิทธิภาพให้ชัดเจน มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพครูของข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพกล่าวว่า ผู้ประกอบวิชาชีพครูต้องมีมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพต้องมีมาตรฐานความรู้ทางด้านภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู โดยมีสมรรถนะสามารถใช้คอมพิวเตอร์พื้นฐาน (คุรุสภา, 2548)

สำหรับ Goodland (1990) ได้กล่าวว่า คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์มีหน้าที่หลักภารกิจที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาบุคลากรด้านวิชาชีพครูให้มีคุณภาพ โปรแกรมการจัดการวิชาชีพครูมีบทบาทดังนี้

1) เตรียมครูให้มีแนวคิดประชาธิปไตย

2) สร้างครูให้มีความรู้ในเนื้อหาวิชาการ และสร้างครูโดยการใช้เครื่องมือที่สร้างสรรค์สติปัญญา

3) เชื่อมั่นได้ว่าครูมีความรู้เพียงพอที่จะออกไปสอน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4) พัฒนาครูโดยเริ่มต้นจากระดับความรู้ ทักษะการสอนและการบูรณาการเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่จะนำไปใช้ในโรงเรียน

นอกจากนี้ คณิตา นิจจรัลกุล และคณะ (2550) ได้กล่าวว่า หากนิสิต/ นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ปราศจากความรู้ที่จะบูรณาการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ให้ห้องเรียนคงจะทำให้เกิดปัญหาในการจัดการศึกษาอย่างแน่นอน ดังนั้นการสร้างครูให้มีศักยภาพในการบูรณการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์กับการเรียนการสอนจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ควรจัดประสบการณ์การบูรณาการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ระหว่างเรียนรายวิชาในแนวลึกของหลักสูตรการผลิตครู คือ

1) นิสิต/ นักศึกษาควรได้รับการกระตุ้นให้ใช้คอมพิวเตอร์ในการสืบค้นข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการเรียนรู้เป็นรายบุคคลและกลุ่มให้มากขึ้น

2) นิสิต/ นักศึกษาควรได้รับประสบการณ์ให้มีความสามารถในการบูรณาการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการฝึกสอนในภาพรวมให้มากขึ้น

3) นิสิต/ นักศึกษาควรมีโอกาสใช้คอมพิวเตอร์อย่างเพียงพอ มีโปรแกรมด้านการศึกษาที่ทันสมัยใช้ร่วมกับเทคโนโลยีสารสนเทศและใช้จัดการฐานข้อมูลได้อย่างทันสมัย

4) รัฐบาลต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้สถาบันการศึกษาต่าง ๆ มีอุปกรณ์คอมพิวเตอร์พร้อมโปรแกรมอย่างเพียงพอ ให้ผู้สอนได้นำมาใช้ในการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

4. สมรรถนะการทำวิจัยในชั้นเรียนของนิสิต/ นักศึกษาครู

การวิจัยในชั้นเรียนเป็นการวิจัยที่ทำโดยครูผู้สอนเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียนและนำผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน ทั้งนี้ครูต้องเข้าใจว่าโดยแท้จริงแล้วครูมืออาชีพต้องมีความสามารถในการวิจัยและสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อแสวงหาข้อค้นพบที่นำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนของตนเอง

คณะกรรมการคุรุสภาได้กำหนดสาระความรู้และสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ หมวด 1 เกี่ยวกับสมรรถนะว่า

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

“...ผู้ประกอบวิชาชีพสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และสามารถทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียน…” (คุรุสภา, 2548)

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพนักวิจัยในชั้นเรียน มีจุดสำคัญอยู่ที่ประสบการณ์วิชาชีพครูนักวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงมโนทัศน์หนึ่งที่สำคัญในการพัฒนาครูให้เป็นผู้สอนที่เชี่ยวชาญและมียุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนการสอน โดยครูจะมีบทบาทในฐานะนักวิจัยในชั้นเรียน หรือครูนักวิจัยในชั้นเรียน (teacher as researcher) บทบาทสำคัญของครูนักวิจัย คือ มีแนวทางการทำงานในลักษณะที่ใช้การวิจัยเป็นพื้นฐานการสอน กล่าวคือ สามารถนำกระบวนการวิจัยมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนในขณะที่มีการเรียนการสอนเกิดขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหา ปรับปรุงการเรียนการสอน หรือพัฒนาการเรียนรู้ให้กับนักเรียน สามารถนำหลักวิชาการสอนและการแสวงหาความรู้อย่างเป็นระบบมาเชื่อมโยงการทำงานเป็นลำดับกิจกรรมเป็นวงจรนับตั้งแต่การตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับสภาพที่เกิดขึ้น การกำหนดปัญหาหรือคำถามวิจัยที่เฉพาะเจาะจง การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การสรุปทำความเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้น และนำข้อค้นพบไปเผยแพร่ใช้ประโยชน์ (สุธาสินี บุญญาพิทักษ์, 2551)

Russell (2000) ได้รายงานถึงความสำเร็จของการดำเนินงานของโปรแกรมฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (preservice teacher education program) ในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยควีน ที่ออนตาริโอ ประเทศแคนนาดา (Faculty of Education Queen’s University) ที่ให้นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในระหว่างฝึกสอนในโรงเรียนที่ได้รับมอบหมายให้นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนเรียนรู้จากประสบการณ์วิชาชีพครูด้วยการพัฒนาการสอนของตนเองผ่านกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการจำนวนนิสิต/ นักศึกษา 7 คน และ 6 คน กล่าวคือ ฝึกสอนเป็นเวลา 9 สัปดาห์ในโรงเรียน City Catholic Secondary School และ Rural High School ตามลำดับ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ประสานงานจากมหาวิทยาลัย นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนทุกคนได้รับมอบหมายให้ทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นที่สอน ส่วนครูประจำการในโรงเรียนซึ่งเป็นครูที่มีประสบการณ์มากพอที่จะให้ความช่วยเหลือนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน โดยการอภิปรายประเด็นปัญหาและให้ข้อเสนอแนะเฉพาะเรื่องตามที่เห็นควร การฝึกสอนใน 2 โรงเรียน มีทั้งหมด 8 วิชา คือ วิชาภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ พลศึกษา ภาษาอังกฤษ เคมี คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และดนตรี ปัญหาวิจัยของนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนที่ทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนที่ฝึกสอน มีขอบเขตค่อนข้างกว้าง เนื่องจากพัฒนาจากประสบการณ์จริงของผู้ฝึกสอนเอง และข้อความที่แสดงความเห็นที่ได้จากการทำวิจัยในชั้นเรียนค่อนไปทางบวก และมีลักษณะเป็นธรรมชาติที่นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนแต่ละคนนำไปสรุปไว้ในรายงานวิจัย ซึ่งเป็นกิจกรรมบังคับของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีผู้ให้ข้อสังเกตว่างานวิจัย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ของครูทำให้ทราบมากขึ้นว่าเกิดอะไรขึ้นในชั้นเรียน และนั้นแหละคือตัวคุณค่าที่แท้จริง หลังจาก 2 สัปดาห์ที่นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนเขียนรายงานวิจัยเสร็จ ผู้วิจัยได้ให้แสดงความเห็นพบว่ามีความเห็นหลากหลาย เช่น บางคนไม่แน่ใจในคุณค่าของการเขียนรายงานวิจัย และมีความอึดอัดใจกับธรรมชาติของวิจัยเชิงปฏิบัติการ ซึ่งใช้เทคนิคของวิจัยเชิงคุณภาพและเป็นอัตนัย ในขณะที่บางคนกล่าวถึงการท้าทายเป็นพิเศษที่วิจัยเชิงปฏิบัติการมาช่วยให้เขาได้เพิ่มการเรียนรู้ด้านการสอน

ผลการวิจัยสรุปว่า การนำการวิจัยให้ครูฝึกสอนในโปรแกรมฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยควีน มีส่วนช่วยให้ผู้ฝึกสอนเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วไปปฏิบัติงานครู ก็จะสามารถทำวิจัยในงานสอนของตัวเองได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนที่ให้การสนับสนุนส่งเสริมบรรยากาศของการพัฒนาวิชาชีพครู

จากการศึกษาสมรรถนะความเป็นครู หรือนิสิต/ นักศึกษาสรุปได้ว่า สมรรถภาพ/ สมรรถนะความเป็นครูหรือนิสิต/ นักศึกษาครู หมายถึง ความรู้ความสามารถของครูที่ควรพึงมี ซึ่งประกอบด้วยด้านต่าง ๆ ได้แก่ 1) ความรู้ทางด้านความรู้ในเนื้อหาวิชา 2) ความสามารถของนิสิต/ นักศึกษาครูในการนำความรู้ไปใช้ปฏิบัติงานในหน้าที่ครูด้านต่าง ๆ เช่น การสอน การบริหารจัดการในชั้นเรียน การทำวิจัยในชั้นเรียน และการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ การปฏิบัติงานหน้าที่ครูประจำชั้น รวมทั้งการปฏิบัติงานทั่วไป และ 3) คุณลักษณะความเป็นครู คือ การปฏิบัติตนของนิสิต/ นักศึกษาครูในการพัฒนาตนเองให้มีลักษณะที่เหมาะสมสำหรับการเป็นครูที่ดี

บทบาทผู้นิเทศก์

กระบวนการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นกระบวนที่มีความสำคัญต่อนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน เพราะการนิเทศเป็นการชี้แนะ การใช้ความช่วยเหลือกับนิสิต/ นักศึกษา ดังนี้

1. ความหมายการนิเทศ

การนิเทศการฝึกสอน หมายถึง ความพยายามของอาจารย์นิเทศก์ทุกฝ่ายในการให้คำแนะนำ ชี้แจง ช่วยเหลือ ดูแลนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนให้สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ครูได้อย่างเหมาะสมถูกต้อง อันจะส่งผลให้นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนเป็นครูที่ดีในอนาคต (ศิริพร ควรชม, 2531)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กมลวรรณ ตั้งเจริญบำรุงสุข (2545) ได้กล่าวว่า การนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นความร่วมมือระหว่างอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายสถาบันฝึกหัดครูและคณะครูในสถาบันฝึกสอน ในการที่ช่วยเหลือ แนะนำ ชี้แนะแนวทางในด้านงานสอนและงานในด้านต่าง ๆ ของหน้าที่ครูให้กับนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนส่งผลถึงคุณภาพการศึกษาของนักเรียน

การนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีความจำเป็นต่อนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน ดังต่อไปนี้

1) เป็นการช่วยให้นิสิต/ นักศึกษาได้เห็นและเข้าใจงานในหน้าที่ของความเป็นครู ช่วยให้นิสิต/ นักศึกษาได้นำเอาทฤษฎี และหลักวิชาการที่ศึกษามาใช้ปฏิบัติในการสอนได้อย่างเหมาะสม

2) ช่วยให้นิสิต/ นักศึกษาได้พัฒนาความรู้ความสามารถ ตลอดจนความพยายามที่สูงขึ้นของงานในหน้าที่ครู

3) ช่วยให้นิสิต/ นักศึกษาได้สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลฝ่ายต่าง ๆ ตลอดจนการวางตนในขณะปฏิบัติวิชาชีพครู

4) ช่วยให้นิสิต/ นักศึกษามีความอบอุ่นใจและมีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ครู

5) ช่วยแก้ไขปัญหาบางประการที่นิสิต/ นักศึกษาไม่อาจจะแก้ไขได้โดยลำพัง

2. บทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศก์การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนิสิต/ นักศึกษาจะดำเนินไปได้ไม่ดี ถ้านิสิต/ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพียงลำพัง แม้ว่านิสิต/ นักศึกษาจะได้รับการเตรียมพร้อมจากสถาบันผลิตครูมาอย่างเต็มที่ในด้านทฤษฎีวิธีสอนและเทคโนโลยีใหม่ ๆ แล้วก็ตาม แต่นิสิต/ นักศึกษายังขาดความชำนาญในการที่จะใช้วิธีสอนให้สอดคล้องกับบทเรียน หรือเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ขาดความชำนาญในการจัดหาและใช้อุปกรณ์การสอน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีผู้คอยสังเกตให้คำแนะนำและช่วยเหลือในด้านการสอน ตลอดระยะเวลาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในโรงเรียน ผู้ที่ทำหน้าที่

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นิเทศในโรงเรียนนั้น ๆ หรือในวิชาที่นิสิต/ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูรับหน้าที่สอนคือ ครูพี่เลี้ยง ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการช่วยให้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพสำเร็จบรรลุตามเป้าหมาย ครูพี่เลี้ยงเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดกับนิสิต/ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพมากที่สุด เป็นผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือในด้านที่เกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน ส่งเสริมให้นิสิต/ นักศึกษาได้พัฒนาความสามารถทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม อารมณ์ และมีความริเริ่ม อาจกล่าวได้ว่าเป็นผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือในการปฏิบัติงานของนิสิต/ นักศึกษาตลอดเวลา (วรรณทิพา รอดแรงค้า และ ภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์, 2545)

นอกจากครูพี่เลี้ยงแล้วอาจารย์นิเทศก์ก็เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญเช่นกัน เพราะเป็นผู้ที่ทางคณะหรือสถาบันการศึกษาที่ผลิตครูมอบหมายให้เป็นตัวแทนในการทำหน้าที่ประสานกับโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพในด้านต่าง ๆ เช่น การชี้แจงถึงวัตถุประสงค์นโยบายเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในส่วนที่เกี่ยวกับนิสิต/ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มีหน้าที่ดูแลการฝึกสอน การนิเทศ ให้คำแนะนำช่วยเหลือนิสิต/ นักศึกษาให้มีการพัฒนาการในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพและสามารถเป็นครูที่ดี มีสมรรถนะของครูโดยครบถ้วนภายหลังการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ กับมีหน้าที่ในการติดตามผล ประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

งานวิจัยของ วรรณทิพา รอดแรงค้า และ ภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์ (2545) พบว่าหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์มี 3 ลักษณะ คือ ให้คำแนะนำที่เกี่ยวกับการสอน การติดตามประเมินและส่งเสริมพัฒนา และดูแลการปฏิบัติภาระงานครูที่นิสิต/ นักศึกษาต้องฝึกปฏิบัติ และอาจารย์นิเทศก์มีบทบาท 3 ลักษณะ คือ เป็นที่ปรึกษาการเป็นครูมีฝีมือ เป็นที่ปรึกษาปัญหาส่วนตัว และถ่ายทอดลักษณะครูที่ดี

สิ่งที่นิสิต/ นักศึกษาประสงค์จะให้อาจารย์นิเทศก์แก้ไขมีดังต่อไปนี้ ควรมีการนัดหมายกับนิสิต/ นักศึกษาก่อนไปนิเทศ เข้านิเทศตามที่นัดหมายไว้ และอยู่นิเทศตลอดคาบ ตรวจและตอบอนุทินทุกครั้ง สำหรับการติดตาม การปรับปรุงแก้ไขของนิสิต/ นักศึกษา ควรเว้นระยะพอประมาณเพื่อให้นิสิต/ นักศึกษามีเวลาปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น ในระหว่างการแก้ไข ควรมีเวลาให้นิสิต/ นักศึกษาได้เข้าพบ ขอคำปรึกษา กล่าวโดยรวมอาจารย์นิเทศก์ยังให้เวลาน้อยเกินไป นอกจากนี้นิสิต/ นักศึกษาบางคนยังมีความรู้สึกกลัว รู้สึกเครียด เพราะอาจารย์บางท่านยิ้มน้อย และบางคนไม่ยิ้มเลย และใช้สายตาจ้องมากเกินไป

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สำหรับหน้าที่ของครูพี่เลี้ยงมี 3 ลักษณะ คือ ให้คำแนะนำที่เกี่ยวกับการสอน ติดตามประเมินและส่งเสริมพัฒนา และดูแลการปฏิบัติภาระงานครูที่นิสิต/ นักศึกษาต้องฝึกปฏิบัติ และครูพี่เลี้ยงมีบทบาท 3 ลักษณะ คือ เป็นที่ปรึกษาการเป็นครูฝึมือ เป็นที่ปรึกษาปัญหาส่วนตัว และถ่ายทอดลักษณะครูดี

นอกจากนี้นิสิต/ นักศึกษายังมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมของครูพี่เลี้ยง ดังนี้ พฤติกรรมครูพี่เลี้ยงที่น่าพึงพอใจสรุปได้ว่า ครูพี่เลี้ยงได้ทำหน้าที่ดูแลการสอน ให้การติชมแนะนำสื่ออุปกรณ์และเรื่องอื่น ๆ ตรวจแผนการสอนทุกครั้ง แนะนำหนังสือเสริมและตัวอย่างแผนการสอนให้ศึกษาสอนงานครู และให้ความเป็นกันเอง พฤติกรรมครูพี่เลี้ยงที่ไม่น่าพึงพอใจ

สิ่งที่นิสิต/ นักศึกษาประสงค์ให้ครูพี่เลี้ยงปรับปรุงแก้ไขมีดังนี้ ครูพี่เลี้ยงบางคนขาดความรู้ด้านวิธีการสอนที่หลากหลาย ไม่ค่อยแนะนำเมื่อประเมินการสอนของนิสิต การแนะนำบางครั้งไม่มีความชัดเจน ไม่เอาใจใส่การสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ปล่อยให้แก้ปัญหาการคุมชั้นเอง มีการประเมินการสอนแต่แจ้งผลล่าช้า การตรวจแผนการสอนมักไม่มีข้อแนะนำ มีอคติกับนิสิต/ นักศึกษา ยึดติดกับความคิดของตนเอง ไม่ตรงต่อเวลา และชอบใช้อารมณ์กับนิสิต/ นักศึกษา

กรมการฝึกหัดครูได้แบ่งผู้นิเทศก์ออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายวิทยาลัย และฝ่ายโรงเรียน

1) ผู้นิเทศก์ฝ่ายวิทยาลัย ประกอบด้วย อาจารย์นิเทศก์ประจำโรงเรียนและอาจารย์นิเทศก์ประจำวิชาเอก ซึ่งมีหน้าที่แตกต่างกัน ดังภาพที่ 3

ในการจัดอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายวิทยาลัยครูนั้น กรมการฝึกหัดครูระบุให้เป็นหน้าที่ของคณะวิชาและภาควิชา โดยให้สรรหาอาจารย์ผู้สอนภาคทฤษฎีในรายวิชาต่าง ๆ ออกไปเป็นอาจารย์นิเทศก์ เพื่อติดตามผลการปฏิบัติงานของนักศึกษา

2) ผู้นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียน

ผู้นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนซึ่งหมายถึงครูพี่เลี้ยง จะได้รับการคัดเลือกมาจากครูในโรงเรียนที่มีวุฒิทางครู และมีประสบการณ์ด้านการสอนในวิชานั้น ๆ ไม่น้อยกว่า 2 ปีการศึกษา โดยกำหนดให้วิทยาลัยครูต่าง ๆ เตรียมครูพี่เลี้ยงโดยจัดการอบรม หรือให้เรียนวิชาการนิเทศ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การสอน หรือวิชาที่จำเป็นเมื่อได้มีโอกาสเข้ามาศึกษาต่อในวิทยาลัยครู อันจะส่งผลให้การปฏิบัติหน้าที่ผู้นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนได้ผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

บทบาทหน้าที่สำคัญของครูพี่เลี้ยง ได้แก่ ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการสอน การเขียนแผนการสอน ดูแลด้านความประพฤติ นิเทศการสอน ประเมินผล ประสานกับผู้นิเทศก์ฝ่ายมหาวิทยาลัย และสร้างสัมพันธภาพอันดีระหว่างโรงเรียนกับมหาวิทยาลัย เป็นต้น

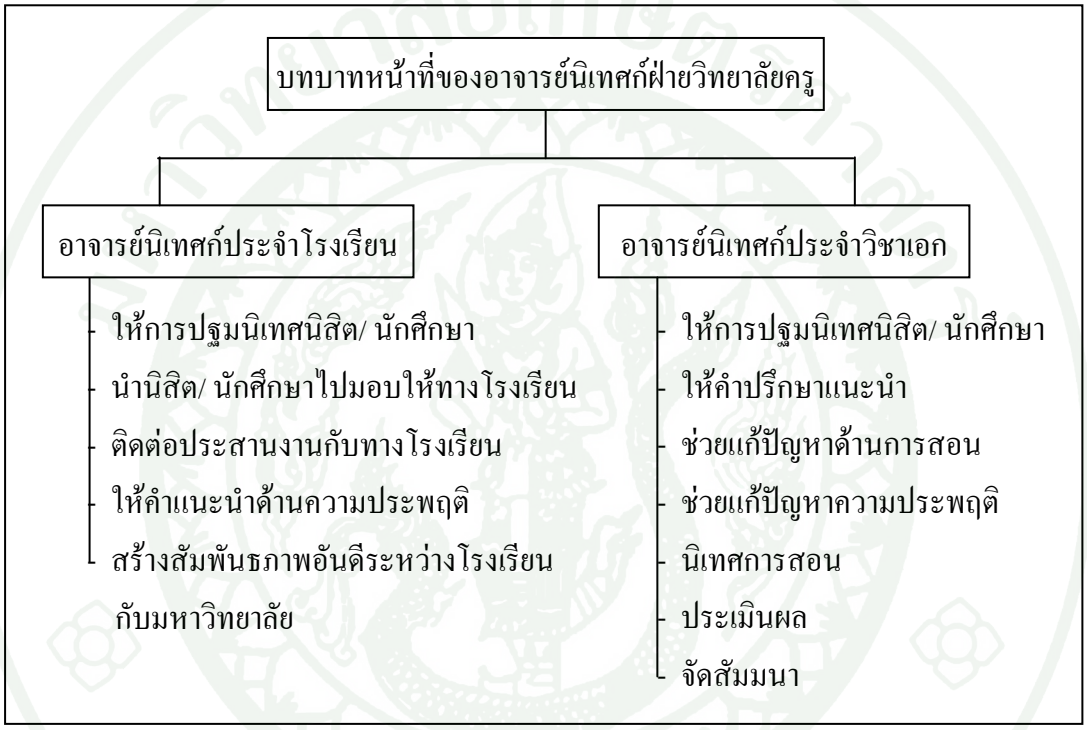

ภาพที่ 3 บทบาทหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์
ที่มา: กรมการฝึกหัดครู (2530)

University Teacher Education Program Iowa State University (2007) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ ดังนี้

1) บทบาทหน้าที่ของครูพี่เลี้ยง ครูพี่เลี้ยงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนเป็นอย่างมาก เพราะครูพี่เลี้ยงจะเป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำต่างๆ ซึ่งครูพี่เลี้ยงจะต้องเป็นผู้มีความรู้และเอาใจใส่ดูแลนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน และจะช่วยเหลือนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน ดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1.1) เตรียมนิสิต/ นักศึกษาให้เป็นนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน

1.2) จัดหาสถานที่ทำงานให้นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน

1.3) แนะนำนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนให้รู้จักผู้บริหารและบุคลากรในโรเรียน

1.4) นำนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับความรับผิดชอบการสอนเต็มเวลา

1.5) พัฒนาทักษะนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนให้ประสบความสำเร็จในการสอน

1.6) ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดแผนการสอน

1.7) จัดเตรียมประสบการณ์ต่างๆให้แก่นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน เช่น การสังเกตการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน การสัมมนากับผู้ปกครอง

1.8) สังเกตและวิจารณ์ความสามารถของนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน รวมทั้งประเมินผลการสอนกลางภาคและปลายภาคร่วมกับอาจารย์นิเทศก์มหาวิทยาลัย

2) บทบาทหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์นิเทศก์เป็นบุคคลที่จะต้องทำหน้าที่ติดต่อประสานงานและทำงานร่วมกับครูพี่เลี้ยงเยี่ยมเยียน ประเมินผลความก้าวหน้าของนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน และช่วยเหลือปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น สำหรับบทบาทหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์มีดังนี้

2.1) ให้แนวทางหรือการประชุมกลุ่ม (shop talk) ในแต่ละภาคเรียน

2.2) เยี่ยมเยียนและสังเกตการสอนนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนอย่างน้อย 5 ครั้งภายใน 8 สัปดาห์

2.3) ให้ผลสะท้อนกลับ แนะนำและสนับสนุนสิ่งจำเป็นพื้นฐานต่างๆ ตรวจสอบงานต่างๆของนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน

2.4) ประเมินผลร่วมกับครูพี่เลี้ยง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สุจินดา ม่วงมี (2548) ได้กล่าวถึงการนิเทศการสอนว่า การฝึกสอนเป็นกิจกรรมที่มีคุณค่ามากที่สุดของกระบวนการผลิตครู เพราะในช่วงฝึกสอนนิสิต/ นักศึกษามีอาจารย์นิเทศก์ทั้งจากสถาบันการผลิตครู และครูประจำการที่มีประสบการณ์ในการสอน และงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ซึ่งเรียกว่าครูพี่เลี้ยงคอยดูแลเอาใจใส่ และให้คำแนะนำ จากการสังเกตการสอนอย่างตัวต่อตัวและมีการประชุมอภิปรายเกี่ยวกับ ข้อมูลป้อนกลับ (feedback) และร่วมกันหาวิถีทางเพื่อพัฒนาจุดด้อยให้ดีขึ้นอีกทั้งยังได้โอกาส นำความรู้ความเข้าใจในวิชาชีพ และวิชาเฉพาะไปปฏิบัติในห้องเรียน รวมทั้งยังได้เรียนรู้เกี่ยวกับระบบบริหารการศึกษาในโรงเรียน และการได้ทำงานร่วมกับบุคลากรอื่น ๆ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ ช่วยให้นิสิต/ นักศึกษาได้พัฒนาตนเองให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ครูได้อย่างมั่นใจ และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ

การนิเทศการสอนจึงเป็นงานที่มีความสำคัญยิ่ง ในการพัฒนาคุณภาพการสอนของนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนและบุคคลที่สำคัญที่จะเป็นผู้นำในการกระตุ้นนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติภารกิจฝึกสอนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการฝึกสอน และได้รับความร่วมมือด้วยดีจากครูพี่เลี้ยงและคณะกรรมการการฝึกสอนของโรงเรียน ก็คืออาจารย์นิเทศก์ (Glickman and Bey, 1990)

Guyton and McIntyre (1990) ให้ข้อเสนอแนะว่า การกำหนดบทบาทและหน้าที่ของผู้ปฏิบัติหน้าที่ให้การนิเทศนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนที่ชัดเจนและได้รับการชี้แจงให้เข้าใจตรงกันจะลดปัญหาความคาดหวังที่อาจขัดแย้งกันของฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

McIntyre and Myrd (1996) ได้สร้างแบบจำลองบทบาทและความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์ เพื่อศึกษาการรับรู้ของนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ของมหาวิทยาลัยแห่งรัฐอริโซน่า (Arizona State University) โดยกำหนดขอบเขตบทบาท และความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์ไว้ 3 ด้าน 14 หน้าที่ ดังต่อไปนี้

1) บทบาทอาจารย์นิเทศก์ด้านครูพี่เลี้ยง

1.1) ตรวจแผนการสอนและสังเกตการสอนของนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนรวมทั้งให้ข้อมูลป้อนกลับ

1.2) ส่งเสริมและให้กำลังใจนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนในการปฏิบัติการฝึกสอน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1.3) ประเมินคุณภาพแผนการสอนของนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน

1.4) จัดให้มีการสัมมนาอย่างเป็นทีมระหว่างครูพี่เลี้ยงและนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน

1.5) บันทึกวิดีทัศน์การสอนของนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนเพื่อศึกษาและพัฒนากระบวนการเรียนการสอน

2) บทบาทอาจารย์นิเทศก์ด้านผู้ตีความ/อธิบาย

2.1) อำนวยความสะดวกในการพบพูดคุยกันเกี่ยวกับข้อมูลป้อนกลับ (feed-back) ระหว่างนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์

2.2) มีหน้าที่ไกล่เกลี่ย/ประนีประนอม ความคิดเห็นที่แตกต่างกันในด้านแผนการสอนระหว่างครูพี่เลี้ยง และนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน

2.3) เป็นผู้เชื่อมประสานงานระหว่างโรงเรียนและมหาวิทยาลัย

2.4) มีหน้าที่ไกล่เกลี่ย ประนีประนอม ข้อขัดแย้งในด้านบุคลิกภาพระหว่างครูพี่เลี้ยงและนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน

2.5) สังเกตครูพี่เลี้ยงเพื่อพิจารณา/ศึกษาแผนการสอนและการจัดการเรียนการสอน

3) บทบาทอาจารย์นิเทศก์ด้านเป็นแหล่งทรัพยากรทางวิชาชีพ

3.1) ทบทวนสิ่งที่รับผิดชอบ ตารางปฏิบัติการ และข้อบังคับต่าง ๆ ที่นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนต้องจัดทำตามระเบียบของมหาวิทยาลัย

3.2) ปรึกษาหารือเป็นส่วนตัวกับครูพี่เลี้ยงเกี่ยวกับความก้าวหน้าของการฝึกสอนของนิสิต/ นักศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3.3) ช่วย/ให้คำแนะนำครูพี่เลี้ยงในการจัดเตรียมข้อบรรยายสรุปการประเมินนิสิต/นักศึกษาฝึกสอนตามระเบียบของมหาวิทยาลัย

3.4) ให้การส่งเสริมและสนับสนุนครูพี่เลี้ยงเสมือนเพื่อนร่วมงาน

การประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

การศึกษาการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ผู้วิจัยได้ศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวกับ แนวคิด และแนวทางของการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูดังนี้

1. แนวคิดการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

การประเมินผลการฝึกสอน เป็นกระบวนการตัดสินคุณค่าความสามารถของนิสิต/นักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับความเป็นครูที่แสดงออกทางด้านการสอน การประพฤติปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานพิเศษของนิสิต/ นักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอน และบุคลิกภาพ ความประพฤติจรรยามารยาท โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญในการประเมินนิสิต/ นักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอน ดังนี้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การปฏิบัติตน การปฏิบัติงานพิเศษ ความรู้ความสามารถ และการเตรียมการสอน (นลินี บำเรอราช, 2546)

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู (2529) ได้กล่าวถึงการประเมินผลของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูว่า

1) การประเมินผลต้องกำหนดจุดประสงค์ เกณฑ์การประเมิน และวิธีการประเมินให้ชัดเจนเพื่อการปฏิบัติได้ตรงกัน

2) การประเมินผลแต่ละขั้นตอน ควรเน้นในด้านวินิจฉัยหาข้อดีและข้อบกพร่องเพื่อให้นิสิต/ นักศึกษาครูสามารถพัฒนาตนเอง มากกว่าการเน้นในด้านการตัดสินผลให้ผ่านหรือไม่ผ่านเท่านั้น

3) การประเมินผลของการฝึกประสบการณ์บางเวลา ถือเป็นภาคปฏิบัติของภาคทฤษฎีในแต่ละรายวิชา จึงเป็นการประเมินผลในส่วนของรายวิชานั้น ๆ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4) การประเมินผลของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มเวลา เป็นกระบวนการสืบเนื่องมาจากแต่ละขั้นตอน จนถึงขั้นตอนสุดท้าย หากผลของการประเมินขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งยังไม่ผ่าน ถือว่ายังไม่สามารถไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูปซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายนี้ได้

5) การประเมินผลของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเสริม ที่เสริมสร้างสมรรถภาพของครูที่ต้องการ อาจนำเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินในรายวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้

นอกจากนี้ นิคม ตังคะพิภพ และคณะ (2543) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับหลักการพื้นฐานของการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไว้ว่า การประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นการประเมินโดยอาศัยเกณฑ์คุณลักษณะพิจารณา ปัจจัยเบื้องต้น (input) กระบวนการ (process) และผลผลิต (product) หลักการพื้นฐานของการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จึงกำหนดเป็นแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

1) การประเมินจะต้องยึดจุดประสงค์ที่กำหนดไว้เป็นหลัก ซึ่งโดยอุดมคติควรจะรวมเอาสารสนเทศจากการประเมินจากทุกฝ่าย ตั้งแต่นิสิต/ นักศึกษา ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ มาพิจารณาร่วมกันว่านิสิต/ นักศึกษาสามารถปฏิบัติได้บรรลุจุดประสงค์เพียงไร

2) การประเมินจะต้องเป็นกระบวนการที่บูรณาการอยู่ในกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแก่นิสิต/ นักศึกษาตลอดโครงการ และมีลักษณะเป็นกระบวนการต่อเนื่อง คือ กระทำตั้งแต่เริ่มจนจบโครงการและมุ่งประเมินคุณลักษณะในการปฏิบัติงานต่าง ๆ อย่างครบถ้วน

3) การประเมินจะต้องเป็นไปเพื่อเพิ่มประสิทธิผลการปฏิบัติภารกิจของนิสิต/ นักศึกษา โดยช่วยให้นิสิต/ นักศึกษาได้รู้ถึงสถานการณ์

4) การประเมินควรจะพิจารณาถึงพัฒนาการในการประเมินตัวเอง และการวิเคราะห์ตนเองของนิสิต/ นักศึกษา ผู้ประเมินควรแนะนำให้นิสิต/ นักศึกษาได้ประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง เพื่อที่จะได้รู้สาเหตุแห่งความสำเร็จ และความล้มเหลวของตนเอง การปฏิบัติการให้นิสิต/ นักศึกษาประเมินตนเองตลอดทั้งข้อเสนอแนะของผู้ประเมิน ควรกระทำในลักษณะที่จะส่งเสริมให้เกิดกำลังใจแก่นิสิต/ นักศึกษา และช่วยให้ได้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และปรับปรุงข้อบกพร่องให้เหลือน้อยที่สุด

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

5) การประเมินจะต้องทำเป็นการเฉพาะกับนิสิต/ นักศึกษาแต่ละคน โดยมีจุดประสงค์ที่แน่นอน และต้องใช้ข้อมูลและสารสนเทศหลาย ๆ ด้านตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาควรใช้เทคนิคและเครื่องมือหลาย ๆ แบบ ที่มีความเหมาะสม ที่จะส่งเสริมพัฒนาการของนิสิต/ นักศึกษาตลอดเวลา การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

6) กระบวนการประเมินต้องอยู่บนรากฐานของทฤษฎีการเรียนรู้และจิตวิทยา และส่งเสริมให้นิสิต/ นักศึกษาได้ประยุกต์ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ

2. แนวทางการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

สำหรับแนวทางในการประเมินสมรรถนะจากกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ควรคำนึงสิ่งต่อไปนี้ (Zimpher, 1989)

1) ควรออกแบบโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้สามารถรวบรวมข้อมูลต่างๆ ได้อย่างครอบคลุมสิ่งที่เกิดขึ้นในโครงการทั้งหมด จากประสบการณ์ง่าย ๆ จนกระทั่งการฝึกสอนที่สมบูรณ์ของนิสิต/ นักศึกษา

2) ควรรวบรวมข้อมูลทั้งในระดับกว้าง เชิงบรรยาย รวมไปถึงข้อมูลเชิงวิเคราะห์ที่ยึดสมรรถภาพเป็นฐาน มีการวิเคราะห์อย่างละเอียด สะท้อนถึงนิเวศวิทยาที่มีความหมายในชั้นเรียนที่ได้ฝึกประสบการการณ์วิชาชีพครู

3) สมรรถนะที่แสดงออกจากกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สามารถนำเสนอได้หลายด้าน เช่น ด้านเทคนิควิธีสอน ด้านการแก้ปัญหา ด้านคุณลักษณะความเป็นครู และด้านการวิพากษ์

4) มโนทัศน์ของสมรรถนะจะเริ่มจากสมรรถภาพพื้นฐาน แล้วเปลี่ยนแปลงไปสู่การปฏิบัติที่แสดงให้เห็นถึงสมรรถนะที่มีความซับซ้อนในระบบการสอนขั้นสูง หรือการแสวงหาความรู้เชิงวิพากษ์

5) ในการประเมินควรมุ่งความก้าวหน้าในการฝึก โดยมีพื้นฐานแนวคิดการแสวงหาความรู้จากกระบวนการฝึกและการสะท้อนตามข้อกำหนดของนิสิต/ นักศึกษา ควรมีการประเมินทั้ง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ในระยะระหว่างดำเนินการ และภายหลัง การฝึกประสบการณ์ด้วยเครื่องมือประเภทต่าง ๆ เช่น แบบสำรวจ แบบสอบถามการประเมินตนเอง หรือกรณีศึกษาซึ่งจะมีประโยชน์ในการวิเคราะห์ประเมินนิสิต/ นักศึกษาเป็นรายบุคคล

จากการศึกษาการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สรุปได้ว่าการประเมินผลการฝึกสอนเป็นกระบวนการตัดสินคุณค่าความรู้ความสามารถของนิสิต/ นักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การปฏิบัติตน การปฏิบัติงานพิเศษ ความรู้ความสามารถและการเตรียมการสอน เป็นต้น

ลักษณะ/ รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

กระบวนการผลิตครูของสถาบันการศึกษาต่างๆได้ให้ความสำคัญต่อการจัดให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติจริง ทั้งนี้เพราะการฝึกปฏิบัติเป็นส่วนประกอบที่ถือว่าเป็นหัวใจของฝึกหัดครู ซึ่งบางสถาบันจะเรียกว่า “การฝึกสอน” หรือ “การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ” เป็นต้น สำหรับลักษณะการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในแต่ละสถาบันการศึกษานั้นมีลักษณะที่แตกต่างกันอยู่บ้าง ทั้งนี้ได้มีนักการศึกษาหลายท่านและสถาบันการศึกษาหลายแห่งได้ให้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูไว้หลายรูปแบบ ดังนี้

Henry (1982) ได้เสนอแนะลักษณะการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูให้กับนิสิต/ นักศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปีแรกจนจบปีสุดท้ายโดยเริ่มต้นจากประสบการณ์ที่ง่ายไม่ซับซ้อนไปสู่ประสบการณ์ที่ยุ่งยากซับซ้อนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ที่จะพัฒนาด้านเจตคติ ความรู้ และทักษะการสอน ซึ่งมี 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ฝึกเป็นผู้ช่วยครู (serving as a teacher’s aids) เพื่อเป็นจุดเริ่มแรกที่นิสิต/ นักศึกษาจะได้สัมผัสกับนักเรียน และสภาพโรงเรียนทั้งนี้นิสิต/ นักศึกษาจะได้ฝึกสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล การแก้ปัญหาวินัยในชั้นเรียน เนื้อหาที่สอนนักเรียน การออกข้อสอบ และการทำการบ้าน ช่วยครูศึกษาข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวนักเรียน ช่วยแนะนำการเรียนให้นักเรียนเป็นรายบุคคล ฝึกเตรียมบทเรียนสั้น ๆ ที่จะสอนนักเรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ สังเกตการใช้เทคนิคการสอนของครู สาธิตการเล่นเกมหรือทักษะต่าง ๆ ให้นักเรียน ให้ความช่วยเหลือทางด้านการเรียนกับนักเรียนที่ขาดเรียน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ขั้นที่ 2 ฝึกเป็นครูผู้ช่วย (serving as a teacher assistant) นิสิต/ นักศึกษาจะได้ฝึกการแก้ปัญหาระเบียบวินัยในชั้นเรียนกับครูพี่เลี้ยง ให้คำปรึกษาแก่นักเรียนที่เรียนอ่อน พยายามฝึกการใช้น้ำเสียง การประสานสายตา บุคลิกท่าทาง และคำพูดหน้าชั้น ตลอดจนให้ความสนใจกับคำถามของนักเรียน รู้จักยกย่องนักเรียนที่มีความประพฤติดี มีส่วนรับผิดชอบต่อการจัดโปรแกรมที่จัดให้นักเรียนหลังจากโรงเรียนเลิกแล้ว มีการทำบันทึกการสอน แนะนำให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เตรียมบทเรียนที่จะสอนนักเรียนให้เกิดความคิดในระดับต่าง ๆ ฝึกใช้เทคนิคการสอนอย่างน้อย 2 วิธี ในการสอนแต่ละครั้ง มีการใช้วัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอน เข้าร่วมไปศึกษานอกสถานที่กับนักเรียน จัดสอนนักเรียนเป็นรายบุคคล ทำการสอนร่วมกับครูพี่เลี้ยงตลอดจนได้สังเกตการสอนของครูคนอื่น ๆ แล้วบันทึกการสังเกต

ขั้นที่ 3 การฝึกสอน (serving in a student-teaching practicum) นิสิต/ นักศึกษาจะต้องศึกษาความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนในชั้น มีความรับผิดชอบต่อระเบียบวินัยในชั้นสร้างบรรยากาศให้นักเรียนมีความเห็นใจซึ่งกันและกัน พยายามให้นักเรียนมีอัตมโนทัศน์ที่ดี (self concept) นิสิต/ นักศึกษาจะต้องบันทึกการสอนล่วงหน้าหลาย ๆ สัปดาห์ ใช้เทคนิคการสอนหลายวิธี มีการวางแผนและดำเนินตามแผนที่จะพานักเรียนออกไปศึกษานอกสถานที่ พิจารณาผลการเรียนของนักเรียน

ปทีป เมธาคุณวุฒิ (2530) ได้กล่าวถึงขั้นตอนของลักษณะการจัดประสบการณ์วิชาชีพที่ควรจัดตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 ถึงปีที่ 4 สรุปได้ดังนี้

ระดับชั้นปีที่ 1 เพื่อให้นิสิต/ นักศึกษาได้มีโอกาสศึกษาถึงวิชาชีพทางการศึกษาและมีส่วนร่วมในประสบการณ์ทางการเรียนการสอน ก่อนที่จะตัดสินใจเลือกเรียนวิชาชีพครูต่อไป ในขั้นตอนนี้ผู้เรียนควรจะได้

1) สังเกตสภาพโรงเรียน เช่น อาคารสถานที่ หนังสือแบบเรียน อุปกรณ์ต่าง ๆ บุคลากรในโรงเรียน พฤติกรรมของนักเรียน และปรัชญาของโรงเรียน

2) เริ่มคุ้นเคยกับแนวคิดต่าง ๆ ทางการศึกษา เช่น ศูนย์การเรียน การทดสอบแบบอิงเกณฑ์ การสอน การจัดชั้นเรียนแบบต่าง ๆ เป็นต้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3) ศึกษารายละเอียดบ้างในส่วนที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน สภาพการณ์ภายในโรงเรียนและภายในชั้นเรียน ระดับความสามารถ ความสนใจและความต้องการของนักเรียนแต่ละคนที่แตกต่างกัน

ระดับชั้นปีที่ 2 เพื่อให้นิสิต/ นักศึกษามีประสบการณ์เกี่ยวกับการเรียนการสอน โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิชาที่เรียนอยู่ในมหาวิทยาลัยในชั้นปีที่ 2 เช่น วิชาพื้นฐานการศึกษา วิชาที่เกี่ยวกับการสอนบางวิชา เช่น การสอนภาษา การสอนคณิตศาสตร์ ในขั้นตอนนี้ผู้เรียนควรจะได้

1) มีความรู้เกี่ยวกับการใช้วิธีสอนที่เหมาะสมกับการสอนภาษาหรือคณิตศาสตร์และสามารถทำบันทึกการสอนได้ ตลอดจนทำแบบประเมินผลการเรียน

2) มีโอกาสทดลองสอนนักเรียนตัวต่อตัว หรือทดลองสอนในกลุ่มย่อยตามบันทึกการสอนที่ทำในวิชาที่เรียนในมหาวิทยาลัย

3) มีความรู้เกี่ยวกับการจัดทำวัสดุอุปกรณ์ การหาแหล่งของวัสดุต่าง ๆ และสามารถเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสม

4) มีความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาของเด็กในระดับชั้นประถมศึกษาที่จะนำมาใช้จัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนในระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนี้ อาจารย์ที่สอนวิธีสอนในมหาวิทยาลัยควรจะได้สังเกตการสอนและได้ชี้แจงนิสิต/ นักศึกษาหลังจากสังเกตการสอนแล้ว ครูพี่เลี้ยงจะเป็นผู้ประเมินผลการสอนและการทำงานของนิสิต/ นักศึกษา

ระดับชั้นปีที่ 3 เพื่อให้นิสิต/ นักศึกษามีโอกาสในการสอนมากขึ้น โดยนำวิธีสอนที่ได้เรียนรู้มาใช้สอนในชั้นปีที่ 3 เช่น การสอนเพื่อสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต การสอนเพื่อสร้างเสริมลักษณะนิสัย ในขั้นตอนนี้ผู้เรียนควรจะได้

1) ทำบันทึกการสอนเพื่อสอนทั้งกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อยสามารถประเมินผลได้

2) เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในชั้นเรียนตามเหมาะสม

3) มีโอกาสประเมินผลการสอนของเพื่อนนิสิต/ นักศึกษาด้วยกันเป็นระยะ ๆ ไป

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ระดับชั้นปีที่ 4 เพื่อให้นิสิต/ นักศึกษามีโอกาสนำสิ่งที่เรียนรู้ทั้งหมดมาใช้ในการสอนประจำวันต่อเนื่องกันไป ในฐานะที่เป็นครูคนหนึ่งในโรงเรียนนั้น ในขั้นตอนนี้ผู้เรียนควรจะได้

1) สอนกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ โดยมีประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ผ่านมาจากชั้นปีที่ 1-3 เข้มข้นขึ้น

2) มีส่วนร่วมในงานประจำของโรงเรียน เช่น กิจกรรมการปกครอง การแนะแนว งานธุรการทั่วไป และงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน

3) มีความรู้ความเข้าใจนโยบายของโรงเรียน การร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับวิชาชีพครู

นิคม ตั้งคะพิภพ และคณะ (2543) ได้เสนอลักษณะการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไว้ว่าเป็นการจัดกระบวนการระบบปฏิบัติการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ประกอบด้วยมิติต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยหลักได้แก่

1) มิติคุณลักษณะ (proposition dimension) คุณลักษณะดังกล่าวคือ ความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร ความเข้าใจผู้อื่น การมีวิจารณญาณ และจรรยาครู

2) มิติภารกิจ (task dimension) ภารกิจดังกล่าวคือ งานสอน งานพัฒนาตนและสังคม งานธุรการ งานกิจการนักเรียน

3) มิติบทบาท (role dimension) บทบาทของนิสิต/ นักศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพภาคสนามออกเป็น 3 บทบาท โดยอาศัยช่วงเวลาและชุดของภารกิจที่จัดเรียงจากง่ายไปหาภารกิจที่ซับซ้อน และกำหนดชื่อเพื่อสื่อถึงจุดประสงค์ของการฝึกปฏิบัติในแต่ละช่วงเวลา ดังนี้ บทบาทครูใหม่บทบาทครูประจำการ บทบาทนี้มีจุดมุ่งหมายให้นิสิต/ นักศึกษาได้ปฏิบัติภารกิจงานครูเต็มรูปแบบบทบาทพัฒนาวิชาชีพ บทบาทนี้มีจุดประสงค์ให้นิสิต/ นักศึกษาซึ่งปฏิบัติภารกิจประจำได้อย่างมีทักษะแล้ว ได้ริเริ่มสร้างสรรค์และพัฒนาการปฏิบัติภารกิจที่ทำให้มีคุณภาพมากขึ้น จัดทำโครงการพัฒนาวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู จัดทำกิจกรรมที่แสดงถึงความเป็นครูชั้นวิชาชีพ

นอกจากนี้ กรมการฝึกหัดครู (2531) ได้กล่าวถึงลักษณะของกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของสถาบันราชภัฏ ซึ่งเป็นกระบวนการที่รวมเอามวลประสบการณ์ที่ช่วยส่งเสริมความรู้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

และประสบการณ์วิชาชีพครูแก่ผู้เรียนโดยเน้นให้นิสิต/ นักศึกษาครูเกิดสมรรถนะ 3 ประการ คือ ด้านความรู้ เทคนิควิธี และคุณลักษณะ กระบวนการในแต่ละประเภทแต่ละขั้นเป็นกระบวนการที่เสร็จสิ้นในตัวเอง และเชื่อมโยงกันตั้งแต่เริ่มเข้าเป็นนิสิต/ นักศึกษาครูจนจบหลักสูตร ดังนี้

ลักษณะที่ 1 ประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มเวลา

ประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มเวลา หมายถึง การจัดให้นิสิต/ นักศึกษาฝึกประสบการณ์ใน 4 ขั้นตอนต่อเนื่องกันไปตลอดหลักสูตร ดังนี้

1) การศึกษาและสังเกต หมายถึง การให้นักศึกษาหาประสบการณ์ในสถานการณ์จริงโดยการไปดู ไปฟัง ไปซักถาม และไปสังเกตเรื่องที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างต่อเนื่องในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ในด้านเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของโรงเรียน งานในหน้าที่ครูผู้สอน งานในหน้าที่ครูประจำ งานอื่น ๆ ที่สัมพันธ์กับโปรแกรมวิชาที่เรียน พฤติกรรมการเรียนการสอน พฤติกรรมของครู พฤติกรรมของนักเรียน งานบริหารและบริการของโรงเรียน สภาพชุมชนและความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

2) การมีส่วนร่วม หมายถึง การจัดให้นิสิต/ นักศึกษาช่วยปฏิบัติงานบางประการที่ได้รับมอบหมายจากอาจารย์ โดยให้ช่วยครูพี่เลี้ยงอย่างต่อเนื่องในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เพื่อเป็นการเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติร่วมกัน เช่น การฝึกงานธุรการชั้นเรียน งานกิจกรรมนักเรียน งานพัฒนาโรงเรียนและชุมชนหรืองานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนหรือวิชาที่เรียน

3) การทดลองสอน หมายถึง การนำเทคนิควิธีการจากการเรียนภาคทฤษฎีที่เกี่ยวกับการสอนวิชาใดวิชาหนึ่ง ไปทดลองที่โรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในช่วงระยะเวลา เพื่อให้นิสิต/ นักศึกษาได้เรียนรู้ว่าหลักการและทฤษฎีที่ได้เรียนมานั้น สามารถนำไปใช้ในสถานการณ์จริงได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งจะทำให้นิสิต/ นักศึกษาเกิดความคุ้นเคยในการสอน มีความเชื่อมั่นในตนเองและมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูยิ่งขึ้น

4) การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป หมายถึง การนำความรู้ที่ได้ศึกษามาแล้วทั้งหมดและประสบการณ์ได้จากการฝึกใน 3 ขั้นตอนแรกมาใช้ฝึกปฏิบัติงานในหน้าที่ของครูทุกอย่าง เพื่อให้มีสมรรถนะในการเป็นครูและมีลักษณะของครูที่ดี โดยมีการกำหนดงานที่จะต้องรับผิดชอบของนิสิต/ นักศึกษาอย่างชัดเจนว่า ในระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูขั้นนี้ นิสิต/ นักศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จะต้องทำหน้าที่เป็นครูประจำชั้น ฝึกงานธุรการชั้นเรียน เช่น ทำบัญชีเรียกชื่อและสมุดประจำตัวนักเรียน ตรวจสุขภาพนักเรียน จัดชั้นเรียนและดูแลการเรียนของนักเรียน ทำหน้าที่ครูสอนประจำวิชาเอกหรือโททำแผนการสอนหรือแผนการปฏิบัติงาน ผลิตสื่อการเรียนการสอน ฝึกเขียนโครงการและปฏิบัติงานโครงการ ฝึกงานแนะแนว จัดป้ายนิเทศ บันทึกการปฏิบัติงานประจำวันและเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

ลักษณะที่ 2 ประสบการณ์วิชาชีพครูบางเวลา

การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูบางเวลา หมายถึง การจัดให้นิสิต/ นักศึกษาได้ศึกษาภาคปฏิบัติควบคู่กับภาคทฤษฎีของรายวิชากลุ่มวิชาชีพครูและกลุ่มวิชาปฏิบัติการ โดยให้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูบางเวลา ทั้งภายในและภายนอกวิทยาลัย

การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูบางเวลานอกวิทยาลัย คือ การจัดให้นิสิต/ นักศึกษานำทฤษฎีที่เรียนรู้ในวิทยาลัยไปทดลองปฏิบัติในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ ในแต่ละภาคเรียน ยกตัวอย่าง เช่น ในภาคเรียนที่จัดให้นักศึกษาได้เรียนวิชานิทานและหุ่นสำหรับเด็กซึ่งเป็นวิชาเฉพาะด้วย อาจารย์ผู้สอนจะจัดให้นิสิต/ นักศึกษาได้ออกไปเชิดหุ่นให้นักเรียนอนุบาลชมในโรงเรียนอนุบาลซึ่งตั้งอยู่นอกวิทยาลัยเช่นเดียวกับรายวิชาอื่น ๆ เช่น การสังเกตพฤติกรรมเด็ก โภชนาการสำหรับเด็ก ฯลฯ ทั้งนี้ระยะเวลาในการฝึกบางเวลานอกวิทยาลัยของทุก ๆ วิชารวมกันจะอยู่ระหว่าง 3-6 สัปดาห์ ตลอดหลักสูตรระดับปริญญาตรี 4 ปี และ 1 ½ สัปดาห์ ตลอดหลักสูตรระดับอนุปริญญาและระดับปริญญาตรี 2 ปี (หลังอนุปริญญา)

การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูบางเวลาในวิทยาลัย คือ การจัดให้นิสิต/ นักศึกษาได้ฝึกภาคปฏิบัติควบคู่กับการเรียนภาคทฤษฎีภายในวิทยาลัย โดยเน้นให้เกิดทักษะของงานในหน้าที่ครู เกิดความเข้าใจและมีความคุ้นเคย ตลอดจนสามารถปรับตนเองให้เหมาะสมกับงานในหน้าที่ครู เช่น ในการเรียนรายวิชา บุคลิกภาพครูปฐมวัย อาจารย์ผู้สอนจะจัดให้นิสิต/ นักศึกษาฝึกการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กหรือในการเรียนรายวิชาพฤติกรรมการสอนวิชาเอกอนุบาล อาจารย์ผู้สอนจะให้นิสิต/ นักศึกษาได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนสาธิตซึ่งตั้งอยู่ภายในวิทยาลัย หรือ ในห้องปฏิบัติการสอนของภาควิชาอนุบาล เป็นต้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ลักษณะที่ 3 การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูเสริม

การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูเสริม หมายถึง การจัดกิจกรรมหรือโครงการเสริมสมรรถนะด้านความรู้ทางเทคนิควิธีและคุณลักษณะ ให้นิสิต/ นักศึกษาได้มีประสบการณ์ในหน้าที่ครูอย่างกว้างขวาง อาจจัดเป็นกิจกรรมหรือโครงการบังคับ ตัวอย่างเช่น โครงการพัฒนาค่านิยมและคุณธรรมสำหรับครูเพื่อให้นิสิต/ นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจและประพฤติปฏิบัติตนตามค่านิยมพื้นฐาน

สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ (2543)ให้คณะทำงาน ผู้รู้และชำนาญการด้านหลักสูตรการฝึกหัดครูของสถาบันราชภัฏ ศึกษาวิจัยหาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการฝึกหัดครูของสถาบันราชภัฏให้สามารถผลิตและพัฒนาครู ให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยมีสำนักพัฒนาการฝึกหัดครูทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการ โดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ จัดประชุมสัมมนาและการทำประชาพิจารณ์ เรื่อง “หลักสูตรฝึกหัดครูราชภัฏปฏิวัติครูไทย” รับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องกับการผลิตและพัฒนาครู และบุคลากรในสังคมทุกส่วน ณ สถาบันราชภัฏ 8 ภูมิภาคที่เป็นผู้แทนแต่ละภูมิภาค จัดทำเป็นข้อเสนอแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการฝึกหัดครูของสถาบันราชภัฏทั้ง 36 แห่ง มาร่วมกันวิพากษ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม ก่อนที่จะสรุปผลเพื่อที่จะนำไปทดลองใช้ในการพัฒนาหลักสูตรฝึกหัดครูของสถาบันราชภัฏต่อไปในส่วนของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ได้ข้อสรุปดังนี้

1) ให้นิสิต/ นักศึกษาได้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทุกชั้นปี โดยเริ่มจากการเป็นผู้ช่วยครูและให้มีสัดส่วนเพิ่มมากขึ้นตามชั้นปี จนถึงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานการณ์จริง

2) เน้นการนิเทศที่โรงเรียนโดยดูความพร้อมของโรงเรียนด้วย

3) เพิ่มระยะเวลาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้มากขึ้น

4) นอกจากฝึกประสบการณ์ด้านการสอนแล้วมีกิจกรรมระหว่างชุมชนด้วย

5) มีการวางแผนร่วมกันระหว่างสถาบัน โรงเรียน และชุมชน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

6) ควรคัดเลือกครูที่ดีมาเป็นครูพี่เลี้ยง

7) ควรรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการพัฒนานักศึกษาจากหน่วยงานผู้ใช้ครู

8) มีโรงเรียนต้นแบบในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นโรงเรียนที่ได้มาตรฐาน

9) คณะครุศาสตร์ควรมีศูนย์ศึกษาการพัฒนาครู โดยการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ผลิตและผู้ใช้ควรเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และร่วมเป็นคณะกรรมการในการพัฒนาหลักสูตร

10) ควรมีเกณฑ์วัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 6 งาน คือ งานสอน งานธุรการ งานกิจการนักศึกษา งานแนะแนว งานพัฒนาตนเอง และงานสัมพันธ์กับชุมชน

11) ผู้สอนวิชาชีพครูต้องมีโครงการที่สามารถทดสอบ สังเกต และลงไปดูสถานที่จริงในด้านประสบการณ์วิชาชีพครู

12) สถาบันต้องมีส่วนช่วยพัฒนาโรงเรียนที่ส่งนิสิต/ นักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตลอดเวลา รวมทั้งพัฒนาครูพี่เลี้ยงให้มีศักยภาพ เพื่อการให้คำปรึกษานิสิต/ นักศึกษาได้เป็นอย่างดี

คณะทำงานมีข้อเสนอด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ดังนี้

1) การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูหลักสูตรผลิตครูก่อนประจำการจะต้องจัดให้ทุกชั้นปีเป็นระยะ ๆ โดยให้มีโอกาสใช้สถานศึกษาเป็นแหล่งฝึกโดยตรง และเพิ่มสัดส่วนเวลาการฝึกประสบการณ์ขึ้นตามลำดับชั้นปี

2) จัดให้มีโรงเรียนเครือข่ายและพัฒนาโรงเรียนเครือข่ายเป็นโรงเรียนต้นแบบ และครูต้นแบบในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

3) มีระบบนิเทศและการปรับปรุงการฝึกประสบการณ์ โดยร่วมมือระหว่างสถาบันกับหน่วยงานหรือสถานศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4) มีการจัดเนื้อหาฝึกประสบการณ์ตามบทบาทหน้าที่ของครูและโรงเรียนอย่างครบถ้วน ให้ครอบคลุมบทบาทหน้าที่ของความเป็นครู

5) หลักสูตรพัฒนาครูประจำการให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ โดยปฏิบัติงานในโรงเรียนจัดทำโครงการพัฒนางานไปในโรงเรียน หรือมีการจัดประสบการณ์อย่างหลากหลายวิธี รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีในรูปแบบต่างๆ

6) มีการวัดประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้ได้มาตรฐานของวิชาชีพอย่างมีประสิทธิภาพและคุณภาพ

ความคิดเห็นจากการวิพากษ์ของผู้ทรงคุณวุฒิ มีดังนี้

1) ปรับปรุงระบบการนิเทศให้มีหลายรูปแบบ เช่น การนิเทศทางไกล ฯลฯ

2) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรียนรู้ และสำรวจความถนัดในวิชาชีพอย่างแท้จริง

3) ควรบูรณาการ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพรวมในแต่ละกลุ่มการเรียนรู้ให้มีการปฏิบัติในสถานการณ์จริง

4) ให้ยืดหยุ่นและหลากหลาย สอดคล้องกับพื้นที่

5) ระบบการนิเทศ และการประเมินควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วม

6) ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการฝึกประสบการณ์

ความคิดเห็นจากการวิพากษ์ของคณบดี และผู้แทนอาจารย์คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏมีดังนี้

1) สถาบันราชภัฏควรจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ขั้นที่ 1 การศึกษาสังเกตและการมีส่วนร่วม และขั้นที่ 2 การทดลองสอน ควรอยู่ในภาคเรียนเดียวกัน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2) ควรปรับระยะเวลาในการฝึกประสบการณ์ให้มากขึ้น

3) ควรมีค่าตอบแทนแก่โรงเรียนที่ส่งนิสิต/ นักศึกษาไปฝึกประสบการณ์

4) ควรทำสัญญากันระหว่างสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏกับหน่วยงานสถานศึกษาที่ส่งนิสิต/ นักศึกษาไปฝึกประสบการณ์ 1-5 ปี

5) จัดโรงเรียนเครือข่ายให้ชัดเจนและสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏเป็นแหล่งบริการวิชาการ

6) ต้องพยายามให้เป็นการฝึกงานในหน้าที่ครู

7) ควรมีการวางแผนร่วมกันระหว่างสถาบันกับโรงเรียนฝึกประสบการณ์

8) จัดกิจกรรมนอกหลักสูตรเพื่อเสริมคุณลักษณะครูที่เก่ง และครูที่ดี

9) ควรฝึกประสบการณ์การเรียนทุกวิชาตลอดระยะเวลาของหลักสูตร

10) ควรให้มีการฝึกประสบการณ์ในโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษาที่ 3

11) ร่วมมือกับผู้บริหารสถานศึกษา ครูต้นแบบ อาจารย์คณะครุศาสตร์ ฯลฯ

12) ฝึกประสบการณ์แทรกในกลุ่มวิธีวิทยาการสอน

13) ฝึกในชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 4

14) ฝึกเต็มรูปในปีที่ 5 หรือปีสุดท้าย

15) ฝึกในโรงเรียนดีเด่นต้นแบบของการศึกษา หรือฝึกในสถานที่ปฏิบัติการครูประจำการ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

16) ฝึกและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

17) มีมาตรฐานเป็นแบบอย่างเดียวกัน

18) กล่าวถึงการนิเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

19) การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลักสูตรผลิตครูก่อนประจำการ ต้องจัดให้ทุกชั้นปีเป็นระยะ ๆ โดยใช้สถานศึกษาเป็นแหล่งฝึกโดยตรง

20) ให้มีโรงเรียนเครือข่าย และพัฒนาโรงเรียนเครือข่ายเป็นโรงเรียนต้นแบบ ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

21) จัดกระบวนการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ โดยคำนึงความร่วมมือระหว่างสถาบัน สถานศึกษา และชุมชน

22) การฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้ครอบคลุมบทบาทหน้าที่ครูอย่างครบถ้วน

23) มีการวัดและประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้ได้มาตรฐาน

24) ส่งเสริมให้นิสิต/ นักศึกษาจัดทำแฟ้มงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

25) การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อพัฒนาครูประจำการให้ปฏิบัติงานในสถานศึกษา โดยให้ทำโครงการพัฒนางาน

จากการศึกษาลักษณะ/ การจัดประสบการณ์วิชาชีพครู สรุปได้ว่า ลักษณะหรือรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูอาจแบ่งได้เป็น 2 ช่วงเวลา คือ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา เช่น การสังเกตการจัดการเรียนการสอน การทดลองสอน และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูหรือการฝึกปฏิบัติการสอนตลอดภาคเรียนแบบเต็มเวลาในสถานศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูจำเป็นต้องมีการดำเนินงานประสานงานกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกสถาบันการศึกษา เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการบริหารจัดการที่ดีและมีความชัดเจน ผู้วิจัยขอนำเสนอแนวคิดการบริหารจัดการเบื้องต้นและการบริหารจัดการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูจากนักวิชาการหลายท่าน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการเบื้องต้น

Shermerhorn (1996) กล่าวว่า การบริหารเป็นศิลปะของการทำงานให้สำเร็จ โดยใช้บุคคลอื่นให้เป็นผู้กระทำ โดยอาศัยกระบวนการวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ และการควบคุม และการใช้ทรัพยากรอื่น ๆ เพื่อความสำเร็จของเป้าหมาย

ในพจนานุกรมฉบับมติชน (2547) ได้กล่าวถึงการบริหารว่า หมายถึงการดำเนินการ การจัดการ นอกจากนี้ ศิริวรรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2539) ได้ให้ความหมายการบริหาร และการจัดการ หมายถึง กิจกรรมในการบริหารทรัพยากร และกิจการงานอื่น ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้คำว่า การบริหาร (administration) ใช้ในการบริหารระดับสูง หน้าที่เน้นหนักที่การกำหนดนโยบายที่สำคัญและการกำหนดแผน ส่วนคำว่า การจัดการ (management) จะเน้นการดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบายหรือแผนที่วางไว้

Robbins and Coulter (2003) กล่าวว่า การจัดการ คือกระบวนการในการประสานงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สำหรับกระบวนการจัดการคือขั้นตอนต่อเนื่องของหน้าที่การจัดการได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การนำ และการควบคุม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) การวางแผน คือ กระบวนการในการกำหนดเป้าหมายขององค์กร กำหนดกลยุทธ์เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และการกำหนดแผนย่อยเพื่อประสานงานขององค์กรโดยรวม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2) การจัดองค์กร คือ กระบวนการในการจัดโครงสร้างขององค์กร ซึ่งครอบคลุมเรื่องการแบ่งงาน หน้าที่ความรับผิดชอบ กำหนดกลุ่มงาน กำหนดความสัมพันธ์ในสายการบังคับบัญชาและการประสานงานของหน่วยงานต่าง ๆ

3) การนำ คือ ผู้ที่มีอิทธิพลต่อผู้อื่น และสามารถใช้ศิลปะจูงใจให้ผู้อื่นติดตาม หรือปฏิบัติตาม

4) การควบคุม คือ กระบวนการในการตรวจสอบกิจกรรมที่ปฏิบัติเพื่อให้แน่ใจว่าจะบรรลุผลสำเร็จตามแผน

ปราชญา กล้าผจัญ และ สมศักดิ์ คงเที่ยง (2544) ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารจัดการที่สำคัญ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การอำนวยการ การควบคุม และการจัดบุคลากรลงสู่งาน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) การวางแผน (planning) เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งจุดประสงค์แล้ววางแผนว่า จะทำให้จุดประสงค์ที่ตั้งไว้นั้นบรรลุผลสำเร็จได้อย่างไร จะต้องกระทำอะไรบ้าง ใครจะต้องเป็นผู้กระทำสิ่งใด จะทำให้สำเร็จได้ที่ตรงไหน และอย่างไร

2) การจัดองค์กร (organizing) หมายถึง การจัดระบบความสัมพันธ์ระหว่างส่วนงานต่าง ๆ และบุคคลในองค์การ โดยกำหนดภารกิจ อำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบให้ชัดแจ้งเพื่อให้การประกอบการตามภารกิจขององค์การบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย

3) การอำนวยการ (directing) เป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการเป็นผู้นำ ได้แก่ การใช้ความสามารถในการสื่อสาร การจูงใจพนักงาน การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหาในหน่วยงาน เพื่อมุ่งให้งานสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

4) การควบคุม (controlling) เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบ 3 อย่าง คือ การกำหนดมาตรฐานของการปฏิบัติงาน การวัดผลการปฏิบัติงาน และเปรียบเทียบกับมาตรฐานงานที่กำหนดไว้ และการแก้ไขผลการปฏิบัติงานใดๆที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รุ่งนภา จิตรโรจนรักษ์ (2548) ได้สรุปแนวคิดกระบวนการบริหารจากนักวิชาการหลายท่านไว้ดังนี้

1) การวางแผน เป็นการค้นหาและกำหนดวิธีการทำงานในอนาคต เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่ามีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานหรือองค์การมากที่สุด โดยแสดงให้เห็นว่าจะมีการทำอะไร ที่ไหน เมื่อใด ให้ใครทำ ทำอย่างไร ตลอดจนให้รายละเอียดอื่นๆที่จำเป็น เพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานลุล่วงไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2) การจัดองค์การ หมายถึง การจำแนกแยกแยะงานที่จำเป็น การจัดกลุ่มงานให้เหมาะสมกับทรัพยากรและสถานการณ์ การมอบหมายงาน การมอบหน้าที่ และการจัดการความสัมพันธ์ของงานและอำนาจ

3) การจัดบุคลากร คือ การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ การสรรหา การคัดเลือก การฝึกอบรมและการพัฒนา การประเมินการปฏิบัติงาน และการให้ผลตอบแทน

4) การอำนวยการ เป็นหน้าที่ของผู้บริหารโดยตรงที่ต้องใช้ความสามารถชักจูงผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติงานอย่างดีที่สุดจนกระทั่งองค์การสามารถบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

5) การควบคุม หมายถึง ความพยายามบังคับให้งาน และกิจกรรมต่าง ๆ ปฏิบัติไปตามแผนที่กำหนด โดยมีการวัด และปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาด้วย

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2539) ได้กล่าวถึงหน้าที่ในการจัดการ ดังนี้

1) การวางแผน (planning) เป็นการกำหนดเป้าหมาย การกำหนดกลยุทธ์ และการพัฒนาแผนย่อยเพื่อประสานกิจกรรม

2) การจัดองค์กร (organizing) เป็นการกำหนดความต้องการที่จะปฏิบัติจะทำอย่างไร และใครเป็นผู้ปฏิบัติ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3) การจัดบุคคลเข้าทำงาน (staffing) การสรรหาคนที่เหมาะสม การพัฒนาคนเพื่อให้งานบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ

4) การชักนำ (leading) การสั่งการและการจูงใจที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มบุคคล และการแก้ปัญหาความขัดแย้ง

5) การควบคุม (controlling) เป็นการตรวจสอบกิจกรรมที่ทำให้เกิดความแน่นอนซึ่งให้บรรลุสำเร็จตามแผน

2. การบริหารแบบมีส่วนร่วม (participative management)

การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ผู้บังคับบัญชากระจายอำนาจในการตัดสินใจหรือยินยอมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ โดยให้มีการแสดงออกทางความคิด ประชุม อภิปรายกันอย่างมีอิสระ เพื่อแก้ปัญหาหรือเพื่อประโยชน์ของสถาบันเป็นหลัก (Robbins, 1990; Cota, 1993; เอกชัย กี่สุขพันธ์, 2530 และ สมยศ นาวีการ, 2545)

การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึงกระตุ้นความรู้สึกนึกคิดของผู้ร่วมงานให้เข้าไปเกี่ยวข้อง (involvement) การช่วยเหลือ (contribution) และร่วมรับผิดชอบ (responsibility) ในการดำเนินกิจกรรมขององค์การ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ (Newstrom and David, 1993)

สำหรับ ศักดา สถาพรวจนา (2549) หมายถึง วิธีการบริหารของผู้บริหารที่แสดงพฤติกรรมการบริหาร และหรือรูปแบบการบริหารที่เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานทุกระดับทั่วองค์การและหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในภาระงาน และหน้าที่บริหาร โดยเข้ามามีส่วนร่วมใน 5 ขั้นตอน คือ การสร้างหรือการกำหนด การตัดสินใจ ดำเนินการหรือปฏิบัติตาม ประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์หรือร่วมรับผิดชอบ

2.1 แนวคิดการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม

การบริหารแบบมีส่วนร่วมสามารถสร้างความรู้สึกที่ดีในการปฏิบัติงาน และเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานทุกระดับได้ใช้ความรู้ความสามารถของตนเองให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน และต่อองค์กรได้อย่างเต็มที่

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

David and Newstrom (1985) ได้แบ่งรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ 7 รูปแบบ คือ

1) การให้คำปรึกษากลุ่ม (consultive management) เป็นวิธีที่ผู้บริหารให้ความเห็นเสนอแนะเพื่อการร่วมกันคิดตัดสินใจที่จะทำ

2) การจัดการเชิงประชาธิปไตย (democratic management) เน้นวิธีการที่ผู้นำใช้วิธีการส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานตัดสินใจด้วยกระบวนการกลุ่ม และมีอิสรเสรีภาพสูง

3) คณะกรรมการหรือคณะทำงาน (work committees) เป็นรูปแบบของการตั้งคณะกรรมการ หรือกลุ่มคุณภาพงาน

4) การรับฟังความคิดเห็น หรือการเสนอแนะ (suggestion programs) จะเปิดรับฟังความคิดเห็นในการปรับปรุงงานทุกงาน และถือหลักว่ากระตุ้นให้มีการความคิดเห็นอย่างน้อย 15 คน จาก 100 คน

5) คณะกรรมการจัดการระดับกลาง (middle-management committees) เป็นคณะกรรมการระดับการจัดการฝ่ายต่าง ๆ และระดับต่าง ๆ ที่จะให้ผู้ร่วมงานเข้ามามีส่วนร่วมเป็นทวีคูณในการบริหาร (multiple management)

6) การเลือกผู้แทน (codetermination) เป็นการเลือกผู้แทนเข้าไปนั่งอยู่ในคณะกรรมการบริหารระดับต่าง ๆ ตามความจำเป็น

7) ผู้ปฏิบัติงานเป็นเจ้าของแผนปฏิบัติงาน (employee owner plans)

2.2 ขั้นตอนการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม

Shadid and Other (1982) เห็นว่าแนวคิดที่ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบมากที่สุด คือแนวคิดของ Cohen and Uphoff ซึ่งได้จำแนกขั้นตอน และประเภทการมีส่วนร่วม ดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในกระบวนการตัดสินใจนั้น ประการแรกที่ต้องทำคือการกำหนดความต้องการ และการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นเลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงวางแผน และการตัดสินใจตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานโครงการนั้น จะได้มาจากคำถามที่ว่า ใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการใดบ้าง และจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์นั้น นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและคุณภาพแล้ว ยังจะต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ในโครงการนี้รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ทางบวก และผลที่เกิดขึ้นทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์และโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล สิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกตคือความเห็น ความชอบ และความคาดหวัง ซึ่งจะมีอิทธิพลในการเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้

พยุงศักดิ์ จันทรสุรินทร์ (2543) ได้วิจัยการพัฒนารูปแบบความร่วมมือระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษากับสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู โดยนำแนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมมาประยุกต์ใช้กับโรงเรียนมัธยมศึกษากับสถาบันอุดมศึกษา เพื่อพัฒนาวิชาชีพครู ผลการวิจัยมีดังนี้

1) ได้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีส่วนประกอบของรูปแบบ 4 ส่วน คือ

1.1) หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมประกอบด้วย 10 หลักการ คือ เป้าหมายหรือภาพวาดความสำเร็จ ความร่วมมือ ความเป็นประชาธิปไตย การกระจายอำนาจหรือความมีอิสระในตนเอง การทำงานเป็นทีม ข้อตกลงความร่วมมือ ความรับผิดชอบ ความสัมพันธ์เชิงบวก การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และการสร้างแรงจูงใจและเสริมพลังอำนาจ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1.2) ระบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม มี 2 มิติ คือ มิติที่หนึ่งเป็นมิติสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ระบบย่อย คือ ระบบย่อยด้านคน ระบบย่อยด้านโครงสร้าง ระบบย่อยด้านงาน และระบบย่อยด้านเทคโนโลยี มิติที่สองเป็นมิติการบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 5 ส่วน คือ บุคคลที่มีส่วนร่วม เรื่องที่มีส่วนร่วม วิธีการมีส่วนร่วม ขั้นตอนการมีส่วนร่วม และระดับการมีส่วนร่วม

1.3) แนวทางการนำรูปแบบไปใช้มี 4 ขั้นตอน คือ การเตรียมความพร้อม การดำเนินการตามรูปแบบ การประเมินผลการนำรูปแบบไปใช้ และการรายงานผล

1.4) เงื่อนไขของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 2 ส่วน ส่วนแรกคือปัจจัยที่ส่งผล ซึ่งมี 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการใช้รูปแบบ และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการใช้รูปแบบ ส่วนที่ 2 คือ แหล่งที่มาของปัจจัย ซึ่งมี 3 แหล่ง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ร่วมงาน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

2) ผลการประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้บริหารสถานศึกษา พบว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

3. การบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูจะประสบความสำเร็จ และมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการที่ดี เนื่องจากการบริหารจัดการที่ดีเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การฝึกปฏิบัติวิชาชีพครูของนักศึกษาบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นในการดำเนินงานด้านการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จึงต้องมีความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการ การดำเนินงานจะบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายมากน้อยประการใดนั้น ต้องอาศัยองค์ประกอบ 3 ส่วน ซึ่งกรมการฝึกหัดครูได้กำหนด คือ

1) ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความเชื่อร่วมกันในปรัชญาการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

2) ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับรู้จุดประสงค์ทุกข้อชัดเจนตรงกัน และรับรู้บทบาทของตนอย่างแจ่มแจ้ง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3) ฝ่ายดำเนินงานของวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยมีวิธีการจัดการที่ดี

ดังนั้น ลักษณะของการจัดการที่ดี จึงประกอบด้วย

1) สามารถชี้แจงทำความเข้าใจและประชาสัมพันธ์ ปรัชญา หลักการ จุดหมาย และจุดประสงค์ของงานให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้าใจได้กระจ่างและตรงกัน

2) สามารถวางแผนได้รัดกุม ซึ่งทุกฝ่ายสามารถปฏิบัติได้

3) สามารถจัดบุคลากรเข้ารับผิดชอบแต่ละส่วนได้อย่างเหมาะสม และทุกคนรับรู้บทบาทของตน

4) มีวิธีควบคุมให้งานดำเนินไปตามแผนอย่างมีประสิทธิภาพ

5) สามารถทราบผลของการดำเนินงานได้ทุกระยะ เพื่อให้สามารถแก้ไขได้ทันท่วงทีหากมีข้อขัดแย้ง

เจริญ รองเดช (2542) ได้ศึกษาถึงองค์ประกอบที่สำคัญของกระบวนการบริหารการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งสรุปผลจากการศึกษาได้ว่า องค์ประกอบสำคัญของกระบวนการการบริหารการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ได้แก่ ด้านการวางแผน การจัดทีมงาน การจูงใจ การสื่อสาร การติดตามดูแลและการประเมินผล การจัดทรัพยากรและการสนับสนุน

1) ด้านการวางแผนเกี่ยวกับกำหนดเป้าหมายและแนวปฏิบัติการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูร่วมกับคณะกรรมการดำเนินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อาจารย์นิเทศก์และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงอย่างชัดเจน วางแผนติดตามดูแลและการประเมินผลให้กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูบรรลุเป้าหมาย

2) ด้านการจัดองค์การ เกี่ยวกับการให้ฝ่ายประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นหน่วยประสานงาน สังกัดคณะครุศาสตร์ และกำหนดบทบาท อำนาจหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายอย่างชัดเจน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3) ด้านการจัดทีมงาน เกี่ยวกับการชี้แจงให้ทีมงานเข้าใจและตระหนักในเป้าหมายและความสำคัญของกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ให้โอกาสทีมงานร่วมพัฒนากระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของข่ายงานที่ได้รับมอบหมาย

4) ด้านการจูงใจ เกี่ยวกับการจัดระบบบริการอำนวยความสะดวก และสร้างบรรยากาศที่ดีในการปฏิบัติงาน การจัดประชุมสัมมนาเพื่อพัฒนาอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงอย่างต่อเนื่อง จูงใจทีมงานให้ตระหนักและมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่

5) ด้านการสื่อสาร เกี่ยวกับการสนับสนุนเครื่องมือ เครื่องอำนวยความสะดวกในการประสานงาน และการสื่อสารอย่างเพียงพอ จัดประชุมสัมมนานิสิต/ นักศึกษา อาจารย์และผู้เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ และมีการประสานงาน และสื่อสารภายในและภายนอกสถาบันทั้งรูปแบบที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ ด้านการติดตามดูแลและประเมินผล เกี่ยวกับการจัดระบบการติดตามดูแล และการประเมินผลให้เป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้การประเมินผลเป็นหน้าที่ร่วมกันของคณะกรรมการดำเนินการอาจารย์นิเทศก์ และโรงเรียนที่เป็นหน่วยฝึกให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง

6) ด้านการจัดทรัพยากรและการสนับสนุนเกี่ยวกับการจัดให้มีระบบข้อมูลโรงเรียนและหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และให้จัดยานพาหนะในการติดตามดูแลและการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างเป็นเอกเทศ

ปุญชรัสมิ์ เต็มชัย (2546) ได้กล่าวถึงบุคลากร และบทบาทหน้าที่ที่สำคัญของการบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ จะต้องประกอบด้วยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะด้านบุคลากรซึ่งประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่าย ได้แก่ หัวหน้าฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (director of student teaching) ผู้บริหารโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (school administrator) ครูพี่เลี้ยง หรืออาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียน (classroom co-operating teacher) และอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายคณะ (supervisor) ซึ่งบุคคลดังกล่าวมีบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบต่อการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ดังตารางที่ 1

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 1 บทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

บุคลากรที่เกี่ยวข้อง	บทบาทหน้าที่
1. หัวหน้าฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (director of student teaching)	**บทบาทหน้าที่ต่อการจัดประสบการณ์วิชาชีพ** 1) เป็นผู้จัดส่งและปฐมนิเทศนิสิต/ นักศึกษาวิชาชีพครูออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพตามโรงเรียนต่าง ๆ ที่ได้เลือกเป็นโรงเรียนสำหรับฝึกประสบการณ์ 2) เป็นผู้ประสานงานระหว่างมหาวิทยาลัยกับโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่จะแจ้งให้ทางโรงเรียนทราบถึงวัตถุประสงค์ของการฝึกประสบการณ์ บทบาทและหน้าที่ของทางโรงเรียนต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 3) เป็นผู้ประกาศให้นิสิต/ นักศึกษาวิชาชีพครูทราบเกี่ยวกับระยะเวลาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ งานที่ต้องปฏิบัติ 4) จัดหาวัสดุอุปกรณ์การสอนให้กับนิสิต/ นักศึกษา ครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ 5) ประสานงานระหว่างอาจารย์นิเทศก์กับภาควิชาต่าง ๆ ที่ส่งนิสิต/ นักศึกษาวิชาชีพครูไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 6) จัดงบประมาณค่าดำเนินการให้กับครูพี่เลี้ยง 7) บันทึกระดับคะแนน (grade) การฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนิสิต/ นักศึกษาวิชาชีพครู
2. ผู้บริหารโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (school administrator)	**บทบาทต่อนิสิต/ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ** 1) ให้การปฐมนิเทศแก่นิสิต/ นักศึกษาวิชาชีพครูในเรื่องบุคลากร สถานที่ อุปกรณ์การเรียนการสอนและข้อมูลที่จำเป็นของสถานศึกษา 2) สังเกตสอดส่องดูแลและให้คำแนะนำในด้านความประพฤติ และการดำเนินกิจกรรมด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
3. ครูพี่เลี้ยง หรืออาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียน (classroom co-operating teacher)	**บทบาทต่อนิสิต/ นักศึกษา** 1) ชี้แนะนิสิต/ นักศึกษาวิชาชีพครูเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และงานของครู 2) ให้คำแนะนำเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษา การปฏิบัติงานและการแต่งกาย ฯลฯ 3) ช่วยเหลือ แนะนำนิสิต/ นักศึกษาวิชาชีพครูในเรื่องสื่อการเรียนการสอนในด้านการเลือก จัดหาจัดทำ ตลอดจนแหล่งวิทยาการต่างๆ 4) ควบคุมดูแลนิสิต/ นักศึกษาวิชาชีพครู ที่รับผิดชอบให้ปฏิบัติตนและปฏิบัติงานตามที่สถาบันฯ กำหนดด้วยความรับผิดชอบ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 1 (ต่อ)

บุคลากรที่เกี่ยวข้อง	บทบาทหน้าที่
3. ครูพี่เลี้ยง หรือ อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียน (ต่อ)	5) ให้คำแนะนำช่วยเหลือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพแก่นิสิต/ นักศึกษาตามควรแก่กรณี 6) จัดให้นิสิต/ นักศึกษาวิชาชีพครูได้มีโอกาสร่วมมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนทั้งกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมโรงเรียน 7) ประเมินผลความก้าวหน้าด้านพฤติกรรมการสอน ได้แก่ การสอนตลอดภาค การทำแผนการสอน ความรับผิดชอบและตัดสินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนิสิต/ นักศึกษา **บทบาทต่อสถานศึกษา (โรงเรียน มหาวิทยาลัย)** 8) รับนโยบาย และให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพแก่นิสิต/ นักศึกษาวิชาชีพครู 9) ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแก่สถานศึกษาเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนิสิต/ นักศึกษาวิชาชีพครู 10) ติดต่อประสานงานระหว่างนิสิต/ นักศึกษาวิชาชีพครูกับผู้บริหารสถานศึกษา 11) ให้ข้อมูลและผลการนิเทศนิสิต/ นักศึกษาวิชาชีพครูแก่สถานศึกษา ส่งผลประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนิสิต/ นักศึกษาให้กับสถานศึกษา
4. อาจารย์นิเทศก์ ฝ่ายคณะ (supervisor)	**บทบาทหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์** 1) ตรวจและให้คำแนะนำ/ปรับปรุง/แก้ไข กำหนดการสอนและแผนการสอน แผนปฏิบัติการสอน แผนปฏิบัติงาน 2) สังเกตการสอน ให้คำแนะนำและบันทึกข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในสมุดประจำตัวนิสิต/ นักศึกษา หรือแบบสังเกตการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 3) นิเทศและประเมินผลตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในปฏิทิน 4) ปรึกษาหารือกับผู้บริหารโรงเรียนและครูพี่เลี้ยง เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนิสิต/ นักศึกษาวิชาชีพครู

ที่มา: ปุญชรัสมิ์ เต็มชัย (2546)

นอกจากบุคลากรการบริหารงานประสบการณ์วิชาชีพครูแล้วยังมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบ และสนับสนุนงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอีก ดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1) หน่วยงานที่สอนทฤษฎี รับผิดชอบการฝึกภาคปฏิบัติของนิสิต/ นักศึกษา เพื่อให้เกิดผลดีต่อการประสานภาคทฤษฎีกับภาคปฏิบัติอย่างใกล้ชิด

2) มีหน่วยงานที่มีเจ้าหน้าที่ประจำเพื่อทำหน้าที่ทางด้านธุรการ ด้านการประสานงาน และอำนวยความสะดวกในการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้ดำเนินไปตามจุดประสงค์ เช่น

2.1) จัดทำปฏิทินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิต/ นักศึกษาแต่ละรุ่น

2.2) จัดเตรียมโรงเรียนเพื่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

2.3) จัดตารางนิเทศและยานพาหนะในการออกไปนิเทศ

3) จัดให้มีแหล่งสร้างเสริมประสบการณ์วิชาชีพครู เช่น

3.1) ห้องปฏิบัติการหลักสูตร

3.2) ห้องปฏิบัติการสอน

3.3) ห้องฝึกทักษะสอน

3.4) ห้องผลิตสื่อการเรียนการสอน

3.5) ห้องบริการสื่อการเรียนการสอน

4) มีการประสานงานกับหน่วยงานผู้ใช้ครู หน่วยงานต้นสังกัดโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อความเข้าใจ และความร่วมมือในงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ต้องรับผิดชอบร่วมกัน

5) จัดให้มีระบบที่จะส่งเสริมให้บุคคลกรภายนอกวิทยาลัย ผู้เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้ร่วมมือปฏิบัติงานนี้อย่างจริงจัง เช่น การดำเนินงานจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการให้สัมพันธ์กับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

6) จัดให้มีการพัฒนาบุคลากรผู้เกี่ยวข้องทั้งในหน่วยงานที่เป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและในวิทยาลัย เพื่อเป็นการเสริมแรงให้ปฏิบัติงานบังเกิดผลดี

วรรณทิพา รอดแรงค้า และ ภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์ (2550) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบด้านระบบการบริหารจัดการงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูวิทยาศาสตร์ มีองค์กรที่เกี่ยวข้อง 2 องค์กร คือ

1) สถาบันการศึกษาที่ผลิตครู มีหน้าที่รับผิดชอบ 2 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการภายในและประสานงานกับโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การบริหารภายใน เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย การบริหารงบประมาณ และการจัดสรรภาระงาน โดยเฉพาะอาจารย์นิเทศก์สำหรับการประสานงานกับโรงเรียน สถาบันผลิตครูต้องแสดงบทบาทความเป็นผู้นำทางวิชาการและขอความร่วมมือกับโรงเรียนที่ได้คัดสรร แล้วสร้างสัมพันธภาพที่ดีให้โรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาครูคุณภาพ โดยคำนึงถึงการให้โรงเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนรับนิสิต/ นักศึกษาเข้าไปฝึกสอนในโรงเรียน การกำหนดเวลา การรับรู้ระเบียบการปฏิบัติอย่างเข้าใจ ตลอดจนการประเมินประสิทธิภาพของการดำเนินการ พร้อมมีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพต่อไป ส่วนด้านวิชาการ สถาบันผลิตครูคือผู้นำที่มีความเชี่ยวชาญ ทันสมัยในวิชาการฝึกหัดครู การบริหารจัดการให้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพมีประสิทธิภาพสูงสุดต้องดำเนินการอย่างเหมาะสมในการเตรียมนิสิต/ นักศึกษาให้พร้อมเพื่อลงมือปฏิบัติและเตรียมครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่เยี่ยงมืออาชีพ

2) โรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มีหน้าที่ร่วมรับผิดชอบการผลิตครูตามที่ได้แสดงเจตจำนงต่อสถาบันผลิตครู ภาระของโรงเรียนที่สำคัญมีดังนี้

2.1) พัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพเป็นแบบอย่างของการจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้การเป็นครูของนิสิต/ นักศึกษา

2.2) จัดครูพี่เลี้ยงเพื่อทำหน้าที่ฝึกนิสิต/ นักศึกษา

2.3) กำกับดูแลการปฏิบัติงานของครูพี่เลี้ยง ส่งเสริมพัฒนาด้านวิชาการให้ครูพี่เลี้ยง และให้บำเหน็จความดีความชอบอย่างเป็นธรรม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2.4) ประเมินการจัดการฝึกสอนอย่างเป็นระบบร่วมกับสถาบันผลิตครู เพื่อมีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบการฝึกสอนต่อไป

การดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือ หรือการประสานงานกับผู้เกี่ยวข้อง ดังภาพที่ 4 การมีส่วนร่วมของหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สถาบันผลิตครู และโรงเรียนที่รับนิสิต/ นักศึกษาเข้าฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สำหรับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ อาจารย์ในโรงเรียนที่ทำหน้าที่เป็นครูพี่เลี้ยงอาจารย์ในสถาบันผลิตครูทำหน้าที่เป็นอาจารย์นิเทศก์และบุคลากรอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากสถาบันผลิตครูกับโรงเรียน

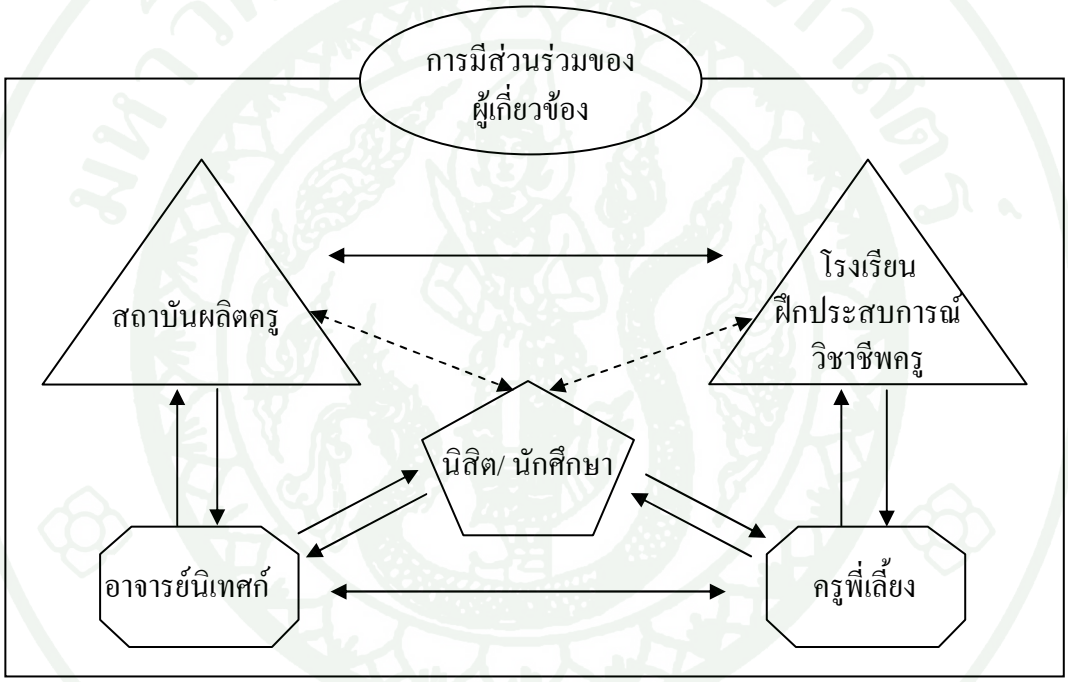

ภาพที่ 4 การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู
ที่มา: วรรณทิพา รอดแรงค้า และ ภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์ (2550)

แหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครู การที่มหาวิทยาลัยไม่ได้ควบคุม พิจารณาแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้กับนิสิต/ นักศึกษา จะทำให้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีความยืดหยุ่นมากกว่าการให้ประสบการณ์ที่มีคุณค่า นอกจากนี้ ในแง่ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล พบว่าครูพี่เลี้ยงในแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะมีอิทธิพลอย่างมากต่อพฤติกรรม และความเชื่อของนิสิต/ นักศึกษาที่เริ่มต้นเป็นครู การที่นิสิต/ นักศึกษามีแบบอย่างในการสอนที่ดีนั้น จะสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติของนิสิต/ นักศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ครูพี่เลี้ยงที่ขาดความเชี่ยวชาญในการแนะนำการปฏิบัติ ไม่สามารถเป็นตัวแบบการสอนที่ดี จะส่งผลให้นิสิต/ นักศึกษา เกิดเจตคติไม่ดี หากนิสิต/ นักศึกษาได้เรียนรู้จากครูที่มีประสบการณ์ในการจัดชั้นเรียนดี จะทำให้นิสิต/ นักศึกษา สามารถเรียนรู้ที่จะเป็นผู้เปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆได้ และหากได้รับการสนับสนุนภายใต้เงื่อนไขความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับมหาวิทยาลัยจะทำให้เกิดประสิทธิผลมากที่สุด (สุธาสินี บุญญาพิทักษ์, 2545 อ้างถึง Goodlad and Smit, n.d.)

มานะ รักษ์วงศ์ (2545) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพสู่ประสิทธิภาพของระบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ซึ่งสามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

การจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพจะมีประสิทธิภาพได้นั้นขึ้นอยู่การกำหนดโครงสร้างการบริหารงานอย่างเหมาะสม สถาบันผลิตครูที่มีรูปแบบโครงสร้างการบริหารงานที่ดี ย่อมจัดดำเนินงานด้านประสบการณ์วิชาชีพได้อย่างประสิทธิภาพ การกำหนดโครงสร้างการบริหารงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่ชัดเจน เป็นการให้ความสำคัญในการดำเนินงานด้านนี้ที่เด่นชัดขึ้น โดยจัดตั้งเป็นหน่วยงานที่ปฏิบัติงานด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพโดยเฉพาะ ดังเช่น “ศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ” จะเป็นหน่วยงานขนาดเล็กแต่สามารถตอบสนองการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังแผนภูมิแนวคิดโครงสร้างของศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

จากแผนภาพที่ 5 ศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เป็นหน่วยงานที่ปฏิบัติงานด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มีหัวหน้าศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เป็นผู้บริหารจัดการรับผิดชอบการดำเนินงานของศูนย์ ฯ โดยคณบดีเป็นผู้แต่งตั้งจาก ข้าราชการสาย ก มีตำแหน่งเทียบเท่ารองคณบดี มีคณบดีเป็นที่ปรึกษา ศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพประกอบด้วยฝ่ายบริหารและฝ่ายดำเนินงานมีลักษณะการจัดดำเนินการภายในหน่วยงาน ดังนี้

1) ฝ่ายบริหาร มีคณะกรรมการดำเนินงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มีหัวหน้าศูนย์เป็นประธาน หัวหน้าโปรแกรมวิชาเอก/ ผู้ประสานงานโปรแกรมวิชาเอก เป็นกรรมการ นักวิชาการศึกษา เป็นกรรมการและเลขานุการ มีหน้าที่ในการวางแผน จัดระบบ กำหนดระเบียบและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับดำเนินงานของศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ตามนโยบายของคณะ ฯ ศึกษาและพัฒนารูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และดำเนินงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของคณะฯ หรือตามที่สถาบันมอบหมาย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

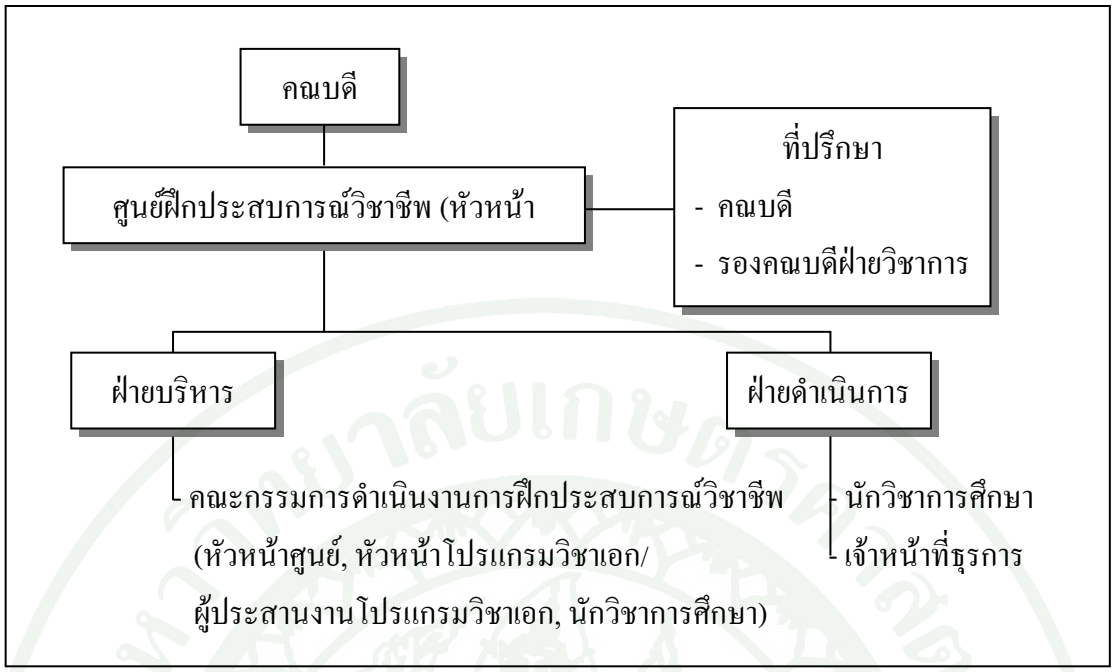

ภาพที่ 5 แนวคิดโครงสร้างของศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
ที่มา: มานะ รักษ์วงศ์ (2545)

2) ฝ่ายดำเนินงาน ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งนักวิชาการศึกษา โดยมีวุฒิการศึกษาการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีจำนวน 1 คน และเจ้าหน้าที่ธุรการ วุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าประกาศนียบัตรวิชาชีพจำนวน 1 คน เพื่อปฏิบัติงานด้านธุรการ และช่วยปฏิบัติงานอื่น ๆ ในฝ่าย ซึ่งฝ่ายดำเนินการมีลักษณะงาน ดังนี้

2.1) เป็นเลขานุการคณะกรรมการดำเนินงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

2.2) จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีในแต่ละปีงบประมาณ

2.3) ปฏิบัติงานด้านธุรการของศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

2.4) ดำเนินการเรื่อง ขออนุมัติโครงการ เช่น โครงการปฐมนิเทศนิสิต/ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ โครงการสัมมนานิสิต/ นักศึกษาระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพ โครงการสัมมนานิสิต/ นักศึกษาหลังฝึกประสบการณ์วิชาชีพ โดยประสานงานติดต่อกับฝ่ายต่าง ๆ หรือ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การดำเนินงานตามโครงการเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

2.5) ดำเนินการเกี่ยวกับงบประมาณค่าใช้จ่ายสำหรับทุกโครงการ/ กิจกรรมของศูนย์

2.6) ติดต่อประสานงานกับโรงเรียน/หน่วยฝึก โปรแกรมวิชาเอก ครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ ในทุกกิจกรรมของศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

2.7) จัดเตรียมเอกสารสำหรับนิสิต/ นักศึกษา ครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ในทุกโครงการ/ กิจกรรมของศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

2.8) รับผิดชอบการประชุมคณะกรรมการดำเนินงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพทั้งด้านเอกสารการประชุม บันทึกรายงานการประชุม และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.9) วิเคราะห์ ประเมินผลการจัดโครงการ/กิจกรรม ในทุกโครงการ/ กิจกรรมของศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

2.10) ศึกษา/ วิจัยในงานด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อนำผลการวิจัยเป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนางาน และเป็นการขยายองค์ความรู้ด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพสำหรับการศึกษาค้นคว้าของนักการศึกษาหรือผู้สนใจ

2.11) รวบรวมผลการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพจากครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์

2.12) ดำเนินงานอื่น ๆ ที่ฝ่ายบริหารหรือตามที่คณะฯ มอบหมาย

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เป็นงานฝึกปฏิบัติที่ต้องอาศัยหน่วยงานที่สามารถให้บริการเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และสามารถสนองวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติควบคู่กันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการจัดดำเนินการจึงต้องประสานสัมพันธ์หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายนอก และภายในมหาวิทยาลัยให้มีความสอดคล้องกัน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นงานที่ครอบคลุมกิจกรรมทางประสบการณ์วิชาชีพหลายลักษณะ จึงต้องมีการวางแผนการประเมินผล ติดตามผลการพัฒนางานให้มีผลต่อคุณภาพของการผลิตครูอยู่เสมอ การจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จึงเป็นขั้นตอนสำคัญขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการผลิตครูที่สถาบันผลิตครูได้ให้ความสำคัญ ดังนั้นจึงควรมีหน่วยงานที่จัดดำเนินงานด้านนี้โดยเฉพาะ ดังเช่น “ศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ” ซึ่งเป็นแนวความคิดหนึ่งในการกำหนดโครงสร้างการบริหารงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้มีความชัดเจนในการบริหารจัดการและเป็นแนวคิดในการพัฒนาระบบการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของสถาบันผลิตครู ที่จะสามารถจัดดำเนินงานด้านนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในหลักสูตรใหม่ของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ในอนาคต นิสิต/ นักศึกษาจะต้องศึกษาถึง 5 ปี จึงจะจบการศึกษา การจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จึงเป็นสิ่งที่ควรทบทวนเพื่อการพัฒนาด้วยเช่นกัน อีกทั้งเป็นการรองรับด้านการประกันคุณภาพของสถาบันทางการศึกษาที่ทุกสถาบันจะต้องมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบมากขึ้น สามารถรับการตรวจสอบจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้

ดังนั้น สถาบันผลิตครูจึงควรให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติงานด้านนี้อย่างจริงจัง เช่นเดียวกับงานด้านอื่น ๆ ของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ การกำหนดโครงสร้างการบริหารงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่ชัดเจน มีบุคลากรพร้อมปฏิบัติงาน มีงบประมาณสนับสนุนในการดำเนินงานอย่างเพียงพอ มีองค์ประกอบอื่น ๆ ที่พร้อมเกื้อหนุนการปฏิบัติงาน ย่อมเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนระบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการผลิตครู หากสถาบันผลิตครูมีระบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่ดี การดำเนินงานย่อมมีประสิทธิภาพ ผลิตผลซึ่งเป็นนิสิต/ นักศึกษาครูย่อมได้ครูที่มีคุณภาพ และนั่นก็หมายถึง คุณภาพของสถาบันผลิตครูนั้น ๆ

นอกจากนี้ McIntyre, Myrd and Foxx (1996) ได้กล่าวถึงการบริหารการฝึกประสบการณ์วิชาชีพว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ ซึ่งการดำเนินงานดังนี้

1) ควรเตรียมงบประมาณสำหรับการฝึกสอน

2) จัดการปฐมนิเทศ คัดเลือก จัดหาแหล่งฝึกประสบการณ์ และครูพี่เลี้ยง

3) การพิจารณานิสิต/ นักศึกษาลงฝึกในพื้นที่ต่างๆ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4) การจัดเตรียมการบันทึกและรายงานผล การพัฒนาคู่มือ แบบฟอร์มต่างๆสำหรับนิสิต/ นักศึกษา

5) การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

6) การจัดสัมมนาและยกย่องนิสิต/ นักศึกษาที่มีความสามารถ

7) การพิจารณาตัดสินผลขั้นสุดท้ายในการฝึกสอนของนิสิต/ นักศึกษา

จากการที่นักวิชาการได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การบริหารการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นการดำเนินงานที่ทำให้การจัดประสบการณ์วิชาชีพบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยกระบวนการ หรือองค์ประกอบที่สำคัญทางการบริหารจัดการ อันได้แก่ การวางแผน การจัดทีมงาน การจูงใจ การสื่อสาร การติดตามดูแล และการประเมินผล การจัดทรัพยากรและการสนับสนุน

ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

การผลิตครูของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาต่างก็ให้ความสำคัญให้ความสำคัญต่อการจัดให้นิสิต/ นักศึกษามีโอกาสฝึกปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อันจะช่วยเสริมสร้างให้นิสิต/ นักศึกษาได้เป็นผู้ที่มีความรู้และทักษะในด้านต่างๆ แต่จากสำรวจปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่า การว่าการฝึกสอนมีปัญหาเกิดหลายด้าน ซึ่งสามารถสรุปปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้ดังนี้

Knowles, Cole, and Presswood (1994) ได้สรุปปัญหาหรือความล้มเหลวต่าง ๆ ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ดังนี้

1) ปัญหาด้านเกี่ยวกับข้องกับการเรียนการสอน พบว่านิสิต/ นักศึกษามีความวิตกกังวลเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ต้องเผชิญในชั้นเรียน โครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพขาดการเตรียมความพร้อม นิสิต/ นักศึกษาขาดทักษะการสอน และการสร้างแรงจูงใจ และไม่สามารถใช้ยุทธวิธีเพื่อจัดการห้องเรียนได้อย่างเหมาะสม มีปัญหาในการพัฒนากระบวนการประเมินผู้เรียนและ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กำหนดเกณฑ์ การให้ลำดับเกรดไม่สอดคล้องกับการเรียนการสอน โดยเฉพาะเมื่อต้องเกี่ยวกับการประเมินระดับความรู้และวุฒิภาวะทางสังคมของนักเรียน

2) ปัญหาด้านการรับรู้ตนเองในฐานะครู พบว่า มีความขัดแย้งในความแตกต่างระหว่างบทบาทครูในอุดมคติกับความต้องการในสถานการณ์จริงของการสอน บทบาทคลุมเครือเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติภายในชั้นเรียน บุคลิกภาพไม่เป็นผู้นำในการสอนและผู้นำชั้นเรียน

3) ปัญหาด้านบริบทแวดล้อม พบว่า บทบาทและความร่วมมือจากครูพี่เลี้ยงไม่เหมาะสม ขาดความเข้าใจวัฒนธรรมของสถาบันที่เป็นแหล่งฝึกประสบการณ์ ทั้งในด้านสภาพแวดล้อมชุมชนและปรัชญาการศึกษา

4) ปัญหาของรูปแบบการปฏิบัติที่ผ่านมาและลักษณะส่วนบุคคล พบว่า การมีส่วนร่วมและการปฏิบัติในการเรียนรายวิชาในมหาวิทยาลัยไม่เพียงพอ ขาดความตั้งใจในการขอคำแนะนำช่วยเหลือจากบุคคลอื่น การบริหารเวลาและการจัดการทรัพยากรในการเรียนรู้ไม่เหมาะสมและมีภาระงานมากเกินไป สภาพร่างกายและจิตใจของนิสิต/ นักศึกษาขาดความพร้อม

ในทำนองเดียวกันกับ McIntyre, Myrd and Foxx (1996) ได้สนับสนุนว่า ปัจจัยที่ทำให้การฝึกประสบการณ์ไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องมาจาก

1) โครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพขาดการควบคุมคุณภาพ ทั้งนี้ เนื่องจากการฝึกฝนในชั้นเรียนในทางปฏิบัตินั้นไม่สามารถควบคุมสภาพต่าง ๆ ได้

2) นิสิต/ นักศึกษาและครูพี่เลี้ยงขาดเป้าหมายการฝึกปฏิบัติอย่างชัดเจน

3) นิสิต/ นักศึกษามีข้อจำกัดด้านกระบวนการทางปัญญา ในการให้ความหมายและเรียนรู้สิ่งต่างๆในการฝึกประสบการณ์ ทั้งนี้เนื่องจากการมีประสบการณ์น้อย จึงขาดความตั้งใจสิ่งที่ได้ประสบในชั้นเรียน เป็นผลให้การเรียนรู้ในช่วงการฝึกประสบการณ์มีข้อจำกัด

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4) นิสิต/ นักศึกษามักเกิดความสับสน การปฏิบัติจริงในชั้นเรียนมีความแตกต่างจากการปฏิบัติที่อาจารย์ในมหาวิทยาลัยเห็นว่าเหมาะสม และมักเกิดคำถามเกี่ยวกับคุณค่าของสิ่งที่พบในสภาพจริงของห้องเรียนกับสิ่งที่เรียนรู้จากมหาวิทยาลัย

สำหรับ รายงานของ Association for Student Teaching (1995) ได้กล่าวถึงปัญหาที่นิสิต/ นักศึกษาประสบมากที่สุดในขณะฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ดังนี้

1) การควบคุมชั้นเรียนและการควบคุมความประพฤติของนักเรียน ได้แก่ การขจัดปัญหานักเรียนส่งเสียงดัง และเสียงอึกทึกครึกโครมต่าง ๆ การขจัดปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียน และส่งเสริมการรักษาความร่วมมือในหมู่นักเรียน

2) การกระตุ้นความสนใจของนักเรียนและการกระตุ้นการตอบสนองของนักเรียน ได้แก่ การค้นหาความสนใจของนักเรียนและคงความสนใจไว้ และการสนับสนุนให้นักเรียนร่วมมือกันมากขึ้น

3) การเสนอบทเรียนและการแนะแนวการอภิปรายของนักเรียน ได้แก่ การนำเข้าสู่บทเรียน การอธิบายให้เหมาะสมกับความสนใจของนักเรียน และการวางแผนกิจกรรมให้เหมาะสมกับช่วงความสนใจของนักเรียน

4) การขาดน้ำเสียงการสอนที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ คุณภาพของเสียง การควบคุมระดับเสียง และการใช้ในการแสดงความรู้สึก

5) ลักษณะส่วนตัวบางประการ ได้แก่ การขาดความกระตือรือร้น การขาดความเร้าใจ หรือแรงบันดาลใจ การขาดมิตรภาพหรือไมตรีจิต และการขาดความมีชีวิตชีวา

6) ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ได้แก่ ประหม่า กังวลใจ และหวาดกลัว

7) การวางแผนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ การเตรียมการสอนที่เหมาะสม การเลือกและการจัดเนื้อหาวิชาและอุปกรณ์การสอน และการวางแผนกระบวนการสอน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

8) การตั้งคำถาม ได้แก่ การใช้วลีที่เหมาะสม การเตรียมชนิดของคำถามหลาย ๆ แบบ การตั้งคำถามให้เหมาะสมกับนักเรียนส่วนน้อยหรือนักเรียนบางส่วนในชั้นเรียน การเรียกชื่อนักเรียนก่อนตั้งคำถามและการตอบคำถามของตัวเอง

9) การจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดเวลาที่เหมาะสม และขาดการจัดหรือครอบคลุมเนื้อหาวิชาที่เหมาะสม

10) ความขัดแย้งระหว่างปรัชญาและเป้าหมายของนิสิต/ นักศึกษากับปรัชญา และเป้าหมายของโรงเรียนหรืออาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนหรือครูพี่เลี้ยง

วรรณทิพา รอดแรงค้า และภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์ (2547) ได้สรุปถึงปัญหาต่าง ๆ ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ดังนี้

1) ปัญหาด้านการเตรียมการสอน ได้แก่ นิสิต/ นักศึกษาขาดทักษะในการเตรียมการสอน การวางแผนการเรียนการสอน การเขียนวัตถุประสงค์การเรียนรู้ การเลือกกิจกรรมและอุปกรณ์การสอนให้เหมาะสมกับบทเรียน การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนร่วมอภิปราย และการส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง การประเมินผลอย่างมีกฎเกณฑ์และการใช้วิธีการและเครื่องมือในการวัดผล การทำบันทึกการสอนให้ทันตามกำหนดเวลาและขาดแหล่งวิทยาการในการเตรียมการสอน นิสิต/ นักศึกษายังมีปัญหาด้านการสอน คือ ขาดทักษะในการใช้ภาษาในการอธิบายให้นักเรียนเข้าใจ การเลือกใช้วิธีสอนที่เหมาะสม การควบคุมชั้นเรียนให้อยู่ในระเบียบขณะสอน การตั้งคำถามการกระตุ้นและเร้าความสนใจของผู้เรียน และการนำวิธีการสอนต่างๆมาใช้ให้เหมาะกับเนื้อหาวิชา และเหมาะกับนักเรียนที่มีความสามรถแตกต่างกัน นอกจากนี้นิสิต/ นักศึกษายังมีปัญหาด้านการผลิตและเลือกใช้อุปกรณ์การสอนให้เหมาะสม

2) ปัญหาด้านตัวนิสิต/ นักศึกษา พบว่านิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนขาดความแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่สอน เกิดความกังวลใจที่ต้องสอนในวิชาที่ตนไม่ถนัด มีปัญหาการทำงานร่วมกับเพื่อนนิสิต/ นักศึกษา และมีปัญหาเกี่ยวกับการควบคุมอารมณ์ตนเองในขณะสอน

3) ปัญหาด้านอาจารย์นิเทศก์ พบว่าอาจารย์นิเทศก์ขาดความสม่ำเสมอในการนิเทศ อุทิศเวลาในการให้คำปรึกษาแกนิสิต/ นักศึกษาไม่เพียงพอ ไม่ช่วยนิสิต/ นักศึกษาในการพัฒนาทักษะการสอน ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของนิสิต/ นักศึกษา และขาดความรอบรู้ในเรื่องการนิเทศ และ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นิสิต/ นักศึกษาต้องการให้อาจารย์นิเทศก์ช่วยแนะนำวิธีสอนและการใช้สื่อการสอน เช่นเดียวกับครูพี่เลี้ยงไม่ค่อยมีมนุษยสัมพันธ์กับนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน ไม่เข้าใจนโยบายการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของคณะ ไม่ยอมรับวิธีสอนของนิสิต/ นักศึกษา มีความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมทางการศึกษาใหม่ๆไม่เพียงพอ มีปัญหาการให้คำแนะนำนิสิต/ นักศึกษา

4) ปัญหาโรงเรียนฝึกสอน ได้แก่ ขาดแคลนอุปกรณ์การสอน นักเรียนในชั้นเรียนมีจำนวนมากดูแลไม่ทั่วถึง นโยบายด้านการสอนของโรงเรียนมีความขัดแย้งกับนโยบายของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์

นอกจากนี้ ชวนชัย เชื้อสาธุชน (2538) ได้กล่าวถึงปัญหาสำคัญของกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไว้ดังนี้ 1) นิสิต/ นักศึกษาครูไม่ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงทำให้ขาดความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ครู 2) นิสิต/ นักศึกษาครูได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริงน้อยเกินไป 3) นิสิต/ นักศึกษาครูเรียนรู้แต่ทฤษฎีไม่มีการประสานสัมพันธ์ทางด้านทฤษฎีกับทางด้านปฏิบัติ 4) นิสิต/ นักศึกษาครูขาดโอกาสที่จะพัฒนาตนเองเพื่อเข้าสู่วิชาชีพครูทีละน้อย และ 5) นิสิต/ นักศึกษาครูฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในวงแคบ เพราะขาดการประสานกับกระบวนการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่องกัน และระบบการบริหารงานในการจัดประสบการณ์วิชาครูทั้งภายในและภายนอกและภายนอก นอกจานี้ ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คือ อัตมโนภาพและความเชื่อมั่นในตนเอง

จากการศึกษาสภาพปัญหาของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สามารถสรุปปัญหาของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้ 3 ด้าน ดังนี้

1) ปัญหาจากตัวนิสิต/ นักศึกษา เช่น ความรู้ในเนื้อหาไม่เพียงพอ เขียนแผนการสอนไม่ถูกต้อง ขาดทักษะในการใช้สื่อการสอน วิตกกังวลไม่มั่นใจ

2) ปัญหาจากอาจารย์นิเทศก์/ ครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ขาดความสม่ำเสมอในการนิเทศ อุทิศเวลาในการให้คำปรึกษาแก่นิสิต/ นักศึกษาไม่เพียงพอ เป็นต้น

3) ปัญหาจากสถานศึกษา สถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอนไม่พร้อมเป็นแหล่งปฏิบัติการสอน เช่น ขาดอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน ครูพี่เลี้ยงมีคุณวุฒิไม่ตรงสาขาวิชาในการนิเทศ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยในประเทศและต่างประเทศโดยแบ่งเป็นหมวดหมู่ในการศึกษา จำนวน 6 หมวดหมู่ ซึ่งมีสาระสำคัญในแต่ละหมวดหมู่ ดังนี้

1. การจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

บริบูรณ์สุข บัญชรเทวกุล (2549) ได้วิจัยเรื่องสภาพการจัดและความคิดเห็นต่อการสังเกต และฝึกปฏิบัติงานครูด้านงานประจำชั้นของนิสิต/ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาสภาพการจัดการสังเกตและฝึกปฏิบัติงานครู และความคิดเห็นของนิสิต/ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยศึกษาข้อมูล และความคิดเห็นของนิสิต/ นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชา 151423 การสังเกตและฝึกปฏิบัติงานครู ภาคต้น ปีการศึกษา 2548 จำนวน 119 คน ผลการวิจัยสภาพการจัดการสังเกต และฝึกปฏิบัติงานครู ด้านงานประจำชั้น ผลการวิจัยพบว่า

1) กิจกรรมที่นิสิต/ นักศึกษาได้ฝึกมากที่สุดทั้งในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษามากที่สุดในด้านการดูแลนักเรียนคือ การสังเกตบรรยากาศทั่วไปในห้องเรียน ด้านการจัดกิจกรรมสนทนายามเช้าคือ การสังเกตการจัดกิจกรรมสนทนายามเช้า ด้านเอกสารคือ การศึกษาเอกสารประจำชั้น ด้านการอบรมพัฒนานักเรียนคือ การศึกษาจิตวิทยาการให้แรงเสริมแก่นักเรียน และด้านคุณลักษณะของความเป็นครูคือ การศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพของความเป็นครู

2) สำหรับความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการสังเกตและฝึกปฏิบัติงานครูด้านงานประจำชั้นของนิสิต/ นักศึกษา พบว่าด้านการจัดกิจกรรมและด้านการใช้แบบบันทึกการสังเกตและฝึกปฏิบัติงานครูอยู่ในระดับมาก ด้านการสังเกตและฝึกปฏิบัติงานครูด้านงานประจำชั้น ด้านผลการสังเกตและฝึกปฏิบัติงานครูต่อบุคลิกภาพ และด้านผลการสังเกตและปฏิบัติงานครูต่อวิชาชีพอยู่ในระดับมากที่สุด

3) ผลจากการวิเคราะห์เนื้อหาที่นิสิต/ นักศึกษาเขียนแสดงความคิดเห็นในคำถามปลายเปิด พบว่าประสบการณ์ที่นิสิต/ นักศึกษาต้องการเพิ่มเติมมากที่สุดคือ เทคนิคการคุมชั้นเรียน ปัญหาที่นิสิต/ นักศึกษาพบมากที่สุด คือ การนัดหมายเวลาฝึก เนื่องจากเวลาว่างของนิสิต/ นักศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ไม่ตรงกับอาจารย์ผู้สอน และสิ่งที่นิสิต/ นักศึกษาประทับใจมากที่สุด คือ อาจารย์ผู้สอน ซึ่งให้ความเป็นกันเอง ความเมตตา สามารถปรึกษาได้ และเป็นแบบอย่างที่ดี

วิชิต สุรัตน์เรืองชัย และ ชลันดา พันธุ์พานิช (2546) ได้วิจัยเรื่องความคิดเห็นของนิสิต/ นักศึกษาที่มีต่อการจัดการฝึกสอนของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็น ความต้องการปัญหา และข้อเสนอแนะของนิสิต/ นักศึกษาที่มีต่อการจัดการฝึกสอนของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปีการศึกษา 2544 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นิสิต/ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ชั้นปีที่ 4 ที่ออกฝึกสอนในภาคเรียนปลายปีการศึกษา 2544 จำนวน 252 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นิสิต/ นักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการจัดการฝึกสอนของคณะศึกษาศาสตร์ควรจัดในภาคต้นของปีการศึกษา โรงเรียนที่เป็นหน่วยฝึกสอนควรตั้งอยู่ในเขตเทศบาล เป็นโรงเรียนขนาดกลาง สังกัดกรมสามัญศึกษา ระดับการศึกษาที่เห็นว่าควรจัดให้ไปฝึกสอนมากที่สุด ได้แก่ ระดับมัธยมศึกษา สำหรับประโยชน์ที่ได้รับจากการไปฝึกสอน นิสิต/ นักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่าได้ประโยชน์หลายประการ ได้แก่ ได้รับความรู้เกี่ยวกับการเขียนแผนการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รู้จักวางแผนในการปฏิบัติงาน มีความอดทนอดกลั้น สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี มีเหตุผลในการตัดสินใจแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น และมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครูเพิ่มขึ้น สำหรับในด้านความต้องการของนิสิต/ นักศึกษา ผลการวิจัยพบว่านิสิต/ นักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการได้รับข่าวสารที่รวดเร็วและชัดเจนจากทางมหาวิทยาลัย ต้องการให้โรงเรียนฝึกสอนจัดสวัสดิการด้านอาหารและที่พักให้ ต้องการให้อาจารย์นิเทศก์ของคณะศึกษาศาสตร์แนะนำเรื่องการเขียนแผนการสอนและการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งแนวทางการแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น และต้องการให้ครูพี่เลี้ยงแนะนำเรื่องการเขียนแผนการสอน สำหรับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างฝึกสอน ได้แก่ ปัญหาการได้รับมอบหมายวิชาให้สอนไม่ตรงกับสาขาวิชาที่เรียนมา ปัญหาไม่สามารถเขียนแผนการสอนได้ตามความต้องการของครูพี่เลี้ยง ส่วนข้อเสนอแนะของนิสิต/ นักศึกษา ได้แก่ ควรมีการตกลงระหว่างคณะศึกษาศาสตร์และโรงเรียนถึงการปฏิบัติหน้าที่ของนิสิตว่าครอบคลุมถึงเรื่องอะไรบ้าง เพราะบางโรงเรียนครูพี่เลี้ยงใช้งานมากเกินไป

นิคม ตั้งคะพิภพ และคณะ (2543) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ผลการวิจัยพบว่าได้รูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามเชิงระบบที่บูรณาการด้วยองค์ประกอบหลัก 3

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

องค์ประกอบ คือ 1) องค์ประกอบด้านคุณลักษณะ ซึ่งประกอบด้วยคุณลักษณะย่อย 5 ลักษณะ คือ ด้านความรู้ ด้านความสามารถในการสื่อสาร ด้านความเข้าใจผู้อื่น ด้านความมีวิจารณญาณ และด้านจรรยาครู 2) องค์ประกอบด้านภารกิจ ซึ่งประกอบด้วยภารกิจย่อย 4 ภารกิจ คือ ภารกิจงานสอน ภารกิจการพัฒนาตนและสังคม ภารกิจด้านงานธุรการ และภารกิจด้านกิจการนักเรียน และ 3) องค์ประกอบด้านบทบาท ซึ่งประกอบด้วยบทบาทย่อย 3 บทบาท คือ บทบาทครูใหม่ บทบาทครูประจำการ และบทบาทพัฒนาวิชาชีพ ทั้ง 3 องค์ประกอบบูรณาการอยู่ในรูปแบบสามมิติที่ล้อมรอบด้วยกระบวนการนิเทศ และการประเมินเชิงระบบ ที่เป็นการนิเทศแบบมีส่วนร่วมและมีการประเมินการปฏิบัติตามสภาพที่แท้จริง จุดมุ่งหมายที่เป็นการนิเทศและการประเมินเพื่อการพัฒนาทั้งมีระบบการบริหารจัดการระบบทั้งหมดเป็นการพัฒนาคุณค่ามนุษย์ โดยอาศัยปัจจัยแห่งความมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่าย คือ อาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง ผู้บริหารสถาบัน นิสิต/ นักศึกษาแต่ละคนสามารถพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นครูวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพในอนาคต

ผลการประเมินรูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามดังกล่าว พบว่ามีประสิทธิภาพเพียงพอต่อการนำไปปฏิบัติในสภาพเป็นจริงได้ นักวิชาการทางครุศึกษา และอาจารย์นิเทศก์มีความเห็นร่วมกันว่ามีคุณภาพดี นิสิต/ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเห็นว่ามีความเหมาะสม และช่วยให้ตนพัฒนาตนเองตามระบบได้ ครูพี่เลี้ยงเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมากในการนำไปปฏิบัติตามบริบทต่างๆ ของโรงเรียนมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการนำรูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม ไปใช้ในบริบทของสถาบันผลิตบัณฑิตครูที่สำคัญ คือ รูปแบบดังกล่าวจะมีประสิทธิภาพการบริหารจัดการของผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง สมควรจะต้องอาศัยหลักการ “การมีส่วนร่วม” ของบุคลากรทั้งมวลให้เหมาะสม และต้องตระหนักถึงการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาในฐานะที่เป็นมนุษย์ที่สามารถพัฒนาตนเองได้ มีคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์ยิ่งกว่าเป็นทรัพยากรของระบบทุนนิยม ตลอดจนจำเป็นต้องมีการสนับสนุนงบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับที่เพียงพอด้วย

สุดธิดา จันทร์มณี (2540) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันราชภัฏเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า ในการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีการวางแผนซึ่งทุกฝ่ายมีส่วนร่วมและวางแผนมีความชัดเจน มีการชี้แจงนโยบายและวัตถุประสงค์ให้ทุกฝ่ายทราบก่อนการปฏิบัติ สถาบันฯ ควรมีวัสดุอุปกรณ์และยานพาหนะให้เพียงพอแก่การดำเนินงาน พร้อมทั้งมีการประสานงานที่สม่ำเสมอ มีการชี้แจงและกำหนดแนวปฏิบัติในการนิเทศให้ทุกฝ่ายเข้าใจบทบาท หน้าที่ของตนเอง โดยจัดทำคู่มือที่ดีเพื่อประสานความเข้าใจ ควรกำหนดสัดส่วน จำนวนนิสิต/ นักศึกษากับจำนวนอาจารย์นิเทศก์ สัดส่วนการให้คะแนนนิสิต/

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นักศึกษาฝึกสอนที่แตกต่างกัน สำหรับอาจารย์นิเทศก์ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน ควรมีการแจ้งให้นิสิต/ นักศึกษาทราบหลักเกณฑ์การประเมินผล ควรมีการกำหนดภาระงานให้พอเหมาะกับเวลาในการปฏิบัติงานเพื่อประสิทธิภาพของงาน ส่วนการเตรียมความพร้อมแก่นิสิต/ นักศึกษาในแต่ละด้าน คือ ด้านเนื้อหา ทักษะเทคนิคการสอน สื่ออุปกรณ์ ฯลฯ ควรเตรียมอย่างเพียงพอแก่การนำไปปฏิบัติจริง เป็นการสร้างความเชื่อมั่นในตนเองแก่นิสิต/ นักศึกษา

สมบัติ คชสิทธิ์ (2533) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ พัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู และทดสอบประสิทธิภาพของรูปแบบ ผลการวิจัยพบว่าการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ที่ดำเนินการอยู่ ส่วนมากสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐาน การดำเนินงานที่สังเคราะห์ขึ้น แต่ยังมีปัญหาและอุปสรรคหลายประการในการดำเนินงาน ส่วนการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ ประกอบด้วย 1) หลักการและเหตุผล 2) จุดมุ่งหมาย 3) ลักษณะการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และ 4) การประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิต/ นักศึกษา สำหรับลักษณะการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูนั้นมี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโรงเรียน (การศึกษาสังเกตและมีส่วนร่วม) ในชั้นปีที่ 2 ขั้นตอนที่ 2 การเตรียมประสบการณ์วิชาชีพครูในห้องปฏิบัติการ (การฝึกปฏิบัติวิชาชีพครู โดยเน้นทักษะการสอนและรูปแบบการสอน) ในชั้นปีที่ 3 ขั้นตอนที่ 3 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูปแบบในโรงเรียน (หนึ่งภาคการศึกษา) ในระดับชั้นปีที่ 4 และขั้นตอนที่ 4 การเสริมประสบการณ์วิชาชีพครู (หลังจากนิสิต/ นักศึกษาครูผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู) นอกจากนี้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องดังกล่าวมีความเห็นว่ารูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูที่พัฒนานี้มีความเหมาะสม และเป็นไปได้มากในการนำไปปฏิบัติ และนิสิต/ นักศึกษาที่ผ่านการฝึกปฏิบัติวิชาชีพครูดังกล่าว มีสมรรถนะการสอนดีกว่าเดิม และมีสมรรถนะการสอนด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสูงกว่าเกณฑ์

Ferguson (2006) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสำรวจความต่อเนื่องจากการเป็นนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนสู่การเป็นครูผู้สอนในระยะแรก การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับผลของการฝึกสอนต่อการเป็นครูผู้สอนในระยะแรก และการค้นคว้าตัวแปรที่เกี่ยวข้องที่มีผลต่อการเป็นครูผู้สอนในระยะแรก ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาโดยสัมภาษณ์และทำประชุมกลุ่มย่อยครูผู้สอนที่เพิ่งผ่านการฝึกสอนจำนวน 12 คน สรุปผลการวิจัยพบว่า

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1) การฝึกสอนสำหรับนิสิต/ นักศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของการเป็นครูในระยะแรก

2) การฝึกสอนต้องครอบคลุมการฝึกประสบการณ์ภาคสนามให้มาก

3) การฝึกสอนนอกจากต้องฝึกปฏิบัติการสอนแล้ว ควรได้พัฒนานักศึกษาเกี่ยวกับการทำงานด้านอื่น ๆ ด้วย

4) สิ่งที่ต้องคำนึงถึงด้านอื่น ๆ ได้แก่ ควรพิจารณาในเลือกครูพี่เลี้ยงให้เหมาะสมและมีการฝึกอบรมครูพี่เลี้ยง อีกรวมทั้งควรคำนึงถึงวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายของนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนด้วย

Jackson (1988) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่วิทยาลัยวิชาการศึกษา Cyril Potter เมือง Guyana ตามความคิดเห็นของนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ของ Cyril Potter College ในปี ค.ศ. 1986 จำนวน 87 คน ผลการวิจัยพบว่า

1) นิสิต/ นักศึกษาครูส่วนมากมีความพึงพอใจกับประสบการณ์ด้านการสอน

2) นิสิต/ นักศึกษาครูมีข้อจำกัดในด้านโอกาสที่จะมีส่วนร่วมในการฝึกประสบการณ์ต่าง ๆ ในช่วงระยะเวลาก่อนออกฝึกสอน

3) ครูที่ทำหน้าที่นิเทศ โดยครูพี่เลี้ยงมีไม่เพียงพอ และไม่ได้ให้คำแนะนำ ติดตามช่วยเหลือตามที่นิสิต/ นักศึกษาต้องการ

4) นิสิต/ นักศึกษาครูมีความพึงพอใจมากกับอาจารย์นิเทศก์ แม้ว่านิสิต/ นักศึกษาบางคนจะรู้สึกว่าอาจารย์นิเทศก์ของวิทยาลัยไม่ได้ทำสิ่งที่ควรทำอยู่เสมอก็ตาม

5) โรงเรียนที่เป็นหน่วยฝึกสอน จัดหาวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนไม่เพียงพอ

6) ไม่มีการประสานงานระหว่างวิทยาลัยกับโรงเรียนที่เป็นหน่วยฝึกสอนในด้านการประเมินผลการสอนของนักศึกษาครู

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Richardson (1985) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรการฝึกหัดครูที่เกี่ยวกับเนื้อหาการฝึกปฏิบัติทักษะ และฝึกประสบการณ์วิชาชีพในการผลิตครู โดยสอบถามจากคณบดีของสถาบันการผลิตครู ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ในการผลิตครูควรจะได้บูรณาการแนวคิด ทฤษฎี การฝึกทักษะต่างๆ ทางวิชาชีพ และประสบการณ์ทางวิชาชีพในทุกรายวิชาที่นิสิต/ นักศึกษาได้เรียน มีการประเมินความก้าวหน้าของนิสิต/ นักศึกษาอย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้นิสิต/ นักศึกษาได้ประเมินตนเองในรายวิชาต่างๆ วางเป้าหมายให้นิสิต/ นักศึกษาได้มีอัตมโนทัศน์ที่ดี และตระหนักในความสำคัญของวิชาชีพต่อความรับผิดชอบในสังคม อาจารย์ในสถาบันฝึกหัดครู ทุกคนจะต้องเป็นแบบอย่างของการสอนที่มีประสิทธิภาพ นิสิต/ นักศึกษาต้องได้รับการฝึกทักษะต่าง ๆ เกี่ยวกับการให้ปรึกษา การศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมมนุษยสัมพันธ์ การขจัดความตึงเครียด การปรับตัวต่อสภาพที่เปลี่ยนแปลง การวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ควรทำการประเมินความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องในทุก ๆ โปรแกรม โดยมุ่งที่สมรรถภาพวิชาชีพ และทัศนคติต่อวิชาชีพนักศึกษา และเสนอแนะว่า การผลิตครูควรจะขยายเป็น 5 ปีเพื่อผลิตครูให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

Silver (1982) ได้ศึกษาการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูให้นิสิต/ นักศึกษาวิชาเอกอนุบาลแก่นิสิต/ นักศึกษาในโรงเรียนอนุบาลจำนวน 8 แห่ง และศูนย์เลี้ยงเด็กอ่อน โดยการสังเกตอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เป็นระยะเวลา 16 สัปดาห์ พบว่า นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน จะยึดมาตรฐานการสอนจากโรงเรียน และครูพี่เลี้ยงมากกว่าเกณฑ์มาตรฐานจากวิทยาลัย เมื่อรับการฝึกประสบการณ์แล้ว นิสิต/ นักศึกษามีความสัมพันธ์ต่อวิทยาลัย และการรับรู้เกี่ยวกับวิชาชีพเพิ่มขึ้น แต่ทักษะในการสอนและการรับรู้ต่อตนเองมีน้อย อาจารย์นิเทศก์ไม่ช่วยให้นิสิต/ นักศึกษาเชื่อมโยงทฤษฎีลงสู่การปฏิบัติได้ ประสบการณ์ที่ได้รับไม่ช่วยอธิบายให้นิสิต/ นักศึกษาเข้าใจกระบวนการทางการเรียนการสอนได้ในปีเดียวกัน

Rants (1982) ได้ศึกษาผลกระทบของการจัดช่วงเวลาในการฝึกประสบการณ์ต่อการพัฒนาความสามารถของนิสิต/ นักศึกษาครูในวิทยาลัยมอร์นิงไซด์ โดยศึกษาการฝึกประสบการณ์ตลอดทั้งวัน เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ ครึ่งวันเป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์ และครึ่งวันเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์สำหรับการศึกษาพิเศษ ผลการวิจัยพบว่าการจัดให้นิสิต/ นักศึกษาฝึกประสบการณ์โดยเริ่มในภาคเรียนที่ 1 ภาคเรียนที่ 3 และภาคเรียนที่ 4 เป็นต้นไป ทำให้นิสิต/ นักศึกษาครูมีลักษณะต่างกันคือ นิสิต/ นักศึกษาครูที่เรียนมาหลายภาคเรียนแล้ว จะมีความเป็นผู้สังเกตที่ดีกว่า ให้ความร่วมมือกับครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ที่ดีกว่า และสามารถพัฒนาบรรยากาศทางการเรียนการสอนได้ดีกว่า

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากการสำรวจ และศึกษางานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่า 1) การดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูจะเกี่ยวข้องกับหลายฝ่ายคือ อาจารย์นิเทศก์ สถานศึกษาปฏิบัติการสอน ครูพี่เลี้ยง ซึ่งบุคลากรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีความพร้อมในการพัฒนานิสิต/ นักศึกษา 2) ประสบการณ์วิชาชีพครูควรจัดประสบการณ์ให้ครอบคลุมการพัฒนาสมรรถนะและคุณลักษณะทางวิชาชีพครู โดยแบ่งประสบการณ์การเรียนรู้เป็นระดับชั้นปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งประสบการณ์ก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา เป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่นิสิต/ นักศึกษาก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

2. สมรรถนะความเป็นครู และการทำวิจัยในชั้นเรียนของนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน

ณัฐธิดา พิมพ์หิน (2551) ได้วิจัยเรื่อง กระบวนการพัฒนาทักษะการวิจัยปฏิบัติการของนิสิต/ นักศึกษาครูผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ: การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นเชิงเปรียบเทียบ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์และเปรียบเทียบกระบวนการพัฒนาทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของมหาวิทยาลัยที่ใช้ในการวิจัยทั้ง 2 แห่ง และ 2) เพื่อประเมินและเปรียบเทียบความต้องการจำเป็นในการพัฒนากระบวนการพัฒนาทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของมหาวิทยาลัยที่ใช้ในการวิจัยทั้งสองแห่ง กลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิต/ นักศึกษาครูที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต/ ศึกษาศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 5 ปี) เป็นนิสิต/ นักศึกษาครูมหาวิทยาลัย ก จำนวน 225 คน และนิสิตครูมหาวิทยาลัย ข จำนวน 153 คน ที่อยู่ในระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในปีการศึกษา 2551ในเขตกรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน การวิเคราะห์โมเดลลิสเรล และใช้เทคนิค modified priority needs index ($PNI_{modified}$) ในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) กระบวนการพัฒนาทักษะการวิจัยปฏิบัติการประกอบด้วย การนิเทศของครูพี่เลี้ยง การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ การปฏิบัติของนิสิต/ นักศึกษาครู และการสนับสนุนจากโรงเรียน ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกระบวนการฝึกทั้ง 4 ตัวแปร ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของทักษะการวิจัยปฏิบัติการของนิสิต/ นักศึกษาครูมหาวิทยาลัย ก และมหาวิทยาลัย ข ได้ร้อยละ 67.40 และ 57.40 ตามลำดับ 2) กระบวนการพัฒนาทักษะการวิจัยปฏิบัติการของนิสิต/ นักศึกษาครูของมหาวิทยาลัยทั้งสองแห่ง พบว่ามีกระบวนการพัฒนาทักษะการวิจัยปฏิบัติการเหมือนกัน มีการนิเทศของครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ โดยการให้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คำแนะนำการเลือกประเด็นปัญหาการกำหนดวัตถุประสงค์ การดำเนินการแก้ไขปัญหา การวิเคราะห์ข้อมูล และการสรุปและเขียนรายงาน แนะนำเอกสาร งานวิจัย สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ ส่งเสริมการอบรมประชุมสัมมนา การปฏิบัติของนิสิต/ นักศึกษาครู โดยการศึกษาค้นคว้า แลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำวิจัยปฏิบัติการ การฝึกปฏิบัติจากการจัดกิจกรรม และการฝึกอบรมร่วมมือในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน การสนับสนุนจากโรงเรียน โดยครูให้คำแนะนำ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ และการเข้าร่วมอบรมประชุมสัมมนา และ 3) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการวิจัยปฏิบัติการ พบว่ามหาวิทยาลัย ก นิสิต/ นักศึกษาครูมีความต้องการจำเป็นด้านการสนับสนุนจากโรงเรียนมากที่สุด มหาวิทยาลัย ข นิสิต/ นักศึกษาครูมีความต้องการจำเป็นด้านการสนับสนุนจากโรงเรียนมากที่สุด ดังนั้น นิสิต/ นักศึกษาครูของมหาวิทยาลัยทั้งสองแห่งมีความต้องการจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาด้านการสนับสนุนจากโรงเรียน

บัณฑิต ฉัตรวิโรจน์ (2550) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบจัดการความรู้เพื่อเสริมร้างสมรรถนะการสอนของนิสิต/ นักศึกษาครู การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสมรรถนะการสอนของนิสิต/ นักศึกษาครู 2) พัฒนารูปแบบจัดการเรียนการสอนแบบการจัดการความรู้ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนของนิสิต/ นักศึกษาครู และ 3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการจัดการความรู้ที่เสริมสร้างสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครู ขั้นตอนการดำเนินการและผลการวิจัยมีดังนี้

1) ศึกษาสมรรถนะการสอนของนิสิต/ นักศึกษาครูโดยรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบด้วยนิสิต/ นักศึกษาครู จำนวน 960 คน และอาจารย์นิเทศก์ จำนวน 130 คน จากมหาวิทยาลัยราชภัฏ 7 แห่ง โดยสุ่มตัวอย่างจากประชากรที่ประกอบด้วย นิสิต/ นักศึกษาครู และอาจารย์นิเทศก์มหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ ผลการศึกษาพบว่าสมรรถนะด้านการเตรียมการสอน และการวางแผนการสอน ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นอาจารย์นิเทศก์กับนักศึกษาครูเกี่ยวกับสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครูทั้ง 3 ด้าน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการจัดการความรู้ ซึ่งได้รับการประเมินความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญที่ระดับมากที่สุด รูปแบบนี้มีลักษณะเด่นคือการบูรณาการการจัดการความรู้ กระบวนการกลุ่ม และการเรียนรู้แบบร่วมมือ การเรียนรู้แนวสร้างสรรค์นิยม การนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติ และการประเมินผลตามสภาพจริง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3) การนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการจัดการความรู้ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิต/ นักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ในรายวิชาการพัฒนาความเป็นครูวิชาชีพ จำนวน 60 คน กลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน และกลุ่มควบคุม 30 คน จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ t-test พบว่า กลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสมรรถนะการสอนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ฐิตาภา ศุนาลัย (2549) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาและพัฒนาความเป็นครูของนิสิต/ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา และพัฒนาความเป็นครูของนิสิต/ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ชั้นปีที่ 4 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547-2548 จำนวน 195 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า

1) ด้านวิชาการ โดยภาพรวมนิสิต/ นักศึกษาได้รับการพัฒนาในระดับมาก 3 อันดับได้แก่ นิสิต/ นักศึกษาสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี รองลงมา ได้แก่ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และมีความรู้ในศาสตร์วิชาเอก ส่วนข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยน้อยกว่าข้ออื่น ๆ ได้แก่ ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ

2) ด้านความเป็นครู โดยภาพรวมนิสิต/ นักศึกษาได้รับการพัฒนาในระดับมาก 3 อันดับ ได้แก่ ความรักสถาบัน รองลงมา ได้แก่ การเข้ากับคนอื่นได้ และการพัฒนาตนเองในภาพรวม ส่วนของที่ได้ค่าเฉลี่ยน้อยกว่าข้ออื่น ๆ ได้แก่ ความรู้ทั่วไป

ณัฐชมัย ลักษณ์อำนวยพร (2545) ได้วิจัยเรื่องสมรรถนะครูวิทยาศาสตร์ด้านความรู้และด้านปฏิบัติการของนิสิต/ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สาขาการสอนวิทยาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ เพื่อประเมินสมรรถนะด้านความรู้ และด้านปฏิบัติการในการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และปฏิบัติการในการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนิสิต/ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาการสอนวิทยาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประชากร คือ นิสิต/ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สาขาการสอนวิทยาศาสตร์ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่ฝึกสอนในภาคปลาย ปีการศึกษา 2544 กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบวัดสมรรถนะครูวิทยาศาสตร์ด้านความรู้ในการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และแบบสังเกตสมรรถนะครู

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยาศาสตร์ด้านปฏิบัติการในการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย การหาความสัมพันธ์ใช้ค่าสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่านิสิต/ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สาขาการสอนวิทยาศาสตร์ มีสมรรถนะครูวิทยาศาสตร์ด้านความรู้ในการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนระดับสมรรถนะครูวิทยาศาสตร์ด้านปฏิบัติการในการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย การหาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ในการสอนวิชาวิทยาศาสตร์และปฏิบัติการในการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนิสิต/ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สาขาการสอนวิทยาศาสตร์ พบว่าไม่มีความสัมพันธ์ต่อกัน

วัชนีย์ เชาว์ดำรงค์ (2542) ได้ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาลักษณะความเป็นครูวิชาชีพนิสิต/ นักศึกษาครุศาสตร์ /ศึกษาศาสตร์ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ลักษณะความเป็นครูวิชาชีพ สร้างรูปแบบการพัฒนาลักษณะความเป็นครูวิชาชีพ และเปรียบเทียบผลการพัฒนาลักษณะความเป็นครูวิชาชีพของนิสิต/ นักศึกษาครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย โดยสร้าง และใช้แบบประเมินลักษณะความเป็นครูวิชาชีพกับนิสิต/ นักศึกษากลุ่มตัวอย่างชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 809 คน และทดลองรูปแบบการพัฒนาลักษณะความเป็นครูวิชาชีพกับนิสิต/ นักศึกษากลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนิสิต/ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน กลุ่มควบคุม 30 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติบรรยาย และสถิติทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1) ลักษณะความเป็นครูวิชาชีพของนิสิต/ นักศึกษาครูในปัจจุบัน พบว่าด้านวิชาการของนิสิต/ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 มีลักษณะความเป็นครูวิชาชีพอยู่ในระดับปานกลาง ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 อยู่ในระดับมาก สำหรับด้านเทคนิควิธี พบว่านิสิต/ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 มีลักษณะความเป็นครูวิชาชีพอยู่ในระดับปานกลาง ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 อยู่ในระดับมาก ส่วนในด้านคุณลักษณะ พบว่านิสิต/ นักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 มีคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรม ด้านความรักและศรัทธาต่อวิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก

2) รูปแบบการพัฒนาลักษณะความเป็นครูวิชาชีพของนิสิต/ นักศึกษาครูที่ผู้วิจัยเสนอประกอบด้วย

2.1) หน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ หน่วยพัฒนาลักษณะความเป็นครูวิชาชีพ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2.2) ผู้รับผิดชอบ คือ คณะกรรมการพัฒนาลักษณะความเป็นครูวิชาชีพ

2.3) การดำเนินการพัฒนา ได้แก่ การตั้งเป้าหมาย การประเมินสภาพและวิธีดำเนินงานพัฒนา

2.4) การประเมินผลการพัฒนาลักษณะความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับกิจกรรมพัฒนาลักษณะความเป็นครูวิชาชีพ ด้านวิชาการ ด้านเทคนิควิธีและด้านคุณลักษณะ จำนวน 12 กิจกรรม มีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ เนื้อหาสาระ ความคิดรวบยอด จุดประสงค์ แนวการจัดกิจกรรม ระยะเวลา สื่อ การวัดและประเมินผล

3) ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาลักษณะความเป็นครูวิชาชีพของนิสิต/ นักศึกษาครู จากการทดลองรูปแบบการพัฒนาลักษณะความเป็นครูวิชาชีพกับนิสิต/ นักศึกษา กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ซึ่งกลุ่มทดลองได้รับการพัฒนาลักษณะความเป็นครูวิชาชีพด้านวิชาการ ด้านเทคนิควิธี และด้านคุณลักษณะ จำนวน 12 กิจกรรม เป็นเวลา 13 วัน รวม 35 ชั่วโมง ส่วนกลุ่มควบคุมเข้าร่วมกิจกรรมตามปกติของมหาวิทยาลัย ผลการทดลองสรุปได้ ดังนี้

3.1) นิสิต/ นักศึกษากลุ่มทดลองมีลักษณะความเป็นครูวิชาชีพ ด้านวิชาการ ด้านเทคนิควิธีและด้านคุณลักษณะหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ

3.2) นิสิต/ นักศึกษากลุ่มทดลองมีลักษณะความเป็นครูวิชาชีพ ด้านวิชาการ ด้านเทคนิควิธีและด้านคุณลักษณะหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญ

บัญญัติ ชำนาญกิจ (2534) วิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพกับสมรรถนะด้านการสอนของนิสิต/ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในวิทยาลัยครู โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างพื้นฐานความรู้เดิม ทัศนคติต่อวิชาชีพครู สภาพโรงเรียน ปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ อัตมโนทัศน์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสบการณ์วิชาชีพครู ข้อมูลย้อนกลับ ความวิตกกังวล และบุคลิกความเป็นครูกับสมรรถนะด้านการสอนของนิสิต/ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในวิทยาลัยครู กลุ่มตัวอย่างคือนิสิต/ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในวิทยาลัยครูสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ ที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพในภาคต้น ปีการศึกษา 2533 จำนวน 203 คน ผลการวิจัยพบว่า

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1) รูปแบบความสัมพันธ์ตามสมมติฐานไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2) รูปแบบความสัมพันธ์ที่ปรับปรุงขึ้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3) รูปแบบความสัมพันธ์ที่นำเสนอซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์มีลักษณะดังนี้

3.1) ตัวแปรที่มีผลกระทบทางตรงต่อสมรรถนะด้านการสอน คือ บุคลิกภาพความเป็นครู และประสบการณ์วิชาชีพครู

3.2) ตัวแปรที่มีผลกระทบทางตรงและทางอ้อม ต่อสมรรถนะด้านการสอน คือ ทัศนคติต่อวิชาชีพครู สภาพโรงเรียน ปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ อัตมโนทัศน์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประสบการณ์วิชาชีพครู ข้อมูลย้อนกลับ และความวิตกกังวล

3.3) ตัวแปรที่มีผลกระทบทางอ้อมต่อสมรรถนะการสอน คือ พื้นฐานความรู้เดิม ทัศนคติต่อวิชาชีพครู สภาพโรงเรียน และปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

3.4) ตัวแปรที่มีผลกระทบรวมต่อสมรรถนะด้านการสอนสูงสุด คือ ทัศนคติต่อวิชาชีพครู รองลงมา คือ อัตมโนทัศน์ และผลกระทบต่ำสุดคือพื้นฐานความรู้เดิม

คณิตา นิจจรัลกุล และคณะ (2550) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประยุกต์เทคโนโลยีเชิงบูรณาการของนักศึกษาฝึกสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการบูรณาการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ของนิสิต/ นักศึกษา และศึกษาเฉพาะกรณีด้านการจัดการจัดประสบการณ์การบูรณาการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ของหลักสูตรศึกษาศาสตร์แก่นิสิต/ นักศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาที่กำลังฝึกสอนให้ระดับมัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2546 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ การสังเกต และแผนการสอน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1) นิสิต/ นักศึกษามีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการบูรณาการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์อยู่ในระดับน้อย นิสิต/ นักศึกษาได้รับการเตรียมประสบการณ์ การบูรณาการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ระหว่างการเรียนรายวิชาในหลักสูตรอยู่ในระดับปานกลาง การบูรณาการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในระหว่างการฝึกสอนอยู่ในระดับน้อย ครูพี่เลี้ยง และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนส่งผลต่อการบูรณาการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ของนิสิต/ นักศึกษาระหว่างการฝึกสอนอยู่ในระดับน้อย แต่นิสิต/ นักศึกษามีความตระหนักต่อการบูรณาการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ระหว่างการฝึกสอนอยู่ในระดับมาก

2) ศึกษาเฉพาะกรณีด้านการจัดประสบการณ์บูรณาการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ของหลักสูตรศึกษาศาสตร์ พบว่ารายวิชาในหลักสูตรศึกษาศาสตร์ระดับปริญญาตรีที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีเอื้อต่อการบูรณาการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ระหว่างการฝึกสอนอยู่ในระดับมาก นิสิต/ นักศึกษาสามารถนำความรู้การบูรณาการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และนิสิต/ นักศึกษาได้รับการกระตุ้นให้ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการสืบค้นข้อมูลและได้รับแรงกระตุ้นให้เรียนด้วยห้องเรียนเสมือนเพื่อประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การขาดทักษะเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ของนิสิต/ นักศึกษา สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และครูพี่เลี้ยงเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบูรณาการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ระหว่างการฝึกสอน

กิตติพร ปัญญาภิญโญผล, นันทิยา แสงสิน และ นิธิดา อดิภัทรนันท์ (2550) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบของการเตรียมการปฏิบัติงานวิชาชีพควบคู่กับทักษะวิจัยเบื้องต้นของนิสิต/ นักศึกษาวิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ การวิจัยครั้งนี้วัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการบูรณาการกระบวนวิชาการเตรียมการปฏิบัติงานวิชาชีพครู ควบคู่กับการสร้างเสริมทักษะวิจัยเบื้องต้นของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ และทัศนะของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบศึกษาผลการพัฒนาการเรียนรู้ และเจตคติของการเตรียมการปฏิบัติงานวิชาชีพครู และทักษะวิจัยเบื้องต้นของนิสิต/ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ และสร้างคู่มือของกระบวนวิชาการเตรียมการปฏิบัติงานวิชาชีพครูบูรณาการกับทักษะวิจัยเบื้องต้นกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา คือ นิสิต/ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 19 คน ที่ลงทะเบียนเรียนกระบวนวิชา 066498 (การเตรียมการปฏิบัติงานวิชาชีพครู) ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 และคณาจารย์ผู้สอน จำนวน 3 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ใบงาน แบบประเมินชิ้นงาน แบบสอบถาม และแบบวัดเจตคติ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าสัดส่วน ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1) รูปแบบการบูรณาการกระบวนวิชาการเตรียมการปฏิบัติงานวิชาชีพครู ควบคู่กับทักษะวิจัยเบื้องต้น ซึ่งประกอบด้วย เวลา กิจกรรมการเรียนรู้และชิ้นงานที่นิสิต/ นักศึกษาฝึกปฏิบัติงานครู โดยบูรณาการเทคนิควิธีรวบรวมข้อมูลทางวิจัย ประกอบการดำเนินงานและเขียนรายงานส่งผู้สอนระหว่างสัปดาห์ที่ 1 ถึงสัปดาห์ที่ 16

2) ความคิดเห็นของนิสิต/ นักศึกษาส่วนใหญ่และคณาจารย์ที่มีต่อการปฏิบัติตามรูปแบบมีความชัดเจนความเหมาะสมและประโยชน์ในระดับมาก เสนอแนะว่าควรปรับงานให้น้อยลงมีเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจนขึ้นและควรจัดให้นิสิต/ นักศึกษาดูงานสถานศึกษาในรุ่นต่อไป ส่วนคณะผู้สอนมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานและการทำภาระงานของนิสิต/ นักศึกษา

3) ผลการพัฒนาการเรียนรู้ของชิ้นงาน มีการพัฒนาเพิ่มขึ้น ผลการเรียนรู้โดยภาพภาพรวมใหญ่ตั้งแต่ร้อยละ 73.7 ขึ้นไปมีคุณภาพในระดับดีมาก สำหรับเจตคติของนิสิต/ นักศึกษาต่อรูปแบบการบูรณาการของ 2 กระบวนวิชานั้นมีเจตคติทางบวกในระดับสูง

4) คู่มือประกอบด้วย คำนำ ประมวลรายวิชา ความเป็นมา จุดประสงค์ทั่วไป จุดประสงค์เฉพาะ และการดำเนินงาน

คงศักดิ์ ธาตุทอง และไพโรจน์ เติมเตชาติพงศ์ (2545) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การฝึกทักษะการทำวิจัยในชั้นเรียน สำหรับนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการฝึกทักษะการทำวิจัยในชั้นเรียนของนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน โดยหลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ผู้ร่วมวิจัยประกอบด้วยอาจารย์ และนักศึกษา สาขาการมัธยมศึกษา ภาควิชาการมัธยมศึกษา คณะศึกศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยเป็นอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย จำนวน 18 คน และนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนจำนวน 107 คน การดำเนินการวิจัยเพื่อฝึกทักษะในการทำวิจัยในชั้นเรียนของนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน ประกอบด้วย ขั้นตอนหลัก ๆ ดังนี้ ประชุมวางแผนของอาจารย์ที่ปรึกษาการนำแผนที่กำหนดขึ้นลงสู่การปฏิบัติ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสะท้อนความเห็นของนิสิต/ นักศึกษาเป็นช่วง ๆ ตลอดการวิจัย และเก็บข้อมูลความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาเมื่อนิสิต/ นักศึกษาทำงานวิจัยเสร็จเรียบร้อยแล้ว การวิเคราะห์ผลการวิจัยทำโดยการนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา สรุป ตีความ แล้วรายงานผลในเชิงปริมาณร่วมกับการรายงานผลเชิงบรรยาย

ผลการวิจัยพบว่า ในช่วงแรก ๆ ของการดำเนินการวิจัย อาจารย์ที่ปรึกษาเห็นว่านิสิต/ นักศึกษายังมีความรู้ไม่เพียงพอ แต่หลังจากได้รับคำแนะนำและได้รับความรู้เพิ่มเติม นิสิต/

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นักศึกษาสามารถทำงานวิจัยได้ อาจารย์ที่ปรึกษาส่วนมากมีความพอใจกับผลงานวิจัยของนิสิต/ นักศึกษา และเห็นว่าผลงานของนิสิต/ นักศึกษากลุ่มนี้ดีขึ้นกว่านิสิต/ นักศึกษารุ่นก่อน ๆ อาจารย์ที่ปรึกษาส่วนมากเห็นว่าการทำวิจัยมีผลกระทบต่อกระบวนการฝึกสอนของนิสิต/ นักศึกษา แต่ก็สนับสนุนให้ดำเนินการต่อไป เพราะเห็นว่าการทำวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อนิสิต/ นักศึกษาในอนาคต นิสิต/ นักศึกษาส่วนมากเห็นว่าการให้ความรู้เพิ่มเติมเป็นระยะ ๆ ช่วยให้นิสิต/ นักศึกษาได้เรียนรู้กระบวนการวิจัยเพิ่มขึ้น นิสิต/ นักศึกษาส่วนมากพอใจกับผลงานวิจัยของตนเอง นิสิต/ นักศึกษาให้ข้อเสนอแนะว่าในการอบรมให้ความรู้เพิ่มเติม ควรมีเอกสารแจกให้นิสิต/ นักศึกษามากขึ้น และควรใช้เวลาในการอบรมให้มากขึ้น และเห็นว่าทางภาควิชาฯ ควรช่วยสนับสนุนด้านงบประมาณด้วย ผลการวิจัยครั้งนี้ยังยืนยันข้อเสนอแนะจากการวิจัยรอบแรก ภาคปลาย ปีการศึกษา 2542 ในประเด็น ความต้องการให้ภาควิชาฯ เปิดการสอนวิชา “การทำวิจัยในชั้นเรียน” ให้นิสิต/ นักศึกษาได้เรียนก่อนการออกทำการฝึกสอน เพื่อลดปัญหาที่นิสิต/ นักศึกษาขาดความรู้พื้นฐานในการวิจัย อย่างไรก็ตามผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการในกระบวนการฝึกทักษะการทำวิจัย ช่วยส่งเสริมให้นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนเกิดทักษะการทำวิจัยในชั้นเรียนได้ในระดับหนึ่ง

วิชิต สุรัตน์เรืองชัย (2543) ได้ทำการวิจัย ผลการใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูของนิสิต/ นักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ การวิจัยเชิงทดลองครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูของนิสิต/ นักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ที่ได้รับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพโดยใช้วิธีตามปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นิสิต/ นักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2543 จำนวน 32 คน แบ่งออกเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มทดลองจำนวน 16 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 16 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติ แผนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพโดยใช้วิธีตามปกติ และแบบสอบถามเจตคติต่อวิชาชีพครู ผลการวิจัยพบว่า

1) หลังจากที่นิสิต/ นักศึกษาได้รับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติแล้ว มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูสูงกว่าก่อนได้รับการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2) หลังจากที่นิสิต/ นักศึกษาได้รับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพโดยวิธีตามปกติแล้ว มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูสูงกว่าก่อนได้รับการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3) นิสิต/ นักศึกษาที่ได้รับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติกับนิสิต/ นักศึกษาที่ได้รับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพโดยใช้วิธีตามปกติ มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สรุปว่าการใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูส่งผลต่อเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูของนิสิต/ นักศึกษาศึกษาศาสตร์

ศิริเพ็ญ มากบุญ (2542) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ การพัฒนาแบบฝึกเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพทางการวิจัยสำหรับนิสิต/ นักศึกษาครู การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะผลิต และพัฒนาแบบฝึกเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพทางการวิจัย รวมทั้งศึกษาผลการใช้แบบฝึกสำหรับการเรียนการสอนกับนิสิต/ นักศึกษาครูในวิชาความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัย ผู้วิจัยใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียวสอบก่อน และหลังเรียนในการรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนของรูปแบบการเรียนเพื่อรอบรู้ (model of mastery learning) จากการใช้แบบฝึกที่พัฒนาขึ้น 10 หน่วยการเรียนกับกลุ่มทดลองในการวิจัย ได้แก่ นิสิต/ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษา ชั้นปีที่ 4 โปรแกรมวิชาเอกการศึกษาปฐมวัย โปรแกรมวิชาเอกวิทยาศาสตร์ทั่วไป และโปรแกรมวิชาเอกฟิสิกส์ สถาบันราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี จำนวน 84 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 ผลการวิจัยพบว่า

1) แบบฝึกเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพทางการวิจัยมีประสิทธิภาพของกระบวนการ และผลลัพธ์เป็นไปตามเกณฑ์ 75/75 จำนวน 6 หน่วยการเรียน โดยภาพรวมและอีก 4 หน่วยการเรียนนั้นมีประสิทธิภาพของกระบวนการเป็นไปตามเกณฑ์ แต่ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ต่ำกว่าเกณฑ์

2) นิสิต/ นักศึกษาที่เรียนโดยใช้แบบฝึกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางการวิจัย มีความก้าวหน้าในการเรียนจริง นั้นคือ ร้อยละของความก้าวหน้าในการเรียนเกินร้อยละ 15 และคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิต ทั้งในภาพรวม และเป็นรายหน่วยการเรียน

3) นิสิต/ นักศึกษาทุกคนประสบความสำเร็จในการเรียน โดยนิสิต/ นักศึกษาส่วนใหญ่ได้ระดับคะแนน “ข” รองลงมาได้ระดับคะแนน “ค” และ “ก” ตามลำดับ

4) นิสิต/ นักศึกษามีความพึงพอใจอย่างมากต่อการเรียนการสอน โดยใช้แบบฝึกเป็นส่วนใหญ่มีเพียง 2 ประเด็น ที่พึงพอใจปานกลาง คือ การมองเห็นภาพรวมของการวิจัย และความรู้สึกสบายใจหรือไม่กังวลในการเรียน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากการสำรวจและศึกษางานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะของนิสิต/ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่าสมรรถนะของนิสิต/ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่สำคัญและควรได้รับการพัฒนา คือ ด้านวิชาการ ด้านการเรียนการสอน ด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และคุณลักษณะทางด้านความเป็นครู โดยควรมีการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะให้แก่นิสิต/ นักศึกษา

3. บทบาทของผู้นิเทศก์

วนิดา เพ็ญกิ่งกาญจน์ (2550) ได้วิจัยเกี่ยวกับทักษะวิชาชีพในการดูแล และการนิเทศนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนของสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ วัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ การสำรวจความคิดเห็นของนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนที่มีต่อการฝึกสอน และข้อมูลย้อนกลับที่ได้รับจากครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นิสิต/ นักศึกษาวิชาเอกการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ จำนวน 14 คน ที่สอนอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาต่าง ๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ เป็นเวลา 1 ภาคการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย การเขียนบันทึกส่วนตัว แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการบรรยาย ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1) นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนอยากมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับการสอนของตนก่อนที่จะได้รับข้อมูลย้อนกลับจากครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ ซึ่งเชื่อว่ามีประโยชน์ในการที่ตนได้สะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับบทเรียนที่ตนได้สอน

2) นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนอยากได้รับข้อมูลย้อนกลับทั้งที่เป็นข้อเด่นในการสอน และข้อที่ยังต้องปรับปรุง โดยเฉพาะข้อเด่นที่แสดงถึงความสามารถในการสอนของนิสิต/ นักศึกษา เพื่อจะเป็นกำลังใจและทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น

3) นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนอยากให้อาจารย์นิเทศก์ได้สังเกตการสอนจนจบคาบ ไม่ใช่นิเทศแค่เพียงบางส่วน และเมื่อให้ข้อมูลย้อนกลับ ควรให้จากการที่ได้เห็นการสอนจริงมากกว่าดูจากแผนการสอน

4) นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนอยากให้ครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ได้ให้เวลาแก่นิสิต/ นักศึกษามากขึ้น ในการดูแลพูดคุยและแนะนำสิ่งที่นิสิต/ นักศึกษาจะนำไปใช้ปรับปรุงการสอน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

5) นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนรู้สึกว่าอาจารย์นิเทศก์ไม่ค่อยเข้าใจ ในระดับความสามารถและธรรมชาติของนักเรียนในโรงเรียนที่นิสิต/ นักศึกษาสอนอยู่ ดังนั้นข้อมูลย้อนกลับที่ได้จากอาจารย์นิเทศก์จึงไม่ค่อยเหมาะสม

6) นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนอยากให้อาจารย์นิเทศก์แจ้งนิสิต/ นักศึกษารู้ล่วงหน้าก่อนที่จะไปสังเกตการสอนนิสิต/ นักศึกษาต้องการเวลาในการเตรียมตนเอง นักเรียน และบทเรียน

วัชราภรณ์ เขื่อนวัง (2549) ได้วิจัยเรื่อง สภาพ ปัจจัย และการส่งเสริมการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแบบกัลยาณมิตร การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัจจัยที่ส่งเสริม และการส่งเสริมการนิเทศแบบกัลยาณมิตรในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นแบบพหุกรณีศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์เอกสารและการสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1) การนิเทศแบบกัลยาณมิตรของอาจารย์นิเทศก์ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การให้ใจ การร่วมใจ การตั้งใจ และการเปิดใจในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ผลของการนิเทศส่งเสริมให้นิสิต/ นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อการนิเทศและการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู นิสิต/ นักศึกษามีความไว้วางใจอาจารย์นิเทศก์ คลายความวิตกกังวลและมีกำลังใจต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู นอกจากนี้ นิสิต/ นักศึกษามีความกระตือรือร้นที่จะนำข้อเสนอแนะการนิเทศมาปรับปรุงแก้ไขแผนและการสอนของตนเองอย่างสม่ำเสมอ นิสิต/ นักศึกษาสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนของตนเอง และมีพัฒนาการในการจัดการเรียนการสอน

2) ปัจจัย 3 ประการที่ส่งเสริมอาจารย์นิเทศก์ให้มีการนิเทศแบบกัลยาณมิตร คือ คุณสมบัติพื้นฐานด้านกัลยาณมิตร องค์ความรู้ในเรื่องหลักการนิเทศ และประสบการณ์ทางการสอนในโรงเรียน

3) การส่งเสริมให้เกิดการนิเทศแบบกัลยาณมิตร มี 2 ประการ คือ 1) การเตรียมความพร้อมให้แก่อาจารย์นิเทศก์ในเรื่องขององค์ความรู้และประสบการณ์ในการนิเทศ และพัฒนาคุณสมบัติของความเป็นกัลยาณมิตร และ 2) การเตรียมความพร้อมโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของการนิเทศแบบกัลยาณมิตร

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สุจินดา ม่วงมี (2548) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทและความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์ตามการรับรู้ของนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน ครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาบทบาท และหน้าที่ความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์ ตามการรับรู้ของนิสิต/ นักศึกษา ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นแบบสอบถามปลายปิดประกอบด้วย บทบาท และความรับผิดชอบโดยทั่วไปของอาจารย์นิเทศก์ 14 หน้าที่ ของเอ็นซ์ (Enz) และได้ส่งไปให้อดีตนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ออกปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละฝ่าย ในช่วงระยะเวลาการฝึกสอน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 จากกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามดังกล่าวได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับมาจากนิสิต/ นักศึกษา 157 คน ครูพี่เลี้ยง 72 คน และอาจารย์นิเทศก์ 26 คน รวมแบบสอบถามที่นำมาวิเคราะห์ทั้งหมด 255 ฉบับ แบบสอบถามกำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามจัดอันดับบทบาท และความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์โดยทั่วไป 14 หน้าที่ โดยให้จัดอันดับความสำคัญมากที่สุดไปสู่น้อยที่สุด กำหนดให้อันดับที่ 1 มีความสำคัญมากที่สุด และอันดับที่ 14 มีความสำคัญน้อยที่สุด ผลการวิจัยพบว่า

1) นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน ครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ รับรู้เกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ที่สำคัญที่สุดเป็นอันดับที่ 1 เหมือนกัน ได้แก่ บทบาทครูพี่เลี้ยง แต่นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนรับรู้เกี่ยวกับบทบาทอาจารย์นิเทศก์ ในอันดับที่ 2 และที่ 3 แตกต่างจากการรับรู้ของครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ ดังนี้ อันดับที่ 2 ได้แก่ บทบาทผู้ตีความ และอันดับที่ 3 บทบาทเป็นแหล่งทรัพยากรทางวิชาชีพ ในขณะที่ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์รับรู้เกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ในอันดับที่ 2 และอันดับที่ 3 เหมือนกัน คือ บทบาทเป็นแหล่งทรัพยากรทางวิชาชีพ และบทบาทผู้ตีความ ตามลำดับ

2) ในส่วนหน้าที่ความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์ พบว่านิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์มีการรับรู้แตกต่างกัน กล่าวคือนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนให้ความสำคัญเกี่ยวกับความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์เป็นอันดับที่ 1 ในเรื่องส่งเสริมและให้กำลังใจนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนในการปฏิบัติการฝึกสอน ในขณะที่ครูพี่เลี้ยงให้ความสำคัญมากที่สุดเป็นอันดับที่ 1 ในหน้าที่ตรวจแผนการสอนและสังเกตการสอนของนิสิต/ นักศึกษา รวมทั้งให้ข้อมูลป้อนกลับ แต่อาจารย์นิเทศก์ให้ความสำคัญที่สุดเป็นอันดับที่ 1 ทั้ง 2 รายการ ที่นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน และครูพี่เลี้ยงรับรู้และให้เป็นอันดับที่ 1 นั่นคือ ตรวจแผนการสอน และสังเกตการสอนของนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนรวมทั้งให้ข้อมูลป้อนกลับ และส่งเสริมและให้กำลังใจนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนใน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การปฏิบัติการฝึกสอน อย่างไรก็ตาม ทั้งนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์รับรู้เกี่ยวกับบทบาท และความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์ที่สำคัญเป็นอันดับที่ 3 เหมือนกัน คือ ผู้อำนวยความสะดวกในการพบปะพูดคุยเกี่ยวกับข้อมูลป้อนกลับระหว่างนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์

3) บทบาทและความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์ตามการรับรู้ของนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน ครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ ที่สำคัญมากที่สุดเป็นอันดับที่ 1 ได้แก่ บทบาทครูพี่เลี้ยงในความรับผิดชอบที่สำคัญที่สุด 2 หน้าที่ คือ ตรวจแผนการสอน และสังเกตการสอนของนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน รวมทั้งให้ข้อมูลป้อนกลับ และส่งเสริมและให้กำลังใจนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนในการปฏิบัติการฝึกสอน รองลงมาเป็นอันดับที่ 2 ได้แก่ บทบาทผู้ตีความในความรับผิดชอบที่สำคัญเป็นอันดับที่ 2 คือ ผู้อำนวยความสะดวกในการพบพูดคุยเกี่ยวกับข้อมูลป้อนกลับระหว่างนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์

กมลวรรณ ตั้งเจริญบำรุงสุข (2545) ได้วิจัยการศึกษาความต้องการในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน สถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการนิเทศของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน สถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิต/ นักศึกษาที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป ของสถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ในปีการศึกษา 2545 จำนวน 315 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน ในด้านงานการสอน ด้านงานกิจกรรมนักเรียนและการแนะแนว ด้านงานธุรการในชั้นเรียน ด้านงานธุรการทั่วไป ด้านงานพัฒนาโรงเรียนและชุมชน และด้านงานพัฒนาตน ผลการวิจัยพบว่า นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในด้านงานการสอน งานกิจกรรมนักเรียนและการแนะแนว งานธุรการในชั้นเรียน งานพัฒนาโรงเรียนและชุมชน และงานพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก และมีความต้องการในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในด้านงานธุรการทั่วไปอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก

เสาวรส ภูภาภรณ์ (2543) ได้ทำการวิจัยสภาพการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสาขาการศึกษาปฐมวัยในสถาบันราชภัฏ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการนิเทศการฝึก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประสบการณ์วิชาชีพสาขาการศึกษาปฐมวัยในสถาบันราชภัฏ ใน 3 ด้าน คือ ด้านการเตรียมตัวนิสิต/ นักศึกษา ด้านการปฏิบัติการนิเทศ และด้านการประเมินผล รวมทั้งการศึกษาปัญหาการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ผลการวิจัย

1) สภาพการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพด้านการเตรียมตัวนิสิต/ นักศึกษาก่อนออกนิเทศของอาจารย์นิเทศก์สถาบันราชภัฏ และอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนได้นัดหมายเรื่องการนิเทศ และได้ให้ข้อมูลของโรงเรียนแก่นิสิต/ นักศึกษา ด้านการปฏิบัติการนิเทศ อาจารย์นิเทศก์สถาบันราชภัฏในการนิเทศโดยบอกให้นิสิต/ นักศึกษาทราบล่วงหน้าในบางครั้ง จุดมุ่งหมายในการนิเทศเพื่อพัฒนานิสิต/ นักศึกษาให้สามารถวางแผนการสอนได้ โดยเน้นถึงจุดเด่นในการสอนของนิสิต/ นักศึกษา การให้ข้อมูลป้อนกลับ ให้ข้อเสนอแนะกับนิสิต/ นักศึกษา โดยให้นิสิต/ นักศึกษาวิเคราะห์การสอนเพื่อพัฒนาการสอนให้ดียิ่งขึ้น การให้คำแนะนำใช้การเสนอแนะจากประสบการณ์ และให้นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติตามคำแนะนำ ซึ่งลักษณะการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์สถาบันราชภัฏมีแนวโน้มเป็นรูปแบบการนิเทศแบบคลินิก

2) ส่วนอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนจะตรวจบันทึกการสอนหนึ่งสัปดาห์ และให้คำแนะนำสาธิตการใช้สื่อแก่นิสิต/ นักศึกษา เมื่อนิสิต/ นักศึกษาต้องการ แต่ขณะที่นิสิต/ นักศึกษาสอนจะอยู่ในห้องเรียนเพียงบางครั้ง จุดมุ่งหมายในการนิเทศเพื่อพัฒนานิสิต/ นักศึกษาให้สามารถวางแผนการสอนได้เอง โดยเน้นดูแลนิสิต/ นักศึกษาอย่างใกล้ชิดและร่วมค้นหาวิธีการสอนที่เหมาะสมกับนิสิต/ นักศึกษา การให้ข้อมูลป้อนกลับ ให้ข้อเสนอแนะกับนิสิต/ นักศึกษา ให้นิสิต/ นักศึกษาวิเคราะห์การสอนเพื่อพัฒนาการสอนให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งลักษณะการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนมีแนวโน้มเป็นรูปแบบการนิเทศแบบดูแลอย่างใกล้ชิด

3) ด้านการประเมินผล ผลการประเมินของอาจารย์นิเทศก์สถาบันราชภัฏ และอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนมีความสอดคล้องกัน สถาบันราชภัฏใช้แบบประเมินผลที่สร้างขึ้นเอง และของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู ในการประเมินผลสิ่งที่ควรปรับปรุง คือ เกณฑ์การประเมินเปลี่ยนจากเดิม คือ ผ่านดีเยี่ยม ผ่าน และไม่ผ่าน มาเป็นการให้เกรด

4) ปัญหาที่พบ การนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพคือ นิสิต/ นักศึกษาทำบันทึกไม่ถูกต้อง นิสิต/ นักศึกษาไม่ทำตามข้อตกลงที่ตกลงร่วมกับอาจารย์นิเทศก์ ไม่สามารถประยุกต์ความรู้ภาคทฤษฎีมาปฏิบัติได้ ใช้สื่อไม่คุ้มค่า คุมชั้นเรียนไม่ได้ และไม่แก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์นิเทศก์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

5) การจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพสถาบันราชภัฏมีหัวหน้าฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และคณะกรรมการการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นผู้วางนโยบาย และวางแผน แต่ผู้บริหารโรงเรียนไม่ได้วางแผนการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพด้วยเกณฑ์การเลือกอาจารย์นิเทศก์เพื่อนิเทศนิสิต/ นักศึกษา หัวหน้าฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพเลือกอาจารย์ที่จบการศึกษาสาขาการศึกษาปฐมวัย แต่ผู้บริหารโรงเรียนเลือกอาจารย์ที่สอนในชั้นที่นิสิต/ นักศึกษาต้องฝึกประสบการณ์วิชาชีพ วิธีดำเนินงานในการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หัวหน้าฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพมีการจัดปฐมนิเทศ จัดสัมมนาระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และจัดปัจฉิมนิเทศ

6) ผู้บริหารโรงเรียนมีการจัดปฐมนิเทศ การประสานงานระหว่างสถาบันราชภัฏกับโรงเรียน มีอาจารย์นิเทศก์สถาบันราชภัฏเป็นผู้ประสานงาน ปัญหาที่พบในการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คือ การตั้งวัตถุประสงค์ในการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพตั้งวัตถุประสงค์ไม่ตรงประเด็นกับการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติวิธีการนิเทศที่อาจารย์นิเทศก์สถาบันราชภัฏตกลงใช้ร่วมกันไม่ได้นำมาใช้จริง จำนวนอาจารย์นิเทศก์ที่จบการศึกษาสาขาการศึกษาปฐมวัยมีไม่เพียงพอกับจำนวนนิสิต/ นักศึกษา อาจารย์นิเทศก์ประเมินผลไม่ต่อเนื่องและไม่ได้ประเมินผลนิสิต/ นักศึกษาจากสภาพที่แท้จริง

Koerner (1992) ได้ศึกษาบทบาทครูพี่เลี้ยงในการฝึกอบรมนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างเป็นครูพี่เลี้ยงระดับประถมศึกษาจำนวน 8 คน โดยครูพี่เลี้ยงเหล่านี้จะได้สัมมนาเป็นเวลา 15 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง ที่มหาวิทยาลัยรูสเวลท์ ครูพี่เลี้ยงจะต้องบันทึกการเป็นพี่เลี้ยงอย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง เกี่ยวกับภาระหน้าที่ และการปฏิบัติงานการเป็นครูพี่เลี้ยง โดยอาศัยความรู้จากการสัมมนาเป็นแนวทาง และผู้วิจัยจะบันทึกประจำวันเพื่อเป็นเครื่องตรวจสอบกับบันทึกรายสัปดาห์ของครูพี่เลี้ยง ผลการวิจัยพบว่า ครูพี่เลี้ยงมีความรู้สึกว่าการมีนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนมาสอนในห้องเรียนของตน ทำให้กระทบต่อกิจกรรมการสอนปกติต้องปรับงานเวลา และบทบาทของตนใหม่ ครูพี่เลี้ยงต้องคิดย้อนอดีตเมื่อเป็นนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนว่ามีความรู้สึกอย่างไร ประกอบกับภารกิจที่ได้รับจากมหาวิทยาลัยมาเป็นแนวทางในการฝึกอบรมรุ่นน้อง และเมื่อการฝึกสอนผ่านไปเป็นเวลานานพอสมควร ครูพี่เลี้ยงก็มีความคิดว่าตนมีบทบาทที่จะต้องสร้างครูที่มีสมรรถนะรุ่นต่อไปไว้ทำหน้าที่แทนตน และพัฒนางานด้านการศึกษาต่อไป

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากการสำรวจ และศึกษางานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูดังกล่าวข้างต้น พบว่าการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ มีความจำเป็น และเป็นความต้องการของนิสิต/ นักศึกษา สภาพการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูควรประสานงานระหว่างสถาบันอุดมศึกษา โรงเรียน ผู้บริหาร อาจารย์นิเทศก์ และครูพี่เลี้ยง โดยมีแนวการปฏิบัติการนิเทศที่สอดคล้องกัน รวมทั้งครูพี่เลี้ยงควรมีความรู้ความสามารถในการนิเทศการฝึกสอน

4. การประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ดวงใจ สีเขียว (2549) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการประเมินนิสิต/ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตามแนวความคิดการประเมินแบบ 360 องศา โดยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสรุปอ้างอิง การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบการประเมินนิสิต/ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตามแนวคิดการประเมินแบบ 360 องศา โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะคือ 1) เพื่อพัฒนาระบบการประเมิน 2) เพื่อทดลองใช้ระบบการประเมินที่พัฒนาขึ้น และ 3) เพื่อประเมินคุณภาพของระบบการประเมินหลังจากทดลองใช้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1 เพื่อพัฒนาระบบการประเมิน ประกอบด้วยอาจารย์นิเทศก์ จำนวน 20 คน นิสิต/ นักศึกษาที่ผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 34 คน ครูต้นแบบและครูแห่งชาติ จำนวน 10 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 5 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินแบบ 360 องศา จำนวน 5 คน กลุ่มตัวอย่างระยะที่ 2 เพื่อทดลองใช้ระบบการประเมิน และระยะที่ 3 เพื่อประเมินคุณภาพของระบบการประเมินหลังการทดลองใช้ ประกอบด้วยนิสิต/ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 63 คน อาจารย์นิเทศก์สถาบัน จำนวน 109 คน อาจารย์นิเทศก์โรงเรียน จำนวน 130 คน และนักเรียน จำนวน 630 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การสัมภาษณ์ การสอบถาม การสังเกต การบันทึกข้อมูล และการวิเคราะห์เอกสาร การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติบรรยาย การวิเคราะห์องค์ประกอบอันดับสองด้วยโปรแกรม LISREL และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การสรุปอ้างอิงด้วยโปรแกรม GENOVA ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่าระบบการประเมินนิสิต/ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตามแนวคิดการประเมินแบบ 360 องศา ประกอบด้วยหลัก 4 องค์ประกอบ คือ 1) ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ คุณลักษณะ ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การประเมินเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ผู้ประเมิน และผู้รับการประเมิน 2) กระบวนการประเมิน ประกอบด้วยรูปแบบ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การวางแผน การประเมิน การพัฒนาเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล 3) ผลผลิต ประกอบด้วยการรายงานผลการประเมิน 4) การให้ข้อมูลย้อนกลับสำหรับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย จากการนำระบบการประเมินไปทดลองใช้ พบว่าองค์ประกอบของระบบการประเมินทุกรายการมีความเหมาะสมในระดับมาก และระบบการประเมินมีมาตรฐานด้านการใช้ประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องครอบคลุมในระดับมากทุกด้าน และผู้ใช้ระบบและผู้เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อระบบการประเมินนิสิต/ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ผลการศึกษาค่าสัมประสิทธิ์การสรุปอ้างอิงของการประเมินความก้าวหน้าที่มีการประเมิน 4 ครั้ง โดยผู้ประเมิน 4 แหล่ง แหล่งละ 2 คน พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์การสรุปอ้างอิงเท่ากับ 0.7082 ส่วนการประเมินผลสรุปรวม/ สอบสอนที่มีการประเมิน 2 ครั้ง โดยผู้ประเมิน 2 แหล่ง แหล่งละ 2 คน พบว่าค่าสัมประสิทธิ์การสรุปอ้างอิงเท่ากับ 0.6123

ราตรี นันทสุคนธ์ (2547) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการประเมินแบบร่วมมือสำหรับประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของสถาบันราชภัฏ โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยคือ เพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินแบบร่วมมือสำหรับการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของสถาบันราชภัฏ ที่ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ อรรถประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้อง สำหรับขั้นตอนของการวิจัยมีดังนี้ ขั้นที่ 1 สนทนากลุ่มระหว่างผู้เกี่ยวข้อง กลุ่มที่ 1 ได้แก่ ผู้รับผิดชอบศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะกรรมการ ฯ อาจารย์นิเทศก์ประจำโรงเรียน และผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 8 คน กลุ่มที่ 2 อาจารย์นิเทศก์ประจำวิชาและครูพี่เลี้ยง จำนวน 8 คน โดยสุ่มสถาบันราชภัฏในเขตภาคใต้มา 3 สถาบันจาก 5 สถาบัน รวมกลุ่มสนทนาจำนวน 6 กลุ่มในประเด็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการในการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูขั้นเต็มรูปแบบ ขั้นที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการทำรูปแบบการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูขั้นเต็มรูปแบบ และจัดประชุมวิพากย์รูปแบบการประเมินโดยผู้เกี่ยวข้องที่ร่วมสนทนากลุ่มในขั้นที่ 1 สำหรับขั้นที่ 3 เป็นการนำรูปแบบการประเมินที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วไปทดลองใช้กับโรงเรียนในเครือข่ายของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี จำนวน 5 โรงเรียน และขั้นที่ 4 จัดประชุมผู้เกี่ยวข้องในการนำรูปแบบการประเมินไปใช้เพื่อประเมินผลรูปแบบการประเมินตามมาตรฐานการประเมิน 4 ด้าน ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพปัญหาของการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู รูปแบบที่ใช้ในการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นรูปแบบการที่ใช้มาตั้งแต่ปี 2529 ซึ่งเป็นรูปแบบที่ล้าสมัย ในส่วนขององค์ประกอบในการประเมิน ขาดความเข้าใจในเรื่องการประเมิน มีการประเมิน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แบบสงสาร และผลประเมินไม่ตรงกับสภาพจริง ดังนั้น ควรมีการปรับปรุงองค์ประกอบในการประเมิน มีความชัดเจนในกระบวนการประเมิน เพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่นิสิต/ นักศึกษา ผลการประเมินต้องโปร่งใส

2) ผลการสร้างและพัฒนารูปแบบการประเมินแบบร่วมมือ และองค์ประกอบต่าง ๆ รวมทั้งมาตรฐานตัวบ่งชี้และคู่มือที่ใช้ในการประเมินมีความเหมาะสมในระดับมากถึงมากที่สุด

3) ผลการประเมินรูปแบบการประเมินแบบร่วมมือสำหรับประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

3.1) ด้านอรรถประโยชน์ รูปแบบการประเมินแบบร่วมมือสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้สารสนเทศ โดยมีการกำหนดผู้เกี่ยวข้องประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีเหมาะสม มีการเก็บรวบรวมข้อมูลครอบคลุมและสนองความต้องการใช้สารสนเทศของผู้เกี่ยวข้องมาก นิสิต/ นักศึกษาได้ข้อมูลย้อนกลับทันที และสามารถพัฒนาตนเองให้ไปสู่ผลที่ตนเองคาดหวังหรือต้องการ การแปลความหมายข้อมูลมีความชัดเจน

3.2) ด้านความเป็นไปได้ รูปแบบการประเมินแบบร่วมมือมีกระบวนการและวิธีการประเมินสามารถปฏิบัติได้จริง และการนำรูปแบบการประเมินไปใช้คุ้มค่ากับเวลาดำเนินการ ผู้เกี่ยวข้องได้รับความรู้เกี่ยวกับการสร้างเกณฑ์การประเมิน เพราะแบบประเมินมีเกณฑ์การประเมินที่เด่นชัด

3.3) ความเหมาะสม รูปแบบการประเมินแบบร่วมมือได้ทำอย่างถูกต้องตามกฎระเบียบ มีการกำหนดข้อตกลงในการประเมิน มีการประเมินด้วยความเป็นธรรมและโปร่งใสได้อย่างมาก มีการรายงานผลการประเมินอย่างตรงไปตรงมา มีการให้ข้อมูลย้อนกลับทันที

3.4) ความถูกต้อง รูปแบบการประเมินแบบร่วมมือใช้เทคนิคต่าง ๆ ที่เหมาะสมระบุสิ่งที่จะประเมินชัดเจน กระบวนการประเมินชัดเจน ข้อมูลที่ใช้ในการประเมินมีทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินมีทั้งความตรงและความเที่ยง และผลการประเมินมีความตรง และมีความเที่ยง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นลินี บำเรอราช (2546) ได้วิจัยเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบการประเมินผลการฝึกสอนของนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาองค์ประกอบที่เหมาะสมในการประเมินผลการฝึกสอนของนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนจากความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง กับผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนหน่วยฝึกสอนของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา และเพื่อจัดอันดับความสำคัญขององค์ประกอบ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ อาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และผู้บริหารโรงเรียนหน่วยฝึกสอนปีการศึกษา 2544 จำนวน 293 คน ผลการวิจัยพบว่า

1) ในการแสดงความคิดเห็นต่อองค์ประกอบต้นแบบ 8 องค์ประกอบที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น คือการเตรียมการสอนการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ การปฏิบัติตน ความรู้ความสามารถ การพัฒนาการสอน และการปฏิบัติตน ความรู้ความสามารถ การพัฒนาการสอน และการปฏิบัติงานพิเศษนอกเหนือจากงานสอน กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าทุกองค์ประกอบมีความสำคัญระดับ 4.25 ขึ้นไป ยกเว้นองค์ประกอบเรื่องการปฏิบัติงานพิเศษนอกเหนือจากงานสอนที่มีค่าความสำคัญระดับ 3.86 เมื่อถามความคิดเห็นเกี่ยวกับน้ำหนักความสำคัญขององค์ประกอบ พบว่ากลุ่มตัวอย่างให้น้ำหนักความสำคัญของเรื่องการเตรียมการสอนมากที่สุด

2) เมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบใหม่ด้วยการ rotate component matrix พบว่าการจับกลุ่มขององค์ประกอบเปลี่ยนแปลงไปจากองค์ประกอบต้นแบบที่ทำเป็นแบบสอบถาม กล่าวคือ มีองค์ประกอบที่ชัดเจนด้วยมีตัวแปรมากกว่า 4 ตัวแปร องค์ประกอบการประเมินผลการฝึกสอนจากการวิจัยครั้งนี้มี 5 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ องค์ประกอบด้านการปฏิบัติตน องค์ประกอบด้านการปฏิบัติงานพิเศษนอกเหนือจากงานสอน องค์ประกอบด้านความรู้ความสามารถ และองค์ประกอบด้านการเตรียมการสอน

งานวิจัยดังกล่าวได้ข้อสรุปของการวิเคราะห์องค์ประกอบใหม่ว่า ในการประเมินผลการฝึกสอนของนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ต้องให้น้ำหนักความสำคัญเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด และให้น้ำหนักความสำคัญเรียงลำดับจากมากไปสู่น้อย จากเรื่องการปฏิบัติตน การปฏิบัติงานพิเศษนอกเหนือจากงานสอน ความรู้ความสามารถ และการเตรียมการสอน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สุทธิวรรณ เอี่ยมสำอางค์ (2533) ได้วิจัยเรื่อง การประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ โดยการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูประเมินสมรรถนะทางด้านความรู้ ด้านคุณลักษณะ และด้านเทคนิควิธีของนิสิต/ นักศึกษา และเสนอแนะแนวทางในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของวิทยาลัยครู ผลการวิจัยพบว่า สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์จัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มเวลาโดยให้นิสิต/ นักศึกษาได้ปฏิบัติงานในสถานการณ์จริงต่อเนื่องกันตลอดหลักสูตรซึ่งได้ดำเนินการในหลักการเดียวกัน ตั้งแต่ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2529 นิสิต/ นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่4 ปีการศึกษา 2532 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างเรียนในโปรแกรมวิชาต่าง ๆ 13 โปรแกรม มีความรู้ในเนื้อหาวิชาในระดับดี 1 โปรแกรมวิชา คือ นิสิต/ นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา นอกนั้นอยู่ในระดับค่อนข้างดี และปานกลาง จากการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิต/ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 อาจารย์นิเทศก์ประเมินสมรรถนะด้านคุณลักษณะของนิสิต/ นักศึกษาในระดับปานกลาง ส่วนครูพี่เลี้ยงประเมินในระดับมากสำหรับด้านเทคนิควิธี ทั้งอาจารย์นิเทศก์ และครูพี่เลี้ยงประเมินนิสิต/ นักศึกษาในระดับปานกลาง และจากการสำรวจคุณลักษณะของนิสิต/ นักศึกษายืนยันข้อค้นพบว่า อาจารย์นิเทศก์ และครูพี่เลี้ยงประเมินนิสิต/ นักศึกษาในระดับมาก 3 ด้าน คือ ด้านคุณธรรม และความประพฤติ ด้านบุคลิกภาพ และด้านมนุษยสัมพันธ์ ส่วนนิสิต/ นักศึกษาประเมินตนเองในระดับมากทุกด้าน ปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในชั้นปีที่ 4 ได้แก่ การประเมินผลแบบผ่านและไม่ผ่าน และนิสิต/ นักศึกษาไม่มีความแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่สอน

นิคม ตั้งคะพิภพ (2528) ได้วิจัยการพัฒนารูปแบบการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามของนิสิต/ นักศึกษาครู สาขามัธยมศึกษา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม ตามหลักสูตรผลิตบัณฑิตทางครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยระบบจำกัดจำนวนรับ วิธีดำเนินการวิจัยจำแนกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่หนึ่ง เป็นการสร้างรูปแบบการประเมิน โดยการวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 14 ท่าน สังเคราะห์เพื่อให้ได้เนื้อหาของโครงสร้างรูปแบบ ภายใต้ทฤษฎีครุศึกษาแบบสมรรถฐาน และดำเนินการตรวจสอบความตรงเชิงสอดคล้องของรูปแบบการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 33 ท่าน ตามวิธีของเทคนิคเดลฟาย และตอนที่สองเป็นการทดลองใช้รูปแบบดังกล่าวในสถานการณ์จริง ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการประเมิน โดยดำเนินการตรวจสอบความเหมาะสมของสมรรถวิสัยที่ใช้เป็นเกณฑ์ประเมิน ความพึงพอใจต่อความเหมาะสมและผลที่ได้รับจากกระบวนการของรูปแบบของผู้เกี่ยวข้อง ผลการเรียนรู้ของนิสิต/ นักศึกษา และปัญหาและผลสืบเนื่องที่ตามมาของการใช้รูปแบบการประเมินดังกล่าว ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1) การสร้าง และตรวจสอบความตรงเชิงสอดคล้องได้โครงสร้างของรูปแบบการประเมินเบื้องต้น (ตามแนวความคิดของรูปแบบการประเมินต้นแบบ) คือ

1.1) มิติสมรรถวิสัย สมรรถวิสัยที่ใช้เป็นเกณฑ์การประเมินการปฏิบัติภารกิจด้านต่าง ๆ ของนิสิต/ นักศึกษา จำแนกเป็นองค์ประกอบสมรรถวิสัย 6 ด้าน คือ งานสอน งานธุรการ งานกิจการนักเรียน งานให้คำปรึกษาและแนะแนว งานพัฒนาสังคม และงานพัฒนาตน เป็นสมรรถวิสัยรวม 93 ข้อ และสมรรถวิสัยย่อยสำหรับเป็นเกณฑ์ประเมินการปฏิบัติการสอนในชั้นเรียน 70 ข้อ รวมสมรรถวิสัยทั้งสิ้นจำนวน 163 ข้อ

1.2) มิติบทบาท จำแนกบทบาทการปฏิบัติงานของนิสิตเป็น 3 บทบาท คือ บทบาทผู้ช่วยครู บทบาทครูผู้ช่วย และบทบาทครู โดยแต่ละบทบาทจะมีภารกิจที่กำหนดให้ปฏิบัติภารกิจที่ง่ายไปสู่ภารกิจที่ซับซ้อนขึ้นตามลำดับ และมีระยะเวลาในการปฏิบัติภารกิจแต่ละบทบาทเป็น 1.5, 2 และ 4.5 สัปดาห์ตามลำดับ

1.3) มิติประเมิน กระบวนการประเมินความก้าวหน้าและประเมินสรุปประกอบด้วยระบบการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แหล่งข้อมูล เครื่องมือวัด ผู้ประเมิน น้ำหนักความสำคัญของผู้ประเมินในแต่ละสมรรถวิสัยแต่ละบทบาท จำนวนครั้งที่ทำการประเมิน ระบบการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลประเมินความก้าวหน้า และการวิเคราะห์ข้อมูลประเมินผลสรุป ระบบสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ ได้แก่ เกณฑ์การตัดสินเพื่อการให้การนิเทศ เกณฑ์การตัดสินผลสรุป และการให้ข้อมูลย้อนกลับ

2) การทดลองรูปแบบการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคในสถานการณ์จริง ผลปรากฏว่า

2.1) สมรรถวิสัยที่กำหนดเป็นเกณฑ์ประเมินทุกข้ออยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้ในรูปแบบการประเมินต่อไปได้ โดยครูพี่เลี้ยงมีความเห็นว่าสมรรถวิสัยที่กำหนดเป็นเกณฑ์ประเมินในแต่ละบทบาท มีความเหมาะสมในการปฏิบัติในระดับมากที่สุด และระดับมาก จำนวน 34 ข้อ และ 129 ข้อ ส่วนอาจารย์นิเทศก์มีความเห็นว่ามีความเหมาะสมในการปฏิบัติในระดับมากที่สุดและระดับมาก จำนวน 110 ข้อ และ 53 ข้อ ตามลำดับ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2.2) ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์มีความพึงพอใจต่อความเหมาะสม และผลที่ได้รับจากรูปแบบการประเมินที่พัฒนาขึ้นในประเด็นต่าง ๆ มากกว่ารูปแบบการประเมินเดิม (ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก) คือ ครูพี่เลี้ยงเห็นว่ารูปแบบประเมินทดลองมีความเหมาะสมในประเด็นต่าง ๆ มากกว่าของรูปแบบประเมินแบบเดิม

2.3) ผลสัมฤทธิ์การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามของนิสิต/ นักศึกษาจากการประเมินของครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ ในสมรรถวิสัยด้านต่าง ๆ รวม 6 ด้าน คือ ด้านงานสอน งานธุรการ งานกิจการนักเรียน งานให้คำปรึกษาและแนะแนว งานพัฒนาสังคม และงานพัฒนาตน พบว่าจากการประเมินของครูพี่เลี้ยง ผลสัมฤทธิ์ของนิสิต/ นักศึกษากลุ่มทดลองในทุกสมรรถวิสัยสูงกว่าของนิสิต/ นักศึกษากลุ่มควบคุม ส่วนการประเมินของอาจารย์นิเทศก์ผลสัมฤทธิ์ของนิสิต/ นักศึกษากลุ่มทดลองสูงกว่าของนิสิต/ นักศึกษากลุ่มควบคุม 5 ด้าน ยกเว้นด้านงานสอนที่ไม่แตกต่างกัน และพิจารณาความเป็นเอกพันธ์ของผลสัมฤทธิ์ของนิสิต/ นักศึกษา พบว่าผลสัมฤทธิ์ของนิสิต/ นักศึกษากลุ่มทดลองมีความเป็นเอกพันธ์สูงกว่าของนิสิต/ นักศึกษากลุ่มควบคุม 2 ด้าน คือ ด้านงานธุรการ และงานให้คำปรึกษาและแนะแนวจากการประเมินของครูพี่เลี้ยงและด้านงานสอน จากการประเมินของอาจารย์นิเทศก์

2.4) ปัญหาและผลสืบเนื่องที่ตามมาผู้เกี่ยวข้องได้แก่ กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน กลุ่มครูพี่เลี้ยง และกลุ่มอาจารย์นิเทศก์ มีความสอดคล้องกันว่า รูปแบบการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามที่ทดลองใช้ สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติในโอกาสต่อไปได้ เพราะมีความเหมาะสมทางด้านโครงสร้างและกระบวนการทั้งยังก่อให้เกิดผลสืบเนื่องทางบวกตามมาอีกด้วย เช่น นิสิต/ นักศึกษา ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ มีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเอง มีแนวทางในการปฏิบัติการที่จะส่งผลให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ทำให้การนิเทศและประเมินผลมีระบบและชัดเจนขึ้น เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและมหาวิทยาลัย กระตุ้นให้เกิดความตื่นตัวในการพัฒนาบุคลากรของทั้งโรงเรียนและมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ผู้เกี่ยวข้องยังได้ให้ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง และพัฒนารูปแบบการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม

จากการสำรวจและศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่าการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพควรให้ความสำคัญการประเมินด้านต่าง ๆ ดังนี้ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการปฏิบัติตน ด้านปฏิบัติงานพิเศษ ด้านความรู้ความสามารถ และด้านการเตรียมการสอน ดังนั้น สิ่งที่ควรประเมินนิสิต/ นักศึกษาครูคือ สมรรถนะด้านความรู้ สมรรถนะ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เทคนิควิธีหรือมิติสมรรถนะ และสมรรถนะด้านคุณลักษณะหรือมิติบทบาท และการประเมินผลควรมีกระบวนการและเกณฑ์การประเมินผลที่ชัดเจนสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง

5. การบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

สุดใจ บุญอารีย์ และคณะ (2550) ได้วิจัยเรื่อง การวิจัยและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการคุณภาพการผลิตครูหลักสูตรการผลิตครู 5 ปี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการ คุณภาพการผลิตครูหลักสูตรครู 5 ปี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี โดยการศึกษาผลรวมของการบริหาร 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารทั่วไปและงบประมาณ ด้านวิชาการ ด้านกิจการนักศึกษา และด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ กลุ่มเป้าหมายที่ทำการศึกษาประกอบด้วย ผู้บริหารมหาวิทยาลัย คณาจารย์ นิสิต/ นักศึกษา ผู้บริหารและครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จำนวนทั้งสิ้น 434 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ แบบบันทึกผลการประชุม แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม วิธีการที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ การจัดเวทีเสวนา และการปฏิบัติการ ขั้นตอนในการปฏิบัติการมี 4 ขั้นตอน คือ การศึกษาวิเคราะห์สภาพและปัญหา การดำเนินการหารูปแบบ การดำเนินการตามรูปแบบ และการสังเคราะห์รูปแบบ ผลการวิจัยพบว่าการบริหารจัดการคุณภาพที่ได้ผลที่สุด คือ การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมเชิงบูรณาการ โดยในส่วนวิธีการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการ ผลการวิจัยพบว่ามี 2 ลักษณะ คือ

1) การปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานในลักษณะวิวัฒนาการ เป็นการปรับเปลี่ยนแบบค่อยเป็นค่อยไปตามปัจจัยที่กำกับอยู่ โดยมีการปรับเปลี่ยนกลไกในการทำงานบางส่วน

2) การปรับรื้อระบบโครงสร้างย่อย รูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมเชิงบูรณาการมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ 2.1) การบริหารในรูปคณะกรรมการทั้ง 4 ฝ่าย 2.2) บุคลิกภาพของผู้บริหารที่เอื้อต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วม 4 ประการ คือ การมีแรงจูงใจในการทำงาน การมีสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้ร่วมงาน การแบ่งปันผลประโยชน์ และการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น 2.3) ใช้วงจร PDCA ในการดำเนินงาน ได้แก่ การงานแผน (plan) การลงมือปฏิบัติ (do) การตรวจสอบ (check) และการปรับปรุง (action) และ 2.4) การปฏิบัติการเชิงรุกในทุกฝ่าย

ศันสนีย์ จันทร์สถิตย์พร (2549) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแบบผสานสัมพันธ์ สำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พัฒนาหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแบบผสานสัมพันธ์ จากการประเมินความต้องการจำเป็นตามมาตรฐานตัวบ่งชี้ที่ได้รับการคัดเลือกเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง กลุ่มตัวอย่างมี 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้เกี่ยวข้องในหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ จาก 4 ภูมิภาค จำนวน 520 คน สำหรับสำรวจความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการเรียนการสอน กลุ่มที่ 2 ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา 9 คน สำหรับการสัมภาษณ์ กลุ่มที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 30 คน สำหรับคัดเลือกมาตรฐานตัวบ่งชี้ ทั้ง 2 กลุ่มใช้ในเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง และกลุ่มที่ 4 ผู้บริหาร อาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง อาจารย์หน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ จำนวน 210 คน สำหรับประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแบบผสานสัมพันธ์ การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนด้วยค่าเฉลี่ยและสถิติทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อคัดเลือกตัวบ่งชี้ให้ฐานนิยม มัธยฐาน พิสัยระหว่างควอร์ไทล์ ความถี่และร้อยละ และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแบบผสานสัมพันธ์ด้วยสูตร modified needs priorities index สังเคราะห์วิธีพัฒนาแบบผสานสัมพันธ์จาก 4 แนวคิดคือ ปฏิรูปการศึกษา พัฒนาทั้งโรงเรียน วิจัยและพัฒนา

ผลการคัดเลือกตัวบ่งชี้มาตรฐานของหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ ได้ 112 ตัวบ่งชี้ ใน 23 มาตรฐาน คือ มาตรฐานด้านครู 7 มาตรฐาน 38 ตัวบ่งชี้ ด้านผู้บริหาร 2 มาตรฐาน 12 ตัวบ่งชี้ ด้านกระบวนการ 6 มาตรฐาน 30 ตัวบ่งชี้ และด้านผู้เรียน 8 มาตรฐาน 32 ตัวบ่งชี้ ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ พบว่ามาตรฐานด้านผู้เรียนมีความต้องการจำเป็นควรได้รับการพัฒนาก่อน รองลงมาได้แก่ มาตรฐานด้านกระบวนการและมาตรฐานด้านครู แผนพัฒนาหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแบบผสานสัมพันธ์สำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ได้จัดทำและทดลองใช้โครงการ 1 โครงการของแผนพัฒนามาตรฐานด้านผู้เรียนโดยวิธีผสานสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษา องค์กรศาสนา ชุมชน และผู้ปกครอง การประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการด้วยการสังเกต การสัมภาษณ์ และแบบทดสอบ พบว่าผู้เรียนในโครงการอบรมมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์

น้ำผึ้ง จันทจิรโกวิท (2546) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาระบบเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนิสิต/ นักศึกษา ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สถาบันราชภัฏเชียงราย การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาการพัฒนาระบบเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนิสิต/ นักศึกษา ผ่านเครือข่าย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อินเทอร์เน็ต คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สถาบันราชภัฏเชียงราย มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนิสิต/ นักศึกษา ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สถาบันราชภัฏเชียงราย วิธีการดำเนินการศึกษาประกอบด้วย การศึกษาระบบงานเดิม ทำการรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ และออกแบบระบบฐานข้อมูล ลำดับต่อมาจึงทำการพัฒนาโปรแกรมตามที่ได้วิเคราะห์และออกแบบไว้ การพัฒนาระบบเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนิสิต/ นักศึกษา ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สถาบันราชภัฏเชียงราย พัฒนาขึ้นบนระบบปฏิบัติการวินโดวส์ 95/98 และ NT 4.0 (ในระบบเครือข่ายเว็บแอพพลิเคชัน) และใช้โปรแกรม เอ เอส พี (ASP active server page) ในการเขียนเว็บแอพพลิเคชัน และใช้โปรแกรม มาย เอสคิวแอล (MySQL) เป็นเครื่องมือจัดการฐานข้อมูล ซึ่งเป็นการพัฒนาระบบบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ผลของการค้นคว้าแบบอิสระนี้ ผู้วิจัยพบว่าการพัฒนาระบบเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนิสิต/ นักศึกษา ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สถาบันราชภัฏเชียงราย ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เป็นระบบที่บันทึกข้อมูลได้ง่าย มีความสะดวกรวดเร็วในการทำงาน ข้อมูลมีความถูกต้อง และสามารถผลิตสารสนเทศได้ตามความต้องการของผู้ใช้ นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาระบบเว็บแอพพลิเคชันและระบบฐานข้อมูลดังกล่าวให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นไปด้วย

เจริญ รองเดช (2542) ได้ทำการวิจัยเรื่อง องค์ประกอบของกระบวนการบริหารการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของสถาบันราชภัฏตามทัศนะของคณะกรรมการดำเนินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและอาจารย์นิเทศก์ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นและแสวงหาข้อเสนอแนะของคณะกรรมการดำเนินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและอาจารย์นิเทศก์เกี่ยวกับองค์ประกอบของกระบวนการบริหารกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของสถาบันราชภัฏ ด้านการวางแผน การจัดองค์การ การจัดทีมงาน การจูงใจ การสื่อสาร การติดตามดูแล และการประเมินผล การจัดทรัพยากรและการสนับสนุน ผลการวิจัยพบว่า

1) คณะกรรมการดำเนินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและอาจารย์นิเทศก์เห็นด้วยกับองค์ประกอบของกระบวนการบริหารการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ด้านการวางแผน การจัดทีมงาน การจูงใจ การสื่อสาร การติดตามดูแลและการประเมินผล และการจัดทรัพยากรและการ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สนับสนุนในระดับมากทุกองค์ประกอบ เมื่อพิจารณาประเด็นสำคัญในแต่ละองค์ประกอบพบว่า ประเด็นสำคัญที่เห็นด้วยระดับมากคือ

1.1) ด้านการวางแผนเกี่ยวกับกำหนดเป้าหมายและแนวปฏิบัติการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูร่วมกับคณะกรรมการดำเนินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อาจารย์นิเทศก์และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงอย่างชัดเจน วางแผนติดตามดูแลและการประเมินผลให้กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูบรรลุเป้าหมาย

1.2) ด้านการจัดองค์การเกี่ยวกับการให้ฝ่ายประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นหน่วยประสานงาน สังกัดคณะครุศาสตร์ และกำหนดบทบาท อำนาจหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายอย่างชัดเจน

1.3) ด้านการจัดทีมงาน เกี่ยวกับการชี้แจงให้ทีมงานเข้าใจและตระหนักในเป้าหมายและความสำคัญของกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ให้โอกาสทีมงานร่วมพัฒนากระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของข่ายงานที่ได้รับมอบหมาย

1.4) ด้านการจูงใจ เกี่ยวกับการจัดระบบบริการอำนวยความสะดวก และสร้างบรรยากาศที่ดีในการปฏิบัติงาน การจัดประชุมสัมมนาเพื่อพัฒนาอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงอย่างต่อเนื่อง จูงใจทีมงานให้ตระหนักและมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่

1.5) ด้านการสื่อสาร เกี่ยวกับการสนับสนุนเครื่องมือ เครื่องอำนวยความสะดวกในการประสานงานและการสื่อสารอย่างเพียงพอ จัดประชุมสัมมนานิสิต/ นักศึกษา อาจารย์และผู้เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ และมีการประสานงานและสื่อสารภายในและภายนอกสถาบันทั้งรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ด้านการติดตามดูแลและประเมินผล เกี่ยวกับการจัดระบบการติดตามดูแลและการประเมินผลให้เป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้การประเมินผลเป็นหน้าที่ร่วมกันของคณะกรรมการดำเนินการ อาจารย์นิเทศก์ และโรงเรียนที่เป็นหน่วยฝึกให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1.6) ด้านการจัดทรัพยากรและการสนับสนุนเกี่ยวกับการจัดให้มีระบบข้อมูลโรงเรียนและหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และให้จัดยานพาหนะในการติดตามดูแล และการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างเป็นเอกเทศ

2) การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างคณะกรรมการดำเนินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับอาจารย์นิเทศก์เกี่ยวกับองค์ประกอบของกระบวนการบริหารการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของสถาบันราชภัฏ พบว่า คณะกรรมการดำเนินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและอาจารย์นิเทศก์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของกระบวนการบริหารการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไม่แตกต่างกัน ยกเว้นองค์ประกอบด้านการจัดทรัพยากรและการสนับสนุน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3) การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของคณะกรรมการดำเนินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและอาจารย์นิเทศก์จำแนกตามเพศ คณะวิชาที่สังกัด ประสบการณ์ และวุฒิการศึกษา พบว่าคณะกรรมการดำเนินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและอาจารย์นิเทศก์ที่มีเพศ คณะวิชาที่สังกัดประสบการณ์ และวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของกระบวนการบริหารการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไม่แตกต่างกัน

4) การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการดำเนินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและอาจารย์นิเทศก์ จากแบบสอบถามปลายเปิด พบว่าคณะกรรมการดำเนินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และอาจารย์นิเทศก์เสนอแนะเกี่ยวกับองค์ประกอบของกระบวนการบริหารการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในประเด็นสำคัญของแต่ละองค์ประกอบดังนี้ ให้คณะกรรมการดำเนินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ประกอบด้วยฝ่ายวิชาการ ฝ่ายธุรการ ฝ่ายวิจัยและพัฒนา ให้นำผลการปฏิบัติการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นองค์ประกอบการพิจารณาความดีความชอบ จัดทำเอกสาร คู่มือการปฏิบัติงานประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างสมบูรณ์แบบ ให้ประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มเวลาด้วยค่า ก, ข, ค, ง, และ จ ให้จัดยานพาหนะในการนิเทศอย่างเป็นเอกเทศ จัดให้มีครูต้นแบบ ทั้งในสถาบันและในโรงเรียนที่เป็น

บุปผา สมมะโน (2536) ได้ทำการวิจัยเรื่องความคาดหวังของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีต่อการบริหารงานด้านการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของวิทยาลัยครูลำปาง ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มผู้บริหารและกลุ่มครูพี่เลี้ยง มีความคาดหวังอยู่ในระดับมากทั้งด้านการเตรียมและการดำเนินงานดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1) ด้านการเตรียมการ คาดหวังให้มีการเตรียมหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยการสำรวจความพร้อมและความต้องการที่จะรับนิสิต/ นักศึกษาเกี่ยวกับจำนวน และวิชาเอก เตรียมอาจารย์นิเทศก์ และครูพี่เลี้ยง เพื่อให้มีความเข้าใจในนโยบายและบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน และเตรียมนิสิต/ นักศึกษาให้มีความพร้อมทางด้านความรู้และทักษะการสอนที่จำเป็น

2) ด้านการดำเนินงาน ความคาดหวังให้มีการวางแผนและร่วมกันกำหนดงานให้นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติให้สอดคล้องนโยบายของหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีการติดตามดูแลและนิเทศนิสิต/ นักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะในระยะเวลา 1-2 สัปดาห์แรกของการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูปแบบ

3) ด้านปัญหาและอุปสรรค พบว่ากลุ่มผู้บริหาร และกลุ่มครูพี่เลี้ยงเห็นว่าเป็นปัญหาปานกลาง ซึ่งปัญหาที่สำคัญมีดังนี้ ขาดการประสานงานระหว่างอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และนิสิต/ นักศึกษา บุคลากรในหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ยังขาดความเข้าใจในนโยบายและบทบาทหน้าที่ นิสิต/ นักศึกษาไม่ได้รับการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะหน่วยฝึกประสบการณ์ที่อยู่ห่างไกล

จากการสำรวจ และศึกษางานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่าการบริหารงานการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีความสำคัญต่อการดำเนินงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งองค์ประกอบของกระบวนการบริหารฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่สำคัญได้แก่ ด้านการวางแผน การจัดองค์การ การจัดทีมงาน การจูงใจ การสื่อสาร การติดตามดูแล และการประเมินผล การจัดทรัพยากรและการสนับสนุน ทั้งนี้อาจนำแนวคิดการใช้วงจร PDCA มาช่วยในการดำเนินงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งได้แก่ การงานแผน (plan) การลงมือปฏิบัติ (do) การตรวจสอบ (check) และการปรับปรุง (action)

6. สภาพปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

เกษมศรี อัศวศรีพงศธร(2550) ได้วิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และแนวทางการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในทัศนะของนิสิต/ นักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิต/ นักศึกษา 2) เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในทัศนะของนิสิต/ นักศึกษา 3) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับความช่วยเหลือในการแก้ปัญหาที่นิสิต/

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นักศึกษาเคยได้รับเมื่อประสบปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนิสิต/ นักศึกษาที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ภาคต้นปีการศึกษา 2548 จำนวน 162 คน ผลการวิจัยพบว่า

1) นิสิต/ นักศึกษาต้องการให้มีการสัมมนาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทั้งระหว่าง และหลังการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในขณะที่ทำการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในขณะที่ทำการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูต้องการให้ทางโรงเรียนช่วยเหลือค่าใช้จ่ายวัสดุ และต้องการให้มหาวิทยาลัยช่วยเหลือค่าใช้จ่ายต่างๆ

2) ปัญหาด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิต/ นักศึกษาอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน สำหรับด้านการสอนเฉพาะที่มีปัญหามาก ได้แก่ การสร้างสื่อการสอน ด้านการดำเนินการสอนเฉพาะที่มีปัญหามาก ได้แก่ การแก้ปัญหานักเรียนที่ไม่สนใจเรียน และการแก้ปัญหานักเรียนที่ก่อกวนชั้นเรียน ด้านการวัดผลประเมินผล และด้านมนุษยสัมพันธ์ส่วนใหญ่มีปัญหาระดับน้อย เฉพาะสิ่งที่มีปัญหาน้อยที่สุด ได้แก่ การทำงานร่วมกับครูพี่เลี้ยง การแสดงความคิดเห็นกับครูพี่เลี้ยง และการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับนักเรียน สำหรับปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูด้านการปฏิบัติงานกิจกรรมเสริม อยู่ในระดับน้อยทุกรายการ

3) แนวทางการพัฒนาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในทัศนะของนิสิต/ นักศึกษา ด้านการพัฒนาการสรรหาอาจารย์นิเทศก์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ส่วนใหญ่นิสิต/ นักศึกษาเห็นว่าควรเป็นอาจารย์ที่มีเวลาสำหรับให้คำปรึกษา ด้านการพัฒนาการสรรหาครูพี่เลี้ยง ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเป็นอาจารย์ที่มีเวลาให้คำแนะนำและมีความพร้อมเต็มใจดูแลนิสิต/ นักศึกษา ด้านแนวทางในการพัฒนาการสรรหาอาจารย์นิเทศก์ประจำ โรงเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าอาจารย์ต้องมีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรของโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู แนวทางในการพัฒนาการจัดและเลือกนิสิต/ นักศึกษาไปฝึกยังโรงเรียน ส่วนใหญ่เห็นว่าควรคำนึงถึงระยะทาง ความสะดวก และความปลอดภัยของนิสิต/ นักศึกษาในการเดินทาง สำหรับแนวทางการพัฒนาการเตรียมนิสิต/ นักศึกษาก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูส่วนใหญ่เห็นว่าควรฝึกการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ให้เกิดความชำนาญ ด้านแนวทางการพัฒนาการพิจารณาคัดเลือกโรงเรียนที่ส่งนิสิต/ นักศึกษาออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ส่วนมากเห็นว่าควรเลือกโรงเรียนที่ดีมีความพร้อมในการรับนิสิต/ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สำหรับแนวทางการพัฒนาเรื่องอื่น ๆ นิสิต/ นักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าควรนิเทศอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4) ด้านความช่วยเหลือที่นิสิต/ นักศึกษาเคยได้รับ ได้แก่ ความช่วยเหลือที่นิสิต/ นักศึกษาได้รับจากครูพี่เลี้ยง ส่วนใหญ่ได้รับความช่วยเหลือด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ สำหรับความช่วยเหลือที่นิสิต/ นักศึกษาเคยได้รับจากอาจารย์นิเทศก์วิชาเอก ส่วนใหญ่ได้รับการให้คำปรึกษาและคำแนะนำด้านเทคนิคการสอน ความช่วยเหลือที่นิสิต/ นักศึกษาเคยได้รับจากอาจารย์นิเทศก์ประจำโรงเรียน ได้แก่ คำแนะนำการใช้ชีวิตประจำวันทั่วไป ส่วนประโยชน์ที่นิสิต/ นักศึกษาได้รับจากการปฐมนิเทศก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คือ คำแนะนำต่างๆที่เป็นความรู้สำหรับประโยชน์ที่นิสิต/ นักศึกษาได้รับจากการสัมมนาระหว่าง และหลังการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ส่วนมากได้แลกเปลี่ยนความรู้จากเพื่อน ๆ หลาย ๆ โปรแกรมวิชา

อรรณพ แสงแจ่ม (2548) ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภายหลังการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษา และเปรียบเทียบปัญหาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภายหลังจากการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 191 คน ใน 3 ด้าน คือ ด้านการสอน โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญมากที่สุด ด้านการบูรณาการทางการศึกษา และด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า

1) นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนมีปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภายหลังการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยรวม และเป็นรายด้านทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการสอนโดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ด้านการบูรณาการทางการศึกษาและด้านการจัดระบบกระบวนการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2) นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนในวิชาเอกต่างกัน มีปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่านิสิต/ นักศึกษามีปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูด้านการสอนโดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด และด้านการบูรณาการทางการศึกษาแตกต่างกัน ส่วนด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ไม่พบความแตกต่าง

3) นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูโดยรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่านิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนมีปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูด้านการสอนโดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด และด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้แตกต่างกัน ส่วนด้านการบูรณาการทางการศึกษาไม่แตกต่างกัน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4) นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนที่ฝึกสอนในโรงเรียนต่างกันมีปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูโดยรวมเป็นรายด้านทั้ง 3 ด้านไม่แตกต่างกัน

วรรณทิพา รอดแรงค้า และ ภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์ (2545) ได้วิจัยปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนิสิต/ นักศึกษา สาขาการสอนวิทยาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ การวิจัยครั้งมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนิสิต/ นักศึกษา สาขาการสอนวิทยาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปีการศึกษา 2544 ด้านการเตรียมการสอน สื่อการสอน การดำเนินการสอน นิสิต/ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ นักเรียน อาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง โรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และการจัดเตรียมประสบการณ์วิชาชีพให้กับนิสิต/ นักศึกษา และเพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงตามความคิดเห็นของนิสิต/ นักศึกษา ประชากรเป็นนิสิต/ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาการสอนวิทยาศาสตร์ ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพในภาคปลาย ปีการศึกษา 2544 จำนวน 43 คน

ผลการวิจัยพบว่านิสิต/ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพทั้งหมดมีปัญหาด้านการสอนและด้านตัวนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัญหาด้านอื่น ๆ มีอยู่ในระดับน้อย นิสิต/ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพมีความเห็นว่าครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ควรมีหน้าที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการสอน ติดตาม ประเมิน และส่งเสริมพัฒนาและดูแลการปฏิบัติภาระงานครูที่นิสิต/ นักศึกษาต้องฝึกปฏิบัติ ครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ควรมีบทบาทในการเป็นที่ปรึกษาการเป็นครูดี มีฝีมือ ปัญหาส่วนตัว และถ่ายทอดลักษณะครูที่ดี

สวัสดิ์ ผลอุทิศ (2527) ได้วิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพระยะก่อนฝึก ขณะฝึก และหลังการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของนิสิต/ นักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยครูสกลนคร ปีการศึกษา 2527 ผลการวิจัยพบว่านิสิต/ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีปัญหาในขณะฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูดังนี้ ด้านการเตรียมการสอน นิสิต/ นักศึกษามีปัญหามากที่สุดในเรื่องแหล่งวิทยาการในการเตรียมการสอนมากที่สุด ด้านการเตรียมสื่อการสอน นิสิต/ นักศึกษามีปัญหาเรื่องแหล่งหาและเลือกซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการจัดเตรียมสื่อการสอนมากที่สุด ด้านเกี่ยวกับการสอนนิสิต/ นักศึกษามีปัญหาเรื่องการกระตุ้นและสร้างความสนใจให้แก่นักเรียนมากที่สุดเช่นเดียวกัน ด้านตัวนักศึกษา นิสิต/ นักศึกษามีปัญหามากที่สุดในเรื่อง ความกังวลที่ต้องสอนวิชาที่ตนไม่ถนัด ด้านตัวนักเรียน นิสิต/ นักศึกษามีปัญหา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มากที่สุดในเรื่อง นักเรียนมีระดับความรู้ความสามารถต่างกัน และด้านการจัดเตรียมประสบการณ์นิสิต/ นักศึกษามีปัญหามากที่สุด เรื่องแหล่งความรู้ด้านวิชาเอกจากอาจารย์ประจำวิชา

จากการสำรวจและศึกษางานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สามารถสรุปปัญหาได้ 4 ด้าน คือ ปัญหาด้านการเรียนการสอน ปัญหาด้านตัวนิสิต/นักศึกษา ปัญหาด้านอาจารย์นิเทศก์ หรือครูพี่เลี้ยง และปัญหาสถานศึกษาปฏิบัติการสอน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทย ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาตำรา เอกสาร งานวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อกำหนดกรอบการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษาของไทย

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร ข้อมูลสารสนเทศจากอินเทอร์เน็ตในเว็บไซต์ต่าง ๆ เกี่ยวกับลักษณะการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ

ขั้นตอนที่ 4 พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทย

ขั้นตอนที่ 5 ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทยที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษา

จากขั้นตอนทั้ง 5 ขั้นตอนดังกล่าว ผู้วิจัยนำเสนอขั้นตอนการดำเนินการวิจัยด้วยแผนภาพและรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

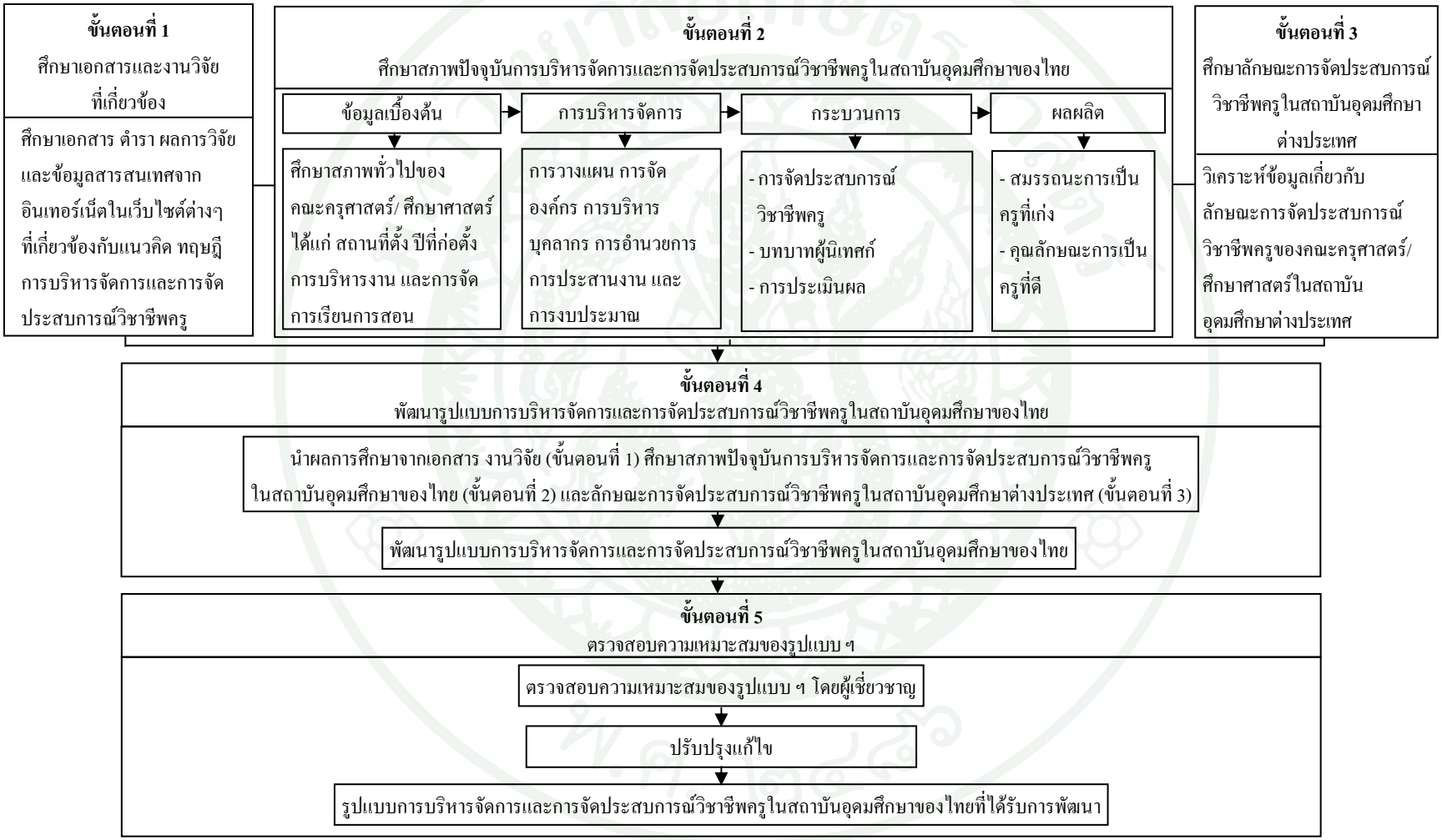

ภาพที่ 6 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาตำรา เอกสาร งานวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อกำหนดกรอบการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัยต่าง ๆ จากเอกสาร ตำรา ผลการวิจัย และข้อมูลสารสนเทศจากอินเทอร์เน็ตในเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในประเด็นต่อไปนี้ ได้แก่ ความหมาย แนวความคิด ความสำคัญ จุดมุ่งหมายในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู สมรรถนะความเป็นครู บทบาทผู้นิเทศก์ การประเมินผลการบริหารจัดการ และสภาพปัญหาการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของไทย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของไทย ในด้านข้อมูลเบื้องต้น ด้านการบริหารจัดการ ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. ข้อมูลเบื้องต้นของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์

ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษาของไทย ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ สถานที่ตั้ง ปีที่ก่อตั้ง การบริหารงาน และการจัดการเรียนการสอน โดยผู้วิจัยศึกษาจากเอกสารของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง และทำการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

2. การบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

ศึกษาการบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาของไทย โดยผู้วิจัยศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์ประธานกรรมการหรือผู้อำนวยการ หรือกรรมการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในประเด็นเกี่ยวกับการวางแผน การจัดองค์กร การบริหารบุคลากร การอำนวยการ การประสานงาน และการงบประมาณ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3. กระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

3.1 ศึกษากระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ได้แก่ การจัดประสบการณ์วิชาชีพครู บทบาทผู้นิเทศก์ การประเมินผล โดยผู้วิจัยศึกษาจากเอกสารของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาของไทยในกลุ่มตัวอย่าง และทำการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

3.2 ดำเนินการสนทนากลุ่ม (focus group) เพื่อสอบถามความคิดเห็นนิสิต/ นักศึกษาชั้นปีที่ 5 ที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา (ครั้งที่ 2) เกี่ยวกับความคิดเห็นของนิสิต/ นักศึกษาต่อกระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ได้แก่ การจัดประสบการณ์วิชาชีพครู การวิจัยในชั้นเรียน ระยะเวลาของการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา บทบาทผู้นิเทศก์ การประเมินผล รวมทั้งข้อเสนอแนะต่าง ๆ

4. ผลผลิตนิสิต/ นักศึกษาครู

ศึกษาผลการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ในด้านสมรรถนะการเป็นครูที่เก่ง และคุณลักษณะการเป็นครูที่ดีของนิสิต/ นักศึกษาโดยสอบถามความคิดเห็นครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนสาธิต/ สถานศึกษาเครือข่าย

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาลักษณะการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของในสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ

ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร และข้อมูลสารสนเทศจากอินเทอร์เน็ตในเว็บไซต์ต่าง ๆ เกี่ยวกับลักษณะการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ โดยศึกษาเฉพาะในด้านข้อมูลเบื้องต้น และกระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู จากนั้นทำการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ขั้นตอนที่ 4 พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทย โดยนำผลจากศึกษาตำรา เอกสาร งานวิจัยต่างๆ เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู (ขั้นตอนที่ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบันอย่างเป็นระบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทย (ขั้นตอนที่ 2) และลักษณะการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ (ขั้นตอนที่ 3) มาวิเคราะห์ เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ขั้นตอนที่ 5 ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทยที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น โดยผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาจำนวน 7 ท่าน จากนั้นแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มประชากร และกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทย มีรายละเอียดดังนี้

1.1 กลุ่มประชากร ได้แก่ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ที่ผลิตบัณฑิตวิชาชีพครูในระดับปริญญาตรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ดังนี้

1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการสุ่มตัวอย่างตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (stratified sampling) จากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ที่ผลิตบัณฑิตวิชาชีพครูในระดับปริญญาตรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ดังนี้

ภาคกลาง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคเหนือ ได้แก่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง และมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

ภาคใต้ ได้แก่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา และมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ภาคตะวันออก ได้แก่ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ และมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี และมหาวิทยาลัยราชภัฏนครพนม

ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) จากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ที่ผลิตบัณฑิตวิชาชีพครูในระดับปริญญาตรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาในแต่ละภูมิภาค (จากขั้นตอนที่ 1) ดังนี้

ภาคกลาง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ภาคตะวันออก ได้แก่ มหาวิทยาลัยบูรพา

ภาคตะวันตก ได้แก่ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคเหนือ ได้แก่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ภาคใต้ ได้แก่ มหาวิทยาลัยทักษิณ

หลังจากได้กลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ที่ผลิตบัณฑิตวิชาชีพครูในระดับปริญญาตรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาในแต่ละภูมิภาค (จากขั้นตอนที่ 2) แล้ว กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาดังนี้

1) ประธานคณะกรรมการ/ ผู้อำนวยการ/ กรรมการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

2) ครูพี่เลี้ยงโรงเรียนสาธิต/ สถานศึกษาปฏิบัติการสอน

3) นิสิต/ นักศึกษาชั้นปีที่ 5 ที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา (ครั้งที่ 2)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาลักษณะการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของในสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) จากคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ ดังนี้

1) School of Education: Indiana University (Bloomington)

2) College of Education: University of Iowa

3) Division of Education: University of Minnesota (Morris)

4) Division of Education: University of Mary

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบบันทึกข้อมูล แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1. แบบบันทึกข้อมูล เป็นแบบบันทึกเพื่อรวบรวมข้อมูลต่างๆ เตรียมไว้ก่อนที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

1.1 แบบบันทึกข้อมูล ข้อมูลเบื้องต้นของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ ของสถาบันอุดมศึกษาของไทย

1.2 แบบบันทึกข้อมูลลักษณะการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ

2. แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-structure interview from) ซึ่งใช้สัมภาษณ์ประธานกรรมการ หรือผู้อำนวยการ หรือกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไป

ตอนที่ 2 การบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์

3. ประเด็นคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม (focus group) ซึ่งประกอบด้วยมโนทัศน์/ ประเด็นศึกษา (concepts) คำถาม/ ประเด็นการสนทนา (questions) และรายการเพื่อการซักถามต่อ (probes) แบบสัมภาษณ์ดังกล่าวใช้สำหรับการสนทนากลุ่ม (focus group) นิสิต/ นักศึกษาระดับชั้นปีที่ 5 ที่กำลังปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ครั้งที่ 2 ประเด็นคำถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไป

ตอนที่ 2 กระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาของไทย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4. แบบสอบถาม

4.1 แบบสอบถามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงที่มีต่อนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอน คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของไทย ดังกล่าวแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงที่มีต่อการเป็นครูที่เก่ง และครูที่ดีของนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอน คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์

แบบสอบถามฉบับดังกล่าวเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scales) ดังนี้

ระดับคะแนน 5 หมายถึง นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนมีสมรรถนะหรือคุณลักษณะของความเป็นครูอยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับคะแนน 4 หมายถึง นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนมีสมรรถนะหรือคุณลักษณะของความเป็นครูอยู่ในระดับมาก

ระดับคะแนน 3 หมายถึง นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนมีสมรรถนะหรือคุณลักษณะของความเป็นครูอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับคะแนน 2 หมายถึง นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนมีสมรรถนะหรือคุณลักษณะของความเป็นครูอยู่ในระดับน้อย

ระดับคะแนน 1 หมายถึง นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนมีสมรรถนะหรือคุณลักษณะของความเป็นครูอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.2 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาเกี่ยวกับความเหมาะสมของรูปแบบของการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทยที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น แบบสอบถามดังกล่าวแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทย ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น

แบบสอบถามดังกล่าวเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ (rating scales)

ระดับคะแนน 3 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่ารูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ระดับคะแนน 2 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่ารูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับคะแนน 1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่ารูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือแบบบันทึกข้อมูล แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม เพื่อใช้ในการวิจัย มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. แบบบันทึกข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างแบบบันทึกข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1.1 กำหนดกรอบและประเด็นเกี่ยวกับข้อมูลที่ต้องการรวบรวมได้แก่ ข้อมูลเบื้องต้นของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาของไทย และลักษณะการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1.2 นำแบบบันทึกข้อมูลที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมและความเหมาะสม

1.3 ปรับปรุงแบบบันทึกข้อมูลตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จากนั้นนำไปใช้ในการบันทึกข้อมูล

2. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-structure interview) ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำราวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบการสร้างเครื่องมือสำหรับการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษาของไทย

2.2 กำหนดประเด็น และสร้างข้อคำถามในการสัมภาษณ์ในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการวางแผน การจัดองค์กร การบริหารบุคลากร การอำนวยการ การประสานงาน การงบประมาณ

2.3 นำแบบสัมภาษณ์ดังกล่าวที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมและความเหมาะสม

2.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาอีกครั้ง ก่อนนำไปใช้จริงในการสัมภาษณ์

2.5 จัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการสัมภาษณ์ในการวิจัย

3. ประเด็นคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม (focus group) ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างประเด็นคำถาม ตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ศึกษาวิธีการสร้างประเด็นคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม (focus group) เกี่ยวกับขอบข่ายความคิดเห็นของนิสิต/ นักศึกษาที่มีต่อกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3.2 สร้างประเด็นคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม (focus group) ตามขอบเขตที่กำหนดให้ครอบคลุมกระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูคือ ด้านประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ด้านระยะเวลาของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ด้านการวิจัยในชั้นเรียน และด้านบทบาทผู้นิเทศก์ ซึ่งประกอบด้วย มโนทัศน์/ ประเด็นศึกษา (concepts) คำถาม/ประเด็นการสนทนา (questions) และรายการเพื่อการซักถามต่อ(probes)

3.3 นำประเด็นคำถามดังกล่าวเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมและความเหมาะสม

3.4 นำประเด็นถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาอีกครั้ง ก่อนนำไปใช้จริงในการสนทนากลุ่ม

3.5 จัดเอกสารประเด็นคำถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการสนทนากลุ่ม (focus group) สำหรับการวิจัยครั้งนี้

4. แบบสอบถามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงที่มีต่อการเป็นครูที่ดี และครูที่เก่งของนิสิต/นักศึกษาปฏิบัติการสอน คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษาของไทย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามขั้นตอนดังนี้

4.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถาม และขอบข่ายของความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงที่มีต่อนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอน คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษาของไทย จากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อรวบรวมข้อมูลและรายละเอียดต่างๆในการสร้างแบบสอบถามเป็นรายข้อให้ครอบคลุมความมุ่งหมายของการวิจัย

4.2 สร้างแบบสอบถามตามขอบเขตที่กำหนดโดยให้ครอบคลุมความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงที่มีต่อการเป็นครูที่ดี และครูที่เก่งของนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอน คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษาของไทย ได้แก่ สมรรถนะการเป็นครูที่เก่ง และคุณลักษณะของการเป็นครูที่ดี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4.3 นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบปรับปรุงแก้ไข

4.4 นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษา และเป็นอาจารย์ในคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (validity) ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (index of congruence) ดังนี้

ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามหรือข้อความนั้นวัดคุณลักษณะตรงตามนิยาม

ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามหรือข้อความนั้นวัดคุณลักษณะตรงตามนิยาม

ให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามหรือข้อความนั้นไม่วัดคุณลักษณะตรงตามนิยาม

ทั้งนี้กำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบสอบถาม ดังนี้

1) เป็นอาจารย์ผู้สอนในคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกทางด้านการศึกษา และมีประสบการณ์ในการสอนไม่น้อยกว่า 3 ปี

2) มีประสบการณ์เป็นกรรมการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู และเป็นอาจารย์นิเทศก์ของนิสิต/ นักศึกษาคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์

4.5 นำแบบสอบถามไปปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เมื่อแก้ไขปรับปรุงแล้ว นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

4.6 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขไปทดลองใช้ (try out) กับนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอน มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 20 คน ซึ่งเป็นคนละกลุ่มกับกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น 0.974

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4.7 นำแบบสอบถามที่ผ่านการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ขอความเห็นชอบก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

5. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทย ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามดังนี้

5.1 ศึกษาการสร้างแบบสอบถาม และขอบข่ายความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทย จากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.2 สร้างแบบสอบถามตามขอบเขตที่กำหนดโดยให้ครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ของรูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทย ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นคือ ด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ การบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ด้านกระบวนการ ได้แก่ การจัดประสบการณ์วิชาชีพครู และด้านผลผลิต ได้แก่ การประเมินสมรรถนะการเป็นครูที่เก่ง และคุณลักษณะครูที่ดี

5.3 นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

5.4 แก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะ จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปสอบถามความคิดเห็นกับผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษา จำนวน 7 ท่าน ทั้งนี้กำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ ดังนี้

1) เป็นอาจารย์ผู้สอนในคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท หรือปริญญาเอกทางด้านการศึกษา และมีประสบการณ์ในการสอนไม่น้อยกว่า 5 ปี

2) มีประสบการณ์เป็นอาจารย์นิเทศก์นิสิต/ นักศึกษา คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ไม่น้อยกว่า 5 ปี

3) มีประสบการณ์เป็นประธานกรรมการ หรือผู้อำนวยการ หรือกรรมการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูมาก่อนไม่น้อยกว่า 3 ปี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

5.5 นำแบบสอบถามความคิดเห็นต่อการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทย จากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุง แก้ไข ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

วิธีการเก็บข้อมูล

การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร

การศึกษาข้อมูลจากเอกสารใช้ในการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ โดยผู้วิจัยศึกษาเฉพาะเอกสารเฉพาะในส่วนที่มีการเชื่อมโยงถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย และข้อมูลที่ได้รับการกล่าวถึงในการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม ซึ่งสามารถจำแนกเอกสารที่ศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม

1. เอกสารข้อมูลเบื้องต้นของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาทั้ง 8 แห่ง ผู้วิจัยรวบรวมจากข้อมูลสารสนเทศในเว็บไซต์คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ ดังนี้

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	http://www.edu.chula.ac.th/
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	http://www.edu.swu.ac.th/
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง	http://www.edu.ru.ac.th/
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร	http://www.educ.su.ac.th/
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา	http://www.edu.buu.ac.th/
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	http://www.edu.cmu.ac.th/
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	http://www.ednet.kku.ac.th/
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ	http://www.edu.tsu.ac.th/

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. เอกสารคู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของไทยดังนี้

คู่มือการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คู่มือการปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คู่มือการฝึกสอน มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คู่มือการฝึกปฏิบัติการสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร

คู่มือปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา

คู่มือการปฏิบัติงานวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

คู่มือการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น

คู่มือการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ

3 เอกสารเกี่ยวกับลักษณะการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู สถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ ผู้วิจัยรวบรวมจากข้อมูลสารสนเทศในเว็บไซต์ดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 2 แหล่งข้อมูลสารสนเทศลักษณะการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู สถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ

สถาบันอุดมศึกษา	เว็บไซต์	วัน/ เดือน/ ปี ที่สืบค้นข้อมูล
1. Indiana University (Bloomington)		
- School of Education	http://education.indiana.edu/	27 สิงหาคม 2551
- Office of Student Teaching	http://site.educ.indiana.edu/stuteach/strongStudent/tabid/5106/Default.aspx	27 สิงหาคม 2551
- Office of Teacher Education	http://site.educ.indiana.edu/Default.aspx?alias=site.educ.indiana.edu/tep	27 สิงหาคม 2551
2. University of Iowa		
- College of Education	http://www.education.uiowa.edu/	3 กันยายน 2551
- Office of Student Field Experiences	http://www.education.uiowa.edu/tess/sfe/index.html	3 กันยายน 2551
3. University of Minnesota (Morris)		
- Division of Education	http://www.morris.umn.edu/academic/education/index.html	24 มิถุนายน 2552
4. University of Mary		
- Division of Education	http://www.umary.edu/degrees/schools/education/index.php	7 กันยายน 2552

การสัมภาษณ์

การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการสัมภาษณ์

1.1. ผู้วิจัยทำหนังสือจากโครงการปริญญาเอก สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ถึงคณบดีคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ขอความอนุเคราะห์ และความร่วมมือในการสัมภาษณ์ประธานกรรมการ/ ผู้อำนวยการ/ กรรมการที่เกี่ยวข้องการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

1.2 ผู้วิจัยได้นัดหมายวันเวลา และสถานที่กับผู้ที่ให้สัมภาษณ์ (รายละเอียดในภาคผนวก)

1.3 ผู้วิจัยศึกษาประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เตรียมสมุดจดบันทึก และอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้พร้อมก่อนดำเนินการสัมภาษณ์

2. ขั้นดำเนินการสัมภาษณ์

2.1 ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้สร้างความคุ้นเคยกับผู้ให้สัมภาษณ์ โดยการแนะนำตัวและแจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ในครั้งนี้

2.2 ในขณะสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้วิธีการพูดคุยสนทนากับผู้ให้สัมภาษณ์ และจดบันทึกในขณะสัมภาษณ์ ตามประเด็นข้อคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อให้ได้คำตอบตรงตามประเด็นที่ต้องการ

3 หลังการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้เวลาหลังการสัมภาษณ์เพื่อจดรายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งที่ได้บันทึกย่อไว้ในการสัมภาษณ์อย่างเป็นระบบ

การสนทนากลุ่ม

1. ผู้วิจัยทำหนังสือจากโครงการปริญญาเอก สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ถึงคณบดีคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อขอความอนุเคราะห์ และความร่วมมือในการสนทนากลุ่มกับนิสิต/ นักศึกษาระดับชั้นปีที่ 5 ที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา (ครั้งที่ 2)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. ผู้วิจัยได้นัดหมายวันเวลา และสถานที่สำหรับการสนทนากลุ่มผ่านทางประธานกรรมการ/ ผู้อำนวยการ/ กรรมการที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

3. ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่มกับนิสิต/ นักศึกษาระดับชั้นปีที่ 5 ที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา (ครั้งที่ 2) ด้วยตนเอง (รายละเอียดในภาคผนวก)

3.1 ก่อนการสนทนากลุ่มผู้วิจัยได้สร้างความคุ้นเคยกับนิสิต/ นักศึกษาระดับชั้นปีที่ 5 ที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา (ครั้งที่ 2) โดยการแนะนำตัว และแจ้งวัตถุประสงค์ของการสนทนาในครั้งนี้

3.2 ในขณะสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยใช้วิธีการพูดคุยสนทนากับนิสิต/ นักศึกษาระดับชั้นปีที่ 5 ที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา (ครั้งที่ 2) และจดบันทึกในขณะสนทนากลุ่มตามประเด็นข้อคำถามที่ใช้ในการสนทนา เพื่อให้ได้คำตอบตรงตามประเด็นที่ต้องการ

3.3 ขั้นหลังการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยใช้เวลาหลังการสนทนาเพื่อจดรายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งที่ได้บันทึกย่อไว้ในการสนทนาอย่างเป็นระบบ

แบบสอบถาม

การรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ฉบับ ดังต่อไปนี้

1. แบบสอบถามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงที่มีต่อการเป็นครูที่เก่ง และครูที่ดีของนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอน คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษาของไทย

1.1 ผู้วิจัยทำหนังสือจากโครงการปริญญาเอก สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ถึงผู้อำนวยการ หรืออาจารย์ใหญ่โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง โรงเรียนสาธิตพิบูลบำเพ็ญ มหาวิทยาลัยบูรพา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น และโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา เพื่อขอความอนุเคราะห์ และความร่วมมือในการเก็บแบบสอบถาม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1.2 ผู้วิจัยนำหนังสือ และแบบสอบถามไปยังฝ่ายวิชาการของแต่ละโรงเรียนเพื่อนำแบบสอบถามดังกล่าวไปยังครูพี่เลี้ยง และผู้วิจัยทำการนัดหมายวันเวลาล่วงหน้า เพื่อเก็บแบบสอบถามด้วยตนเองจากฝ่ายวิชาการของโรงเรียน ดังนี้

ตารางที่ 3 จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนและมีความสมบูรณ์

สถาบันการศึกษา	จำนวนเอกสารที่แจกไป	จำนวนเอกสารที่ได้รับคืนและมีความสมบูรณ์
1. สาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	57	47
2. สาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	64	54
3. สาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง	10	9
4. สาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร	8	5
5. สาธิตมหาวิทยาลัยบูรพา	27	12
6. สาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	18	14
7. สาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น	33	17
8. โรงเรียนมหาวชิราวุธสงขลา	23	21
รวม	**259**	**179**

2. แบบสอบถามความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทย

2.1 ผู้วิจัยทำหนังสือจากโครงการปริญญาเอก สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ถึงผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 ท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามและการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2 นำหนังสือขอความอนุเคราะห์ แบบสอบถาม และรูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ในสถาบันอุดมศึกษาของไทยที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น แก่ผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง

2.3 ผู้วิจัยนัดหมายวันเวลาสถานที่ในการเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 7 ท่านด้วยตนเอง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาไทย มีขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม

ผู้วิจัยสรุปข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม โดยนำเสนอในลักษณะการพรรณนาวิเคราะห์ (descriptive analysis) และวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) นำข้อมูลมาเรียบเรียง และจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์ และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงที่มีต่อการเป็นครูที่ดี และครูที่เก่งของนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอน คณะครุศาสตร์/ คณะศึกษาศาสตร์

2.1 ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ และทำการประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPPS/PC+

2.2 วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ที่ตอบแบบสอบถามตอนที่ 1 โดยวิธีหาค่าร้อยละ (percentage)

2.3 วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงที่มีต่อการเป็นครูที่ดี และครูที่เก่งของนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอน คณะครุศาสตร์/คณะศึกษาศาสตร์ จากแบบสอบถามตอนที่ 2 โดยการหาค่าเฉลี่ย (mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนมีสมรรถนะหรือคุณลักษณะของความเป็นครูอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนมีสมรรถนะหรือคุณลักษณะของความเป็นครูอยู่ในระดับมาก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนมีสมรรถนะหรือคุณลักษณะของความเป็นครูอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนมีสมรรถนะหรือคุณลักษณะของความเป็นครูอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนมีสมรรถนะหรือคุณลักษณะของความเป็นครูอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์ข้อมูลความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาไทย ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาไทย ผู้วิจัยทำการประมวลผลข้อมูลทางสถิต ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

3.2 การแปลความหมายของข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาไทย ผู้วิจัยคำนวณค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคำตอบแต่ละข้อ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่ารูปแบบมีความเหมาะสมในการนำไปใช้ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่ารูปแบบมีความเหมาะสมในการนำไปใช้ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่ารูปแบบมีความเหมาะสมในการนำไปใช้ในระดับน้อย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3.3 ในการพิจารณาความเหมาะสมในการนำรูปแบบไปใช้ ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาโดยใช้ค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ 1.51 ขึ้นไป มาสรุปเป็นรูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทยฉบับสมบูรณ์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 4

ผลและวิจารณ์

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัย และข้อวิจารณ์เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทย ซึ่งแบ่งผลการวิจัยเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 สภาพปัจจุบันการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาของไทย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์

ตอนที่ 2 การบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

ตอนที่ 3 กระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

ตอนที่ 4 ผลผลิตนิสิต/ นักศึกษาครู

ส่วนที่ 2 ลักษณะการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ

ส่วนที่ 3 พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผลการวิจัยส่วนที่ 1 สภาพปัจจุบันการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาของไทย

การศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาของไทย เป็นการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น การบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู กระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู และผลผลิตนิสิต/ นักศึกษาครู คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาของไทย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์

ตอนที่ 1 เป็นผลการวิจัยจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร เกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยทักษิณ ในประเด็นเกี่ยวกับ สถานที่ตั้ง ปีที่ก่อตั้ง การบริหารงาน และการจัดการเรียนการสอน และการบริหารงานกับการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 4 ข้อมูลเบื้องต้นของคณะศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษาของไทย

ประเด็น	สถาบันอุดมศึกษา			
	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	**มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**	**มหาวิทยาลัยรามคำแหง**	**มหาวิทยาลัยศิลปากร**
สถานที่ตั้ง	คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เลขที่ 254 ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพ ฯ 10330	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 114 ถนนสุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพ ฯ 10110	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (วิทยาเขต พระราชวังสนามจันทร์) ถนนราชมรรคาใน อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม 73000
ปีที่ก่อตั้ง	ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2459 (แผนก ครุศึกษา) ต่อมาปี พ.ศ.2500 สถาปนาเป็นคณะ ครุศาสตร์	ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2496	ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2514	ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2513
การบริหารงาน	- ผู้บริหาร: คณบดี รองคณบดีฝ่ายบริหาร รองคณบดีฝ่ายวิชาการหลักสูตรและ การสอน รองคณบดีฝ่ายเทคโนโลยี สารสนเทศ รองคณบดีฝ่ายวิจัย รองคณบดีฝ่ายกิจการนิสิต รองคณบดีฝ่ายกิจการพิเศษ และ รองคณบดีโรงเรียนสาธิต ฯ	- ผู้บริหาร: คณบดี รองคณบดีฝ่ายบริหาร รองคณบดีฝ่ายวางแผนและประกัน คุณภาพ รองคณบดีฝ่ายวิชาการ รองคณบดีฝ่ายวิจัยและวิเทศสัมพันธ์ รองคณบดีฝ่ายพัฒนานิสิตและกิจการ พิเศษ	- ผู้บริหาร: คณบดี รองคณบดีฝ่ายบริหาร รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิจัย รองคณบดีฝ่ายนโยบายและแผน รองคณบดีฝ่ายสวัสดิการ รองคณบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา รองคณบดีฝ่ายโรงเรียนสาธิต	- ผู้บริหาร: คณบดี รองคณบดีฝ่ายบริหาร รองคณบดีฝ่ายวิชาการ รองคณบดีฝ่ายวิจัย รองคณบดีฝ่ายกิจการโรงเรียนสาธิตฯ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ประเด็น	สถาบันอุดมศึกษา			
	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	**มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**	**มหาวิทยาลัยรามคำแหง**	**มหาวิทยาลัยศิลปากร**
การบริหารงาน (ต่อ)	- คณะกรรมการ: คณะกรรมการประจำคณะ ฯ คณะกรรมการที่ปรึกษายุทธศาสตร์การพัฒนา	- คณะกรรมการ: คณะกรรมการประจำคณะ ฯ คณะกรรมการประกันคุณภาพ ฯ คณะกรรมการสารานุกรม ฯ คณะกรรมการ โครงการแผนพัฒนา	- คณะกรรมการ: คณะกรรมการประจำคณะ ฯ คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน	- คณะกรรมการ: คณะกรรมการประจำคณะศึกษาศาสตร์ คณะกรรมการบัณฑิตศึกษาฯ
	- สำนักงานเลขานุการ: งานหลักสูตรและการสอน งานบรรณสารสนเทศ งานวิจัย งานแผนและงบประมาณ งานบริหารทั่วไป งานอาคารสถานที่ งานเทคโนโลยีการศึกษา และ งานการเงินและบัญชี	- สำนักงานเลขานุการ: งานบริหารธุรการ งานบริการการศึกษา งานคลังและพัสดุ งานนโยบายและแผน	- สำนักงานเลขานุการ: งานบริหารและเลขานุการ งานคลังและพัสดุ งานบริการการศึกษา งานนโยบายและแผน	- สำนักงานเลขานุการ: งานบริหารและจัดการ งานคลังและพัสดุ งานวางแผนและประกันคุณภาพ งานพัฒนาวิชาการและบริการการศึกษา งานพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพ งานวิจัยและบริการวิชาการ และ งานสำนักงานโรงเรียนสาธิต ฯ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ประเด็น	สถาบันอุดมศึกษา			
	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	**มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**	**มหาวิทยาลัยรามคำแหง**	**มหาวิทยาลัยศิลปากร**
การบริหารงาน (ต่อ)	- ภาควิชา ได้แก่ ภาควิชาหลักสูตรการสอนและเทคโนโลยีการศึกษา ภาควิชาศิลปะดนตรี ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา และ ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา	- ภาควิชา ได้แก่ ภาควิชาการศึกษาพิเศษ ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ ภาควิชาบริหารการศึกษา ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยา ภาควิชาวัดผลและวิจัยการศึกษา ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา และ ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา	- ภาควิชา ได้แก่ ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา ภาควิชาการประเมินและการวิจัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา ภาควิชาคหกรรมศาสตร์ ภาควิชาพลานมัย ฯลฯ	- ภาควิชา ได้แก่ ภาควิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการศึกษานอกโรงเรียน ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา และ ภาควิชาหลักสูตรและการนิเทศ
	- โรงเรียนสาธิตจุฬา ฯ (ประถมและมัธยม)	- โรงเรียนสาธิต มศว. ประสานมิตร และโรงเรียนสาธิตปทุมวัน	- โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ประถมและมัธยม)	- โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร
การจัดการเรียนการสอน	เปิดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี (ค.บ.) ปริญญาโท (ค.ม.) และปริญญาเอก (ค.ด.)	เปิดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี (กศ.บ.) ประกาศนียบัตร ปริญญาโท (กศ.ม.) และปริญญาเอก (กศ.ด.)	เปิดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี (ศษ.บ. ศศ.บ. วท.บ.) ประกาศนียบัตร ปริญญาโท (ศศ.ม. ศษ.ม. วท.ม.) และปริญญาเอก (ปร.ด.)	เปิดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี (ศศ.บ. ศษ.บ.) ประกาศนียบัตร ปริญญาโท (ศศ.ม. ศษ.ม.) และปริญญาเอก (ปร.ด. ศษ.ด.)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ประเด็น	สถาบันอุดมศึกษา			
	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	**มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**	**มหาวิทยาลัยรามคำแหง**	**มหาวิทยาลัยศิลปากร**
การบริหารงานของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ กับการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู	ฝ่ายงานที่รับผิดชอบการดำเนินงานประสบการณ์วิชาชีพครู และปฏิบัติการวิชาชีพครู คือ สำนักงานหลักสูตรและการสอน (ภายใต้สำงานเลขานุการ และรองคณบดีฝ่ายวิชาการหลักสูตรและการสอน)	ฝ่ายงานที่รับผิดชอบการดำเนินงานการปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์ คือ งานบริการการศึกษา (ภายใต้สำนักงานเลขานุการคณะศึกษาศาสตร์)	ไม่มีฝ่ายงานที่รับผิดชอบการดำเนินงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพโดยตรง	ฝ่ายงานที่รับผิดชอบการดำเนินงานการฝึกปฏิบัติการสอน คือ ฝ่ายงานพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพ (ภายใต้งานสำนักงานเลขานุการ)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ประเด็น	สถาบันอุดมศึกษา			
	มหาวิทยาลัยบูรพา	**มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**	**มหาวิทยาลัยขอนแก่น**	**มหาวิทยาลัยทักษิณ**
สถานที่ตั้ง	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา 169 ถนนลงหาดบางแสน ตำบลแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี 20131	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ 239 ถนนห้วยแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50200	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40002	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ 140 หมู่ 4 ถนนกาญจนวนิช ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000
ปีที่ก่อตั้ง	ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2498	ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2511	ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2511	ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2511
การบริหารงาน	- ผู้บริหาร: คณบดี รองคณบดีฝ่ายบริหาร รองคณบดีฝ่ายวางแผนและประกัน คุณภาพ รองคณบดีฝ่ายวิชาการ รองคณบดีฝ่ายพัฒนานิสิต รองคณบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ รองคณบดีฝ่ายนวัตกรรมและ เทคโนโลยี	- ผู้บริหาร: คณบดี รองคณบดีฝ่ายบริหาร รองฝ่ายวิจัยและส่งเสริมวิชาการ รองคณบดีฝ่ายนโยบายและแผน รองคณบดีฝ่ายจัดการศึกษา รองคณบดีฝ่ายกิจการและพัฒนา นักศึกษา	- ผู้บริหาร: คณบดี รองคณบดีฝ่ายบริหาร รองคณบดีฝ่ายวิชาการ รองคณบดีฝ่ายแผนและสารสนเทศ รองคณบดีฝ่ายวิจัยและวิเทศสัมพันธ์ รองคณบดีฝ่ายพัฒนานักศึกษา	- ผู้บริหาร: คณบดี รองคณบดีฝ่ายวิชาการและ วิเทศสัมพันธ์ รองคณบดีฝ่ายวางแผนและ ยุทธศาสตร์ รองคณบดีฝ่ายพัฒนานิสิต

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ประเด็น	สถาบันอุดมศึกษา			
	มหาวิทยาลัยบูรพา	**มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**	**มหาวิทยาลัยขอนแก่น**	**มหาวิทยาลัยทักษิณ**
การบริหารงาน (ต่อ)	- คณะกรรมการ: คณะกรรมการประจำคณะ ฯ คณะกรรมการประกันคุณภาพ คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา - สำนักงานเลขานุการ: ฝ่ายบริหารทั่วไป ฝ่ายบุคคล ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายนโยบาย ฯ ฝ่ายการเงิน ฯ ฝ่ายพัสดุ และฝ่ายกิจการนิสิต - ภาควิชา: ภาควิชาอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม ภาควิชาการจัดการเรียนรู้ ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ และภาควิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา	- คณะกรรมการ: คณะกรรมการบริหารประจำคณะ ฯ - สำนักงานเลขานุการ: งานบริหารและธุรการ งานนโยบายและแผน งานคลังและพัสดุ งานบริการการศึกษา งานวิจัยและวิเทศสัมพันธ์ - ภาควิชา: ภาควิชาวิทยาการสอนและการเรียนรู้ และภาควิชาพัฒนาวิชาชีพการศึกษา	- คณะกรรมการ: คณะกรรมการกำกับนโยบาย คณะกรรมการที่ปรึกษา และ คณะกรรมการปฏิบัติการ - สำนักงานคณบดี: กลุ่มงานบริหารและการจัดการ กลุ่มงานแผนและบริหารทรัพย์สิน และกลุ่มงานวิชาการและบริการการศึกษา - สำนักงานวิชาการ: สายวิชาหลักสูตรและการสอน สายวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา วิทยาศาสตร์ศึกษา-เทคโนโลยี และการศึกษา-สิ่งแวดล้อมศึกษา และสังคมศึกษา สายวิชาการศึกษาและการบริหาร	- คณะกรรมการ: คณะกรรมการบริหารคณะ ฯ คณะศึกษาศาสตร์ - สำนักงานเลขานุการ - ภาควิชา: ภาควิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการประเมินและการวิจัย ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ภาควิชาพลศึกษาและสุขศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ประเด็น	สถาบันอุดมศึกษา			
	มหาวิทยาลัยบูรพา	**มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**	**มหาวิทยาลัยขอนแก่น**	**มหาวิทยาลัยทักษิณ**
การบริหารงาน (ต่อ)	- โรงเรียนสาธิตพิบูลบำเพ็ญ มหาวิทยาลัยบูรพา	- โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	- โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น (ฝ่ายประถมและฝ่ายมัธยม) และโรงเรียนสาธิตมอดินแดง	- โรงเรียนสาธิต ฯ อยู่ระหว่างการดำเนินการจัดตั้ง
การจัดการเรียนการสอน	เปิดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี (กศ.บ.) ประกาศนียบัตรปริญญาโท (กศ.ม. วท.ม. ศศ.ม.) และปริญญาเอก (กศ.ด.)	เปิดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี (ศษ.บ.) ประกาศนียบัตรปริญญาโท (ศษ.ม.) และปริญญาเอก (ศษ.ด.)	เปิดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี (ศษ.บ.) ประกาศนียบัตรปริญญาโท (ศษ.ม.) และปริญญาเอก (ศษ.ด.)	เปิดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี (กศ.บ.) ประกาศนียบัตรบัณฑิตปริญญาโท (กศ.ม. ศศ.ม.) และปริญญาเอก (กศ.ด.)
การบริหารงานของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์กับการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู	ฝ่ายงานที่รับผิดชอบการดำเนินงานปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา คือ งานฝึกสอนและฝึกงานนิสิต (ภายใต้ฝ่ายวิชาการ สำนักเลขานุการ)	ฝ่ายงานที่รับผิดชอบการดำเนินงานการปฏิบัติงานวิชาชีพครู คือ หน่วยงานปฏิบัติงานวิชาชีพครู (ภายใต้สำนักงานเลขานุการ)	ฝ่ายงานที่รับผิดชอบการดำเนินงานปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา คือ ศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู	ฝ่ายงานที่รับผิดชอบการดำเนินงานปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา คือ ฝ่ายฝึกสอนและฝึกงาน ของคณะศึกษาศาสตร์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากตารางที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของคณะครุศาสตร์/คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยทักษิณ พบว่า มีประเด็นที่มีความสอดคล้องและความแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ ได้แก่ สถานที่ตั้ง ปีที่ก่อตั้ง การบริหารงานของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ การจัดการเรียนการสอน และการบริหารงานกับการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ดังต่อไปนี้

1. สถานที่ตั้ง

สถาบันอุดมศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตภาคกลาง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยรามคำแหง และมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ สถาบันอุดมศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตภาคตะวันออก คือ มหาวิทยาลัยบูรพา สถาบันอุดมศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตภาคเหนือ คือ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สถาบันอุดมศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยทักษิณเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตภาคใต้

2. ปีที่ก่อตั้ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นสถาบันอุดมศึกษาแห่งแรกที่เริ่มการจัดการเรียนการสอนทางด้านวิชาชีพครู ต่อมาในปีพ.ศ. 2496 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเป็นสถาบันอุดมศึกษาแห่งที่สองที่เปิดการเรียนการสอนทางด้านวิชาชีพครู และมหาวิทยาลัยบูรพาได้ก่อตั้งคณะศึกษาศาสตร์ในปี พ.ศ. 2498 ซึ่งเป็นเป็นสถาบันอุดมศึกษาแห่งที่สามที่เปิดการเรียนการสอนทางด้านวิชาชีพครู สำหรับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยทักษิณ ก่อตั้งคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ในปีเดียวกัน คือ ก่อตั้งปี พ.ศ. 2511 นอกจากนี้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2513 และ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ก่อตั้งคณะศึกษาศาสตร์ในปี พ.ศ. 2514 ตามลำดับ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3. การบริหารงานในคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์

คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง พบว่ามีโครงสร้างการบริหารงานที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ มีบุคลากรผู้บริหารและหน่วยงานที่ประกอบด้วย คณบดี รองคณบดีฝ่ายต่าง ๆ คณะกรรมการแต่ละชุดในคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สำนักเลขานุการ ภาควิชาต่าง ๆ และโรงเรียนสาธิต ฯ

ทั้งนี้มีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้จัดระบบการบริหารองค์กรโดยได้หลอมรวมภาควิชาเดิม 9 ภาควิชาเข้าด้วยกันและได้แบ่งภาควิชาใหม่ออกเป็น 2 ภาควิชา คือ 1) ภาควิชาวิทยาการสอนและการเรียนรู้ และ 2) ภาควิชาพัฒนาวิชาชีพศึกษาศาสตร์ สำหรับมหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้จัดกลุ่มสาขาวิชาออกเป็น 3 สายวิชา ประกอบด้วย 1) สายวิชาหลักสูตรและการสอน 2) สายวิชาคณิตศาสตรศึกษา วิทยาศาสตร์ศึกษา เทคโนโลยีการศึกษา และ 3) สังคมศึกษา และสายวิชาการศึกษาและการบริหาร

คณะครุศาสตร์/คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง พบว่า มีโรงเรียนสาธิตฯ เป็นสถานศึกษาสำหรับฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ยกเว้น มหาวิทยาลัยทักษิณ ปัจจุบันยังไม่มีโรงเรียนสาธิตฯ แต่กำลังอยู่ในการดำเนินงานการจัดตั้งโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยทักษิณ

4. การจัดการเรียนการสอน

คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง จะเปิดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพครู ระดับปริญญาโท และระดับปริญญาเอก ยกเว้น คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไม่ได้เปิดการเรียนการสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพครู

5. การบริหารงานของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์กับการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

การดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะครุศาสตร์/คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยทักษิณ มีคณะกรรมการใน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การดำเนินงานดังกล่าวแล้ว ทั้งนี้ยังมีหน่วย/ ฝ่าย/ ศูนย์ที่รับผิดชอบในการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ได้แก่ สำนักงานหลักสูตรและการสอน ฝ่ายงานฝึกสอนฝึกงาน ฝ่ายงานประสบการณ์วิชาชีพครู ฝ่ายฝึกสอนและฝึกงานนิสิต หน่วยงานประสบการณ์วิชาชีพครู ศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู และฝ่ายฝึกสอนฝึกงาน ตามลำดับ ซึ่งหน่วย/ ฝ่าย/ ศูนย์เหล่านี้ จะอยู่ภายใต้สำนักงานเลขานุการของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สำหรับการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของมหาวิทยาลัยรามคำแหง จะไม่มีหน่วย/ ฝ่าย/ ศูนย์แต่อย่างใด มีเพียงแต่คณะกรรมการเสริมสร้างประสบการณ์วิชาชีพครูในการดำเนินงาน ซึ่งคณะกรรมการชุดดังกล่าวอยู่ภายในภาควิชาหลักสูตรและการสอน

ตอนที่ 2 การบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

ตอนที่ 2 ผลการวิจัยการบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร และการสัมภาษณ์ประธานกรรมการ/ ผู้อำนวยการ/ กรรมการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยทักษิณ ในประเด็นเกี่ยวกับการวางแผน การจัดองค์กร การบริหารบุคลากร การอำนวยการ การประสานงาน และการงบประมาณ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 5 การบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ประเด็นการวางแผนงาน

สถาบัน	การวางแผนงาน	
	ประเด็น	**สาระสำคัญ**
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	1. แนวทางการดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู	- รายวิชาในหลักสูตรที่กำหนดให้นิสิต/ นักศึกษาได้เรียนรู้ก่อนฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา คือรายวิชา “วิทยการสอน”(ตามวิชาเอก) จำนวน 3 หน่วยกิต และ “นวัตกรรมการศึกษา/ทักษะการสอน”(ตามวิชาเอก) จำนวน 3 หน่วยกิต ซึ่งเป็นรายวิชาสำหรับนิสิต/ นักศึกษาระดับชั้นปีที่ 3 ทั้งนี้รายวิชาดังกล่าวจะบริหารจัดการ/ ดำเนินการ โดยแต่ละสาขาวิชาเอก นอกจากนี้ ทางคณะฯยังได้จัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์วิชาชีพครูให้กับนิสิต/ นักศึกษา ตั้งแต่ระดับชั้นปีที่ 1 ถึงระดับชั้นปีที่ 4 เช่น กิจกรรมพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครู/คุณลักษณะความเป็นผู้นำ บุคลิกภาพและมารยาทครู เป็นต้น - กำหนดการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา มี 2 แนวทาง คือ แนวทางที่ 1 ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ในระดับชั้นปีที่ 4 (ภาคปลาย) และระดับชั้นปีที่ 5 (ภาคต้น) หรือแนวทางที่ 2 ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในระดับชั้นปีที่ 5 (ภาคต้นและภาคปลาย) ทั้งนี้นิสิต/ นักศึกษาต้องปฏิบัติการสอนและเข้าร่วมสัมมนา เป็นระยะเวลา 2 ภาคเรียนติดต่อกัน ในรายวิชา “ประสบการณ์วิชาชีพครู” (ครั้งที่ 1) จำนวน 6 หน่วยกิต และ “ปฏิบัติการวิชาชีพครู” (ครั้งที่ 2) จำนวน 6 หน่วยกิต
	2. นโยบายการดำเนินการจัดนิสิต/ นักศึกษาเข้าสู่สถานศึกษาปฏิบัติการสอน	- สำนักงานหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จะแจ้งชื่อสถานศึกษาสำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและปฏิบัติการวิชาชีพครู รวมทั้งรายวิชาที่สถานศึกษาต้องการ จากนั้นนิสิต/ นักศึกษาเลือกสถานศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและปฏิบัติการวิชาชีพครู 3 อันดับ - นิสิต/ นักศึกษาต้องฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (ครั้งที่ 1) และปฏิบัติการวิชาชีพครู (ครั้งที่ 2) ที่ไม่ซ้ำกับสถานศึกษาเดิม กล่าวคือต้องปฏิบัติการสอนใน ร.ร.สาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 1 ครั้ง เช่น หากปฏิบัติการสอนครั้งที่ 1 ในโรงเรียนสาธิต ฯ แล้ว การปฏิบัติการสอนครั้งที่ 2 จะต้องเป็นสถานศึกษาในเครือข่ายอื่นที่ไม่ใช่โรงเรียนสาธิต ฯ อีก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 5 (ต่อ)

สถาบัน	การวางแผนงาน	
	ประเด็น	**สาระสำคัญ**
ม. ศรีนครินทรวิโรฒ	1. แนวทางการดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู	- รายวิชาในหลักสูตรที่กำหนดให้นิสิต/ นักศึกษาได้เรียนรู้ก่อนฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา คือ รายวิชา “ปฏิบัติการสอนในสาขาวิชาเฉพาะ” จำนวน 3 หน่วยกิต ซึ่งเป็นรายวิชาสำหรับนิสิต/ นักศึกษาในระดับชั้นปีที่ 3 ทั้งนี้รายวิชาดังกล่าวจะบริหารจัดการหรือดำเนินการโดยคณะสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ และคณะพลศึกษา นอกจากนี้ ทางคณะฯยังได้จัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ประสบการณ์วิชาชีพครูให้กับนิสิต/ นักศึกษา ในระดับชั้นปีที่ 4 เช่น กิจกรรมพัฒนาศักยภาพของนิสิต/ นักศึกษา การศึกษาบัณฑิตวิชาชีพครู (กศ.บ. 5 ปี) สาขาวิชาภาษาไทย และสาขาวิชาภาษาอังกฤษ กิจกรรมพัฒนาจากความรู้รอบบ้านและโครงการเรียนรู้สังคมศึกษาเชิงประจักษ์ กิจกรรมจัดตั้งแหล่งเรียนรู้สำหรับครูคณิตศาสตร์ และกิจกรรมอบรมการอ่านสู่การเป็นครูมืออาชีพ - กำหนดการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในระดับชั้นปีที่ 5 นิสิต/ นักศึกษาจะต้องได้กำหนดการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ในรายวิชา “การปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์” จำนวนรวม 12 หน่วยกิต โดยนิสิต/ นักศึกษาจะต้องปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเป็นระยะเวลา 1 ปี (2 ภาคเรียน)
	2. นโยบายการดำเนินการจัดนิสิต/ นักศึกษาเข้าสู่สถานศึกษาปฏิบัติการสอน	- นิสิต/ นักศึกษาแจ้งความจำนงสถานศึกษาที่ต้องการปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์ ตามรายชื่อสถานศึกษาที่งานบริการการศึกษาได้ประกาศไว้ จากนั้นงานบริการการศึกษาจะพิจารณาสาขาวิชาเอก และสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์แต่ละแห่งที่สามารถรับนิสิต/ นักศึกษาได้ในแต่ละสาขาวิชาเอก - กำหนดให้นิสิต/ นักศึกษาจะต้องปฏิบัติการสอนในโรงเรียนสาธิต มศว.จำนวน 1 ภาคเรียน และสถานศึกษาในเครือข่าย (ที่ไม่ใช่โรงเรียนสาธิตฯ) อีก 1 ภาคเรียน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 5 (ต่อ)

สถาบัน	การวางแผนงาน	
	ประเด็น	**สาระสำคัญ**
ม. รามคำแหง	1. แนวทางการดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู	- รายวิชาในหลักสูตรที่กำหนดให้นิสิต/ นักศึกษาได้เรียนรู้ก่อนฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา คือ รายวิชา “พฤติกรรมการสอน 1” จำนวน 4 หน่วยกิต และ “พฤติกรรมการสอน 2” (ตามสาขาวิชาเอก) จำนวน 4 หน่วยกิต ซึ่งเป็นรายวิชาสำหรับนิสิต/ นักศึกษาในระดับชั้นปีที่ 4 ทั้งนี้รายวิชาดังกล่าวจะบริหารจัดการหรือดำเนินการโดยแต่ละสาขาวิชาเอก - กำหนดการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในระดับชั้นปีที่ 5 ในกระบวนวิชา “การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 1” จำนวน 6 หน่วยกิต และ “สัมมนาการสอน 1” จำนวน 2 หน่วยกิต และกระบวนวิชา “การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 2” จำนวน 6 หน่วยกิต และ “สัมมนาการสอน 2” จำนวน 1 หน่วยกิต
	2. นโยบายการดำเนินการจัดนิสิต/ นักศึกษาเข้าสู่สถานศึกษาปฏิบัติการสอน	- นิสิต/ นักศึกษาไม่สามารถเลือกสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอนได้ด้วยตนเอง การจัดนิสิต/ นักศึกษาเข้าสู่สถานศึกษาปฏิบัติการสอนขึ้นอยู่กับการพิจารณาของประธานกรรมการเสริมสร้างประสบการณ์วิชาชีพครู - นิสิต/ นักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาทั้ง 2 ภาคเรียนในสถานศึกษาเดิมหรือต่างสถานศึกษานั้นจะขึ้นอยู่กับการพิจารณาของประธานกรรมการเสริมสร้างประสบการณ์วิชาชีพครู

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 5 (ต่อ)

สถาบัน	การวางแผนงาน	
	ประเด็น	**สาระสำคัญ**
ม. ศิลปากร	1. แนวทางการดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู	- รายวิชาในหลักสูตรที่กำหนดให้นิสิต/ นักศึกษาได้เรียนรู้ก่อนฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา คือ รายวิชา “การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู” จำนวน 2 หน่วยกิต ซึ่งเป็นรายวิชาสำหรับนิสิต/ นักศึกษาระดับชั้นปีที่ 3 นอกจากนี้ ทางคณะ ฯ ได้จัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์วิชาชีพครูให้กับนิสิต/ นักศึกษาระดับชั้นปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 เช่น โครงการในค่ายฝึกภาษา โครงการทัศนศึกษาในชุมชนแต่ละภาค เป็นต้น - กำหนดการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในรายวิชา “การฝึกปฏิบัติการสอน” (ครั้งที่ 1) จำนวน 6 หน่วยกิต ในภาคเรียนที่ 2 ระดับชั้นปีที่ 4 และ “การฝึกปฏิบัติการสอน” (ครั้งที่ 2) จำนวน 6 หน่วยกิต ในภาคเรียนที่ 1 ระดับชั้นปีที่ 5
	2. นโยบายการดำเนินการจัดนิสิต/ นักศึกษาเข้าสู่สถานศึกษาปฏิบัติการสอน	- หลักการจัดนิสิต/ นักศึกษาเข้าสู่สถานศึกษาฝึกปฏิบัติการสอน ได้แก่ 1)ให้นิสิต/ นักศึกษาจับกลุ่มเพื่อเลือกสถานศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนที่ต้องการ 2) อาจารย์จะพิจารณากลั่นกรองศักยภาพนิสิต/ นักศึกษากับสถานศึกษาฝึกปฏิบัติการสอน และ 3) อาจารย์จะคละนิสิต/ นักศึกษาที่มีผลการเรียนดี และมีผลการเรียนอ่อนอยู่ในสถานศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนนั้น ๆ - กำหนดให้นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนที่ไม่ซ้ำกับสถานศึกษาเดิมที่ได้ฝึกปฏิบัติการสอนไปแล้วในภาคเรียนที่ผ่านมา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 5 (ต่อ)

สถาบัน	การวางแผนงาน	
	ประเด็น	**สาระสำคัญ**
ม. บูรพา	1. แนวทางการดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู	- รายวิชาในหลักสูตรที่กำหนดให้นิสิต/ นักศึกษาได้เรียนรู้ก่อนฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ได้แก่ รายวิชา “การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 1” จำนวน 1 หน่วยกิต ซึ่งเป็นรายวิชาสำหรับนิสิต/ นักศึกษาในระดับชั้นปีที่ 2 รายวิชา “การฝึกประสบการณ์วิชีพครู 2” จำนวน 1 หน่วยกิต ซึ่งเป็นรายวิชาสำหรับนิสิต/ นักศึกษาในระดับชั้นปีที่ 3และ รายวิชา “บูรณาการการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ในสาขาวิชาเฉพาะ” ซึ่งเป็นรายวิชาสำหรับนิสิต/ นักศึกษาในระดับชั้นปีที่ 4 - กำหนดการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในระดับชั้นปีที่ 5 รายวิชา “ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา” เป็นระยะเวลา 1 ปีการศึกษา (2 ภาคเรียน) จำนวนรวม 12 หน่วยกิต
	2. นโยบายการดำเนินการจัดนิสิต/ นักศึกษาเข้าสู่สถานศึกษาปฏิบัติการสอน	- นิสิต/ นักศึกษาสามารถเลือกสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอนได้ด้วยตนเอง โดยทางฝ่ายฝึกสอนฝึกงานจะแจ้งรายชื่อสถานศึกษาปฏิบัติการสอน นิสิต/ นักศึกษาสามารถเลือกสถานศึกษาปฏิบัติการสอนตามความสมัครใจ จากนั้นคณาจารย์จะพิจารณาตามความเหมาะสมอีกครั้ง - กำหนดให้นิสิต/ นักศึกษาต้องปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเดิมทั้ง 2 ภาคเรียน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 5 (ต่อ)

สถาบัน	การวางแผนงาน	
	ประเด็น	**สาระสำคัญ**
ม. เชียงใหม่	1. แนวทางการดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู	- รายวิชาในหลักสูตรที่กำหนดให้นิสิต/ นักศึกษาได้เรียนรู้ก่อนฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา คือ รายวิชา “การเตรียมปฏิบัติงานวิชาชีพครู” จำนวน 2 หน่วยกิต ซึ่งเป็นรายวิชาสำหรับนิสิต/ นักศึกษา ระดับชั้นปีที่ 4 นอกจากนี้ทางคณะ ฯ ได้จัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์วิชาชีพครูให้กับนิสิต/ นักศึกษา ได้แก่ กิจกรรมค่ายรับน้อง และศึกษาศาสตร์สร้างสรรค์ กิจกรรมความเป็นครู กิจกรรมไหว้ครู กิจกรรมรับน้องขึ้นดอยสุเทพ กิจกรรมวิชาการเปิดกล่องชอล์ก เป็นต้น - กำหนดการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในระดับชั้นปีที่ 5 ในรายวิชา “การปฏิบัติงานวิชาชีพครู 1 ” จำนวน 6 หน่วยกิต และ“การปฏิบัติงานวิชาชีพครู 2 ” จำนวน 6 หน่วยกิต ตลอด 1 ปีการศึกษา (2 ภาคเรียน)
	2. นโยบายการดำเนินการจัดนิสิต/ นักศึกษาเข้าสู่สถานศึกษาปฏิบัติการสอน	- หน่วยปฏิบัติงานวิชาชีพครูสำรวจความต้องการรับนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติงานวิชาชีพครูไปยังสถานศึกษาเครือข่าย จากนั้นแจ้งผลการสำรวจความต้องการรับนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติงานวิชาชีพครูของสถานศึกษาให้แต่ละสาขาวิชาทราบ อาจารย์ของแต่ละสาขาวิชาจะเป็นผู้พิจารณาสถานศึกษาฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพครูควบคู่กับการตัดสินใจของนิสิต/ นักศึกษา แล้วแจ้งรายชื่อนิสิต/ นักศึกษาและสถานศึกษามายังหน่วยปฏิบัติงานวิชาชีพครู เพื่อประกาศรายชื่อนิสิต/ นักศึกษาและสถานศึกษาต่อไป - กำหนดให้นิสิต/ นักศึกษาต้องปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเดิมทั้ง 2 ภาคเรียน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 5 (ต่อ)

สถาบัน	การวางแผนงาน	
	ประเด็น	**สาระสำคัญ**
ม.ขอนแก่น	1. แนวทางการดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู	- รายวิชาในหลักสูตรที่กำหนดให้นิสิต/ นักศึกษาได้เรียนรู้ก่อนฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ได้แก่ รายวิชา “ประสบการณ์วิชาชีพครู 1” จำนวน 1 หน่วยกิต ซึ่งเป็นรายวิชาสำหรับนิสิต/ นักศึกษาระดับชั้นปีที่ 2 รายวิชา “ประสบการณ์วิชาชีพครู 2” จำนวน 2 หน่วยกิต ซึ่งเป็นรายวิชาสำหรับนิสิต/ นักศึกษาในระดับชั้นปีที่ 3 และรายวิชา “ประสบการณ์วิชาชีพครู 3” จำนวน 2 หน่วยกิต ซึ่งเป็นรายวิชาสำหรับนิสิต/ นักศึกษาระดับชั้นปีที่ 4 - กำหนดการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในระดับชั้นปีที่ 5 รายวิชา “การปฏิบัติงานสอนในสถานศึกษา 1” (6 หน่วยกิต) ในภาคต้น และรายวิชา “การปฏิบัติงานสอนในสถานศึกษา 2” (6 หน่วยกิต)ในภาคปลาย
	2. นโยบายการดำเนินการจัดนิสิต/ นักศึกษาเข้าสู่สถานศึกษาปฏิบัติการสอน	- นิสิต/ นักศึกษาสามารถเลือกสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอนได้ด้วยตนเอง โดยทางศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครูจะแจ้งรายชื่อสถานศึกษา นิสิต/ นักศึกษาสามารถเลือกสถานศึกษาได้ตามความสมัครใจ จากนั้นคณาจารย์จะพิจารณาตามความเหมาะสมอีกครั้ง - การปฏิบัติงานสอนในสถานศึกษานั้นจะต้องปฏิบัติงานสอนในระดับประถมศึกษา 1 ภาคเรียน และในระดับมัธยมศึกษาอีก 1 ภาคเรียน ทั้งนี้จะเริ่มปฏิบัติงานสอนในระดับประถมศึกษา หรือระดับมัธยมศึกษาก่อนหลังก็ได้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 5 (ต่อ)

สถาบัน	การวางแผนงาน	
	ประเด็น	**สาระสำคัญ**
ม. ทักษิณ	1. แนวทางการดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู	- รายวิชาในหลักสูตรที่กำหนดให้นิสิต/ นักศึกษาได้เรียนรู้ก่อนฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา คือ รายวิชา “ประสบการณ์วิชาชีพครู” จำนวน 2 หน่วยกิต ซึ่งเป็นรายวิชาสำหรับนิสิต/ นักศึกษาในระดับชั้นปีที่ 4 - กำหนดการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในระดับชั้นปีที่ 5 นิสิต/ นักศึกษาต้องออกปฏิบัติการการสอนในสถานศึกษา และเข้าร่วมสัมมนา ในรายวิชา “ปฏิบัติการการสอนในสถานศึกษา” จำนวนรวม 12 หน่วยกิต เป็นเวลา 1 ปีการศึกษา (2 ภาคเรียน)
	2. นโยบายการดำเนินการจัดนิสิต/ นักศึกษาเข้าสู่สถานศึกษาปฏิบัติการสอน	- หลักการจัดนิสิต/ นักศึกษาเข้าสู่สถานศึกษาใช้แนวทาง ดังนี้ ทางสถานศึกษาต้องแจ้งความประสงค์ต้องการเป็นสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอนให้กับนิสิต/ นักศึกษา โดยส่งจดหมายแจ้งความจำนงมายังหน่วยฝึกสอนฝึกงานของคณะศึกษาศาสตร์ จากนั้นทางหน่วยฝึกสอนฝึกงานจะส่งข้อมูลไปยังภาควิชาฯ ต่าง ๆ และตามสาขาวิชาเอกนั้น ๆ จากนั้น แต่ละสาขาวิชาเอกจะแจ้งให้นิสิต/ นักศึกษาทราบและนิสิต/ นักศึกษาสามารถเลือกสถานศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนได้ด้วยตนเอง โดยนิสิต/ นักศึกษานำผลการเลือกโรงเรียนดังกล่าวมายังหน่วยฝึกสอนฝึกงานต่อไป - กำหนดให้นิสิต/ นักศึกษาต้องปฏิบัติการสอนในโรงเรียนเดิมทั้ง 2 ภาคเรียน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แผนงานสำหรับการดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ผู้วิจัยได้ศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับ แนวทางการดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู และนโยบายการจัดนิสิต/ นักศึกษาเข้าสู่สถานศึกษาปฏิบัติการสอน

1.1 แนวทางการดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

การจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาทั้ง 8 แห่ง มีกระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู 3 ลักษณะ คือ 1) การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 2) กิจกรรมเสริมประสบการณ์วิชาชีพครู และ 3) การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

1.1.1 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา เป็นการเตรียมความพร้อมสมรรถนะ และคุณลักษณะของนิสิต/ นักศึกษาก่อนฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ซึ่งการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาทั้ง 8 แห่ง พบว่า

ตารางที่ 6 สรุปแนวทางการดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

สถาบันอุดมศึกษา	ประสบการณ์วิชาชีพครู ก่อนฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา	การบริหารจัดการรายวิชา	
		ตามสาขาวิชาเอก	ฝ่าย/ หน่วย/ ศูนย์ฯ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	วิทยการสอน หรือนวัตกรรมการศึกษา/ ทักษะการสอน	√	-
ม.ศรีนครินทรวิโรฒ	ปฏิบัติการสอนในสาขาวิชาเฉพาะ	√	-
ม.รามคำแหง	พฤติกรรมการสอน 1 และ 2	√	-
ม.ศิลปากร	การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	-	√
ม.บูรพา	- การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 1 และ 2	-	√
	- บูรณาการการจัดการเรียนรู้	√	-
ม.เชียงใหม่	การเตรียมปฏิบัติงานวิชาชีพครู	-	√
ม.ขอนแก่น	ประสบการวิชาชีพครู 1, 2 และ 3	-	√
ม.ทักษิณ	ประสบการณ์วิชาชีพครู	-	√

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยรามคำแหง มีรายวิชาที่กำหนดให้นิสิต/ นักศึกษาได้เรียนรู้ก่อนการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาได้แก่ วิทยการสอนหรือทักษะการสอน ปฏิบัติการสอนในวิชาเฉพาะ และพฤติกรรมการสอน ตามลำดับ ทั้งนี้การบริหารจัดการรายวิชาดังกล่าวจะดำเนินการโดยแต่ละสาขาวิชาเอก

สำหรับคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยทักษิณ มีรายวิชาที่กำหนดให้นิสิต/ นักศึกษาได้เรียนรู้ก่อนการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาได้แก่ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู การเตรียมปฏิบัติงานวิชาชีพครู ประสบการณ์วิชาชีพครู 1, 2, 3 และประสบการณ์วิชาชีพครู ตามลำดับ นิสิต/ นักศึกษาทุกสาขาวิชาเอกจะต้องฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติการสอนในสาระสำคัญหรือกระบวนการเหมือนกันทุกสาขาวิชาเอก ทั้งนี้การบริหารจัดการรายวิชาดังกล่าวจะดำเนินการโดยฝ่าย/ หน่วย/ ศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยบูรพามีรายวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 1 และ 2 ซึ่งบริหารจัดการรายวิชาโดยฝ่าย/ หน่วย/ ศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู และรายวิชาบูรณาการการจัดการเรียนรู้ ซึ่งบริหารจัดการรายวิชาโดยแต่ละสาขาวิชาเอก

ตารางที่ 7 สรุปสถาบันอุดมศึกษาที่จัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์วิชาชีพครู

สถาบันอุดมศึกษา	กิจกรรมเสริมประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา	
	มีการจัดกิจกรรม	ไม่มีการจัดกิจกรรม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	√	-
ม.ศรีนครินทรวิโรฒ	√	-
ม.รามคำแหง	-	√
ม.ศิลปากร	√	-
ม.บูรพา	-	√
ม.เชียงใหม่	√	-
ม.ขอนแก่น	-	√
ม.ทักษิณ	-	√

คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยศิลปากร และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้จัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาให้กับนิสิต/ นักศึกษาในแต่ละชั้นปี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สำหรับคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยทักษิณ ไม่มีการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาให้กับนิสิต/ นักศึกษา

1.1.2 การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาทั้ง 8 แห่ง กำหนดการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 8 สรุประดับชั้นปีปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

สถาบันอุดมศึกษา	ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา			
	ระดับชั้นปีที่ 4		ระดับชั้นปีที่ 5	
	ภาคต้น	ภาคปลาย	ภาคต้น	ภาคปลาย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย				
- แนวทางที่ 1	-	√	√	-
- แนวทางที่ 2	-	-	√	√
ม.ศรีนครินทรวิโรฒ	-	-	√	√
ม.รามคำแหง	-	-	√	√
ม.ศิลปากร	-	√	√	-
ม.บูรพา	-	-	√	√
ม.เชียงใหม่	-	-	√	√
ม.ขอนแก่น	-	-	√	√
ม.ทักษิณ	-	-	√	√

คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยศิลปากรได้กำหนดการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตั้งแต่ภาคปลาย ของระดับชั้นปีที่ 4 ดังนี้

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้กำหนดการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเอาไว้ 2 แนวทาง คือ แนวทางที่ 1 ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ในระดับชั้นปีที่ 4 (ภาคปลาย) และระดับชั้นปีที่ 5 (ภาคต้น) หรือแนวทางที่ 2 ระดับชั้นปีที่ 5 (ภาคต้นและภาคปลาย) นิสิต/ นักศึกษาต้องปฏิบัติการสอนและเข้าร่วมสัมมนา เป็นระยะเวลา 2 ภาคเรียนติดต่อกัน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้กำหนดการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในรายวิชา “การฝึกปฏิบัติการสอน” (ครั้งที่ 1) ในภาคเรียนที่ 2 ระดับชั้นปีที่ 4 และ “การฝึกปฏิบัติการสอน” (ครั้งที่ 2) ในภาคเรียนที่ 1 ระดับชั้นปีที่ 5 รวมทั้งนิสิต/ นักศึกษาต้องเข้าร่วมสัมมนาการฝึกปฏิบัติการสอน

สำหรับคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยทักษิณ ได้กำหนดการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาภาคต้น และภาคปลาย ของระดับชั้นปีที่ 5 นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนและเข้าร่วมสัมมนาเป็นระยะเวลา 2 ภาคเรียนติดต่อกัน

1.2 นโยบายการดำเนินการจัดนิสิต/ นักศึกษาเข้าสู่สถานศึกษาปฏิบัติการสอน

นโยบายการจัดนิสิต/ นักศึกษาเข้าสู่สถานศึกษาปฏิบัติการสอน ของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาทั้ง 8 แห่ง พบว่า

คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยทักษิณ นิสิต/ นักศึกษาสามารถเลือกสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอนได้ด้วยตนเอง โดยทางคณะฯ หรือหน่วยงาน/ฝ่ายงาน จะแจ้งรายชื่อสถานศึกษาปฏิบัติการสอน นิสิต/ นักศึกษาสามารถเลือกสถานศึกษาปฏิบัติการสอนตามความสมัครใจ จากนั้นคณาจารย์จะพิจารณาตามความเหมาะสมอีกครั้ง

ในขณะที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง นิสิต/ นักศึกษาไม่สามารถเลือกสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอนได้ด้วยตนเอง การจัดนิสิต/ นักศึกษาเข้าสู่สถานศึกษาปฏิบัติการสอนขึ้นอยู่กับการพิจารณาของประธานกรรมการเสริมสร้างประสบการณ์วิชาชีพครู

สำหรับนโยบายการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ในแต่ละภาคเรียนของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาทั้ง 8 แห่ง พบว่า

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 9 สรุปนโยบายสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอน

สถาบันอุดมศึกษา	สถาบันเครือข่ายสำหรับปฏิบัติการสอน		
	สาธิต ฯ และ สถานศึกษาเครือข่าย	สถานศึกษาเดิม	ไม่ซ้ำกับสถานศึกษาเดิม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	√	-	-
ม.ศรีนครินทรวิโรฒ	√	-	-
ม.รามคำแหง			
- แนวทางที่ 1	-	√	-
- แนวทางที่ 2	-	-	√
ม.ศิลปากร	-	√	-
ม.บูรพา	-	√	-
ม.เชียงใหม่	√	-	-
ม.ขอนแก่น			
- แนวทางที่ 1	√	-	-
- แนวทางที่ 2	-	√	-
- แนวทางที่ 3	-	-	√
ม.ทักษิณ	-	√	-

คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำหนดให้นิสิต/ นักศึกษาต้องปฏิบัติการสอนในโรงเรียนสาธิตฯจำนวน 1 ภาคเรียน และสถานศึกษาในเครือข่าย (ที่ไม่ใช่โรงเรียนสาธิตฯ) อีก 1 ภาคเรียน

มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยทักษิณ กำหนดให้นิสิต/ นักศึกษาต้องปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเดิมทั้ง 2 ภาคเรียน สำหรับมหาวิทยาลัยขอนแก่น กำหนดให้นิสิต/ นักศึกษาต้องปฏิบัติการสอนในระดับประถมศึกษา 1 ภาคเรียน และระดับมัธยมศึกษาอีก 1 ภาคเรียน

มหาวิทยาลัยศิลปากร กำหนดให้นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนที่ไม่ซ้ำกับสถานศึกษาเดิมที่ได้ฝึกปฏิบัติการสอนไปแล้วในภาคเรียนที่ผ่านมา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สำหรับมหาวิทยาลัยรามคำแหง นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาทั้ง 2 ภาคเรียนในสถานศึกษาเดิมหรือต่างสถานศึกษานั้น จะขึ้นอยู่กับการพิจารณาของประธานกรรมการเสริมสร้างประสบการณ์วิชาชีพครู

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 10 การบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ประเด็นการจัดองค์กร

สถาบัน	การจัดองค์กร	
	ประเด็น	สาระสำคัญ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	1. การจัดองค์กรสำหรับการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู	- การดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพ โดย “สำนักงานหลักสูตรและการสอน” และบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยคณะกรรมการบริหารวิชาประสบการณ์วิชาชีพครู และคณะกรรมการดำเนินงานวิชาประสบการณ์วิชาชีพครู
	2. หลักการพิจารณาสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอน	- ใช้หลักเกณฑ์คุณสมบัติของสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอน คุรุสภา พ.ศ. 2549
ม. ศรีนครินทรวิโรฒ	1. การจัดองค์กรสำหรับการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู	- การดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพ โดย“งานฝึกสอนฝึกงานภายใต้ฝ่ายบริการการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์” และบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพ โดยคณะกรรมการบริหารโครงการ ฯ คณะกรรมการบริหารหลักสูตร คณะกรรมการบริหารและพัฒนาหลักสูตรฯ
	2. หลักการพิจารณาสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอน	- ใช้หลักเกณฑ์คุณสมบัติของสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอน คุรุสภา พ.ศ. 2549 และอยู่ในพื้นที่ในเขตปริมณฑลไม่ห่างไกลจากมหาวิทยาลัย
ม. รามคำแหง	1. การจัดองค์กรสำหรับการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู	- การดำเนินงานและบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพ โดยคณะกรรมการเสริมสร้างประสบการณ์วิชาชีพครู
	2. หลักการพิจารณาสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอน	- ใช้หลักเกณฑ์พิจารณาพื้นที่ กล่าวคือ สถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอนต้องอยู่ในพื้นที่ในเขตปริมณฑลไม่ห่างไกลจากมหาวิทยาลัย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 10 (ต่อ)

สถาบัน	การจัดองค์กร	
	ประเด็น	สาระสำคัญ
ม. ศิลปากร	1. การจัดองค์กรสำหรับการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู 2. หลักการพิจารณาสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอน	- การดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพ โดย“ฝ่ายงานพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพ” และบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยคณะกรรมการฝึกปฏิบัติการสอน - ใช้หลักเกณฑ์พิจารณาพื้นที่ กล่าวคือ สถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอนต้องอยู่ในพื้นที่ในเขตปริมณฑลไม่ห่างไกลจากมหาวิทยาลัย
ม. บูรพา	1. การจัดองค์กรสำหรับการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู 2. หลักการพิจารณาสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอน	- การดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพ โดย “ฝ่ายฝึกสอนและฝึกงาน” และบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยคณะกรรมการการดำเนินการปฏิบัติการสอน - ใช้หลักเกณฑ์คุณสมบัติของสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอน คุรุสภา พ.ศ. 2549 และอยู่ในพื้นที่ในเขตปริมณฑลไม่ห่างไกลจากมหาวิทยาลัย
ม. เชียงใหม่	1. การจัดองค์กรสำหรับการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู 2. หลักการพิจารณาสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอน	- การดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพ โดย“หน่วยงานปฏิบัติงานวิชาชีพครู” และบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพ โดยคณะกรรมการปฏิบัติงานวิชาชีพครู - ใช้หลักเกณฑ์คุณสมบัติของสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอน คุรุสภา พ.ศ. 2549 และอยู่ในพื้นที่ในเขตปริมณฑลไม่ห่างไกลจากมหาวิทยาลัย
ม. ขอนแก่น	1. การจัดองค์กรสำหรับการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู 2. หลักการพิจารณาสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอน	- การดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพ โดย“ศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู” และบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพ โดยคณะกรรมการบริหารและดำเนินงานศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู - ใช้หลักเกณฑ์คุณสมบัติของสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอน คุรุสภา พ.ศ. 2549

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 10 (ต่อ)

สถาบัน	การจัดองค์กร	
	ประเด็น	สาระสำคัญ
ม. ทักษิณ	1. การจัดองค์กรสำหรับการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู	- การดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพ โดย “ฝ่ายฝึกสอนฝึกงานของศึกษาศาสตร์ และบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพ โดยคณะกรรมการฝึกสอนฝึกงาน
	2. หลักการพิจารณาสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอน	- ใช้หลักเกณฑ์คุณสมบัติของสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอน คุรุสภา พ.ศ. 2549 และอยู่ในพื้นที่ในเขตปริมณฑลไม่ห่างไกลจากมหาวิทยาลัย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. การจัดองค์กร

การจัดองค์กรเป็นการวางรูปแบบหน่วยงานเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพ ซึ่งจากผลการวิจัยสามารถวิเคราะห์ได้ว่า

2.1 การจัดองค์กรสำหรับการบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

การจัดองค์กรสำหรับการบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาทั้ง 8 แห่ง พบว่า

ตารางที่ 11 สรุปสถาบันอุดมศึกษาที่มีฝ่าย/ หน่วย/ ศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู

สถาบันอุดมศึกษา	ฝ่าย/ หน่วย/ ศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู	
	ไม่มีฝ่าย/ หน่วย/ ศูนย์ ฯ	มีฝ่าย/ หน่วย/ ศูนย์ ฯ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	-	√
ม.ศรีนครินทรวิโรฒ	-	√
ม.รามคำแหง	√	-
ม.ศิลปากร	-	√
ม.บูรพา	-	√
ม.เชียงใหม่	-	√
ม.ขอนแก่น	-	√
ม.ทักษิณ	-	√

คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยทักษิณ มีการจัดองค์กรสำหรับการดำเนินงานในลักษณะของสำนักงาน/ฝ่ายงาน/หน่วยงาน/ศูนย์ และบริหารจัดการในลักษณะของคณะกรรมการ ยกเว้น มหาวิทยาลัยรามคำแหง บริหารจัดการดำเนินงานจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ในลักษณะของคณะกรรมการเท่านั้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2.2 หลักการในพิจารณาสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอน

สำหรับหลักการในพิจารณาสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอน ของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาทั้ง 8 แห่ง พบว่า

ตารางที่ 12 สรุปหลักการในการพิจารณาสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอน

สถาบันอุดมศึกษา	หลักเกณฑ์คุณสมบัติของสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอน (ครุสภา พ.ศ. 2549)	หลักพื้นที่ในเขตปริมณฑล
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	√	-
ม.ศรีนครินทรวิโรฒ	√	√
ม.รามคำแหง	-	√
ม.ศิลปากร	-	√
ม.บูรพา	√	√
ม.เชียงใหม่	√	√
ม.ขอนแก่น	√	-
ม.ทักษิณ	√	√

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยขอนแก่น ใช้หลักเกณฑ์คุณสมบัติของสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอน คุรุสภา พ.ศ. 2549

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยทักษิณ ใช้หลักเกณฑ์คุณสมบัติของสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอน คุรุสภา พ.ศ. 2549 และอยู่ในพื้นที่ในเขตปริมณฑลไม่ห่างไกลจากสถาบันอุดมศึกษา

สำหรับมหาวิทยาลัยรามคำแหง และมหาวิทยาลัยศิลปากร ใช้หลักเกณฑ์พิจารณาพื้นที่ กล่าวคือ สถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอนต้องอยู่ในพื้นที่ในเขตปริมณฑลไม่ห่างไกลจากสถาบันอุดมศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 13 การบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ประเด็นการบริหารบุคลากร

สถาบัน	การบริหารบุคลากร	
	ประเด็น	สาระสำคัญ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	1. บุคลากรหลัก	- บุคลากรหลักที่ดำเนินงานทางด้านประสบการณ์วิชาชีพครูในคณะฯ คือ ผู้อำนวยการโครงการประสานงานหลักสูตรปริญญาบัณฑิตปฏิบัติการวิชาชีพ และเจ้าหน้าที่ในสำนักงานหลักสูตรและการสอน - สำหรับอาจารย์นิเทศก์ คณะครุศาสตร์ มาจากการแต่งตั้งจากคณบดี โดยมีคุณสมบัติพื้นฐาน คือ มีประสบการณ์ในการเป็นอาจารย์นิเทศก์อย่างน้อย 3 ปี หากยังไม่มีประสบการณ์ในการนิเทศ อาจารย์ใหม่ต้องไปนิเทศคู่กับอาจารย์นิเทศก์ที่มีประสบการณ์ก่อนเพื่อเรียนรู้ในงานนิเทศ นอกจากนี้ อาจารย์นิเทศก์สถานศึกษา จะได้รับการแต่งตั้งจากผู้บริหารของแต่ละสถานศึกษานั้น ๆ โดยจะต้องมีคุณสมบัติพื้นฐาน คือ ต้องมีประสบการณ์ในการสอนในโรงเรียนอย่างน้อย 1 ปี และต้องมีคุณวุฒิในระดับปริญญาตรีทางการศึกษาในสาขาวิชาเอกที่ตรงสาขา
	2. การพัฒนาบุคลากร	- แนวทางที่ทางคณะครุศาสตร์ได้มีการพัฒนาบุคลากรได้แก่ คณะกรรมการ ฯ ผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์นิเทศก์คณะครุศาสตร์ อาจารย์นิเทศก์สถานศึกษา ได้จัดขึ้นเป็นประจำทุกปีการศึกษา โดยการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ การใช้แบบประเมินผล รวมทั้งข้อตกลงต่าง ๆ ระหว่างคณะครุศาสตร์และเครือข่ายสถานศึกษา นอกจากนี้ได้เชิญวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครูในระหว่างการอบรมสัมมนาแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 13 (ต่อ)

สถาบัน	การบริหารบุคลากร	
	ประเด็น	สาระสำคัญ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	3. การสนับสนุนส่งเสริมขวัญกำลังใจบุคลากร	- การสนับสนุน ส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร มีดังนี้ 1) ประธานกรรมการและกรรมการการดำเนินงานวิชาประสบการณ์วิชาชีพครูและปฏิบัติการวิชาชีพของแต่ละชุด จะได้แต้มการทำงาน 2) อาจารย์นิเทศก์คณะฯ จะได้แต้มการทำงานและได้ผลงานในการดูแลนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอน รวมทั้งสามารถขอผลงานทางวิชาการได้ โดยไม่มีผลตอบแทนในรูปของตัวเงินแต่อย่างใด แต่ถือเป็นการได้แต้มการทำงาน 3) อาจารย์นิเทศก์สถานศึกษา ได้เข้าร่วมโครงการทางวิชาการ อบรมสัมมนาโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย เมื่อทางคณะฯ จัดอบรมสัมมนา เช่น เรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียน การประชุมวิชาการฯของคณะ ฯ นอกจากนี้อาจารย์นิเทศก์สถานศึกษาจะได้รับเกียรติบัตรจากทางคณะ ฯ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 13 (ต่อ)

สถาบัน	การบริหารบุคลากร	
	ประเด็น	สาระสำคัญ
ม. ศรีนครินทรวิโรฒ	1. บุคลากรหลัก	- บุคลากรหลักที่ดำเนินงานทางด้านประสบการณ์วิชาชีพครูในคณะฯ คือ คณบดี รองคณบดีฝ่ายวิชาการ และเจ้าหน้าที่งานฝึกสอนฝึกงาน กองบริการการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ - อาจารย์นิเทศก์ที่ดูแลให้คำแนะนำการศึกษาแก่นิสิต/ นักศึกษาจะประกอบ อาจารย์นิเทศก์การศึกษา (จากคณะศึกษาศาสตร์) อาจารย์นิเทศก์วิชาเฉพาะ (จากคณะวิทยาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์และคณะพลศึกษา) ซึ่งจะได้รับการแต่งตั้งจากแต่ละคณะนั้น ๆ สำหรับอาจารย์นิเทศก์ประจำโรงเรียนนั้นเป็นไปตามประกาศของคุรุสภา พ.ศ. 2549 โดยมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี รวมทั้งต้องมีประสบการณ์การสอนไม่น้อยกว่า 5 ปี
	2. การพัฒนาบุคลากร	- แนวทางการพัฒนาบุคลากรในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์ จะเป็นไปในลักษณะการประชุมหรือการสัมมนาผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์นิเทศก์ในการปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์
	3. การสนับสนุนส่งเสริมขวัญกำลังใจบุคลากร	- การสนับสนุน ส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ถือเป็นภาระหน้าที่ ซึ่งจะไม่ได้ค่าตอบแทนในรูปของตัวเงิน แต่ถือเป็นผลงานประกอบความดีความชอบ แต่สำหรับอาจารย์นิเทศก์โรงเรียนจะได้รับวุฒิบัตรการปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์วิชาชีพจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 13 (ต่อ)

สถาบัน	การบริหารบุคลากร	
	ประเด็น	**สาระสำคัญ**
ม. รามคำแหง	1. บุคลากรหลัก	- บุคลากรหลักที่ดำเนินงานทางด้านประสบการณ์วิชาชีพครูในคณะฯ คือ ประธานเสริมสร้างประสบการณ์วิชาชีพครู อาจารย์นิเทศก์เป็นอาจารย์ในภาควิชาหลักสูตรและการสอน และมีประสบการณ์ในการสอนในระดับปฐมวัย หรือประถมศึกษา หรือระดับมัธยมอย่างน้อย 1 ปี และเคยเป็นอาจารย์นิเทศก์ประจำวิชาไม่แล้ว 2 ภาคเรียน สำหรับอาจารย์พี่เลี้ยงจะต้องมีประสบการณ์ในการสอนอย่างน้อย 5 ปี และตรงกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน
	2. การพัฒนาบุคลากร	- ไม่มีการพัฒนาบุคลากรแต่อย่างใด
	3. การสนับสนุนส่งเสริมขวัญกำลังใจบุคลากร	- การสนับสนุน ส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในคณะกรรมการเสริมสร้างประสบการณ์วิชาชีพครูนั้น มีเพียงแต่เป็นผลงานพิจารณาประกอบความดีความชอบ และนับเป็นภาระงานสอนเท่านั้น แต่สำหรับอาจารย์นิเทศก์จะได้ค่าตอบแทนในรูปตัวเงินตามระเบียบมหาวิทยาลัยรามคำแหง ว่าด้วยการจ่ายเงินค่าตอบแทนผู้ปฏิบัติงานการฝึกสอนของคณะ ศษ. แก่นักศึกษา พ.ศ. 2548 สำหรับอาจารย์พี่เลี้ยงในโรงเรียนไม่ได้รับค่าตอบแทนแต่อย่างใด

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 13 (ต่อ)

สถาบัน	การบริหารบุคลากร	
	ประเด็น	สาระสำคัญ
ม. ศิลปากร	1. บุคลากรหลัก	- บุคลากรที่เป็นหลักในการดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในคณะฯ คือ รองคณบดีฝ่ายวิชาการ หัวหน้าภาควิชาหลักสูตรและการสอน รวมทั้งเจ้าหน้าที่งานพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพ - อาจารย์ทุกท่านในภาควิชาหลักสูตรและการสอนจะเป็นอาจารย์นิเทศก์ โดยมีคุณสมบัติตรงตามวุฒิและมีประสบการณ์ในการสอนและการนิเทศ หากเป็นอาจารย์ใหม่จะต้องไปนิเทศการสอนพร้อมกับอาจารย์ที่มีประสบการณ์มาก่อน สำหรับครูพี่เลี้ยงของโรงเรียนจะเป็นอาจารย์ของหมวดวิชานั้น ๆ และต้องมีประสบการณ์การสอน
	2. การพัฒนาบุคลากร	- ทางคณะกรรมการอำนวยการฝึกปฏิบัติการสอนได้มีการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ มีการจัดสัมมนาอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงเป็นประจำทุกปีการศึกษา (ปีการศึกษาละ 1 ครั้ง) หากสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอนใดเป็นสถานศึกษาใหม่ หรือมีปัญหาต่างๆ ทางภาควิชาฯ หรือคณะกรรมการอำนวยการฯ จะไปพบคณาจารย์ของสถานศึกษาแห่งนั้น โดยการประชุมและแก้ไขสภาพปัญหา สำหรับประเด็นในการประชุมสัมมนา ได้แก่ ชี้แจง อธิบายรูปแบบการฝึกปฏิบัติการสอน แนวทางการประเมินผล และกฎระเบียบต่าง ๆ
	3. การสนับสนุนส่งเสริมขวัญกำลังใจบุคลากร	- การสนับสนุน ส่งเสริมกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร(คณะกรรมการฯ และอาจารย์นิเทศก์) นับเป็นภาระงานและได้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งที่เป็นทั้งวิชาการและนันทนาการ เช่น ทัศนศึกษานอกสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมครุศึกษาสำหรับครูพี่เลี้ยง หากประสงค์จะเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโทในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ก็สามารถเข้าศึกษาต่อได้โดยไม่ต้องสอบข้อเขียนหรือสัมภาษณ์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 13 (ต่อ)

สถาบัน	การบริหารบุคลากร	
	ประเด็น	**สาระสำคัญ**
ม. บูรพา	1. บุคลากรหลัก	- บุคลากรที่เป็นหลักในการดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในคณะฯ คือ รองคณบดี/ ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ รวมทั้งเจ้าหน้าที่งานฝึกสอนและฝึกงานนิสิต - อาจารย์นิเทศก์ต้องมีคุณวุฒิระดับปริญญาโทขึ้นไป และมีประสบการณ์การนิเทศอย่างน้อย 1 ปี สำหรับอาจารย์พี่เลี้ยงต้องมีคุณสมบัติตรงสาขาวิชาเอกที่ดูแลนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอน
	2. การพัฒนาบุคลากร	- การพัฒนาบุคลากรในการปฏิบัติงานโดยจัดให้มีการประชุมสัมมนา ปีการศึกษาละ 1 ครั้ง การประชุมสัมมนาจะประกอบด้วย ผู้บริหารของแต่ละสถานศึกษา และอาจารย์นิเทศก์ จะอภิปรายข้อควรปรับปรุงและสิ่งที่ต้องการต่าง ๆ ระหว่างสถานศึกษาและคณะฯ
	3. การสนับสนุนส่งเสริมขวัญกำลังใจบุคลากร	- การสนับสนุน ส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร ถือเป็นภาระงานและภาระหน้าที่ของคณาจารย์ทุกท่านจึงไม่มีผลตอบแทนใด ๆ ยกเว้นอาจารย์พี่เลี้ยงในโรงเรียนจะได้รับวุฒิบัตรเป็นเครือข่ายของการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 13 (ต่อ)

สถาบัน	การบริหารบุคลากร	
	ประเด็น	สาระสำคัญ
ม. เชียงใหม่	1. บุคลากรหลัก	- บุคลากรที่ดำเนินงานทางด้านประสบการณ์วิชาชีพครูในคณะ ฯ คือ รองคณบดีฝ่ายจัดการศึกษา ประธานกรรมการปฏิบัติงานวิชาชีพครู และเจ้าหน้าที่หน่วยปฏิบัติงานวิชาชีพครู - อาจารย์นิเทศก์มาจากแต่ละสาขาวิชาส่งรายชื่อบุคคลที่จะเป็นอาจารย์นิเทศก์ และจะแต่งตั้งโดยคณบดีของแต่ละปีการศึกษา โดยอาจารย์นิเทศก์จะต้องมีคุณสมบัติพื้นฐานอยู่ในสายการสอน สำหรับอาจารย์พี่เลี้ยงสถานศึกษา ต้องมีคุณสมบัติพื้นฐานเป็นไปตามเกณฑ์คุรุสภา พ.ศ. 2548
	2. การพัฒนาบุคลากร	- การพัฒนาบุคลากรในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับประสบการณ์วิชาชีพครูจะมีลักษณะเป็นการสัมมนาบุคลากร โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการผลิตครูมาบรรยายให้ความรู้ นอกจากนี้ยังมีการสัมมนาคณาจารย์ที่เป็นอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยงของสถานศึกษาทุกภาคเรียน
	3. การสนับสนุนส่งเสริมขวัญกำลังใจบุคลากร	- การสนับสนุน ส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร มีดังนี้ การปฏิบัติงานของประธานกรรมการกรรมการ อาจารย์นิเทศก์ นั้นถือเป็นภาระงานที่ต้องรับผิดชอบ จึงไม่ได้ค่าตอบแทนแต่อย่างใด ยกเว้นอาจารย์พี่เลี้ยงในสถานศึกษาจะได้รับการแต่งตั้งเป็นคำสั่งจากคณะศึกษาศาสตร์ให้เป็นอาจารย์พิเศษกระบวนวิชาการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพครู ปฏิบัติหน้าที่เป็นอาจารย์พี่เลี้ยง ซึ่งคำสั่งแต่งตั้งดังกล่าวสามารถขอผลงานทางวิชาการได้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 13 (ต่อ)

สถาบัน	การบริหารบุคลากร	
	ประเด็น	สาระสำคัญ
ม. ขอนแก่น	1. บุคลากรหลัก	- บุคลากรที่ดำเนินงานทางด้านประสบการณ์วิชาชีพครูในคณะฯ คือ ผู้อำนวยศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู และเจ้าหน้าที่ในศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู - สำหรับอาจารย์นิเทศก์มาจากการแต่งตั้งในสาขาวิชาเฉพาะ โดยมีคุณสมบัติพื้นฐานคือ มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาโท มีประสบการณ์ในการสอนอย่างน้อย 3 ปี และครูพี่เลี้ยงต้องมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการสอนอย่างน้อย 3 ปี
	2. การพัฒนาบุคลากร	- การพัฒนาบุคลากรในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับประสบการณ์วิชาชีพครูจะเป็นลักษณะของการประชุมสัมมนาให้ความรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของครูพี่เลี้ยงเป็นเวลา 2 วัน นอกจากนี้ยังมีการจัดโครงการเครือข่ายการผลิตบัณฑิตตามโครงการผลิตครูหลักสูตร 5 ปี โดยการจัดประชุมทางวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์
	3. การสนับสนุนส่งเสริมขวัญกำลังใจบุคลากร	- การสนับสนุน ส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร มีดังนี้ ผู้อำนวยการศูนย์ ฯ จะไม่ได้ค่าตอบแทนในรูปตัวเงินหรือลดภาระงานสอนแต่อย่างใด แต่จะได้รับการพิจารณาความดีความชอบในการทำงาน กรรมการฯ จะได้ลดภาระงานชั่วโมงสอน รวมทั้งมีค่าปฏิบัติงานล่วงเวลาให้เล็กน้อย และอาจารย์นิเทศก์จะได้ค่าเดินทางไปนิเทศ รวมทั้งค่าปฏิบัติงานนิเทศ ในอัตราต่าง ๆ สำหรับครูพี่เลี้ยงในสถานศึกษาจะได้สิทธิพิเศษในการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นทั้งวิชาการและนันทนาการ เข้าร่วมประชุมสัมมนาจะได้เบี้ยประชุมท่านละ 200 บาท รวมทั้งจะได้วุฒิบัตรจากคณะ ฯ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 13 (ต่อ)

สถาบัน	การบริหารบุคลากร	
	ประเด็น	สาระสำคัญ
ม. ทักษิณ	1. บุคลากรหลัก	- บุคลากรที่ดำเนินงานทางด้านประสบการณ์วิชาชีพครูในคณะฯ คือประธานกรรมการฝึกสอนฝึกงาน และเจ้าหน้าที่ฝ่ายฝึกสอนฝึกงาน - อาจารย์นิเทศก์วิชาชีพครูจะมาจากคณาจารย์ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ และอาจารย์นิเทศก์วิชาเอก ประกอบด้วยคณาจารย์ที่มาจากคณะวิทยาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ สำหรับอาจารย์พี่เลี้ยงจะต้องมีคุณสมบัติพื้นฐานตามประกาศของคุรุสภา พ.ศ. 2549
	2. การพัฒนาบุคลากร	- คณะศึกษาศาสตร์ หรือหน่วยงานฝึกสอนฝึกงาน ไม่มีการพัฒนาบุคลากรการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู แต่อย่างใด
	3. การสนับสนุนส่งเสริมขวัญกำลังใจบุคลากร	- การสนับสนุน ส่งเสริมขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร มีดังนี้ ประธานกรรมการ และกรรมการในหน่วยงานฝึกสอนฝึกงานถือเป็นความรับผิดชอบที่ต้องปฏิบัติตามภาระหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้ง จึงไม่มีค่าตอบแทนแต่อย่างใด ในขณะที่อาจารย์นิเทศก์จะได้เป็นค่าน้ำหนักของการทำงานและได้ค่าตอบแทนในรูปของตัวเงิน สำหรับสิ่งที่เป็นการสนับสนุนและกำลังใจในการปฏิบัติงานของอาจารย์พี่เลี้ยง คือ อาจารย์พี่เลี้ยงสามารถเข้าอบรมหรือสัมมนาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายในหัวข้อทางการศึกษาที่คณะศึกษาศาสตร์จัดขึ้นในแต่ละปีการศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3. การบริหารบุคลากร

บุคลากรที่เป็นหลักในการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาทั้ง 8 แห่ง พบว่า

คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยขอนแก่น บุคลากรหลักที่ดำเนินงานทางด้านประสบการณ์วิชาชีพครูในคณะ ฯ คือ ผู้อำนวยการโครงการประสานงานหลักสูตรปริญญาบัณฑิต ปฏิบัติการวิชาชีพ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ในสำนักงานหลักสูตรและการสอน และผู้อำนวยศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู รวมทั้งเจ้าหน้าที่ในศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยทักษิณ บุคลากรหลักที่ดำเนินงานทางด้านประสบการณ์วิชาชีพครูในคณะฯ คือ ประธานเสริมสร้างประสบการณ์วิชาชีพครู ประธานกรรมการปฏิบัติงานวิชาชีพครู รวมทั้งเจ้าหน้าที่หน่วยปฏิบัติงานวิชาชีพครู และประธานกรรมการฝึกสอนฝึกงาน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ฝ่ายฝึกสอนฝึกงาน ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในคณะฯ คือ คณบดี คณะกรรมการฯ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายฝึกสอนฝึกงานกองบริการศึกษา

มหาวิทยาลัยศิลปากร และมหาวิทยาลัยบูรพา บุคลากรที่เป็นหลักในการดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในคณะฯ คือ รองคณบดีฝ่ายวิชาการ รวมทั้งเจ้าหน้าที่งานพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพ และรองคณบดีฝ่ายวิชาการ รวมทั้งมีเจ้าหน้าที่งานบริการการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ตามลำดับ

สำหรับการพัฒนาบุคลากรให้แก่บุคลากรหรือผู้เกี่ยวข้องในงานประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาทั้ง 8 แห่ง พบว่า

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้มีการประชุมสัมมนาทุกปีการศึกษาระหว่างคณะฯ และสถานศึกษาเครือข่าย ได้แก่ คณะกรรมการฯของคณะ อาจารย์นิเทศก์

เจ้าหน้าที่หน่วย/ ฝ่าย/ ศูนย์ ผู้บริหาร/ ผู้ประสานงานสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยง โดยประเด็นหลักในการประชุมสัมมนาโดยภาพรวม ได้แก่ การให้ความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครู บทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศก์ แนวทางการประเมินผล สภาพปัญหา และแนวทางแก้ไข รวมทั้งข้อตกลงร่วมกันในนโยบายต่าง ๆ

ในขณะที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง และมหาวิทยาลัยทักษิณ ไม่มีการประชุมสัมมนาระหว่างคณะ ฯ และสถานศึกษาเครือข่ายแต่อย่างใด

นอกจากนี้การสนับสนุน ส่งเสริมขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับประสบการณ์วิชาชีพครูแก่บุคลากร ของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาทั้ง 8 แห่ง พบว่า

ตารางที่ 14 สรุปสถาบันอุดมศึกษาที่สนับสนุนส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

สถาบันอุดมศึกษา	อาจารย์นิเทศก์			ครูพี่เลี้ยง		
	ผลงาน	ทัศนศึกษา	ค่านิเทศ	วุฒิบัตร	สัมมนา	สิทธิพิเศษอื่น ๆ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	√	-	-	√	√	-
ม.ศรีนครินทรวิโรฒ	√	-	-	√	-	-
ม.รามคำแหง	√	-	√	-	-	-
ม.ศิลปากร	√	√	-	-	-	√
ม.บูรพา	√	-	-	√	-	-
ม.เชียงใหม่	√	-	-	-	-	√
ม.ขอนแก่น	√	-	√	√	-	-
ม.ทักษิณ	√	-	√	-	√	-

อาจารย์นิเทศก์ของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยบูรพา และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จะได้ผลงาน หรือภาระงานในการนิเทศนิสิต/ นักศึกษาประกอบการพิจารณาความดีความชอบ นอกจากนี้ อาจารย์นิเทศก์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร จะได้ทัศนศึกษาทางด้านครุศึกษา นอกเหนือจากจะได้ผลงานหรือภาระงานในการพิจารณาความดีความชอบแล้ว ในขณะที่อาจารย์นิเทศก์ของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยทักษิณ จะได้ค่าตอบแทนในการปฏิบัติการนิเทศ

สำหรับครูพี่เลี้ยงในสถานศึกษาเครือข่ายจะได้รับการสนับสนุน ส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับประสบการณ์วิชาชีพครู ดังนี้ คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยขอนแก่น จะมอบวุฒิบัตรหรือเกียรติบัตร ให้แก่ครูพี่เลี้ยงในสถานศึกษาเครือข่าย และครูพี่เลี้ยงในสถานศึกษาเครือข่ายของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นอกจากจะได้รับวุฒิบัตรหรือเกียรติบัตรแล้ว ยังได้รับการเข้าอบรมสัมมนาที่ทางคณะ ฯ จัดขึ้นโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด สำหรับครูพี่เลี้ยงในสถานศึกษาของมหาวิทยาลัยทักษิณ สามารถเข้าอบรม หรือสัมมนาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายในหัวข้อทางการศึกษาที่ทางคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์จัดขึ้นเช่นกัน

ครูพี่เลี้ยงในสถานศึกษาเครือข่ายของมหาวิทยาลัยศิลปากร จะได้สิทธิพิเศษในการพิจารณาเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโทของคณะคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ ครูพี่เลี้ยงในสถานศึกษาเครือข่ายของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จะได้คำสั่งแต่งตั้งเป็นอาจารย์พิเศษของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สำหรับครูพี่เลี้ยงในสถานศึกษาเครือข่ายของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ไม่มีการสนับสนุนส่งเสริมขวัญกำลังใจการปฏิบัติงานเกี่ยวกับประสบการณ์วิชาชีพครูแต่อย่างใด

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 15 การบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ประเด็นการอำนวยการ

สถาบัน	การอำนวยการ	
	ประเด็น	สาระสำคัญ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ปัจจัยเกื้อหนุน	- ไม่มีปัจจัยเกื้อหนุนที่สนับสนุน และอำนวยความสะดวกให้แก่บุคลากร หรือผู้ปฏิบัติงานประสบการณ์วิชาชีพครู และวิชาปฏิบัติการวิชาชีพครูแต่อย่างใด มีเพียงการเบิกค่าน้ำมันรถให้อาจารย์นิเทศก์คณะฯ สำหรับอาจารย์นิเทศก์ที่จะต้องเดินทางไปนิเทศต่างจังหวัด (จังหวัดระยอง) จะให้ค่าเดินทางตามอัตราที่จ่ายจริงไม่เกิน 1 วัน
ม. ศรีนครินทรวิโรฒ	ปัจจัยเกื้อหนุน	- ปัจจัยเกื้อหนุนที่สนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้แก่บุคลากรในคณะกรรมการฯ หรืออาจารย์นิเทศก์การศึกษาและอาจารย์นิเทศก์เฉพาะ จะเป็นรถตู้ของคณะ ฯ หรือมหาวิทยาลัย แต่สำหรับอาจารย์นิเทศก์ที่ประสงค์จะเดินทางไปนิเทศด้วยตนเอง ก็สามารถเบิกค่าน้ำมันได้ (4 บาทต่อกิโลเมตร)
ม. รามคำแหง	ปัจจัยเกื้อหนุน	- ปัจจัยเกื้อหนุนที่สนับสนุน และอำนวยความสะดวกให้แก่บุคลากร คณะกรรมการ ฯ หรือผู้ปฏิบัติงาน ได้แก่ รถโดยสารของมหาวิทยาลัยรามคำแหง สำหรับการเดินทางไปประชุมเชิงปฏิบัติการเสริมสร้างประสบการณ์วิชาชีพครูนอกสถานที่เท่านั้น ในกรณีที่อาจารย์นิเทศก์เดินทางไปนิเทศด้วยตนเองนั้น จะได้รับค่าตอบแทน (รวมค่าน้ำมัน) ตามระเบียบมหาวิทยาลัยรามคำแหง ว่าด้วยการจ่ายเงินค่าตอบแทนผู้ปฏิบัติงานการฝึกสอนของคณะ ศษ. แก่นักศึกษา พ.ศ. 2548 เมื่อสิ้นภาคเรียนนั้น ๆ
ม. ศิลปากร	ปัจจัยเกื้อหนุน	- ปัจจัยเกื้อหนุนที่สนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้แก่บุคลากรในคณะกรรมการฯ หรืออาจารย์นิเทศก์ ได้แก่ รถตู้ให้กับอาจารย์นิเทศก์เมื่อต้องเดินทางไปตามสถานศึกษาต่าง ๆ หากอาจารย์นิเทศก์ท่านใดประสงค์จะขับรถยนต์ส่วนตัวไปเองก็สามารถเบิกค่าน้ำมันได้เมื่อสิ้นภาคเรียนนั้น ๆ
ม.บูรพา	ปัจจัยเกื้อหนุน	- ปัจจัยเกื้อหนุนที่สนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้แก่บุคลากร จะมีเพียงแต่รถตู้ของคณะ ฯ และสามารถเบิกค่าน้ำมันไปกลับสำหรับการเดินทางไปนิเทศของอาจารย์นิเทศก์คณะ ฯ ในอัตรากิโลเมตรละ 3 บาท

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 15 (ต่อ)

สถาบัน	การอำนวยการ	
	ประเด็น	สาระสำคัญ
ม.เชียงใหม่	ปัจจัยเกื้อหนุน	- ปัจจัยเกื้อหนุนที่สนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้แก่บุคลากร มีเพียงแต่รถตู้เท่านั้น สำหรับอาจารย์นิเทศก์หากประสงค์จะเดินทางไปนิเทศด้วยรถยนต์ส่วนตัวก็สามารถเบิกค่าน้ำมันได้เมื่อสิ้นภาคเรียนนั้น ๆ
ม.ขอนแก่น	ปัจจัยเกื้อหนุน	- ปัจจัยเกื้อหนุนที่สนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้แก่บุคลากรในการปฏิบัติงานนั้น หากอาจารย์นิเทศก์เดินทางไปด้วยตนเอง ทางศูนย์ ฯ จะให้ค่าน้ำมัน และหากเดินทางไปนิเทศต่างจังหวัด ทางศูนย์ ฯ จะจัดเตรียมรถตู้ให้ พร้อมกับเบิกค่าที่พัก ค่าเบี้ยเลี้ยง ตามระเบียบราชการ
ม.ทักษิณ	ปัจจัยเกื้อหนุน	- ปัจจัยเกื้อหนุนที่สนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้แก่บุคลากรหรือผู้ปฏิบัติงาน คือ รถตู้ของคณะศึกษาศาสตร์หรือมหาวิทยาลัยในกรณีที่จะต้องเดินทางเป็นระยะทางที่ไกล หากอาจารย์นิเทศก์เดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัวก็สามารถเบิกค่าน้ำมันได้ตามระเบียบการเบิกจ่ายเงินที่ฝ่ายการเงินและพัสดุ คณะศึกษาศาสตร์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4. การอำนวยการ

ปัจจัยเกื้อหนุนที่สนับสนุน และอำนวยความสะดวกให้แก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาทั้ง 8 แห่ง พบว่า

ตารางที่ 16 สรุปการอำนวยการของแต่ละสถาบันอุดมศึกษา

สถาบันอุดมศึกษา	การอำนวยการ		
	รถตู้	เบิกค่าน้ำมันรถ	เบิกค่าที่พัก
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	√	√	-
ม.ศรีนครินทรวิโรฒ	√	√	-
ม.รามคำแหง	-	√	-
ม.ศิลปากร	√	√	-
ม.บูรพา	√	√	-
ม.เชียงใหม่	√	√	-
ม.ขอนแก่น	√	√	√
ม.ทักษิณ	√	√	-

คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยทักษิณ ได้อำนวยความสะดวกให้แก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานประสบการณ์วิชาชีพครู เช่น รถตู้ของคณะ ฯ หากบุคลากรผู้ปฏิบัติงานท่านใดประสงค์จะเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัวก็สามารถเบิกค่าน้ำมันรถได้

สำหรับมหาวิทยาลัยขอนแก่น นอกจากจะอำนวยความสะดวกให้แก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานประสบการณ์วิชาชีพครูด้วยรถตู้ หรือเบิกค่าน้ำมันรถได้แล้ว ยังสามารถเบิกค่าที่พัก และค่าเบี้ยเลี้ยงได้อีก ในกรณีที่เดินทางไปนิเทศในจังหวัดอื่น ๆ มหาวิทยาลัยรามคำแหงได้จัดรถตู้ของคณะ ฯ ให้กับคณาจารย์ที่ร่วมเดินทางไปสัมมนาเสริมสร้างประสบการณ์วิชาชีพครูนอกสถานที่เท่านั้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 17 การบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ประเด็นการประสานงาน

สถาบัน	การประสานงาน	
	ประเด็น	สาระสำคัญ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	การประสานงานภายในและภายนอก	- การประสานงานภายในคณะฯ จะใช้บันทึกข้อความ และมีการติดประกาศข้อมูลข่าวสารที่บอร์ดประชาสัมพันธ์ สำหรับการประสานงานภายนอกคณะฯ จะใช้จดหมายราชการโดยออกในนามคณบดี และติดต่อประสานกับเครือข่ายสถานศึกษาโดยตรงกับผู้อำนวยการโรงเรียน
	การประสานงานกับนิสิต/นักศึกษา	- การประสานงานกับนิสิต/ นักศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและปฏิบัติการวิชาชีพครูนั้น ทางสำนักงานหลักสูตรและการสอนจะแจกคู่มือให้คำแนะนำ ขั้นตอนต่าง ๆ แก่นิสิต/ นักศึกษา รวมทั้งประกาศข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่นิสิตต้องทราบและปฏิบัติไว้ที่บอร์ดประชาสัมพันธ์ รวมทั้งเว็บไซต์ของคณะครุศาสตร์ http://www.edu.chula.ac.th
ม. ศรีนครินทรวิโรฒ	การประสานงานภายในและภายนอก	- การประสานงานภายในคณะฯหรือมหาวิทยาลัยจะใช้โทรศัพท์ในการติดต่อสื่อสารประสานงานเบื้องต้นและใช้บันทึกข้อความที่ออกโดยคณะ ฯ ต่อไป ส่วนการประสานงานภายนอกมหาวิทยาลัยจะใช้จดหมายราชการ
	การประสานงานกับนิสิต/นักศึกษา	- การประสานงานกับนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์ จะใช้เว็บไซต์ http://edtech.swu.ac.th ซึ่งเป็นเว็บไซต์รายวิชา ศษ.561 การปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์ เว็บไซต์ดังกล่าวจะเป็นสื่อกลางในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ แก่นิสิต/ นักศึกษา เช่น ข่าวประกาศ กระดานสนทนาระหว่างอาจารย์กับนิสิต/ นักศึกษา การแจ้งรายชื่อนิสิต/ นักศึกษา และอาจารย์นิเทศก์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 17 (ต่อ)

สถาบัน	การประสานงาน	
	ประเด็น	สาระสำคัญ
ม. รามคำแหง	การประสานงานภายในและภายนอก	- การประสานงานภายในคณะฯ จะเกี่ยวข้องโดยตรงกับ คณะกรรมการเสริมสร้างประสบการณ์วิชาชีพครู โดยแจ้งข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในที่ประชุม และบันทึกข้อความสำหรับการประสานงานภายนอกคณะฯ จะเกี่ยวข้องโดยตรงกับสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอน และกองยานพาหนะของมหาวิทยาลัยในเรื่องของรถบัส โดยประธานกรรมการ ฯ จะออกจดหมายไปยังหน่วยงานดังกล่าว
	การประสานงานกับนิสิต/นักศึกษา	- การประสานงานกับนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนนั้น ทางคณะกรรมการเสริมสร้างประสบการณ์วิชาชีพครูจะติดประกาศประชาสัมพันธ์ไว้หน้าห้องภาควิชาหลักสูตรและการสอน เช่น การแจ้งขั้นตอนการยื่นแบบเพื่อขอออกฝึกสอน ประกาศรายชื่อนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน และประกาศรายชื่อโรงเรียนที่ออกฝึกสอน เป็นต้น นอกจากนี้ประธานกรรมการฯจะมีเบอร์โทรศัพท์ของหัวหน้านิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนของแต่ละสถานศึกษาในกรณีที่มีธุระเร่งด่วน
ม. ศิลปากร	การประสานงานภายในและภายนอก	- การประสานงานทั้งภายในคณะฯ และภายนอกคณะจะติดต่อสื่อสารในเบื้องต้นอย่างไม่เป็นทางการด้วยวาจา/โทรศัพท์ จากนั้นทางฝ่ายพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพจะออกจดหมายราชการจากคณะ ฯ ลงนามโดยคณบดี
	การประสานงานกับนิสิต/นักศึกษา	- การประสานงานกับนิสิต/ นักศึกษานั้นจะใช้บอร์ดประชาสัมพันธ์ฝึกปฏิบัติการสอนและเว็บไซต์ของคณะศึกษาศาสตร์ http://www.educ.su.ac.th/ การปฐมนิเทศ แจกคู่มือ เอกสารต่าง ๆ รวมทั้งปฏิทินการศึกษาให้นิสิต/ นักศึกษาอันเป็นข้อตกลงร่วมกัน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 17 (ต่อ)

สถาบัน	การประสานงาน	
	ประเด็น	สาระสำคัญ
ม. บูรพา	การประสานงานภายในและภายนอก	- การประสานงานภายในคณะฯ จะใช้เอกสารบันทึกข้อความ และ e-document (ระบบเอกสารสารสนเทศ) ส่วนการประสานงานภายนอกคณะฯ จะใช้จดหมายราชการลงนามโดยคณบดี/รองคณบดีฝ่ายวิชาการ รวมทั้งติดต่อประสานงานโทรศัพท์กับสถานศึกษาต่างๆ ทั้งนี้ทางฝ่ายฝึกสอนและฝึกงานจะมีเบอร์โทรศัพท์ของผู้บริหารทุกสถาบัน
	การประสานงานกับนิสิต/นักศึกษา	- การประสานงานกับนิสิต/ นักศึกษาในเบื้องต้นจะนัดพบประธานนิสิต/ นักศึกษาแต่ละสาขาวิชาเอกก่อน ทั้งนี้ในแต่ละสถานศึกษาจะมีประธานนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอน ทางฝ่ายฝึกสอนฝึกงานจะมีบอร์ดประชาสัมพันธ์ในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติการสอน เช่น ประกาศรายชื่อนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในแต่ละสถานศึกษา ปฏิทินการศึกษาประจำปีของฝ่ายฝึกสอนและฝึกงาน เป็นต้น
ม. เชียงใหม่	การประสานงานภายในและภายนอก	- การประสานงานทั้งภายในและภายนอก คณะฯ จะมีลักษณะของการติดต่อทางโทรศัพท์ การใช้บันทึกข้อความ และจดหมายทางราชการ ทั้งนี้จะมีเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานปฏิบัติงานวิชาชีพครู ช่วยประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ
	การประสานงานกับนิสิต/นักศึกษา	- การประสานงานกับนิสิต/ นักศึกษานั้น จะมีบอร์ดประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานปฏิบัติงานวิชาชีพครู เช่น แจ้งขั้นตอนการปฏิบัติงานวิชาชีพครู แจ้งสถานศึกษาการปฏิบัติงานวิชาชีพครู รวมทั้งส่งข้อมูลข่าวสาร (รายชื่อ) ผ่านอาจารย์ที่ปรึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 17 (ต่อ)

สถาบัน	การประสานงาน	
	ประเด็น	สาระสำคัญ
ม. ขอนแก่น	การประสานงานภายในและภายนอก	- การประสานงานภายในคณะฯ จะติดต่อประสานงานทางโทรศัพท์และใช้ระบบสารสนเทศในเว็บไซต์ http://edoffice.kku.ac.th/ รวมทั้งบันทึกข้อความต่างๆลงนามโดย ผู้อำนวยการศูนย์ ฯ สำหรับการประสานงานภายนอกคณะ ฯ จะใช้โทรศัพท์ และจดหมายราชการลงนามโดยคณบดีหรือผู้อำนวยศูนย์ ฯ
	การประสานงานกับนิสิต/นักศึกษา	- การประสานงานกับนิสิต/ นักศึกษาจะใช้บอร์ดประชาสัมพันธ์ของศูนย์ฯ รวมทั้งใช้เว็บไซต์ http://ednet.kku.ac.th/~ed-ctp/ ในการแจ้งข้อมูลข่าวสารหรือประสานต่าง ๆ
ม. ทักษิณ	การประสานงานภายในและภายนอก	- การประสานงานภายในคณะ ฯ จะติดต่อทางโทรศัพท์ด้วยวาจา หรือบันทึกข้อความกับฝ่ายงานต่าง ๆ ในคณะ ฯ สำหรับการประสานงานภายนอกคณะ ฯ จะใช้โทรศัพท์ด้วยวาจาและจดหมายทางราชการซึ่งลงนามโดยคณบดี
	การประสานงานกับนิสิต/นักศึกษา	- การประสานงานกับนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอน ทางหน่วยฝึกสอนฝึกงานจะแจ้งข้อมูลข่าวสารโดย 1) ติดประกาศที่บอร์ดประชาสัมพันธ์ของภาควิชาหลักสูตรและการสอน และ 2) เว็บไซต์ของคณะศึกษาศาสตร์ http://www.edu.tsu.ac.th รวมทั้งชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ ในช่วงของการปฐมนิเทศ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

5. การประสานงาน

การประสานงาน หรือการติดต่อสื่อสารในการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นไปด้วยความเรียบร้อยนั้น ทางคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาทั้ง 8 แห่ง พบว่า

ตารางที่ 18 สรุปแนวทางการประสานงานของแต่ละสถาบันอุดมศึกษา

สถาบันอุดมศึกษา	การประสานงาน		
	บันทึกข้อความ/ จดหมาย	เว็บไซต์	การประชุม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	√	√	√
ม.ศรีนครินทรวิโรฒ	√	√	√
ม.รามคำแหง	√	-	-
ม.ศิลปากร	√	√	√
ม.บูรพา	√	√	√
ม.เชียงใหม่	√	√	√
ม.ขอนแก่น	√	√	√
ม.ทักษิณ	√	√	√

คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยทักษิณ มีการประสานงานภายในและภายนอกคณะฯ โดยใช้บันทึกข้อความ หรือจดหมายราชการ สำหรับการประสานงานกับนิสิต/ นักศึกษา จะใช้บอร์ดประชาสัมพันธ์ และเว็บไซต์ของคณะฯหรือศูนย์ฯ

นอกจากนี้ ในแต่ละปีการศึกษาทางคณะ ฯ จะมีการประชุมเพื่อประสานงานในการดำเนินการเกี่ยวกับนโยบาย หรือแนวทางปฏิบัติที่สอดคล้องกันระหว่างคณะกรรมการ ฯ ของคณะ อาจารย์นิเทศก์ เจ้าหน้าที่หน่วย/ ฝ่าย/ ศูนย์ ผู้บริหาร/ ผู้ประสานงานสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยง และนิสิต/ นักศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 19 การบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ประเด็นการงบประมาณ

สถาบัน	การงบประมาณ	
	ประเด็น	สาระสำคัญ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	รายรับและรายจ่าย	- งบประมาณที่เป็นรายรับในการดำเนินงานประสบการณ์วิชาชีพครูและปฏิบัติการวิชาชีพครูจะได้รับงบประมาณจากคณะครุศาสตร์ จากนั้นทางสำนักงานหลักสูตรและการสอน และคณะกรรมการฯจะบริหารจัดการงบประมาณด้วยตนเอง สำหรับรายจ่ายในการดำเนินงาน ได้แก่ ค่าเดินทางไปราชการ (นิเทศการปฏิบัติการสอน) และค่าดำเนินการ เช่น ค่าจัดทำเอกสาร คู่มือและการจัดสัมมนาหรือการอบรม - ทั้งนี้งบประมาณที่ได้รับในแต่ละปีการศึกษาจะไม่เพียงพอในการดำเนินงานทางสำนักงานหลักสูตรฯ และคณะกรรมการฯ จะแก้ไขปัญหาโดยจะขอยืมงบประมาณ จากหน่วยงานอื่น เช่น จากภาควิชาต่าง ๆ โดยงวดต่อไปก็จะใช้คืน ซึ่งส่งผลในการของบประมาณในปีต่อไปจะของบประมาณเพิ่มมากขึ้น
ม. ศรีนครินทรวิโรฒ	รายรับและรายจ่าย	- งบประมาณที่รายรับในการดำเนินงานการปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์ จะได้รับจากงบประมาณแผ่นดิน และงบประมาณจากโครงการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 5 ปี) ประมาณร้อยละ 30 เป็นค่าดำเนินงานต่าง ๆ ของส่วนกลาง สำหรับงบประมาณรายจ่ายจะคิดค่าใช้จ่ายเป็นรายบุคคล (นิสิต/ นักศึกษาสอนและฝึกประสบการณ์) ตามหมวดต่าง ๆ ได้แก่ หมวดค่าใช้จ่าย ค่าใช้สอย ค่าตอบแทน และหมวดค่าวัสดุ สำหรับงบประมาณที่ได้รับในแต่ละปีการศึกษานั้น มีความเพียงพอต่อการดำเนินงาน เพราะยังมีรายได้เสริมจากเงินลงทะเบียนมาร่วมสนับสนุนเพิ่มเติมอีกด้วย - ทั้งนี้งบประมาณที่ได้รับในแต่ละปีการศึกษานั้น มีความเพียงพอต่อการดำเนินงาน เพราะยังมีรายได้เสริมจากเงินลงทะเบียนมาร่วมสนับสนุนเพิ่มเติมอีกด้วย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 19 (ต่อ)

สถาบัน	การงบประมาณ	
	ประเด็น	สาระสำคัญ
ม. รามคำแหง	รายรับและรายจ่าย	- งบประมาณสำหรับการดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในแต่ละปีการศึกษาที่เป็นรายรับจะได้รับจากคณะฯ สำหรับรายจ่ายงบประมาณดังกล่าวจะมีค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ได้แก่ 1) ค่าตอบแทนการนิเทศ และ 2) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการเสริมสร้างประสบการณ์วิชาชีพครู - ทั้งนี้งบประมาณที่ได้รับในแต่ละปีการศึกษานั้น มีความเพียงพอต่อการดำเนินงาน
ม.ศิลปากร	รายรับและรายจ่าย	- งบประมาณที่รายรับในการดำเนินการฝึกปฏิบัติการสอนในแต่ละปีการศึกษาจะได้รับจากคณะ ฯ และค่าลงทะเบียนของนิสิต/ นักศึกษา รวมทั้งรายได้พิเศษต่าง ๆ ของคณะ ฯ สำหรับรายจ่ายดังกล่าวจะเบิกจ่ายคือ กิจกรรมการทำโครงการของนักศึกษา จำนวน 900 บาทต่อนักศึกษา 1 คน โครงการเสริมสร้างประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 40,000-50,000 บาท (แบ่งสรรตามวิชาเอก) ค่าน้ำมัน และค่าเบ็ดเตล็ด การดำเนินการจัดสัมมนาของคณะ ฯ จำนวน 1,100 บาท/ นักศึกษา 1 คน - งบประมาณที่ได้รับในแต่ละปีการศึกษาเพียงพอสำหรับการดำเนินงานการฝึกปฏิบัติการสอนและการสัมมนา
ม. บูรพา	รายรับและรายจ่าย	- งบประมาณที่เป็นรายรับสำหรับการดำเนินงานการปฏิบัติการสอนในแต่ละปีการศึกษา จะได้รับจากรายได้ของคณะฯ เป็นหลัก โดยจะได้เป็นเงินก้อนใหญ่ ทั้งนี้จะต้องมีโครงการฯ ประจำปีเสนอไปยังคณะฯก่อน สำหรับรายจ่ายในงบประมาณดังกล่าวได้แก่ 1) ค่าตอบแทนการนิเทศ 2) โครงการดำเนินงานปฐมนิเทศ 3) โครงการสัมมนาผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง และนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอน 4) โครงการระหว่างปฏิบัติการสอน และ 5) โครงการหลังปฏิบัติการสอน - ทั้งนี้งบประมาณที่ได้รับแต่ละปีงบประมาณกับค่าใช้จ่ายต่าง ๆ นั้น มีความเพียงพอต่อการการดำเนินงานดังกล่าว

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 19 (ต่อ)

สถาบัน	การงบประมาณ	
	ประเด็น	สาระสำคัญ
ม.เชียงใหม่	รายรับและรายจ่าย	- งบประมาณที่เป็นรายรับในการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูนั้น จะได้รับจากงบประมาณแผ่นดินโดยคิดจากรายหัวนิสิต/ นักศึกษา และแบ่งงบประมาณเอาไว้ในแผนงาน สำหรับรายจ่ายงบประมาณจะมีเบิกจ่ายหลัก ๆ ได้แก่ ค่าตอบแทนการนิเทศ ค่ายานพาหนะ ค่าอาหารว่าง ค่าสัมมนา และค่าตอบแทนวิทยากร เป็นต้น - ทั้งนี้งบประมาณที่ได้รับแต่ละปีงบประมาณกับค่าใช้จ่ายต่าง ๆ นั้น มีความเพียงพอต่อการการดำเนินงานดังกล่าว
ม.ขอนแก่น	รายรับและรายจ่าย	- งบประมาณในแต่ละปีการศึกษาที่เป็นรายรับจะได้จากงบประมาณจากรายได้ของคณะ ฯ สำหรับรายจ่ายในการดำเนินงาน ฯ จะมีค่าใช้จ่ายดังนี้ การจัดโครงการฯ ค่าตอบแทน ค่าอาหาร ค่าเอกสารวัสดุ ค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ ค่าใช้สอยเบ็ดเตล็ดต่าง ๆ เป็นต้น - ทั้งนี้งบประมาณที่ได้รับในแต่ละปีการศึกษาจะเพียงพอต่อการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู
ม.ทักษิณ	รายรับและรายจ่าย	- งบประมาณที่เป็นรายรับสำหรับการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในแต่ละปีการศึกษาจะมาจากคณะ ฯ โดยได้รับงบประมาณหนึ่งแสนบาทถ้วน จากนั้นทางหน่วยฝึกสอนฝึกงานจะบริหารจัดการงบประมาณ สำหรับรายจ่ายงบประมาณดังกล่าวจะมีการเบิกจ่ายงบประมาณ 2 ประเภท คือ ค่าเดินทางไปราชการ และค่าตอบแทนการนิเทศ - ทั้งนี้งบประมาณที่ได้รับในแต่ละปีการศึกษาจะไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน ซึ่งทางหน่วยฝึกสอนฝึกงานจะดำเนินการของบประมาณจากคณะ ฯ เพิ่มเติมตามความจำเป็น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

6. การงบประมาณ

งบประมาณรายรับและรายจ่าย เพื่อสนับสนุนค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ของการดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาทั้ง 8 แห่ง พบว่า

รายรับสำหรับการดำเนินงานประสบการณ์วิชาชีพครูคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยทักษิณ จะได้รับงบประมาณจากคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์เป็นงบประมาณหลักในการดำเนินงาน สำหรับมหาวิทยาลัยศิลปากร นอกจากจะได้รับงบประมาณจากคณะ ฯ แล้วยังได้รายรับจากค่าลงทะเบียนของนิสิต/ นักศึกษา และรายได้พิเศษต่าง ๆ เพิ่มเติม

รายจ่ายหลัก ๆ สำหรับการดำเนินงานประสบการณ์วิชาชีพครู คือ ค่าดำเนินการโครงการต่าง ๆ การจัดอบรมสัมมนา ค่าตอบแทนการนิเทศ ค่าน้ำมันในการเดินทาง เป็นต้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตอนที่ 3 กระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

ตอนที่ 3 ผลการวิจัยกระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร และการสนนทนากลุ่มเกี่ยวกับกระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยทักษิณ ซึ่งผลการวิจัยแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

3.1 กระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

ผลการวิจัยกระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูจากการวิเคราะห์เอกสารในประเด็นเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู บทบาทผู้นิเทศก์ และการประเมินผล ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 20 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

สถาบัน	การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา	
	รายวิชา	**สาระสำคัญ**
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	วิธีวิทยาการสอน/ นวัตกรรมการสอน (สาขาวิชาเอก)	นิสิต/ นักศึกษาจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ สังเกตการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนสาธิตฯ ฝึกทำสื่อการสอน และฝึกปฏิบัติทดลองสอนตามสาขาวิชาเอกในโรงเรียนสาธิต ฯ รายวิชาดังกล่าวแต่ละสาขาวิชาเอกจะเป็นผู้กำหนดรายละเอียดการจัดการเรียนการสอน วัดผลและประเมินผลตามสาขาวิชาเอก
ม.ศรีนครินทรวิโรฒ	ปฏิบัติการสอน (สาขาวิชาเอก)	นิสิต/ นักศึกษาจะได้สังเกตการจัดการเรียนการสอน และฝึกทดลองสอนที่โรงเรียนสาธิต มศว.ทั้งนี้รายวิชาดังกล่าวแต่ละสาขาวิชาเอกจะเป็นผู้กำหนดรายละเอียดการจัดการเรียนการสอน การประเมินผลตามวิชาเอก
ม.รามคำแหง	พฤติกรรมการสอน 1 และ 2 (สาขาวิชาเอก)	รายวิชาที่แต่ละสาขาวิชาเอกจะเป็นผู้กำหนดรายละเอียดการจัดการเรียนการสอนเอง โดยทางปฏิบัติรายวิชาดังกล่าวนิสิต/ นักศึกษาจะได้ฝึกปฏิบัติการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การทดลองสอนในชั้นเรียนกับเพื่อนนิสิต/ นักศึกษา การฝึกทำสื่อการสอน เป็นต้น
ม.ศิลปากร	การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	รายวิชาที่นิสิต/ นักศึกษาร่วมสังเกตและร่วมปฏิบัติงานกับบุคลากรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์วิชาชีพครูในการจัดการเรียนรู้ งานส่งเสริมการเรียนรู้ งานธุรการในโรงเรียน งานปกครองและกิจกรรมนักเรียน โดยเน้นการฝึกประสบการณ์ตามสาขาวิชาเอกเป็นสำคัญ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 20 (ต่อ)

สถาบัน	การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา	
	รายวิชา	**สาระสำคัญ**
ม.บูรพา	ประสบการณ์วิชาชีพครู 1	ฟังการบรรยายจากวิทยากรเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ศึกษาและสังเกตการจัดชั้นเรียนและการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน รวมทั้งศึกษาสังเกตพฤติกรรมของครูและพฤติกรรมนักเรียน นอกจากนี้ นิสิต/นักศึกษาต้องสัมมนาสรุปผลการศึกษา โดยจัดทำแฟ้มสะสมงาน
	ประสบการณ์วิชาชีพครู 2	ฝึกปฏิบัติเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การทดลองสอนภายในกลุ่มและการฝึกปฏิบัติงานในโรงเรียน จำนวน 4 ครั้ง ได้แก่ การสังเกตการการสอนในชั้นเรียน การปกครองในชั้นเรียน การตรวจแบบฝึกหัด งานธุรการในชั้นเรียน การทำสื่อการสอน การเตรียมบทเรียนและทดลองสอน รวมสัมมนาการฝึกปฏิบัติงานในโรงเรียน
ม.เชียงใหม่	การเตรียมปฏิบัติงานวิชาชีพครู	ฝึกปฏิบัติงานงานผู้ช่วยสอน (20-22 ชั่วโมง) ได้แก่ การสังเกตการสอน เยี่ยมชมสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ฝึกควบคุมชั้นเรียน ตรวจงาน เตรียมห้องปฏิบัติการ ศึกษาหลักสูตร และงานข้อสอบ งานอื่นที่เกี่ยวข้อง (20-23 ชั่วโมง) ได้แก่ งานบริหาร งานพัฒนาและสนับสนุนนักเรียน และงานกิจกรรมในโรงเรียน
ม.ขอนแก่น	ประสบการณ์วิชาชีพครู 1	ฝึกงานเบื้องต้นในโรงเรียนเกี่ยวกับงานประจำชั้น งานธุรการ งานกิจการและสวัสดิการนักเรียน งานพัฒนาสังคม ประชุมปฏิบัติการสรุป และประเมินผลการฝึกงานภายใต้การแนะนำและควบคุมของอาจารย์
	ประสบการณ์วิชาชีพครู 2	ฝึกประสบการณ์แนะแนวและให้คำปรึกษาในโรงเรียภายใต้การนิเทศ การศึกษานักเรียนเป็นรายกรณี การช่วยเหลือนักเรียน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการให้คำปรึกษา
	ประสบการณ์วิชาชีพครู 3	การสัมมนาเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีหรือหลักการใหม่ ๆ ตลอดจนประเด็นปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาที่กำลังอยู่ในความสนใจ โดยศึกษาบริบทของโรงเรียนที่จะปฏิบัติการสอน การออกแบบการจัดการเรียนรู้ และการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งทดลองสอนในสถานศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 20 (ต่อ)

สถาบัน	การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา	
	รายวิชา	**สาระสำคัญ**
ม. ทักษิณ	ประสบการณ์วิชาชีพครู	ศึกษาการจัดการศึกษาในสถานศึกษา สังเกตพฤติกรรมการเรียนการสอน ธรรมชาติของผู้เรียน ฝึกปฏิบัติงานในหน้าที่ครู นอกจากนี้ นิสิต/ นักศึกษาจะฟังการบรรยายและอภิปรายในหัวข้อการจัดการในสถานศึกษา พฤติกรรมการเรียนการสอน ธรรมชาติของผู้เรียน และงานในหน้าที่ครู จากนั้นนิสิต/ นักศึกษาจะต้องศึกษางานและฝึกปฏิบัติงานในหน้าที่ครูในสถานศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา รวมทั้งนำเสนอการศึกษางานต่าง ๆ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากตารางที่ 20 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยทักษิณ พบว่ามีประเด็นต่าง ๆ ที่มีความเหมือน และความแตกต่างกันดังต่อไปนี้

ตารางที่ 21 สรุปประเด็นประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

สถาบันอุดมศึกษา	ประเด็นประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา						
	สังเกตการสอน	ทดลองสอน	ศึกษางานธุรการ	ศึกษางานปกครอง	ศึกษางานแนะแนว	กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	การสัมมนา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	√	√	-	-	-	-	-
ม.ศรีนครินทรวิโรฒ	√	√	-	-	-	-	-
ม.รามคำแหง	-	√	-	-	-	-	-
ม.ศิลปากร	√	√	√	√	-	-	-
ม.บูรพา	√	√	√	√	-	-	√
ม.เชียงใหม่	√	√	√	√	-	-	-
ม.ขอนแก่น	√	√	√	√	√	√	√
ม.ทักษิณ	√	√	-	-	-	-	-

ประสบการณ์วิชาชีพครูที่จัดให้นิสิต/ นักศึกษาก่อนออกปฏิบัติการสอนของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่ามีการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูให้กับนิสิต/ นักศึกษาก่อนออกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในลักษณะที่แต่ละสาขาวิชาเอกจะดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูตามแต่ละวิชาเอกนั้น ๆ ดังนี้ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีรายวิชาวิทยาการสอน/ นวัตกรรมการสอน (ตามวิชาเอก) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีรายวิชาปฏิบัติการสอน (ตามวิชาเอก) รายวิชาดังกล่าวมุ่งเน้นให้นิสิต/ นักศึกษาเตรียมความพร้อมก่อนออกฝึกปฏิบัติการสอน โดยสังเกตการจัดการเรียนการสอนและฝึกทดลองสอนตามสาขาวิชาเอกในชั้นเรียนในโรงเรียนสาธิตฯ

มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีรายวิชาพฤติกรรมการสอน 1 และ 2 (ตามวิชาเอก) รายวิชาดังกล่าวมุ่งเน้นให้นิสิต/ นักศึกษาได้ฝึกทดลองสอนในห้องเรียนกับกลุ่มนิสิต/ นักศึกษาเท่านั้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยบูรพา และมหาวิทยาลัยทักษิณ พบว่ามีการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูให้กับนิสิต/ นักศึกษาก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ในรายวิชาประสบการณ์วิชาชีพครู 1, 2 และประสบการณ์วิชาชีพครู ตามลำดับ รายวิชาดังกล่าวมุ่งเน้นให้นิสิต/ นักศึกษาได้สังเกตการจัดการเรียนการสอน ฝึกทดลองสอน ศึกษางานธุรการ งานปกครอง รวมทั้งรับฟังการบรรยายจากวิทยากร และเข้าร่วมสัมมนา

สำหรับมหาวิทยาลัยศิลปากร และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูให้กับนิสิต/ นักศึกษาก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในรายวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และการเตรียมปฏิบัติงานวิชาชีพครู ตามลำดับ รายวิชาดังกล่าวนิสิต/ นักศึกษาได้สังเกตการจัดการเรียนการสอน ฝึกทดลองสอน เรียนรู้งานงานธุรการ และงานปกครอง

นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้จัดประสบการณ์วิชาชีพครูให้กับนิสิต/ นักศึกษาก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ในรายวิชา ประสบการณ์วิชาชีพครู 1, 2 และ 3 นอกจากที่นิสิต/ นักศึกษา จะได้สังเกตการจัดการเรียนการสอน ฝึกทดลองสอน และเรียนรู้งานธุรการ งานปกครอง และต้องเข้าร่วมสัมมนาแล้ว นิสิต/นักศึกษาได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติงานแนะแนว การศึกษานักเรียนเป็นรายกรณี การช่วยเหลือนักเรียน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการให้คำปรึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 22 การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

สถาบัน	การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา	
	รายวิชา	**สาระสำคัญ**
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ประสบการณ์วิชาชีพครู (ครั้งที่ 1) และปฏบัติการวิชาชีพครู (ครั้งที่ 2)	การบูรณาการความรู้ในการจัดแผนการเรียนรู้และจัดกระบวนการเรียนรู้โดยสื่อ นวัตกรรม เทคนิค และยุทธวิธีการเรียนรู้ในวิชาเฉพาะหรือวิชาเอกได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้และผู้เรียน การจดบันทึกและรายงานผลการจัดการเรียนรู้ การทำวิจัยในชั้นเรียน การมีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรไปใช้ หรือการจัดกิจกรรมทางวิชาการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ รวมทั้งการปฏิบัติงานครูด้านต่าง ๆ ที่ไม่ใช่การสอนโดยตรง (งานอื่น ๆ) เช่น งานกิจการนักเรียน งานปกครอง งานธุรการ งานประชาสัมพันธ์ งานทะเบียน งานประจำชั้น นิสิต/ นักศึกษาต้องปฏิบัติการสอนไม่น้อยกว่า 7-10 ชั่วโมง/สัปดาห์ รวมทั้งต้องฝึกปฏิบัติงานอื่น ๆ อีก 5 ชั่วโมง/สัปดาห์ รวมทั้งเข้าร่วมสัมมนาการศึกษาตามสาขาวิชาเอก สัปดาห์เว้นสัปดาห์
ม.ศรีนครินทรวิโรฒ	การปฏิบัติการสอน และฝึกประสบการณ์ (1 ปีการศึกษา)	การปฏิบัติการสอนในชั้นเรียน การวิจัยในชั้นเรียน การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา งานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน งานบริการของโรงเรียน ศึกษาและบริการชุมชน รวมทั้งงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย นิสิต/ นักศึกษาต้องมีปฏิบัติการสอนไม่น้อยกว่า 8-10 คาบ/ สัปดาห์ รวมทั้งต้องเข้าสัมมนาระหว่างการปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์ 1 ครั้ง และสัมมนาหลังการปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์อีก 1 ครั้ง (ภาคต้นและภาคปลาย)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 22 (ต่อ)

สถาบัน	การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา	
	รายวิชา	**สาระสำคัญ**
ม.รามคำแหง	การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 1	การฝึกภาคสนามในโรงเรียน โดยปฏิบัติการสอน การจัดกิจกรรมและฝึกงานธุรการในโรงเรียน การทำโครงการ พัฒนาบุคลิกภาพการเป็นครู และสร้างเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู นิสิต/ นักศึกษาต้องมีปฏิบัติการสอนไม่น้อยกว่า 8-10 คาบ/ สัปดาห์ และเข้าร่วมสัมมนาการสอน 1 เป็นประจำทุกสัปดาห์
	การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 2	การฝึกภาคสนามในโรงเรียน โดยปฏิบัติการสอน การจัดกิจกรรม และฝึกงานธุรการในโรงเรียน การจัดทำโครงการพัฒนาบุคลิกภาพการเป็นครู และฝึกทำวิจัยในชั้นเรียน นิสิต/ นักศึกษาต้องมีปฏิบัติการสอนไม่น้อยกว่า 8-10 คาบ/สัปดาห์ และเข้าร่วมสัมมนาการสอน 2 เป็นประจำทุกสัปดาห์
ม.ศิลปากร	การฝึกปฏิบัติการสอน 1 และการฝึกปฏิบัติการสอน 2	การฝึกปฏิบัติการสอนในวิชาเฉพาะในสถานศึกษา พัฒนาทักษะในการปฏิบัติงานสอน งานธุรการ งานกิจการนักเรียน งานพัฒนาเองและสังคม จัดทำโครงการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพครู และทำวิจัยในชั้นเรียน นิสิต/ นักศึกษาต้องปฏิบัติการสอนไม่น้อยกว่า 8-10 คาบ/สัปดาห์ รวมทั้งต้องเข้าร่วมสัมมนาระหว่าง และหลังการฝึกปฏิบัติการสอน (สัมมนารวมและสัมมนากลุ่มย่อย)
ม.บูรพา	ปฏิบัติการสอน 1 และ ปฏิบัติการสอน 2 ในสถานศึกษา	ปฏิบัติการสอนในสาขาวิชาเอก ปฏิบัติงานในหน้าที่ครู เช่น งานธุรการในชั้นเรียน งานพัฒนานักเรียน งานหน้าที่กิจกรรมนักเรียน เช่น กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมเกี่ยวกับกีฬาและนันทนาการ งานวิจัยในชั้นเรียน นิสิต/ นักศึกษาต้องมีปฏิบัติการสอนไม่น้อยกว่า 8-12 คาบ/สัปดาห์ รวมทั้งต้องเข้าร่วมสัมมนาระหว่างและหลังการปฏิบัติการสอน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 22 (ต่อ)

สถาบัน	การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา	
	รายวิชา	**สาระสำคัญ**
ม.เชียงใหม่	การปฏิบัติงานวิชาชีพ 1	- การปฏิบัติงานสอน ได้แก่ 1) การจัดเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ 2) การดำเนินกิจกรรมตามแผนการเรียนรู้ และ 3) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ทั้งนี้นิสิต/ นักศึกษาจะต้องมีจำนวนชั่วโมงปฏิบัติงานสอนไม่น้อยกว่า 9-12 ชั่วโมง/ สัปดาห์ และการปฏิบัติงานอื่นนอกเหนือจากงานสอน ได้แก่ 1) งานวิชาการ 2) งานพัฒนาและสนับสนุนนักศึกษา 3) งาน/ กิจกรรมของสถานศึกษาที่จัดขึ้น และ 4) งานอื่น ๆ รวมทั้งเข้าร่วมสัมมนาเดือนละ 1 ครั้ง
	การปฏิบัติงานวิชาชีพ 2	- การปฏิบัติงานสอน ปฏิบัติงาน และปฏิบัติตน เช่นเดียวกับการปฏิบัติงานวิชาชีพครู 1 แต่นิสิต/ นักศึกษาจะต้องทำวิจัยในชั้นเรียน 1 เล่ม นอกจากนี้ นักศึกษาต้องเข้าร่วมสัมมนาระหว่างปฏิบัติงานวิชาชีพครู อย่างน้อยภาคการศึกษาละ 1 ครั้ง และพบอาจารย์นิเทศก์ประจำสาขา เดือนละ 1 ครั้ง
ม.ขอนแก่น	การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1	การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะไม่น้อยกว่า 10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และการปฏิบัติงานอื่นๆ ในสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ได้แก่ งานปกครองนักเรียน งานวัดผล โครงงานทางวิชาการ งานแนะแนว และงานอื่นๆ นอกจากนี้ นิสิต/ นักศึกษาต้องเข้าสัมมนาและสะท้อนผลระหว่างการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา
	การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 2	การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และทำวิจัยในชั้นเรียน จำนวน 1 เรื่อง นอกจากนี้ นิสิต/ นักศึกษาต้องเข้าสัมมนาและสะท้อนผลระหว่างการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 22 (ต่อ)

สถาบัน	การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา	
	รายวิชา	**สาระสำคัญ**
ม.ทักษิณ	การฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา (1 ปีการศึกษา)	ปฏิบัติการสอนในรายวิชาเอกสัปดาห์ละ 6-12 คาบ ปฏิบัติงานบทบาทหน้าที่ครู ปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน ศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล บูรณาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สัมมนาระหว่างปฏิบัติการสอน ภาคเรียนที่ 1 จำนวน 2 ครั้ง และภาคเรียนที่ 2 จำนวน 1 ครั้ง รวมทั้งสัมมนาหลังสิ้นสุดปฏิบัติการสอน โดยสัมมนาในหัวข้อประเด็นที่น่าสนใจในการจัดการศึกษาและแนวโน้มการจัดการศึกษาในอนาคต

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากตารางที่ 22 การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยทักษิณ พบว่า มีขอบข่ายภาระงานที่นิสิต/ นักศึกษาต้องปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ที่มีลักษณะคล้ายคลึง ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 23 สรุปประเด็นการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

สถาบันอุดมศึกษา	การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา				
	ปฏิบัติการสอน	ปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน		ปฏิบัติงานด้านอื่น ๆ	ประชุมสัมมนา
		ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2		
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	√	√	√	√	√
ม.ศรีนครินทรวิโรฒ	√	√	√	√	√
ม.รามคำแหง	√	-	√	√	√
ม.ศิลปากร	√	√	√	√	√
ม.บูรพา	√	√	√	√	√
ม.เชียงใหม่	√	-	√	√	√
ม.ขอนแก่น	√	-	√	√	√
ม.ทักษิณ	√	√	√	√	√

ขอบข่ายภาระงานที่นิสิต/ นักศึกษาต้องปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาทั้ง 8 แห่ง พบว่าโดยภาพรวมมีขอบข่ายภาระงานลักษณะคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ

1) การปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนประมาณ 8-10 คาบ/ สัปดาห์

2) การทำวิจัยในชั้นเรียน

ข้อสังเกตเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาทั้ง 8 แห่ง พบว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยศิลปากร ทำวิจัยในชั้นเรียนทั้ง 2 ภาคเรียน ภาคเรียนละ 1 เรื่อง สำหรับมหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ทำวิจัยในชั้นเรียนในภาคเรียนที่ 2

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

(ภาคปลาย) เพียง 1 เรื่อง นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยบูรพา และมหาวิทยาลัยทักษิณ ทำวิจัยในชั้นเรียนทั้ง 2 ภาคเรียน เพียง 1 เรื่อง โดยทำวิจัยในชั้นเรียนแบบต่อเนื่อง กล่าวคือภาคเรียนที่ 1 (ภาคต้น) นิสิต/ นักศึกษาทำโครงร่างงานวิจัยพร้อมทั้งสร้างเครื่องมือ และในภาคเรียนที่ 2 (ภาคปลาย) จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลหรือทดลอง และรายงานผลการวิจัยในชั้นเรียน

3) ปฏิบัติงานด้านอื่น ๆ ได้แก่ งานประจำชั้น งานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน งานปกครอง งานธุรการ งานทะเบียน เป็นต้น

4) สำหรับการสัมมนาการปฏิบัติการสอนของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาทั้ง 8 แห่ง มีการจัดสัมมนาการปฏิบัติการสอนระหว่างและหลังปฏิบัติการสอน นิสิต/ นักศึกษาต้องเข้าร่วมสัมมนาการสอนกับทางคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ หรือตามสาขาวิชาเอก ตามปฏิทินกำหนดการในแต่ละภาคการศึกษาโดยไม่นับหน่วยกิตการเรียน ยกเว้น มหาวิทยาลัยรามคำแหง การสัมมนาการปฏิบัติการสอนเป็นรายวิชาที่มีจำนวนหน่วยกิต คือ สัมมนาการสอน 1 จำนวน 2 หน่วยกิต และสัมมนาการสอน 2 จำนวน 1 หน่วยกิต

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 24 การประเมินผล

สถาบัน	การประเมินผล	
	ประเด็น	**สาระสำคัญ**
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	การประเมินผล	การประเมินผลประสบการณ์วิชาชีพครู (ครั้งที่ 1) และปฏิบัติการวิชาชีพครู (ครั้งที่ 2) จะประเมินผล 3 ด้าน ดังนี้ - ด้านที่ 1 การวัดและประเมินด้านทักษะ (ร้อยละ 50) พิจารณาทักษะ การบูรณาการความรู้ทั้งหมดมาใช้ในการปฏิบัติการสอน การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดกระบวนการเรียนรู้ การเลือกใช้การผลิตสื่อและนวัตกรรมที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ การใช้เทคนิคและยุทธวิธีในการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียน การนำผลประเมินมาพัฒนาการจัดการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การบันทึกและรายงานผลการจัดการเรียนรู้ และการสัมมนาทางการศึกษา - ด้านที่ 2 การวัดและประเมินด้านสมรรถนะ (ร้อยละ 25) พิจารณาความสามารถ ในการจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาเฉพาะ ความสามารถในการประเมินปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน ความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนและความสามารถในการทำรายงานผลการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาผู้เรียน - ด้านที่ 3 การวัดและประเมินผลด้านลักษณะครูที่ดี (ร้อยละ 25) พิจารณาความประพฤติ ในการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพครูและยึดมั่นในจรรยาบรรณของวิชาชีพทั้ง 5 ด้าน คือ จรรยาบรรณต่อตนเอง จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ และจรรยาบรรณต่อสังคม
	ระดับคะแนน (เกรด)	ระดับคะแนน(เกรด) คือ A (3.6-4.0) B+ (3.1-3.5) B (2.6-3.0) C+ (2.1-2.5) C (1.6-2.0) D+ (1.1-1.5) D (1.0) และ F (น้อยกว่า 1.0) โดยประเมินผลเป็นรายภาค และให้ระดับคะแนน (เกรด) ในแต่ละภาคการศึกษา
	ผู้ประเมินผล	ผู้ประเมินผล คือ อาจารย์นิเทศก์โรงเรียน และอาจารย์นิเทศก์คณะครุศาสตร์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 24 (ต่อ)

สถาบัน	การประเมินผล	
	ประเด็น	**สาระสำคัญ**
ม. ศรีนครินทรวิโรฒ	การประเมินผล	การประเมินผลการปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์ (1 ปีการศึกษา) จะะประเมินผล 3 ด้าน ดังนี้ - ด้านที่ 1 การพัฒนาผู้เรียน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาเฉพาะ ประเมิน ปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน การทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียน และสามารถจัดทำรายงานผลการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียน การปฏิบัติตนที่เหมาะสมกับความเป็นครู - ด้านที่ 2 การปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์ ได้แก่ บุคลิกภาพทั่วไป ความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน การเตรียมการจัดการเรียนรู้ การสอนและการใช้สื่อการเรียนรู้ และการควบคุมชั้นเรียนและกิจกรรมอื่น ๆ - ด้านที่ 3 คุณภาพการวิจัยในชั้นเรียน ได้แก่ การประเมินกระบวนการปฏิบัติงานวิจัย และการประเมินผลงานวิจัย
	ระดับคะแนน (เกรด)	- สำหรับภาคเรียนที่ 1 เก็บคะแนน 700 คะแนน จากการนิเทศของอาจารย์ 4 ฝ่าย ๆ ละ 100 คะแนน (ผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์นิเทศก์การศึกษา อาจารย์นิเทศก์วิชาเฉพาะ อาจารย์นิเทศก์ประจำโรงเรียน) และคะแนนจากงานวิจัยในชั้นเรียนจากอาจารย์นิเทศ 3 ฝ่าย ฝ่ายละ 100 คะแนน (อาจารย์นิเทศก์การศึกษา อาจารย์นิเทศก์วิชาเฉพาะ อาจารย์นิเทศก์ประจำโรงเรียน) - สำหรับภาคเรียนที่ 2 เก็บคะแนนเช่นเดียวกับภาคเรียนที่ 1 ทั้งนี้การตัดสินผล จะนำคะแนนจากภาคเรียนที่ 1-2 มาเฉลี่ยคะแนนแบบถ่วงน้ำหนัก ระดับคะแนน (เกรด) คือ A (80%ขึ้นไป) B+ (75-79%) B (70-74%) C+ (65-69%) C (60-64%) D+ (55-59%) D (50-59%) และ E (ต่ำกว่า 50%) โดยประเมินผลเป็นรายปีและให้ระดับคะแนน (เกรด) เป็นปีการศึกษา
	ผู้ประเมินผล	ผู้ประเมินผล คือ ผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์นิเทศก์การศึกษา อาจารย์นิเทศก์นิเทศวิชาเฉพาะ และอาจารย์นิเทศก์ประจำโรงเรียน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 24 (ต่อ)

สถาบัน	การประเมินผล	
	ประเด็น	**สาระสำคัญ**
ม.รามคำแหง	การประเมินผล	การประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 1 และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 2 จะประเมินผล 2 ด้าน คือ - ด้านที่ 1 ด้านคุณลักษณะของการเป็นครูและการสอน ได้แก่ บุคลิกภาพ ความคิดริเริ่ม ความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ การเตรียมการสอน ความรู้ในเนื้อหาวิชา ลักษณะการสอน และการควบคุมชั้นเรียน - ด้านที่ 2 ประเมินผลด้านคุณภาพในการจัดกิจกรรมพิเศษ
	ระดับคะแนน (เกรด)	ระดับคะแนน (เกรด) คือ เกรด G หมายถึง มีคะแนนเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป เกรด P หมายถึง มีคะแนนเฉลี่ย 2.00–2.99 และเกรด F หมายถึง ต่ำกว่า 2.00 โดยประเมินผลเป็นรายภาค และให้ระดับคะแนน (เกรด) ในแต่ละภาคการศึกษา
	ผู้ประเมินผล	ผู้ประเมินผล คือ อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียน และอาจารย์ฝ่ายมหาวิทยาลัย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 24 (ต่อ)

สถาบัน	การประเมินผล	
	ประเด็น	**สาระสำคัญ**
ม. ศิลปากร	การประเมินผล	การประเมินผลการฝึกปฏิบัติการสอน 1 และการฝึกปฏิบัติการสอน 2 จะประเมินผล 4 ด้าน ดังนี้ - ด้านที่ 1 งานสอน ได้แก่ การวิเคราะห์หลักสูตร การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การปฏิบัติการสอนในชั้นเรียน การสอบสอน และการสัมมนา - ด้านที่ 2 งานวิจัยในชั้นเรียน ได้แก่ ประโยชน์ ความถูกต้องครบถ้วนและความคิดสร้างสรรค์ - ด้านที่ 3 การพัฒนาตน ได้แก่ บุคลิกภาพ พฤติกรรมด้านสังคม และคุณธรรมจริยธรรม - ด้านที่ 4 งานพัฒนาสถานศึกษาและชุมชน ได้แก่ งานธุรการ งานปกครอง งานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และงานกิจกรรมพัฒนาสถานศึกษา/ ชุมชน
	ระดับคะแนน (เกรด)	ระดับคะแนน (เกรด) คือ A (85 คะแนนขึ้นไป) B+ (80-84 คะแนน) B (77-79 คะแนน) C+ (70-74 คะแนน) C (65-69 คะแนน) D+ (60-64 คะแนน) D (55-59 คะแนน) และ F (54 คะแนนลงมา) โดยประเมินผลเป็นรายภาค และให้ระดับคะแนน (เกรด) ในแต่ละภาคการศึกษา
	ผู้ประเมินผล	ผู้ประเมินผล ได้แก่ ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 24 (ต่อ)

สถาบัน	การประเมินผล	
	ประเด็น	**สาระสำคัญ**
ม. บูรพา	การประเมินผล	การประเมินผลปฏิบัติการสอน 1 และปฏิบัติการสอน 2 จะประเมินผล 3 ด้าน คือ - ด้านที่ 1 การสอน ได้แก่ การเตรียมการสอน การดำเนินการสอน การปกครองชั้นเรียน - ด้านที่ 2 การวิจัยในชั้นเรียน ได้แก่ โครงร่างการวิจัยในชั้นเรียน และคุณภาพรายงานการวิจัยในชั้นเรียน - ด้านที่ 3 การปฏิบัติงานพิเศษ ได้แก่ การให้ความร่วมมือ การริเริ่ม ความเป็นผู้นำ ความรับผิดชอบ การเสียสละ มนุษยสัมพันธ์ ความสม่ำเสมอ และผลงาน - ด้านที่ 4 บุคลิกภาพ ความประพฤติ จรรยามารยาท และวินัยตามระเบียบประเพณีครู
	ระดับคะแนน (เกรด)	ระดับคะแนน (เกรด) คือ A (3.76-4.00) B+ (3.26-3.75) B (2.76-3.25) C+ (2.26-2.75) C (1.76-2.25) D+ (1.26-1.75) D (0.76-1.25) และ F (0-0.75) โดยประเมินผลเป็นรายภาค และให้ระดับคะแนน (เกรด) ในแต่ละภาคการศึกษา
	ผู้ประเมินผล	ผู้ประเมินผล ได้แก่ อาจารย์นิเทศก์มหาวิทยาลัย อาจารย์พี่เลี้ยง และคณะกรรมการของสถานศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 24 (ต่อ)

สถาบัน	การประเมินผล	
	ประเด็น	**สาระสำคัญ**
ม. เชียงใหม่	การประเมินผล	การประเมินผล ปฏิบัติงานวิชาชีพ 1 และการปฏิบัติงานวิชาชีพ 2 จะประเมินผล 4 ด้าน ดังนี้ - ด้านที่ 1 ด้านการเตรียมการสอน - ด้านที่ 2 การดำเนินการสอน - ด้านที่ 3 คุณลักษณะความเป็นครู - ด้านที่ 4 วิจัยในชั้นเรียน
	ระดับคะแนน (เกรด)	ระดับคะแนน (เกรด) คือ A (85 คะแนนขึ้นไป) B+ (80-84 คะแนน) B (77-79 คะแนน) C+ (70-74 คะแนน) C (65-69 คะแนน) D+ (60-64 คะแนน) D (55-59 คะแนน) และ F (54 คะแนนลงมา) โดยให้ระดับคะแนน (เกรด) ในแต่ละภาคการศึกษาเป็นการประเมินผลรายภาค
	ผู้ประเมินผล	ผู้ประเมินผล ได้แก่ อาจารย์นิเทศก์ และครูพี่เลี้ยง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 24 (ต่อ)

สถาบัน	การประเมินผล	
	ประเด็น	**สาระสำคัญ**
ม. ขอนแก่น	การประเมินผล	การประเมินผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1 และการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 2 จะประเมินผล 4 ด้าน - ด้านที่ 1 การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน ได้แก่ การวางแผน/การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ การดำเนินการจัดการเรียนรู้ การประเมินตนเองด้านการจัดการเรียนรู้ และการจัดการชั้นเรียน - ด้านที่ 2 คุณลักษณะความเป็นครู แบ่งเป็น 2 มาตรฐาน คือ 1) มาตรฐานการปฏิบัติงาน ได้แก่ การปฏิบัติงานในหน้าที่ครูประจำชั้น การปฏิบัติกิจกรรมโดยคำนึงถึงผู้เรียน มุ่งพัฒนาผู้เรียน พัฒนาสื่อ/ แหล่งเรียนรู้ จัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผลถาวร ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษา/ ชุมชน ใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา และสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์ 2) มาตรฐานการปฏิบัติตน/ จรรยาบรรณวิชาชีพ ได้แก่ จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ ผู้บริหาร ผู้ร่วมประกอบอาชีพ และจรรยาบรรณต่อสังคม - ด้านที่ 3 การปฏิบัติงานกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงานวิชาการ ได้แก่ งานกิจการนักเรียน งานพัฒนาผู้เรียน งานโครงงานทางวิชาการ และงานอื่น ๆ - ด้านที่ 4 การประเมินงานวิจัยในชั้นเรียน ได้แก่ เค้าโครงงานวิจัย ความสม่ำเสมอและความพยายาม การนำเสนอ และรูปเล่ม
	ระดับคะแนน (เกรด)	ระดับคะแนน (เกรด) คือ A (85 คะแนนขึ้นไป) B+ (80-84 คะแนน) B (75-79 คะแนน) C+ (70-74 คะแนน) C (65-69คะแนน) D+ (60-64 คะแนน) D (55-59 คะแนน) และ F (น้อยกว่า 55) โดยประเมินผลเป็นรายภาค และให้ระดับคะแนน (เกรด) ในแต่ละภาคการศึกษา
	ผู้ประเมินผล	ผู้ประเมินผล ได้แก่ อาจารย์นิเทศก์สาขาวิชาเฉพาะ อาจารย์นิเทศก์ทั่วไป ครูพี่เลี้ยงประจำวิชา ครูพี่เลี้ยงประจำชั้น และคณะกรรมการบริหารรายวิชา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 24 (ต่อ)

สถาบัน	การประเมินผล	
	ประเด็น	**สาระสำคัญ**
ม.ทักษิณ	การประเมินผล	การประเมินผล การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา (1 ปีการศึกษา) จะประเมินผล 4 ด้าน ดังนี้ 1) การเตรียมการสอน และการสอน 2) คุณลักษณะความเป็นครู 3) การปฏิบัติงานและปฏิบัติตน 4) การทำวิจัยในชั้นเรียน
	ระดับคะแนน (เกรด)	การประเมินผลแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ในภาคต้น มุ่งประเมินความก้าวหน้า (formative evaluation) ส่วนการประเมินระยะที่ 2 ในภาคปลาย มุ่งประเมินสรุปผล (summative evaluation) ทั้งนี้ให้นำหลักฐาน และผลคะแนนประเมินเฉลี่ยจากระยะที่ 1 และระยะที่ 2 มาใช้พิจารณาประเมินเพื่อให้ค่าระดับขั้น (เกรด) ในภาคเรียนปลายเพียงครั้งเดียว ส่วนภาคเรียนต้นให้ค่าระดับขั้น IP (In Progress) สำหรับระดับคะแนน (เกรด) คือ A (85 คะแนนขึ้นไป) B+ (80-84 คะแนน) B (75-79 คะแนน) C+ (70-74 คะแนน) C (65-69 คะแนน) D+ (60-64 คะแนน) D (55-59 คะแนน) และ F (น้อยกว่า 55) โดยประเมินผลเป็นรายภาคให้ระดับคะแนน (เกรด) เป็นปีการศึกษา
	ผู้ประเมินผล	ผู้ประเมินผล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์วิชาเอก และอาจารย์นิเทศก์วิชาชีพครู

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากตาราง 20 การประเมินผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนิสิต/ นักศึกษา คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยทักษิณ พบว่ามีสาระสำคัญของการประเมินผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่มีลักษณะคล้ายคลึงและแตกต่างกัน ดังต่อไปนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 25 สรุปประเด็นการประเมินผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

สถาบันอุดมศึกษา	ประเด็นการประเมินผล				การตัดสินผล		ผู้ประเมินผล			
	การสอน	การวิจัย ฯ	งานครูทั่วไป	การปฏิบัติตน	รายปี	รายภาค	อาจารย์นิเทศก์	ครูพี่เลี้ยง	คณะกรรมการ ฯ	ผู้บริหารสถานศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	√	√	√	√	-	√	√	√	-	-
ม.ศรีนครินทรวิโรฒ	√	√	√	√	√	-	√	√	-	√
ม.รามคำแหง	√	√	√	√	-	√	√	√	-	-
ม.ศิลปากร	√	√	√	√	-	√	√	√	-	-
ม.บูรพา	√	√	√	√	-	√	√	√	√	-
ม.เชียงใหม่	√	√	√	√	-	√	√	√	-	-
ม.ขอนแก่น	√	√	√	√	-	√	√	√	√	-
ม.ทักษิณ	√	√	√	√	√	-	√	√	-	√

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การประเมินผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาทั้ง 8 แห่ง พบว่าโดยภาพรวมประเด็นสำคัญของการประเมินผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา จะมุ่งเน้นการประเมินผลด้านปฏิบัติการสอน ด้านปฏิบัติงานทั่วไป ด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน และด้านการปฏิบัติตน (คุณลักษณะความเป็นครู)

การให้ระดับคะแนน(เกรด)ของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาทั้ง 8 แห่ง พบว่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยขอนแก่น ประเมินผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเป็นรายภาค และให้ระดับคะแนนเป็นเกรด A, B+, B, C+, C, D+, D และ F ตามลำดับ สำหรับมหาวิทยาลัยรามคำแหง ประเมินผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเป็นรายภาคเช่นกัน แต่ให้ระดับคะแนนเป็นเกรด G, P และ F ตามลำดับ ในขณะที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยทักษิณ ประเมินผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเป็นรายภาค แต่ตัดสินผลเป็นรายปีโดยจะนำคะแนนจากภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2 มาเฉลี่ย เพื่อให้ระดับคะแนนเป็นเกรด A, B+, B, C+, C, D+, D และ F/ E

สำหรับผู้ประเมินผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์สถาบันอุดมศึกษาทั้ง 8 แห่ง พบว่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยศิลปากร และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผู้ประเมินผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาได้แก่ 1) อาจารย์นิเทศก์โรงเรียน/ ครูพี่เลี้ยงในโรงเรียน และ 2) อาจารย์นิเทศก์คณะ ฯ/ มหาวิทยาลัย ในขณะที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยทักษิณ ผู้ประเมินผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา 2) อาจารย์นิเทศก์วิชาเอก/ วิชาเฉพาะ 3) อาจารย์วิชาชีพครู/ อาจารย์นิเทศก์การศึกษา และ 4) ครูพี่เลี้ยง/ อาจารย์ฝ่ายโรงเรียน มหาวิทยาลัยบูรพา ผู้ประเมินผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาได้แก่ 1) อาจารย์นิเทศก์มหาวิทยาลัย 2) อาจารย์พี่เลี้ยง และ 3) คณะกรรมการของสถานศึกษา และมหาวิทยาลัยขอนแก่น ผู้ประเมินผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาได้แก่ 1) อาจารย์นิเทศก์สาขาวิชาเฉพาะ 2) อาจารย์นิเทศก์ทั่วไป 3) ครูพี่เลี้ยงประจำวิชา 4) ครูพี่เลี้ยงประจำชั้น และ 5) คณะกรรมการบริหารรายวิชา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 26 บทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศก์

สถาบัน	บทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศก์	
	ผู้นิเทศก์	**บทบาทหน้าที่**
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	อาจารย์นิเทศก์สถานศึกษา	อาจารย์นิเทศก์สถานศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งจากทางสถานศึกษาให้มีบทบาทและความรับผิดชอบดังต่อไปนี้ 1) ศึกษาข้อมูลส่วนตัวของนิสิต/ นักศึกษา 2) จัดให้นิสิต/ นักศึกษาได้ร่วมจัดทำแผนการสอน สังเกตการสอน และร่วมอภิปรายผลหลังการสอน เพื่อเป็นแนวทางให้นิสิต/ นักศึกษาไปปรับปรุงต่อไป 3) ช่วยตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ล่วงหน้าของนิสิต/ นักศึกษาและให้คำแนะนำในการพัฒนาการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ 4) สังเกตการสอนนิสิต/ นักศึกษาให้ตลอดคาบการเรียนการสอนทุกครั้งอย่างสม่ำเสมอ และเขียนข้อบกพร่องของนิสิต/ นักศึกษาในการสอนครั้งนั้น ๆ พร้อมทั้งเสนอแนวทางแก้ไข ปรับปรุง 5) มอบหมายงานธุรการในชั้นเรียนให้แก่นิสิต/ นักศึกษา 6) ประเมินผลความก้าวหน้าด้านทักษะด้านสมรรถนะ และด้านลักษณะครูที่ดี และบันทึกในแบบประเมินที่คณะกำหนดไว้ 7) ร่วมมือกับอาจารย์นิเทศก์คณะครุศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาในวิชาประสบการณ์วิชาชีพครูและวิชาปฏิบัติการวิชาชีพครูของนิสิต/ นักศึกษา 8) ส่งเสริมและให้กำลังใจให้นิสิต/ นักศึกษาพัฒนาทัศนคติที่ดีและศรัทธาต่อวิชาชีพครู โดยการปฏิบัติตามระเบียบข้าราชการและจรรยาบรรณครูที่ดี 9) ส่งแบบประเมินผลการปฏิบัติงานของนิสิต/ นักศึกษาต่อหัวหน้าศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพโรงเรียน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 26 (ต่อ)

สถาบัน	บทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศก์	
	ผู้นิเทศก์	**บทบาทหน้าที่**
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	อาจารย์นิเทศก์คณะครุศาสตร์	อาจารย์นิเทศก์ในวิชาเอก หรืออาจารย์นิเทศก์ที่ได้รับการแต่งตั้งจากคณะครุศาสตร์มีบทบาทและความรับผิดชอบดังต่อไปนี้ 1) นำนิสิต/ นักศึกษาไปส่งมอบให้โรงเรียนในช่วงก่อนเปิดภาคการศึกษาและรับกลับในปลายภาคการศึกษา 2) พบผู้บริหารของโรงเรียน และสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีต่อกัน 3) ประสานงานระหว่างคณะครุศาสตร์กับโรงเรียนและนิสิต/ นักศึกษากับโรงเรียน 4) จัดเวลาในการเยี่ยมเยียนนิสิต/ นักศึกษาเป็นระยะ 5) ประสานงานกับอาจารย์นิเทศก์คณะและอาจารย์นิเทศก์โรงเรียน ในการแก้ปัญหาให้นิสิต/ นักศึกษาตามความจำเป็น 6) เข้าร่วมประชุมนิสิต/ นักศึกษาตามที่คณะจัดขึ้นเพื่อรับทราบความเคลื่อนไหวและปัญหาจากนิสิต/ นักศึกษา 7) รับแบบประเมินจากโรงเรียนและส่งให้สำนักงานหลักสูตรและการสอนของคณะในวันที่ไปรับนิสิต/ นักศึกษากลับคณะครุศาสตร์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 26 (ต่อ)

สถาบัน	บทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศก์	
	ผู้นิเทศก์	**บทบาทหน้าที่**
ม. ศรีนครินทรวิโรฒ	อาจารย์นิเทศก์การศึกษา	บทบาทหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์การศึกษา มีดังนี้ 1) ให้ข้อมูลถึงภาพรวมของโรงเรียนที่จะเป็นประโยชน์ต่อการฝึกปฏิบัติการสอนของนิสิต/ นักศึกษา 2) ประสานงานการปฏิบัติการสอนของนิสิต/ นักศึกษากับผู้อำนวยการสถานศึกษา/รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ และอาจารย์นิเทศก์ประจำโรงเรียน 3) นำนิสิต/ นักศึกษาที่ปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์ไปรายงานตัวที่โรงเรียนก่อนการปฏิบัติการสอน 4) นิเทศ แนะนำและให้คำปรึกษาแก่นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์ในด้านยุทธวิธีการจัดการเรียนรู้ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อ การประเมินผลการเรียนรู้ การปกครองชั้น การวิจัยในชั้นเรียน การวางตนและบุคลิกภาพความเป็นครู โดยการนิเทศนิสิต/ นักศึกษาเฉลี่ยเดือนละ 1-2 ครั้งต่อคน รวมไม่ต่ำกว่า 6 ครั้งต่อภาคเรียน 5) สังเกตการปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ โดยบันทึกการนิเทศและประเมินผลการปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์ในแบบที่กำหนดทุกครั้ง และส่งผลการประเมินตามระยะเวลาที่กำหนด 6) ประเมินผลการปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ โดยบันทึกการนิเทศและประเมินผลการปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์ในแบบที่กำหนดทุกครั้ง และส่งผลการประเมินตามระยะเวลาที่กำหนด 7) ร่วมประชุมปฐมนิเทศสัมมนาระหว่างการปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์ และสัมมนาหลังการปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์ 8) ทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างอาจารย์นิเทศก์ และนิสิต/ นักศึกษาในทุก ๆ ด้าน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 26 (ต่อ)

สถาบัน	บทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศก์	
	ผู้นิเทศก์	**บทบาทหน้าที่**
ม. ศรีนครินทรวิโรฒ	อาจารย์นิเทศก์วิชาเฉพาะ	บทบาทหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์วิชาเฉพาะ มีดังนี้ 1) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาเฉพาะที่นิสิต/ นักศึกษาต้องใช้ในการปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์ 2) นิเทศ แนะนำ ให้คำปรึกษาแก่นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนวิชาเฉพาะและฝึกประสบการณ์ในด้านเนื้อหาสาระ การประเมินผล 3) เสนอแนะแหล่งความรู้เพิ่มเติม การใช้สื่อการสอน 4) เสนอแนะการวิจัยในชั้นเรียน 5) สังเกตการสอนของนิสิต/ นักศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยการนิเทศนิสิต เฉลี่ยเดือนละ 1-2 ครั้งต่อคน รวมไม่ต่ำกว่า 6 ครั้งต่อภาคเรียน 6) ประเมินผลการปฏิบัติการสอนและการวิจัยในชั้นเรียน และส่งผลการบันทึกการนิเทศและแบบประเมินตามระยะเวลาที่กำหนด
	อาจารย์นิเทศก์ประจำโรงเรียน	บทบาทหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์ประจำโรงเรียน มีดังนี้ 1) จัดประชุมปฐมนิเทศนิสิต/ นักศึกษา เพื่อให้ได้รู้จักโรงเรียน บุคลากร ความมุ่งหมายและนโยบายของโรงเรียน ตลอดจนขอบเขตของงาน 2) ให้นิสิต/ นักศึกษาได้สังเกตการสอนอย่างน้อย 2 ครั้ง ก่อนการปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์ 3) ให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ เทคนิคการสอน สื่อการเรียนรู้ การปกครองชั้นเรียน การประเมินผลนักเรียน และการวิจัยในชั้นเรียน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 26 (ต่อ)

สถาบัน	บทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศก์	
	ผู้นิเทศก์	**บทบาทหน้าที่**
ม. ศรีนครินทรวิโรฒ	อาจารย์นิเทศก์ประจำโรงเรียน (ต่อ)	4) สังเกตการปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์ของนิสิต/ นักศึกษาเพื่อให้กำลังใจ และให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสม 5) ให้อิสระแก่นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง โดยให้คำแนะนำตามสมควร 6) ติดตามและประเมินผลการทำวิจัยในชั้นเรียน 7) ประเมินผลการปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์ ตามแบบที่มหาวิทยาลัยกำหนด 2 สัปดาห์/ ครั้ง
	ผู้บริหารการศึกษา	บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารการศึกษา มีดังนี้ 1) ประสานงานงานกับมหาวิทยาลัย 2) ประเมินการปฏบัติการสอนและฝึกประสบการณ์ของนิสิต/ นักศึกษา 3) รายงานผลการผ่านเกณฑ์การประเมินการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 4) จัดอาจารย์นิเทศก์ประจำโรงเรียน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 26 (ต่อ)

สถาบัน	บทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศก์	
	ผู้นิเทศก์	**บทบาทหน้าที่**
ม.รามคำแหง	อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายมหาวิทยาลัย	อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายมหาวิทยาลัย มีขอบเขตภาระหน้าที่ คือ 1) ส่งตัวนิสิต/ นักศึกษาตามกำหนดเวลา 2) ประสานงานกับโรงเรียนฝึกสอน 3) ประสานงานเกี่ยวกับนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน ดูแลความประพฤติและการแต่งกาย ตรวจและให้คำแนะนำเกี่ยวกับบันทึกการสอน นิเทศการสอนในชั้นเรียนไม่ต่ำกว่า 3 ครั้งต่อนักศึกษา 1 คน ในแต่ละภาคเรียนให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในโรงเรียน 4) ให้และทำคะแนนผลการฝึกสอนตามเวลา
	อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียน	อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียน เป็นผู้ให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับประสบการณ์การเรียนการสอนในแต่ละวันแก่นิสิต/ นักศึกษา รวมทั้งประเมินผลการฝึกสอนแก่นิสิต/ นักศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 26 (ต่อ)

สถาบัน	บทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศก์	
	ผู้นิเทศก์	**บทบาทหน้าที่**
ม. ศิลปากร	ครูพี่เลี้ยง	ครูพี่เลี้ยงมีบทบาทหน้าที่ดังนี้ 1) ชี้แจงและมอบหมายงานสอนและงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับงานสอนให้แก่นิสิต/ นักศึกษา 2) ให้นิสิต/ นักศึกษาได้สังเกตการสอนของครูพี่เลี้ยง หรือเป็นผู้ช่วยสอน ในช่วงบทบาทครูใหม่ คือ ระยะเวลาสัปดาห์ที่ 2-5 ของการฝึกปฏิบัติการสอน 3) ให้คำปรึกษาแก่นิสิต/ นักศึกษาในการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 4) ให้คำแนะนำในการปฏิบัติงาน 5) ประสานงานกับอาจารย์นิเทศก์เพื่อความเข้าใจตรงกัน และช่วยแก้ไขปัญหา
	อาจารย์นิเทศก์	บทบาทหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์ 1) ชี้แจงและปฐมนิเทศนิสิต/ นักศึกษาเกี่ยวกับการเตรียมตัวฝึกปฏิบัติการสอน 2) ให้คำแนะนำ และตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้และการวิจัยในชั้นเรียน 3) นิเทศการสอนเป็นระยะ ๆ และติดตามประเมินความก้าวหน้าของการฝึกปฏิบัติการสอน 4) สนับสนุนให้กำลังใจ ตลอดจนร่วมแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการฝึกปฏิบัติการสอน 5) ติดต่อประสานงานกับครูพี่เลี้ยงเกี่ยวกับการนิเทศ และการพัฒนาคุณภาพของนิสิต/ นักศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 26 (ต่อ)

สถาบัน	บทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศก์	
	ผู้นิเทศก์	**บทบาทหน้าที่**
ม. บูรพา	อาจารย์นิเทศก์	บทบาทหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์ มีดังนี้ 1) นำนิสิต/ นักศึกษาที่ปฏิบัติการสอนไปรายงานตัวที่โรงเรียน 2) ประสานงานกับอาจารย์พี่เลี้ยง และคณะกรรมการโรงเรียน 3) นิเทศ แนะนำและให้คำปรึกษาและประเมินผลในด้านการเตรียมการสอน การดำเนินการสอน การวิจัยในชั้นเรียน และคุณลักษณะความเป็นครู อาจารย์นิเทศก์จะต้องนิเทศปฏิบัติการสอน ภาคเรียนละ 3 ครั้ง และส่งผลการประเมินตามระยะเวลาตามระยะเวลาที่กำหนด
	อาจารย์พี่เลี้ยง	บทบาทหน้าที่ของอาจารย์พี่เลี้ยง มีดังนี้ 1) ประสานางานกับอาจารย์นิเทศก์ 2) แนะนำ ให้คำปรึกษา และนิเทศนิสิต/ นักศึกษาในด้านการเตรียมบทเรียน การดำเนินการสอน การปกครองชั้นเรียน การทำวิจัยในชั้นเรียน และบุคลิกภาพความเป็นครู 3) ประเมินผลการปฏิบัติการสอนและส่งผลการประเมินตามระยะเวลาตามระยะเวลาที่กำหนด
	คณะกรรมการสถานศึกษา	บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา มีดังนี้ 1) ประสานงานกับอาจารย์นิเทศก์ 2) แนะนำ ให้คำปรึกษาและประเมินผลนิสิต/ นักศึกษาในด้านปฏิบัติงานพิเศษ และบุคลิกภาพความประพฤติ จรรยามารยาท และส่งเอกสารผลการประเมิน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 26 (ต่อ)

สถาบัน	บทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศก์	
	ผู้นิเทศก์	**บทบาทหน้าที่**
ม. เชียงใหม่	อาจารย์นิเทศก์	อาจารย์นิเทศก์มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้ 1) นำนิสิต/ นักศึกษาที่ปฏิบัติการสอนไปรายงานตัวที่โรงเรียน 2) ประสานงานกับครูพี่เลี้ยง 3) นิเทศ แนะนำและให้คำปรึกษาแก่นิสิต/ นักศึกษาในด้านการเตรียมการสอน การดำเนินการสอน การวิจัยในชั้นเรียน และคุณลักษณะความเป็นครู อาจารย์นิเทศก์จะต้องนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอน ภาคเรียนละ 6 ครั้งต่อนักศึกษา 1 คน 4) ประเมินผลการปฏิบัติงานวิชาชีพครูและส่งผลการประเมินตามระยะเวลาตามระยะเวลาที่กำหนดไปยังหน่วยปฏิบัติงานวิชาชีพครู
	ครูพี่เลี้ยง	ครูพี่เลี้ยงมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้ 1) ประสานงานกับอาจารย์นิเทศก์ 2) แนะนำ ให้คำปรึกษา และนิเทศนิสิต/ นักศึกษาในด้านการเตรียมบทเรียน การดำเนินการสอน การปกครองชั้นเรียน การทำวิจัยในชั้นเรียน และคุณลักษณะความเป็นครู 3) ประเมินผลการปฏิบัติงานวิชาชีพครูและส่งผลการประเมินตามระยะเวลาตามระยะเวลาที่กำหนด

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 26 (ต่อ)

สถาบัน	บทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศก์	
	ผู้นิเทศก์	**บทบาทหน้าที่**
ม. ขอนแก่น	อาจารย์นิเทศก์ทั่วไป	อาจารย์นิเทศก์ทั่วไปมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้ 1) นำส่งนิสิต/ นักศึกษา เพื่อรายงานตัวเข้าปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 2) นิเทศทั่วไป เพื่อรับทราบข้อมูลต่าง ๆ พร้อมทั้งให้คำแนะนำนิสิต/ นักศึกษาทั้งในด้านการเรียนการสอนในงานหน้าที่ครู การปรับตัว การปฏิบัติงาน การแต่งกาย การปฏิบัติงาน 3) ตรวจบันทึกกิจกรรมพิเศษ งานพิเศษที่มอบหมายให้นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติ 4) บันทึกผลการนิเทศพร้อมทั้งข้อเสนอแนะลงในสมุดบันทึกทุกครั้งที่มีการนิเทศ 5) ทำหน้าที่ประเมินคุณลักษณะและการประเมินการปฏิบัติในแบบประเมิน 6) นิเทศสภาพทั่วไปของนิสิต/ นักศึกษาคนละไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง
	อาจารย์นิเทศก์สาขาวิชาเฉพาะ	อาจารย์นิเทศก์สาขาวิชาเฉพาะ มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้ 1) ให้คำแนะนำเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ 2) ตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ 3) นิเทศการจัดการเรียนรู้ การทำโครงการวิชาการ การวิจัยในชั้นเรียน ฯลฯ ของนิสิต/ นักศึกษาอย่างน้อยคนละครั้ง/ เดือน 4) บันทึกผลการนิเทศลงในสมุดบันทึกการนิเทศและการประเมินผลการฝึกการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 5) ร่วมปรึกษากับอาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ประจำโรงเรียนเพื่อการพัฒนาการฝึกการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนิสิต/ นักศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 26 (ต่อ)

สถาบัน	บทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศก์	
	ผู้นิเทศก์	**บทบาทหน้าที่**
ม. ขอนแก่น	อาจารย์นิเทศก์สาขาวิชาเฉพาะ (ต่อ)	6) ทำหน้าที่ประเมินแบบประเมินต่อไปนี้ของนิสิต/ นักศึกษา คือ ด้านคุณลักษณะและการปฏิบัติตน ด้านงานในหน้าที่ครู ด้านสมรรถนะการสอน ด้านงานวิจัยในชั้นเรียน 7) ร่วมปรึกษากับอาจารย์พี่เลี้ยง และศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ เพื่อการตัดสินผลการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา
	อาจารย์พี่เลี้ยง	อาจารย์พี่เลี้ยงมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้ 1) ชี้แนะให้นิสิต/ นักศึกษาทราบ และเข้าใจถึงขอบเขตอำนาจหน้าที่ครู 2) มอบหมายงานในหน้าที่ครู แผนการสอนในช่วงของการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา พร้อมตรวจและให้คำแนะนำในการทำบันทึกการสอนก่อนนิสิต/ นักศึกษาจะใช้สอนในชั้นเรียน 3) ให้คำแนะนำในเรื่องทั่ว ๆ ไป เช่น ระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษา การปฏิบัติตนและการปฏิบัติงานในสถานศึกษา การแต่งกาย ฯลฯ 4) สังเกตการสอนของนิสิต/ นักศึกษาในชั้นเรียนทุกครั้ง พร้อมทั้งบันทึกข้อเสนอแนะในสมุดบันทึกการนิเทศและการประเมินผล 5) ประเมินผลและร่วมตัดสินผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนิสิต/ นักศึกษาในความดูแลแบบประเมินผลตามระยะเวลาที่กำหนด 6) ร่วมปรึกษากับอาจารย์นิเทศก์ประจำวิชาเอก ในเรื่องการสอน การประเมินผลและเรื่องอื่นที่เกิดขึ้นเป็นกรณีพิเศษ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 26 (ต่อ)

สถาบัน	บทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศก์	
	ผู้นิเทศก์	บทบาทหน้าที่
ม. ขอนแก่น	อาจารย์พี่เลี้ยง (ต่อ)	7) ให้คำปรึกษาแก่นิสิต/ นักศึกษา ในการจัดกิจกรรมพิเศษ 8) ในกรณีที่มีปัญหาเกิดขึ้นกับนักศึกษา อาจารย์พี่เลี้ยงต้องแจ้งให้อาจารย์นิเทศก์ประจำสถานศึกษา หรืออาจารย์นิเทศก์ประจำวิชาทราบเพื่อแก้ไขปัญหาทันที 9) ทำหน้าที่ประเมินแบบประเมินต่อไปนี้ของนิสิต/ นักศึกษา คือคุณลักษณะและการปฏิบัติตน งานในหน้าที่ครู สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ และสมุดบันทึกผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 10) ทำหน้าที่สรุปผลการประเมินและส่งแบบประเมินผลดังกล่าว

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 26 (ต่อ)

สถาบัน	บทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศก์	
	ผู้นิเทศก์	**บทบาทหน้าที่**
ม. ทักษิณ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทหน้าที่ในการนิเทศ ดังนี้ 1) ให้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติการสอนและปฏิบัติงาน ปฏิบัติตนในหน้าที่ครู 2) บันทึกผลการประเมินการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาแก่นิสิต/ นักศึกษาในแบบประเมินผลการปฏิบัติการสอนสำหรับผู้บริหาร
	อาจารย์นิเทศก์วิชาชีพครู	อาจารย์นิเทศก์วิชาชีพครู มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้ 1) เข้าร่วมการปฐมนิเทศ การสัมมนาระหว่างที่นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติงานวิชาชีพในสถานศึกษา และหลังสิ้นสุดปฏิบัติการวิชาชีพ รวมจำนวน 3 ครั้ง ตลอดภาคการศึกษา ร่วมประชุมวางแผนกับคณะกรรมการฝึกสอน/ ฝึกงาน 2) ร่วมประชุมปรึกษาหารือเพื่อหาแนวทางปรับปรุง แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในการปฏิบัติการสอน ปฏิบัติงานและปฏิบัติตนในหน้าที่ครูของนิสิต/ นักศึกษา ร่วมกับอาจารย์นิเทศก์วิชาเอก อาจารย์พี่เลี้ยงของโรงเรียนนั้น 3) ประสานงานกับบุคลากรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในงานฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพระหว่างคณะศึกษาศาสตร์ โรงเรียน/ หน่วยฝึกสอน/ ฝึกงาน พร้อมทั้งให้คำแนะนำโรงเรียน/หน่วยฝึกสอน/ฝึกงาน และมหาวิทยาลัย เพื่อปรับปรุงงานฝึกปฏิบัติการวิชาชีพให้ดีขึ้น 4) ประเมินผลการปฏิบัติการสอน ปฏิบัติงาน ปฏิบัติตนให้กับนิสิต/ นักศึกษา ลงในแบบบันทึกการนิเทศ/ ประเมินผลสำหรับอาจารย์นิเทศก์วิชาชีพครู

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 26 (ต่อ)

สถาบัน	บทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศก์	
	ผู้นิเทศก์	**บทบาทหน้าที่**
ม. ทักษิณ	อาจารย์นิเทศก์วิชาชีพครู (ต่อ)	5) นิเทศการทำวิจัยในชั้นเรียนหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องให้แก่นิสิต/ นักศึกษา อย่างต่อเนื่องตลอดภาคการศึกษา เงื่อนไขการประเมินงานวิจัยในชั้นเรียน เมื่อสิ้นภาคเรียน นิสิต/ นักศึกษาจะมีชิ้นงานวิจัยในชั้นเรียนอย่างน้อย 1 เรื่อง 6) นิเทศการจัดทำรายงานผลการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียน และประเมินผลหลังปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 7) ประเมินผลการทำวิจัยในชั้นเรียนสำหรับอาจารย์นิเทศก์วิชาชีพครู สังเกต เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ภาคสนามเกี่ยวกับความสำเร็จ ปัญหา อุปสรรคของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 1 ภาคการศึกษาของนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน/ ฝึกงาน เพื่อเป็นสารสนเทศให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาปรับปรุงรูปแบบการปฏิบัติการวิชาชีพในสถานศึกษาสำหรับนิสิต/ นักศึกษาต่อไป
	อาจารย์นิเทศก์วิชาเอก	อาจารย์นิเทศก์วิชาเอกมีบทบาทหน้าที่ดังนี้ 1) เข้าร่วมการปฐมนิเทศ การสัมมนาระหว่างและหลังสิ้นสุดปฏิบัติการวิชาชีพ 2) ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือและติดตามการปฏิบัติการสอน/การปฏิบัติงานของนิสิต หากพบว่านิสิต/ นักศึกษา ไม่ปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดในกระบวนการฝึกสอน/ฝึกงาน หรือปฏิบัติไม่เหมาะสม ให้หารือกับอาจารย์นิเทศก์วิชาชีพครู เพื่อดำเนินการต่อไป 3) นิเทศและประเมินการจัดการเรียนรู้สาขาวิชาเฉพาะของนิสิต/ นักศึกษาวิชาเอก และเป็นที่ปรึกษาการทำวิจัยในชั้นเรียนหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนิสิต/ นักศึกษาในวิชาเอก 4) เป็นที่ปรึกษานิเทศและประเมินการจัดทำรายงานผลการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนของนิสิต/ นักศึกษาวิชาเอก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 26 (ต่อ)

สถาบัน	บทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศก์	
	ผู้นิเทศก์	**บทบาทหน้าที่**
ม. ทักษิณ	อาจารย์นิเทศวิชาเอก (ต่อ)	5) ร่วมมือกับอาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์วิชาชีพครูในการพัฒนางานด้านการสอน และงานด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการสอนของนิสิต/ นักศึกษา 6) ประสานงานกับภาควิชา และคณะศึกษาศาสตร์ เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของภาควิชาที่มีต่อนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนที่สังกัดวิชาเอกของตน 7) บันทึกผลการนิเทศลงในแบบประเมินผลการปฏิบัติการสอน/ ปฏิบัติงาน
	อาจารย์พี่เลี้ยง	อาจารย์พี่เลี้ยงมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้ 1) มอบหมายงานสอน ให้นิสิต/ นักศึกษาประมาณสัปดาห์ละ 6-12 ชั่วโมง งานในหน้าที่ครูอื่น ๆ ครอบคลุมมาตรฐานการปฏิบัติงาน 2) ให้โอกาสนิสิต/ นักศึกษา ได้สังเกตการสอนของตนให้คำแนะนำและเตรียมศึกษางานในสัปดาห์ที่ 1-2 ก่อนที่จะมอบหมายให้ทำการสอนจริง แนะนำและสาธิตการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ ในชั้นเรียน ตรวจแผนการสอนของนิสิต/ นักศึกษาก่อนสอน 1 สัปดาห์ พร้อมทั้งสังเกตการสอน การทำงานในชั้นเรียนของนิสิต/ นักศึกษาโดยสม่ำเสมอ เพื่อให้คำแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่อง ปรึกษาหารือกับอาจารย์นิเทศก์ของมหาวิทยาลัย เมื่อพบว่าการปฏิบัติงานด้านการสอนและด้านอื่น ๆ ของนิสิต/ นักศึกษามีปัญหาและแจ้งให้คณะศึกษาศาสตร์ทราบทันที หากนิสิต/ นักศึกษามีพฤติกรรมที่ไม่เป็นไปตามแนวปฏิบัติของกระบวนการปฏิบัติการสอนหรือระเบียบปฏิบัติที่กำหนดไว้ 3) ประเมินผลการปฏิบัติการสอน ให้แก่นิสิต/ นักศึกษาในแบบบันทึกผลการนิเทศและแบบประเมินการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากตาราง 26 บทบาหน้าที่ของผู้นิเทศก์ของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยทักษิณ พบว่า บทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศก์ของสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 8 แห่ง มีลักษณะที่คล้ายคลึงกันดังนี้

ตารางที่ 27 สรุปผู้นิเทศก์นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

สถาบันอุดมศึกษา	อาจารย์นิเทศก์ (คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์)	ครูพี่เลี้ยง (สถานศึกษา)	คณะกรรมการสถานศึกษา/ รายวิชา	ผู้บริหารสถานศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	√	√	-	-
ม.ศรีนครินทรวิโรฒ	√	√	-	√
ม.รามคำแหง	√	√	-	-
ม.ศิลปากร	√	√	-	-
ม.บูรพา	√	√	√	-
ม.เชียงใหม่	√	√	-	-
ม.ขอนแก่น	√	√	√	-
ม.ทักษิณ	√	√	-	√

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยศิลปากร และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ บทบาทหน้าที่ผู้นิเทศก์ คือ อาจารย์นิเทศก์จากมหาวิทยาลัย/ คณะ ฯ และครูพี่เลี้ยงในสถานศึกษา

อาจารย์นิเทศก์จากคณะศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ โดยภาพรวมมีบทบาทหน้าที่ คือ

1) ส่งตัวนิสิต/ นักศึกษาตามกำหนดเวลา

2) ประสานงานกับสถานศึกษา

3) ประสานงานกับนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอน ในประเด็นต่อไปนี้ ดูแลความประพฤติและการแต่งกาย ตรวจและให้คำแนะนำเกี่ยวกับบันทึกการสอน นิเทศการสอนในชั้นเรียน ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน และการจัดกิจกรรมในโรงเรียน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4) ให้คะแนนและทำคะแนนผลการปฏิบัติการสอนเพื่อส่งประธานกรรมการฯ ศูนย์/หน่วย/ฝ่าย ตามระยะเวลาที่กำหนด

ครูพี่เลี้ยงประจำสถานศึกษา โดยภาพรวมมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1) ประสานงานกับอาจารย์นิเทศก์

2) แนะนำ ให้คำปรึกษา และนิเทศนิสิต/ นักศึกษา ในด้านการเตรียมบทเรียน การดำเนินการสอน การปกครองชั้นเรียน การทำวิจัยในชั้นเรียน และคุณลักษณะความเป็นครู

3) ประเมินผลการปฏิบัติงานวิชาชีพครูและส่งผลการประเมินตามระยะเวลาตามระยะเวลาที่กำหนด

สำหรับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยทักษิณ นอกจากมีผู้นิเทศก์ คือ อาจารย์นิเทศก์จากคณะศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ และอาจารย์นิเทศก์/พี่เลี้ยงประจำสถานศึกษา ซึ่งมีบทบาทหน้าดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีอาจารย์นิเทศก์วิชาเฉพาะ/ วิชาเอก ซึ่งโดยภาพรวมมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาเฉพาะที่นิสิต/ นักศึกษาต้องใช้ในการปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์

2) นิเทศ แนะนำ ให้คำปรึกษาแก่นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนวิชาเฉพาะ และฝึกประสบการณ์ในด้านเนื้อหาสาระ การประเมินผล การใช้สื่อการสอน

3) สังเกตการสอนของนิสิต/ นักศึกษาอย่างต่อเนื่อง

4) ประเมินผลการปฏิบัติการสอน โดยบันทึกการนิเทศ และส่งผลการประเมินตามระยะเวลาที่กำหนด

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒและ มหาวิทยาลัยทักษิณยังมีผู้นิเทศก์เพิ่มเติมอีก คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในเบื้องต้น ดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1) ประสานงานกับมหาวิทยาลัย

2) ประเมินการปฏิบัติการสอน ปฏิบัติงาน และการปฏิบัติตน

3) รายงานผลการผ่านเกณฑ์การประเมิน

มหาวิทยาลัยบูรพา นอกจากมีผู้นิเทศก์ คือ อาจารย์นิเทศก์จากคณะศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ และอาจารย์นิเทศก์/ พี่เลี้ยงประจำสถานศึกษา ซึ่งมีบทบาทหน้าดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีคณะกรรมการของสถานศึกษา เป็นผู้นิเทศก์นิสิต/ นักศึกษาในด้านการสอน การปฏิบัติงานพิเศษ และประเมินบุคลิกภาพ ความประพฤติจรรยามารยาท และวินัยร่วมกับ อาจารย์นิเทศก์/พี่เลี้ยงประจำสถานศึกษา

3.2 ความคิดเห็นของนิสิต/ นักศึกษาต่อกระบวนการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

ผลการวิจัยความคิดเห็นของนิสิต/ นักศึกษาต่อกระบวนการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู จากการสนทนากลุ่มนิสิต/ นักศึกษาระดับชั้นปีที่ 5 ที่กำลังปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา (ครั้งที่ 2) เกี่ยวกับประเด็นความคิดเห็นกระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ระยะเวลาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา การทำวิจัยในชั้นเรียน บทบาทของผู้นิเทศก์ และความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่น ๆ ซึ่งรายละเอียดดังนี้

3.2.1 กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของนิสิต/ นักศึกษาที่มีต่อกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาทั้ง 8 แห่ง พบว่า

1) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สภาพปัญหา การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา นิสิต/ นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับรูปแบบการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เป็นอย่างมากระหว่างการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา กล่าวคือ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้มีหลากหลายรูปแบบตามแต่ละสถานศึกษา ซึ่งมีความแตกต่างจากการที่เรียนรู้จากคณะ ฯ ทำให้นิสิต/ นักศึกษาเกิดความสับสนถึงรูปแบบ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้ มาตรฐานการการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ระหว่างครูพี่เลี้ยงโรงเรียน และอาจารย์นิเทศก์แต่ละท่านจะมีมาตรฐานไม่ตรงกัน ทำให้นิสิต/นักศึกษาเกิดความสับสน

ข้อเสนอแนะ นิสิต/ นักศึกษามีข้อเสนอแนะว่าอาจารย์นิเทศก์ และครูพี่เลี้ยงควรตกลงถึงรูปแบบและมาตรฐานการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกันเพื่อไม่ให้นิสิต/ นักศึกษาเกิดความสับสน

2) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สภาพปัญหา การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษานิสิต/ นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับความพร้อมของสถานศึกษา กล่าวคือ สภาพของโรงเรียนสาธิต มศว. และโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาซึ่งเป็นแหล่งการปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์นั้นมีความพร้อมที่แตกต่างกัน ในด้านสื่อการสอน ห้องปฏิบัติการ และระบบการทำงาน รวมทั้งสภาพปัญหาต่อครูพี่เลี้ยง ที่ดูแลให้คำแนะนำที่แตกต่าง กล่าวคือครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนสาธิต มศว. จะดูแลให้คำแนะนำอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะ ทางคณะ ฯ ควรเลือกสถานศึกษาที่ได้มาตรฐานและมีความพร้อมเป็นแหล่งฝึกปฏิบัติการสอน เช่น ความพร้อมของห้องปฏิบัติการ รวมทั้งครูพี่เลี้ยงต้องมีความรู้ความสามารถ และมีใจในการดูแลนิสิต/ นักศึกษา

3) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

สภาพปัญหาการประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาไม่มีรายวิชาการสังเกตการณ์สอน หรือฝึกทดลองสอนจริงในสถานศึกษา มีเพียงฝึกทดลองสอนในชั้นเรียนกับเพื่อนนิสิต/ นักศึกษาในรายวิชา “พฤติกรรมการสอน” ตามวิชาเอกเท่านั้น เมื่อนิสิต/ นักศึกษาไปปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกิดความไม่มั่นใจ ต้องปรับตัวอยู่หลายสัปดาห์ สำหรับสภาพปัญหาที่หนักใจของนิสิต/ นักศึกษาในช่วงของการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา คือ 1) ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่ค่อนข้างมากระหว่างการฝึกปฏิบัติการสอน เช่น การซื้อวัสดุอุปกรณ์สื่อการสอนต่าง ๆ ค่าถ่ายเอกสารแบบฝึกหัด และ 2) ครูพี่เลี้ยงมอบหมายภาระงานเกินบทบาทหน้าที่

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ของนิสิต/ นักศึกษาที่ฝึกปฏิบัติการสอน เช่น นิสิต/ นักศึกษาต้องเข้าสอนแทนในคาบต่าง ๆ นอกเหนือระดับชั้น ทำให้ต้องเตรียมการสอนแบบกะทันหัน

ข้อเสนอแนะ นิสิต/ นักศึกษาต้องการให้ทางภาควิชาหลักสูตรและการสอนจัดรายวิชาที่เกี่ยวกับการสังเกตการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนจริงและฝึกทดลองสอนในสถานศึกษา

4) มหาวิทยาลัยศิลปากร

สภาพปัญหานิสิต/ นักศึกษาบางสาขาวิชาเอกได้ฝึกปฏิบัติทดลองสอนไม่ตรงกับวิชาเอก เช่น นิสิต/ นักศึกษาวิชาเอกภาษาไทยปฏิบัติทดลองสอนวิชาภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา นอกจากนี้ ครูพี่เลี้ยงบางท่านให้ภาระงานที่หนักเกินขอบเขตภาระหน้าที่ของนิสิต/ นักศึกษา

คณะศึกศาสตร์/ครุศาสตร์ และสถานศึกษาปฏิบัติการสอนควรทำข้อตกลงถึงบทบาทหน้าที่ของนิสิต/ นักศึกษาที่ชัดเจน เพราะมีภาระงานบางอย่างที่ทางครูพี่เลี้ยง และทางสถานศึกษาให้ภาระงานที่หนักเกินขอบเขตภาระหน้าที่ของนิสิต/ นักศึกษา

ข้อเสนอแนะรายวิชา “การฝึกประสบการณ์” ซึ่งเป็นรายวิชาที่ต้องเรียนรู้ก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษามีการบริหารจัดการที่ดีและได้ฝึกทดลองสอนทั้งในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาศิลปากรและโรงเรียนเทศบาล แต่ควรเพิ่มระยะเวลาการทดลองสอนให้มากขึ้น โดยนิสิต/ นักศึกษา 1 คน ควรได้ฝึกทดลองสอนเต็มคาบเรียน (ไม่ควรสอนเป็นกลุ่ม) รวมทั้งต้องฝึกทดลองสอนที่ตรงกับวิชาเอก ทั้งนี้การฝึกทดลองปฏิบัติการสอนทั้งที่โรงเรียนสาธิต ฯ และโรงเรียนเทศบาลเป็นการเรียนรู้ที่ดีมาก กล่าวคือได้เรียนรู้เด็กนักเรียนที่หลากหลาย

5) มหาวิทยาลัยบูรพา

สภาพปัญหาสถานศึกษาที่เป็นแหล่งฝึกปฏิบัติที่การสอนบางแห่งไม่พร้อมเป็นแหล่งฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา เช่น ความไม่พร้อมของสื่อการเรียนการสอนหรือห้องปฏิบัติการ อันมีผลการจัดการเรียนการสอนที่ขาดประสิทธิภาพเป็นอย่างมาก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้อเสนอแนะทางคณะกรรมการปฏิบัติการสอนควรมีการกลั่นกลองเลือกสถานศึกษาที่ได้มาตรฐานและมีความพร้อมเป็นแหล่งฝึกปฏิบัติการสอน โดยเฉพาะห้องปฏิบัติการ

6) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สภาพปัญหา การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ในรายวิชา “การเตรียมการปฏิบัติงานวิชาชีพครู” พบว่า นิสิต/ นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับ 1) วันเวลานัดหมายระหว่างนิสิต/ นักศึกษาและครูพี่เลี้ยงไม่ค่อยตรงกัน 2) ระยะเวลาในรายวิชาดังกล่าวจำนวน 45 ชั่วโมง (ไม่นับการสัมมนา) นั้นเป็นระยะเวลาที่มากเกินไป และ 3) สาระเนื้อหาต่าง ๆ สำหรับเขียนรายงานผลการปฏิบัติงานวิชาชีพครูหลายฉบับมากเกินไป

สำหรับแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้เรียนรู้จากคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ไม่สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ของทางสถานศึกษา ดังนั้น ทางคณะ ฯ ควรตกลงกับทางสถานศึกษาถึงรูปแบบการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกัน รวมทั้งคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ควรตกลงกับทางสถานศึกษาถึงขอบเขตภาระหน้าที่ของนิสิต/ นักศึกษา เพราะสภาพปัจจุบันภาระหน้าที่ของนิสิต/ นักศึกษามีมากเกินขอบเขตหน้าที่ของนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอน

นอกจากนี้ สถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอนบางแห่งไม่มีความพร้อมเป็นสถานศึกษาปฏิบัติการสอน เช่น ในสาขาวิชาเอกอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และคหกรรม สถานศึกษาบางแห่งไม่มีความพร้อมในเรื่องของเครื่องมือ หรืออุปกรณ์สื่อการเรียนการสอนสำหรับการปฏิบัติการสอนและการฝึกปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะ ทางหน่วยปฏิบัติการวิชาชีพ ควรกำหนดกรอบภาระหน้าที่ของนิสิต/ นักศึกษาอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรระหว่างทางหน่วยปฏิบัติการวิชาชีพและสถานศึกษา รวมทั้งทางหน่วยปฏิบัติการวิชาชีพควรเลือกสถานศึกษาที่มีความพร้อมเป็นแหล่งฝึกปฏิบัติการสอน หากสถานศึกษาใดที่ไม่มีความพร้อมไม่ควรส่งนิสิต/ นักศึกษาไปอีก

7) มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สภาพปัญหามีดังนี้ 1) รายวิชา “ประสบการณ์วิชาชีพครู” การนัดหมายเวลาระหว่างครูพี่เลี้ยงและนิสิต/ นักศึกษาจะไม่ค่อยตรงกัน 2) ปัญหาการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ระหว่างคณะ ฯ และสถานศึกษาจะไม่สอดคล้องกัน 3) ศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูควรจัดระบบบริหารจัดการที่ดีในการเก็บชิ้นงานและเซ็นชื่อ การส่งงานของนิสิต/ นักศึกษา เพราะบางครั้งชิ้นงานที่นิสิต/ นักศึกษาส่งงานเกิดสูญหายอยู่บ่อยครั้ง 4) นิสิต/ นักศึกษาไม่สามารถบริหารจัดการชั้นเรียนได้ 5) การตัดสินผลการเรียนของนักเรียนในรายวิชาต่าง ๆ นั้น ผลการประเมินผู้ปกครองหลายท่านไม่ยอมรับผลการประเมินจากนิสิต/ นักศึกษาที่มีต่อนักเรียน และ 6) นิสิต/ นักศึกษาจะปรับตัวไม่ค่อยทันจากการปฏิบัติการสอนในระดับประถมศึกษา (ครั้งที่ 1) มาเป็นระดับมัธยมศึกษา (ครั้งที่ 2) เพราะการควบคุมชั้นเรียนในระดับประถมและมัธยมแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ นิสิต/ นักศึกษาต้องการให้มีการอบรมฝึกปฏิบัติแบบเข้มเกี่ยวกับการทำสื่อการสอน การฝึกลูกเสือ/เนตรนารี และเทคนิคการบริหารจัดการชั้นเรียน นอกจากนี้ ทางศูนย์ฯควรมีการระบบการจัดเก็บ ตรวจสอบการเก็บชิ้นงานให้รัดกุม เช่น ลงนามเมื่อส่งชิ้นงาน รวมทั้งทางคณะ ฯและสถานศึกษาควรตกลงถึงรูปแบบการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ให้ได้มาตรฐานที่สอดคล้องกัน

8) มหาวิทยาลัยทักษิณ

สภาพปัญหา นิสิต/ นักศึกษาได้กล่าวถึงสภาพปัญหาดังนี้ 1) ทางคณะ ฯ ควรมีมาตรฐาน หรือแนวปฏิบัติในการดำเนินการที่เป็นมาตรฐานเดียวกันในแต่ละสาขาวิชาเอก เพราะแนวปฏิบัติในแต่ละวิชาเอกไม่เหมือนกัน เช่น บางสาขาวิชาเอกได้ฝึกทดลองสอนกับนักเรียนในโรงเรียน แต่บางสาขาวิชาเอกได้ฝึกทดลองสอนกับเพื่อนนิสิต/ นักศึกษาเท่านั้น 2) นิสิต/ นักศึกษาหนักใจเกี่ยวกับเรื่องการไม่สามารถควบคุมชั้นเรียนได้ การวางตัวกับนักเรียนในกรณีที่ต้องฝึกปฏิบัติการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 3) องค์ความรู้เนื้อหาที่สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายยังไม่เพียงพอ ดังนั้น หลักสูตรการผลิตครูควรจัดเนื้อหารายวิชาเอกที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ กล่าวคือ ควรเรียนเนื้อหาในสิ่งที่จะสอน นอกจากนี้ สถานศึกษาที่ปฏิบัติการสอนบางแห่งยังไม่มีพร้อมในเรื่องของสื่อการสอน/ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการจัดการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะ นิสิต/ นักศึกษาต้องการเรียนรู้เพิ่มเติมก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา คือ การอบรมแบบเข้มเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน หลักธุรการในสถานศึกษา และเทคนิคการการบริหารจัดการในชั้นเรียน เป็นต้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สรุปความคิดเห็นของนิสิต/ นักศึกษาที่มีต่อกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาทั้ง 8 แห่ง สรุปโดยภาพรวมดังนี้

1) รูปแบบการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

รูปแบบการเขียนแผนการจัดการเรียนรูที่ได้เรียนรู้จากคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ไม่สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาที่ปฏิบัติการสอน กล่าวคือ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้มีหลากหลายรูปแบบตามแต่ละสถานศึกษาซึ่งมีความแตกต่างจากการที่เรียนรู้จากคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ ทำให้นิสิต/ นักศึกษาเกิดความสับสนถึงรูปแบบการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นมาตรฐาน อาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงควรตกลงถึงรูปแบบและมาตรฐานการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องเพื่อไม่นิสิต/ นักศึกษาเกิดความสับสน

2) ความพร้อมของสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอน

สถานศึกษาแต่ละแห่งมีความพร้อมเป็นแหล่งฝึกปฏิบัติการสอนที่แตกต่างกัน กล่าวคือ สถานศึกษาที่เป็นแหล่งฝึกปฏิบัตการสอนบางแห่งไม่มีความพร้อมของสื่อการสอน อุปกรณ์หรือห้องปฏิบัติการ ดังนั้น ทางคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ควรคัดเลือกหรือกลั่นกรองสถานศึกษาที่มีความพร้อมเป็นแหล่งในการปฏิบัติการสอน เช่น ความพร้อมสื่อการเรียนการสอน ห้องปฏิบัติการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความพร้อมของครูพี่เลี้ยงที่ควรมีคุณวุฒิระดับปริญญาโทที่ตรงสาขาวิชาเอก

3) ครูพี่เลี้ยง

ครูพี่เลี้ยงแต่ละท่านจะดูแลให้คำแนะนำนิสิต/ นักศึกษาที่แตกต่าง กล่าวคือ ครูพี่เลี้ยงบางท่านจะดูแลให้คำแนะนำเป็นอย่างดี ในขณะที่ครูพี่เลี้ยงบางท่านจะไม่ให้คำแนะนำแต่อย่างใด ดังนั้น ควรคัดเลือกครูพี่เลี้ยงที่มีความพร้อมและมีใจในการดูแลนิสิต/ นักศึกษา และมีคุณวุฒิการศึกษาระดับปริญญโทที่ตรงสาขาวิชาเอก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4) รายวิชา/ การอบรม

สำหรับครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์สถาบันอุดมศึกษาบางแห่งที่ไม่มีรายวิชาที่เกี่ยวกับประสบการณ์วิชาชีพก่อนออกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา นิสิต/ นักศึกษาต้องการให้คณะศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์มีรายวิชาเกี่ยวกับ ประสบการณ์วิชาชีพก่อนออกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา เช่น การสังเกตการจัดการเรียนการสอน การฝึกทดลองสอนจริงในโรงเรียนโดยสอนเต็มคาบเรียน นอกจากนี้ บางสถาบันที่มีรายวิชาดังกล่าวอยู่แล้ว ควรเป็นการทดลองสอนจริงในชั้นเรียนแบบเต็มคาบเรียน ไม่ควรสอนเป็นกลุ่ม นอกจากนี้ นิสิต/ นักศึกษาต้องการให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับในการผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอน การทำวิจัยในชั้นเรียน ก่อนที่จะออกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

5) ค่าใช้จ่าย

สภาพปัญหาในช่วงของการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา คือค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่ค่อนข้างมากระหว่างการฝึกปฏิบัติการสอน เช่น การซื้อวัสดุอุปกรณ์สื่อการสอนต่าง ๆ ค่าถ่ายเอกสาร หากทางสถานศึกษามีความพร้อมหรือสนับสนุนสื่อการสอนก็จะช่วยลดค่าใช้จ่ายให้กับนิสิต/ นักศึกษา

6) การนัดหมายเวลา

การจัดประสบการณ์วิชาชีพก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา นิสิต/ นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับวันเวลานัดหมายระหว่างนิสิต/ นักศึกษาและครูพี่เลี้ยงไม่ค่อยตรงกัน ทำให้การนัดหมายเป็นไปด้วยความยากลำบาก

7) ภาระหน้าที่

คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ควรตกลงกับทางสถานศึกษาเกี่ยวกับขอบเขตหน้าที่ของนิสิต/ นักศึกษา เพราะสภาพปัจจุบันภาระหน้าที่ของนิสิต/ นักศึกษามีมากเกินขอบเขตหน้าที่ของนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอน หากคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์และสถานศึกษาควรทำข้อตกลงเป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับขอบเขตภาระหน้าที่ของนิสิต/ นักศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

8) มาตรฐานการปฏิบัติ

การดำเนินการหรือแนวปฏิบัติในการดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูต่อนิสิต/ นักศึกษาในแต่ละสาขาวิชาเอกไม่เท่าเทียมกัน เช่น บางสาขาวิชาเอกได้ฝึกทดลองสอนในโรงเรียน แต่บางสาขาวิชาเอกได้ฝึกทดลองสอนกับเพื่อนนิสิต/ นักศึกษาเท่านั้น ดังนั้น ทางคณะศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ควรกำหนดมารตฐานแนวการปฏิบัติเป็นลายลักษณ์อักษรที่สอดคล้องกันเป็นแนวปฏิบัติในทุกสาขาวิชาเอก

3.2.2 ระยะเวลาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อระยะเวลาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาทั้ง 8 แห่ง พบว่า

1) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความคิดเห็นต่อระยะเวลาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเป็นระยะเวลา 2 ภาคเรียน นิสิต/ นักศึกษามีความคิดเห็นว่ามีทั้งข้อดีและข้อเสีย โดยข้อเสียคือ ระยะเวลาของการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเป็นระยะเวลา 2 ภาคเรียน เป็นการปฏิบัติการสอนที่ยาวนานเกินไป เพราะต้องมีค่าใช้จ่ายที่เพิ่มมากขึ้น เกิดมีความรู้สึกหนื่อย เบื่อหน่าย และกระบวนการปฏิบัติการสอนครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 มีความซ้ำซ้อน แต่อย่างไรก็ตาม การฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นระยะเวลา 2 ภาคเรียนนั้นก็มีข้อดี กล่าวคือนิสิต/ นักศึกษามีความมั่นใจในการสอนเพิ่มมากขึ้น ไม่ประหม่า มีความสามารถสอนหนังสือได้และสอนหนังสือเป็น รวมทั้งเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้ถูกต้องมากยิ่งขึ้น

2) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

นิสิต/ นักศึกษาโดยส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเป็นระยะเวลา 2 ภาคเรียน (1 ปีการศึกษา) เพราะนิสิต/ นักศึกษาได้เกิดความรู้เพิ่มขึ้นด้านเนื้อหาที่ใช้สอน มีทักษะการทำวิจัยในชั้นเรียน เกิดการพัฒนาการสอน มีความมั่นใจในการพูด ใช้สื่อการสอนที่คล่องแคล่วขึ้น และสามารถควบคุมชั้นเรียนได้ดีขึ้น โดยเฉพาะสามารถปรับตัวในการสอน การวางตัว การทำงานได้ดีขึ้น รวมทั้งได้แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆที่ผ่านมา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ความคิดเห็นต่อระยะเวลาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นระยะเวลา 2 ภาคเรียน นิสิต/ นักศึกษามีความคิดเห็นว่ามีทั้งข้อดีและข้อเสีย กล่าวคือ ข้อเสีย ระยะเวลาของฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษาเป็นระยะเวลา 2 ภาคเรียน เป็นการฝึกประสบการณ์ที่ยาวนานเกินไป เพราะต้องมีค่าใช้จ่ายที่เพิ่มมากขึ้น เกิดมีความรู้สึกเบื่อหน่าย เพราะต้องพบกับปัญหาเดิม ๆ แต่อย่างไรก็ตาม การฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นระยะเวลา 2 ภาคเรียนนั้นมีข้อดี กล่าวคือ ทำให้ได้รับประสบการณ์ต่างๆทางวิชาชีพเพิ่มขึ้น เช่น ได้ทบทวนความรู้และทักษะเกี่ยวกับการสอน เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้ถูกต้อง เกิดความมั่นใจในการพูดและการสอน รวมทั้งมีบุคลิกภาพที่ของความเป็นครูที่เหมาะสมมากขึ้น สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าต่าง ๆ ได้ดีขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งการควบคุมชั้นเรียน

4) มหาวิทยาลัยศิลปากร

การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเป็นระยะเวลา 2 ภาคเรียนนั้น นิสิต/ นักศึกษากล่าวว่ามีทั้งข้อดีและข้อเสีย ซึ่งสรุปได้ดังนี้ ข้อดี นิสิต/ นักศึกษาเกิดความรู้และทักษะเพิ่มมากขึ้น เช่น มีความชำนาญในการสอน มีเทคนิคการจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น ความสามารถบริหารจัดการและควบคุมชั้นเรียนได้ดีมากขึ้น และเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้ถูกต้องมากขึ้น สำหรับ ข้อเสีย หมดกำลังใจ ท้อใจ เบื่อหน่ายเพราะต้องพบกับสภาพปัญหาเดิมๆ และต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมากในการทำสื่อการสอน

5) มหาวิทยาลัยบูรพา

ความคิดเห็นของนิสิต/ นักศึกษาต่อระยะเวลาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 2 ภาคเรียน (1 ปีการศึกษา) พบว่า นิสิต/ นักศึกษามีความคิดเห็นทั้ง เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ดังนี้ กรณี เห็นด้วย เพราะได้เห็นกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับการประเมินผลเป็นรายปี ได้เรียนรู้งานวิชาการ และงานโสตทัศนศึกษา เกิดความรู้และทักษะในการสอน การบริหารจัดการในชั้นเรียน เกิดการเรียนรู้ในการแก้ปัญหาในชั้นเรียน การทำงานร่วมกับผู้อื่น และฝึกความอดทน กรณีไม่เห็นด้วย เพราะหากได้ครูพี่เลี้ยงที่ไม่ดี นิสิต/ นักศึกษาจะเกิดความทุกข์ใจที่ยาวนาน นอกจากนี้นิสิต/ นักศึกษาต้องมีภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้นระหว่างปฏิบัติการสอนในกรณีฝึกปฏิบัติการสอน 2 ภาคเรียน เช่น ค่าหอพักหรือค่าเดินทางในกรณีที่สถานศึกษาอยู่ห่างไกล บาง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สถานศึกษาไม่สามารถเบิกอุปกรณ์การสอนได้ นิสิต/ นักศึกษาต้องออกค่าใช้จ่ายที่ค่อนข้างมากด้วยตนเองตลอดเวลา

6) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

นิสิต/ นักศึกษามีความคิดเห็นต่อระยะเวลาของการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 2 ภาคเรียน (1 ปีการศึกษา) แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เห็นด้วย และกลุ่มที่ไม่เห็นด้วย ดังนี้

กลุ่มที่เห็นด้วยกับการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเป็นระยะเวลา 2 ภาคเรียน (1 ปีการศึกษา) เพราะได้รับการฝึกประสบการณ์ที่เข้มข้น เช่น สาขาวิชาเอกปฐมวัยได้เรียนรู้ถึงกระบวนการรับเด็กเล็กเข้าโรงเรียน ฝึกเด็กเล็กในการพัฒนาการด้านต่าง ๆ ส่วนสาขาวิชาเอกประถมศึกษาได้เห็นพัฒนาการของเด็กในด้านต่าง ๆ และเรียนรู้การประเมินผลเป็นรายปี

กลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับการปฏิบัติงานสอนในสถานศึกษาเป็นระยะเวลา 2 ภาคเรียน (1 ปีการศึกษา) เพราะเกิดความรู้สึกอิ่มตัว เฉื่อยลง ขณะที่ความคาดหวังของครูพี่เลี้ยงที่มีต่อนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนเพิ่มขึ้น ระยะเวลาปฏิบัติการสอน 2 ภาคเรียนยาวนานเกินไปและต้องมีค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก หากเป็น 1 ภาคเรียนก็เพียงพอแล้วแต่ให้ควรฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพครูอย่างเข้มข้น

แต่อย่างไรก็ดี นิสิต/ นักศึกษามีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 2 ภาคเรียน (1 ปีการศึกษา) ก่อให้เกิดการความรู้และทักษะเพิ่มขึ้น เช่น เรียนรู้เทคนิคการคุมชั้นเรียนได้ดีขึ้น องค์ความรู้ในเนื้อหาเพิ่มขึ้นจากการที่ได้เตรียมการสอน การทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีขึ้น

7) มหาวิทยาลัยขอนแก่น

นิสิต/ นักศึกษามีความคิดเห็นต่อระยะเวลาการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่แตกต่างกัน ดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กลุ่มที่นิสิต/ นักศึกษาเห็นด้วยกับการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา เป็นระยะเวลา 2 ภาคเรียน (1 ปีการศึกษา) นิสิต/ นักศึกษาจะเห็นการจัดการศึกษาในสถานศึกษาตลอดปีการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประเมินผลรายปี

กลุ่มที่นิสิต/ นักศึกษาไม่เห็นด้วยกับการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเป็นระยะเวลา 2 ภาคเรียน แต่ควรฝึกการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเพียง 1 ภาคเรียน แต่ให้เป็นการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาอย่างเข้มข้น

แต่อย่างไรก็ดี นิสิต/ นักศึกษามีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าระยะเวลาการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 2 ภาคเรียน (1 ปีการศึกษา) นั้น พบว่า 1) นักศึกษามีความมั่นใจเพิ่มขึ้นมากในการจัดการเรียนการสอน การพูดหน้าชั้นเรียนได้ดีขึ้นมาก 2) การนำความผิดพลาดจากภาคเรียนที่ผ่านมานำมาแก้ไขในภาคเรียนต่อไป และ 3) ประเมินตนเองว่าจะเป็นครูได้หรือไม่ และทำให้ตนเองมีความคิดและการกระทำเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น โดยเฉพาะวุฒิภาวะทางอารมณ์

8) มหาวิทยาลัยทักษิณ

ความคิดเห็นของนิสิต/ นักศึกษาเกี่ยวกับระยะเวลาของการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา พบว่านิสิต/ นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับระยะเวลาของการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษามีเหตุผลแตกต่างกัน ดังนี้

กลุ่มที่เห็นด้วยได้ให้เหตุผลว่าได้เรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหา การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของทางโรงเรียนทั้ง 2 ภาคเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งได้เรียนรู้ถึงการประเมินผลรายปี

กลุ่มที่ไม่เห็นด้วยให้เห็นเหตุผลว่า มีค่าใช้จ่ายที่ค่อนข้างสูง เช่น ค่าเดินทาง ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสื่อการสอน และหากพบครูพี่เลี้ยงที่ไม่ดี นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนก็จะมีเจตคติความเป็นครูลดลง

แต่อย่างไรก็ดี ระยะเวลาของการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเป็นระยะเวลา 2 ภาคเรียน ทำให้ความรู้และทักษะเพิ่มขึ้น เช่น ได้เรียนรู้ในการบริหารจัดการในชั้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เรียน มีความกล้าและมีความมั่นใจในการพูดและการสอนเพิ่มขึ้น ได้พัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูเพิ่มขึ้น

สรุปความคิดเห็นของนิสิต/ นักศึกษาที่มีต่อระยะเวลาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาทั้ง 8 แห่ง สรุปโดยภาพรวมได้ว่า นิสิต/ นักศึกษามีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน คือ กลุ่มที่เห็นด้วย และกลุ่มที่ไม่เห็นด้วย ต่อการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 2 ภาคเรียน (1 ปีการศึกษา) ทั้งนี้ มีข้อดีและข้อเสียสรุปได้ดังนี้

ข้อดีของการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 2 ภาคเรียน (1 ปีการศึกษา)

1) นิสิต/ นักศึกษาได้พัฒนาการสอนของตนเอง มีความมั่นใจในการสอนมากยิ่งขึ้น สามารถสอนหนังสือได้และสอนหนังสือเป็น มีเทคนิคการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น

2) สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้ถูกต้อง มีความชำนาญในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น

3) มีองค์ความรู้สาระเนื้อหาเพิ่มขึ้นจากการที่เตรียมการสอนที่ใช้สอน

4) สามารถบริหารจัดการในชั้นเรียนได้ดีกว่าเดิม แก้ปัญหาเฉพาะหน้าในชั้นเรียนได้ดีขึ้น

5) สามารถปรับตัวในการสอน การวางตัว การทำงาน รวมทั้งได้แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆจากภาคเรียนที่ผ่านมานำมาแก้ไขในภาคเรียนต่อไป

6) การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเป็นระยะเวลา 2 ภาคเรียน ได้เห็นพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน และเห็นภาพรวมของการประเมินผลรายปี รวมทั้งรับรู้ถึงลักษณะการจัดการศึกษาในสถานศึกษาตลอดปีการศึกษา

ข้อเสียของการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 2 ภาคเรียน (1 ปีการศึกษา)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1) ระยะเวลาของการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเป็นระยะเวลา 2 ภาคเรียน เป็นระยะเวลาที่ยาวนานเกินไป เกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย

2) มีค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นในเรื่องของการสื่อการสอน ค่าหอพัก และค่าเดินทาง เป็นต้น

3) หากพบกับครูพี่เลี้ยงไม่ดี นิสิต/ นักศึกษาจะมีเจตคติความเป็นครูลดลง

3.2.3 การทำวิจัยในชั้นเรียน

ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน ระหว่างปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาทั้ง 8 แห่ง พบว่า

1) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิสิต/ นักศึกษาโดยส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการทำวิจัยในชั้นเรียนในช่วงระหว่างการปฏิบัติการสอน เพราะการทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นเรื่องที่ท้าทายและได้รับความรู้เพิ่มขึ้น แต่ควรทำวิจัยในชั้นเรียนเพียง 1-2 เล่ม เพราะนิสิต/ นักศึกษามีภาะงานสอน การทำสื่อการสอน เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และภาระงานอื่นๆที่มากอยู่แล้ว

นอกจากนี้นิสิต/ นักศึกษาได้เสนอแนะเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนว่า อยากให้คณะ ฯ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการหรือทบทวนความรู้ เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจและความมั่นใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน

2) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

นิสิต/ นักศึกษาโดยส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการทำวิจัยในชั้นเรียนระหว่างปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา เพราะเป็นประโยชน์ในเชิงวิชาการ แต่ต้องมีรูปแบบระเบียบวิธีและการดำเนินการที่ชัดเจน การสื่อสารและสร้างความเข้าใจควรสอดคล้องกันระหว่างคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ (อาจารย์นิเทศก์) และสถานศึกษา (ครูพี่เลี้ยง) แต่อย่างไรก็ตาม การวิจัยในชั้นเรียน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เป็นเรื่องที่หนักใจเพราะเป็นกระบวนการที่ต้องศึกษาค้นคว้าค่อนข้างหนัก รวมทั้งนิสิต/ นักศึกษามีภาระงานสอนหรืองานต่าง ๆ มากอยู่แล้ว

3) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ความคิดเห็นของนิสิต/ นักศึกษาที่มีต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนระหว่างการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา พบว่าการทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นประสบการณ์ที่ดีในการฝึกฝนการทำวิจัยเบื้องต้น เพราะเป็นการฝึกการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบและเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในระดับสูง แต่ก็มีปัญหา กล่าวคือการมีภาระงานที่หนักในการสอน ทำสื่อการสอน และปฏิบัติงานอื่น ๆ ทำให้การทำวิจัยในชั้นเรียนได้ไม่เต็มที่

นิสิต/ นักศึกษาได้เสนอแนะต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนเพิ่มเติมว่า ทางคณะ ฯ ควรเปิดรายวิชา “การวิจัยในชั้นเรียน” เพื่อเป็นการเรียนรู้สาระสำคัญเกี่ยวกับกระบวนการเชิงปฏิบัติเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน สำหรับรายวิชาความรู้เกี่ยวกับสถิติและการวิจัยการศึกษาจะเป็นการเรียนรู้ทฤษฎีมาก เมื่อเรียนจบรายวิชาดังกล่าวแล้วยังไม่สามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้

4) มหาวิทยาลัยศิลปากร

นิสิต/ นักศึกษาโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ไม่ควรมีทำวิจัยในชั้นเรียนในระหว่างการปฏิบัติการสอน เพราะการวิจัยดังกล่าวไม่สามารถแก้ปัญหาได้จริง ผลการทดลองในการทำวิจัยในชั้นเรียนมีระยะเวลาสั้นไป อาจจะยังไม่เห็นผลเท่าที่ควร การทำวิจัยในชั้นเรียนในระหว่างฝึกปฏิบัติการสอนเป็นภาระที่หนักมากทั้งงานสอน เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ทำสื่อการสอน งานต่าง ๆ ก็มากพออยู่แล้ว

นอกจากนี้ ความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนที่ได้เรียนผ่านมานำไปใช้ในการวิจัยในชั้นเรียนเชิงปฏิบัติก็ไม่ค่อยเพียงพอ เพราะรายวิชาที่ได้เรียนเป็นทฤษฎีเสียส่วนใหญ่ รวมทั้งการทำวิจัยในชั้นเรียนต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก เช่น ค่ากระดาษ อุปกรณ์สื่อการสอนต่าง ๆ เพื่อใช้ในการทดลอง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

5) มหาวิทยาลัยบูรพา

นิสิต/ นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนโดยภาพรวมว่าเห็นด้วยกับการทำวิจัยในชั้นเรียน เพราะการทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นสิ่งที่ดี นิสิต/ นักศึกษาได้เรียนรู้การทำวิจัยในชั้นเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง แต่อย่างไรก็ดีการทำวัจัยในชั้นเรียนเป็นภาระที่หนัก ระยะเวลาการทำวิจัยในชั้นเรียนค่อนข้างน้อยทำให้การทำวิจัยในชั้นเรียนไม่ค่อยจะทันเวลาที่กำหนด

นอกจากนี้ นิสิต/ นักศึกษาทุกคนได้เสนอแนะว่า อยากให้ทางคณะ ฯ ได้มีการจัดอบรมแบบเข้มในเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียนก่อนออกฝึกปฏิบัติสอนในสถานศึกษา เพราะรายวิชาการวิจัยทางการศึกษาที่ได้เรียนรู้ในชั้นปี 3 ซึ่งนานเกินไป ทำให้ลืมเนื้อหาเกี่ยวกับการทำวิจัย

6) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

นิสิต/ นักศึกษาโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนในระหว่างการปฏิบัติการสอนว่าเห็นด้วยกับการทำวิจัยในชั้นเรียน หลังจากได้ฝึกปฏิบัติการสอน 1 ภาคเรียนไปแล้ว เพราะได้พบปัญหาจากภาคเรียนที่ 1 จากนั้นภาคเรียนที่ 2 ได้ลงมือแก้ปัญหาโดยการทำวิจัยในชั้นเรียน เพราะเป็นการฝึกแก้ปัญหา และเป็นเรื่องที่ท้าทาย แม้ว่าการทำวิจัยในชั้นเรียนจะเป็นเรื่องที่ลำบากใจและนิสิต/ นักศึกษามีภาระหนักจากการปฏิบัติการสอน

นิสิต/ นักศึกษายังได้กล่าวถึงเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัญหา และเสนอแนะต่างๆ อีกว่า การทำวิจัยในชั้นเรียนควรมี มาตรฐาน/รูปแบบ ของการทำวิจัยที่เหมือนกันในแต่ละสาขาวิชาเอก และควรมีการอบรมแบบเข้มในเชิงปฏิบัติการทำวิจัยในชั้นเรียนก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา เพราะที่ผ่านมาได้เรียนรู้ทฤษฎีการทำวิจัยในชั้นเรียนแต่ขาดการฝึกปฏิบัติ

7) มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ความคิดเห็นของนิสิต/ นักศึกษาต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนระหว่างการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา พบว่า นิสิต/ นักศึกษา เห็นด้วย กับการทำวิจัยในชั้นเรียน เพราะการทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นเรื่องที่ท้าทาย และเป็นการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ แต่การทำวิจัยใน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ชั้นเรียนเป็นเรื่องที่หนักใจอยู่พอสมควร เพราะกระบวนการทำวิจัยต้องใช้เวลาในการศึกษาหาความรู้ สำหรับเนื้อหาที่ได้เรียนการวิจัยในหลักสูตรนั้นไม่เพียงพอ เพราะเน้นทฤษฎีมากเกิน คือ การขาดการปฏิบัติในการทำวิจัยในชั้นเรียน นอกจากนี้ นิสิต/ นักศึกษาได้เสนอความคิดเห็นว่า ควรมีรายวิชาที่เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนตามสาขาวิชาเอก

8) มหาวิทยาลัยทักษิณ

นิสิต/ นักศึกษาเห็นด้วยกับการทำวิจัยในชั้นเรียน เพราะการทำวิจัยในชั้นเรียนได้แนวทางใหม่ในการแก้ปัญหา พัฒนาการเรียนการสอน และเป็นเรื่องที่ท้าทาย แต่การทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นเรื่องที่หนักใจ และมีความยากลำบาก นอกจากนี้นิสิต/ นักศึกษามีข้อเสนอแนะว่า ทางคณะ ฯ ควรมีการจัดอบรมพิเศษแบบเข้ม การทำวิจัยในชั้นเรียนภาคปฏิบัติก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

สรุปความคิดเห็นของนิสิต/ นักศึกษาที่มีต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนระหว่างการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาทั้ง 8 แห่ง สรุปโดยภาพรวมได้ว่า นิสิต/ นักศึกษาโดยส่วนใหญ่เห็นด้วยต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน ดังนี้

1) การทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นเรื่องที่ท้าทายและเป็นการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ

2) การทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นประสบการณ์ที่ดีในการฝึกฝนการทำวิจัยเบื้องต้น เพราะเป็นการฝึกการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบและเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในระดับสูง

ทั้งนี้ นิสิต/ นักศึกษามีข้อเสนอแนะต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนระหว่างปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาดังนี้

1) ควรมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการหรือทบทวนความรู้ เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา เพื่อสร้างความเข้าใจและความมั่นใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2) ควรกำหนดรูปแบบระเบียบวิธีและการดำเนินการทำวิจัยในชั้นเรียนที่ชัดเจน การสื่อสารและสร้างความเข้าใจควรสอดคล้องกันระหว่างคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ (อาจารย์นิเทศก์) และสถานศึกษา (ครูพี่เลี้ยง)

3) ควรมีรายวิชาการทำวิจัยในชั้นเรียนตามสาขาวิชาเอก

แต่อย่างไรก็ตาม มีนิสิต/ นักศึกษาบางส่วนไม่เห็นด้วยกับการทำวิจัยในชั้นเรียน กล่าวคือ การทำวิจัยในชั้นเรียนในระหว่างปฏิบัติการสอนไม่สามารถแก้ปัญหาได้จริง การทดลองในการทำวิจัยในชั้นเรียนมีระยะเวลาในการทดลองสั้นไปอาจจะยังไม่เห็นผลเท่าที่ควร และการทำวิจัยในชั้นเรียนในระหว่างฝึกปฏิบัติการสอนเป็นภาระที่หนักมาก ทั้งงานสอน เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ทำสื่อการสอน งานต่าง ๆ ก็มากพออยู่แล้ว นอกจากนี้ การทำวิจัยในชั้นเรียนต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก เช่น ค่ากระดาษ อุปกรณ์สื่อการสอนต่าง ๆ ในการทดลอง

3.2.4 บทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศก์

ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของนิสิต/ นักศึกษา คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาทั้ง 8 แห่ง ต่อบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศก์ พบว่า

1) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความคิดเห็นของนิสิต/ นักศึกษาต่อบทบาทของผู้นิเทศก์ พบว่าอาจารย์นิเทศก์จะให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การทำวิจัยในชั้นเรียนและการแต่งกาย สำหรับครูพี่เลี้ยงจะแนะนำและช่วยเหลือเกี่ยวกับการปกครองในชั้นเรียน การทำวิจัยในชั้นเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาหรือแบบทดสอบที่เหมาะสมในการทดลองกับนักเรียน แต่บางสถาบันครูพี่เลี้ยงบางท่านไม่ได้ให้คำแนะนำเลย

นอกจากนี้ นิสิต/ นักศึกษามีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทผู้นิเทศก์ สรุปได้ว่า 1) อยากให้อาจารย์นิเทศก์คณะ ฯ กำหนดเวลาที่มานิเทศให้ชัดเจน และ 2) ครูพี่เลี้ยงควรมีความแม่นยำในเนื้อหาที่สอน เพื่อสามารถแนะนำนิสิต/ นักศึกษาได้ถูกต้อง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ความคิดเห็นของนิสิต/ นักศึกษาที่มีต่อบทบาทของผู้นิเทศก์ พบว่า อาจารย์นิเทศก์ให้คำแนะนำและช่วยเหลือแก่นิสิต/ นักศึกษา คือ การให้กำลังใจ ตรวจและแนะนำเกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้ กลวิธีการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้คำแนะนำการทำวิจัยในชั้นเรียน เทคนิคการบริหารจัดการในชั้นเรียน ให้ความรู้เพิ่มเติมในเนื้อหาที่สอน สำหรับครูพี่เลี้ยงจะช่วยเหลือทางด้านการสอน การตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ การปกครองในชั้นเรียน งานประจำชั้น และการวางตัวในสถานศึกษา

นอกจากนี้ นิสิต/ นักศึกษาได้เสนอแนะว่า ครูพี่เลี้ยงบางท่านควรใช้คำพูดที่เหมาะสมกับนิสิต/ นักศึกษา ไม่ควรใช้คำพูดที่ทำร้ายจิตใจนิสิต/ นักศึกษา รวมทั้งไม่ควรเปรียบเทียบในเรื่องของสถาบัน หากในภาคเรียนนั้นในโรงเรียนมีนิสิต/ นักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนต่างสถาบัน

3) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ความคิดเห็นของนิสิต/ นักศึกษาที่มีต่อบทบาทของผู้นิเทศก์ พบว่าอาจารย์นิเทศก์จะให้คำแนะนำเกี่ยวกับเทคนิคการสอน แนวทางการควบคุมชั้นเรียน การเขียนแผนการสอน มารยาทและการปฏิบัติตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูพี่เลี้ยงจะให้คำแนะนำเกี่ยวกับ การสอน การเขียนแผนการสอน การควบคุมชั้นเรียน งานประจำชั้น เช่น กิจกรรมโฮมรูม การบันทึกข้อมูลงานประจำชั้นต่าง ๆ

นอกจากนี้ นิสิต/ นักศึกษาได้กล่าวถึงสภาพปัญหาเกี่ยวกับบทบาทของผู้นิเทศก์ ดังนี้ 1) อาจารย์นิเทศก์ควรมีมาตรฐานการให้คะแนนที่เป็นมาตรฐานที่ชัดเจนและสอดคล้องกัน 2) การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ อาจารย์นิเทศก์แต่ละท่านมีรูปแบบการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ดังนั้น อาจารย์นิเทศก์แต่ละท่านควรมีมาตรฐานที่ถูกต้องและสอดคล้อง เพราะอาจารย์นิเทศก์หลายท่านไม่ได้มาจากในสาขาวิชาเฉพาะนั้น ๆ เช่น อาจารย์ผู้สอนการสอนภาษาอังกฤษ แต่มานิเทศนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนการสอนวิทยาศาสตร์ 3) ครูพี่เลี้ยงบางท่านยังยึดติดกับหลักสูตรเก่าและขาดความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 และ 4) ครูพี่เลี้ยงบางท่านไม่สามารถให้คำแนะนำการทำวิจัยในชั้นเรียนได้เลย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4) มหาวิทยาศิลปากร

ความคิดเห็นของนิสิต/ นักศึกษาที่มีต่ออาจารย์นิเทศก์ และครูพี่เลี้ยงมีดังนี้ นิสิต/ นักศึกษาได้รับคำแนะนำและการช่วยเหลือจากอาจารย์นิเทศก์เป็นอย่างมากเกี่ยวกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ กลวิธีการสอน การทำวิจัยในชั้นเรียน แนวทางการควบคุมในชั้นเรียน และการแนะนำหนังสือเรียน ซึ่งประเด็นดังกล่าวอาจารย์นิเทศก์ให้คำแนะนำเป็นระยะ ๆ เมื่อไปนิเทศ สิ่งที่ต้องการอยากให้อาจารย์นิเทศก์ทราบ คือ ในบางครั้งอาจารย์นิเทศก์ไม่เข้าใจสภาพจริงในชั้นเรียน ซึ่งคำแนะนำบางอย่างเช่น กลวิธีการสอน หรือการจัดการ ไม่สามารถปฏิบัติได้จริง มีสภาพปัญหาบางประการที่อาจารย์นิเทศก์ทราบ แต่ไม่ทราบจะช่วยเหลืออะไรได้ ได้เพียงแต่รับฟังเท่านั้น

ทางด้านครูพี่เลี้ยง นิสิต/ นักศึกษาได้รับคำแนะนำ และการช่วยเหลือจากครูพี่เลี้ยงเกี่ยวกับการเขียนการสอน โดยครูพี่เลี้ยงจะตรวจแผนการจัดการเรียนรู้เป็นระยะ ๆ แนะนำการควบคุมชั้นเรียน ครูพี่เลี้ยงเข้ามาช่วยดูแลชั้นเรียนในบางเวลาโดยเฉพาะห้องที่นักเรียนไม่ตั้งใจเรียน และแนะนำการทำโครงการต่าง ๆ โดยครูพี่เลี้ยงจะช่วยประสานกับฝ่ายต่าง ๆ และอำนวยความสะดวกให้แก่นิสิต/ นักศึกษาในการทำโครงการ

นอกจากนี้นิสิต/ นักศึกษาโดยส่วนใหญ่ได้เสนอแนะว่า 1) นิสิต/ นักศึกษาควรจะมีโอกาสได้ประเมินผลครูพี่เลี้ยง และส่งมาผลการประเมินมายังผู้อำนวยการโรงเรียน และคณะ ฯ และ 2) ควรเชิญครูพี่เลี้ยงมาอบรมเกี่ยวกับการดูแลนิสิต/ นักศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งขอบเขตภาระหน้าที่ในการใช้งานนิสิต/ นักศึกษา

5) มหาวิทยาลัยบูรพา

ความคิดเห็นของนิสิต/ นักศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้นิเทศก์ พบว่าอาจารย์นิเทศก์ให้กำลังใจ ดูแลชีวิตความเป็นอยู่ หากมีปัญหาก็จะพูดคุยกับทางโรงเรียน แนะนำการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และการทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นอย่างดี สำหรับครูพี่เลี้ยงช่วยดูแลความเป็นอยู่ในโรงเรียน การปกครองในชั้นเรียน เป็นต้น

นอกจากนี้ นิสิต/ นักศึกษาได้เสนอแนะต่อบทบาทของครูพี่เลี้ยงว่า ครูพี่เลี้ยงควรมีวุฒิการศึกษาที่ตรงสาขาที่ดูแลนิสิต/ นักศึกษา และควรมีประสบการณ์ในการดูแลนิสิต/

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นักศึกษามาก่อน รวมทั้งครูพี่เลี้ยงควรมีความรู้ในการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อจะได้แนะนะนิสิต/ นักศึกษาได้ถูกต้อง

6) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ความคิดเห็นของนิสิต/ นักศึกษาต่อบทบาทของผู้นิเทศก์ พบว่าอาจารย์นิเทศก์ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเขียนแผนการสอน การทำวิจัยในชั้นเรียน แนวทางการควบคุมชั้นเรียน เทคนิคการสอน และให้กำลังใจในเรื่องต่าง ๆ สำหรับครูพี่เลี้ยงจะให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การปกครองชั้นเรียน การทำงานในโรงเรียน และการวางตัวของนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนสถานศึกษา

นอกจากนี้ นิสิต/ นักศึกษาได้เสนอแนะว่า ครูพี่เลี้ยงที่ดูแลนิสิต/ นักศึกษาควรจบตรงสาขาวิชาเอกนั้น ๆ และมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท เพื่อที่จะให้คำแนะนำการทำวิจัยในชั้นเรียนได้ถูกต้องและชัดเจน

7) มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ความคิดเห็นของนิสิต/ นักศึกษาต่อบทบาทของผู้นิเทศก์ พบว่าประเด็นที่ได้รับคำแนะนำและการช่วยเหลือจากอาจารย์นิเทศก์ คือ อาจารย์นิเทศก์ทั่วไป จะให้คำแนะนำเรื่องคุณลักษณะความเป็นครูและให้กำลังใจ อาจารย์นิเทศก์วิชาเอกจะให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และวิธีการทำวิจัยในชั้นเรียน เช่น การเขียนเค้าโครงวิจัย การทบทวนวรรณกรรม การสร้างเครื่องมือ สำหรับประเด็นที่ได้รับคำแนะนำและการช่วยเหลือจากครูพี่เลี้ยงส่วนมาก ได้แก่ การจัดการชั้นเรียน การจัดกิจกรรม การดูแลนักเรียน และงานประจำชั้น สำหรับการวิจัยในชั้นเรียน ครูพี่เลี้ยงจะให้คำแนะนำค่อนข้างน้อย แต่จะช่วยในเรื่องของบริบทของนักเรียน (กลุ่มตัวอย่าง) ในการทดลองหรือเก็บข้อมูล

นิสิต/ นักศึกษาได้เสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทครูพี่เลี้ยงว่า อยากให้ครูพี่เลี้ยงมีบทบาทหน้าที่ต่อนิสิต/ นักศึกษาตามข้อกำหนด รวมทั้งครูพี่เลี้ยงควรจบการศึกษาระดับปริญญาโทและจบตรงสาขาวิชาเอกที่ดูแลนิสิต/ นักศึกษา เพื่อสามารถให้คำแนะนำการทำวิจัยในชั้นเรียนได้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

8) มหาวิทยาลัยทักษิณ

ความคิดเห็นของนิสิต/ นักศึกษาต่อบทบาทของผู้นิเทศก์ พบว่าสิ่งที่นิสิต/ นักศึกษาได้รับคำแนะนำหรือการช่วยเหลือจากอาจารย์นิเทศก์ ได้แก่ คำแนะนำความเป็นครู แนวทางการควบคุมในชั้นเรียน คำแนะนำเกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้ การทำวิจัยในชั้นเรียน และให้กำลังใจ นอกจากนี้ อาจารย์นิเทศก์มีบทบาทเป็นอย่างมากในการให้คำแนะนำในการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำเค้าโครงวิจัยในชั้นเรียน

สำหรับประเด็นที่ได้รับคำแนะนำและการช่วยเหลือจากครูพี่เลี้ยงในโรงเรียน ได้แก่ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ให้คำแนะนำในการทำงานประจำชั้น การบริหารจัดการในชั้นเรียน การทำวิจัยในชั้นเรียน ครูพี่เลี้ยงจะมีบทบาทในการให้คำแนะนำเกี่ยวกับเครื่องมือ เช่น แบบฝึกหัด และการจัดกลุ่มตัวอย่าง (นักเรียน) ในการทำวิจัยในชั้นเรียน นอกจากนี้ นิสิต/ นักศึกษาคนหนึ่งได้เสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับครูพี่เลี้ยงว่า อยากให้ครูพี่เลี้ยงใช้คำพูดต่อนิสิต/ นักศึกษาที่เหมาะสมและไม่ควรขัดหรือแนะนำนิสิต/ นักศึกษาขณะระหว่างปฏิบัติการสอนในชั้นเรียน

สรุปความคิดเห็นของนิสิต/ นักศึกษาต่อบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศก์ของสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 8 แห่ง สรุปโดยภาพรวมได้ว่า

1) อาจารย์นิเทศก์

อาจารย์นิเทศก์ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การทำวิจัยในชั้นเรียน การแต่งกาย ให้กำลังใจ ให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับสาระเนื้อหา มารยาทและการปฏิบัติตน รวมทั้งการมีคุณลักษณะความเป็นครูที่ดี

ทั้งนี้นิสิต/ นักศึกษามีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทผู้นิเทศก์ สรุปได้ว่า 1) อาจารย์นิเทศก์จากคณะ ฯ ควรกำหนดวันเวลาที่มานิเทศให้ชัดเจน และควรมีมาตรฐานการให้คะแนนที่เป็นมาตรฐานชัดเจนและสอดคล้องกัน 2) การเขียนแผนการสอน อาจารย์นิเทศก์แต่ละท่านมีรูปแบบที่แตกต่างกันอยู่ ดังนั้น อาจารย์นิเทศก์แต่ละท่านควรมีมาตรฐานที่ถูกต้องและสอดคล้องอาจารย์นิเทศก์ควรมีมาตรฐานการให้คะแนนที่เป็นมาตรฐานที่ชัดเจนและสอดคล้องกัน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2) ครูพี่เลี้ยง

ครูพี่เลี้ยงให้คำแนะนำ และให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการปกครองในชั้นเรียน การทำวิจัยในชั้นเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาหรือแบบทดสอบที่เหมาะสมกับนักเรียน ตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ ให้คำแนะนำเกี่ยวกับงานประจำชั้น การวางตัวในสถานศึกษา กิจกรรมโฮมรูม ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนการทำโครงการ

ทั้งนี้ นิสิต/ นักศึกษามีข้อเสนอแนะว่า 1) ครูพี่เลี้ยงควรมีความแม่นยำในเนื้อหาที่สอนให้มากขึ้น ครูพี่เลี้ยงบางท่านควรใช้คำพูดที่เหมาะสมกับนิสิต/ นักศึกษา กล่าวคือ ไม่ควรใช้คำพูดที่ทำร้ายจิตใจ ไม่ควรเปรียบเทียบในเรื่องของสถาบัน หากในภาคเรียนนั้นมีนิสิต/ นักศึกษาต่างสถาบัน 3) นิสิต/ นักศึกษาควรจะมีโอกาสได้ประเมินผลครูพี่เลี้ยง และส่งมาผลการประเมินมายังผู้อำนวยการโรงเรียนและคณะ ฯ และควรเชิญครูพี่เลี้ยงมาอบรมเกี่ยวกับการดูแลนิสิต/ นักศึกษา และ 4) ครูพี่เลี้ยงที่ดูแลนิสิต/ นักศึกษาควรจบตรงสาขาวิชาเอกนั้น ๆ และควรมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท เพื่อที่จะให้คำแนะนำการทำวิจัยในชั้นเรียนได้ถูกต้องและชัดเจน ให้ครูพี่เลี้ยงมีบทบาทหน้าที่ต่อนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนตามข้อกำหนด รวมทั้งครูพี่เลี้ยงควรจบการศึกษาระดับปริญญาโท และจบตรงสาขาวิชาเอกที่ดูแลนิสิต/ นักศึกษา เพื่อสามารถให้คำแนะนำการทำวิจัยในชั้นเรียนได้ อยากให้ครูพี่เลี้ยงใช้คำพูดต่อนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนที่เหมาะสมและไม่ควรขัดหรือแนะนำนิสิต/ นักศึกษาขณะระหว่างสอนในชั้นเรียน

3.2.5 ความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อกระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

นิสิต/ นักศึกษา คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาทั้ง 8 แห่ง มีความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ที่เสนอแนะเพิ่มเติมต่อกระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ดังนี้

1) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทางสถานศึกษาควรแจ้งวิชา และระดับชั้นที่สอนมายังคณะ ฯ ให้รวดเร็ว เพื่อทางคณะ ฯ จะได้แจ้งนิสิต/ นักศึกษาได้สอนวิชาอะไร ระดับชั้นใด อันเป็นการเตรียมตัวก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา เพราะที่ผ่านมาจะทราบว่าได้สอนวิชาระดับชั้นใด เมื่อไปถึงสถานศึกษาแล้ว ทำให้เตรียมตัวในการสอนไม่ทัน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เนื้อหาในสาขาวิชาเอกที่เรียนในระดับปริญญาตรีไม่ค่อยสอดคล้องกับทางเนื้อหาสาระในระดับที่สอน ดังนั้นควรเรียนเนื้อหาในสิ่งที่จะสอน

2) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ควรมีการสื่อสารระหว่างอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงที่ชัดเจน โดยมีการประชุมนำข้อตกลง และหาแนวทางการดำเนินงานที่สอดคล้องกัน

โครงสร้างหลักสูตร กศ.บ. ควรจัดรายวิชาที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่ต้องใช้สอนในโรงเรียน เพราะปัจจุบันรายวิชาในระดับปริญญาตรีไม่สัมพันธ์กับการที่จะต้องสอนในสถานศึกษา

3) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

เนื้อหาในสาขาวิชาเอกบังคับที่เรียนในระดับปริญญาตรีไม่ค่อยสอดคล้องกับทางเนื้อหาสาระในระดับที่สอน ดังนั้นควรเรียนเนื้อหาในสิ่งที่จะสอน

สิ่งที่นิสิต/ นักศึกษาอยากเรียนรู้เพิ่มเติมคือการทำวิจัยในชั้นเรียน (เน้นการปฏิบัตินำไปใช้)

นิสิต/ นักศึกษาไม่ต้องการให้ครูพี่เลี้ยงฝากคาบสอนบ่อยครั้ง โดยเฉพาะการฝากคาบสอนข้ามระดับชั้น

4) มหาวิทยาลัยศิลปากร

นิสิต/ นักศึกษาทุกสาขาวิชาเอกต้องการให้ทางคณะ ฯ จัดรายวิชาที่เรียนเกี่ยวกับเนื้อหาของแต่ละวิชาเอก ให้เพียงพอและสอดคล้องต่อการสอนนักเรียนในสถานศึกษา เช่น สาขาประถมศึกษาเนื้อหาที่เรียนในปริญญาตรีไม่เพียงพอและไม่ครอบคลุมเนื้อหาที่จะสอนในระดับประถมศึกษา ฉะนั้น ทางคณะ ฯ ควรจัดโครงสร้างหลักสูตรรายวิชาให้ครอบคลุมและสอดคล้องเพื่อให้นิสิต/ นักศึกษามีความรู้เพียงพอในการจัดการเรียนการสอน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ควรมีกระบวนการทดสอบหรือตรวจสุขภาพจิตของครูพี่เลี้ยงก่อนที่จะมาเป็นอาจารย์พี่เลี้ยงให้กับนิสิต/ นักศึกษา เพราะนอกจากครูพี่เลี้ยงจะต้องมีความรู้ความสามารถแล้วต้องมีสุขภาพจิตที่ดีด้วย

5) มหาวิทยาลัยบูรพา

ควรมีการอบรมเชิงปฏิบัติการทำวิจัยในชั้นเรียนก่อนออกฝึกปฏิบัติการสอน รวมทั้งการฝึกปฏิบัติการทำสื่อการสอนภาคปฏิบัติ

6) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

นิสิต/ นักศึกษต้องการให้หน่วยปฏิบัติงานวิชาชีพครูของคณะศึกษาศาสตร์ได้มีการประสานงานกับโรงเรียนในเรื่องของวันเวลา ระเบียบหรือนโยบายการปฏิบัติต่าง ๆ ให้ชัดเจน

7) มหาวิทยาลัยขอนแก่น

โครงสร้างหลักสูตรศึกษาศาสตร์บัณฑิต ระดับปริญญาตรี ควรเพิ่มรายวิชาการฝึกปฏิบัติการทำสื่อการสอนและการจัดการในชั้นเรียน

หัวข้อการสัมมนาในแต่ละครั้งไม่ชัดเจน ไม่รู้ว่าจะต้องทำอะไรในแต่ละเดือน กล่าวคือ หัวข้อไม่ตรงกับตารางที่ทางศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครูได้กำหนดไว้

ศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครูและสถานศึกษาปฏิบัติการสอนควรมีมาตรฐานต่าง ๆ ที่ชัดเจนแน่นอนและสอดคล้องกัน

8) มหาวิทยาลัยทักษิณ

สิ่งที่นิสิต/ นักศึกษาอยากเรียนรู้เพิ่มเติม คือ งานธุรการในโรงเรียนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ เช่น การร่างและพิมพ์จดหมายราชการ เป็นต้น รวมทั้งอยากเรียนรู้เทคนิควิชาการควบคุมชั้นเรียนในเชิงปฏิบัติ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นอกจากนี้อยากให้คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์จัดตั้งโรงเรียนสาธิตภายในมหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อเป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้อย่างครบวงจร

ความคิดเห็นของนิสิต/ นักศึกษา คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาทั้ง 8 แห่ง มีความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ที่เสนอเพิ่มเติมต่อกระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู สรุปเป็นประเด็นโดยภาพรวมได้ดังนี้

1) องค์ความรู้

1.1) สิ่งที่นิสิต/ นักศึกษาอยากเรียนรู้เพิ่มเติมคือการทำวิจัยในชั้นเรียน เน้นการปฏิบัตินำไปใช้ และการฝึกปฏิบัติการทำสื่อการสอนภาคปฏิบัติ

1.2) นิสิต/ นักศึกษาทุกสาขาวิชาเอกต้องการให้ทางคณะ ฯ จัดโครงสร้างหลักสูตรรายวิชาที่เรียนเกี่ยวกับเนื้อหาของแต่ละวิชาเอก ให้เพียงพอและสอดคล้องต่อการสอนนักเรียนใน กล่าวคือควรเรียนเนื้อหาในสิ่งที่จะสอน

1.3) สิ่งที่นิสิต/ นักศึกษาอยากเรียนรู้เพิ่มเติม คือ งานธุรการในโรงเรียนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ และเทคนิควิชาการควบคุมชั้นเรียนในเชิงปฏิบัติ

2) มาตรฐานแนวการปฏิบัติ ควรมีการสื่อสารระหว่างอาจารย์นิเทศก์ และครูพี่เลี้ยงที่ชัดเจน โดยมีการประชุมนำข้อตกลงระเบียบหรือนโยบายข้อตกลงต่าง ๆ และแนวทางการดำเนินงานที่สอดคล้องกัน

3) ครูพี่เลี้ยงบางท่านมีภาระหน้าที่มากจนไม่สามารถดูแลนิสิต/ นักศึกษาได้ ดังนั้นควรคัดเลือกครูพี่เลี้ยงที่มีเวลา มีความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะที่ดีในการเป็นครูพี่เลี้ยง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตอนที่ 4 ผลผลิตนิสิต/ นักศึกษาครู

การศึกษา “ความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงที่มีต่อการเป็นครูที่เก่ง และครูที่ดีของนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอน คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษาของไทย” ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 4.1 สถานภาพทั่วไปของครูพี่เลี้ยง

ตอนที่ 4.2 ความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงต่อการเป็นครูที่เก่ง และการเป็นครูที่ดีของนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

ตอนที่ 4.1 สถานภาพทั่วไปของครูพี่เลี้ยง

การสำรวจความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงที่มีต่อการเป็นครูที่เก่ง และครูที่ดีของนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษาของไทยทั้ง 8 แห่ง รวมจำนวน 179 คน ผลการศึกษาสถานภาพทั่วไปของครูพี่เลี้ยง มีรายละเอียดดังนี้

จากตารางที่ 28 การศึกษาสถานภาพด้านการศึกษาของครูพี่เลี้ยงโดยภาพรวม พบว่า ครูพี่เลี้ยงส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท มีจำนวนทั้งสิ้น 139 คน คิดเป็นร้อยละ 77.7 ครูพี่เลี้ยงที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี 40 คน คิดเป็นร้อยละ 22.3 ของครูพี่เลี้ยงจำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัด พบว่าครูพี่เลี้ยงของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กว่าร้อยละ 90 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท ขณะที่ครูพี่เลี้ยงของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น โรงเรียนสาธิตพิบูลบำเพ็ญมหาวิทยาลัยบูรพา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง และ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทเช่นกัน ทั้งนี้มีเพียงโรงเรียนมหาวชิราวุธ จ. สงขลา เพียงแห่งเดียวที่ครูพี่เลี้ยงส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี

สำหรับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาพบว่า ครูพี่เลี้ยงโดยภาพรวมสำเร็จการศึกษาจากสาขาครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์มากถึง 146 คน คิดเป็นร้อยละ 81.6 โดยมีผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากสาขาอื่นๆ เพียง 33 คน คิดเป็นร้อยละ 18.4 เมื่อพิจารณาสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาของครูพี่เลี้ยงจำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดพบว่า ครูพี่เลี้ยงของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง ทั้งหมดสำเร็จการศึกษาโดยตรงจากสาขาวิชาครุศาสตร์ หรือศึกษาศาสตร์ทั้งสิ้น ขณะที่ครูพี่เลี้ยงของโรงเรียนสาธิตแห่งอื่น ๆ ส่วนใหญ่ต่างสำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาครุศาสตร์ หรือศึกษาศาสตร์เช่นกัน โดยมีเพียงส่วนน้อยที่สำเร็จการศึกษาจากสาขาวิชาอื่น ๆ ดังตารางที่ 28

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 28 วุฒิการศึกษาของครูพี่เลี้ยงจำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัด

โรงเรียนต้นสังกัด	n	วุฒิการศึกษา				สาขาวิชา			
		ปริญญาตรี		ปริญญาโท		ครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์		อื่นๆ	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	47	4	8.5	43	91.5	37	78.7	10	21.3
สาธิต ม.ศรีนครินทรวิโรฒ	54	5	9.3	49	90.7	44	81.5	10	18.5
สาธิต ม.รามคำแหง	9	2	22.2	7	77.8	9	100.0	0	0.0
สาธิต ม.ศิลปากร	5	1	20.0	4	80.0	4	80.0	1	20.0
สาธิต ม.บูรพา	12	3	25.0	9	75.0	10	83.3	2	16.7
สาธิต ม.เชียงใหม่	14	1	7.1	13	92.9	14	100.0	0	0.0
สาธิต ม. ขอนแก่น	17	4	23.5	13	76.5	14	82.4	3	17.6
มหาวชิราวุธ จ.สงขลา	21	20	95.2	1	4.8	14	66.7	7	33.3
รวม	**179**	**40**	**22.3**	**139**	**77.7**	**146**	**81.6**	**33**	**18.4**

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 29 การศึกษาสถานภาพด้านประสบการณ์ในการสอนพบว่า ครึ่งหนึ่งของครูพี่เลี้ยงมีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 15 ปี ขึ้นไป โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 99 คน คิดเป็นร้อยละ 55.3 รองลงมาได้แก่ ครูพี่เลี้ยงที่มีประสบการณ์การสอน 6-10 ปี มีจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 18.4 ขณะที่มีครูพี่เลี้ยงที่มีประสบการณ์การสอน 11-15 ปี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 16.2 โดยมีครูพี่เลี้ยงที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี เพียงแค่ 18 คน คิดเป็นร้อยละ 10.1 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาประสบการณ์การสอนของครูพี่เลี้ยงจำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัด พบว่าครูพี่เลี้ยงของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โรงเรียนมหาวชิราวุธ จ. สงขลา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 15 ปี ขณะที่ครูพี่เลี้ยงของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยรามคำแหง ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การสอนเพียง 6-10 ปี ขณะที่ครูพี่เลี้ยงของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากรและโรงเรียนสาธิตพิบูลบำเพ็ญมหาวิทยาลัยบูรพา ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การสอนเพียง 1-5 ปี เท่านั้น

สำหรับการศึกษาสถานภาพด้านประสบการณ์การเป็นครูพี่เลี้ยงพบว่า ครูพี่เลี้ยงส่วนใหญ่มีประสบการณ์การเป็นครูพี่เลี้ยง 1-5 ปี โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 53 คน คิดเป็นร้อยละ 31.7 รองลงมาได้แก่ ครูพี่เลี้ยงที่มีประสบการณ์การสอน 6-10 ปี และ มากกว่า 15 ปี ขึ้นไป ในสัดส่วนเท่ากัน คือ จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 28.7 ขณะที่มีครูพี่เลี้ยงที่มีประสบการณ์ 11-15 ปี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 10.8 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาประสบการณ์การเป็นครูพี่เลี้ยงจำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดพบว่า มีโรงเรียนสาธิต 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ครูพี่เลี้ยงส่วนใหญ่มีประสบการณ์การเป็นครูพี่เลี้ยงมากกว่า 15 ปี ขึ้นไป ส่วนครูพี่เลี้ยงของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การเป็นครูพี่เลี้ยง 6-10 ปี ขณะที่ครูพี่เลี้ยงของโรงเรียนมหาวชิราวุธ จ. สงขลา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยรามคำแหง และโรงเรียนสาธิตพิบูลบำเพ็ญมหาวิทยาลัยบูรพา ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การเป็นครูพี่เลี้ยงเพียง 1-5 ปี เท่านั้น ดังตารางที่ 29

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 29 ประสบการณ์ในสายงานของครูพี่เลี้ยงจำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัด

โรงเรียนต้นสังกัด	n	ประสบการณ์การสอน								ประสบการณ์การเป็นครูพี่เลี้ยง							
		1-5 ปี		6-10 ปี		11-15 ปี		15 ปี ขึ้นไป		1-5 ปี		6-10 ปี		11-15 ปี		15 ปี ขึ้นไป	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สาธิตจุฬาลงกรณ์	47	10	21.3	8	17.0	6	12.8	23	48.9	12	26.7	11	24.4	3	6.7	19	42.2
สาธิต ม.ศรีนครินทรวิโรฒ	54	6	11.1	2	3.7	10	18.5	36	66.7	14	27.5	15	29.4	7	13.7	15	29.4
สาธิต ม.รามคำแหง	9	0	0.0	5	55.6	1	11.1	3	33.3	3	50.0	2	33.3	0	0.0	1	16.7
สาธิต ม.ศิลปากร	5	0	0.0	2	40.0	0	0.0	3	60.0	0	0.0	2	40.0	0	0.0	3	60.0
สาธิต ม.บูรพา	12	0	0.0	3	25.0	3	25.0	6	50.0	4	36.4	1	9.1	2	18.2	4	3.64
สาธิต ม.เชียงใหม่	14	0	0.0	5	35.7	5	35.7	4	28.6	5	35.7	8	57.1	1	7.1	0	0.0
สาธิต ม.ขอนแก่น	17	2	11.8	7	41.2	4	23.5	4	23.5	5	35.7	3	21.4	3	21.4	3	21.4
มหาวชิราวุธ จ.สงขลา	21	0	0.0	1	4.8	0	0.0	20	95.2	10	47.6	6	28.6	2	9.5	3	14.3
รวม	**179**	**18**	**10.1**	**33**	**18.4**	**29**	**16.2**	**99**	**55.3**	**53**	**31.7**	**48**	**28.7**	**18**	**10.8**	**48**	**28.7**

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 30 ผลการศึกษาประสบการณ์ในการทำวิจัยของครูพี่เลี้ยงพบว่า ครูพี่เลี้ยงส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำวิจัยมากถึง 168 คน คิดเป็นร้อยละ 93.8 โดยมีครูพี่เลี้ยงที่ไม่มีประสบการณ์ในการทำวิจัยเพียง 11 คน คิดเป็นร้อยละ 6.2 ซึ่งประกอบด้วย ครูพี่เลี้ยงจากโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 4 คน โรงเรียนมหาวชิราวุธ จ. สงขลา จำนวน 3 คน โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 2 คน และโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง แห่งละ 1 คน

จากการศึกษาประสบการณ์การทำวิจัยของครูพี่เลี้ยงในภาพรวม พบว่าครูพี่เลี้ยงมีประสบการณ์ในการทำเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การทำวิทยานิพนธ์/ สารนิพนธ์/ การศึกษาค้นคว้าอิสระ คิดเป็นร้อยละ 29.3 การเข้ารับการฝึกอบรมการทำวิจัย ร้อยละ 28.2 การทำวิจัยในชั้นเรียน คิดเป็นร้อยละ 22.3 การเป็นผู้ร่วมงานในโครงการวิจัย คิดเป็นร้อยละ 17.8 และการทำวิจัยเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ คิดเป็นร้อยละ 2.4 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาประสบการณ์การทำวิจัยของครูพี่เลี้ยงจำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดพบว่า ครูพี่เลี้ยงของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำวิทยานิพนธ์/ สารนิพนธ์/ การศึกษาค้นคว้าอิสระมากที่สุด ขณะที่ครูพี่เลี้ยงของโรงเรียนมหาวชิราวุธ จ. สงขลา และโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น มีประสบการณ์ในการทำวิจัยในชั้นเรียน และการเข้ารับการฝึกอบรมการทำวิจัยมากที่สุดในสัดส่วนเท่า ๆ กัน เช่นเดียวกับครูพี่เลี้ยงของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง และโรงเรียนสาธิตพิบูลบำเพ็ญมหาวิทยาลัยบูรพา ที่มีประสบการณ์ในการทำวิจัยในชั้นเรียน และ การทำวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์/การศึกษาค้นคว้าอิสระ มากที่สุดในสัดส่วนเท่า ๆ กัน ดังตารางที่ 30

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 30 ประสบการณ์ในการทำวิจัยของครูพี่เลี้ยงจำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัด

โรงเรียนต้นสังกัด	n	ประสบการณ์ในการทำวิจัย			รูปแบบประสบการณ์				
		ไม่มีประสบการณ์	มีประสบการณ์	ทำวิจัยในชั้นเรียน	ทำวิทยานิพนธ์	ผู้ร่วมงานโครงการวิจัย	ฝึกอบรมการทำวิจัย	เลื่อนวิทยฐานะ	รวม
สาธิตจุฬาลงกรณ์	47	2 (4.3)	45 (95.7)	23 (18.0)	40 (31.3)	25 (19.5)	35 (27.3)	5 (3.9)	128 (100.0)
สาธิต ม.ศรีนครินทรวิโรฒ	54	4 (7.4)	50 (92.6)	28 (19.6)	48 (33.6)	24 (16.8)	39 (27.3)	4 (2.8)	143 (100.0)
สาธิต ม.รามคำแหง	9	0 (0.0)	9 (100.0)	6 (28.6)	6 (28.6)	3 (14.3)	5 (23.8)	1 (4.8)	21 (100.0)
สาธิต ม.ศิลปากร	5	0 (0.0)	5 (100.0)	2 (15.4)	5 (38.5)	3 (23.1)	3 (23.1)	0 (0.0)	13 (100.0)
สาธิต ม.บูรพา	12	1 (8.3)	11 (99.4)	10 (32.2)	10 (32.2)	5 (16.2)	6 (19.3)	0 (0.0)	31 (100.0)
สาธิต ม.เชียงใหม่	14	1 (7.1)	13 (92.9)	5 (13.5)	11 (29.7)	8 (21.6)	13 (35.1)	0 (0.0)	37 (100.0)
สาธิต ม.ขอนแก่น	17	0 (0.0)	17 (100.0)	15 (27.3)	13 (23.6)	12 (21.8)	15 (27.3)	0 (0.0)	55 (100.0)
มหาวชิราวุธ จ.สงขลา	21	3 (14.3)	18 (85.7)	14 (42.4)	2 (6.1)	2 (6.1)	14 (42.4)	1 (3.0)	33 (100.0)
รวม	**179**	**11 (6.2)**	**168 (93.8)**	**103 (22.3)**	**135 (29.3)**	**82 (17.8)**	**130 (28.2)**	**11 (2.4)**	**461 (100.0)**

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตอนที่ 4.2 ความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงต่อการเป็นครูที่เก่ง และการเป็นครูที่ดีของนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

การศึกษาความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงต่อการเป็นครูที่เก่งและครูที่ดีของนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาได้กำหนดการศึกษาเป็น 2 ประเด็น คือ การเป็นครูที่เก่ง และการเป็นครูที่ดี ซึ่งในการศึกษาการเป็นครูที่เก่ง จำแนกการศึกษาสมรรถนะความรู้ความสามารถของนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านการสอน 3) ด้านสื่อการสอน 4) ด้านการวัดและประเมินผล 5) ด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน และ 6) ด้านการปฏิบัติงานทั่วไป สำหรับการศึกษาการเป็นครูที่ดี จำแนกการศึกษาคุณลักษณะของนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบุคลิกลักษณะ 2) ด้านความรับผิดชอบ 3) ด้านมนุษยสัมพันธ์ และ 4) ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพครู ซึ่งผลการศึกษามีดังนี้

1. การเป็นครูที่เก่ง

ตารางที่ 31 นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษามีสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีทั้งสิ้น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสื่อการสอน ($\overline{X}$ = 3.91) ด้านการปฏิบัติงานทั่วไป ($\overline{X}$ = 3.84) ด้านการสอน ($\overline{X}$ = 3.69) และด้านการวัดและประเมินผล ($\overline{X}$ = 3.64) ในขณะที่ 2 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ($\overline{X}$ = 3.48) และด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ($\overline{X}$ = 3.31) ที่นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษามีสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งของนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาโดยภาพรวมจำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัด พบว่านิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา จำนวน 7 แห่ง มีสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตพิบูลบำเพ็ญมหาวิทยาลัยบูรพา ($\overline{X}$ = 3.90) นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนมหาวชิราวุธ จ. สงขลา ($\overline{X}$ = 3.80) นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ($\overline{X}$ = 3.00) นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร ($\overline{X}$ = 3.78) นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ($\overline{X}$ = 3.77) นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ($\overline{X}$ = 3.69) นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

($\overline{X}$ = 3.62) ยกเว้นนิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพียงแห่งเดียวที่มีสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.31)

จากการศึกษาสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งเป็นรายด้านพบว่า มีนิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนมหาวชิราวุธ จ. สงขลา และโรงเรียนสาธิตพิบูลบำเพ็ญมหาวิทยาลัยบูรพามีสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งในระดับมากในทุกด้าน โดยสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งของนิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนมหาวชิราวุธ จ. สงขลา เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการปฏิบัติงานทั่วไป ($\overline{X}$ = 4.18) ด้านการวัดและประเมินผล ($\overline{X}$ = 3.95) ด้านสื่อการสอน ($\overline{X}$ = 3.91) ด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ($\overline{X}$ = 3.69) ด้านหลักสูตร ($\overline{X}$ =3.65) และ ด้านการสอน ($\overline{X}$ = 3.58) ตามลำดับ ขณะที่สมรรถนะการเป็นครูที่เก่งของนิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตพิบูลบำเพ็ญมหาวิทยาลัยบูรพาให้ความสำคัญเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการปฏิบัติงานทั่วไป ($\overline{X}$ = 4.18) ด้านสื่อการสอน ($\overline{X}$ = 4.06) ด้านหลักสูตร ($\overline{X}$ = 4.00) ด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ($\overline{X}$ = 3.86) ด้านการสอน ($\overline{X}$ = 3.84) และ ด้านการวัดและประเมินผล ($\overline{X}$ = 3.77) ตามลำดับ

ขณะที่นิสิต/ นักศึกษาที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น และโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งในระดับมากใน 5 ด้าน ประกอบด้วยด้านหลักสูตร ด้านการสอน ด้านสื่อการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการปฏิบัติงานโดยทั่วไป ทั้งนี้มีเพียงด้านเดียวเท่านั้นที่นิสิต/ นักศึกษามีสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยนิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีสมรรถนะการเป็นครูที่เก่ง เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านสื่อการสอน ($\overline{X}$ = 4.09) ด้านการสอน ($\overline{X}$ = 3.87) ด้านการปฏิบัติงานทั่วไป ($\overline{X}$ = 3.83) ด้านการวัดและประเมินผล ($\overline{X}$ = 3.75) ด้านหลักสูตร ($\overline{X}$ = 3.53) และ ด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ($\overline{X}$ = 3.43) ตามลำดับ ขณะที่นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่นมีสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการปฏิบัติงานทั่วไป ($\overline{X}$ = 4.03) ด้านสื่อการสอน ($\overline{X}$ = 3.95) ด้านการสอน ($\overline{X}$ = 3.80) ด้านหลักสูตร ($\overline{X}$ = 3.72) ด้านการวัดและประเมินผล ($\overline{X}$ = 3.68) และ ด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ($\overline{X}$ = 3.37) ตามลำดับ ส่วนนิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านสื่อการสอน ($\overline{X}$ = 3.96) ด้านการปฏิบัติงานทั่วไป ($\overline{X}$ = 3.88) ด้านการสอน ($\overline{X}$ = 3.75) ด้านการวัดและประเมินผล ($\overline{X}$ = 3.61) ด้านหลักสูตร ($\overline{X}$ = 3.54) และ ด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ($\overline{X}$ = 3.27) ตามลำดับ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นอกจากนี้ ผลการศึกษาพบว่า นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากรมีสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งในระดับมากใน 5 ด้าน และในระดับปานกลางเพียงด้านเดียวเช่นกัน เพียงแต่นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากรมีสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งในประเด็นที่แตกต่างไปจากนิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยประเด็นที่ให้ความสำคัญในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านหลักสูตร โดยนิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากรมีสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านสื่อการสอน ($\overline{X}$ = 3.95) ด้านการปฏิบัติงานทั่วไป ($\overline{X}$ = 3.92) ด้านการสอน ($\overline{X}$ = 3.90) ด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ($\overline{X}$ = 3.68) ด้านการวัดและประเมินผล ($\overline{X}$ = 3.60) และ ด้านหลักสูตร ($\overline{X}$ = 3.20) ตามลำดับ

ด้านนิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหงมีสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งในระดับมากใน 4 ด้าน โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านสื่อการสอน ($\overline{X}$ = 3.91) ด้านการปฏิบัติงานทั่วไป ($\overline{X}$ = 3.80) ด้านการสอน ($\overline{X}$ = 3.71) ด้านหลักสูตร ($\overline{X}$ = 3.55) ตามลำดับ ส่วนด้านการวัดและประเมินผล ($\overline{X}$ = 3.40) และด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ($\overline{X}$ = 3.15) นิสิต/ นักศึกษามีสมรรถนะในระดับปานกลางเท่านั้น

ขณะที่นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งในประเด็นที่ต่างไปจากนิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตแห่งอื่น ๆ เนื่องจากนิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งในระดับมากเพียง 2 ด้านเท่านั้น ได้แก่ ด้านสื่อการสอน ($\overline{X}$ = 3.68) และ ด้านการปฏิบัติงานทั่วไป ($\overline{X}$ = 3.58) ขณะที่นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งในระดับปานกลางใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวัดและประเมินผล ($\overline{X}$ = 3.43) ด้านการสอน ($\overline{X}$ = 3.35) ด้านหลักสูตร ($\overline{X}$ = 3.18) และ ด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ($\overline{X}$ = 2.92) ตามลำดับ ดังตารางที่ 31

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 31 สมรรถนะการเป็นครูที่เก่งโดยภาพรวมของนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอน จำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดของครูพี่เลี้ยง

สมรรถนะการเป็นครูที่เก่งโดยภาพรวมของนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอน	โรงเรียนต้นสังกัดของครูพี่เลี้ยง																รวม (n = 179)	
	สาธิต จุฬาฯ (n = 47)		สาธิต มศว. (n = 54)		สาธิต ม.ราม ฯ (n = 9)		สาธิต ม.ศิลปากร (n = 5)		สาธิต ม.บูรพา (n = 12)		สาธิต ม.เชียงใหม่ (n = 14)		สาธิต ม.ขอนแก่น (n = 17)		โรงเรียน มหาวชิราวุธ (n = 21)			
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.
ด้านหลักสูตร	3.53	0.73	3.18	0.56	3.55	0.33	3.20	0.69	4.00	0.44	3.54	0.68	3.72	0.67	3.65	0.57	3.48	0.65
ด้านการสอน	3.87	0.57	3.35	0.59	3.71	0.52	3.90	0.59	3.84	0.45	3.75	0.49	3.80	0.57	3.58	0.48	3.69	0.58
ด้านสื่อการสอน	4.09	0.60	3.68	0.57	3.91	0.50	3.95	0.62	4.06	0.63	3.96	0.90	3.95	0.76	3.91	0.46	3.91	0.63
ด้านการวัดและประเมินผล	3.75	0.66	3.43	0.59	3.40	0.43	3.60	0.54	3.77	0.47	3.61	0.34	3.68	0.66	3.95	0.54	3.64	0.60
ด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน	3.43	0.57	2.92	0.88	3.15	0.39	3.68	0.30	3.86	0.54	3.27	0.52	3.37	0.78	3.69	0.54	3.31	0.73
ด้านการปฏิบัติงานทั่วไป	3.83	0.47	3.58	0.46	3.80	0.40	3.92	0.46	4.18	0.45	3.88	0.32	4.03	0.56	4.18	0.48	3.84	0.50
รวม	**3.78**	**0.47**	**3.31**	**0.50**	**3.62**	**0.36**	**3.78**	**0.38**	**3.93**	**0.42**	**3.69**	**0.38**	**3.77**	**0.55**	**3.78**	**0.40**	**3.65**	**0.50**

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. การเป็นครูที่ดี

ตารางที่ 32 นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษามีคุณลักษณะการเป็นครูที่ดีในภาพรวมอยู่ในระดับมากในทุกด้าน โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านบุคลิกลักษณะ ($\overline{X}$ = 4.21) ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพครู ($\overline{X}$ = 4.21) ด้านมนุษยสัมพันธ์ ($\overline{X}$ = 4.13) และด้านความรับผิดชอบ ($\overline{X}$ = 4.11) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาคุณลักษณะการเป็นครูที่ดีในภาพรวมของนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาจำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดพบว่า นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนส่วนใหญ่มีคุณลักษณะการเป็นครูที่ดีในภาพรวมอยู่ในระดับมากแทบทั้งสิ้น โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตพิบูลบำเพ็ญมหาวิทยาลัยบูรพา ($\overline{X}$ = 4.48) นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง ($\overline{X}$ = 4.47) นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ($\overline{X}$ = 4.41) นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร ($\overline{X}$ = 4.30) นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ($\overline{X}$ = 4.16) นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ($\overline{X}$ = 4.08) และนิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ($\overline{X}$ = 3.82) ทั้งนี้มีเพียงนิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนมหาวชิราวุธ จ. สงขลา เพียงแห่งเดียวเท่านั้นที่มีคุณลักษณะการเป็นครูที่ดีในภาพรวมในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.56)

จากการศึกษาคุณลักษณะการเป็นครูที่ดีเป็นรายด้านพบว่า นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตส่วนใหญ่มีคุณลักษณะการเป็นครูที่ดีในระดับมากในทุกด้าน ซึ่งประกอบด้วย นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และ นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร โดยนิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตแต่ละแห่งมีคุณลักษณะการเป็นครูที่ดีในแต่ละด้านแตกต่างกันไปดังนี้

นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีคุณลักษณะการเป็นครูที่ดีในระดับมากในทุกด้าน โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพครู ($\overline{X}$ = 4.24) ด้านมนุษยสัมพันธ์ ($\overline{X}$ = 4.20) ด้านบุคลิกลักษณะ ($\overline{X}$ = 4.19) และด้านความรับผิดชอบ ($\overline{X}$ = 4.09) ตามลำดับ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีคุณลักษณะการเป็นครูที่ดีในระดับมากในทุกด้าน โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพครู ($\overline{X}$ = 3.93) ด้านบุคลิกลักษณะ ($\overline{X}$ = 3.84) ด้านความรับผิดชอบ ($\overline{X}$ = 3.79) และด้านมนุษยสัมพันธ์ ($\overline{X}$ = 3.75) ตามลำดับ

นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่นมีคุณลักษณะการเป็นครูที่ดีในระดับมากในทุกด้าน โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพครู ($\overline{X}$ = 4.49) ด้านบุคลิกลักษณะ ($\overline{X}$ = 4.45) ด้านความรับผิดชอบ ($\overline{X}$ = 4.35) และด้านมนุษยสัมพันธ์ ($\overline{X}$ = 4.32) ตามลำดับ

นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีคุณลักษณะการเป็นครูที่ดีในระดับมากในทุกด้าน โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ($\overline{X}$ = 4.35) ด้านบุคลิกลักษณะ ($\overline{X}$ = 4.18) ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพครู ($\overline{X}$ = 3.97) และ ด้านความรับผิดชอบ ($\overline{X}$ = 3.93) ตามลำดับ

นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากรมีคุณลักษณะการเป็นครูที่ดีในระดับมากในทุกด้าน โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านบุคลิกลักษณะ ($\overline{X}$ = 4.48) ด้านมนุษยสัมพันธ์ ($\overline{X}$ = 4.40) ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพครู ($\overline{X}$ = 4.26) และ ด้านความรับผิดชอบ ($\overline{X}$ = 4.10) ตามลำดับ

ขณะที่นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนมหาวชิราวุธ จ. สงขลามีคุณลักษณะการเป็นครูที่ดีในระดับมากที่สุดใน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลิกลักษณะ ($\overline{X}$ = 4.68) และ ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพครู ($\overline{X}$ = 4.63) โดยมีคุณลักษณะการเป็นครูที่ดีในระดับมากใน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ ($\overline{X}$ = 4.47) และด้านมนุษยสัมพันธ์ ($\overline{X}$ = 4.35) ตามลำดับ

ส่วนนิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหงที่ พบว่ามีคุณลักษณะการเป็นครูที่ดีในระดับมากที่สุดใน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ ($\overline{X}$ = 4.52) และด้านบุคลิกลักษณะ ($\overline{X}$ = 4.51) โดยมีคุณลักษณะการเป็นครูที่ดีระดับมากใน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพครู ($\overline{X}$ = 4.33) และด้านมนุษยสัมพันธ์ ($\overline{X}$ = 4.33)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ส่วนนิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตพิบูลบำเพ็ญมหาวิทยาลัยบูรพามีคุณลักษณะการเป็นครูที่ดีในระดับมากที่สุดเพียงด้านเดียว ได้แก่ ด้านบุคลิกลักษณะ ($\overline{X}$ = 4.51) โดยมีคุณลักษณะการเป็นครูที่ดีในระดับมากใน 3 ด้าน โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านความรับผิดชอบ ($\overline{X}$ = 4.50) ด้านมนุษยสัมพันธ์ ($\overline{X}$ = 4.41) และด้านจรรยาบรรณวิชาชีพครู ($\overline{X}$ = 4.41) ตามลำดับ ดังตารางที่ 32

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 32 คุณลักษณะการเป็นครูที่ดีโดยภาพรวมของนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอน จำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดของครูพี่เลี้ยง

คุณลักษณะการเป็นครูที่ดีโดยภาพรวมของนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอน	โรงเรียนต้นสังกัดของครูพี่เลี้ยง																รวม (n = 179)	
	สาธิต จุฬาฯ (n = 47)		สาธิต มศว. (n = 54)		สาธิต ม.ราม ฯ (n = 9)		สาธิต ม.ศิลปากร (n = 5)		สาธิต ม.บูรพา (n = 12)		สาธิต ม.เชียงใหม่ (n = 14)		สาธิต ม.ขอนแก่น (n = 17)		โรงเรียนมหาวชิราวุธ (n = 21)			
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.
ด้านบุคลิกลักษณะ	4.19	0.59	3.84	0.81	4.51	0.49	4.48	0.65	4.51	0.48	4.18	0.50	4.45	0.59	4.68	0.38	4.21	0.69
ด้านความรับผิดชอบ	4.09	0.64	3.79	0.80	4.52	0.37	4.10	0.81	4.50	0.55	3.93	0.61	4.35	0.67	4.47	0.46	4.11	0.71
ด้านมนุษยสัมพันธ์	4.20	0.61	3.75	0.76	4.33	0.70	4.40	0.54	4.41	0.66	4.35	0.56	4.32	0.80	4.35	0.57	4.13	0.72
ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพครู	4.24	0.63	3.93	0.73	4.33	0.70	4.26	1.01	4.41	0.57	3.97	0.63	4.49	0.57	4.63	0.40	4.21	0.68
ภาพรวมการเป็นครูที่ดี	**4.16**	**0.58**	**3.82**	**0.76**	**4.47**	**0.45**	**4.30**	**0.71**	**4.48**	**0.49**	**4.08**	**0.52**	**4.41**	**0.2**	**4.56**	**0.38**	**4.16**	**0.66**

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สมรรถนะการเป็นครูที่เก่งในด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับหลักสูตร

ตารางที่ 33 ผลการศึกษาสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งในด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับหลักสูตร พบว่านิสิต/ นักศึกษามีสมรรถนะด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับหลักสูตรในภาพรวมในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.48) เมื่อพิจารณาจำแนกตามโรงเรียนตันสังกัด พบว่านิสิต/ นักศึกษาส่วนใหญ่มีสมรรถนะด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับด้านหลักสูตรในระดับมาก ยกเว้น นิสิต/ นักศึกษาที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยศิลปากร มีสถานนะด้านนี้ในระดับปานกลาง ด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร พบว่านิสิต/ นักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในภาพรวมในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.19) เมื่อพิจารณาจำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัด พบว่านิสิต/ นักศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในระดับปานกลางทั้งสิ้น ยกเว้นนิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตพิบูลบำเพ็ญมหาวิทยาลัยบูรพาเพียงแห่งเดียวที่มีความรู้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในระดับมาก

ด้านความสามารถในการกำหนดเนื้อหา/หน่วยการเรียนรู้ได้ครบถ้วนตามหลักสูตรในภาพรวม นิสิต/ นักศึกษามีสมรรถนะด้านนี้ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.49) เมื่อพิจารณาจำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดพบว่า นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยต่าง ๆ มีสมรรถนะในด้านการกำหนดเนื้อหา/ หน่วยการเรียนรู้ได้ครบถ้วนตามหลักสูตรในระดับมากแทบทั้งสิ้น ยกเว้นนิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากรที่มีสมรรถนะนะนี้ในระดับปานกลางเท่านั้น

ด้านความสามารถในการเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาในภาพรวม นิสิต/ นักศึกษามีสมรรถนะด้านนี้ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.78) เมื่อพิจารณาจำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัด พบว่านิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตส่วนใหญ่มีความสามารถในการเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาในระดับมากแทบทั้งสิ้น ยกเว้นนิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่มีสมรรถนะในด้านนี้ในระดับปานกลางเท่านั้น ดังตารางที่ 33

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 33 สมรรถนะการเป็นครูที่เก่งของนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับหลักสูตร จำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดของครูพี่เลี้ยง

สมรรถนะการเป็นครูที่เก่งของนิสิต/ นักศึกษาในด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับหลักสูตร	โรงเรียนต้นสังกัดของครูพี่เลี้ยง																รวม (n = 179)	
	สาธิต จุฬาฯ (n = 47)		สาธิต มศว. (n = 54)		สาธิต ม.ราม ฯ (n = 9)		สาธิต ม.ศิลปากร (n = 5)		สาธิต ม.บูรพา (n = 12)		สาธิต ม.เชียงใหม่ (n = 14)		สาธิต ม.ขอนแก่น (n = 17)		โรงเรียน มหาวชิราวุธ (n = 21)			
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.
1. นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนมีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.13	0.90	3.00	0.64	3.22	0.66	3.00	0.70	3.75	0.62	3.00	0.67	3.47	0.80	3.43	0.67	3.19	0.76
2. นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนมีความสามารถในการกำหนดเนื้อหา/ หน่วยการเรียนรู้ได้ครบถ้วนตามหลักสูตร	3.55	0.85	3.17	0.63	3.67	0.50	3.00	1.00	4.00	0.60	3.71	0.91	3.65	0.93	3.67	0.65	3.49	0.78
3. นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนสามารถเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา	3.94	0.76	3.39	0.68	3.78	0.44	3.60	1.14	4.25	0.45	3.93	0.82	4.06	0.65	3.86	0.65	3.78	0.74
รวม	**3.53**	**0.73**	**3.18**	**0.56**	**3.55**	**0.33**	**3.20**	**0.69**	**4.00**	**0.44**	**3.54**	**0.68**	**3.72**	**0.67**	**3.65**	**0.57**	**3.48**	**0.65**

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สมรรถนะทางด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการสอน

ตารางที่ 34 ผลการศึกษาสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งในด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการสอน พบว่านิสิต/ นักศึกษามีสมรรถนะทางด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการสอนในภาพรวมในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.69) เมื่อพิจารณาจำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัด พบว่านิสิต/ นักศึกษาส่วนใหญ่มีสมรรถนะด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการสอนในภาพรวมในระดับมากทั้งสิ้น ยกเว้นนิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่มีสมรรถนะในระดับปานกลางเท่านั้น

ด้านความสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบและขั้นตอนที่กำหนดได้อย่างถูกต้องในภาพรวม นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนมีสมรรถนะในด้านนี้ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.97) เมื่อพิจารณาจำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดพบว่า นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยทุกแห่งมีสมรรถนะในระดับมากทั้งสิ้น

ด้านความสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลายวิธี เช่น การสอนแบบบรรยาย แบบอภิปราย แบบศูนย์การเรียน แบบโครงงาน แบบสาธิต ในภาพรวม นิสิต/ นักศึกษามีสมรรถนะด้านนี้ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.67) เมื่อพิจารณาจำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัด พบว่านิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมีสมรรถนะในด้านนี้ในระดับมาก ยกเว้นนิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่มีสมรรถนะในด้านนี้ในระดับปานกลาง

ด้านความสามารถในการควบคุมชั้นเรียนในภาพรวม นิสิต/ นักศึกษามีสมรรถนะในด้านนี้ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.50) เมื่อพิจารณาจำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดพบว่า นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีสมรรถนะในด้านนี้ในระดับมาก ยกเว้นนิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น และนิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหงเท่านั้นที่มีสมรรถนะในด้านนี้ในระดับปานกลางเท่านั้น

ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ในภาพรวมนิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีสมรรถนะในด้านนี้ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.63) เมื่อพิจารณาจำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดพบว่า นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ส่วนใหญ่มีสมรรถนะในด้านนี้ในระดับมาก ยกเว้นนิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร ที่มีสมรรถนะในด้านนี้ในระดับปานกลาง

ขณะที่ นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยทุกแห่งมีสมรรถนะด้านอื่น ๆ ในภาพรวมในระดับมากทั้งสิ้น โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านความรู้ในด้านเนื้อหาสาระวิชาที่เป็นวิชาเอกสำหรับไปใช้สอนนักเรียน ($\overline{X}$ = 3.83) ด้านการนำเข้าสู่บทเรียนโดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์หรือความรู้เดิมกับประสบการณ์หรือความรู้ใหม่ ($\overline{X}$ = 3.78) ด้านความสามารถในการอธิบาย/อภิปราย/ยกตัวอย่างในระหว่างการเรียนการสอนได้อย่างชัดเจน ($\overline{X}$ = 3.75) ด้านความสามารถจัดกิจกรรมการสอนเพื่อสรุปบทเรียนได้เหมาะสมกับเนื้อหาและเวลา ($\overline{X}$ = 3.66) นิสิต/ ด้านความสามารถในการตั้งคำถามได้ตรงประเด็นและกระตุ้นให้นักเรียนสนใจที่จะเรียนรู้ ($\overline{X}$ = 3.64) ด้านความสามารถในการสาธิต/ทำการทดลองในระหว่างการเรียนการสอนได้อย่างคล่องแคล่ว ($\overline{X}$ = 3.63) และ ด้านความรู้ความสามารถในการสรุปบทเรียนได้อย่างกระชับ ชัดเจน และช่วยให้เกิดความคิดรวบยอด($\overline{X}$ = 3.55) เมื่อพิจารณาสมรรถนะดังกล่าวเป็นรายข้อจำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดพบว่า นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยทุกแห่งมีสมรรถนะในด้านนี้ในระดับมากทั้งสิ้น ยกเว้นนิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเพียงแห่งเดียวที่มีสมรรถนะในระดับปานกลางเท่านั้น ดังตารางที่ 34

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 34 สมรรถนะการเป็นครูที่เก่งของนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการสอน จำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดของครูพี่เลี้ยง

สมรรถนะการเป็นครูที่เก่งของนิสิต/ นักศึกษาในด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการสอน	โรงเรียนต้นสังกัดของครูพี่เลี้ยง																รวม (n=179)	
	สาธิต จุฬาฯ (n = 47)		สาธิต มศว. (n = 54)		สาธิต ม.ราม ฯ (n = 9)		สาธิต ม.ศิลปากร (n = 5)		สาธิต ม.บูรพา (n = 12)		สาธิต ม.เชียงใหม่ (n = 14)		สาธิต ม.ขอนแก่น (n = 17)		โรงเรียน มหาวชิราวุธ (n = 21)			
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.
1. นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนมีความรู้ในด้านเนื้อหาสาระวิชาที่เป็นวิชาเอกสำหรับไปใช้สอนนักเรียน	3.91	0.77	3.50	0.72	3.78	0.66	4.00	0.70	4.08	0.51	3.86	0.53	4.00	0.70	4.14	0.57	3.83	0.71
2. นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบและขั้นตอน ที่กำหนดได้อย่างถูกต้อง	4.09	0.58	3.56	0.69	4.22	0.66	4.40	0.54	4.17	0.38	4.00	0.78	4.12	0.60	4.29	0.64	3.97	0.68

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 34 (ต่อ)

สมรรถนะการเป็นครูที่เก่งของนิสิต/ นักศึกษาในด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการสอน	โรงเรียนต้นสังกัดของครูพี่เลี้ยง																รวม (n=179)	
	สาธิต จุฬาฯ (n = 47)		สาธิต มศว. (n = 54)		สาธิต ม.ราม ฯ (n = 9)		สาธิต ม.ศิลปากร (n = 5)		สาธิต ม.บูรพา (n = 12)		สาธิต ม.เชียงใหม่ (n = 14)		สาธิต ม.ขอนแก่น (n = 17)		โรงเรียน มหาวชิราวุธ (n = 21)			
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.
3. นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนมีความสามารถในการนำเข้าสู่บทเรียนโดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์หรือความรู้เดิมกับประสบการณ์ หรือความรู้ใหม่ที่จะสอน	3.98	0.60	3.43	0.74	3.78	0.83	4.20	0.83	3.83	0.71	4.00	0.67	3.94	0.65	3.86	0.57	3.78	0.71
4. นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคที่หลากหลายวิธี เช่น การสอน แบบบรรยาย แบบอภิปราย แบบศูนย์การเรียน แบบโครงงาน แบบสาธิต	4.00	0.75	3.41	0.79	3.44	0.88	3.80	1.09	3.83	0.57	3.43	0.75	3.65	0.86	3.76	0.76	3.67	0.80

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 34 (ต่อ)

สมรรถนะการเป็นครูที่เก่งของนิสิต/ นักศึกษาในด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการสอน	โรงเรียนต้นสังกัดของครูพี่เลี้ยง																รวม (n=179)	
	สาธิตจุฬาฯ (n = 47)		สาธิต มศว. (n = 54)		สาธิต ม.ราม ฯ (n = 9)		สาธิต ม.ศิลปากร (n = 5)		สาธิต ม.บูรพา (n = 12)		สาธิต ม.เชียงใหม่ (n = 14)		สาธิต ม.ขอนแก่น (n = 17)		โรงเรียน มหาวชิราวุธ (n = 21)			
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.
5. นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนมีความสามารถในการอธิบาย/อภิปราย/ยกตัวอย่างในระหว่างการเรียนการสอนได้อย่างชัดเจน	3.94	0.76	3.43	0.66	3.76	0.50	4.20	0.83	3.83	0.57	3.71	0.61	3.88	0.60	3.95	0.66	3.75	0.70
6. นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนมีความสามารถในการสาธิต/ ทดลองในระหว่างการเรียนการสอนได้อย่างคล่องแคล่ว	3.79	0.65	3.33	0.64	3.78	0.78	4.20	0.83	3.75	0.62	3.79	0.80	3.65	0.70	3.62	0.66	3.63	0.68
7. นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนสามารถตั้งข้อคำถามได้ตรงประเด็น และกระตุ้นให้นักเรียนสนใจที่จะเรียนรู้	3.79	0.69	3.37	0.73	3.67	0.86	3.80	0.83	3.83	0.38	3.64	0.63	3.71	0.84	3.76	0.76	3.64	0.73

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 34 (ต่อ)

สมรรถนะการเป็นครูที่เก่งของนิสิต/ นักศึกษาในด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการสอน	โรงเรียนต้นสังกัดของครูพี่เลี้ยง																รวม (n=179)	
	สาธิตจุฬาฯ (n = 47)		สาธิต มศว. (n = 54)		สาธิต ม.ราม ฯ (n = 9)		สาธิต ม.ศิลปากร (n = 5)		สาธิต ม.บูรพา (n = 12)		สาธิต ม.เชียงใหม่ (n = 14)		สาธิต ม.ขอนแก่น (n = 17)		โรงเรียน มหาวชิราวุธ (n = 21)			
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.
8. ขณะดำเนินการเรียนการสอนนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนสามารถควบคุมชั้นเรียนได้	3.70	0.85	3.15	0.81	3.56	1.01	3.60	0.54	3.42	0.79	3.79	0.69	3.59	0.87	3.71	0.84	3.50	0.85
9. ขณะดำเนินการเรียนการสอนนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ได้	3.85	0.80	3.26	0.73	3.67	0.70	3.40	0.54	3.83	0.71	3.71	0.72	3.82	0.80	3.76	0.62	3.63	0.77
10. นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนสามารถจัดกิจกรรมการสอนเพื่อสรุปบทเรียนได้เหมาะสมกับเนื้อหาและเวลา	3.83	0.67	3.28	0.73	3.67	0.70	3.80	0.44	3.92	0.66	3.86	0.66	3.82	0.63	3.81	0.60	3.66	0.71

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 34 (ต่อ)

สมรรถนะการเป็นครูที่เก่งของนิสิต/ นักศึกษาในด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการสอน	โรงเรียนต้นสังกัดของครูพี่เลี้ยง																รวม (n=179)	
	สาธิต จุฬาฯ (n = 47)		สาธิต มศว. (n = 54)		สาธิต ม.ราม ฯ (n = 9)		สาธิต ม.ศิลปากร (n = 5)		สาธิต ม.บูรพา (n = 12)		สาธิต ม.เชียงใหม่ (n = 14)		สาธิต ม.ขอนแก่น (n = 17)		โรงเรียน มหาวชิราวุธ (n = 21)			
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.
11. นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนมีความรู้ความสามารถในการสรุปบทเรียนได้อย่างกระชับชัดเจน และช่วยให้เกิดความคิดรวบยอด	3.74	0.76	3.20	0.81	3.67	0.50	3.60	0.54	3.75	0.45	3.57	0.64	3.65	0.86	3.71	0.71	3.55	0.75
รวม	**3.87**	**0.57**	**3.35**	**0.59**	**3.71**	**0.52**	**3.90**	**0.59**	**3.84**	**0.45**	**3.75**	**0.49**	**3.80**	**0.57**	**3.85**	**0.48**	**3.69**	**0.58**

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สมรรถนะทางด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับสื่อการสอน

ตารางที่ 35 ผลการศึกษาสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งในด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับสื่อการสอน พบว่านิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนมีสมรรถนะทางด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับสื่อการสอนในภาพรวมในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.91) เมื่อพิจารณาตามโรงเรียนต้นสังกัด พบว่านิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยทุกแห่งมีสมรรถนะด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับสื่อการสอนในระดับมากทั้งสิ้น

ขณะที่นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยทุกแห่งมีสมรรถนะด้านอื่น ๆ ในภาพรวมในระดับมากทั้งสิ้น โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางคอมพิวเตอร์ในการค้นคว้าสืบค้นข้อมูล ($\overline{X}$ = 4.13) ด้านการใช้สื่อหรืออุปกรณ์การเรียนการสอนได้อย่างถูกต้องและคล่องแคล่ว ($\overline{X}$ = 3.90) ด้านการสร้างหรือผลิตสื่อการสอนได้อย่างสร้างสรรค์เหมาะสมกับเนื้อหาและวัยของผู้เรียน ($\overline{X}$ = 3.81) และด้านการใช้สื่อหรืออุปกรณ์การเรียนการสอนได้อย่างคุ้มค่า ($\overline{X}$ = 3.80) เมื่อพิจารณาสมรรถนะดังกล่าวเป็นรายข้อจำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดพบว่า นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยทุกแห่งมีสมรรถนะในทุกด้านที่กล่าวมาในระดับมากทั้งสิ้น ดังตารางที่ 35

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 35 สมรรถนะการเป็นครูที่เก่งของนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับสื่อการสอน จำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดของครูพี่เลี้ยง

สมรรถนะการเป็นครูที่เก่งของนิสิต/ นักศึกษาในด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับสื่อการสอน	โรงเรียนต้นสังกัดของครูพี่เลี้ยง																รวม (n = 179)	
	สาธิต จุฬาฯ (n = 47)		สาธิต มศว. (n = 54)		สาธิต ม.ราม ฯ (n = 9)		สาธิต ม.ศิลปากร (n = 5)		สาธิต ม.บูรพา (n = 12)		สาธิต ม.เชียงใหม่ (n = 14)		สาธิต ม.ขอนแก่น (n = 17)		โรงเรียน มหาวชิราวุธ (n = 21)			
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.
1. นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนสร้างหรือผลิตสื่อการสอนได้อย่างสร้างสรรค์เหมาะสมกับเนื้อหา และวัยของผู้เรียน	4.11	0.72	3.56	0.71	4.00	0.70	4.00	0.70	3.75	0.86	3.79	1.18	3.82	0.80	3.71	0.64	3.81	0.79
2. นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนสามารถใช้สื่อหรืออุปกรณ์การเรียนการสอนได้อย่างถูกต้องและคล่องแคล่ว	4.06	0.60	3.70	0.63	4.00	0.70	3.80	0.83	4.08	0.79	3.86	1.02	3.94	0.82	3.90	0.53	3.90	0.69
3. นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนใช้สื่อหรืออุปกรณ์การเรียนการสอนได้อย่างคุ้มค่า	3.98	0.76	3.59	0.65	3.89	0.78	3.60	0.89	3.92	0.66	3.79	1.12	3.94	1.02	3.81	0.60	3.80	0.78

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 35 (ต่อ)

สมรรถนะการเป็นครูที่เก่งของนิสิต/ นักศึกษาในด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับสื่อการสอน	โรงเรียนต้นสังกัดของครูพี่เลี้ยง																รวม (n = 179)	
	สาธิต จุฬาฯ (n = 47)		สาธิต มศว. (n = 54)		สาธิต ม.ราม ฯ (n = 9)		สาธิต ม.ศิลปากร (n = 5)		สาธิต ม.บูรพา (n = 12)		สาธิต ม.เชียงใหม่ (n = 14)		สาธิต ม.ขอนแก่น (n = 17)		โรงเรียน มหา วชิราวุธ (n = 21)			
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.
4. นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางคอมพิวเตอร์ในการค้นคว้าสืบค้นข้อมูล	4.23	0.75	3.89	0.69	3.78	0.44	4.40	0.54	4.50	0.67	4.43	0.64	4.12	0.92	4.24	0.70	4.13	0.73
รวม	**4.09**	**0.60**	**3.68**	**0.57**	**3.91**	**0.50**	**3.95**	**0.62**	**4.06**	**0.63**	**3.96**	**0.90**	**3.95**	**0.76**	**3.91**	**0.46**	**3.91**	**0.63**

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สมรรถนะทางด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล

ตารางที่ 36 ผลการศึกษาสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งในด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลพบว่า นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนมีสมรรถนะทางด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลในภาพรวมในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.64) เมื่อพิจารณาจำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดพบว่า นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีสมรรถนะด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลในระดับมาก ยกเว้นนิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่มีสมรรถนะในระดับปานกลางเท่านั้น

ขณะที่ นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยทุกแห่งมีสมรรถนะด้านอื่นๆ ในภาพรวมในระดับมากทั้งสิ้น โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ($\overline{X}$ = 3.70) ด้านการใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายวิธีที่เหมาะสมกับระดับความรู้ความสามารถของนักเรียน ($\overline{X}$ = 3.64) และด้านการเลือกวิธีการวัดและประเมินผลได้สอดคล้องกับบริบทหรือสถานการณ์ ($\overline{X}$ = 3.59) เมื่อพิจารณาสมรรถนะดังกล่าวเป็นรายข้อจำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดพบว่า นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีสมรรถนะในระดับมาก ยกเว้นนิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหงที่มีสมรรถนะในระดับปานกลางเท่านั้น ดังตารางที่ 36

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 36 สมรรถนะการเป็นครูที่เก่งของนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล จำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดของครูพี่เลี้ยง

สมรรถนะการเป็นครูที่เก่งของนิสิต/ นักศึกษาในด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการวัดและการประเมินผล	โรงเรียนต้นสังกัดของครูพี่เลี้ยง																รวม (n = 179)	
	สาธิต จุฬาฯ (n = 47)		สาธิต มศว. (n = 54)		สาธิต ม.ราม ฯ (n = 9)		สาธิต ม.ศิลปากร (n = 5)		สาธิต ม.บูรพา (n = 12)		สาธิต ม.เชียงใหม่ (n = 14)		สาธิต ม.ขอนแก่น (n = 17)		โรงเรียน มหาวชิราวุธ (n = 21)			
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.
1. นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้	3.77	0.69	3.50	0.66	3.44	0.52	3.60	0.54	3.92	0.51	3.71	0.46	3.82	0.63	4.00	0.77	3.70	0.66
2. นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนใช้วิธีวัดและประเมินผลที่หลากหลายที่เหมาะสมกับระดับความรู้และความสามารถของนักเรียน	3.79	0.75	3.43	0.63	3.44	0.52	3.60	0.54	3.75	0.62	3.57	0.51	3.59	0.79	3.95	0.59	3.64	0.67
3. นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนเลือกวิธีการวัดและประเมินผลได้สอดคล้องกับบริบทหรือสถานการณ์	3.70	0.74	3.39	0.59	3.33	0.50	3.60	0.89	3.67	0.49	3.57	0.51	3.65	0.70	3.90	0.53	3.59	0.65
รวม	**3.75**	**0.66**	**3.43**	**0.59**	**3.40**	**0.43**	**3.60**	**0.54**	**3.77**	**0.47**	**3.61**	**0.34**	**3.68**	**0.66**	**3.95**	**0.54**	**3.64**	**0.60**

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สมรรถนะทางด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน

ตารางที่ 37 ผลการศึกษาสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งในด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนพบว่า นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนมีสมรรถนะทางด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนในภาพรวมในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.31) เมื่อพิจารณาจำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดพบว่า นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีสมรรถนะด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนในระดับปานกลาง ยกเว้น นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนมหาวชิราวุธ จ. สงขลา และนิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตพิบูลบำเพ็ญมหาวิทยาลัยบูรพา ที่มีสมรรถนะในระดับมากเท่านั้น

ขณะที่นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยทุกแห่งมีสมรรถนะใน 2 ด้านในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านความสามารถกำหนดหัวข้อและวัตถุประสงค์ของการวิจัยในชั้นเรียน ($\overline{X}$ = 3.40) และ ด้านความสามารถในการเรียบเรียงหรือสรุปผลการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ($\overline{X}$ = 3.35) เมื่อพิจารณาจำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดพบว่า นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยจำนวน 4 แห่งมีสมรรถนะในระดับปานกลาง ได้แก่ นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และ นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง ขณะที่นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยแห่งอื่น ๆ มีสมรรถนะในระดับมาก ซึ่งประกอบด้วย นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนมหาวชิราวุธ จ. สงขลา นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตบูรพา และ นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร

ด้านความสามารถในการออกแบบการวิจัยในชั้นเรียน นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนมีสมรรถนะในภาพรวมในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.24) เมื่อพิจารณาจำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดพบว่า นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีสมรรถนะในระดับปานกลาง ยกเว้น นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนมหาวชิราวุธ จ. สงขลา และนิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตบูรพา ที่มีสมรรถนะในระดับมาก

ด้านความรู้ความสามารถในการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนมีสมรรถนะในภาพรวมในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.27) เมื่อพิจารณาจำแนกตามโรงเรียน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ต้นสังกัด พบว่านิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยจำนวน 5 แห่งมีสมรรถนะในระดับปานกลาง ได้แก่ นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และ นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง ขณะที่นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยแห่งอื่น ๆ มีสมรรถนะในระดับมาก ซึ่งประกอบด้วย นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนมหาวชิราวุธ จ. สงขลา นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตบูรพา และ นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร

ด้านความรู้ความสามารถในการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนมีสมรรถนะในภาพรวมในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.32) เมื่อพิจารณาจำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัด พบว่านิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยจำนวน 4 แห่งมีสมรรถนะในระดับปานกลาง ได้แก่ นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนมหาวชิราวุธ จ. สงขลา นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตพิบูลบำเพ็ญมหาวิทยาลัยบูรพา นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร ขณะที่นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตแห่งอื่นๆ มีสมรรถนะในระดับมาก ดังตารางที่ 37

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 37 สมรรถนะการเป็นครูที่เก่งของนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน จำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดของครูพี่เลี้ยง

สมรรถนะการเป็นครูที่เก่งของนิสิต/ นักศึกษาในด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน	โรงเรียนต้นสังกัดของครูพี่เลี้ยง																รวม (n = 179)	
	สาธิต จุฬาฯ (n = 47)		สาธิต มศว. (n = 54)		สาธิต ม.ราม ฯ (n = 9)		สาธิต ม.ศิลปากร (n = 5)		สาธิต ม.บูรพา (n = 12)		สาธิต ม.เชียงใหม่ (n = 14)		สาธิต ม.ขอนแก่น (n = 17)		โรงเรียน มหา วชิราวุธ (n = 21)			
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.
1. นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนสามารถกำหนดหัวข้อและวัตถุประสงค์ของการวิจัยในชั้นเรียน	3.45	0.61	3.04	0.84	3.22	0.44	3.80	0.44	3.92	0.66	3.43	0.64	3.53	0.71	3.81	0.51	3.40	0.73
2. นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนเรียบเรียงหรือสรุปผลการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	3.40	0.64	2.96	1.00	3.22	0.44	4.00	0.00	3.83	0.57	3.21	0.57	3.53	0.71	3.81	0.51	3.35	0.80
3. นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนสามารถออกแบบงานวิจัยในชั้นเรียน	3.36	0.64	2.87	0.91	3.22	0.44	3.40	0.54	3.83	0.57	3.00	0.55	3.35	0.93	3.62	0.66	3.24	0.79

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 37 (ต่อ)

สมรรถนะการเป็นครูที่เก่งของนิสิต/ นักศึกษาในด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน	โรงเรียนต้นสังกัดของครูพี่เลี้ยง																รวม (n = 179)	
	สาธิตจุฬาฯ (n = 47)		สาธิต มศว. (n = 54)		สาธิต ม.ราม ฯ (n = 9)		สาธิต ม.ศิลปากร (n = 5)		สาธิต ม.บูรพา (n = 12)		สาธิต ม.เชียงใหม่ (n = 14)		สาธิต ม.ขอนแก่น (n = 17)		โรงเรียน มหาวชิราวุธ (n = 21)			
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.
4. นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนมีความรู้ความสามารถในการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน	3.45	0.71	2.83	0.94	3.00	0.50	3.60	0.54	3.92	0.51	3.36	0.63	3.18	0.88	3.67	0.65	3.27	0.54
5. นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนสามารถเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน	3.53	0.58	2.93	0.94	3.11	0.60	3.60	0.54	3.83	0.57	3.36	0.63	3.29	0.98	3.57	0.67	3.32	0.81
รวม	**3.43**	**0.57**	**2.92**	**0.88**	**3.15**	**0.39**	**3.68**	**0.30**	**3.86**	**0.54**	**3.27**	**0.52**	**3.37**	**0.78**	**3.69**	**0.54**	**3.31**	**0.73**

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สมรรถนะทางด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการปฏิบัติงานทั่วไป

ตารางที่ 38 ผลการศึกษาสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งในด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการปฏิบัติงานทั่วไปพบว่า นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนมีสมรรถนะทางด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการปฏิบัติงานทั่วไปในภาพรวมในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.84) เมื่อพิจารณาจำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดพบว่า นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยทุกแห่งมีสมรรถนะด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการปฏิบัติงานทั่วไปในระดับมากทั้งสิ้น

ด้านทักษะในการพิมพ์สัมผัส นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนมีสมรรถนะในภาพรวมในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.99) เมื่อพิจารณาจำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดพบว่า นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตทุกแห่งมีสมรรถนะในระดับมากทั้งสิ้น

ด้านความสามารถในการใช้โปรแกรมเทคโนโลยีทางคอมพิวเตอร์เบื้องต้นในการปฏิบัติงานทั่วไป นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนมีสมรรถนะในภาพรวมในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.30) เมื่อพิจารณาจำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดพบว่า นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตส่วนใหญ่มีสมรรถนะในระดับมาก ยกเว้นนิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนมหาวชิราวุธ จ. สงขลา นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และ นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร ที่มีสมรรถนะในระดับมากที่สุด

ด้านความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่งานธุรการครูประจำชั้น นิสิต/ นักศึกษามีสมรรถนะในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.66) เมื่อพิจารณาจำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดพบว่านิสิต/ นักศึกษาโดยส่วนใหญ่มีสมรรถนะในระดับมาก ยกเว้นนิสิต/ นักศึกษาที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และโรงเรียนมหาวิทยาลัยศิลปากร มีสมรรถนะในระดับปานกลาง

ด้านความสามารถในการจัดกิจกรรมนักเรียน นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนมีสมรรถนะในภาพรวมในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.77) เมื่อพิจารณาจำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัด พบว่านิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตส่วนใหญ่มีสมรรถนะในระดับมาก ยกเว้นนิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่มีสมรรถนะในระดับปานกลางเท่านั้น

ด้านความสามารถเกี่ยวกับการปฏิบัติงานพัฒนาสังคมหรือชุมชน นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนมีสมรรถนะในภาพรวมในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.53) เมื่อพิจารณาจำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดพบว่า นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตส่วนใหญ่มีสมรรถนะในระดับมาก ยกเว้นนิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่มีสมรรถนะในระดับปานกลางเท่านั้น ดังตารางที่ 38

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 38 สมรรถนะการเป็นครูที่เก่งของนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการปฏิบัติงานทั่วไป จำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดของครูพี่เลี้ยง

สมรรถนะการเป็นครูที่เก่งของนิสิต/ นักศึกษาในด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการปฏิบัติงานทั่วไป	โรงเรียนต้นสังกัดของครูพี่เลี้ยง																รวม (n = 179)	
	สาธิต จุฬาฯ (n = 47)		สาธิต มศว. (n = 54)		สาธิต ม.ราม ฯ (n = 9)		สาธิต ม.ศิลปากร (n = 5)		สาธิต ม.บูรพา (n = 12)		สาธิต ม.เชียงใหม่ (n = 14)		สาธิต ม.ขอนแก่น (n = 17)		โรงเรียน มหาวชิราวุธ (n = 21)			
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.
1. นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนมีทักษะในการพิมพ์สัมผัส	3.83	0.78	3.83	0.77	3.89	0.60	3.60	1.14	4.25	0.62	4.29	0.61	4.18	0.88	4.38	0.74	3.99	0.78
2. นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนมีความสามารถในการใช้โปรแกรมเทคโนโลยีทางคอมพิวเตอร์เบื้องต้นในการปฏิบัติงานทั่วไป	4.30	0.65	4.06	0.59	3.89	0.60	4.60	0.54	4.50	0.52	4.57	0.51	4.41	0.61	4.62	0.66	4.30	0.64
3. นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนมีความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่งานธุรการของครูประจำชั้น	3.66	0.66	3.37	0.65	4.11	0.60	3.80	1.09	4.25	0.62	3.36	0.49	3.76	0.83	3.95	0.66	3.66	0.72

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 38 (ต่อ)

สมรรถนะการเป็นครูที่เก่งของนิสิต/ นักศึกษาในด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการปฏิบัติงานทั่วไป	โรงเรียนต้นสังกัดของครูพี่เลี้ยง																รวม (n = 179)	
	สาธิต จุฬาฯ (n = 47)		สาธิต มศว. (n = 54)		สาธิต ม.ราม ฯ (n = 9)		สาธิต ม.ศิลปากร (n = 5)		สาธิต ม.บูรพา (n = 12)		สาธิต ม.เชียงใหม่ (n = 14)		สาธิต ม.ขอนแก่น (n = 17)		โรงเรียน มหา วชิราวุธ (n = 21)			
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.
4. นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนมีความสามารถในการจัดกิจกรรมนักเรียน	3.91	0.62	3.41	0.63	3.78	0.83	4.00	0.70	4.08	0.66	3.64	0.74	4.06	0.74	4.00	0.70	3.77	0.71
5. นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนมีความสามารถเกี่ยวกับการปฏิบัติงานพัฒนาสังคมหรือชุมชน	3.49	0.65	3.26	0.67	3.33	0.50	3.60	0.89	3.83	0.83	3.57	0.64	3.76	0.75	3.95	0.59	3.53	0.70
รวม	**3.83**	**0.47**	**3.58**	**0.46**	**3.80**	**0.40**	**3.92**	**0.46**	**4.18**	**0.45**	**3.88**	**0.32**	**4.03**	**0.56**	**4.18**	**0.48**	**3.84**	**0.50**

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 39 คุณลักษณะการเป็นครูที่ดีของนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในด้านคุณลักษณะด้านบุคลิกลักษณะ จำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดของครูพี่เลี้ยง

คุณลักษณะการเป็นครูที่ดีของนิสิต/ นักศึกษาในด้านคุณลักษณะด้านบุคลิกลักษณะ	โรงเรียนต้นสังกัดของครูพี่เลี้ยง																รวม (n = 179)	
	สาธิตจุฬาฯ (n = 47)		สาธิตมศว. (n = 54)		สาธิตม.ราม ฯ (n = 9)		สาธิตม.ศิลปากร (n = 5)		สาธิตม.บูรพา (n = 12)		สาธิตม.เชียงใหม่ (n = 14)		สาธิตม.ขอนแก่น (n = 17)		โรงเรียน มหาวชิราวุธ (n = 21)			
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.
1. การแต่งกายที่เหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่ฝึกสอน	4.30	0.72	3.83	0.86	4.67	0.50	4.60	0.54	4.58	0.66	4.29	0.72	4.71	0.47	4.76	0.43	4.30	0.77
2. มีสัมมาคารวะต่อบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน	4.28	0.64	3.98	0.87	4.67	0.50	4.60	0.54	4.58	0.66	4.29	0.72	4.59	0.50	4.86	0.35	4.34	0.74
3. ความสุภาพเรียบร้อยต่อบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน	4.26	0.64	3.94	0.87	4.56	0.72	4.40	0.89	4.50	0.67	4.36	0.63	4.59	0.50	4.86	0.35	4.31	0.75
4. การใช้คำพูดที่เหมาะสมกับนักเรียน	4.23	0.63	3.85	0.83	4.33	0.70	4.40	0.89	4.42	0.66	4.14	0.66	4.53	0.64	4.81	0.51	4.23	0.75
5. การควบคุมอารมณ์ในสถานการณ์ที่ขัดแย้ง	4.09	0.64	3.76	0.79	4.44	0.52	4.40	0.89	4.33	0.49	4.07	0.61	4.41	0.79	4.48	0.68	4.11	0.74
6. ความเสียสละต่อการปฏิบัติงาน	4.04	0.80	3.76	0.91	4.44	0.52	4.40	0.89	4.50	0.67	4.07	0.61	4.35	0.78	4.57	0.59	4.11	0.82

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 39 (ต่อ)

คุณลักษณะการเป็นครูที่ดีของนิสิต/ นักศึกษาในด้านคุณลักษณะด้านบุคลิกลักษณะ	โรงเรียนต้นสังกัดของครูพี่เลี้ยง																รวม (n = 179)	
	สาธิตจุฬาฯ (n = 47)		สาธิต มศว. (n = 54)		สาธิต ม.ราม ฯ (n = 9)		สาธิต ม.ศิลปากร (n = 5)		สาธิต ม.บูรพา (n = 12)		สาธิต ม.เชียงใหม่ (n = 14)		สาธิต ม.ขอนแก่น (n = 17)		โรงเรียน มหาวชิราวุธ (n = 21)			
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.
7. ความอดทนต่อการปฏิบัติงาน	4.13	0.82	3.74	0.99	4.44	0.52	4.40	0.89	4.50	0.67	4.14	0.53	4.35	0.78	4.52	0.68	4.13	0.86
8. ความขยันขันแข็งต่อการปฏิบัติงาน	4.19	0.77	3.80	0.89	4.56	0.52	4.60	0.54	4.58	0.66	4.00	0.67	4.29	0.54	4.52	0.68	4.16	0.82
9. ความซื่อสัตย์สุจริตทั้งวาจา และความประพฤติ	4.23	0.63	3.91	0.89	4.56	0.52	4.60	0.54	4.67	0.49	4.29	0.84	4.29	0.84	4.76	0.43	4.26	0.75
รวม	**4.19**	**0.59**	**3.84**	**0.81**	**4.51**	**0.49**	**4.48**	**0.65**	**4.51**	**0.48**	**4.18**	**0.50**	**4.45**	**0.59**	**4.68**	**0.38**	**4.21**	**0.69**

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คุณลักษณะด้านความรับผิดชอบ

ตารางที่ 40 ผลการศึกษาความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงต่อคุณลักษณะการเป็นครูที่ดีด้านความรับผิดชอบ พบว่านิสิต/ นักศึกษามีคุณลักษณะการเป็นครูที่ดีในด้านความรับผิดชอบในภาพรวมในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.11) เมื่อพิจารณาจำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัด พบว่านิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีคุณลักษณะด้านบุคลิกลักษณะในระดับมาก ยกเว้นนิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหงเพียงแห่งเดียวที่มีคุณลักษณะด้านความรับผิดชอบในระดับมากที่สุด

ด้านความรับผิดชอบต่องานสอน นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมีความรับผิดชอบต่องานสอนโดยรวมในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.28) เมื่อพิจารณาจำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดพบว่า นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีคุณลักษณะดังกล่าวอยู่ในระดับมาก ยกเว้นนิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง และนิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตพิบูลบำเพ็ญมหาวิทยาลัยบูรพา ที่มีคุณลักษณะดังกล่าวอยู่ในระดับมากที่สุด

ด้านความรับผิดชอบต่องานประจำวัน นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมีความรับผิดชอบต่องานประจำวันโดยรวมในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.12) เมื่อพิจารณาจำแนกตามโรงเรียน ต้นสังกัดพบว่า นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีคุณลักษณะดังกล่าวอยู่ในระดับมาก ยกเว้นนิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหงเพียงแห่งเดียว ที่มีคุณลักษณะดังกล่าวอยู่ในระดับมากที่สุด

ด้านความรับผิดชอบต่องานทั่วไปของโรงเรียน นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมีความรับผิดชอบต่องานทั่วไปของโรงเรียนโดยรวมในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.11) เมื่อพิจารณาจำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดพบว่า นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยทุกแห่งมีคุณลักษณะดังกล่าวอยู่ในระดับมากทั้งสิ้น

ด้านความรับผิดชอบต่องานพัฒนาสังคม/ชุมชน นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมีความรับผิดชอบต่องานพัฒนาสังคม/ชุมชนโดยรวมในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.91) เมื่อพิจารณาจำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดพบว่า นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยทุกแห่งมีคุณลักษณะดังกล่าวอยู่ในระดับมากทั้งสิ้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ด้านการปฏิบัติงานอย่างครบถ้วน นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานอย่างครบถ้วนโดยรวมในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.15) เมื่อพิจารณาจำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดพบว่า นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีคุณลักษณะดังกล่าวอยู่ในระดับมาก ยกเว้นนิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนมหาวชิราวุธ จ. สงขลา และนิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่มีคุณลักษณะดังกล่าวอยู่ในระดับมากที่สุด

ด้านการปฏิบัติงานตรงต่อเวลา นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานที่ตรงต่อเวลาโดยรวมในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.09) เมื่อพิจารณาจำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดพบว่า นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีคุณลักษณะดังกล่าวอยู่ในระดับมาก ยกเว้นนิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง และนิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตพิบูลบำเพ็ญมหาวิทยาลัยบูรพา ที่มีคุณลักษณะดังกล่าวอยู่ในระดับมากที่สุด

ด้านความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานโดยรวมในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.13) เมื่อพิจารณาจำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดพบว่า นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีคุณลักษณะดังกล่าวอยู่ในระดับมาก ยกเว้นนิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนมหาวชิราวุธ จ. สงขลา นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง และนิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตพิบูลบำเพ็ญมหาวิทยาลัยบูรพา ที่มีคุณลักษณะดังกล่าวอยู่ในระดับมากที่สุด

ด้านการอุทิศเวลาให้กับภาระงานต่างๆ นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมีความรับผิดชอบในการอุทิศเวลาให้กับภาระงานต่างๆ โดยรวมในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.09) เมื่อพิจารณาจำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัด พบว่านิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีคุณลักษณะดังกล่าวอยู่ในระดับมาก ยกเว้นนิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนมหาวชิราวุธ จ. สงขลา และ นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่มีคุณลักษณะดังกล่าวอยู่ในระดับมากที่สุด ดังตารางที่ 40

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 40 คุณลักษณะการเป็นครูที่ดีของนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในด้านคุณลักษณะด้านความรับผิดชอบ จำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดของครูพี่เลี้ยง

คุณลักษณะการเป็นครูที่ดีของนิสิต/ นักศึกษาด้านความรับผิดชอบ	โรงเรียนต้นสังกัดของครูพี่เลี้ยง																รวม (n = 179)	
	สาธิตจุฬาฯ (n = 47)		สาธิต มศว. (n = 54)		สาธิต ม.ราม ฯ (n = 9)		สาธิต ม.ศิลปากร (n = 5)		สาธิต ม.บูรพา (n = 12)		สาธิต ม.เชียงใหม่ (n = 14)		สาธิต ม.ขอนแก่น (n = 17)		โรงเรียน มหาวชิราวุธ (n = 21)			
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.
1. ความรับผิดชอบต่องานสอน	4.23	0.69	3.96	0.86	4.56	0.52	4.20	0.83	4.67	0.49	4.43	0.64	4.35	0.78	4.76	0.43	4.28	0.75
2. ความรับผิดชอบต่องานประจำชั้น	4.11	0.69	3.81	0.87	4.56	0.52	4.40	0.89	4.50	0.67	3.93	0.73	4.41	0.71	4.33	0.57	4.12	0.77
3. ความรับผิดชอบต่องานทั่วไปของโรงเรียน	4.06	0.73	3.83	0.86	4.33	0.50	4.20	0.83	4.50	0.67	3.93	0.73	4.47	0.71	4.38	0.49	4.11	0.76
4. ความรับผิดชอบต่องานพัฒนาสังคม/ชุมชน	3.89	0.75	3.65	0.91	4.00	0.50	3.80	1.09	4.25	0.75	3.71	0.61	4.35	0.70	4.19	0.75	3.91	0.81
5. การปฏิบัติอย่างครบถ้วน	4.19	0.71	3.80	0.85	4.67	0.50	4.00	1.00	4.42	0.66	4.00	0.67	4.41	0.71	4.52	0.51	4.15	0.77
6. การปฏิบัติงานตรงต่อเวลา	4.13	0.82	3.80	0.87	4.67	0.50	3.80	0.83	4.58	0.51	3.64	0.92	4.35	0.93	4.43	0.59	4.09	0.85
7. ความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน	4.11	0.54	3.76	0.88	4.67	0.50	4.20	0.83	4.67	0.49	3.93	0.73	4.35	0.70	4.52	0.60	4.13	0.82

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 40 (ต่อ)

คุณลักษณะการเป็นครูที่ดีของนิสิต/ นักศึกษาด้านความรับผิดชอบ	โรงเรียนต้นสังกัดของครูพี่เลี้ยง																รวม (n = 179)	
	สาธิต จุฬาฯ (n = 47)		สาธิต มศว. (n = 54)		สาธิต ม.ราม ฯ (n = 9)		สาธิต ม.ศิลปากร (n = 5)		สาธิต ม.บูรพา (n = 12)		สาธิต ม.เชียงใหม่ (n = 14)		สาธิต ม.ขอนแก่น (n = 17)		โรงเรียน มหา วชิราวุธ (n = 21)			
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.
8. การอุทิศเวลาให้กับภาระงานต่าง ๆ	4.06	0.79	3.74	0.87	4.78	0.44	4.20	0.83	4.42	0.79	3.93	0.73	4.12	0.99	4.62	0.49	4.09	0.84
รวม	**4.09**	**0.64**	**3.79**	**0.80**	**4.52**	**0.37**	**4.10**	**0.81**	**4.50**	**0.55**	**3.93**	**0.61**	**4.35**	**0.67**	**4.47**	**0.46**	**4.11**	**0.71**

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์

ตารางที่ 41 ผลการศึกษาความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงต่อคุณลักษณะการเป็นครูที่ดีด้านมนุษยสัมพันธ์พบว่า นิสิต/ นักศึกษามีคุณลักษณะการเป็นครูที่ดีในด้านมนุษยสัมพันธ์ในภาพรวมในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.13) เมื่อพิจารณาจำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดพบว่า นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยทุกแห่งมีคุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ในระดับมากทั้งสิ้น

ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้บริหาร ครู นักเรียน และบุคลากรในโรงเรียน นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้บริหาร ครู นักเรียน และบุคลากรในโรงเรียนโดยรวมในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.18) เมื่อพิจารณาจำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัด พบว่านิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยทุกแห่งมีคุณลักษณะดังกล่าวอยู่ในระดับมากทั้งสิ้น

ด้านการมีสัมพันธภาพที่ดีในการติดต่อประสานงานและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมีสัมพันธภาพที่ดีในการติดต่อประสานงานและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้โดยรวมในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.08) เมื่อพิจารณาจำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดพบว่า นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยทุกแห่งมีคุณลักษณะดังกล่าวอยู่ในระดับมากทั้งสิ้น ดังตารางที่ 41

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 41 คุณลักษณะการเป็นครูที่ดีของนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในด้านคุณลักษณะทางด้านมนุษยสัมพันธ์ จำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดของครูพี่เลี้ยง

คุณลักษณะการเป็นครูที่ดีของนิสิต/ นักศึกษาด้านมนุษยสัมพันธ์	โรงเรียนต้นสังกัดของครูพี่เลี้ยง																รวม (n = 179)	
	สาธิต จุฬาฯ (n = 47)		สาธิต มศว. (n = 54)		สาธิต ม.ราม ฯ (n = 9)		สาธิต ม.ศิลปากร (n = 5)		สาธิต ม.บูรพา (n = 12)		สาธิต ม.เชียงใหม่ (n = 14)		สาธิต ม.ขอนแก่น (n = 17)		โรงเรียน มหาวชิราวุธ (n = 21)			
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.
1. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้บริหาร ครู นักเรียน และบุคลากรในโรงเรียน	4.23	0.69	3.80	0.83	4.33	0.70	4.40	0.54	4.42	0.66	4.50	0.51	4.35	0.78	4.48	0.60	4.18	0.76
2. มีสัมพันธภาพที่ดีในการติดต่อประสานงานและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	4.17	0.60	3.70	0.76	4.33	0.70	4.40	0.54	4.42	0.66	4.21	0.69	4.29	0.84	4.24	0.62	4.08	0.73
รวม	**4.20**	**0.61**	**3.75**	**0.76**	**4.33**	**0.70**	**4.40**	**0.54**	**4.41**	**0.66**	**4.35**	**0.56**	**4.32**	**0.80**	**4.35**	**0.57**	**4.13**	**0.72**

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คุณลักษณะด้านจรรยาบรรณวิชาชีพครู

ตารางที่ 42 ผลการศึกษาความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงต่อคุณลักษณะการเป็นครูที่ดีด้านจรรยาบรรณวิชาชีพครูพบว่า นิสิต/ นักศึกษามีคุณลักษณะการเป็นครูที่ดีในด้านมนุษยสัมพันธ์ในภาพรวมในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.21) เมื่อพิจารณาจำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดพบว่า นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีคุณลักษณะด้านจรรยาบรรณวิชาชีพครูในระดับมากทั้งสิ้น ยกเว้นนิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนมหาวชิราวุธ จ. สงขลาที่มีคุณลักษณะดังกล่าวในระดับมากที่สุด

ด้านความมีเมตตาต่อนักเรียนโดยการเอาใจใส่ต่อนักเรียนอย่างสม่ำเสมอและเท่าเทียมกัน นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมีความเมตตาต่อนักเรียนโดยการเอาใจใส่ต่อนักเรียนอย่างสม่ำเสมอและเท่าเทียมกันโดยรวมในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.21) เมื่อพิจารณาจำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดพบว่า นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีคุณลักษณะดังกล่าวอยู่ในระดับมากทั้งสิ้น ยกเว้นนิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนมหาวชิราวุธ จ. สงขลา และนิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่มีคุณลักษณะดังกล่าวในระดับมากที่สุด

ด้านการวางตนโดยเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านความประพฤติได้อย่างเหมาะสมกับการเป็นครู นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมีการวางตนโดยเป็นแบบอย่างในด้านความประพฤติได้อย่างเหมาะสมกับการเป็นครูโดยรวมในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.22) เมื่อพิจารณาจำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดพบว่า นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีคุณลักษณะดังกล่าวอยู่ในระดับมาก ยกเว้นนิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนมหาวชิราวุธ จ. สงขลาเพียงแห่งเดียวที่มีคุณลักษณะดังกล่าวในระดับมากที่สุด

ด้านความรักและความศรัทธาต่อวิชาชีพครู นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมีความรักและความศรัทธาต่อวิชาชีพครูโดยรวมในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.22) เมื่อพิจารณาจำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดพบว่า นิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีคุณลักษณะดังกล่าวอยู่ในระดับมาก ยกเว้นนิสิต/ นักศึกษาโรงเรียนมหาวชิราวุธ จ. สงขลา และนิสิต/ นักศึกษามหาวิทยาลัยบูรพาที่มีคุณลักษณะดังกล่าวในระดับมากที่สุด ดังตารางที่ 42

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 42 คุณลักษณะการเป็นครูที่ดีของนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในด้านคุณลักษณะด้านจรรยาบรรณวิชาชีพครู จำแนกตามโรงเรียนต้นสังกัดของครูพี่เลี้ยง

คุณลักษณะการเป็นครูที่ดีของนิสิต/ นักศึกษาด้านจรรยาบรรณวิชาชีพครู	โรงเรียนต้นสังกัดของครูพี่เลี้ยง																รวม (n = 179)	
	สาธิตจุฬาฯ (n = 47)		สาธิต มศว. (n = 54)		สาธิต ม.ราม ฯ (n = 9)		สาธิต ม.ศิลปากร (n = 5)		สาธิต ม.บูรพา (n = 12)		สาธิต ม.เชียงใหม่ (n = 14)		สาธิต ม.ขอนแก่น (n = 17)		โรงเรียน มหาวชิราวุธ (n = 21)			
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.
1. มีความเมตตาต่อนักเรียนโดยการเอาใจใส่ต่อนักเรียนอย่างสม่ำเสมอและเท่าเทียมกัน	4.34	0.63	3.83	0.81	4.33	0.70	4.40	0.89	4.25	0.62	4.07	0.61	4.53	0.51	4.57	0.50	4.21	0.72
2. การวางตนโดยเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านความประพฤติได้อย่างเหมาะสมกับการเป็นครู	4.28	0.64	3.93	0.74	4.33	0.70	4.20	1.09	4.42	0.79	3.93	0.82	4.47	0.62	4.67	0.48	4.22	0.73
3. มีความรักและศรัทธาต่อวิชาชีพครู	4.13	0.82	4.04	0.77	4.33	0.70	4.20	1.09	4.58	0.51	3.93	0.82	4.47	0.62	4.67	0.48	4.22	0.76
รวม	**4.24**	**0.63**	**3.93**	**0.73**	**4.33**	**0.70**	**4.26**	**1.01**	**4.41**	**0.57**	**3.97**	**0.63**	**4.49**	**0.57**	**4.63**	**0.40**	**4.21**	**0.68**

326

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผลการวิจัยส่วนที่ 2 ลักษณะการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ

การศึกษาลักษณะการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ เป็นการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ และกระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์

ตอนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศดังนี้

School of Education: Indiana University (Bloomington)

College of Education: University of Iowa

Division of Education: University of Minnesota (Morris)

Division of Education: University of Mary

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 43 ข้อมูลเบื้องต้นของคณะศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ

ประเด็น	สถาบันอุดมศึกษา			
	Indiana University (Bloomington)	**University of Iowa**	**University of Minnesota (Morris)**	**University of Mary**
ข้อมูลเบื้องต้น	- ทีมผู้บริหาร ได้แก่ คณบดี รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา รองคณบดีฝ่ายวิจัยและพัฒนา รองคณบดีฝ่ายครุศึกษา และผู้ช่วยคณบดีฝ่ายฝึกสอนและประสบการณ์วิชาชีพ - ภาควิชาต่าง ๆ ได้แก่ ภาควิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและให้คำปรึกษา ภาควิชาภาวะผู้นำทางการศึกษาและนโยบาย ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา ภาควิชาภาษาการศึกษา - เปิดการเรียนการสอนทั้งระดับปริญญาตรี ประกาศนียบัตร และระดับบัณฑิตศึกษา	- ทีมผู้บริหาร ได้แก่ คณบดี รองคณบดีฝ่ายวิชาการและบัณฑิตศึกษา รองคณบดีฝ่ายครุศึกษาและงานบริการนิสิต/ นักศึกษา - ภาควิชาต่าง ๆ ได้แก่ ภาควิชาให้คำปรึกษาและการพัฒนาผู้เรียน ภาควิชานโยบายการศึกษาและภาวะผู้นำ ภาควิชาจิตวิทยาและพื้นฐานเชิงปริมาณ ภาควิชาการสอนและการเรียนรู้ - เปิดการเรียนการสอนทั้งระดับปริญญาตรี (เฉพาะภาควิชาการสอนและการเรียนรู้) และระดับบัณฑิตศึกษา	- ทีมผู้บริหาร ได้แก่ ประธานแผนกศึกษาศาสตร์ ผู้บริหารระดับสูงประจำสำนักงานคนที่ 1 จะดูแลทะเบียนประวัตินิสิต/ นักศึกษา ใบประกอบวิชาชีพครู งานการศึกษาและทุนการศึกษา ผู้บริหารระดับสูงประจำสำนักงาน คนที่ 2 จะดูแลในส่วนของงานเลขานุการ งบประมาณ คณะกรรมการครุศึกษาแห่งชาติ งานเทคโนโลยี - สาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับคณะครุศึกษาในระดับปริญญาตรี ได้แก่ สาขาประถมศึกษาและมัธยมศึกษา	- ทีมผู้บริหาร ได้แก่ คณบดี หัวหน้าสาขาวิชาเอกประถมศึกษา พลศึกษา การศึกษาพิเศษ ปฐมวัย การมัธยมศึกษา และเลขานุการคณะ - เปิดการเรียนการสอนมีทั้งระดับปริญญาตรี ในสาขาวิชาเอก ปฐมวัย ประถมศึกษา การมัธยมศึกษา พลศึกษา และการศึกษาพิเศษ ระดับบัณฑิตศึกษา ได้แก่ สาขาวิชาบริหารการมัธยมศึกษา การบริหารการประถมศึกษา ปฐมวัยศึกษา การศึกษาพิเศษ และการสอนระดับอุดมศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 43 (ต่อ)

ประเด็น	สถาบันอุดมศึกษา			
	Indiana University (Bloomington)	**University of Iowa**	**University of Minnesota (Morris)**	**University of Mary**
การบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู	ศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพเบื้องต้น (office of early field experience)	ศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (office of student field experience) ภายใต้หน่วยงานครุศึกษาและบริการนิสิต/ นักศึกษา	สำนักงานศึกษาศาสตร์ (division of education)	สำนักงานศึกษาศาสตร์ (division of education)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากตารางที่ 43 ข้อมูลเบื้องต้นของคณะศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ พบว่า Indiana University (Bloomington) University of Iowa และUniversity of Minnesota (Morris) มีรองคณบดี/ผู้บริหารที่ดูแลการดำเนินเกี่ยวกับการบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู นอกจากนี้ การดำเนินงานดังกล่าว Indiana University (Bloomington) และ University of Iowa มีศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู ในขณะที่ University of Minnesota (Morris) และ University of Mary การบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูจะดำเนินงานโดยสำนักงานศึกษาศาสตร์

ตอนที่ 2 กระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

ตอนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์กระบวนการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูดังนี้

School of Education: Indiana University (Bloomington)

College of Education: University of Iowa

Division of Education: University of Minnesota (Morris)

Division of Education: University of Mary

ศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับกรอบแนวคิดในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา และการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 44 กรอบแนวคิดในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

สถาบัน	ประเด็น	สาระสำคัญ
Indiana University (Bloomington)	หลัก 6 ประการของ Indiana University (Bloomington) (The Six Guiding Principles of the IU School of Education)	หลัก 6 ประการของ Indiana University (Bloomington)สำหรับโปรแกรมครุศึกษา เป็นกรอบแนวคิดสำหรับการจัดโปรแกรมครุศึกษา และการประเมินผล ดังนี้ - หลักประการที่ 1 ความรู้ (knowledge) นิสิต/ นักศึกษาถูกคาดหวังให้มีพื้นฐานที่ดีในการพัฒนาด้านองค์ความรู้ การสอน และกลวิธีการประเมินผล - หลักประการที่ 2 สภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ (learning Environment) โปรแกรมครุศึกษาจะจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ การสอนในสภาพจริงกับนักเรียน การสอนและโรงเรียนที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนานิสิต/ นักศึกษาครูทางด้านกายภาพ สังคม และวิชาการ - หลักประการที่ 3 การจัดการเรียนรู้เฉพาะบุคคล (personalized Learning) นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนจะต้องเข้าใจถึงระดับความสามารถ ความสนใจและรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งนิสิต/ นักศึกษาจะต้องแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการสอน สะท้อนถึงความหลากหลายของผู้เรียน - หลักประการที่ 4 ชุมชน (community) นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนถูกคาดหวังให้มีความเข้าใจและมีส่วนร่วมเชิงวิชาการในชุมชน นิสิต/ นักศึกษาจะต้องสร้างและพัฒนาความสัมพันธ์กับโรงเรียนกลุ่มและชุมชน - หลักประการที่ 5 การคิดไตร่ตรอง (reflection) ครูที่มีประสิทธิภาพต้องวิเคราะห์วิจารณ์สะท้อนไตร่ตรองเกี่ยวกับคุณธรรม สังคม และเศรษฐกิจในมิติทางการศึกษา นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนจะคิดไตร่ตรองอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับประสบการณ์การสอน การพัฒนาส่วนบุคคล - หลักประการที่ 6 การเจริญเติบโต (growth) นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนถูกคาดหวังต่อการพัฒนาแนวคิดของการสอน การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง คำมั่นสัญญาผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพ นิสิต/ นักศึกษาต้องมีพัฒนาการด้านสติปัญญา คุณลักษณะ และวิชาชีพ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 44 (ต่อ)

สถาบัน	ประเด็น	สาระสำคัญ
University of Iowa	มาตรฐานความรู้ความสามารถทางด้านการสอนของรัฐไอโอวา (The State of Iowa Teaching Performance Standards)	มาตรฐานความรู้ความสามารถทางด้านการสอนของรัฐไอโอวา เป็นกรอบแนวความคิดในการจัดการฝึกสอนในด้านมอบหมายงาน (assignment) และการประเมินผล (evaluation) ดังนี้ - มาตรฐานที่ 1 การเรียนรู้ของนักเรียน (student learning) นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนมีความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้ การสร้างองค์ความรู้ ทักษะ และใช้กลวิธีการสอนที่สนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน - มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนที่หลากหลาย (diverse learners) นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนเข้าใจถึงความแตกต่างของนักเรียน โดยจัดวิธีการเรียนรู้และการสอนอย่างสร้างสรรค์ ให้โอกาสที่ยุติธรรมและปรับวิธีการให้เหมาะกับผู้เรียนที่หลากหลาย - มาตรฐานที่ 3 การวางแผนการสอน (instructional planning) นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนมีความเข้าใจถึงทฤษฎีการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตร และการพัฒนานักเรียน การใช้องค์ความรู้ในการวางแผนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร - มาตรฐานที่ 4 กลวิธีการสอน (instructional strategies) นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนเข้าใจถึงการใช้กลวิธีการสอนที่หลากหลายที่สนับสนุนการพัฒนาการนักเรียนในด้านการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และทักษะความสามารถ - มาตรฐานที่ 5 การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (learning environment) นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนรู้ถึงวิชาการที่จะช่วยเหลือนักเรียนในการทำงานหรือผลิตผลงาน และมีส่วนร่วมกับผู้อื่นในสังคม (ชั้นเรียน) - มาตรฐานที่ 6 การสื่อสาร (communication) นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนมีประสิทธิภาพในการสื่อสาร เข้าใจบทบาทหน้าที่ของภาษาในการเรียนรู้และสนับสนุน กิจกรรมการค้นคว้า การร่วมมือการปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน - มาตรฐานที่ 7 การประเมินผล (assessment) นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนมีความเข้าใจในการใช้ ข้อได้เปรียบข้อจำกัดของความแตกต่างการประเมินผลที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ - มาตรฐานที่ 8 การพัฒนาวิชาชีพ (professional development) นิสิต/ นักศึกษามีความเข้าใจถึงความสำคัญถึงผลสะท้อนกลับ การประเมินตนเอง การเรียนรู้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง โอกาสการพัฒนาวิชาชีพ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 44 (ต่อ)

สถาบัน	ประเด็น	สาระสำคัญ
University of Iowa	มาตรฐานความรู้ความสามารถทางด้านการสอนของรัฐไอโอวา (The State of Iowa Teaching Performance Standards)	- มาตรฐานที่ 9 ความร่วมมือ คุณธรรม และความสัมพันธ์ (collaboration ethics and relationships) นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนเข้าใจบริบทโรงเรียน ชุมชน สนับสนุนความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง เพื่อนร่วมงานในโรงเรียน องค์กรที่สนับสนุนพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน - มาตรฐานที่ 10 เทคโนโลยี (technology) นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนจะต้องรู้และเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการจัดการเรียนการสอน - มาตรฐานที่ 11 ความรู้ในเนื้อหาวิชา (subject matter knowledge) นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนมีความรู้เนื้อหาสาขาวิชาเอกของตนในการสอน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 44 (ต่อ)

สถาบัน	ประเด็น	สาระสำคัญ
University of Minnesota (Morris)	มาตรฐานประสิทธิภาพการฝึกปฏิบัติสำหรับการเริ่มต้นการเป็นครู (Standards of Effective Practice for Beginning Teachers)	The Minnesota Board of Teaching และ Minnesota Standards of Effective Practice ได้กำหนดมาตรฐานที่สอดคล้องกับการรับใบประกอบวิชาชีพของรัฐ มาตรฐานดังกล่าวจะเป็นแนวทางในการจัดโปรแกรมครุศึกษาและการประเมินผล ดังนี้ 1. ความรู้เนื้อหาวิชา (subject matter) ครูจะต้องมีความเข้าใจและมีองค์ความรู้ในเนื้อหารายวิชา 2. การเรียนรู้ของนักเรียน (student learning) ครูมีความเข้าใจถึงพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน และสามารถจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการพัฒนาสติปัญญา สังคม และบุคคล 3. ผู้เรียนที่หลากหลาย (diverse learners) เข้าใจถึงความแตกต่างของผู้เรียนที่มีภูมิหลังวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน 4. กลวิธีการจัดการเรียนการสอน (instructional strategies) สามารถใช้กลวิธีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาผู้เรียนในด้านการคิด การแก้ปัญหา และทักษะ 5. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (learning environment) สามารถจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการมีปฏิสัมพันธ์ และสนับสนุนการจัดกิจกรรม 6. การสื่อสาร (communication) ใช้ความรู้ในการสื่อสารที่ดีเพื่อส่งเสริมในการสอน 7. การวางแผนการสอน (planning instruction) วางแผนการสอนและบริหารจัดการสอนที่อยู่บนพื้นฐานรายวิชา นักเรียน ชุมชน และหลักสูตร 8. การประเมินผล (assessment) ใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลายอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการในการประเมินความคิด สติปัญญา สังคม และทางกายภาพ เพื่อพัฒนาผู้เรียน 9. พัฒนาการทางการคิดไตร่ตรองและวิชาชีพ (reflection and professional development) นำผลการคิดไตร่ตรองประสบการณ์ต่าง ๆ มาพัฒนาวิชาชีพครู 10. ความร่วมมือ จริยธรรม และความสัมพันธ์ (collaboration ethics and relationships) ให้ความร่วมมือ มีจริยธรรม และมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ปกครอง เพื่อนร่วมงาน และชุมชน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 44 (ต่อ)

สถาบัน	ประเด็น	สาระสำคัญ
University of Mary	ปรัชญาของสาขาศึกษาศาสตร์ (The Division of Education Philosophy)	ปรัชญาของสาขาศึกษาศาสตร์กรอบแนวคิดในการดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพมุ่งพัฒนานิสิต/ นักศึกษาให้มีคุณลักษณะดังต่อไปนี้ 1. มีประสิทธิภาพในการตัดสินใจ (effective decision-maker) นิสิต/ นักศึกษามีประสิทธิผลของการตัดสินใจและมีพฤติกรรมที่ดีในความคิดเห็นของนักเรียน เพื่อนร่วมงานและสมาชิกในชุมชน 2. มีประสิทธิภาพในการสื่อสาร (effective communicator) นิสิต/ นักศึกษาสามารถใช้สื่อที่หลากหลายในการสื่อสารกับนักเรียน เพื่อนร่วมงาน และสมาชิกในชุมชน 3. เป็นผู้เรียนตลอดชีวิต (lifelong learner) นิสิต/ นักศึกษาตระหนักถึงความเป็นวิชาชีพและมีการพัฒนาส่วนบุคคลทั้งการสอนและการเรียนรู้ 4. เป็นผู้ที่มีคุณธรรม (ethical practitioner) นิสิต/ นักศึกษาสะท้อนถึงการมีคุณธรรมและมีคุณค่า 5. เคารพในความหลากหลาย (respects diversity) นิสิต/ นักศึกษามีความตระหนักและไวต่อประเด็นคุณธรรม เชื้อสาย สถานะสังคม เศรษฐกิจ เพศ ภาษา ศาสนา พื้นที่ภูมิศาสตร์ 6. เป็นผู้ที่มีความคิดไตร่ตรอง (reflective thinker) นิสิต/ นักศึกษาสะท้อนถึงบทเรียนและการวางแผนในอนาคต 7. การอุทิศตน (committed to community) นิสิต/ นักศึกษามีความเชื่อและการปฏิบัติตนที่ส่งเสริมต่อชุมชน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากตารางที่ 44 หลักการในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่า หลักการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศทั้ง 4 แห่ง พบว่าในแต่ละสถาบันจะมีกรอบแนวคิดสำหรับการจัดโปรแกรมครุศึกษาได้แก่ หลัก 6 ประการ ของมหาวิทยาลัยอินเดียนา สำหรับครุศึกษา (The Six Guiding Principles of the Indiana University Bloomington School of Education) มาตรฐานความรู้ความสามารถทางด้านการสอนของมลรัฐไอโอวา (The State Iowa Teaching Performance Standards) มาตรฐานประสิทธิภาพของการฝึกปฏิบัติสำหรับการเริ่มต้นการเป็นครู (Standards of Effective Practice for Beginning Teachers) และ The Division of Education Philosophy กรอบแนวคิดดังกล่าวข้างต้นจะเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู การมอบหมายงาน และการประเมินผล ข้อสังเกตของกรอบแนวคิดสำหรับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู สถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศทั้ง 4 แห่ง มีกรอบแนวคิดบางประเด็นที่มีความสอดคล้องกัน อันได้แก่ องค์ความรู้ การประเมินผล ความหลากหลาย ชุมชน และความเจริญเติบโตในวิชาชีพ ดังตารางที่ 45

กรอบแนวทางการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู สถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศทั้ง 4 แห่ง ที่สอดคล้องกัน ได้คาดหวังให้นิสิต/ นักศึกษาครูมีความรู้ความสามารถในเนื้อหาวิชา การสอน และการประเมินผล เข้าใจถึงความแตกต่างของผู้เรียนที่หลากหลาย เพื่อจัดการเรียนการสอนได้เหมาะสม นอกจากนี้นิสิต/ นักศึกษาต้องมีส่วนร่วมกับชุมชน เช่น องค์กร ผู้ปกครอง เป็นต้น รวมทั้งนิสิต/ นักศึกษาถูกคาดหวังให้มีพัฒนาการความเป็นวิชาชีพครู

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 45 มาตรฐานความรู้ ความหลากหลาย ชุมชน และการเติบโตในวิชาชีพของสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ

สถาบัน	ประเด็น			
	ความรู้	**ความหลากหลาย**	**ชุมชน**	**การเติบโตในวิชาชีพ**
Indiana University	นิสิต/ นักศึกษาถูกคาดหวังให้มีพื้นฐานในด้านความรู้การสอนและกลวิธีการประเมิน	นิสิต/ นักศึกษาต้องแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการสอนที่สะท้อนถึงความหลากหลาย	นิสิต/ นักศึกษาจะต้องสร้างและพัฒนาความสัมพันธ์กับโรงเรียน กลุ่ม และชุมชน	นิสิต/ นักศึกษาถูกคาดหวังให้เป็นผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพ
University of Iowa	นิสิต/ นักศึกษามีความรู้ในเนื้อหาวิชา กลวิธีการสอน และการประเมินผล	นิสิต/ นักศึกษาจะต้องเข้าใจถึงความแตกต่างและปรับวิธีการสอนได้เหมาะสมกับผู้เรียนที่หลากหลาย	นิสิต/ นักศึกษาต้องเข้าใจบริบทโรงเรียน ชุมชน ความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง โรงเรียน องค์กร	นิสิต/ นักศึกษามีความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง
University of Minnesota (Morris)	นิสิต/ นักศึกษาครูต้องมีองค์ความรู้ในเนื้อหารายวิชา	นิสิต/ นักศึกษาต้องเข้าใจถึงความแตกต่างของผู้เรียนที่มีภูมิหลัง วัฒนธรรมที่แตกต่าง	นิสิต/ นักศึกษามีความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ปกครองเพื่อนร่วมงานและชุมชน	นิสิต/ นักศึกษาสะท้อนถึงความเป็นวิชาชีพ
University of Mary	นิสิต/ นักศึกษาสะท้อนถึงบทเรียนและการวางแผน	นิสิต/ นักศึกษามีความไวต่อประเด็นเชื้อสาย สถานะสังคม เศรษฐกิจ เพศ ภาษา ศาสนา และพื้นที่	นิสิต/ นักศึกษามีประสิทธิผลในการตัดสินใจและการสื่อสารที่ดีต่อสมาชิกในชุมชน	นิสิต/ นักศึกษาเป็นนักฝึกปฏิบัติที่มีคุณภาพในวิชาชีพ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 46 ประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

สถาบัน	ประเด็น	สาระสำคัญ
Indiana University (Bloomington)	ประสบการณ์ภาคสนามเบื้องต้น สาขาปฐมวัยศึกษา (early field experience)	ประสบการณ์ภาคสนามเบื้องต้น (early field experience) สาขาปฐมวัยศึกษา จะเริ่มในภาคปลายของระดับชั้นปีที่ 2 (sophomore) ถึงภาคปลายของระดับชั้นปีที่ 3 (junior) ดังนี้ - **ภาคปลาย:** ระดับชั้นปีที่ 2 นิสิต/ นักศึกษาจะเรียนรู้ทฤษฎีและฝึกปฏิบัติภาคสนามไปพร้อม ๆ กัน ในรายวิชาดังนี้ พื้นฐานการดูแลเด็กแรกเกิดถึงอายุ 3 ขวบ จำนวน 6 หน่วยกิต พื้นฐานการเจริญเติบโตและการพัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 3 หน่วยกิต และการสอนและการเรียนรู้เด็กเล็กจำนวน 7 หน่วยกิต นิสิต/ นักศึกษาจะต้องสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กเล็ก (ทารก/1-3 ขวบ) ในสถานฝึกปฏิบัติในชุมชนที่ทาง IU จัดไว้ให้ 2 วันครึ่งต่อสัปดาห์เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ (รวม 40 ชั่วโมง) - **ภาคต้น:** ระดับชั้นปีที่ 3 นิสิต/ นักศึกษาจะเรียนรู้ทฤษฎีและฝึกปฏิบัติภาคสนามไปพร้อม ๆ กันในรายวิชาพื้นฐานการดูแลเด็กอายุ 3-5 ขวบ จำนวน 3 หน่วยกิต การสอนและการเรียนรู้ของเด็กเล็กก่อนเข้าโรงเรียนหรือเด็กเล็กชั้นอนุบาล และพื้นฐานการพัฒนาการของเด็กอายุ 3-8 ขวบ นิสิต/ นักศึกษาจะเรียนรู้การพัฒนาการของเด็กอายุ 3-5 ขวบ และทราบถึงแนวทางเกี่ยวกับการวางแผน การจัดกิจกรรมการฝึกสอน และการประเมินผลให้แก่เด็กเล็ก 5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์เป็นระยะเวลา 10 สัปดาห์ - **ภาคปลาย**: ระดับชั้นปีที่ 3 นิสิต/ นักศึกษาจะเรียนรู้ทฤษฎีและฝึกปฏิบัติภาคสนามไปพร้อมกันในรายวิชาพื้นฐานการดูแลและการให้การศึกษากับเด็กเล็กตั้งแต่ 5-8 ขวบ จำนวน 5 หน่วยกิต นิสิต/ นักศึกษาจะต้องฝึกปฏิบัติเพื่อก่อให้เกิดความรู้และทักษะในการวางแผน การสอน และการประเมินผล สำหรับแผนการสอนทั้งหลากหลายในเนื้อหาที่ต่าง ๆ กัน ในโรงเรียนระดับอนุบาลถึงระดับเกรด 3 ในห้องเรียน 1 วันเต็มต่อสัปดาห์ เป็นระยะเวลา 10 สัปดาห์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 46 (ต่อ)

สถาบัน	ประเด็น	สาระสำคัญ
Indiana University (Bloomington)	ประสบการณ์ภาคสนามเบื้องต้น สาขาประถมศึกษา (early field experience)	ประสบการณ์ภาคสนามเบื้องต้น(early field experience) สาขาประถมศึกษา จะเริ่มในภาคปลายของชั้นปีที่ 2 (sophomore) ถึงภาคต้นของระดับชั้นปีที่ 4 (senior) ดังนี้ - **ภาคปลาย:** ระดับชั้นปีที่ 2 นิสิต/ นักศึกษาจะลงทะเบียนเรียนวิชาจิตวิทยาศึกษาสำหรับครูประถมศึกษา (ทฤษฎี) จำนวน 3 หน่วยกิต ควบคู่กับ รายวิชาประสบการณ์ภาคสนาม (ภาคปฏิบัติ) จำนวน 1 หน่วยกิต นิสิต/ นักศึกษาจะสังเกตพฤติกรรมนักเรียนระดับประถมศึกษาและสังเกตการสอนครูในระดับของจิตวิทยาการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสอนต่อไป (มากกว่า 20 ชั่วโมงต่อภาคเรียน) - **ภาคต้น:** ระดับชั้นปีที่ 3 นิสิต/ นักศึกษาจะต้องลงทะเบียนรายวิชา วิธีการสอนภาษาในระดับประถมศึกษา จำนวน 3 หน่วยกิต และวิธีการสอนการอ่าน จำนวน 3 หน่วยกิต ควบคู่กับประสบการณ์ภาคสนาม จำนวน 2 หน่วยกิต นิสิต/ นักศึกษาจะฝึกประสบการณ์กับนักเรียนเป็นรายบุคคล/เป็นกลุ่ม และ/หรือทั้งชั้นเรียน มุ่งเน้นพัฒนาการอ่าน การเขียน การพูด การฟัง โดยนิสิต/ นักศึกษาจะมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน การวางแผนหลักสูตร และรับผลสะท้อนกลับของครูประจำชั้น เป็นประสบการณ์ 1 ครั้งต่อสัปดาห์ เป็นระยะเวลา 5 สัปดาห์ (30 ชั่วโมง) - **ภาคปลาย:** ระดับชั้นปีที่ 3 นิสิต/ นักศึกษาจะลงทะเบียนเรียนรายวิชาวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 3 หน่วยกิต และคณิตศาสตร์ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 3 หน่วยกิต ควบคู่กับประสบการณ์ภาคสนาม จำนวน 2 หน่วยกิต นิสิต/ นักศึกษาจะฝึกประสบการณ์การสอนวิทยาศาสตร์ โดยจัดการเรียนการสอนเป็นรายบุคคล และป็นกลุ่ม ในการพัฒนาบทเรียนภายใต้คำแนะนำของครูผู้สอน นิสิต/ นักศึกษาจะต้องสังเกตการณ์จัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน 1 ชั่วโมงก่อนและหลังการสอน เป็นประสบการณ์ในชั้นเรียน 1 ครั้งต่อสัปดาห์ เป็นระยะเวลา 10 สัปดาห์ (30 ชั่วโมง)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 46 (ต่อ)

สถาบัน	ประเด็น	สาระสำคัญ
Indiana University (Bloomington)	ประสบการณ์ภาคสนามเบื้องต้นสาขาประถมศึกษา (ต่อ)	- **ภาคต้น:** ระดับชั้นปีที่ 4 นิสิต/ นักศึกษาจะลงทะเบียนเรียนรายวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษาจำนวน 3 หน่วยกิต และวิธีการสอนการอ่าน 3 หน่วยกิต ควบคู่กับประสบการณ์ภาคสนาม 3 หน่วยกิต นิสิต/ นักศึกษาจะวินิจฉัยการอ่านกับนักเรียนเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มเล็ก ๆ รวมทั้งต้องฝึกทำแผนการสอนสังคมศึกษาจำนวน 4 แผน ฝึกปฏิบัติเป็นครูผู้ช่วย ประเมินผลและฝึกทำสื่อการสอนซึ่งเป็นประสบการณ์ 2 วันครึ่งต่อสัปดาห์ เป็นระยะเวลา 5 สัปดาห์ และ 3 วันครึ่งต่อสัปดาห์ เป็นระยะเวลา 5 สัปดาห์
	ประสบการณ์ภาคสนามเบื้องต้นสาขามัธยมศึกษา (early field experience)	- นิสิต/ นักศึกษาจะต้องลงทะเบียนเรียนวิชาประสบการณ์ภาคสนาม I จำนวน 2 หน่วยกิต ควบคู่กับรายวิชาพื้นฐานการสอนในสาขาวิชาเอก 3 หน่วยกิตและรายวิชา เนื้อหาเกี่ยวกับการอ่านการเขียน 2 หน่วยกิต นิสิต/ นักศึกษาจะสังเกตการสอนวิเคราะห์วิจารณ์ในชั้นเรียนในสาขาวิชาเอก ฝึกปฏิบัติเป็นครูผู้ช่วยกับนักเรียนเป็นรายบุคคล และ/หรือเป็นกลุ่ม เตรียมการสอนอย่างน้อย 4 บทเรียนในสาขาวิชาเอก ประสบการณ์ภาคสนาม I จะฝึกประสบการณ์ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา - นิสิต/ นักศึกษาจะต้องลงทะเบียนเรียนวิชาประสบการณ์ภาคสนาม II จำนวน 2 หน่วยกิต ควบคู่กับรายวิชาวิธีการสอนสาขาวิชาเอกในระดับมัธยมศึกษา 3 หน่วยกิต และการนักเรียนที่มีความต้องการเป็นพิเศษในระดับมัธยมศึกษา นิสิต/ นักศึกษาจะสังเกตการสอน วิเคราะห์วิจารณ์ในชั้นเรียน ในสาขาวิชาเอก ฝึกปฏิบัติเป็นครูผู้ช่วยกับนักเรียนเป็นรายบุคคล และ/หรือเป็นกลุ่ม เตรียมการสอนหลากหลายบทเรียนในสาขาวิชาเอก ประสบการณ์ภาคสนาม II จะฝึกประสบการณ์ในโรงเรียนที่ต่างระดับชั้นจากประสบการณ์ภาคสนาม I

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 46 (ต่อ)

สถาบัน	ประเด็น	สาระสำคัญ
University of Iowa	การฝึกปฏิบัติ (practicum) ประสบการณ์ภาคสนามเบื้องต้น สาขาประถมศึกษา	- รายวิชา การฝึกปฏิบัติประถมศึกษา (elementary education: practicum) เป็นรายวิชาสำหรับนิสิต/ นักศึกษาสาขาวิชาเอกประถมศึกษา นิสิต/ นักศึกษาจะได้เรียนรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ จากครูประจำชั้นในโรงเรียน และการเข้าร่วมสัมมนากับอาจารย์นิเทศก์ของคณะ - นิสิต/ นักศึกษาฝึกปฏิบัติประถมศึกษาจะใช้เวลา 3 สัปดาห์แรกของภาคเรียนในการสัมมนาจากอาจารย์ผู้ประสานในรายวิชา และอาจารย์นิเทศก์ สำหรับประเด็นของการสัมมนา ได้แก่ แนวความคิดเกี่ยวกับวิชาชีพ การเขียนแผนการสอน ประเมินผล การจัดการในชั้นเรียน และการทบทวนการใช้เทคโนโลยี - การฝึกปฏิบัติใช้เวลา 8 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เป็นระยะเวลา 12 สัปดาห์ โดย 6 ชั่วโมงแรกเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนโดยตรง การช่วยเหลือด้านการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคล ฝึกทดลองสอนในบทเรียนสั้น ๆ และอีก 2 ชั่วโมงเป็นการเตรียมแผนการสอน สื่อการสอน และสังเกตการสอนครูพี่เลี้ยงและครูท่านอื่น ๆ รวมทั้งการประชุมอภิปรายกับครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ รวมทั้งสรุปผลการคิดไตร่ตรองของประสบการณ์การสอนในแต่ละสัปดาห์ นอกจากนี้นิสิต/ นักศึกษาจะต้องเข้าสัมมนาทุกวันพฤหัสบดีของแต่ละสัปดาห์ที่มหาวิทยาลัยได้กำหนดขึ้น การสัมมนาจะมุ่งเน้นกระบวนการที่ได้เรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติประถมศึกษาในชั้นเรียน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 46 (ต่อ)

สถาบัน	ประเด็น	สาระสำคัญ
University of Iowa	การฝึกปฏิบัติ (practicum) ประสบการณ์ภาคสนามเบื้องต้น สาขามัธยมศึกษา	- รายวิชา การฝึกปฏิบัติในสาขามัธยมศึกษา (ตามสาขาวิชาเอก) เป็นการฝึกปฏิบัติในระดับชั้นเรียนในโรงเรียนภายใต้การนิเทศของครูพี่เลี้ยงในโรงเรียน เป็นการสร้างความคุ้นเคยกับบทบาทหน้าที่ของโรงเรียน การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ครูผู้สอนและนักเรียน นิสิต/ นักศึกษาจะต้องใช้เวลาส่วนหนึ่งในโรงเรียน ในการสังเกตการสอนและมีส่วนร่วมในชั้นเรียน รวมทั้งฟังบรรยาย การสัมมนา ทั้งนี้ โปรแกรมนั้นมีหลากหลายขึ้นอยู่กับสาขาวิชาเอกและการออกแบบโปรแกรมการสอนของอาจารย์ สำหรับรายวิชาการฝึกปฏิบัติในสาขามัธยมศึกษา (ตามสาขาวิชาเอก) ได้แก่ การฝึกปฏิบัติเบื้องต้นทางคณิตศาสตร์ (introduction and practicum: mathematic) การสอนและการฝึกปฏิบัติวิทยาศาสตร์สำหรับผู้เริ่มระดับประถมศึกษา (introduction to science teaching & practicum with early learners) และการฝึกปฏิบัติทางวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมัธยม (secondary school science practicum) การฝึกปฏิบัติเบื้องต้นทางศิลปะ (introduction & practicum: art) การฝึกปฏิบัติเบื้องต้นทางการสอนภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษา (introduction & practicum: secondary english) การฝึกปฏิบัติเบื้องต้นการสอนภาษาต่างประเทศ (foreign language education practicum) การฝึกปฏิบัติเบื้องต้นทางการสอนดนตรี (introduction & practicum: music) และการฝึกปฏิบัติการสอนสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา (introduction & practicum: secondary social studies) - นิสิต/ นักศึกษาจะต้องใช้เวลา 6-12 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ในการฝึกปฏิบัติในโรงเรียนตามสาขาวิชาเอก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 46 (ต่อ)

สถาบัน	ประเด็น	สาระสำคัญ
University of Minnesota (Morris)	การฝึกปฏิบัติ (practicum) สาขาวิชาเอกประถมศึกษา	- **การฝึกปฏิบัติ I:** ประสบการณ์ภาคสนามในชั้นเรียนระดับประถมศึกษา (practicum I: field experience in the elementary classroom) จำนวน 1 หน่วยกิต เป็นการฝึกปฏิบัติในภาคเรียนที่ 1 ระดับชั้นปีที่ 3 นิสิต/ นักศึกษาจะใช้เวลาอย่างน้อย 40 ชั่วโมงในชั้นเรียนระดับประถมศึกษา โดยการสังเกตการสอน การสอนซ่อมเสริม การทดลองอย่างน้อย 3 บทเรียน และช่วยงานต่าง ๆ ครูพี่เลี้ยงและเขียนอนุทินผลการคิดไตร่ตรองจากการฝึกปฏิบัติ และนิสิต/ นักศึกษาจะต้องมาประชุมสัปดาห์ละครั้งที่มหาวิทยาลัย - **การฝึกปฏิบัติ II**: ประสบการณ์ภาคสนามในระดับประถมศึกษาต้นหรือประถมปลาย (practicum II: field experience in the preprimary or middle level setting) จำนวน 1 หน่วยกิต เป็นการฝึกปฏิบัติในภาคเรียนที่ 2 ระดับชั้นปีที่ 3 รายวิชานี้จะเป็นการเตรียมนิสิต/ นักศึกษาโดยการเชื่อมโยงทฤษฎี และวิธีการสอนมาใช้ฝึกปฏิบัติระดับประถมศึกษาต้น หรือประถมปลาย นิสิต/ นักศึกษาจะใช้เวลาอย่างต่ำ 40 ชั่วโมงในระดับประถมศึกษาต้น (ระดับกลาง: เกรด 5-8) โดยการสังเกตการสอน การวางแผนการสอน และการทดลองสอนอย่างน้อย 3 บทเรียน และช่วยงานในชั้นเรียนของครูพี่เลี้ยง รวมทั้งนิสิต/ นักศึกษาต้องเขียนอนุทินผลการคิดไตร่ตรอง - **การฝึกปฏิบัติ III:** การเตรียมการเริ่มต้นการฝึกสอน (practicum III: beginning student teaching requirement) จำนวน 2 หน่วยกิต ภาคเรียนที่ 1 ระดับชั้นปีที่ 4 เป็นการฝึกปฏิบัติเพื่อเป็นการเตรียมการฝึกสอน กล่าวคือ เป็นการเพิ่มความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบระหว่างสัปดาห์แรกของโรงเรียน และเป็นการเริ่มต้นในชั้นเรียนสำหรับการฝึกสอน โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ ทำหน้าที่ช่วยงานครูพี่เลี้ยง มีส่วนร่วมกับนักเรียนในชั้นเรียน มีส่วนร่วมในการสอน เขียนอนุทินถึงการสังเกตการสอนประจำวัน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 46 (ต่อ)

สถาบัน	ประเด็น	สาระสำคัญ
University of Minnesota (Morris)	การฝึกปฏิบัติ (Practicum) สาขาวิชาเอกประถมศึกษา (ต่อ)	- **การฝึกปฏิบัติ IV:** ประสบการณ์ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา (practicum IV: experience in the elementary school classroom)จำนวน 1 หน่วยกิต ในภาคเรียนที่ 1 ระดับชั้นปีที่ 4 เป็นประยุกต์วิธีการสอนในสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา การสอนคณิตศาสตร์ ฯลฯ ในระดับประถมศึกษา นิสิต/ นักศึกษาจะปฏิบัติเต็มเวลาตลอดสัปดาห์ในชั้นเรียนระดับประถมศึกษา โดยการสังเกตการจัดการเรียนการสอนหลากหลายสาขาวิชา การสอนหลากหลายวิชาโดยใช้กลวิธีที่หลากหลาย และช่วยงานครูพี่เลี้ยง รวมทั้งการประชุมที่มหาวิทยาลัย
	การฝึกประสบการณ์ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา (practicum experience)	- รายวิชาการฝึกประสบการณ์ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา (practicum experience in the middle and secondary school) สาขาวิชาเอกการมัธยมศึกษา (ฟิสิกส์ เคมี วิทยาศาสตร์ ภาษา ดนตรี คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา และศิลปศึกษา) ดังนี้ - นิสิต/ นักศึกษาสาขาวิชาเอกการมัธยมศึกษาต้องฝึกประสบการณ์ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา มากกว่า 150 ชั่วโมง ในภาคต้นของระดับชั้นปีที่ 4 นิสิต/ นักศึกษาฝึกสังเกตการสอน เป็นผู้ช่วยครู และทดลองสอนในชั้นเรียนกับครูพี่เลี้ยง นิสิต/ นักศึกษาจะใช้เวลาในโรงเรียน 10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และเต็มเวลาใน 2 สัปดาห์สุดท้าย โดยที่นิสิต/ นักศึกษาจะทดลองสอนอย่างน้อย 2 ระดับชั้นเรียนต่อวัน (ประมาณ 100-120 นาที) และใช้เวลาที่เหลือในการสังเกตการสอน เขียนผลการคิดไตร่ตรอง การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้และประเมินผล อาจารย์นิเทศก์จะให้คำแนะนำ และทำงานร่วมกับครูพี่เลี้ยงในการให้คำแนะนำแก่นิสิต/ นักศึกษา นอกจากนี้ อาจารย์นิเทศก์จะมานิเทศและประเมินผลนิสิต/ นักศึกษาในช่วงที่เต็มเวลา 2 สัปดาห์สุดท้าย รวมทั้งประชุมพูดคุยกับครูพี่เลี้ยง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 46 (ต่อ)

สถาบัน	ประเด็น	สาระสำคัญ
University of Minnesota (Morris)	การฝึกประสบการณ์ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา (ต่อ)	- นิสิต/ นักศึกษาต้องเข้าสัมมนาการฝึกปฏิบัติ (participation in practicum seminar) ในแต่ละสัปดาห์ ในหัวข้อต่าง ๆ เช่น ปฐมนิเทศรายวิชา อภิปรายถึง portfolio การสื่อสารกับผู้ร่วมงาน กลวิธีการสอน การวางแผนการสอน คุณธรรมจริยธรรมสำหรับครู การพัฒนาวิชาชีพให้สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครู Minnesota การทำงานร่วมกับผู้ปกครอง และการเตรียมตัวเพื่อการฝึกสอน การสัมมนาจะเป็นการแบ่งเป็นกลุ่มรวม แยกกลุ่มร่วมกับนิสิต/ นักศึกษาแต่ละสาขาวิชาเอก และอาจารย์นิเทศก์ในบางสัปดาห์จะมีการเชิญวิทยากรมาบรรยายด้วย - นอกจากนี้ นิสิต/ นักศึกษาต้องทำ Portfolio ตามมาตรฐานระหว่างที่ฝึกปฏิบัติการสอนและนำ portfolio เข้าร่วมอภิปรายในช่วงสัมมนา ส่ง portfolio ในรายวิชาการพัฒนาวิชาชีพครู (the teacher and professional development) เมื่อสิ้นสุดการฝึกสอน รวมทั้งต้องเขียนเรียงความในประเด็นเกี่ยวกับความรู้และการพัฒนา หลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาความรู้และทักษะ เป้าหมายที่จะพัฒนาต่อไปในอนาคต

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 46 (ต่อ)

สถาบัน	ประเด็น	สาระสำคัญ
University of Mary	ประสบการณ์การฝึกปฏิบัติ (practicum experiences)	ประสบการณ์การฝึกปฏิบัติในสาขาวิชาเอกการมัธยมศึกษาและประถมศึกษาได้ถูกออกแบบเพื่อเตรียมความพร้อมในการเป็นครู โดยเรียนรู้ฝึกปฏิบัติกับครูที่มีประสบการณ์วิชาชีพในระดับและเนื้อหาที่เหมาะสม รายวิชาการฝึกปฏิบัติ (practicum courses) ตามสาขาวิชาเอกมีรายละเอียดดังนี้ - **การฝึกปฏิบัติปฐมวัยศึกษา** (early childhood education practicum) การฝึกปฏิบัติปฐมวัยศึกษา มีจำนวน 2 หน่วยกิต นิสิต/ นักศึกษาจะต้องฝึกปฏิบัติเป็นระยะเวลา 60 ชั่วโมงในภาคสนาม โดย 20 ชั่วโมงในการฝึกประสบการณ์กับเด็กนักเรียนแต่ละกลุ่ม ได้แก่ เด็กเล็ก เด็กก่อนเข้าโรงเรียน และนักเรียนอนุบาล นิสิต/ นักศึกษาจะฝึกปฏิบัติ 5-6 ชั่วโมงต่อสัปดาห์เป็นระยะเวลา 12 สัปดาห์ โรงเรียนหรือศูนย์เด็กเล็กที่ทางผู้สอนจะกำหนด - **การฝึกปฏิบัติประถมศึกษา I และ II** (Elementary Practicum I and II) การฝึกปฏิบัติประถมศึกษา I จำนวน 2 หน่วยกิต นิสิต/ นักศึกษาจะฝึกประสบการณ์ในชั้นเรียนเกี่ยวกับภาษา ดนตรี พลศึกษา และศิลปะ นิสิต/ นักศึกษาจะต้องลงทะเบียนเรียนพร้อมกับรายวิชาการจัดการในชั้นเรียน วิธีการสอน ภาษา และสื่อการสอน ศิลปะในโรงเรียนระดับประถม และวิธีการสอนพลศึกษาในระดับประถมศึกษา การฝึกปฏิบัติประถมศึกษา II จำนวน 2 หน่วยกิต นิสิต/ นักศึกษาจะฝึกประสบการณ์ในชั้นเรียนเกี่ยวกับการอ่าน คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษาและบูรณาการการใช้เทคโนโลยี นิสิต/ นักศึกษา/นิสิต/ นักศึกษาจะต้องลงทะเบียนเรียนพร้อมกับรายวิชาวิธีการสอนวิทยาศาสตร์และสื่อการสาร วิธีการสอนคณิตศาสตร์และสื่อการสอน วิธีการสอนการอ่านและสื่อการสอน วิธีการสอนสังคมศึกษาและสื่อการสอน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 46 (ต่อ)

สถาบัน	ประเด็น	สาระสำคัญ
University of Mary	ประสบการณ์การฝึกปฏิบัติ (ต่อ)	- **การฝึกปฏิบัติทางพลศึกษาระดับประถมศึกษา** (elementary physical education practicum) ได้แก่ การฝึกปฏิบัติทางพลศึกษา จำนวน 1 หน่วยกิต นิสิต/ นักศึกษาจะฝึกประสบการณ์ในการสอนพลศึกษาในชั้นเรียนระดับประถมศึกษา ซึ่งนิสิต/ นักศึกษาจะต้องลงทะเบียนพร้อมกับรายวิชาวิธีการสอนพลศึกษา และการฝึกปฏิบัติครูฝึกทางพลศึกษา (coaching practicum) จำนวน 1 หน่วยกิต นิสิต/ นักศึกษาจะฝึกปฏิบัติเป็นครูฝึกพลศึกษาในโรงเรียนประถมหรือมัธยมในประเภทกีฬาที่นิสิต/ นักศึกษาถนัดหรือสนใจ - **การฝึกปฏิบัติมัธยมศึกษา** (secondary education practicum) การฝึกปฏิบัติในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 1 หน่วยกิต มีจุดมุ่งหมายเตรียมนิสิต/ นักศึกษาในสาขาการมัธยมศึกษาได้มีโอกาสได้สังเกตการสอน และการจัดกิจกรรมในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในชั้นเรียนตามแต่ละสาขาวิชาเอก - **การฝึกปฏิบัติการศึกษาพิเศษ** (practicum in special education) การฝึกปฏิบัติการศึกษาพิเศษ จำนวน 2 หน่วยกิต ครูผู้สอนจะประยุกต์ประสบการณ์กับสภาพความเป็นจริงให้กับนิสิต/ นักศึกษาสังเกตการสอนและประยุกต์เนื้อหาและวิธีการจากรายวิชาต่าง ๆ ที่ได้ศึกษามาใช้ ซึ่งนิสิต/ นักศึกษาจะต้องลงทะเบียนพร้อมกับรายวิชา วิธีการศึกษานักเรียนที่มีปัญหาทางอารมณ์ วิธีการศึกษานักเรียนที่มีปัญหาทางจิตใจหรือเรียนช้า และวิธีการศึกษานักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 46 ประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศทั้ง 4 แห่ง พบว่า

Indiana University (Bloomington) ได้จัดรายวิชาประสบการณ์ภาคสนามเบื้องต้น (early field experience) ในสาขาวิชาเอกปฐมวัยศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา รายวิชาดังกล่าวมีลักษณะเป็นรายวิชาทฤษฎีควบคู่การฝึกปฏิบัติในชั้นเรียนสถานศึกษา โดยการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม รวมทั้งฝึกเป็นครูผู้ช่วยในชั้นเรียนตามสาขาวิชาเอก

The University of Iowa ได้จัดรายวิชาการฝึกปฏิบัติ (practicum) ในสาขาประถมศึกษา และสาขามัธยมศึกษา รายวิชาดังกล่าวมุ่งเน้นให้นิสิต/ นักศึกษามีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียน การเตรียมการสอน แผนการจัดการเรียนรู้ ฝึกทำสื่อการสอน สังเกตการสอน และการอภิปรายร่วมกันระหว่างนิสิต/ นักศึกษา และอาจารย์

University of Minnesota (Morris) ได้จัดประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติการสอน ในสาขาวิชาเอกประถมศึกษา ได้แก่ รายวิชาการฝึกปฏิบัติ (practicum) I, II, III และ IV ตามลำดับ สำหรับสาขาวิชาเอกมัธยมศึกษา คือ รายวิชาการฝึกประสบการณ์ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา (practicum experience in the middle and secondary school) การฝึกปฏิบัติมุ่งเน้นการสังเกตการสอน การทดลองสอน ช่วยงานครูพี่เลี้ยง

University of Mary ได้จัดรายวิชาการฝึกปฏิบัติ (practicum) ตามสาขาวิชาเอก เป็นรายวิชาที่ให้นิสิต/ นักศึกษาได้เรียนรู้ก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 47 การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

สถาบัน	ประเด็น	สาระสำคัญ
Indiana University (Bloomington)	ช่วงระยะเวลาการปฏิบัติตามแผน	ช่วงระยะเวลาสำหรับการปฏิบัติการสอน (the student teaching phases) สาขาวิชาเอกปฐมวัยศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา แบ่งเป็น 3 ช่วง ดังนี้ **ระยะที่ 1** การปรับตัวและการสังเกตการสอน (orientation and observation) เป็นช่วงเริ่มต้นที่ต้องการให้นิสิต/ นักศึกษาปรับตัวและสังเกตการสอน สิ่งที่ต้องการให้นิสิต/ นักศึกษาเรียนรู้ที่จะปรับตัว ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อการสอน การรับรู้เกี่ยวกับระเบียบและวิธีการปฏิบัติต่าง ๆ ของโรงเรียนและห้องเรียน ฝึกทำสื่อการสอน เรียนรู้ชุมชนและนักเรียน (การทำงานร่วมกับผู้ปกครองและศึกษาภูมิหลังและความต้องการของนักเรียน) นอกจากนี้นิสิต/ นักศึกษาต้องสังเกตการสอนกับครูพี่เลี้ยงในโรงเรียน เพื่อต้องการให้นิสิต/ นักศึกษาทำความคุ้นเคยกับนักเรียน ครูพี่เลี้ยงจะให้การฝึกฝนและให้คำแนะนำในด้านต่าง ๆ **ระยะที่ 2** การมีส่วนร่วมและการจัดการเรียนการสอน (participation and instruction) แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) การมีส่วนร่วมซึ่งเป็นช่วงที่ต้องการให้นิสิต/ นักศึกษาทำความคุ้นเคยกับนักเรียนในชั้นเรียน นิสิต/ นักศึกษาจะทำงานร่วมกับครูพี่เลี้ยงในโรงเรียน สอนเสริมให้กับนักเรียนเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มเล็ก และเป็นผู้ร่วมสอนกับครูในชั้นเรียน รวมทั้งการทำคะแนน (เกรด) เตรียมสื่อการสอนและจัดทำแผนการสอน 2) การสอน เป็นช่วงที่นิสิต/ นักศึกษาจะรับผิดชอบการสอนในชั้นเรียนเต็มรูปแบบและช่วยงานครูพี่เลี้ยง **ระยะที่ 3** การส่งผ่าน การสังเกต และการคิดไตร่ตรอง (transition/ observation/ reflection) เป็นช่วงสุดท้ายของการปฏิบัติการสอนที่จะสรุปผลถึงประสบการณ์การปฏิบัติการสอน ได้แก่ การส่งผ่านหรือการเปลี่ยนแปลงเป็นการแนะนำต่างจากครูพี่เลี้ยง การสังเกตที่สมบูรณ์ ในแต่ละระดับชั้นเรียนและในสาขาวิชาเอก รวมทั้งการอภิปรายถึงการประเมินผลปลายภาคของการปฏิบัติการสอนจากครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 47 (ต่อ)

สถาบัน	ประเด็น	สาระสำคัญ
Indiana University (Bloomington)	การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาสาขาปฐมวัย (student teaching)	การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาสาขาปฐมวัย (student teaching) มี 2 รูปแบบ ซึ่งนิสิต/ นักศึกษาสามารถเลือกรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ดังนี้ **รูปแบบที่ 1** การปฏิบัติการสอนในระดับอนุบาลถึงประถมศึกษาตอนต้น (student teaching: kindergarten-primary) จำนวน 11 หน่วยกิต/ภาคเรียน นิสิต/ นักศึกษาจะต้องปฏิบัติการสอนเต็มเวลาและเต็มภาคเรียน โดยแบ่งการปฏิบัติการสอนเป็น 2 ระดับ คือ ระดับอนุบาล (เตรียมความพร้อม) และระดับประถมต้น (เกรด 1-เกรด 3) ในโรงเรียนเป็นระยะเวลา 2 ภาคเรียน (1 ปีการศึกษา) ภาคเรียนละ 12 สัปดาห์ การสัมมนาการฝึกสอน I (senior seminar & student teaching I) จำนวน 2 หน่วยกิต เป็นรายวิชาทำลงทะเบียนพร้อมกับการปฏิบัติการสอนในระดับอนุบาลถึงประถมศึกษาตอนต้น (student teaching: kindergarten-primary) โดยนิสิต/ นักศึกษาจะต้องเข้าร่วมสัมมนากับนิสิต/ นักศึกษาคนอื่น ๆ พร้อมกับทีมอาจารย์ของคณะ เพื่อช่วยให้นิสิต/ นักศึกษาเป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านวิชาชีพครู หรือ **รูปแบบที่ 2** การปฏิบัติการสอนในระดับอนุบาล และระดับเตรียมพร้อมก่อนเข้าโรงเรียน (practicum: kindergarten and pres-school) จำนวน 10 หน่วยกิต/ ภาคเรียน นิสิต/ นักศึกษาจะปฏิบัติการสอนภายใต้การดูแลของอาจารย์นิเทศก์โดยจะปฏิบัติการสอนเต็มเวลาหรือไม่เต็มเวลาก็ได้ เป็นระยะเวลา 2 ภาคเรียน (1 ปีการศึกษา) การสัมมนาปฏิบัติการสอน II (senior seminar & student teaching II) จำนวน 2 หน่วยกิต รายวิชาการสัมมนาการปฏิบัติการสอน II (senior seminar & student teaching II) เป็นรายวิชาทำลงทะเบียนพร้อมกับการปฏิบัติการสอนในระดับอนุบาลและระดับเตรียมพร้อมก่อนเข้าโรงเรียน (practicum: kindergarten and pres-school) โดยนิสิต/ นักศึกษาจะต้องจัดทำแฟ้มสะสมงาน (portfolio) และนำเสนอผลงาน รวมทั้งประสบการณ์ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในช่วงของการสัมมนาการฝึกสอน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 47 (ต่อ)

สถาบัน	ประเด็น	สาระสำคัญ
Indiana University (Bloomington)	การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาสาขาประถมศึกษา (student teaching)	- การปฏิบัติการสอนในระดับประถมศึกษา (student teaching elementary) จำนวน 13 หน่วยกิต เป็นระยะเวลา 1 ภาคเรียน ในภาคปลาย (15 สัปดาห์) นิสิต/ นักศึกษาจะต้องปฏิบัติการสอนในระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนแบบเต็มเวลา ภายใต้คำแนะนำและการดูแลของครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ - สัมมนาการปฏิบัติการสอน (student seaching seminar) จำนวน 2 หน่วยกิต รายวิชาการปฏิบัติการสอนในระดับประถมศึกษาเป็นรายวิชาที่ลงทะเบียนพร้อมกับการปฏิบัติการสอนในระดับประถมศึกษา ในรายวิชาสัมมนา นิสิต/ นักศึกษาจะต้องอภิปรายและเขียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ในระหว่างการปฏิบัติการสอน เช่น ภาระหน้าที่ต่าง ๆ ของการสอน การประเมินผลการเรียนรู้และวิเคราะห์ความรู้ความสามารถของนิสิต/ นักศึกษาด้วยตนเอง รวมทั้งการอภิปรายหรือตอบคำถามในประเด็นหัวข้อต่าง ๆ ในชั่วโมงการสัมมนา
	การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาสาขามัธยมศึกษา (student teaching)	- การปฏิบัติการสอนในระดับมัธยมศึกษา (student teaching: senior high/ middle school) จำนวน 12 หน่วยกิต นิสิต/ นักศึกษาจะต้องปฏิบัติการสอนสาขาวิชาเอกในระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนแบบเต็มเวลา ภายใต้คำแนะนำและการดูแลของครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ เป็นระยะเวลาอย่างน้อย 10 สัปดาห์ จำนวน 1 ภาคเรียน - สัมมนาการพัฒนาวิชาชีพ (professional development seminar) จำนวน 1 หน่วยกิต รายวิชาสัมมนาการพัฒนาวิชาชีพ เป็นรายวิชาที่ต้องลงทะเบียนพร้อมกับการปฏิบัติการสอน ในรายวิชาสัมมนา นิสิต/ นักศึกษาจะต้องอภิปรายและเขียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ในระหว่างการปฏิบัติการสอน เช่น ภาระหน้าที่ต่าง ๆ ของการสอน การประเมินผลการเรียนรู้ และวิเคราะห์ความรู้ความสามารถของนิสิต/ นักศึกษาด้วยตนเอง รวมทั้งการอภิปรายหรือตอบคำถามในประเด็นหัวข้อต่าง ๆ ในชั่วโมงการสัมมนา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 47 (ต่อ)

สถาบัน	ประเด็น	สาระสำคัญ
University of Iowa	ระดับขั้นตอนของการปฏิบัติการสอน (stages of student teaching)	ระดับขั้นตอนของกระบวนการปฏิบัติการสอนสาขาวิชาการประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจะแบ่งออกเป็น 4 ขั้น ดังนี้ **ระยะที่ 1** สังเกตการสอน (observation) ในสัปดาห์ที่ 1 นิสิต/ นักศึกษามีโอกาสทำความคุ้นเคยกับโรงเรียน สภาพห้องเรียน บุคลากร และนักเรียน โดยการสังเกตและร่วมอภิปรายสิ่งต่าง ๆ ที่ได้สังเกตการณ์ **ระยะที่ 2** สังเกตการสอนและผู้ช่วยสอน (observing and teaching assistant) ในสัปดาห์ที่ 8-11 เป็นขั้นที่นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนจะต้องเป็นผู้ช่วยครูพี่เลี้ยง โดยครูพี่เลี้ยงจะค่อย ๆ เพิ่มความรับผิดชอบในหน้าที่ต่าง ๆ การทำงานกับนักเรียนเป็นรายบุคคลและกลุ่มเล็ก ๆ ครูพี่เลี้ยงจะจัดเตรียมการดำเนินงานในชั้นเรียนได้ **ระยะที่ 3** การสอนเต็มตัว (head teaching) ในสัปดาห์ที่ 12-13 เป็นขั้นที่นิสิต/ นักศึกษาจะได้รับการพัฒนาทักษะและความมั่นใจ ครูพี่เลี้ยงจะยกเลิกภาระหน้าที่ของนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนบางอย่าง นิสิต/ นักศึกษาจะต้องจัดการเรียนการสอน การวางแผนการสอน และการประเมินผล **ระยะที่ 4** ช่วงค่อยออก ๆ /การสังเกต (phase out/ observation) ในสัปดาห์ที่ 14-15 จุดมุ่งหมายของขั้นนี้เป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไป ความรับผิดชอบจากนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนออกจากครูพี่เลี้ยงท่านเดิม จากนั้นนิสิต/ นักศึกษาต้องสังเกตการสอนกับครูพี่เลี้ยงในระดับชั้นอื่น ๆ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 47 (ต่อ)

สถาบัน	ประเด็น	สาระสำคัญ
University of Iowa	การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา (student teaching)	การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาสอนแบ่งออกเป็น 2 สาขาวิชาเอก คือ การประถมศึกษา และการมัธยมศึกษา (คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศิลปะ ภาษาอังกฤษ การสอนภาษาต่างประเทศ ดนตรี สังคมศึกษา) ดังนี้ - การปฏิบัติการสอนในระดับประถมศึกษาและการมัธยมศึกษา เป็นประสบการณ์สูงสุดของโปรแกรมครุศึกษา นิสิต/ นักศึกษา/ นิสิต/ นักศึกษาจะต้องฝึกปฏิบัติงานในชั้นเรียนกับครูพี่เลี้ยงเต็มวัน สัปดาห์ที่ 1 สังเกตการสอน ช่วยวางแผนการสอน รวมทั้งช่วยงานในชั้นเรียนและงานโรงเรียน สัปดาห์ที่ 2 นิสิต/ นักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนเป็นเพียงบางส่วน การนำเข้าสู่บทเรียน แต่จะเพิ่มความรับผิดมากขึ้น ๆ อย่างต่อเนื่องตลอดภาคเรียน รวมทั้งสังเกตการสอนในห้องเรียนอื่น ๆ สัปดาห์ที่ 3-6 นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนเริ่มต้นการสอนเป็นทีมกับครูพี่เลี้ยง นิสิต/ นักศึกษาจะมีส่วนในเนื้อหาเพิ่มขึ้นทีละน้อย ครูพี่เลี้ยงจะแนะนำให้แนวทางต่าง ๆ สัปดาห์ที่ 7-11 นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนจะมีภาระหน้าที่ความรับผิดชอบในการวางแผนการสอน และการจัดการเรียนการสอนเต็มเวลา นิสิต/ นักศึกษาจะได้รับคำแนะนำและการนิเทศก์จากครูพี่เลี้ยง นอกจากนี้ นิสิต/ นักศึกษาอาจจะใช้เวลาที่เหลือสังเกตการสอนในชั้นเรียนระดับอื่น ๆ ในสัปดาห์ที่ 7-11 จะเป็นการประเมินผลกลางภาค จากครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และนิสิต/ นักศึกษาจะต้องประเมินผลตนเองด้วย สัปดาห์ที่ 12-13 นิสิต/ นักศึกษาจะรับผิดชอบการวางแผนการสอนอย่างสมบูรณ์และจัดกิจกรรมการสอน ตลอดจนครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์จะนิเทศให้คำแนะนำ และเขียนผลสะท้อนกลับให้กับนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน สัปดาห์ที่ 14-15 นิสิต/ นักศึกษาจะค่อย ๆ เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยจะให้รับผิดชอบการสอนในลักษณะอื่น ๆ ใหม่ในสัปดาห์ที่ 14-15 จะเป็นการประเมินผลปลายภาค จากครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และนิสิต/ นักศึกษาจะต้องประเมินผลตนเองด้วย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 47 (ต่อ)

สถาบัน	ประเด็น	สาระสำคัญ
University of Iowa	การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา (ต่อ)	- การสัมมนาระหว่างการปฏิบัติการสอน เป็นการสร้างความตระหนักของประสบการณ์การปฏิบัติการสอน โดยการสนทนาอภิปราย แลกเปลี่ยนความรู้ในประเด็นต่าง ๆ ให้คำแนะนำหรือผลสะท้อนกลับ การสัมมนาจะประกอบด้วยการเขียนอนุทิน การประเมินผลการสอนด้วยตนเองจากวิดีโอ การเข้าร่วมสัมมนา การวางแผนการสอน การพัฒนาหน่วยการเรียน และ e-portfolio

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 47 (ต่อ)

สถาบัน	ประเด็น	สาระสำคัญ
University of Minnesota (Morris)	ช่วงระยะเวลา	- การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเอกประถมศึกษา และมัธยมศึกษา แบ่งเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงแรกเป็นการสังเกตการเรียนการสอนในสัปดาห์ที่ 1 และช่วงที่สองตั้งแต่สัปดาห์ที่ 2 เป็นต้นไป เป็นช่วงปฏิบัติการสอน
	การปฏิบัติการสอนในสาขาวิชาเอกการประถมศึกษา (student teaching)	- การปฏิบัติการสอนในสาขาวิชาเอกการประถมศึกษา มีจำนวนหน่วยกิต 10 หน่วยกิต ซึ่งจะปฏิบัติการสอนในภาคเรียนที่ 2 ของระดับชั้นปีที่ 4 เป็นระยะเวลา 1 ภาคเรียน นิสิต/ นักศึกษาจะต้องปฏิบัติการสอนในโรงเรียนระดับประถมศึกษาแบบเต็มเวลา เป็นระยะเวลา 11 สัปดาห์ ดังนี้ สัปดาห์ที่ 1 เริ่มต้นจากการสังเกตการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน สอนซ่อมเสริมนักเรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ หรือเป็นรายบุคคล ช่วยครูพี่เลี้ยงสอน บางบทเรียน และวางแผนตามตาราง ความรับผิดชอบของการสอน สัปดาห์ที่ 2 ถึงสัปดาห์ที่ 11 นิสิต/ นักศึกษาจะรับผิดชอบการสอนอย่างเต็มที่ รวมทั้งเพิ่มบทบาทหน้าที่พิเศษอื่น ๆ เช่น การดูแลนักเรียนเรื่องรถรับส่ง ปฏิบัติหน้าที่ในโรงอาหาร รวมทั้งต้องประชุมสัมมนาของมหาวิทยาลัยและการประชุมผู้ปกครองของโรงเรียน
	การปฏิบัติการสอนในสาขาวิชาเอกการมัธยมศึกษา (student teaching)	- การปฏิบัติการสอนในสาขาวิชาเอกการมัธยมศึกษา ซึ่งจะปฏิบัติการสอนในภาคปลายระดับชั้นปีที่ 4 จำนวน 11 สัปดาห์ (แบบเต็มเวลาเป็นระยะเวลา 1 ภาคเรียน) โดยการปฏิบัติการสอนในชั้นเรียน ภายใต้คำแนะนำของครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ ในแต่ละสัปดาห์นิสิต/ นักศึกษาจะต้องเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ดังนี้ สัปดาห์ที่ 1 เรียนรู้ถึงเกี่ยวกับนักเรียน สภาพห้องเรียน โรงเรียน และบทบาทหน้าที่ครูประจำชั้น สัปดาห์ที่ 2 -11 เตรียมแผนการรายหน่วยและรายคาบสำหรับการสอนและสอนนักเรียนในชั้นเรียน รวมทั้งปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละสัปดาห์ นิสิต/ นักศึกษาจะต้องจดบันทึกเขียนอนุทิน (journal)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 47 (ต่อ)

สถาบัน	ประเด็น	สาระสำคัญ
University of Minnesota (Morris)	การปฏิบัติการสอนในสาขาวิชาเอกการมัธยมศึกษา (ต่อ)	- รายวิชาการพัฒนาวิชาชีพ (the teacher and professional development) จำนวน 2 หน่วยกิต ในภาคปลายของระดับชั้นปีที่ 4 ทั้งสาขาวิชาเอกประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เป็นรายวิชาที่ลงทะเบียนและจัดการเรียนการสอนพร้อมกับรายวิชาการปฏิบัติการสอน รายวิชาดังกล่าวเป็นการที่ให้นิสิต/ นักศึกษานำผลสะท้อนประเด็นต่าง ๆ จากประสบการณ์ระหว่างการปฏิบัติการสอนมาร่วมอภิปรายและทำชิ้นงาน นิสิต/ นักศึกษาตัดสินใจอย่างไรกับผลกระทบต่อนักเรียน ผู้ปกครอง และบุคคลอื่น ๆ รวมทั้งชุมชน การพัฒนาการในวิชาชีพในความร่วมมือ ความสัมพันธ์ต่าง ๆ โดยการทำแฟ้มสะสมงาน การอภิปราย และการทำรายงาน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 47 (ต่อ)

สถาบัน	ประเด็น	สาระสำคัญ
University of Mary	ช่วงระยะเวลา	- การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเอกปฐมวัย ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา แบ่งเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงแรกเป็นการสังเกตการเรียนการสอน และช่วงที่สองเป็นช่วงปฏิบัติการสอน
	การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา (student teaching)	- การปฏิบัติการสอนในสาขาวิชาเอกปฐมวัย ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา มีจำนวนหน่วยกิต 12 หน่วยกิต โดยปฏิบัติการสอนในโรงเรียนเป็นระยะเวลา 12 สัปดาห์ สำหรับการปฏิบัติการสอนในสาขาวิชาการศึกษาพิเศษ พลศึกษา มีจำนวนหน่วยกิต 8 หน่วยกิต เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ นิสิต/ นักศึกษาต้องปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามสาขาวิชาเอกภายใต้การนิเทศของครูพี่เลี้ยง ซึ่งนิสิต/ นักศึกษาจะสังเกตการสอน ปฏิบัติการสอน และปฏิบัติหน้าที่ครูทั่วไป ดังนี้ สัปดาห์แรก นิสิต/ นักศึกษาจะสังเกตการเรียนการสอนในชั้นเรียนห้องเรียนแรก สัปดาห์ที่สอง นิสิต/ นักศึกษาจะสังเกตการเรียนการสอนห้องเรียนที่สอง และสัปดาห์ที่สามเป็นต้นไป ปฏิบัติการสอนเต็มเวลา - ระหว่างการปฏิบัติการสอน นิสิต/ นักศึกษาต้องเข้าร่วมสัมมนาปฏิบัติการสอน (student teaching seminar) ที่คณะ ฯ เดือนละ 1 ครั้ง (รวมทั้งสิ้น 4 ครั้งต่อภาคเรียน) นอกจากนี้ นิสิต/ นักศึกษาจะต้องลงทะเบียนการฝึกสอน พร้อมกับรายวิชาการประเมินผลการปฏิบัติการสอน (student teaching assessment) รายวิชาดังกล่าวมุ่งเน้นให้นิสิต/ นักศึกษาทำแฟ้มสะสมงานผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (electronic portfolio) โดยมีระดับผลการเรียนผ่าน (pass) หรือตก (fail) ผู้ประเมินผลแฟ้มสะสมงาน คือ ครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และนิสิต/ นักศึกษาประเมินผลตนเอง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 47 การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศทั้ง 4 แห่ง พบว่า Indiana University (Bloomington), University of Iowa, University of Minnesota (Morris) และ University of Mary โดยภาพรวมได้แบ่งขั้นตอนการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเป็นช่วงระยะเวลา คือ ระยะแรก นิสิต/ นักศึกษาจะสังเกตการจัดการเรียนการสอน ระยะที่สอง นิสิต/ นักศึกษาจะฝึกปฏิบัติเป็นครูผู้ช่วยสอน และระยะที่สาม นิสิต/ นักศึกษาจะต้องปฏิบัติการสอนแบบเต็มตัว

สำหรับการสัมมนาการปฏิบัติการสอนของสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศทั้ง 4 แห่ง พบว่า Indiana University (Bloomington), University of Iowa ได้จัดสัมมนาการสอน/ สัมมนาการพัฒนาวิชาชีพ เป็นรายวิชาซึ่งมีจำนวนหน่วยกิต ในขณะที่ University of Minnesota (Morris) และ University of Mary มีการจัดสัมมนาการฝึกสอน แต่ไม่นับเป็นจำนวนหน่วยกิต แต่เป็นประสบการณ์ที่นิสิต/ นักศึกษาต้องเข้าร่วมและส่งชิ้นงานตามกำหนดของโปรแกรมครุศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 48 การประเมินผล

สถาบัน	ประเด็น	สาระสำคัญ
Indiana University (Bloomington)	การประเมินผลประสบการณ์ภาคสนามเบื้องต้น (early field experience)	การประเมินผลประสบการณ์ภาคสนามเบื้องต้นของนิสิต/ นักศึกษาจะอยู่บนพื้นฐานความรู้ความสามารถ (performance) โดยใช้หลักนำทาง 6 ประการ (six guiding principles) ซึ่งประเด็นของการประเมินผล ได้แก่ ภาระหน้าที่หรือความรับผิดชอบต่อวิชาชีพ การพัฒนาการและผลสะท้อน การวัดการเรียนรู้ส่วนบุคคล ความรู้และการจัดสภาพแวดล้อมต่อการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังพิจารณาถึงความตั้งใจ การสังเกตการทำงาน ซึ่งเป็นการประเมินผลโดยครูประจำชั้นที่นิสิต/ นักศึกษาไปฝึกประสบการณ์ (classroom teacher) ทั้งนี้ให้ระดับผลการเรียน (เกรด) คือ ผ่าน (satisfactory) หรือ ตก (fail)
	การประเมินผลปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา (the student teaching experience)	กระบวนการวัดและประเมินผลประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ การนิเทศ หรือการสังเกตการสอนนิสิต/ นักศึกษา และการสัมมนาการปฏิบัติการสอน โดยจะประเมินผลกลางภาคและปลายภาคดังนี้ 1. การสังเกตอย่างมีโครงสร้าง (structured observation) การนิเทศการสอนหรือสังเกตการสอนนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนจะได้รับการประเมินจากครูพี่เลี้ยง โดยประเมินผล 2 ครั้ง คือ กลางภาคและปลายภาค ประเด็นหลัก ๆ ของการประเมินผลจะยึดหลักนำทาง 6 ประการ (six guiding principles) โดยการประเมินความรู้ความสามารถ (performance) ได้แก่ ความรู้ (knowledge) การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (learning environment) การจัดการเรียนรู้ส่วนบุคคล (personalized learning) และบุคลิกลักษณะตามวิชาชีพครู (professional dispositions) ซึ่งในแต่ละด้านจะมีระดับของการประเมินผล ดังนี้ ปรับปรุง (need improvement) ผ่าน/ น่าพอใจ (satisfactory) และมีความสามารถระดับชำนาญ (proficient)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 48 (ต่อ)

สถาบัน	ประเด็น	สาระสำคัญ
Indiana University (Bloomington)	การประเมินผลปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา (ต่อ)	2. การสัมมนาการฝึกสอน การสัมมนาการฝึกสอน ผู้ประเมินหลักคือ อาจารย์นิเทศก์ โดยใช้ข้อมูลการประเมินการปฏิบัติการสอนจากครูพี่เลี้ยง การเข้าร่วมอภิปรายและส่งชิ้นงานต่าง ๆ ของนิสิต/ นักศึกษาในระหว่างการสัมมนาการฝึกสอน การประเมินผลดังกล่าวแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ 2.1 การประเมินผลช่วงกลางภาค เป็นการประเมินผลเพื่อพิจารณาถึงความก้าวหน้าหรือการพัฒนาของนิสิต/ นักศึกษา ซึ่งประกอบด้วย การประเมินผลตามรูบริค (rubric) เป็นการประเมินผล 3 ฝ่าย คือ อาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนจะประเมินผลตนเอง โดยยึดหลักนำทาง 6 ประการ (six guiding principles) การสัมมนากลางภาค เป็นการประเมินผลจากอาจารย์นิเทศก์ในวิชาการสัมมนาการปฏิบัติการสอน ซึ่งรายวิชาดังกล่าว นิสิต/ นักศึกษาต้องเข้าร่วมอภิปรายในหัวข้อที่กำหนดและส่งชิ้นงานต่าง ๆ หัวข้อต่าง ๆ ได้แก่ การวิพากษ์วิจารณ์หรือการอภิปรายประสบการณ์ต่าง ๆ ระหว่างการปฏิบัติการสอน บริบทต่าง ๆ จุดประสงค์การจัดการเรียนการสอน แผนการประเมินผล แผนการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินการอ่าน การเขียน การบูรณาการหลักสูตร (เฉพาะสาขาประถมศึกษา) การแก้ไขปรับปรุง หน่วยการเรียน วิเคราะห์การเรียนรู้ของนักเรียน และการประเมินตนเอง การสรุปผลการสัมมนากลางภาค ประเด็นของการประเมินผลจะยึดหลักทิศทาง 6 ประการ ได้แก่ ความรู้ (knowledge) การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (learning environment) การจัดการเรียนรู้ส่วนบุคคล (growth) ซึ่งในแต่ละด้านจะมีระดับของการประเมินผลดังนี้ ระดับ 1 คือไม่ผ่าน (unsatisfactory) ระดับ 2 คือ ผ่าน (satisfactory) ระดับ 3 คือ มีประสิทธิภาพ (proficient) และระดับ 4 คือ ดีเยี่ยม (distinguished)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 48 (ต่อ)

สถาบัน	ประเด็น	สาระสำคัญ
Indiana University (Bloomington)	การประเมินผลปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา (ต่อ)	2.2 การประเมินผลปลายภาค เป็นการประเมินผลโดยรวมต่อจากการประเมินผลกลางภาค ซึ่งมีกระบวนการดังนี้ การเตรียมการประชุมสัมมนาปลายภาคได้แก่ 1) นำผลการประเมินกลางภาคและปลายภาคตามรูบริค (rubric) มาประชุมสัมมนาระหว่าอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน 2) นำผลการประเมินสังเกตการสอนให้สมบูรณ์จากครูพี่เลี้ยง มาประชุมสัมมนาปลายภาค และ 3) อาจารย์นิเทศก์ และครูพี่เลี้ยง ทำการประเมินผลนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนในเอกสารการประเมินผลภาคสนาม (field evaluation) การสัมมนาปลายภาคดังนี้ 1) อาจารย์นิเทศก์นำผลสรุปการประเมินการฝึกสอนกลางภาคมาประชุมสัมมนาเพื่อการอภิปรายในกลุ่มอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยงและนิสิต/ นักศึกษา และ 2) นำผลการประเมินจากการสัมมนาการฝึกสอนที่สมบูรณ์มาประชุมสัมมนา เป็นต้น การสรุปผลการประเมินการฝึกสอน โดยอาจารย์นิเทศก์จะใช้แบบฟอร์มสรุปผลการประเมินการฝึกสอนปลายภาค โดยยึดหลักทิศทาง 6 ประการดังกล่าวข้างต้น มาตัดสินผลเป็นระดับผลการเรียน ผ่านหรือไม่ผ่าน (S/F) ในรายวิชา การฝึกสอนและการสัมมนาการฝึกสอน การให้คำแนะนำครั้งสุดท้าย (final recommendation) อาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยง จะให้คำแนะนำเป็นลายลักษณ์อักษรแก่นิสิต/ นักศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาความรู้ความสามารถในวิชาชีพครูต่อไป การให้ระดับผลการเรียนในการฝึกสอนจะเป็นระดับผลการเรียน (เกรด) S/F ระดับผลการเรียน “S” (satisfactory) คือ สอบผ่าน การประเมินผลดังกล่าวมาจากอาจารย์นิเทศก์และคำแนะนำต่าง ๆ จากครูพี่เลี้ยง ถ้าหากนิสิต/ นักศึกษาได้ผลการเรียน “F” (failure) คือ สอบไม่ผ่าน นิสิต/ นักศึกษาจะต้องปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาใหม่อีกครั้งตลอดภาคเรียน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 48 (ต่อ)

สถาบัน	ประเด็น	สาระสำคัญ
University of Iowa	การประเมินผลการฝึกปฏิบัติ (practicum)	- การประเมินผล จะพิจารณาการปฏิบัติงานในโรงเรียนและการมอบหมายงานในการสัมมนา ประเด็นหลัก ๆ ของการประเมินผลอยู่บนพื้นฐานมาตรฐานสมรรถนะการสอนของรัฐ ได้แก่ 1) การเรียนรู้ของนิสิต/ นักศึกษา 2) ผู้เรียนที่หลากหลาย 3) การวางแผนการจัดการเรียนการสอน 4) กลวิธีการจัดการเรียนการสอน 5) การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ 6) การสื่อสาร 7) การประเมินผล 8) การสะท้อนกลับและการพัฒนาวิชาชีพ 9) ความร่วมมือ จริยธรรมและมนุษยสัมพันธ์ 10) การใช้เทคโนโลยี และ 11) ความรู้ในเนื้อหารายวิชา - ผู้ประเมินคือ อาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยง โดยให้ระดับผลการเรียนคือ ผ่าน/ไม่ผ่าน (Satisfactory/Fail)
	การประเมินผลการปฏิบัติการสอน (student teaching)	- การประเมินผลในรายวิชาปฏิบัติการสอนสาขาประถมศึกษาและมัธยมศึกษา อยู่บนพื้นฐานความสัมพันธ์ระดับความสามารถของนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนที่สอดคล้องกับมาตรฐานสมรรถนะการสอนของรัฐ ประเด็นหลัก ๆ ของการประเมินผล (มาตรฐานสมรรถนะการสอนของรัฐ) ได้แก่ 1) การเรียนรู้ของนิสิต/ นักศึกษา 2) ผู้เรียนที่หลากหลาย 3) การวางแผนการจัดการเรียนการสอน 4) กลวิธีการจัดการเรียนการสอน 5) การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ 6) การสื่อสาร 7) การประเมินผล 8) การสะท้อนกลับและการพัฒนาวิชาชีพ 9) ความร่วมมือ จริยธรรมและมนุษยสัมพันธ์ 10) การใช้เทคโนโลยี และ 11) ความรู้ในเนื้อหารายวิชา - การประเมินผลจะดำเนินการประเมิน 2 ครั้ง คือ กลางภาคและปลายภาค โดยครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ การประเมินผลจะมีระดับผลการเรียนคือ ผ่าน (satisfactory) หรือไม่ผ่าน (fail)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 48 (ต่อ)

สถาบัน	ประเด็น	สาระสำคัญ
University of Minnesota (Morris)	การประเมินผลการฝึกปฏิบัติสาขาวิชาเอกประถมศึกษา (practicum)	- การฝึกปฏิบัติ I (practicum I) ครูพี่เลี้ยงจะเป็นผู้ประเมินนิสิต/ นักศึกษา ซึ่งประเด็นที่ประเมินผล ได้แก่ 1) ความรู้ในรายวิชา 2) ความเข้าใจ 3) ความสามารถในการปฏิบัติงานกับผู้เรียนที่หลากหลาย 4) การเขียนแผนการสอน 5) การปรับใช้บทเรียน 6) การประเมินผล 7) การเขียนและการสื่อสาร 8) ระเบียบวินัย และ 9) ความเป็นวิชาชีพและการคิดริเริ่ม - การฝึกปฏิบัติ II (practicum II) ครูพี่เลี้ยงจะเป็นผู้ประเมินนิสิต/ นักศึกษาซึ่งประเด็นที่ประเมินผลได้แก่ 1) ประชุมกับครูพี่เลี้ยงในการกำหนดความคาดหวัง 2) การสื่อสารที่ได้ประสิทธิภาพ 3) แสดงให้เห็นและมีความเข้าใจเกี่ยวกับกายภาพ ความรู้ สังคม และอารมณ์ ของนักเรียน 4) เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาตนเอง การควบคุมตนเอง ทักษะสังคม 5) วางแผนและปรับใช้หลักสูตรและการสอนอย่างเหมาะสม 6) ส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนเกิดความเข้าใจการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลในสังคม วัฒนธรรม กายภาพ 7) สังเกต จดบันทึก และประเมินการพัฒนาการเรียนของนักเรียนและใช้ประโยชน์จากการประเมินมาวางแผนการสอนอย่างเหมาะสม 8) มีมนุษยสัมพันธ์ 9) มีความเป็นวิชาชีพ และ 10) มีความคิดริเริ่ม - การฝึกปฏิบัติ III (practicum III) ครูพี่เลี้ยงจะเป็นผู้ประเมินนิสิต/ นักศึกษา ซึ่งประเด็นที่ประเมิน ได้แก่ 1) การเข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการ 2) ติดตามตารางสอนของครูในโรงเรียน 3) ช่วยเตรียมงานในโรงเรียนประจำปี 4) มีความกระตือรือร้นในการฝึกปฏิบัติงานในชั้นเรียน 5) มีส่วนร่วมหรือปฏิสัมพันธ์กับนักเรียน 6) ประชุมกับครูพี่เลี้ยงในการกำหนดความคาดหวัง 7) ประยุกต์ใช้หลักการวางแผนการสอนและการจัดการในชั้นเรียน 8) สำรวจทรัพยากรและการบริการของโรงเรียน 9) ประสิทธิภาพการสื่อสาร และ 10) มีความคิดริเริ่มส่วนบุคคล

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 48 (ต่อ)

สถาบัน	ประเด็น	สาระสำคัญ
University of Minnesota (Morris)	การประเมินผลการฝึกปฏิบัติสาขาวิชาเอกมัธยมศึกษา (Practicum)	- การประเมินผลระดับผลการเรียนคือ ผ่าน (satisfactory) และไม่ผ่าน (non-satisfactory) โดยอาจารย์นิเทศก์ และครูพี่เลี้ยง หากได้รับผลการเรียนไม่ผ่าน (non-satisfactory) จะไม่ผ่านรายวิชาปฏิบัติการสอน การประเมินผลจะแบ่ง 2 ช่วง คือ ช่วงแรกการประเมินผลกลางภาค ในประเด็นเกี่ยวกับ 1) การวางแผนการสอน 2) การจัดเนื้อหาบทเรียน 3) การปฏิสัมพันธ์กับนักเรียน 4) ความเข้าใจใส่และกระตือรือร้นและตรงต่อเวลา ช่วงสุดท้ายการประเมินผลปลายภาค จะเป็นการประเมินผลที่ยึดหลักมาตรฐานความเป็นครูของ Minnesota ได้แก่ 1) เนื้อหาวิชาความรู้ 2) เข้าใจการเรียนรู้ของนักเรียน 3) เข้าใจและสามารถจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่หลากหลาย 4) กลวิธีการจัดการเรียนการสอน 5) การจัดสภาพแวดล้อม 6) การสื่อสาร 7) การวางแผนการสอน 8) การประเมินผลที่หลากหลาย 9) การมีพัฒนาการ และ 10) การมีส่วนรวม มีจริยธรรม และการมีความสัมพันธ์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 48 (ต่อ)

สถาบัน	ประเด็น	สาระสำคัญ
University of Minnesota (Morris)	การประเมินผลการฝึกสอนสาขาวิชาเอกประถมศึกษา (student teaching)	การประเมินผลในรายวิชาการฝึกสอนจะประเมินผลกลางภาคและปลายภาค ดังนี้ - การประเมินผลกลางภาคจะประเมินผลในด้านต่าง ๆ คือ 1) ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน 2) การจัดการในชั้นเรียน 3) คุณลักษณะส่วนบุคคลหรือทางวิชาชีพ - การประเมินผลปลายภาค จะประเมินผลตามมาตรฐานประสิทธิภาพการฝึกปฏิบัติ สำหรับการเริ่มต้นความเป็นครูของ Minnesota ในด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) มีองค์ความรู้ในเนื้อหารายวิชา 2) เข้าใจการเรียนรู้ของนักเรียนที่ส่งเสริมสติปัญญา สังคม และบุคคล 3) มีความเข้าใจและจัดการเรียนการสอนเหมาะสมกับผู้เรียนที่หลากหลาย 4) มีกลวิธีการสอน 5) การจัดสภาพแวดล้อม 6) การสื่อสาร 7) การประเมินผลที่หลากหลาย 8) มีพัฒนาการ และ 9) มีส่วนร่วม มีจริยธรรมและความสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งในแต่ละด้านจะแบ่งระดับการประเมินดังนี้ ไม่พอใจ (unsatisfactory) พื้นฐาน (basic) มีประสิทธิภาพ (proficient) และยอดเยี่ยม (distinguished) - อาจารย์นิเทศก์จะรวบรวมผลการประเมินทั้งกลางภาคและปลายภาคจากครูพี่เลี้ยงพิจารณาเพื่อตัดสินผลเป็นระดับผลการเรียน (เกรด) คือ ผ่าน (satisfactory) หรือไม่ผ่าน (not satisfactory)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 48 (ต่อ)

สถาบัน	ประเด็น	สาระสำคัญ
University of Minnesota (Morris)	การประเมินผลการฝึกปฏิบัติ (practicum)	- การประเมินผลปลายภาค จะประเมินผลตามมาตรฐานประสิทธิภาพการฝึกปฏิบัติ สำหรับการเริ่มต้นความเป็นครูของ Minnesota ในด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) มีองค์ความรู้ในเนื้อหารายวิชา 2) เข้าใจการเรียนรู้ของนักเรียนที่ส่งเสริมสติปัญญา สังคม และบุคคล 3) มีความเข้าใจและจัดการเรียนการสอนเหมาะสมกับผู้เรียนที่หลากหลาย 4) มีกลวิธีการสอน 5) การจัดสภาพแวดล้อม 6) การสื่อสาร 7) การประเมินผลที่หลากหลาย 8) มีพัฒนาการ และ 9) มีส่วนร่วม มีจริยธรรมและความสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งในแต่ละด้านจะแบ่งระดับการประเมินผลดังนี้ ไม่พอใจ (unsatisfactory) พื้นฐาน (basic) มีประสิทธิภาพ (proficient) และยอดเยี่ยม (distinguished) - ครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์จะประเมินผลคุณลักษณะอุปนิสัย (disposition) ตามแนวทางมาตรฐานในด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) การร่วมมือ คือ นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ 2) มีคุณธรรมจริยธรรม 3) มีความเสมอภาคและน่าเชื่อถือ 4) มีประสิทธิภาพและมีการเรียนรู้ 5) มีความรับผิดชอบ และ 6) มีความกระตือรือร้นหรือการเปิดรับใจกว้าง - นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนจะถูกประเมินผลเกี่ยวกับการบูรณาการใช้เทคโนโลยีในการสอนตามมาตรฐานในด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) แผนการสอนมีองค์ประกอบเกี่ยวกับ จุดประสงค์ การประเมินผล และกลวิธีการสอน 2) ในบทเรียนหรือการสอนมีการใช้เทคโนโลยีในการสนับสนุนการเรียนรู้ 3) เลือกและใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม 4) มีกลวิธีในการบริหารจัดการในการใช้เทคโนโลยีสำหรับครูและนักเรียน รวมทั้งมีการวางแผนและการปรับใช้ และ 5) เทคโนโลยีถูกใช้อย่างมีความหมายสำหรับการเรียนรู้ของนักเรียน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 48 (ต่อ)

สถาบัน	ประเด็น	สาระสำคัญ
University of Minnesota (Morris)	การประเมินผลการฝึกปฏิบัติ (practicum)	- การประเมินผลจะเป็นระดับผลการเรียน (เกรด) A-F โดยพิจารณาจาก 1) แฟ้มสะสมงานตามมาตรฐานการฝึกปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ 40% 2) การเขียนความเรียงที่สอดคล้องกับปรัชญาศึกษาศาสตร์ในสาขาวิชา 15% และ 3) การทำหนังสือในประเด็นที่เกี่ยวข้องมาตรฐานการฝึกปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ 15% 4) การนำเสนอผลงาน 30%

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 48 (ต่อ)

สถาบัน	ประเด็น	สาระสำคัญ
University of Mary	การประเมินผลประสบการณ์การฝึกปฏิบัติ (practicum experience)	- การประเมินผลประสบการณ์การฝึกปฏิบัติจะประเมินผล 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ (knowledge) ด้านความสามารถ (performance) และด้านคุณลักษณะ (disposition) ตามมาตรฐานของ North Central Association และ North Dakota Education โดยประเด็นของการประเมินผล ได้แก่ 1) ประสิทธิผลการตัดสินใจ (effective decision maker) 2) ประสิทธิผลของการสื่อสาร (effective communication) 3) ผู้เรียนตลอดชีวิต (lifelong learner) 4) คุณลักษณะแสดงให้เห็นถึงการเรียนรู้และการสอน รวมทั้งมีความรับผิดชอบ ผู้ฝึกปฏิบัติที่มีคุณธรรม (ethical practitioner) 5) ความเคารพในความหลากหลาย (respects diversity) 6) สะท้อนนักคิด (reflective thinker) 7) มีส่วนร่วมกับชุมชน (committed to community) - การประเมินผลดังกล่าวจะประเมินโดยอาจารย์นิเทศก์ (supervisor teacher) และนิสิต/ นักศึกษาประเมินตนเอง (student self-evaluation) การประเมินผลการฝึกปฏิบัติในแต่ละสาขาวิชาจะมีระดับผลการเรียนคือ ผ่าน หรือตก
	การประเมินผลการฝึกสอน (Student Teaching)	- นิสิต/ นักศึกษาจะต้องลงทะเบียนการฝึกสอน พร้อมกับรายวิชาการประเมินผลการฝึกสอน (student teaching assessment) รายวิชาดังกล่าวมุ่งเน้นให้นิสิต/ นักศึกษาทำแฟ้มสะสมงานผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (electronic portfolio) โดยมีระดับผลการเรียนผ่าน (pass) หรือตก (fail) ผู้ประเมินผลแฟ้มสะสมงาน คือ ครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และนิสิต/ นักศึกษาประเมินผลตนเอง - การประเมินผลในการฝึกสอน จะประเมินผลตามมาตรฐานของ North Central Association และ North Dokota Education โดยมีระดับผลการเรียนคือ ผ่าน (pass) หรือตก (fail)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 48 การประเมินผลประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา และการประเมินผลปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา พบว่าจะใช้กรอบแนวคิดครุศึกษาอันได้แก่ หลัก 6 ประการ ของมหาวิทยาลัยอินเดียนา สำหรับครุศึกษา (The Six Guiding Principles of the Indiana University Bloomington School of Education) มาตรฐานความรู้ความสามารถทางด้านการสอนของมลรัฐไอโอวา (The State Iowa Teaching Performance Standards) มาตรฐานประสิทธิภาพของการฝึกปฏิบัติสำหรับการเริ่มต้นการเป็นครู (Standards of Effective Practice for Beginning Teachers) และ The Division of Education Philosophy เป็นแนวทางในการประเมินผลนิสิต/นักศึกษา สำหรับการให้ระดับผลการเรียน (เกรด) คือ สอบผ่าน หรือสอบไม่ผ่าน ทั้งนี้ การประเมินผลจะประเมินผลโดยอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และนิสิต/ นักศึกษาประเมินตนเอง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 49 บทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศก์

สถาบัน	ประเด็น	สาระสำคัญ
Indiana University (Bloomington)	อาจารย์นิเทศก์ (university supervisor)	- อาจารย์นิเทศก์ (univesity supervisor) มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้ 1) สังเกตการสอนและเยี่ยมเยียนนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนอย่างน้อย 1ครั้ง ทุก 2 สัปดาห์ 2) ให้คำปรึกษาในเรื่องต่าง ๆ นิสิต/ นักศึกษาต้องรับผิดชอบในการสอน หรือกิจกรรมต่าง ๆ 1) ประเมินผลทั้งระหว่างภาคและปลายภาคในภาระหน้าที่ต่าง ๆ ของนิสิต/ นักศึกษา 2) อาจารย์นิเทศก์ต้องช่วยเหลือให้คำแนะนำในการพัฒนานิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนโดยใช้หลักแนวทาง 6 ประการ (he six guiding principle) ในการพัฒนานิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน 3) เขียนบทสรุปความก้าวหน้าทางด้านความรู้ความสามารถต่าง ๆ ของนิสิต/ นักศึกษานิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนและจัดส่งเอกสาร ต่าง ๆ ได้แก่ แบบประเมินผลกลางภาคและปลายภาค เอกสารแบบนิเทศการสอนและเอกสารสรุปผลการสัมมนาไปยังศูนย์ครุศึกษา 4) รายงานสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการฝึกสอนไปยังผู้อำนวยศูนย์ฝึกสอน 5) ทำงานหรือประสานงานร่วมกับครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น ร่วมกันพัฒนาหรือแก้ไขปัญหา นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน การวัดและประเมินผลร่วมกัน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 49 (ต่อ)

สถาบัน	ประเด็น	สาระสำคัญ
Indiana University (Bloomington)	ครูพี่เลี้ยง (supervising teacher)	- ครูพี่เลี้ยง (supervising teacher) มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้ 1) จัดเตรียมนักเรียนและสร้างบรรยากาศที่ดีในชั้นเรียนให้แก่นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน 2) แนะนำนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนได้รู้จักหรือทำความคุ้นเคยกับนโยบายหรือข้อควรปฏิบัติของโรงเรียน 3) บอกขอบเขตภาระหน้าที่และความรับผิดชอบของนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน 4) ตรวจแผนการสอนและบันทึกการสอน พร้อมกับให้คำแนะนำแก่นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน 5) จัดเตรียมให้คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาและชั่วโมงสอนที่นิสิต/ นักศึกษาจะต้องรับผิดชอบ 6) ครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนต้องทำงานร่วมกับอาจารย์นิเทศก์เกี่ยวกับการสื่อสารรายงานความก้าวหน้าความรู้ความสามารถของนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน 7) ประเมินผลการฝึกสอนของนิสิต/ นักศึกษาระหว่างภาคและปลายภาค และส่งเอกสารผลการประเมินไปยังอาจารย์นิเทศก์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 49 (ต่อ)

สถาบัน	ประเด็น	สาระสำคัญ
University of Iowa	อาจารย์นิเทศก์ (college supervisors)	- อาจารย์นิเทศก์มีบทบาทหน้าที่ มีดังนี้ 1) ให้คำแนะนำในกลุ่มสัมมนาและกระบวนการทำงาน e-Portfolio 2) จัดตารางและเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกในการสัมมนา 3) รับทราบถึงนโยบายและขบวนการที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอน 4) ทบทวนและรับทราบถึงประเด็นต่าง ๆ ในคู่มือฝึกสอน 5) จัดตารางประชุมสัมมนากับครูพี่เลี้ยงและนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน 6) สังเกตการสอนและประชุมสัมมนาอย่างน้อยทุก ๆ 8-10 วัน กับนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน 7) ปรึกษาหรือประชุมกับครูพี่เลี้ยงทางส่วนตัว ทางโทรศัพท์ หรือทางเมล์ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการของนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน 8) ใช้เอกสารการประเมินผลจากครูพี่เลี้ยง เอกสารการประเมินตนเองของนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนและเอกสารรายงานผลการประเมินผลของอาจารย์นิเทศก์ เหล่านี้มาประชุมอภิปรายกันทั้ง 3 ฝ่าย 9) เขียนและส่งเอกสารรายงานสรุปเกี่ยวกับสมรรถนะของนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนไปยังผู้ประสานงานศูนย์ฝึกสอน 10) ให้คำแนะนำหรือผลสะท้อนกลับเกี่ยวกับบทเรียนวิดีโอ หน่วยการเรียนและ e-Portfolio 11) กำหนด มอบหมาย ระบุการฝึกสอนกลางภาคและการให้เกรดภายหลังจากการประชุมกับครูพี่เลี้ยงและส่งผลการประเมินไปยังศูนย์ฝึกสอน 12) เขียนคำแนะนำสุดท้ายเกี่ยวกับประสบการณ์วิชาชีพและสมรรถนะของนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน เอกสารคำแนะนำนี้ส่งไปศูนย์ฝึกสอนและนิสิต/ นักศึกษา 13) อาจารย์นิเทศก์จะต้องสังเกตการสอนอย่างน้อย 1 ครั้งทุก 2 สัปดาห์ *ศูนย์ฝึกสอนมีการให้ค่าตอบแทนแก่ครูพี่เลี้ยงผู้ซึ่งเป็นผู้ดูแลนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนในแต่ละภาคเรียน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 49 (ต่อ)

สถาบัน	ประเด็น	สาระสำคัญ
University of Iowa	ครูพี่เลี้ยง (cooperating teacher)	- ครูพี่เลี้ยง (cooperating teacher) มีบทบาทหน้าที่ มีดังนี้ 1) แนะนำนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนต่อบุคลากรและนักเรียนในโรงเรียน 2) จัดเตรียมภาระงานต่าง ๆ ในชั้นเรียน 3) เตรียมนักเรียนสำหรับนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน 4) นำพานิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนเรียนรู้การทำงานในหน้าที่ครูและการสอนแบบค่อยเป็นค่อยไป 5) พัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนให้ประสบความสำเร็จ 6) สนับสนุนให้กำลังใจนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนในการพัฒนาการสอนอย่างอิสระ 7) พัฒนาแผนงานความรับผิดชอบตามความคาดหวังระหว่างฝึกสอน 8) ให้แนวทางเกี่ยวกับการทำแผนการสอนระยะยาวและแผนการสอนรายคาบ รวมทั้งกระบวนการสอนแก่นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน 9) จัดเตรียมประสบการณ์ต่าง ๆ เช่น การสังเกตการสอน กิจกรรมในชั้นเรียน บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของนิสิต/ นักศึกษาครู และการสัมมนาผู้ปกครอง 10) ประชุมสัมมนาร่วมกับอาจารย์นิเทศก์ 11) ให้คำแนะนำผลสะท้อนกลับต่อความรู้ความสามารถ (กลางภาคและปลายภาค) ของนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน 12) เขียนคำแนะนำเชิงบรรยายถึงความรู้ความสามารถของนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนและส่งมายังศูนย์ฝึกสอนของมหาวิทยาลัย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 49 (ต่อ)

สถาบัน	ประเด็น	สาระสำคัญ
University of Minnesota (Morris)	อาจารย์นิเทศก์ (university supervisor)	- อาจารย์นิเทศก์มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้ 1) การติดต่อประสานงานกับทางโรงเรียนดังนี้ พบผู้บริหารโรงเรียน จัดเตรียมข้อมูลเกี่ยวกับโปรแกรมการฝึกสอนของมหาวิทยาลัย สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและมหาวิทยาลัย รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความก้าวหน้าของนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน 2) ช่วยเหลือครูพี่เลี้ยงดังนี้ พบครูพี่เลี้ยงของแต่ละโรงเรียน ตอบคำถามและให้ข้อมูลที่ชัดเจน หลังประเมินผลกลางภาคแล้ว อาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนควรประชุมอภิปราย ย้ำเตือนครูพี่เลี้ยงที่ต้องส่งแบบประเมินกลางภาคและปลายภาคมายังอาจารย์นิเทศก์เพื่อส่งมหาวิทยาลัยต่อไป 3) ช่วยเหลือนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน ดังนี้ พบนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนและตอบคำถามหรือให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่ชัดเจน นิเทศอย่างน้อย 4 ครั้งและประเมินผลกลางภาคแต่ละครั้งเมื่อไปนิเทศโดยนิเทศไม่ต่ำกว่า 4 ครั้งให้คำแนะนำและกำลังใจเกี่ยวกับความรู้ความสามารถของนิสิต/ นักศึกษา สร้างจุดแข็งให้กับนิสิต/ นักศึกษา ให้คำแนะนำนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับแผนการสอน จัดทำตารางสัมมนาฝึกสอนในหัวข้อที่หลากหลายประเมินผลปลายภาคและส่งไปยังสำนักงาน UMM

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 49 (ต่อ)

สถาบัน	ประเด็น	สาระสำคัญ
University of Minnesota (Morris)	ครูพี่เลี้ยง (cooperating teacher)	- บทบาทหน้าที่ของครูพี่เลี้ยง มีดังนี้ 1) แนะนำนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับโรงเรียนและชุมชนดังนี้ นำนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนศึกษาสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน นำนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนให้รู้จักกับบุคลากรในโรงเรียน เช่น ผู้บริหาร อาจารย์และเจ้าหน้าที่ ช่วยนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนได้รู้จักกับฝ่ายสนับสนุน ได้แก่ ห้องพยาบาล ศูนย์สื่อการสอน โรงอาหาร สนามเด็กเล่น ให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมและลักษณะของโรงเรียนและชุมชน ให้คำแนะนำเกี่ยวกับธรรมชาติของนักเรียน 2) ข้อมูลกับนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับห้องเรียน จัดสถานที่ให้กับนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน รวมทั้งการเตรียมชั้นเรียน ให้คำแนะนำเกี่ยวกับสื่อการสอน จัดหาอุปกรณ์ จัดทำแผนผังและอธิบายเกี่ยวกับบัญชีรายชื่อที่นั่ง เตรียมรายชื่อนักเรียนผู้ซึ่งต้องการดูแลเป็นพิเศษ โดยเตรียมข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ให้กับนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน เตรียมตารางสอนประจำวัน จัดเตรียมหลักสูตรและตำราหนังสือ คู่มือให้กับนิสิต/ นักศึกษา บอกนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับสิ่งที่คาดหวังในบทบาทในห้องเรียน อธิบายเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล 3) เตรียมนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับการวางแผนการสอนช่วยเหลือและแนะนำเกี่ยวกับการจัดทำแผนการสอน กำหนดความรับผิดชอบการสอนให้นิสิต/ นักศึกษา 4) ประเมินความก้าวหน้านิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน ครูพี่เลี้ยงต้องให้คำแนะนำภายหลังจากนิสิต/ นักศึกษาได้สอนในบทเรียนพื้น ๆ แล้ว โดยชี้ให้เห็นถึงจุดแข็งและสิ่งที่ต้องพัฒนา ประเมินผลกลางภาคและปลายภาค นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน โดยครูพี่เลี้ยงจะนิเทศประมาณ 5 ครั้ง ติดต่อประสานงานกับอาจารย์นิเทศก์ของมหาวิทยาลัย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 49 (ต่อ)

สถาบัน	ประเด็น	สาระสำคัญ
University of Mary	อาจารย์นิเทศก์ (university supervisor)	อาจารย์นิเทศก์ของมหาวิทยาลัย (university supervisor) คือ บุคคลของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ ผู้ซึ่งแนะนำ ช่วยเหลือและให้แนวทางแก่นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้ 1) ทำหน้าที่ติดต่อสื่อสารระหว่างคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยและโรงเรียน ให้ข้อมูลข่าวสารและรวบรวมเอกสารเกี่ยวกับโปรแกรมครุศึกษา 2) สื่อสารกับนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนถึงความก้าวหน้าประจำสัปดาห์ (จากการประเมินผลประจำสัปดาห์จากครูพี่เลี้ยง รวมทั้งต้องมีประชุมพูดคุยกัน) 3) ช่วยเหลือครูพี่เลี้ยงในการนิเทศนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน รวมทั้งแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากนิสิต/ นักศึกษา 4) ดำเนินงานจัดการประชุมพูดคุยช่วงเริ่มต้น กลางภาค และปลายภาค กับนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน และครูพี่เลี้ยง และ 5) รวบรวมเอกสารผลการประเมินผลจากครูพี่เลี้ยงและนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน รวมทั้งให้ระดับคะแนน (เกรด) และส่งข้อมูลดังกล่าวไปยังคณะ ฯ
	ครูพี่เลี้ยง (cooperating teacher)	ครูพี่เลี้ยงมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้ 1) ทัศนคติและพฤติกรรมต่อวิชาชีพ ได้แก่ พัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีกับนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน ยอมรับสิ่งที่เป็นปกติและข้อผิดพลาดของนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน ช่วยนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนให้เรียนรู้การตัดสินใจในชั้นเรียนอย่างเหมาะสม นำพานิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนในการอภิปรายวิชาชีพเพื่อช่วยนิสิต/ นักศึกษาเกิดพัฒนาการทางวิชาชีพครู และแบ่งปันประสบการณ์ เทคนิค วิธีการสอน แก่นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 49 (ต่อ)

สถาบัน	ประเด็น	สาระสำคัญ
University of Mary	ครูพี่เลี้ยง (ต่อ)	2) การแนะนำนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน ครูพี่เลี้ยงจัดบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อช่วยให้นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนแต่ละคนเกิดการพัฒนาทักษะการสอน เตรียมการสำหรับนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนก่อนมาถึง ได้แก่ อ่านประวัตินิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนเพื่อทำความรู้จักนิสิต/ นักศึกษา พบนิสิต/ นักศึกษาในช่วงมอบหมายงาน และให้ข้อมูลต่าง ๆ เช่น สื่อการสอน ข้อมูลนักเรียนในชั้นเรียน เตรียมชั้นเรียน นักเรียน รวมทั้งโต๊ะทำงานให้นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน แนะนำนิสิต/ นักศึกษาระหว่างฝึกสอน ได้แก่ แนะนำให้นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนรู้จักนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน ประชุมพูดคุยกับนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์เกี่ยวกับความคาดหวังต่อการฝึกสอนและตารางประจำวัน ชี้แจงถึงนโยบายต่าง ๆ ของโรงเรียน ช่วยเหลือนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับการทำเกรด ตรวจการออกข้อสอบ (ข้อคำถาม) จัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนที่เอื้อต่อการสังเกตการสอน 3) ช่วยนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนปฏิบัติการสอนแบบเต็มเวลา ได้แก่ วางแผนและออกแบบการสอนให้นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนโดยมีส่วนร่วม ค่อย ๆ เพิ่มความรับผิดชอบงานในชั้นเรียนทีละน้อย ให้ผลสะท้อนกับเกี่ยวกับการทักษะการสอนและความก้าวหน้าของนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน สังเกตการสอนอย่างสม่ำเสมอจนกระทั่งนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนสามารถปฏิบัติการสอนได้โดยลำพัง 4) การแนะนำนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอนในช่วงสัปดาห์สุดท้ายของการฝึกสอน ได้แก่ ดำเนินการจัดการสังเกตการสอนในห้องเรียนหรือระดับชั้นอื่น ๆ ประชุมปรึกษาการประเมินผลปลายภาคระหว่างครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน 5) การประเมินผลนิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน ครูพี่เลี้ยง นิสิต/ นักศึกษาฝึกสอน และอาจารย์นิเทศก์ จำเป็นต้องมีการสื่อสารระหว่างกัน เพื่อให้การฝึกประสบการณ์การฝึกงานของนิสิต/ นักศึกษาประสบความสำเร็จ ครูพี่เลี้ยงจะประเมินทักษะการสอนประจำสัปดาห์ (weekly evaluation) รวมทั้งประเมินผลกลางภาค (midterm) และปลายภาค (final) การประเมินผลดังกล่าวจะทำการประเมินโดยระบบออนไลน์ (online)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 49 ผู้นิเทศก์การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศทั้ง 4 แห่ง พบว่ามีผู้นิเทศก์ 2 ฝ่าย คือ อาจารย์นิเทศก์จากคณะ ฯ และครูพี่เลี้ยงในโรงเรียน โดยบทบาทหน้าที่โดยภาพรวมของอาจารย์นิเทศก์ ได้แก่

1) ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน บทเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรม

2) จัดตารางและเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกในการสัมมนากลุ่ม

3) ให้คำปรึกษาแก่นิสิต/ นักศึกษา

4) สังเกตการปฏิบัติการสอนและเยี่ยมเยียนนิสิต/ นักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอน

5) ประเมินผลความก้าวหน้าความรู้ความสามารถของนิสิต/ นักศึกษากลางภาค และปลายภาค

6) สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษาและสถาบันอุดมศึกษา

7) ร่วมมือกับครูพี่เลี้ยงในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

สำหรับบทบาทครูพี่เลี้ยงโดยภาพรวม ได้แก่

1) แนะนำนิสิต/ นักศึกษาต่อบุคลากรในโรงเรียน

2) จัดเตรียมภาระงานต่าง ๆ ในชั้นเรียนแก่นิสิต/ นักศึกษา

3) นำพาและพัฒนานิสิต/ นักศึกษาเรียนรู้การทำงานในหน้าที่ครู การจัดการเรียนการสอน การเขียนแผนการสอน บทเรียน และเตรียม

4) ให้กำลังใจและให้คำแนะนำในการปฏิบัติงาน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

5) ประสานงานและทำงานร่วมกันระหว่างครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์

6) ประเมินผลการปฏิบัติการสอนของนิสิต/ นักศึกษาระหว่างกลางภาคและปลายภาค และส่งเอกสารผลการประเมินไปยังอาจารย์นิเทศก์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผลการวิจัยส่วนที่ 3 พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ในสถาบันอุดมศึกษาของไทย

ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพในสถาบันอุดมศึกษาของไทย และนำรูปแบบดังกล่าวให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษา จำนวน 7 ท่าน (รายชื่อในภาคผนวก) ได้ตรวจสอบความเหมาะสมรูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทยที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น จากนั้นผู้วิจัยได้แก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

การสำรวจความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทย จำนวน 7 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโครงการประสานงานหลักสูตรปริญญาบัณฑิตและปฏิบัติวิชาชีพ จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รองคณบดีฝ่ายวิชาการ และประธานศูนย์ปฏิบัติฝึกประสบการณ์วิชาชีพศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อาจารย์ภาควิชาหลักสูตรและการสอนคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร อาจารย์ภาควิชาวิทยาการสอนและการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผู้อำนวยการศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยขอนแก่น และรองประธานฝึกสอนฝึกงาน มหาวิทยาลัยทักษิณ

ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านมีวุฒิการศึกษาในสายครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ทั้งสิ้น โดยแบ่งเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 5 คน โดยมีเพียง 2 คนที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท ดังตารางที่ 50

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 50 วุฒิการศึกษาของผู้เชี่ยวชาญ

วุฒิการศึกษาของผู้เชี่ยวชาญ	จำนวน
ปริญญาเอก	
สาขาหลักสูตรและการสอน	4
สาขาการสอนวิทยาศาสตร์	1
รวม	**5**
ปริญญาโท	
สาขาการสอนคณิตศาสตร์	1
สาขาการประถมศึกษา	1
รวม	**2**

ตอนที่ 2 ความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทย

การศึกษาความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทย กำหนดการศึกษาใน 3 ประเด็น คือ 1) ปัจจัยนำเข้า: การบริหารจัดการประสบการณ์วิชาชีพครูแบบมีส่วนร่วม 2) กระบวนการ: รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูแบบบันไดสู่วิชาชีพครู และ 3) ผลผลิต: การประเมินผลสมรรถนะและคุณลักษณะแบบประเมินผลตามสภาพจริงดังนี้

1. ปัจจัยนำเข้า: การบริหารจัดการประสบการณ์วิชาชีพครูแบบมีส่วนร่วม

จากการศึกษาความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในประเด็นปัจจัยนำเข้า: การบริหารจัดการประสบการณ์วิชาชีพครูแบบมีส่วนร่วม ในภาพรวมพบว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\overline{X}$ = 2.85) เมื่อจำแนกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความเหมาะสมในระดับมากในทุกประเด็นดังนี้ รูปแบบการบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูยึดหลักการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ($\overline{X}$ = 2.85) หลัก 5 ประการของการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งประกอบด้วยหลักความร่วมมือ ($\overline{X}$ = 2.85) หลักความเป็นประชาธิปไตย ($\overline{X}$ = 2.85) หลักความรับผิดชอบ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

($\overline{X}$ = 2.85) หลักความสัมพันธ์เชิงบวก ($\overline{X}$ = 2.85) และ หลักการการสื่อสาร ($\overline{X}$ = 2.85) เช่นเดียวกับองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมซึ่งมีความเหมาะสมในระดับมากทุกด้านเช่นกัน ซึ่งประกอบด้วย บุคคลที่มีส่วนร่วม ($\overline{X}$ = 2.85) ประเด็นที่มีส่วนร่วม ($\overline{X}$ = 2.85) และแนวทางการมีส่วนร่วม ($\overline{X}$ = 2.85) ขณะที่องค์ประกอบการบริหารงานประสบการณ์วิชาชีพครูในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมากเช่นกัน ($\overline{X}$ = 2.85) ทั้งด้านการวางแผน ($\overline{X}$ = 2.85) การจัดองค์กร ($\overline{X}$ = 2.85) การบริหารงานบุคคล ($\overline{X}$ = 2.85) การอำนวยการ ($\overline{X}$ = 2.85) การประสานงาน ($\overline{X}$ = 2.85) และ การงบประมาณ ($\overline{X}$ = 2.85) ดังตารางที่ 51

ตารางที่ 51 ปัจจัยนำเข้า: การบริหารจัดการประสบการณ์วิชาชีพครูแบบมีส่วนร่วม

ปัจจัยนำเข้าการบริหารจัดการประสบการณ์วิชาชีพครู แบบมีส่วนร่วม	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. รูปแบบการบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ยึดหลักการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม	2.85	0.37	มาก
2. หลัก 5 ประการของการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู	2.85	0.37	มาก
2.1 หลักความร่วมมือ	2.85	0.37	มาก
2.2 หลักความเป็นประชาธิปไตย	2.85	0.37	มาก
2.3 หลักความรับผิดชอบ	2.85	0.37	มาก
2.4 หลักความสัมพันธ์เชิงบวก	2.85	0.37	มาก
2.5 หลักการการสื่อสาร	2.85	0.37	มาก
3. องค์ประกอบที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วม	2.85	0.37	มาก
3.1 บุคคลที่มีส่วนร่วม	2.85	0.37	มาก
3.2 ประเด็นที่มีส่วนร่วม	2.85	0.37	มาก
3.3 แนวทางการมีส่วนร่วม	2.85	0.37	มาก
4. องค์ประกอบการบริหารงานประสบการณ์วิชาชีพครู	2.85	0.37	มาก
4.1 การวางแผน	2.85	0.37	มาก
4.2 การจัดองค์กร	2.85	0.37	มาก
4.3 การบริหารงานบุคคล	2.85	0.37	มาก
4.4 การอำนวยการ	2.85	0.37	มาก
4.5 การประสานงาน	2.85	0.37	มาก
4.6 การงบประมาณ	2.85	0.37	มาก
รวม	**2.85**	**0.37**	**มาก**

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากการศึกษาความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในประเด็นกระบวนการ: รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูแบบบันไดสู่วิชาชีพครู ในภาพรวมพบว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\overline{X}$ = 2.66) เมื่อจำแนกพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าส่วนใหญ่มีความเหมาะสมในระดับมากแทบทั้งสิ้น โดยมีรายละเอียดดังนี้ การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้แนวคิดบันไดสู่วิชาชีพครู โดยกำหนดขอบข่ายและลำดับ (scope and sequence) ประสบการณ์วิชาชีพครู ($\overline{X}$ = 2.71) ส่วนขอบข่ายประสบการณ์วิชาชีพครูมีความเหมาะสมในระดับมากในทั้งภาพรวม ($\overline{X}$ = 2.57) และรายด้าน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ การปฏิบัติการสอน ($\overline{X}$ = 2.57) การปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน ($\overline{X}$ = 2.57) การปฏิบัติงานครู ($\overline{X}$ = 2.57) และการปฏิบัติตน ($\overline{X}$ = 2.57) ขณะที่ลำดับประสบการณ์วิชาชีพครูมีความเหมาะสมในระดับมากทั้งในภาพรวม ($\overline{X}$ = 2.71) และรายด้าน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ ระดับขั้นการเรียนรู้ ($\overline{X}$ = 2.71) ระดับขั้นการฝึกฝน ($\overline{X}$ = 2.71) และระดับขั้นการพัฒนา ($\overline{X}$ = 2.71) ด้านรายวิชาประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้นในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\overline{X}$ = 2.64) ซึ่งเมื่อจำแนกพิจารณารายด้านพบว่ามีความเหมาะสมในระดับมากรวม 3 ด้าน ประกอบด้วย ระยะเวลาของการเรียนรู้ ($\overline{X}$ = 2.71) วิธีการเรียนรู้ ($\overline{X}$ = 2.71) และ การอภิปราย ($\overline{X}$ = 2.71) ส่วนหัวข้อประสบการณ์เรียนรู้มีความเหมาะสมในระดับปานกลางเท่านั้น ($\overline{X}$ = 2.42) สำหรับรายวิชาการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครูในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\overline{X}$ = 2.67) เมื่อจำแนกพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความเหมาะสมในระดับมากทั้งสิ้น ดังนี้ ระยะเวลาของการฝึกปฏิบัติ ($\overline{X}$ = 2.71) วิธีฝึกปฏิบัติ ($\overline{X}$ = 2.71) การเสวนาสะท้อนผล ($\overline{X}$ = 2.71) และหัวข้อการฝึกปฏิบัติ ($\overline{X}$ = 2.57) ตามลำดับ ขณะที่รายวิชาบูรณาการประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษาในภาพรวม มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\overline{X}$ = 2.71) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความเหมาะสมในระดับมากทั้งสิ้น โดยมีรายละเอียดดังนี้ ระยะเวลาของการพัฒนา ($\overline{X}$ = 2.71) หัวข้อการพัฒนา ($\overline{X}$ = 2.71) วิธีการพัฒนา ($\overline{X}$ = 2.71) และการสัมมนาแบบย้อนคิดทบทวน ($\overline{X}$ = 2.71) ดังตารางที่ 52

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 52 กระบวนการ: รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูแบบบันไดสู่วิชาชีพครู

กระบวนการรูปแบบการจัดการประสบการณ์วิชาชีพครูแบบบันได สู่วิชาชีพครู	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ ความเหมาะสม
1. การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้แนวคิดบันไดสู่วิชาชีพครู โดยกำหนดขอบข่ายและลำดับ (Scope and Sequence) ประสบการณ์วิชาชีพครู	2.71	0.48	มาก
2. ขอบข่ายประสบการณ์วิชาชีพครู	2.57	0.78	มาก
2.1 การปฏิบัติการสอน	2.57	0.78	มาก
2.2 การปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน	2.57	0.78	มาก
2.3 การปฏิบัติงานครู	2.57	0.78	มาก
2.4 การปฏิบัติตน	2.57	0.78	มาก
3. ลำดับประสบการณ์วิชาชีพครู	2.71	0.75	มาก
3.1 ระดับขั้นการเรียนรู้	2.71	0.75	มาก
3.2 ระดับขั้นการฝึกฝน	2.71	0.75	มาก
3.3 ระดับขั้นการพัฒนา	2.71	0.75	มาก
4. รายวิชาประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น	2.64	0.73	มาก
4.1 ระยะเวลาของการเรียนรู้	2.71	0.75	มาก
4.2 หัวข้อประสบการณ์การเรียนรู้	2.42	0.78	ปานกลาง
4.3 วิธีการเรียนรู้	2.71	0.75	มาก
4.4 การอภิปราย	2.71	0.75	มาก
5. รายวิชาการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู	2.67	0.74	มาก
5.1 ระยะเวลาของการฝึกปฏิบัติ	2.71	0.75	มาก
5.2 หัวข้อการฝึกปฏิบัติ	2.57	0.78	มาก
5.3 วิธีฝึกปฏิบัติ	2.71	0.75	มาก
5.4 การเสวนาสะท้อนผล	2.71	0.75	มาก
6. รายวิชาการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา	2.71	0.75	มาก
6.1 ระยะเวลาของการพัฒนา	2.71	0.75	มาก
6.2 หัวข้อการพัฒนา	2.71	0.75	มาก
6.3 วิธีการพัฒนา	2.71	0.75	มาก
6.4 การสัมมนาแบบย้อนคิดทบทวน	2.71	0.75	มาก
รวม	**2.66**	**0.72**	**มาก**

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากการศึกษาความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในประเด็นผลผลิต: การประเมินผลสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งและคุณลักษณะการเป็นครูที่ดีในภาพรวมพบว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\overline{X}$ = 2.58) เมื่อจำแนกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมในระดับมากแทบทั้งสิ้น โดยมีรายละเอียดดังนี้ การประเมินผลสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งและคุณลักษณะการเป็นครูที่ดี โดยใช้แนวคิดการประเมินผลตามสภาพจริงมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\overline{X}$ = 2.85) ความชัดเจนของเกณฑ์การให้คะแนน (rubric) มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.42) ส่วนความครอบคลุมประเด็นย่อยของการประเมินผลแต่ละด้านในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\overline{X}$ = 2.71) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความเหมาะสมในระดับมากทุกด้าน โดยมีรายละเอียดดังนี้ การปฏิบัติการสอน ($\overline{X}$ = 2.71) การปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน ($\overline{X}$ = 2.71) การปฏิบัติงานครู ($\overline{X}$ = 2.71) การปฏิบัติตน ($\overline{X}$ = 2.71) และ การอภิปราย/เสวนา/สัมมนา ($\overline{X}$ = 2.71) ตามลำดับ ขณะที่การประเมินผลนิสิต/นักศึกษารายวิชาประสบการณ์ภาคสนามเบื้องต้น โดยให้ระดับผลการเรียน (เกรด) สอบผ่านหรือไม่ผ่าน มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.14) รวมถึง การประเมินผลนิสิต/นักศึกษารายวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยให้ระดับผลการเรียน (เกรด) สอบผ่านหรือไม่ผ่าน ที่มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.00) เช่นกัน ขณะที่ การประเมินผลนิสิต/ นักศึกษารายวิชาบูรณาการวิชาชีพครูในสถานศึกษา โดยให้ระดับผลการเรียน (เกรด) A, B^{+}, B, C^{+}, C, D^{+}, D และ F มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\overline{X}$ = 2.85) ดังตารางที่ 53

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 53 ผลผลิต: การประเมินผลสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งและคุณลักษณะการเป็นครูที่ดี

ผลผลิต การประเมินผลสมรรถนะ การเป็นครูที่เก่งและคุณลักษณะการเป็นครูที่ดี	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ ความเหมาะสม
1. การประเมินผลสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งและคุณลักษณะการเป็นครูที่ดี โดยใช้แนวคิดการประเมินผลตามสภาพจริง	2.85	0.37	มาก
2. ความชัดเจนของเกณฑ์การให้คะแนน (rubric)	2.42	0.78	ปานกลาง
3. ความครอบคลุมประเด็นย่อยของการประเมินผลแต่ละด้าน	2.71	0.48	มาก
3.1 การปฏิบัติการสอน	2.71	0.48	มาก
3.2 การปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน	2.71	0.48	มาก
3.3 การปฏิบัติงานครู	2.71	0.48	มาก
3.4 การปฏิบัติตน	2.71	0.48	มาก
3.5 การอภิปราย/เสวนา/สัมมนา	2.71	0.48	มาก
4. การประเมินผลนิสิต/ นักศึกษารายวิชาประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น โดยให้ระดับผลการเรียน (เกรด) สอบผ่านหรือไม่ผ่าน	2.14	1.06	ปานกลาง
5. การประเมินผลนิสิต/นักศึกษารายวิชาการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู โดยให้ระดับผลการเรียน (เกรด) สอบผ่าน หรือไม่ผ่าน	2.00	1.00	ปานกลาง
6. การประเมินผลนิสิต/ นักศึกษารายวิชาการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา โดยให้ระดับผลการเรียน (เกรด) A, B^+, B, C^+, C, D^+, D และ F	2.85	0.37	มาก
รวม	**2.58**	**0.48**	**มาก**

ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทยที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ดังนี้

1. ปัจจัยนำเข้า: การบริหารจัดการประสบการณ์วิชาชีพครูแบบมีส่วนร่วม

การบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูควรให้รองคณบดีฝ่ายวิชาการคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู และคณบดีคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ ควรเป็นที่ปรึกษาในการดำเนินงานประสบการณ์วิชาชีพครู

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. กระบวนการ: รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูแบบบันไดสู่วิชาชีพครู

2.1 รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูแบบบันไดสู่วิชาชีพครูควรระบุชั้นปีในประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น การฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู และการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพครู

2.2 ควรมีการบริหารจัดการเรื่องตารางเวลาการสอนที่นิสิต/ นักศึกษาจะต้องรายวิชาควบคู่กับรายวิชาประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น จะต้องมีความสัมพันธ์และต่อเนื่องกัน

2.3 ควรนำรายวิชาประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนาม I: งานโรงเรียน และงานครูประจำชั้นเป็นรายวิชาแรก จากนั้นจึงเป็นรายวิชาประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนาม II: งานสอนและงานวิจัยในชั้นเรียน

2.4 กิจกรรมเสริมความเป็นครูควรมีความชัดเจนว่าต้องการพัฒนานิสิต/ นักศึกษาด้านใด และระบุแนวทางการจัดกิจกรรม

3. ผลผลิต: การประเมินผลสมรรถนะและคุณลักษณะแบบประเมินผลตามสภาพจริง

3.1 ควรให้รายละเอียดวิธีการคำนวณหรือที่มาของคะแนนในการสรุปผลการประเมิน

3.2 รายวิชาการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครูควรสรุปผลการประเมิน ระดับคะแนนควรเป็น A, B+, B, C+, C, D+, D และ F

3.3 แบบประเมินผลไม่ควรรวมเข้าด้วยกัน แต่ควรแยกออกจากกันดังนี้ แบบประเมินผลประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น แบบประเมินผลการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู และแบบประเมินการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา

3.4 คำอธิบายระดับสมรรถนะและคุณลักษณะในตารางรูบริค (rubric) ยังไม่ชัดเจน

ผู้วิจัยได้สรุปความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทย และแก้ไขปรับปรุงตาม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และได้รูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทยที่มีความสมบูรณ์ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

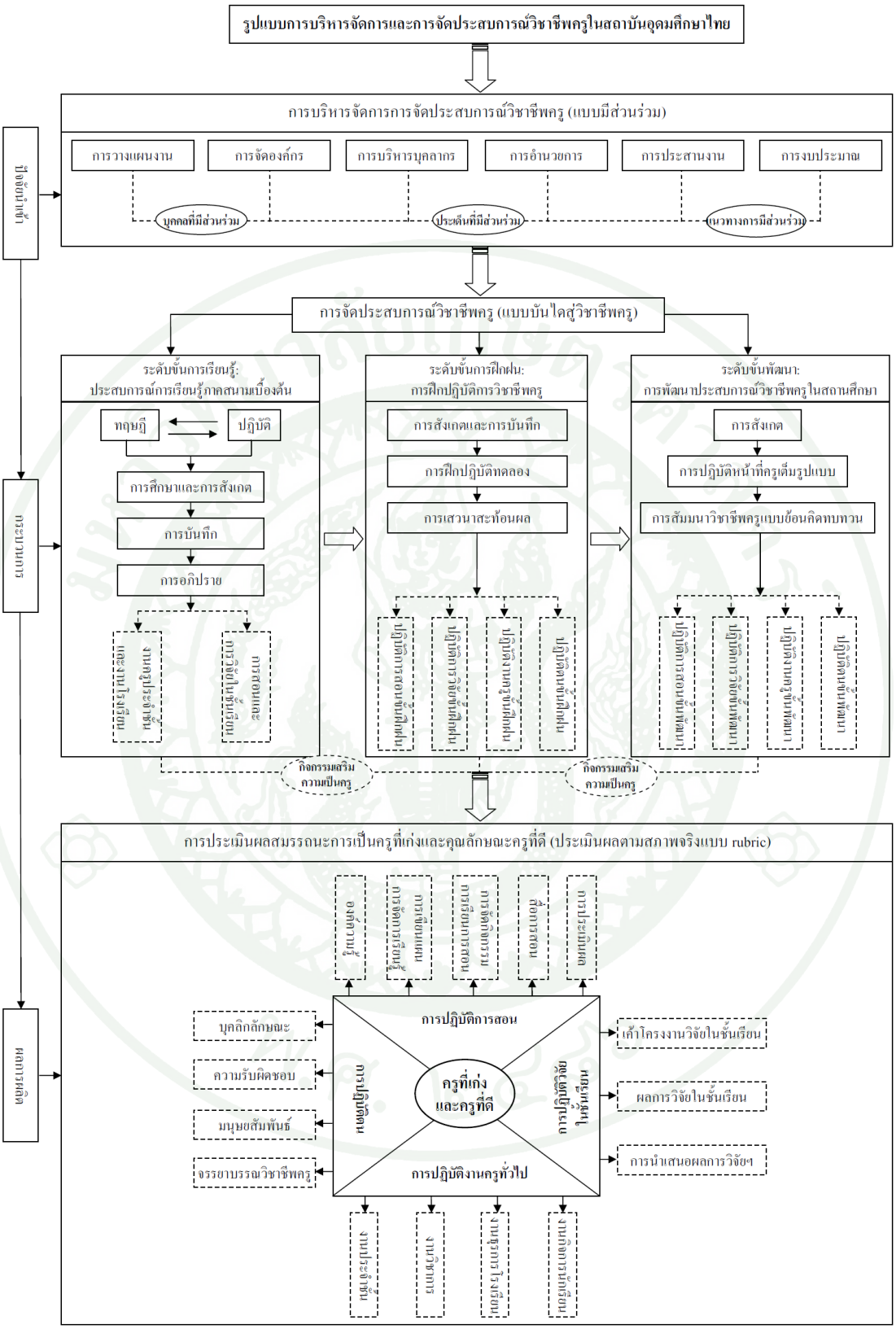

ภาพที่ 7 รูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทยที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ในสถาบันอุดมศึกษาของไทย เป็นรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมาจากผลการวิจัยและได้นำแนวคิดเชิงระบบมาเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบ ดังนี้ 1) ปัจจัยนำเข้า: การบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูแบบมีส่วนร่วม 2) กระบวนการ: การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูแบบบันไดสู่วิชาชีพครู และ 3) ผลผลิต: การประเมินผลสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งและคุณลักษณะการเป็นครูที่ดีแบบการประเมินผลตามสภาพจริง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยนำเข้า: การบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูแบบมีส่วนร่วม

รูปแบบการบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ได้ยึดหลัก “การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม” (participative management) กล่าวคือ การเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการเสนอข้อคิดเห็น ตัดสินใจ ร่วมมือในการปฏิบัติงาน ร่วมรับผิดชอบ รวมทั้งพัฒนางานด้วยความเต็มใจ ประเด็นสำคัญของรูปแบบการบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 1) หลักการมีส่วนร่วม และ 2) องค์ประกอบของการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. หลักการมีส่วนร่วม

หลักการมีส่วนร่วม ได้แก่ หลักความร่วมมือ หลักความเป็นประชาธิปไตย หลักความรับผิดชอบ หลักความสัมพันธ์เชิงบวก และหลักการสื่อสาร ดังนี้

1.1 หลักความร่วมมือ เป็นการที่ผู้ปฏิบัติงาน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องในงานประสบการณ์วิชาชีพครูยอมรับที่จะยึดถือปฏิบัติตามกฎระเบียบ หรือข้อบังคับที่ตกลงร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นไปในทิศทางเดียวกันจนบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

1.2 หลักความเป็นประชาธิปไตย เป็นการที่ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในงานประสบการณ์วิชาชีพครูสามารถแสดงออกทางความคิดอย่างเป็นอิสระ การยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน รวมทั้งการตัดสินใจร่วมกัน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1.3 หลักความรับผิดชอบ เป็นการที่ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในงานประสบการณ์วิชาชีพครูยอมรับที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานหรือผู้บังคับบัญชา

1.4 หลักความสัมพันธ์เชิงบวก เป็นความรู้สึก ทัศนคติ ระหว่างผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในงานประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นไปในทิศทางที่ดี เช่น การยอมรับนับถือ การให้เกียรติซึ่งกันและกัน รวมทั้งมีความสามัคคีในการปฏิบัติงาน

1.5 หลักการสื่อสาร เป็นการที่ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในงานประสบการณ์วิชาชีพครู ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับงานประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างทั่วถึง สะดวก รวดเร็ว ถูกต้องและครบถ้วน

2. องค์ประกอบของการมีส่วนร่วม

องค์ประกอบสำคัญที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมประกอบด้วย บุคคลที่มีส่วนร่วม ประเด็นที่มีส่วนร่วม และแนวทางการมีส่วนร่วม ดังนี้

2.1 บุคคลที่มีส่วนร่วม

บุคคลที่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ประกอบด้วย 1) บุคลากรจากครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ ได้แก่ ผู้บริหารคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ หัวหน้าศูนย์ประสบการณ์การวิชาชีพครู หัวหน้าสาขาวิชาเอก อาจารย์นิเทศก์ และหัวหน้างานสนับสนุน และเลขานุการ 2) บุคลากรในสถานศึกษาเครือข่าย ได้แก่ ผู้บริหาร/ผู้แทนจากสถานศึกษาเครือข่าย ครูพี่เลี้ยง และ 3) นิสิต/ นักศึกษา

2.2 ประเด็นที่มีส่วนร่วม

ประเด็นของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ได้แก่ 1) การวางแผน 2) การจัดองค์กร 3) การบริหารงานบุคลากร 4) การอำนวยการ 5) การประสานงาน และ 6) การงบประมาณ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2.3 แนวทางการมีส่วนร่วม

แนวทางการมีส่วนร่วมสำหรับผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม ได้แก่ 1) การร่วมคิดร่วมกำหนดแนวทางการดำเนินงานหรือการพัฒนา 2) การร่วมพิจารณาและตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด และ 3) การสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติงานแก่ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ทราบ

แนวทางการมีส่วนร่วมดังกล่าวข้างต้นผู้ปฏิบัติงานหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน หรือขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง ซึ่งเป็นไปตามความเหมาะสมของการบริหารงานและสถานการณ์

องค์ประกอบที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วม จะเป็นแนวทางในการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในการวางแผน การจัดองค์กร การบริหารงานบุคลากร การอำนวยการ การประสานงาน และการงบประมาณ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. การวางแผน

การมีส่วนร่วมในการวางแผน เป็นการกำหนดแนวทางการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูร่วมกัน ระหว่างผู้ปฏิบัติงานหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ และสถานศึกษาเครือข่าย ดังนี้

1.1 บุคคลที่มีส่วนร่วม บุคคลที่มีส่วนร่วมในการวางแผนงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ประกอบด้วย คณบดีคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ (ที่ปรึกษา) รองคณบดีฝ่ายวิชาการ หัวหน้าศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู หัวหน้าสาขาวิชาเอก หัวหน้างานนโยบายและแผน เลขานุการศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู ผู้บริหาร/ผู้แทนอาจารย์จากสถานศึกษาเครือข่าย รวมทั้งตัวแทนนิสิต/นักศึกษา

1.2 ประเด็นที่มีส่วนร่วม ประเด็นสำคัญของการมีส่วนร่วมในการวางแผนงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพ คือ แผนปฏิบัติงานประจำปี ได้แก่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์ รวมทั้งโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1.3 แนวทางการมีส่วนร่วม แนวทางการมีส่วนร่วมในการวางแผนงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู มีดังนี้

1.3.1 การประชุมกลุ่มย่อย หัวหน้าศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู หัวหน้างานนโยบายและแผน หัวหน้าสาขาวิชาเอก ร่วมคิดร่วมกำหนดแนวทางการดำเนินงาน (ฉบับร่าง) เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู

1.3.2 คณะกรรมการศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งประกอบด้วยคณบดีคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ (ที่ปรึกษา) รองคณบดีฝ่ายวิชาการ หัวหน้าศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู หัวหน้าสาขาวิชาเอก ผู้บริหาร/ ผู้แทนอาจารย์จากสถานศึกษาเครือข่าย เลขานุการศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู และผู้แทนนิสิต/ นักศึกษา ได้ร่วมกันพิจารณาและตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด เพื่อเป็นหลักการและแนวทางในการดำเนินการตามแผนปฏิบัติงานประจำปี

1.3.3 การสื่อสารเกี่ยวกับแผนปฏิบัติงานประจำปี ได้แก่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์ รวมทั้งโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ให้แก่ผู้ที่ปฏิบัติงานหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานประสบการณ์วิชาชีพครูได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับแผนปฏิบัติงานประจำปี ผ่านทางเอกสารจดหมายเวียนและเว็บไซต์ของศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครูคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์

2. การจัดองค์กร

การมีส่วนร่วมในการจัดองค์กร เป็นการพิจารณาและกำหนดรูปแบบหน่วยงาน และบทบาทหน้าที่การดำเนินงานประสบการณ์วิชาชีพครู ระหว่างผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ และสถานศึกษาเครือข่าย ดังนี้

2.1 บุคคลที่มีส่วนร่วม บุคคลที่มีส่วนร่วมในการพิจารณาโครงสร้าง และการกำหนดกรอบภาระหน้าที่ในการดำเนินงานของศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู ได้แก่ คณบดีคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ (ที่ปรึกษา) รองคณบดีฝ่ายวิชาการ หัวหน้าศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู หัวหน้าสาขาวิชาเอก เลขานุการศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู ผู้บริหาร/ผู้แทนอาจารย์สถานศึกษาเครือข่าย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2.2 ประเด็นที่มีส่วนร่วม ประเด็นสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดองค์กร ได้แก่ การกำหนดโครงสร้างบริหารงาน และกรอบภาระหน้าที่ของศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์

2.3 แนวทางการมีส่วนร่วม แนวทางการมีส่วนร่วมในการการจัดองค์กรเพื่อกำหนดและพิจารณาโครงสร้างงาน การกำหนดภาระหน้าที่ของศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู มีดังนี้

2.3.1 การประชุมกลุ่มย่อย รองคณบดีฝ่ายวิชาการ หัวหน้าศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู และหัวหน้าสาขาวิชาเอก ร่วมคิดร่วมกำหนดโครงสร้างงานและกำหนดกรอบภาระหน้าที่ของศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู (ฉบับร่าง) เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู

2.3.2 คณะกรรมการศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งประกอบด้วย คณบดีคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ (ที่ปรึกษา) รองคณบดีฝ่ายวิชาการ หัวหน้าศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู หัวหน้าสาขาวิชาเอก ผู้บริหาร/ผู้แทนอาจารย์ที่จากสถานศึกษาเครือข่าย เลขานุการศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู ร่วมพิจารณาและตัดสินใจในการกำหนดโครงสร้างงานและกรอบภาระหน้าที่ของศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์

2.3.3 การสื่อสารเกี่ยวกับโครงสร้างและกรอบภาระหน้าที่ของศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ ให้แก่ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับโครงสร้างและกรอบภาระหน้าที่ของศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ ผ่านทางเอกสารจดหมายเวียน เว็บไซต์ และบอร์ดประชาสัมพันธ์ของศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์

3. การบริหารงานบุคลากร

การมีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคลากร เป็นการพิจารณาและกำหนดคุณสมบัติ กรอบภาระหน้าที่ และการพัฒนาบุคลากรร่วมกัน ระหว่างผู้ปฏิบัติงาน หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ และสถานศึกษาเครือข่าย ดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3.1 บุคคลที่มีส่วนร่วม บุคคลที่มีส่วนร่วมในการบริหารบุคลากรงานประสบการณ์วิชาชีพครู ได้แก่ คณบดีคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ (ที่ปรึกษา) รองคณบดีฝ่ายวิชาการ หัวหน้าศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู หัวหน้าสาขาวิชาเอก หัวหน้าฝ่ายการเงิน เลขานุการศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู ผู้บริหาร/ ผู้แทนสถานศึกษาเครือข่ายแต่ละสถาบัน และตัวแทนนิสิต/ นักศึกษา

3.2 ประเด็นที่มีส่วนร่วม ประเด็นสำคัญของการมีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคลากร คือ 1) คุณสมบัติพื้นฐานของอาจารย์นิเทศก์ และครูพี่เลี้ยง 2) กรอบภาระหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์ และครูพี่เลี้ยง และ3) การส่งเสริมขวัญกำลังใจ หรือการพัฒนาแก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานประสบการณ์วิชาชีพครู เช่น ค่าตอบแทน การประชุมหรือการอบรมพัฒนาบุคลากรประจำปี

3.3 แนวทางการมีส่วนร่วม แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคลากรในการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูมี ดังนี้

3.3.1 การประชุมกลุ่มย่อย หัวหน้าศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู และหัวหน้าสาขาวิชาเอก ร่วมคิดร่วมกำหนดคุณสมบัติพื้นฐานและกรอบภาระหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์ และครูพี่เลี้ยง (ฉบับร่าง) รวมทั้งร่วมคิดร่วมกำหนดแนวทางการพัฒนาบุคลากร/ การส่งเสริมขวัญกำลังใจแก่บุคลากร (ฉบับร่าง) เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู

3.3.2 คณะกรรมการศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งประกอบด้วย คณบดีคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ (ที่ปรึกษา) รองคณบดีฝ่ายวิชาการ หัวหน้าศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู หัวหน้าสาขาวิชาเอก ผู้บริหาร/ผู้แทนอาจารย์จากสถานศึกษาเครือข่าย เลขานุการศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู ผู้แทนนิสิต/ นักศึกษา ร่วมกันพิจารณาและกำหนดคุณสมบัติพื้นฐาน กรอบภาระหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์ และครูพี่เลี้ยง การส่งเสริมขวัญกำลังใจ หรือการพัฒนาแก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานประสบการณ์วิชาชีพครู เช่น ค่าตอบแทน การอบรมพัฒนาบุคลากรประจำปี

3.3.3 การสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติพื้นฐาน กรอบภาระหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์ และครูพี่เลี้ยง ผ่านทางเอกสารจดหมายเวียนและคู่มือผู้นิเทศก์ของศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ ไปยังคณาจารย์นิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษาครูพี่เลี้ยง รวมทั้งนิสิต/ นักศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4. การอำนวยการ

การมีส่วนร่วมในการอำนวยการเป็นการวิเคราะห์ความต้องการสิ่งที่สนับสนุนการดำเนินงานประสบการณ์วิชาชีพครูร่วมกันระหว่างศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ และสถานศึกษาเครือข่าย

4.1 บุคคลที่มีส่วนร่วม

บุคคลที่มีส่วนร่วมในการอำนวยการ ได้แก่ คณบดีคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ (ที่ปรึกษา) รองคณบดีฝ่ายวิชาการ หัวหน้าศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู หัวหน้าสาขาวิชาเอก เลขานุการศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู ผู้บริหาร/ ผู้แทนอาจารย์สถานศึกษาเครือข่าย หัวหน้างานศูนย์เทคโนโลยีการศึกษาและคอมพิวเตอร์ หัวหน้างานฝ่ายการเงินและพัสดุ หัวหน้างานฝ่ายยานพาหนะ และตัวแทนนิสิต/ นักศึกษา

4.2 ประเด็นที่มีส่วนร่วม

ประเด็นสำคัญของการมีส่วนร่วมในการอำนวยการเป็นการวิเคราะห์ความต้องการสิ่งที่สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ คือ ปัจจัยเกื้อหนุนต่าง ๆ เช่น สื่อการเรียนการสอน พัสดุครุภัณฑ์ ยานพาหนะ และระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์

4.3 แนวทางการมีส่วนร่วม แนวทางการมีส่วนร่วมในการอำนวยการของการดำเนินงานประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ มีดังนี้

4.3.1 การประชุมกลุ่มย่อย หัวหน้าศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู หัวหน้าฝ่ายยานพาหนะ หัวหน้าฝ่ายศูนย์เทคโนโลยีการศึกษาและคอมพิวเตอร์ หัวหน้าฝ่ายการเงินและพัสดุ ร่วมคิดร่วมกำหนดแนวทาง 1) การใช้ยานพาหนะสำหรับอาจารย์นิเทศก์ในการเดินทางไปนิเทศสถานศึกษาที่อยู่ห่างไกล 2) แนวทางการขอยืมสื่อการเรียนการสอนสำหรับนิสิต/ นักศึกษา 3) แนวทางการเบิกใช้พัสดุครุภัณฑ์สำหรับการดำเนินงานในศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู และ 4) ระบบคอมพิวเตอร์สำหรับช่องทางการสื่อสารและการปฏิบัติงาน (ฉบับร่าง) เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4.3.2 คณะกรรมการศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งประกอบด้วย คณบดีคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ (ที่ปรึกษา) รองคณบดีฝ่ายวิชาการ หัวหน้าศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู หัวหน้าสาขาวิชาเอก ผู้บริหาร/ ผู้แทนอาจารย์จากสถานศึกษาเครือข่าย เลขานุการศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู และผู้แทนนิสิต/ นักศึกษา ได้ร่วมกันพิจารณาความเหมาะสมเกี่ยวกับปัจจัยเกื้อหนุนที่สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานประสบการณ์วิชาชีพครู

4.3.3 การสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการอำนวยการ ได้แก่ แนวการปฏิบัติการใช้ยานพาหนะสำหรับอาจารย์นิเทศก์ การขอยืมสื่อการเรียนการสอนสำหรับนิสิต/ นักศึกษา ทั้งนี้อาจารย์นิเทศก์ ได้รับทราบข้อมูลดังกล่าว ผ่านทางเอกสารจดหมายเวียนของศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู สำหรับนิสิต/ นักศึกษาได้รับทราบข้อมูลในคู่มือการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา และการประชาสัมพันธ์ของฝ่ายงานศูนย์เทคโนโลยีการศึกษา และคอมพิวเตอร์ในวันปฐมนิเทศการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

5. การประสานงาน

การประสานงานแบบมีส่วนร่วม เป็นการกำหนดแนวทางการสื่อสารระหว่างศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ และสถานศึกษาเครือข่าย รวมทั้งนิสิต/ นักศึกษา

5.1 บุคคลที่มีส่วนร่วม

บุคคลที่มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการประสานงานเกี่ยวกับงานประสบการณ์วิชาชีพครู ได้แก่ หัวหน้าศูนย์ประสบการณ์ประสบการณ์วิชาชีพครู หัวหน้าสาขาวิชาเอก เลขานุการศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู อาจารย์นิเทศก์ หัวหน้างานสารบรรณ ผู้บริหาร/ ผู้แทนอาจารย์สถานศึกษาเครือข่าย และนิสิต/ นักศึกษา

5.2 ประเด็นที่มีส่วนร่วม

ประเด็นของการมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางในการประสานงานสำหรับงานประสบการณ์วิชาชีพครู ได้แก่ การสื่อสารภายในองค์กร และการสื่อสารภายนอกองค์กร

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

5.3 แนวทางของการมีส่วนร่วม

5.3.1 การประชุมกลุ่มย่อย หัวหน้าศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู หัวหน้าสาขาวิชาเอก และหัวหน้างานสารบรรณ ร่วมคิดร่วมกำหนดแนวทางการสื่อสารภายในและภายนอกองค์กรที่มีประสิทธิภาพ (ฉบับร่าง) เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู

5.3.2 คณะกรรมการศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งประกอบด้วย คณบดีคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ (ที่ปรึกษา) รองคณบดีฝ่ายวิชาการ หัวหน้าศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู หัวหน้าสาขาวิชาเอก ผู้บริหาร/ ผู้แทนจากสถานศึกษาเครือข่าย เลขานุการศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู และผู้แทนนิสิต/ นักศึกษาได้ร่วมกันพิจารณา รวมทั้งแก้ปัญหาพร้อมแนวทางการพัฒนาการประสานงานให้มีประสิทธิภาพ

5.3.3 การสื่อสารเกี่ยวกับแนวทางการประสานงาน ได้แก่ การประสานงานภายนอก และการประสานงานภายใน ให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพผ่านทางเอกสารจดหมายราชการ และเว็บไซต์ของศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์

6. การงบประมาณ

การมีส่วนร่วมในการงบประมาณ เป็นการกำหนดแนวทางและพิจารณาเกี่ยวกับงบประมาณในการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ระหว่างผู้ปฏิบัติงานหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์

6.1 บุคคลที่มีส่วนร่วม

บุคคลที่มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางและพิจารณาเกี่ยวกับงบประมาณ ได้แก่ คณบดีคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ (ที่ปรึกษา) รองคณบดีฝ่ายบริหาร รองคณบดีฝ่ายนโยบายและแผน หัวหน้าศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู และหัวหน้าฝ่ายการเงิน หัวหน้าสาขาวิชาเอก เลขานุการศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู ผู้บริหาร/ ผู้แทนจากสถานศึกษาเครือข่าย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

6.2 ประเด็นที่มีส่วนร่วม

ประเด็นของการมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางและพิจารณาเกี่ยวกับงบประมาณในการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ได้แก่ งบประมาณรายรับ ที่ได้รับจากคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ และงบประมาณรายจ่าย ประกอบด้วย งบเงินอุดหนุน ได้แก่ เงินกิจกรรมวิชาการนิสิต/ นักศึกษา งบดำเนินงาน ได้แก่ ค่าตอบแทน ค่าใช้สอย ค่าวัสดุ และค่าสาธารณูปโภค เป็นต้น

6.3 แนวทางของการมีส่วนร่วม

6.3.1 การประชุมกลุ่มย่อย โดย รองคณบดีฝ่ายบริหาร รองคณบดีฝ่ายนโยบายและแผน หัวหน้าศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู และหัวหน้างานฝ่ายการเงิน ร่วมคิดรวมกำหนดแนวทางการงบประมาณ (ฉบับร่าง) เพื่อเสนอต่อคณบดีคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ และคณะกรรมศูนย์ประสบการ์วิชาชีพครู

6.3.2 คณะกรรมการศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งประกอบด้วย คณบดีคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ หัวหน้าศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู หัวหน้าแต่ละสาขาวิชาเอก ผู้บริหาร/ผู้แทนอาจารย์ที่จากสถานศึกษาเครือข่าย เลขานุการศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครูได้ร่วมกันพิจารณาและรับทราบเกี่ยวกับงบประมาณในการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

6.3.3 การสื่อสารเกี่ยวกับงบประมาณในดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับงบประมาณรายรับและรายจ่ายแก่คณะกรรมการศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครูได้ทราบผ่านทางเอกสารรายงานการประชุม

ส่วนที่ 2 กระบวนการ: รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูแบบบันไดสู่วิชาชีพครู

รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ในสถาบันอุดมศึกษาของไทย ได้พัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูแบบ “บันไดสู่วิชาชีพครู” กล่าวคือ เป็นการกำหนดขอบข่ายและลำดับ (scope and sequence) ประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1. ขอบข่ายประสบการณ์วิชาชีพครู

ขอบข่ายประสบการณ์วิชาชีพครูแบบบันไดสู่วิชาชีพครู มุ่งเน้นให้นิสิต/ นักศึกษาครู มีสมรรถนะ และคุณลักษณะในวิชาชีพครู คือ สมรรถนะการเป็นครูที่เก่งทางด้านการปฏิบัติการสอน การปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน การปฏิบัติงานครู และมีคุณลักษณะการเป็นครูที่ดีทางด้านการปฏิบัติตน ดังนี้

1.1 สมรรถนะการเป็นครูที่เก่ง คือ การที่นิสิต/ นักศึกษามีความรู้ความสามารถทางด้านการปฏิบัติการสอน การปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน การปฏิบัติงานครู ดังนี้

1.1.1 การปฏิบัติการสอน ได้แก่ ความรู้ทางด้านเนื้อหาสาระที่สอน ด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการในชั้นเรียน ด้านสื่อการเรียนสอน และด้านการประเมินผล

1.1.2 การปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน ได้แก่ ความรู้ความสามารถด้านกำหนดหัวข้อวัตถุประสงค์ เรียบเรียง/สรุปผลการศึกษาเอกสาร การออกแบบงานวิจัย ดำเนินการวิจัย และการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน

1.1.3 การปฏิบัติงานครู ได้แก่ ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานครูประจำชั้นและงานโรงเรียน

1.2 คุณลักษณะการเป็นครูที่ดี คือ ลักษณะที่แสดงออกถึงการปฏิบัติตนในทางที่ดีงามในวิชาชีพครู ได้แก่ ด้านบุคลิกลักษณะ ความรับผิดชอบ มนุษยสัมพันธ์ และจรรยาบรรณวิชาชีพครู

2. ลำดับประสบการณ์วิชาชีพครู

ลำดับประสบการณ์วิชาชีพครูที่ดำเนินการให้กับนิสิต/ นักศึกษาแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับขั้นการเรียนรู้ ระดับขั้นการฝึกฝน และระดับขั้นการพัฒนาการ ดังนี้

2.1 ระดับขั้นการเรียนรู้ มุ่งเน้นให้นิสิต/ นักศึกษาได้ศึกษารายวิชาทฤษฎีควบคู่กับประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น โดยการสังเกต การบันทึก และการอภิปราย เกี่ยวกับ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การปฏิบัติงานโรงเรียน งานครูประจำชั้น การจัดการเรียนการสอน และการจัดทำเค้าโครงงานวิจัยในชั้นเรียน โดยนิสิต/ นักศึกษาเรียนรู้ประสบการณ์ดังกล่าวในโรงเรียนสาธิต ฯ และทำงานเป็นกลุ่มกับนิสิต/ นักศึกษาในสาขาวิชาเอกเดียวกัน นอกจากนี้ นิสิต/ นักศึกษาต้องเข้าร่วมอภิปรายประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น

2.2 ระดับขั้นการฝึกฝน มุ่งเน้นให้นิสิต/ นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู โดยทดลองฝึกปฏิบัติการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมโฮมรูม การบริหารจัดการในชั้นเรียน ฝึกปฏิบัติงานครูประจำชั้น และงานโรงเรียน รวมทั้งสรุปและเขียนรายงานผลการวิจัยในชั้นเรียน (ดำเนินการต่อเนื่องจากประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น) นอกจากนี้ นิสิต/ นักศึกษายังต้องเข้าร่วมเสวนาสะท้อนผลการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู

2.3 ระดับขั้นการพัฒนา มุ่งเน้นให้นิสิต/ นักศึกษาได้พัฒนาความรู้ความสามารถทางวิชาชีพครู โดยพัฒนาการปฏิบัติการสอน พัฒนาการปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน พัฒนาการปฏิบัติงานครู และพัฒนาการปฏิบัติตน ทั้งนี้นิสิต/ นักศึกษาจะได้พัฒนาวิชาชีพครูในสถานศึกษาเครือข่าย นอกจากนี้ นิสิต/ นักศึกษาต้องสัมมนาประสบการณ์วิชาชีพครู แบบย้อนคิดทบทวน (critical reflective)

รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูแบบบันไดสู่วิชาชีพดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปเป็นแผนภาพและตาราง ดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

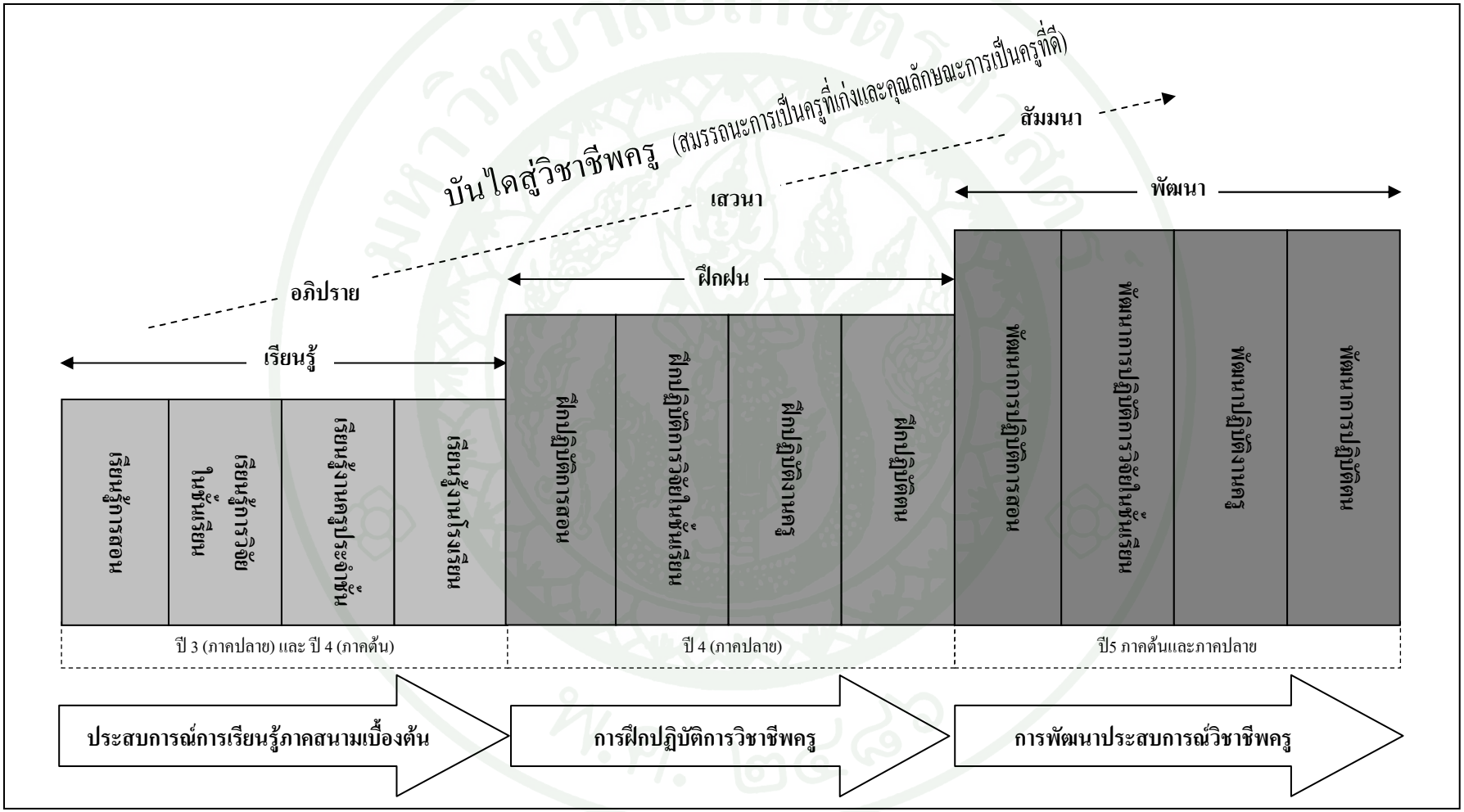

ภาพที่ 8 รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูแบบบันไดสู่วิชาชีพ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 54 รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูแบบบันไดสู่วิชาชีพ

ระดับขั้น	ชื่อรายวิชา	ระยะเวลา/ สถานที่	การจัดประสบการณ์	การทำงาน	การประชุม	การประเมินผล
การเรียนรู้ (ระดับชั้นปี 3 ภาคปลาย และระดับชั้นปี 4 ภาคต้น)	รายวิชา: ประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น I และ II	2 ชั่วโมง/ สัปดาห์ ณ โรงเรียนสาธิตฯ	- เป็นการศึกษาทฤษฎีในชั้นเรียนควบคู่กับการเรียนรู้ในโรงเรียนสาธิต ฯ - การศึกษา การสังเกต และการบันทึกการเรียนรู้เกี่ยวกับงานโรงเรียน และงานครูประจำชั้น การสอนและงานวิจัยในชั้นเรียน (เค้าโครงงานวิจัย ฯ)	การทำงานเป็นกลุ่ม (3-4 คน) ตามวิชาเอก โดยครูพี่เลี้ยง 1 ท่านจะให้คำแนะนำต่อนิสิต/ นักศึกษา 1 กลุ่ม	การอภิปรายประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น	ผลการประเมินผ่าน/ ไม่ผ่าน
การฝึกฝน (ระดับชั้นปี 4 ภาคปลาย)	รายวิชา: การฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู	5-6 ชั่วโมง/ สัปดาห์ ณ โรงเรียนสาธิตฯ	- ฝึกปฏิบัติการสอน ปฏิบัติงานครู การปฏิบัติตน และฝึกปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน (นำเค้าโครงงานวิจัยในชั้นเรียนจากรายวิชาประสบการณ์ภาคสนาม II มาทำการทดลองและรายผลการวิจัยในชั้นเรียน)	- ฝึกปฏิบัติเป็นรายบุคคล โดยครูพี่เลี้ยง 1 ท่าน จะให้คำแนะนำนิสิต/ นักศึกษาต่อ 1 คน - การทำงานวิจัยในชั้นเรียนจะดำเนินการเป็นกลุ่ม (กลุ่มเดิม 3-4 คน) ตามวิชาเอก โดยครูพี่เลี้ยง 1 ท่าน จะให้คำแนะนำต่อนิสิต/ นักศึกษา 1 กลุ่ม	การเสวนาสะท้อนผลการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู	ผลการประเมินเป็นเกรด A, B+, B, C+, C, D+, D และ F

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 54 (ต่อ)

ระดับขั้น	ชื่อรายวิชา	ระยะเวลา/ สถานที่	การจัดประสบการณ์	การทำงาน	การประชุม	การประเมินผล
การพัฒนา (ระดับชั้นปี 5 ภาคต้น และภาคปลาย)	รายวิชา: การพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา	5 วัน/ สัปดาห์ ณ สถานศึกษาเครือข่าย 2 ภาคเรียน	- พัฒนาการปฏิบัติการสอน - พัฒนาการปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน - พัฒนาการปฏิบัติงานครู - พัฒนาการปฏิบัติตน	- พัฒนาวิชาชีพครูเป็นรายบุคคล โดยครูพี่เลี้ยง 1 ท่าน จะดูแลให้คำแนะนำต่อนิสิต/ นักศึกษา 1 คน	การสัมมนาแบบย้อนคิดทบทวน	ผลการประเมินเป็นเกรด A, B^+, B, C^+, C, D^+, D, และ F

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รายละเอียดรายวิชาประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น I และ II การฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู และการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

ชื่อรายวิชา ประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น I: งานโรงเรียน และงานครูประจำชั้น

คำอธิบายวิชา

การศึกษา การสังเกต การบันทึก และการอภิปรายเกี่ยวกับงานโรงเรียน ได้แก่ งานธุรการ งานกิจการและสวัสดิการนักเรียน งานวิชาการ งานครูประจำชั้น ได้แก่ งานระเบียนนักเรียน กิจกรรมโฮมรูม ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การสื่อสารระหว่างครูและผู้ปกครอง โดยมุ่งเน้นประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามในสถานศึกษาและในชั้นเรียนควบคู่กับการศึกษาทฤษฎี ทั้งนี้ นิสิต/ นักศึกษาจะทำงานเป็นกลุ่มตามสาขาวิชาเอก

จุดประสงค์: เพื่อให้นิสิต/ นักศึกษา

1. มีความรู้และความเข้าใจงานโรงเรียน

2. มีความรู้และความเข้าใจงานครูประจำชั้น

3. ตระหนักถึงคุณค่าของวิชาชีพครูเบื้องต้น

4. สามารถทำงานเป็นกลุ่มได้

5. มีทักษะเบื้องต้นในการอภิปราย

หัวข้อประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น I

1. งานธุรการโรงเรียน

2. งานกิจการและสวัสดิการนักเรียน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3. งานวิชาการ

4. งานครูประจำชั้น

วิธีการจัดการเรียนรู้

1. ปฐมนิเทศ เป็นการเตรียมความพร้อมนิสิต/ นักศึกษาให้เข้าใจจุดประสงค์รายวิชา ประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น I แนวทางการปฏิบัติและการประเมินผลในรายวิชาดังกล่าว

2. กำหนดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น I ในโรงเรียนสาธิตฯ โดยให้นิสิต/ นักศึกษาทำงานเป็นกลุ่ม (กลุ่มละ 3-4 คน) ตามสาขาวิชาเอก ภายใต้การดูแลของครูพี่เลี้ยงและหัวหน้างาน นิสิต/ นักศึกษาจะต้องใช้เวลา 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ หรือไม่น้อยกว่า 30 ชั่วโมงตลอดภาคการศึกษา ในการศึกษา สังเกต บันทึก และอภิปราย เกี่ยวกับงานโรงเรียน และงานประจำชั้น สำหรับการอภิปรายเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ความคิดเห็น ความรู้สึก ระหว่างเพื่อนนิสิต/ นักศึกษา จากประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้นงานโรงเรียน และงานครูประจำชั้นในแต่ละช่วงระยะเวลาที่กำหนด รวมทั้งนิสิต/ นักศึกษาจะต้องส่งเอกสารผลการเรียนรู้ประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามงานครูประจำชั้นและงานโรงเรียนเป็นรายบุคคล

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนประจำสัปดาห์

สัปดาห์ที่ 1	ปฐมนิเทศรายวิชาประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น I: งานครูประจำชั้นและงานโรงเรียน
สัปดาห์ที่ 2	ศึกษา สังเกตและบันทึกผลการเรียนรู้เกี่ยวกับงานธุรการโรงเรียน ได้แก่ งานสารบรรณ งานการเงิน และงานพัสดุ
สัปดาห์ที่ 3	ศึกษา สังเกต และบันทึกการเรียนรู้เบื้องต้น งานกิจการและสวัสดิการนักเรียน ได้แก่ งานปกครอง งานพยาบาล งานโภชนาการ งานสหกรณ์ และงานประชาสัมพันธ์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สัปดาห์ที่ 4 ศึกษา สังเกตและบันทึกการเรียนรู้เบื้องต้น งานฝ่ายวิชาการ ได้แก่ งานทะเบียน งานวัดและประเมินผล งานสารสนเทศ งานโสตทัศนูปการ

สัปดาห์ที่ 5 ศึกษา สังเกตและบันทึกผลการเรียนรู้ งานแนะแนวและการศึกษาเด็กพิเศษ

สัปดาห์ที่ 6 ศึกษา และสังเกตงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

สัปดาห์ที่ 7 นิสิต/ นักศึกษาในแต่ละสาขาวิชาเอกต้องเข้าร่วมการอภิปรายประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น I กับอาจารย์ประจำผู้สอนเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับงานบริหารโรงเรียน

สัปดาห์ที่ 8 ไม่มีการจัดการเรียนการสอนประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น I เนื่องจากทางโรงเรียนสาธิต ฯ มีการสอบกลางภาคเรียน

สัปดาห์ที่ 9-10 ศึกษา สังเกต และบันทึกผลการเรียนรู้เกี่ยวกับงานครูประจำชั้น เช่น งานระเบียนนักเรียน การดูแลนักเรียนรับประทานอาหารกลางวัน การควบคุมแถวหน้าเสาธง การดูแลนักเรียนทำความสะอาดห้องเรียน การแต่งกายของนักเรียน การอบรมคุณธรรมจริยธรรม การตรวจการบ้าน และฝึกจัดป้ายนิเทศ (กลุ่ม)

สัปดาห์ที่ 11-12 ศึกษา สังเกต และบันทึกผลการเรียนรู้ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมโฮมรูมในชั้นเรียนอย่างน้อย 2 ระดับชั้นเรียน

สัปดาห์ที่ 13-14 ทดลองการจัดกิจกรรมโฮมรูม (เป็นกลุ่ม) นิสิต/ นักศึกษาต้องออกแบบการจัดกิจกรรมโฮมรูมโดยผ่านการพิจารณาจากครูพี่เลี้ยงประจำชั้น ทั้งนี้ในการจัดกิจกรรมโฮมรูมนิสิต/ นักศึกษาจะทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม (ประมาณ 3 คน)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สัปดาห์ที่ 15 นิสิต/ นักศึกษาในแต่ละสาขาวิชาเอกต้องเข้าร่วมการอภิปรายประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น I กับอาจารย์ประจำผู้สอนเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับงานครูประจำชั้น

สัปดาห์ที่ 16 ส่งบันทึกผลการเรียนรู้ประสบการณ์ภาคสนาม I: งานประจำชั้นและงานโรงเรียน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 55 ความสัมพันธ์ระหว่างรายวิชางานโรงเรียน งานครูประจำชั้น และประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น I

สัปดาห์	งานโรงเรียนและงานครูประจำชั้น (ทฤษฎี)	ประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น I (ณ โรงเรียนสาธิต ฯ)
1	- ปฐมนิเทศ	- ปฐมนิเทศ
2	- มโนทัศน์งานบริหารสถานศึกษาเบื้องต้น	- ภาพรวมงานบริหารทั่วไปของโรงเรียนสาธิต ฯ
3	- ทฤษฎีและหลักการงานธุรการโรงเรียน	- ศึกษาและสังเกตงานธุรการโรงเรียน
4	- ทฤษฎีและหลักการงานกิจการและสวัสดิการนักเรียน	- ศึกษาและสังเกตงานกิจการและสวัสดิการนักเรียน
5	- ทฤษฎีและหลักการงานวิชาการโรงเรียน	- ศึกษาและสังเกตงานวิชาการโรงเรียน
6	- ทฤษฎีและหลักการงานแนะแนว และการศึกษาเด็กพิเศษ	- ศึกษาและสังเกตงานแนะแนว และการศึกษาเด็กพิเศษ
7	- ทฤษฎีและหลักการงานประกันคุณภาพการศึกษา	- ศึกษาและสังเกตงานประกันคุณภาพการศึกษา
8	- สอบกลางภาค	- การอภิปรายประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น: งานโรงเรียน
9	- ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับงานครูประจำชั้น	- ศึกษาและสังเกตงานครูประจำชั้นระดับปฐมวัย/ประถมศึกษา และฝึกจัดทำป้ายนิเทศ (กลุ่ม)
10	- หลักการจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน	- ศึกษาและสังเกตงานครูประจำชั้นระดับมัธยมศึกษา และฝึกจัดทำป้ายนิเทศ (กลุ่ม)
11	- หลักการจัดกิจกรรมโฮมรูมในชั้นเรียน	- ศึกษาและสังเกตการจัดกิจกรรมโฮมรูมระดับปฐมวัย/ ประถมศึกษา
12	- จิตวิทยาพัฒนาการกับการดูแลนักเรียนในชั้นเรียน	- ศึกษาและสังเกตการจัดกิจกรรมโฮมรูมระดับมัธยมศึกษา
13	- จิตวิทยาพัฒนาการกับการดูแลนักเรียนในชั้นเรียน (ต่อ)	- ทดลองจัดกิจกรรมโฮมรูมระดับปฐมวัย/ประถมศึกษา
14	- หลักการสื่อสารกับผู้ปกครอง	- ทดลองจัดกิจกรรมโฮมรูมระดับมัธยมศึกษา
15	-	- การอภิปรายประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น: งานครูประจำชั้น
16	- สอบปลายภาค	- ส่งรายงานผลการเรียนรู้ประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น I

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

หมายเหตุ

- ผู้สอนรายวิชางานโรงเรียนและงานครูประจำชั้น (ภาคทฤษฎี) ได้แก่ อาจารย์ในคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ และครูในโรงเรียนสาธิต ฯ

- ผู้สอนรายวิชาประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น I ได้แก่ ครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนสาธิต ฯ (มีประสบการณ์เป็นครูประจำชั้นอย่างน้อย 2 ปี) และหัวหน้างานฝ่ายต่าง ๆ ของโรงเรียนสาธิต ฯ

ชื่อรายวิชา ประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น II: การสอนและการวิจัยในชั้นเรียน

คำอธิบายรายวิชา

การศึกษา การสังเกต การบันทึกการเรียนรู้ และการอภิปรายเกี่ยวกับการบริหารจัดการในชั้นเรียน การจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นเรียน รวมทั้งศึกษาและเขียนเค้าโครงงานวิจัยในชั้นเรียนเกี่ยวกับหัวข้องานวิจัย วัตถุประสงค์ การเรียบเรียงผลการศึกษาเอกสาร และการออกแบบการวิจัยในชั้นเรียน โดยมุ่งเน้นประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามระดับชั้นเรียนในสถานศึกษาควบคู่กับการศึกษาทฤษฎีชั้นเรียน นิสิต/ นักศึกษาจะทำงานเป็นกลุ่มตามสาขาวิชาเอกร่วมกับครูพี่เลี้ยงในสถานศึกษา

จุดประสงค์: เพื่อให้นิสิต/ นักศึกษา

1. สามารถจัดการเรียนการสอนขั้นพื้นฐานในชั้นเรียนได้

2. เขียนเค้าโครงงานวิจัยในชั้นเรียนได้

3. ทำงานเป็นกลุ่มได้

4. มีทักษะเบื้องต้นในการอภิปราย และการแสดงความคิดเห็น

5. ตระหนักถึงคุณค่าของวิชาชีพครูเบื้องต้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

หัวข้อประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น II

1. การบริหารจัดการในชั้นเรียน

2. การเรียนการสอนในระดับชั้นเรียนปกติ

3. หัวข้อและวัตถุประสงค์การวิจัยในชั้นเรียน

4. การเรียบเรียงผลการศึกษาเอกสาร

5. การออกแบบวิจัยในชั้นเรียนเบื้องต้น

วิธีการจัดการเรียนรู้

1. ปฐมนิเทศ เป็นการเตรียมความพร้อมนิสิต/ นักศึกษาให้เข้าใจจุดประสงค์รายวิชา แนวทางการปฏิบัติ และการประเมินผลในรายวิชาประสบการณ์ภาคสนามเบื้องต้น II

2. กำหนดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น II ในชั้นเรียนของโรงเรียนสาธิตฯ โดยให้นิสิต/ นักศึกษาใช้เวลา 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ หรือไม่น้อยกว่า 30 ชั่วโมงตลอดภาคการศึกษา ในการศึกษา สังเกต บันทึก และอภิปราย เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งเสนอหัวข้อ วัตถุประสงค์ ผลการศึกษาเอกสาร และการออกแบบงานวิจัยในชั้นเรียนเบื้องต้น

3. นิสิต/ นักศึกษาต้องเข้าร่วมการอภิปรายตามกลุ่มสาขาวิชาเอก อันเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความคิดเห็น ความรู้สึก ความรู้ ระหว่างเพื่อนนิสิต/ นักศึกษา จากรายวิชาประสบการณ์ภาคสนามเบื้องต้น II ในแต่ละช่วงระยะเวลาที่กำหนด รวมทั้งนิสิต/ นักศึกษาจะต้องส่งรายงานบันทึกผลการเรียนรู้ประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนาม II (รายบุคคล) และเค้าโครงวิจัยในชั้นเรียน (กลุ่ม)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนประจำสัปดาห์

สัปดาห์ที่ 1 ปฐมนิเทศรายวิชาประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น II: การสอนและการวิจัยในชั้นเรียน

สัปดาห์ที่ 2 สังเกตการบริหารจัดการในชั้นเรียน พร้อมกับบันทึกผลการเรียนรู้จากการศึกษาและการสังเกต (นิสิต/ นักศึกษาต้องศึกษาและสังเกตเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมการบริหารจัดการในชั้นเรียน เช่น การจัดโต๊ะเก้าอี้ในชั้นเรียน การจัดบอร์ดห้องเรียน การจัดสิ่งของต่าง ๆ ในชั้นเรียน

สัปดาห์ที่ 3 สังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนในระดับปฐมวัยและประถมศึกษา พร้อมกับบันทึกผลการเรียนรู้จากการศึกษาและการสังเกต (นิสิต/ นักศึกษาต้องศึกษาและสังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน เช่น ความตั้งใจ การร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน การตอบคำถาม/ แสดงความคิดเห็น/ อภิปราย การทำงานกลุ่ม เป็นต้น)

สัปดาห์ที่ 4 สังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา พร้อมกับบันทึกผลการเรียนรู้จากการศึกษาและการสังเกต (นิสิต/ นักศึกษาต้องศึกษาและสังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน เช่น ความตั้งใจ การร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน การตอบคำถาม/ แสดงความคิดเห็น/ อภิปราย การทำงานกลุ่ม เป็นต้น)

สัปดาห์ที่ 5 นิสิต/ นักศึกษาร่วมกันอภิปรายตามสาขาวิชาเอกเกี่ยวกับผลการศึกษาและการสังเกตสภาพชั้นเรียน และพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนในชั้นเรียน (การอภิปรายดังกล่าวเป็นการสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ โดยนำเสนอเป็นกลุ่มประมาณ 3 คน รวมทั้งส่งผลการบันทึกการเรียนรู้ดังกล่าวต่ออาจารย์ผู้สอน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สัปดาห์ที่ 6-7 สังเกตวิธีการสอนของครูในชั้นเรียนระดับปฐมวัย/ ประถมศึกษา/ มัธยมศึกษา พร้อมกับบันทึกผลการเรียนรู้จากการสังเกต (นิสิต/ นักศึกษาต้องศึกษาและสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอน เช่น บุคลิกภาพของครูผู้สอน วิธีการนำเข้าสู่บทเรียน วิธีการดำเนินการสอน วิธีการสรุปบทเรียน และการใช้สื่อการสอน เป็นต้น)

สัปดาห์ที่ 8 นิสิต/ นักศึกษาร่วมกันอภิปรายตามสาขาวิชาเอกเกี่ยวกับผลการศึกษาและการสังเกตวิธีการสอนของครู (การอภิปรายดังกล่าวเป็นการสรุปสิ่งที่เรียนรู้ โดยนำเสนอเป็นกลุ่มประมาณ 3 คน รวมทั้งส่งผลการบันทึกการเรียนรู้ดังกล่าวต่ออาจารย์ผู้สอน)

สัปดาห์ที่ 9 นิสิต/ นักศึกษาเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ สื่อการสอน ฯลฯ เพื่อทดลองสอนในชั้นเรียน

สัปดาห์ที่ 10-12 ทดลองจัดการเรียนการสอนเป็นกลุ่ม (3 คน) ตามสาขาวิชาเอก กลุ่มนิสิต/ นักศึกษา 3 คน ต้องจัดการเรียนการสอนตามสาขาวิชาเอกในชั้นเรียนปกติ โดยมีการนำเข้าสู่บทเรียน การดำเนินการสอน การสรุปบทเรียน การใช้สื่อการสอน ตัวอย่างเช่น นิสิต/ นักศึกษาคนที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน นิสิต/ นักศึกษาคนที่ 2 จัดกิจกรรมการเรียนการสอน และนิสิต/ นักศึกษาคนที่ 3 สรุปบทเรียน ในสัปดาห์ต่อไปนิสิต/ นักศึกษาจะผลัดกันโดยไม่ซ้ำกับการทดลองสอนในครั้งแรก ซึ่งนิสิต/ นักศึกษาแต่ละคนจะได้ทดลองสอนครบทั้งการนำเข้าสู่บทเรียน การดำเนินการสอน และการสรุปบทเรียน นอกจากนี้ นิสิต/ นักศึกษาต้องบันทึกผลการเรียนรู้ในการทดลองสอนในแต่ละครั้ง

สัปดาห์ที่ 13 วิเคราะห์ปัญหา/ การพัฒนา และวัตถุประสงค์งานวิจัยในชั้นเรียน กลุ่มนิสิต/ นักศึกษา 3 คน เข้าพบครูพี่เลี้ยงเพื่อเสนอปัญหา/ การพัฒนา และวัตถุประสงค์งานวิจัยในชั้นเรียน พร้อมแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของครูพี่เลี้ยง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สัปดาห์ที่ 14 เสนอเครื่องมือสำหรับการปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน กลุ่มนิสิต/ นักศึกษา 3 คน เข้าพบครูพี่เลี้ยงเพื่อเสนอเครื่องมือ พร้อมแก้ไขปรับปรุง

สัปดาห์ที่ 15 เสนอการวางแผนการวิจัยในชั้นเรียน กลุ่มนิสิต/ นักศึกษา 3 คน เข้าพบครูพี่เลี้ยงเพื่อเสนอการวางแผนการวิจัยในชั้นเรียน พร้อมแก้ไขปรับปรุง

สัปดาห์ที่ 16 การอภิปรายกับครูพี่เลี้ยงเกี่ยวกับเค้าโครงการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน นิสิต/ นักศึกษาต้องเข้าร่วมการอภิปรายกลุ่มตามสาขาวิชาเอกเกี่ยวกับการนำเสนอเค้าโครงการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 56 ความสัมพันธ์ระหว่างรายวิชาวิธีการสอน การวิจัยในชั้นเรียน และประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น II

สัปดาห์	วิธีการสอนทั่วไป (ทฤษฎี)	การวิจัยในชั้นเรียน (ทฤษฎี)	ประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น II (ณ โรงเรียนสาธิต ฯ)
1	- ปฐมนิเทศ	- ปฐมนิเทศ	- ปฐมนิเทศ
2	- ปรัชญาการศึกษากับการสอน	- ธรรมชาติชั้นเรียนกับการแก้ปัญหา/ การพัฒนา	- สังเกตและบันทึกสภาพชั้นเรียนในสถานศึกษา
3	- ทฤษฎีการเรียนรู้กับการเรียนการสอน	- ลักษณะและประเภทของคำถามการวิจัยในชั้นเรียน	- สังเกตและบันทึกพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนในระดับปฐมวัย และประถมศึกษา
4	- แนวความคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอน	- การวิเคราะห์ปัญหา/ คำถาม และแนวการหาคำตอบ	- สังเกตและบันทึกพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา
5	- จุดประสงค์การเรียนการสอน	- แนวคิดหลักการวิจัยในชั้นเรียน	- อภิปรายสภาพชั้นเรียน และพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน
6	- วิธีการสอนต่าง ๆ	- กลุ่มเป้าหมายที่ต้องแก้ปัญหาหรือพัฒนา	- สังเกตวิธีการสอนของครูในระดับปฐมวัย/ ประถมศึกษา
7	- วิธีการสอนต่าง ๆ (ต่อ)	- เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในชั้นเรียน	- สังเกตวิธีการสอนของครูในระดับมัธยมศึกษา
8	- เทคนิคและทักษะการสอนทั่วไป	- เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในชั้นเรียน (ต่อ)	- อภิปรายวิธีการสอนในชั้นเรียน
9	- การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้	- การเก็บรวบรวมข้อมูล และการตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูล	- ส่งแผนการจัดการเรียนรู้แก่ครูพี่เลี้ยง และเตรียมสื่อการสอนเพื่อทดลองการจัดการเรียนการสอน
10	- การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)	- การวิเคราะห์ข้อมูล และการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	- ทดลองการจัดการเรียนการสอนเป็นกลุ่มครั้งที่ 1
11	- สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนระดับปฐมวัย/ ประถมศึกษา	- การวิเคราะห์ข้อมูล และการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล (ต่อ)	- ทดลองการจัดการเรียนการสอนเป็นกลุ่มครั้งที่ 2

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 56 (ต่อ)

สัปดาห์	วิธีการสอนทั่วไป (ทฤษฎี)	การวิจัยในชั้นเรียน (ทฤษฎี)	ประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น II (ณ โรงเรียนสาธิต ฯ)
12	- สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษา	- การวางแผน และการเขียนโครงการวิจัยในชั้นเรียน	- ทดลองการจัดการเรียนการสอนเป็นกลุ่มครั้งที่ 3
13	-	-	- วิเคราะห์ปัญหา/ การพัฒนา และวัตถุประสงค์การวิจัยในชั้นเรียน
14	-	-	- เครื่องมือสำหรับการวิจัยในชั้นเรียน
15	-	-	- เครื่องมือสำหรับการวิจัยในชั้นเรียน (ต่อ)
16	- สอบปลายภาค	สอบปลายภาค	- โครงการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

หมายเหตุ

- ผู้สอน (ภาคทฤษฎี) รายวิชาวิธีสอนทั่วไป และรายวิชาการวิจัยในชั้นเรียนได้แก่ อาจารย์ในคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์

- ผู้สอนรายวิชาประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น II ได้แก่ ครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนสาธิต ฯ ทั้งนี้ครูพี่เลี้ยงต้องมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทตรงสาขาวิชาเอก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ชื่อรายวิชา การฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู

คำอธิบายวิชา

การทดลองฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครูเกี่ยวกับงานโรงเรียน งานครูประจำชั้น การจัดกิจกรรมโฮมรูม การบริหารจัดการในชั้นเรียน การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน การทำวิจัยในชั้นเรียน สรุปและเขียนรายงานผลการวิจัยในชั้นเรียน รวมทั้งการเสวนาสะท้อนผลการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู ทั้งนี้เป็นการฝึกปฏิบัติเป็นรายบุคคลและกลุ่มตามสาขาวิชาเอก ในโรงเรียนสาธิต ฯ

จุดประสงค์: เพื่อให้นิสิต/ นักศึกษา

1. มีทักษะในการทำงานโรงเรียนและงานครูประจำชั้น

2. มีทักษะการจัดกิจกรรมโฮมรูมและการบริหารจัดการในชั้นเรียน

3. เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้ถูกต้อง

4. มีทักษะการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาเอก

5. เขียนรายงานผลการวิจัยในชั้นเรียนได้

6. วิเคราะห์ประสบการณ์วิชาชีพครูผ่านการเสวนาสะท้อนผล

หัวข้อการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพครู

1. ปฏิบัติงานครูประจำชั้นและงานโรงเรียน

2. การจัดกิจกรรมโฮมรูม

3. การบริหารจัดการในชั้นเรียน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4. การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

5. การจัดการเรียนการสอนนักเรียนรายบุคคล การสอนกลุ่มย่อย และการสอนในระดับชั้นเรียน

6. ดำเนินการทดลอง การเขียนรายงาน และการสรุปผลรายงานวิจัยในชั้นเรียน

7. การเสวนาสะท้อนผลการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพครู

วิธีการจัดการเรียนรู้

1. ปฐมนิเทศเป็นการเตรียมความพร้อมนิสิต/ นักศึกษาให้เข้าใจจุดประสงค์รายวิชาการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู แนวทางการปฏิบัติและการประเมินผลในรายวิชาดังกล่าว

2. กำหนดการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครูในโรงเรียนสาธิตฯ โดยให้นิสิต/ นักศึกษาฝึกปฏิบัติเป็นรายบุคคลและกลุ่ม (เฉพาะการทำวิจัยในชั้นเรียน) ภายใต้การดูแลของครูพี่เลี้ยง นิสิต/ นักศึกษาจะต้องใช้เวลา 5-6 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์ หรือไม่น้อยกว่า 80 ชั่วโมงตลอดภาคการศึกษา

3. การเสวนาสะท้อนผลการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู เป็นการประชุมร่วมกันระหว่างนิสิต/ นักศึกษาตามสาขาวิชาเอก และอาจารย์ตามสาขาวิชาเอก โดยทางคณะกรรมการศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครูจะกำหนดประเด็นสำหรับการเสวนาสะท้อนผลการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู อันเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์จากการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู รวมทั้งนิสิต/ นักศึกษาจะต้องส่งรายงานผลการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู (รายบุคคล) และรายงานวิจัยในชั้นเรียนฉบับสมบูรณ์ (กลุ่ม)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนประจำสัปดาห์

สัปดาห์ที่ 1 ปฐมนิเทศ เป็นการเตรียมความพร้อมนิสิต/ นักศึกษาได้เข้าใจจุดประสงค์รายวิชาการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู แนวทางปฏิบัติและการประเมินผลในรายวิชาดังกล่าว

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สัปดาห์ที่ 2 - ฝึกปฏิบัติกิจกรรมโฮมรูม ครั้งที่ 1 นิสิต/ นักศึกษาจะต้องออกแบบกิจกรรมโฮมรูม โดยการนำลักษณะหรือแนวคิดกิจกรรมเสนอต่อครูพี่เลี้ยง เพื่อขอความเห็นชอบและความเหมาะสม จากนั้นนิสิต/ นักศึกษานำกิจกรรมดังกล่าวมาดำเนินการจัดกิจกรรมในชั่วโมง (หลังจากนั้นครูพี่เลี้ยงให้คำแนะนำนิสิต/ นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติกิจกรรมโฮมรูม)

- นิสิต/ นักศึกษา (กลุ่ม) และครูพี่เลี้ยง ทบทวนเค้าโครงการวิจัยในชั้นเรียน และกำหนดแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

สัปดาห์ที่ 3-5 - ฝึกปฏิบัติงานครูช่วงที่ 1 นิสิต/ นักศึกษาฝึกปฏิบัติงานครูประจำชั้น ได้แก่ การปฏิบัติงานธุรการประจำชั้น การดูแลนักเรียนในเรื่องของการรับประทานอาหารกลางวัน งานควบคุมแถวหน้าเสาธง รวมทั้งฝึกปฏิบัติงานโรงเรียน ได้แก่ งานวิชาการ งานธุรการของโรงเรียน งานกิจกรรมและสวัสดิการนักเรียน

- นิสิต/ นักศึกษา (กลุ่ม) สร้างและพัฒนาเครื่องมือสำหรับการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน

สัปดาห์ที่ 6-7 - ฝึกปฏิบัติการสอน ครั้งที่ 1 ครูพี่เลี้ยงกำหนดเนื้อหาบทเรียน โดยนิสิต/ นักศึกษาต้องจัดการเรียนการสอนโดยนำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้แก่ครูพี่เลี้ยงในเบื้องต้น จากนั้นนิสิต/ นักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนตามสาขาวิชาเอกในชั้นเรียน จำนวน 2 ครั้งในระดับชั้นเดียวกัน

- นิสิต/ นักศึกษา(กลุ่ม) นำเสนอเครื่องมือสำหรับงานวิจัยในชั้นเรียนต่อครูพี่เลี้ยงเพื่อขอความเห็นชอบและความเหมาะสม

สัปดาห์ที่ 8 - เสวนาสะท้อนผลการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู (ครั้งที่ 1) โดยนิสิต/ นักศึกษาในแต่ละสาขาวิชาเอกและอาจารย์ประจำสาขาวิชาเอกจะร่วมการประชุมพร้อมเสวนาตามประเด็นที่กำหนดไว้อันเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ร่วมกัน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สัปดาห์ที่ 9 - ฝึกปฏิบัติกิจกรรมโฮมรูม ครั้งที่ 2 (ต่างระดับ) นิสิต/ นักศึกษาจะต้องออกแบบกิจกรรมโฮมรูมที่ไม่ซ้ำกับการฝึกปฏิบัติกิจกรรมโฮมรูมครั้งที่ 1 ที่ผ่านมา โดยการนำลักษณะหรือแนวคิดกิจกรรมเสนอต่อครูพี่เลี้ยงเพื่อขอความเห็นชอบและความเหมาะสม จากนั้นนิสิต/ นักศึกษานำกิจกรรมดังกล่าวมาดำเนินการจัดกิจกรรม (หลังจากนั้นครูพี่เลี้ยงให้คำแนะนำจากการที่นิสิตได้ฝึกปฏิบัติกิจกรรมโฮมรูม)
- นิสิต/ นักศึกษา (กลุ่ม) เก็บรวบรวมข้อมูล/ ทำการทดลองงานวิจัยในชั้นเรียน

สัปดาห์ที่ 10-12 - ฝึกปฏิบัติงานครูช่วงที่ 2 นิสิต/ นักศึกษาฝึกปฏิบัติงานครูประจำชั้น (ต่างระดับ) ได้แก่ การปฏิบัติงานธุรการประจำชั้น การจัดบอร์ด การดูแลนักเรียนในเรื่องการรับประทานอาหารกลางวัน การควบคุมแถวหน้าเสาธง รวมทั้งฝึกปฏิบัติงานโรงเรียน ได้แก่ งานวิชาการ งานธุรการโรงเรียน และงานกิจกรรมและสวัสดิการนักเรียน
- นิสิต/ นักศึกษา (กลุ่ม) เก็บรวบรวมข้อมูล/ ทำการทดลองงานวิจัยในชั้นเรียน (ต่อ)

สัปดาห์ที่ 13-14 - ฝึกปฏิบัติงานสอน ช่วงที่ 2 (ต่างระดับ) ครูพี่เลี้ยงกำหนดเนื้อหาบทเรียน นิสิต/ นักศึกษาจะต้องจัดการเรียนการสอนโดยนำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้ที่ไม่ซ้ำกับการฝึกปฏิบัติการสอนครั้งที่ 1 แก่ครูพี่เลี้ยง จากนั้นนิสิต/ นักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนจำนวน 2 ครั้ง
- นิสิต/ นักศึกษา (กลุ่ม) วิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยในชั้นเรียน และเสนอต่อครูพี่เลี้ยงเพื่อขอคำแนะนำ และการปรับปรุงแก้ไข

สัปดาห์ที่ 15 - เสวนาสะท้อนผลฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู (ครั้งที่ 2) โดยนิสิต/ นักศึกษาในแต่ละสาขาวิชาเอก และอาจารย์สาขาวิชาเอกจะร่วมการเสวนาตามประเด็นที่กำหนดไว้ อันเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์
- นิสิต/ นักศึกษา (กลุ่ม) เขียน และเสนอรายงานการวิจัยในชั้นเรียนต่อครูพี่เลี้ยงเพื่อขอคำแนะนำและปรับปรุงแก้ไข

สัปดาห์ที่ 16 - นิสิต/ นักศึกษา (กลุ่ม) ส่งรายงานวิจัยในชั้นเรียนฉบับสมบูรณ์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

หมายเหตุ: ครูพี่เลี้ยงที่ดูแลและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการสอนจะต้องมีวุฒิการศึกษาตรงสาขาวิชาเอก และครูพี่เลี้ยงที่ให้คำแนะนำและดูแลงานวิจัยในชั้นเรียนจะต้องมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท

ชื่อรายวิชา การพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา

คำอธิบายวิชา

บูรณาการปฏิบัติการสอนในวิชาเอก ปฏิบัติการทำวิจัยในชั้นเรียน ปฏิบัติงานครู และปฏิบัติตนตามวิชาชีพครู รวมทั้งการสัมมนาการพัฒนาวิชาชีพครูแบบย้อนคิดทบทวนผ่านทางระบบออนไลน์และในชั้นเรียน เป็นระยะเวลา 2 ภาคเรียน (1 ปีการศึกษา) และประเมินผลเป็นรายปี

จุดประสงค์: เพื่อให้นิสิต/ นักศึกษา

1. บูรณาการประสบการณ์การเรียนรู้การฝึกฝนไปสู่การพัฒนาปฏิบัติการสอนในวิชาเอก ปฏิบัติการทำวิจัยในชั้นเรียน ปฏิบัติงานครู และการปฏิบัติตนตามวิชาชีพครู

2. พัฒนาและเพิ่มพูนประสบการณ์บทบาทหน้าที่ครู

3. มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู

4. วิเคราะห์การพัฒนาวิชาชีพครูแบบย้อนคิดทบทวนได้

หัวข้อการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา

1. พัฒนาการปฏิบัติงานสอนในสาขาวิชาเฉพาะสาขา

2. พัฒนาปฏิบัติการทำวิจัยในชั้นเรียน

3. พัฒนาการปฏิบัติงานครู

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4. พัฒนาการปฏิบัติตนตามวิชาชีพครู

5. การสัมมนาพัฒนาวิชาชีพครูแบบย้อนคิดทบทวน

วิธีการจัดการเรียนรู้

1. ปฐมนิเทศนิสิต/ นักศึกษา เป็นการเตรียมความพร้อมนิสิต/ นักศึกษาให้เข้าใจถึงจุดประสงค์รายวิชาการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพครู แนวทางการปฏิบัติและการประเมินผลในรายวิชาดังกล่าว

2. กำหนดระยะเวลาของการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นระยะเวลา 2 ภาคเรียน (1 ปีการศึกษา) ในสถานศึกษาเครือข่ายของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ ซึ่งในแต่ละภาคเรียนนิสิต/ นักศึกษาต้องพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพครู ดังนี้ ปฏิบัติการสอนในสาขาวิชาเอก เน้นการพัฒนาทักษะและประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนการสอนไม่น้อยกว่า 8 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ พัฒนาทักษะการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนโดยใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน โดยมีเวลาดำเนินการวิจัยไม่น้อยกว่า 3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ พัฒนาทักษะและประสบการณ์การปฏิบัติงานครูในสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ สัมมนาพัฒนาวิชาชีพครูแบบย้อนคิดทบทวนผ่านทางระบบออนไลน์และในชั้นเรียน ไม่น้อยกว่า 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

2.1 การพัฒนาทักษะและประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนการสอน

- ศึกษาหลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้ หนังสือเรียน ฯลฯ ในระดับปฐมวัย/ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา

- สังเกตการจัดการเรียนการสอน โดยใช้เวลา 4 คาบแรก เฉพาะในสัปดาห์แรก เพื่อเรียนรู้สภาพการบริหารจัดการในชั้นเรียน

- วางแผนโครงการสอน แผนการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาที่สอน โดยจะต้องส่งแผนการจัดการเรียนรู้ให้ครูพี่เลี้ยงทุกสัปดาห์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- นิสิต/ นักศึกษาต้องจัดการเรียนการสอนระดับชั้นใดชั้นหนึ่ง หรือวิชาใดวิชาหนึ่ง ตามที่ได้รับมอบหมายจากสถานศึกษา

2.2 การพัฒนาทักษะการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยใช้กระบวนการวิจัยที่มุ่งเน้นเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น ภายใต้การดูแลควบคุมจากอาจารย์นิเทศก์ และครูพี่เลี้ยง นิสิต/ นักศึกษาจะต้องส่งผลความก้าวหน้าการดำเนินการวิจัยในแต่ละขั้นตอนในแต่ละช่วงเวลา ได้แก่ ส่วนที่ 1 สภาพปัญหา ความมุ่งหมาย ขอบเขตการศึกษา นิยามศัพท์ และสมมติฐานในการศึกษา ส่วนที่ 2 เอกสารและงานวิจัยในชั้นเรียนที่เกี่ยวข้อง ส่วนที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล และส่วนที่ 5 อภิปรายและสรุปผลการวิจัยในชั้นเรียน

2.3 การพัฒนาทักษะและประสบการณ์การปฏิบัติงานครูในสถานศึกษา นิสิต/ นักศึกษาจะต้องปฏิบัติงานครูในสถานศึกษา ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ภาระงาน ดังนี้ 1) ปฏิบัติงานหน้าที่ครูประจำชั้น เช่น กิจกรรมโฮมรูม งานธุรการในชั้นเรียน งานปกครองประจำชั้นเรียน และ 2) ปฏิบัติงานหน้าที่ครูในโรงเรียน เช่น งานวิชาการ งานธุรการโรงเรียน งานกิจการนักเรียน เป็นต้น

2.4 สัมมนาวิชาชีพครูผ่านทางระบบออนไลน์และในชั้นเรียน นิสิต/ นักศึกษาต้องสัมมนาวิชาชีพครู “แบบย้อนคิดทบทวน” ผ่านระบบออนไลน์ประจำสัปดาห์ และสัมมนาในชั้นเรียนในสัปดาห์สุดท้ายของแต่ละเดือน (รวม 4 ครั้ง) ของแต่ละภาคเรียน

การย้อนคิดทบทวน เป็นการใช้ความรู้สึกและสติปัญญาในการคิดไตร่ตรองในประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยมุ่งเน้นการทบทวนหรือย้อนกลับไปคิดหลังปฏิบัติงานสอน ปฏิบัติงานวิจัยในชั้นเรียน ปฏิบัติงานครู และปฏิบัติตน เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาในวิชาชีพครู ประเด็นของการย้อนคิดทบทวน ได้แก่ การทบทวนเรื่องค่านิยม การทบทวนเรื่องการปฏิบัติ การทบทวนเรื่องการปรับปรุง และการทบทวนเรื่องสภาวะแวดล้อม ดังนี้

- การทบทวนเรื่องค่านิยม เป็นการใช้ความคิดไตร่ตรองสิ่งที่นิสิต/ นักศึกษายึดถือหรือตัดสินใจในการปฏิบัติ เพราะค่านิยมจะเป็นตัวกำหนดแนวทางของนิสิต/ นักศึกษาในการพัฒนาวิชาชีพครู เช่น นิสิต/ นักศึกษาเป็นครูแบบใด นิสิต/ นักศึกษาจัดการเรียนการสอนแบบใด และนิสิต/ นักศึกษามีวิธีการทำงานแบบใด

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- การทบทวนเรื่องการปฏิบัติ เช่น นิสิต/ นักศึกษามีปัญหาอะไรบ้าง ทำไมถึงเป็นปัญหา จะแก้ปัญหาได้อย่างไร ต้องรวบรวมหลักฐานประเภทใด เพื่อช่วยเสริมความมั่นใจว่าทำสิ่งที่ถูกต้อง และจะตรวจสอบได้อย่างไรว่าการวินิจฉัยการทำงานมีความถูกต้อง

- การทบทวนเรื่องสภาวะแวดล้อม เป็นการทบทวนถึงความสัมพันธ์กับครูพี่เลี้ยง ความสัมพันธ์กับนักเรียน บรรยากาศโดยทั่วไปและวัฒนธรรมของโรงเรียน

ทั้งนี้ นิสิต/ นักศึกษาจะต้องสัมมนาพัฒนาวิชาชีพครูแบบย้อนคิดทบทวน ดังนี้

- สัมมนาพัฒนาวิชาชีพครูย้อนคิดทบทวนผ่านระบบออนไลน์ ประจำสัปดาห์ทุกสัปดาห์ นิสิต/ นักศึกษาจะต้องนำเสนอการย้อนคิดทบทวนของตนเองก่อน หลังจากนั้นนิสิต/ นักศึกษาจะต้องสนทนา แลกเปลี่ยน เสนอแนะกับนิสิต/ นักศึกษาคนอื่น ๆ โดยมีอาจารย์นิเทศก์ให้คำแนะนำ

- สัมมนาพัฒนาวิชาชีพครูวิชาชีพในชั้นเรียนตามสาขาวิชาเอก นิสิต/ นักศึกษาจะต้องเข้าร่วมสัมมนาพัฒนาวิชาชีพครูวิชาชีพที่คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ ตามสาขาวิชาเอก ในสัปดาห์ที่ 4 ของทุกเดือน รวมทั้งสิ้น 4 ครั้งต่อภาคเรียน ซึ่งมีหัวข้อดังต่อไปนี้ ครั้งที่ 1 สรุปผลการย้อนคิดทบทวน เรื่อง ค่านิยม ครั้งที่ 2 สรุปผลการย้อนคิดทบทวน เรื่อง การปฏิบัติ ครั้งที่ 3 สรุปผลการย้อนคิดทบทวน เรื่อง สภาวะแวดล้อม และครั้งที่ 4 การนำเสนอผลการวิจัยในชั้นเรียน

การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูแบบบันไดสู่วิชาชีพครูมุ่งเน้นสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งและมีคุณลักษณะการเป็นครูที่ดีในด้านการสอน การวิจัยในชั้นเรียน การปฏิบัติงานครู และการปฏิบัติตน โดยเริ่มจากระดับขั้นการเรียนรู้: รายวิชาประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น I และ II ระดับขั้นการฝึกฝน: การฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู และระดับขั้นพัฒนา: การพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา นอกจากนี้ นิสิต/ นักศึกษาควรได้รับการปลูกฝังคุณลักษณะความเป็นครูที่ดีผ่านทางกิจกรรมเสริมความเป็นครู ดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กิจกรรมเสริมคุณลักษณะความเป็นครู

วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง ครูจะต้องมีสมรรถนะความเป็นครูที่เก่งแล้ว ครูจะต้องมีคุณลักษณะความเป็นครูที่ดีอีกด้วย เพื่อเป็นการปลูกฝังคุณลักษณะความเป็นครูที่ดีในการปฏิบัติตนให้สมกับความเป็นวิชาชีพครู จึงกำหนดกิจกรรมเสริมคุณลักษณะความเป็นครูระหว่างการศึกษา ดังนี้

จุดประสงค์

1. ปลูกฝังความรักและความศรัทธาในวิชาชีพครูแก่นิสิต/ นักศึกษา

2. เสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมวิชาชีพครูแก่นิสิต/ นักศึกษา

3. เสริมสร้างคุณลักษณะด้านความเมตตากรุณา ความอดทน และความรับผิดชอบแก่นิสิต/ นักศึกษา

4. พัฒนาบุคลิกภาพและความเป็นผู้นำแก่นิสิต/ นักศึกษา

แนวทางการดำเนินกิจกรรมเพื่อปลูกฝังคุณลักษณะความเป็นครูที่ดี สามารถเสนอโดยภาพรวมเป็นตารางและรายละเอียดดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 57 แนวทางการดำเนินกิจกรรมเพื่อปลูกฝังคุณลักษณะความเป็นครูที่ดี

กิจกรรม	ระดับชั้น	แนวทางการดำเนินการ	
		ประเด็นของกิจกรรม	คุณลักษณะความเป็นครู
ปฐมนิเทศนิสิต/ นักศึกษาคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์	ปี 1	- คุณค่าและความสำคัญของวิชาชีพครู - ครูมิใช่เรือจ้าง	- ปลูกฝังความศรัทธาในวิชาชีพครู
การปฏิบัติธรรมเพื่อพัฒนาจิตและเจริญปัญญา	ปี 2	- ความเมตตาและกรุณาต่อผู้เรียน - ความอดทนและความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานครู	- เสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมวิชาชีพครูทางด้านความเมตตาและกรุณา - ปลูกฝัง ความอดทน และความรับผิดชอบ
กิจกรรมอาสาพัฒนาเพื่อสังคม	ปี 3	- จิตสาธารณะกับความเป็นวิชาชีพครู - ความเมตตาและกรุณา	- เสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมวิชาชีพครูทางด้านความเมตตาและกรุณา
การพัฒนาบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์สำหรับครูวิชาชีพ	ปี 4	- บุคลิกภาพที่ดีของความเป็นครูวิชาชีพ - มนุษยสัมพันธ์ที่ดีงาม	- พัฒนาบุคลิกภาพ และมนุษยสัมพันธ์ของความเป็นครู

กิจกรรมการบรรยายเรื่อง คุณค่าในวิชาชีพครู: ครูมิใช่เรือจ้าง

หลักการ

วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงไม่ว่ายุคสมัยใด ครูเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญในการพัฒนาเยาวชนให้มีความรู้ความสามารถและมีคุณธรรมที่ดี ภาระหน้าที่ของครูจึงเป็นภาระที่หนัก แต่เป็นภาระหน้าที่ที่มีคุณค่า วิชาชีพครูจึงเป็นวิชาชีพที่ต้องอาศัยศาสตร์และศิลป์ในการสอน การทำงานในวิชาชีพครู และสั่งสมประสบการณ์ ดังนั้นวิชาชีพครูจึงเป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า

วัตถุประสงค์

1. ปลูกฝังความศรัทธาในวิชาชีพครูให้แก่นิสิต/ นักศึกษา

2. เปิดโอกาสให้นิสิต/ นักศึกษาได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาชีพครูร่วมกับวิทยากร

ลักษณะกิจกรรม

หัวข้อเรื่อง “คุณค่าในวิชาชีพครู” เป็นกิจกรรมบรรยายพิเศษในวันปฐมนิเทศนิสิต/ นักศึกษาระดับชั้นปีที่ 1 ของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ โดยใช้เวลา 1 วัน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. นิสิต/ นักศึกษาเห็นคุณค่าและความสำคัญในวิชาชีพครู

2. นิสิต/ นักศึกษาเกิดองค์ความรู้จากการแลกเปลี่ยนความรู้และข้อคิดกับวิทยากร

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กิจกรรมปฏิบัติธรรมเพื่อพัฒนาจิตและเจริญปัญญาเรื่อง การพัฒนาจิตและเจริญปัญญาสำหรับนิสิต/ นักศึกษาวิชาชีพครู

หลักการ

ครูเป็นบุคคลที่นอกจากจะต้องมีความรู้ความสามารถในการสอนแล้ว ครูจำเป็นอย่างยิ่งต้องมีคุณธรรมจริยธรรมในวิชาชีพ มีวามเมตตาและกรุณาต่อผู้เรียน มีความอดทน และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานครู การพัฒนาจิตและเจริญปัญญาจึงเป็นการเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูให้แก่นิสิต/ นักศึกษาวิชาชีพ

วัตถุประสงค์

1. เสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูทางด้านความเมตตาและกรุณา

2. ปลูกฝังคุณลักษณะวิชาชีพครูทางด้านความอดทนและความรับผิดชอบ

ลักษณะกิจกรรม

การพัฒนาจิตและเจริญปัญญาสำหรับนิสิต/ นักศึกษาวิชาชีพครู เป็นกิจกรรมนอกสถานที่ ณ ศูนย์ปฏิบัติธรรมต่าง ๆ โดยการบรรยาย และฝึกปฏิบัติธรรม เป็นระยะเวลา 1 วัน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. นิสิต/ นักศึกษาเกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญของความเมตตาและกรุณา

2. นิสิต/ นักศึกษาวิชาชีพครูเกิดความตระหนักรู้ และเห็นความสำคัญของความอดทนและความรับผิดชอบ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กิจกรรมการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในสังคม

หลักการ

วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่ต้องมีจิตสาธารณะ เข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (นักเรียน) พร้อมที่จะมีบทบาทในการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา กิจกรรมการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสจะเป็นการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมต่อคุณลักษณะของนิสิต/ นักศึกษาวิชาชีพครู

วัตถุประสงค์

กระตุ้นให้เห็นคุณค่าความเป็นมนุษย์ที่มีความแตกต่างในโอกาสและสภาพการดำเนินชีวิต อันจะก่อให้เกิดทัศนคติ ค่านิยม และเป็นการสร้างจิตสำนึกทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม

รูปแบบของกิจกรรม

กิจกรรมการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในสังคมเป็นกิจกรรมนอกสถานที่ตามสถานศึกษาผู้ด้อยโอกาส เช่น โรงเรียนสอนคนหูหนวก โรงเรียนสอนคนตาบอด โรงเรียนคนพิการ เป็นต้น เป็นระยะเวลา 1 วัน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

นิสิต/ นักศึกษาเห็นคุณค่าความแตกต่างของบุคคลในสังคม และเกิดทัศคติ ค่านิยม และจิตสำนึกทางด้านคุณธรรมจริยธรรม ความเมตตากรุณา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง บุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ที่เหมาะสมสำหรับครูวิชาชีพ

หลักการ

ครูเป็นบุคคลซึ่งเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน เป็นที่เคารพแก่บุคคลทั่วไปในชุมชน เป็นที่ไว้วางใจของผู้ปกครองที่จะนำบุตรหลานมาให้อบรมสั่งสอน ฉะนั้นบุคลิกภาพเป็นสิ่งที่ครูควรให้ความใส่ใจ และพัฒนาตนเองให้มีความน่าเชื่อถือแก่บุคคล หรือผู้ปกครอง

วัตถุประสงค์

1. ส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลิกภาพ การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

2. สร้างความรู้ความเข้าใจในจุดเด่นและจุดด้อยของตนเอง เพื่อเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพไปในทิศทางที่เหมาะสม

ลักษณะกิจกรรม

กิจกรรมการเสริมสร้างบุคลิกภาพ และการมีมนุษย์สัมพันธ์ เป็นกิจกรรมที่เน้นภาคปฏิบัติ โดยเชิญบุคลากรที่มีชื่อเสียงในทางสังคมเป็นวิทยากรพิเศษมาบรรยาย ให้ความรู้ควบคู่การฝึกปฏิบัติ กระบวนการกลุ่ม โดยใช้ระยะเวลา 1 วัน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ก่อให้เกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ และการวางตัวที่เหมาะสมสำหรับการเตรียมความพร้อมสู่วิชาชีพครู

2. มีความรู้ความเข้าใจในกฎเกณฑ์ของสังคม และมีแนวทางปฏิบัติตน การมีบุคลิกภาพและการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในสภาพแวดล้อมการทำงาน และการอยู่ร่วมกัน และสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ส่วนที่ 3 ผลผลิต: การประเมินผลสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งและคุณลักษณะการเป็นครูที่ดี แบบประเมินผลตามสภาพจริง

การประเมินผลสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งและคุณลักษณะการเป็นครูที่ดี เป็นการประเมินโดยใช้แนวคิด การประเมินผลตามสภาพจริง (authentic assessment) ซึ่งเป็นการประเมินผลการเรียนรู้ การฝึกปฏิบัติ และการพัฒนา จากการที่นิสิต/ นักศึกษาได้ปฏิบัติการสอน การปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน การปฏิบัติงานครู และการปฏิบัติตน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการที่นิสิต/ นักศึกษาได้นำความรู้และทักษะที่ได้ศึกษาไปใช้ในสภาพและสถานการณ์จริง หรือเชื่อมโยงใกล้เคียงกับสถานการณ์จริงมากที่สุด

การประเมินผลตามสภาพจริงจะกำหนดชิ้นงานหรือภาระงานให้นิสิต/ นักศึกษาได้เรียนรู้ ฝึกปฏิบัติ และการพัฒนา เครื่องมือในการประเมินชิ้นงานหรือภาระงานที่มอบหมายให้นิสิต/ นักศึกษาได้เรียนรู้ ฝึกปฏิบัติ และพัฒนานั้น จะกำหนดเกณฑ์ให้คะแนน (scoring guide) โดยแนวทางการให้คะแนนดังกล่าวจะระบุ เกณฑ์ (criteria) ระดับคุณภาพ (performance level) และคำอธิบายระดับคุณภาพ (performance description) ทั้งนี้ แนวการให้คะแนนจะกำหนดในรูปของรูบริค (rubric)

องค์ประกอบการประเมินผลสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งและคุณลักษณะการเป็นครูที่ดี กำหนดเกณฑ์ ดังนี้ องค์ประกอบสมรรถนะการเป็นครูที่เก่ง กำหนดเกณฑ์ประเมินผล ได้แก่ 1) การปฏิบัติการสอน 2) การปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน และ 3) การปฏิบัติงานครู สำหรับองค์ประกอบคุณลักษณะการเป็นครูที่ดีกำหนดเกณฑ์ประเมินผลคือ การปฏิบัติตน

การประเมินผลดังกล่าวจะประเมินผลนิสิต/ นักศึกษาด้านสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งและคุณลักษณะการเป็นครูที่ดีในรายวิชาประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น I และ II การฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู และการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. รายวิชาประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น

การประเมินผลนิสิต/ นักศึกษาในรายวิชาประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น ประกอบด้วย ประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น I: งานโรงเรียน และงานครูประจำชั้น และประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น II: การสอนและการวิจัยในชั้นเรียน การประเมินผล

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ดังกล่าวมุ่งเน้นการประเมินด้านสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งและคุณลักษณะการเป็นครูที่ดีของนิสิต/นักศึกษาในระดับขั้นการเรียนรู้ดังนี้

1.1 รายวิชาประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น I: งานโรงเรียน และงานครูประจำชั้น

การประเมินผลนิสิต/ นักศึกษาในรายวิชาประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น I จะประเมินผลนิสิต/ นักศึกษาสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งด้านปฏิบัติการงานครู และคุณลักษณะการเป็นครูที่ดีด้านการปฏิบัติตนระดับขั้นการเรียนรู้ (ดังเอกสารการประเมินผลนิสิต/นักศึกษาสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งและคุณลักษณะการเป็นครูที่ดี)

1) ผู้ประเมินนิสิต/ นักศึกษาในรายวิชาประสบการณ์ภาคสนามเบื้องต้น I: งานโรงเรียน และงานครูประจำชั้นมีดังนี้

ครูพี่เลี้ยงจะประเมินผลสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งทางด้านการปฏิบัติงานครูประจำชั้น และคุณลักษณะการเป็นครูที่ดี ด้านการปฏิบัติตน

หัวหน้างานบริหารสถานศึกษาจะประเมินผลสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งทางด้านการปฏิบัติงานโรงเรียน และคุณลักษณะการเป็นครูที่ดีด้านการปฏิบัติตน

อาจารย์ประจำวิชาเอก จะประเมินผลการประชุมอภิปรายประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น I

2) แนวทางและการสรุปผลการประเมิน (ระดับคะแนน)

การประเมินผลนิสิต/ นักศึกษาในรายวิชาประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น จะประเมินผลเพียงครั้งเดียวในสัปดาห์ที่ 16 เป็นคะแนน จากนั้นสรุปผลการประเมิน (เกรด) สอบผ่านหรือสอบไม่ผ่านดังนี้ คะแนนเต็ม 108 คะแนน กำหนดเกณฑ์การผ่าน 60% (วิธีการคำนวณอยู่ท้ายแบบประเมินผล) ดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ได้คะแนนตั้งแต่ 65 คะแนน ขึ้นไป สอบ “ผ่าน”

ได้คะแนนต่ำกว่า 65 คะแนน สอบ “ไม่ผ่าน”

1.2 รายวิชาประสบการณ์ภาคสนามเบื้องต้น II: การสอนและการวิจัยในชั้นเรียน

การประเมินผลนิสิต/ นักศึกษาในรายวิชาประสบการณ์ภาคสนามเบื้องต้น II จะประเมินผลนิสิต/ นักศึกษาสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งด้านปฏิบัติการสอน การปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน และคุณลักษณะการเป็นครูที่ดีด้านการปฏิบัติตนระดับขั้นการเรียนรู้ (ดังเอกสารการประเมินผลนิสิต/ นักศึกษาสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งและคุณลักษณะการเป็นครูที่ดี)

1) ผู้ประเมินนิสิต/ นักศึกษาในรายวิชาประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น II: การสอนและการวิจัยในชั้นเรียน มีดังนี้

ครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนรับผิดชอบประเมินผลสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งทางด้านการปฏิบัติการสอน ปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน และคุณลักษณะการเป็นครูที่ดีด้านการปฏิบัติตน

อาจารย์ประจำวิชาเอก จะประเมินผลการประชุมอภิปรายประสบการณ์ภาคสนามเบื้องต้น

2) แนวทางและการสรุปผลการประเมิน (ระดับคะแนน)

การประเมินผลนิสิต/ นักศึกษาในรายวิชาประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น II จะประเมินผลเพียงครั้งเดียว (ปลายภาค) ในสัปดาห์ที่ 16 เป็นคะแนน จากนั้นสรุปผลการประเมิน (เกรด) สอบผ่านหรือสอบไม่ผ่าน ดังนี้ คะแนนเต็ม 116 คะแนน กำหนดเกณฑ์การผ่าน 60% (วิธีการคำนวณอยู่ท้ายแบบประเมินผล)

ได้คะแนนตั้งแต่ 70 คะแนน ขึ้นไป สอบ “ผ่าน”

ได้คะแนนต่ำกว่า 70 คะแนน สอบ “ไม่ผ่าน”

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. รายวิชาการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู

การประเมินผลนิสิต/ นักศึกษาในรายวิชาการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู มุ่งเน้นการประเมินด้านสมรรถนะการเป็นครูที่เก่ง ด้านการปฏิบัติการสอน การปฏิบัติงานวิจัยในชั้นเรียน การปฏิบัติงานครู และคุณลักษณะการเป็นครูที่ดีด้านการปฏิบัติตนของนิสิต/ นักศึกษาในระดับขั้นฝึกฝน ดังนี้

1) ผู้ประเมินนิสิต/ นักศึกษาในรายวิชาการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู มีดังนี้

ครูพี่เลี้ยงจะประเมินผลสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งด้านปฏิบัติการสอน การปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน การปฏิบัติงานครู (ครูประจำชั้น) และการปฏิบัติตน

หัวหน้ากลุ่มงานจะประเมินผลสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งด้านปฏิบัติการงานครู (งานโรงเรียน) และการปฏิบัติตน

อาจารย์ประจำสาขาวิชาเอกจะประเมินผลการประชุมเสวนาการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู

2) แนวทางและการสรุปผลการประเมิน (เกรด)

การประเมินผลนิสิต/ นักศึกษาในรายวิชาการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู จะประเมินผล 2 ครั้ง คือ ครั้งที่ 1) การประเมินผลย่อย (formative evaluation) โดยจะทำการประเมินในสัปดาห์ที่ 8 และ ครั้งที่ 2) การประเมินผลรวม (summative evaluation) โดยจะทำการประเมินผลในสัปดาห์ที่ 16 ทั้งนี้การสรุปผลการประเมินเป็นระดับผลการเรียน (เกรด) คือ A, B+, B, C+, C, D+, D และ F (การคำนวณอยู่ท้ายแบบประเมินผล) ดังนี้

ระดับคะแนน 317 ขึ้นไป ได้ผลการเรียน (เกรด) A

ระดับคะแนน 284-316 ได้ผลการเรียน (เกรด) B+

ระดับคะแนน 251-283 ได้ผลการเรียน (เกรด) B

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ระดับคะแนน 218-250 ได้ผลการเรียน (เกรด) C+

ระดับคะแนน 185-217 ได้ผลการเรียน (เกรด) C

ระดับคะแนน 152-184 ได้ผลการเรียน (เกรด) D+

ระดับคะแนน 119-151 ได้ผลการเรียน (เกรด) D

ระดับคะแนน 86-118 ได้ผลการเรียน (เกรด) F

3. รายวิชาการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา

การประเมินผลนิสิต/ นักศึกษาในรายวิชาการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษามุ่งเน้นการประเมินนิสิต/ นักศึกษา ด้านสมรรถนะการเป็นครูที่เก่ง ด้านการปฏิบัติการสอนการปฏิบัติงานวิจัยในชั้นเรียน การปฏิบัติงานครู และคุณลักษณะการเป็นครูที่ดีด้านการปฏิบัติตนของนิสิต/ นักศึกษาในระดับขั้นพัฒนา ดังนี้

1) ผู้ประเมินนิสิต/ นักศึกษาในรายวิชาการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา มีดังนี้

ครูพี่เลี้ยง ประเมินผลสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งด้านปฏิบัติการสอน ปฏิบัติงาน และการปฏิบัติตน

หัวหน้างานบริหารสถานศึกษา จะประเมินผลสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งด้านปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน

อาจารย์นิเทศก์ประจำวิชาเอก จะประเมินผลสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งด้านปฏิบัติการสอน และการปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน รวมทั้งประเมินผลการสัมมนาแบบย้อนคิดทบทวน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2) แนวทางและการสรุปผลการประเมิน (เกรด)

การประเมินผลนิสิต/ นักศึกษาในรายวิชาการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา ประเมินผลโดยการนำคะแนนประเมินผลย่อย และประเมินผลรวมของการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพครู ครั้งที่ 1 รวมคะแนนกับการประเมินผลย่อย และประเมินผลรวมของการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพครู ครั้งที่ 2 จากนั้นรวมคะแนน และสรุปผลการประเมิน (เกรด) คือ A, B^+, B, C^+, C, D^+, D และ F (การคำนวณอยู่ท้ายแบบประเมินผล) ดังนี้

ระดับคะแนน 849 ขึ้นไป ได้ผลการเรียน (เกรด) A

ระดับคะแนน 761-848 ได้ผลการเรียน (เกรด) B^+

ระดับคะแนน 673-760 ได้ผลการเรียน (เกรด) B

ระดับคะแนน 585-672 ได้ผลการเรียน (เกรด) C^+

ระดับคะแนน 497-584 ได้ผลการเรียน (เกรด) C

ระดับคะแนน 409-496 ได้ผลการเรียน (เกรด) D^+

ระดับคะแนน 321-408 ได้ผลการเรียน (เกรด) D

ระดับคะแนน 233-320 ได้ผลการเรียน (เกรด) F

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แบบประเมินผล
ประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น I: งานโรงเรียน และงานครูประจำชั้น

ชื่อ-สกุล นิสิต/ นักศึกษา.....เลขประจำตัว.....
สาขาวิชาเอก.....ประเมินผลปลายภาค วัน.....เดือน.....ปี.....
ผู้ประเมิน ❒ อาจารย์นิเทศก์ ❒ ครูพี่เลี้ยง ❒ หัวหน้างานบริหารสถานศึกษา

<u>คำชี้แจง</u> โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ในระดับคะแนนเพื่อแสดงสมรรถนะหรือคุณลักษณะของนิสิต/ นักศึกษา ดังนี้
4 คือ ระดับดีเยี่ยม, 3 คือ ระดับดี, 2 คือ ระดับพอใช้, 1 คือ ระดับควรปรับปรุง

เกณฑ์การประเมิน	ระดับสมรรถนะ/ คุณลักษณะ			
	4	3	2	1
สมรรถนะด้านการปฏิบัติงานทั่วไป				
1. การปฏิบัติงานครูประจำชั้น	.....	.....	.....	.....
2. การจัดป้ายนิเทศในชั้นเรียน	.....	.....	.....	.....
3. การจัดกิจกรรมโฮมรูม	.....	.....	.....	.....
4. การใช้โปรแกรมเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงาน	.....	.....	.....	.....
5. การปฏิบัติงานธุรการโรงเรียน	.....	.....	.....	.....
6. การปฏิบัติงานวิชาการ	.....	.....	.....	.....
7. การปฏิบัติงานกิจการนักเรียน	.....	.....	.....	.....
คุณลักษณะด้านการปฏิบัติตน				
1. การแต่งกาย	.....	.....	.....	.....
2. การใช้คำพูดในการสื่อสารกับผู้ฟัง	.....	.....	.....	.....
3. การควบคุมอารมณ์	.....	.....	.....	.....
4. ความรับผิดชอบต่อภาระงาน	.....	.....	.....	.....
5. การปฏิบัติงานตรงต่อเวลา	.....	.....	.....	.....
6. ความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน	.....	.....	.....	.....
7. การมีมนุษยสัมพันธ์	.....	.....	.....	.....
8. ความเมตตา	.....	.....	.....	.....

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แบบประเมินผล

ประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น I: งานโรงเรียน และงานครูประจำชั้น (ต่อ)

เกณฑ์การประเมิน	ระดับสมรรถนะ/ คุณลักษณะ			
	4	3	2	1
การอภิปรายประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น I				
1. การเข้าร่วมกิจกรรมอภิปรายประสบการณ์การเรียนรู้	.....	.....	.....	.....
2. การมีส่วนร่วมในการอภิปรายประสบการณ์การเรียนรู้	.....	.....	.....	.....
3. การส่งชิ้นงานที่กำหนด	.....	.....	.....	.....
4. มีทักษะในการทำงานเป็นกลุ่ม	.....	.....	.....	.....

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แบบประเมินผล

ประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น II: การสอนและงานวิจัยในชั้นเรียน

ชื่อ-สกุล นิสิต/ นักศึกษา.....เลขประจำตัว.....

สาขาวิชาเอก..... ประเมินผลปลายภาค วัน.....เดือน.....ปี.....

ผู้ประเมิน ❒ อาจารย์นิเทศก์ ❒ ครูพี่เลี้ยง

<u>คำชี้แจง</u> โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ในระดับคะแนนเพื่อแสดงสมรรถนะหรือคุณลักษณะของนิสิต/ นักศึกษา ดังนี้

4 คือ ระดับดีเยี่ยม, 3 คือ ระดับดี, 2 คือ ระดับพอใช้, 1 คือ ระดับควรปรับปรุง

เกณฑ์การประเมิน	**ระดับสมรรถนะ/ คุณลักษณะ**			
	4	**3**	**2**	**1**
สมรรถนะด้านการปฏิบัติการสอน				
1. ความรู้ในด้านเนื้อหาสาระวิชาสำหรับการสอน	.....	.....	.....	.....
2. การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้	.....	.....	.....	.....
3. การนำเข้าสู่บทเรียน	.....	.....	.....	.....
4. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	.....	.....	.....	.....
5. การอธิบาย/ ยกตัวอย่างประกอบการเรียนการสอน	.....	.....	.....	.....
6. การใช้คำถามระหว่างการเรียนการสอน	.....	.....	.....	.....
7. การบริหารจัดการและควบคุมชั้นเรียน	.....	.....	.....	.....
8. การสรุปบทเรียน	.....	.....	.....	.....
9. การสร้างหรือผลิตสื่อการเรียนการสอน	.....	.....	.....	.....
10. การใช้สื่อหรืออุปกรณ์การสอน	.....	.....	.....	.....
11. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางคอมพิวเตอร์ประกอบการเรียนการสอน	.....	.....	.....	.....
12. การประเมินผลการเรียนรู้	.....	.....	.....	.....
13. เครื่องมือการประเมินผลมีความหลากหลายวิธี	.....	.....	.....	.....
สมรรถนะด้านการปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน				
1. การกำหนดหัวข้อและวัตถุประสงค์การวิจัย	.....	.....	.....	.....
2. การเรียบเรียงและสรุปผลการศึกษาเอกสาร	.....	.....	.....	.....
3. วิธีการดำเนินงานวิจัยในชั้นเรียน	.....	.....	.....	.....

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แบบประเมินผล

ประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น II: การสอนและงานวิจัยในชั้นเรียน (ต่อ)

เกณฑ์การประเมิน	ระดับสมรรถนะ/ คุณลักษณะ			
	4	3	2	1
คุณลักษณะด้านการปฏิบัติตน				
1. การแต่งกาย	.....	.....	.....	.....
2. การใช้คำพูดในการสื่อสารกับผู้ฟัง	.....	.....	.....	.....
3. การควบคุมอารมณ์	.....	.....	.....	.....
4. ความรับผิดชอบต่อภาระงาน	.....	.....	.....	.....
5. การปฏิบัติงานตรงต่อเวลา	.....	.....	.....	.....
6. ความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน	.....	.....	.....	.....
7. การมีมนุษยสัมพันธ์	.....	.....	.....	.....
8. ความเมตตา	.....	.....	.....	.....
การอภิปรายประสบการณ์การเรียนรู้				
1. การเข้าร่วมกิจกรรมอภิปรายประสบการณ์การเรียนรู้	.....	.....	.....	.....
2. การมีส่วนร่วมในการอภิปรายประสบการณ์การเรียนรู้	.....	.....	.....	.....
3. การส่งชิ้นงานที่กำหนด	.....	.....	.....	.....
4. มีทักษะในการทำงานเป็นกลุ่ม	.....	.....	.....	.....

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แบบประเมินผล
การฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู

ชื่อ-สกุล นิสิต/ นักศึกษา.....เลขประจำตัว.....
สาขาวิชาเอก.....ประเมินผล ❒ กลางภาค ❒ ปลายภาค
ผู้ประเมิน ❒ อาจารย์นิเทศก์ ❒ ครูพี่เลี้ยง ❒ หัวหน้างานบริหารสถานศึกษา

<u>คำชี้แจง</u> โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ในระดับคะแนนเพื่อแสดงสมรรถนะหรือคุณลักษณะของนิสิต/ นักศึกษา ดังนี้
4 คือ ระดับดีเยี่ยม, 3 คือ ระดับดี, 2 คือ ระดับพอใช้, 1 คือ ระดับควรปรับปรุง

เกณฑ์การประเมิน	ระดับสมรรถนะ/ คุณลักษณะ			
	4	3	2	1
สมรรถนะด้านการปฏิบัติการสอน				
1. ความรู้ในด้านเนื้อหาสาระวิชาสำหรับการสอน	.....	.....	.....	.....
2. การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้	.....	.....	.....	.....
3. การนำเข้าสู่บทเรียน	.....	.....	.....	.....
4. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	.....	.....	.....	.....
5. การอธิบาย/ ยกตัวอย่างประกอบการเรียนการสอน	.....	.....	.....	.....
6. การใช้คำถามระหว่างการเรียนการสอน	.....	.....	.....	.....
7. การบริหารจัดการและควบคุมชั้นเรียน	.....	.....	.....	.....
8. การสรุปบทเรียน	.....	.....	.....	.....
9. การสร้างหรือผลิตสื่อการเรียนการสอน	.....	.....	.....	.....
10. การใช้สื่อหรืออุปกรณ์การสอน	.....	.....	.....	.....
11. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางคอมพิวเตอร์ประกอบการเรียนการสอน	.....	.....	.....	.....
12. การประเมินผลการเรียนรู้	.....	.....	.....	.....
13. เครื่องมือการประเมินผลมีความหลากหลายวิธี	.....	.....	.....	.....
สมรรถนะด้านการปฏิบัติการวิจัย				
1. การดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน	.....	.....	.....	.....
2. การเขียนรายงานผลการวิจัยในชั้นเรียน	.....	.....	.....	.....

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แบบประเมินผล
การฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู (ต่อ)

เกณฑ์การประเมิน	ระดับสมรรถนะ/ คุณลักษณะ			
	4	3	2	1
สมรรถนะด้านการปฏิบัติงานทั่วไป				
1. การปฏิบัติงานครูประจำชั้น	.....	.....	.....	.....
2. การจัดป้ายนิเทศในชั้นเรียน	.....	.....	.....	.....
3. การจัดกิจกรรมโฮมรูม	.....	.....	.....	.....
4. การใช้โปรแกรมเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงาน	.....	.....	.....	.....
5. การปฏิบัติงานธุรการโรงเรียน	.....	.....	.....	.....
6. การปฏิบัติงานวิชาการ	.....	.....	.....	.....
7. การปฏิบัติงานกิจกรรมนักเรียน	.....	.....	.....	.....
คุณลักษณะด้านการปฏิบัติตน				
1. การแต่งกาย	.....	.....	.....	.....
2. การใช้คำพูดในการสื่อสารกับผู้ฟัง	.....	.....	.....	.....
3. การควบคุมอารมณ์	.....	.....	.....	.....
4. ความรับผิดชอบต่อภาระงาน	.....	.....	.....	.....
5. การปฏิบัติงานตรงต่อเวลา	.....	.....	.....	.....
6. ความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน	.....	.....	.....	.....
7. การมีมนุษยสัมพันธ์	.....	.....	.....	.....
8. ความเมตตา	.....	.....	.....	.....
9. การประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี	.....	.....	.....	.....
การเสวนาสะท้อนผลฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู				
1. การเข้าร่วมกิจกรรมเสวนาสะท้อนผล	.....	.....	.....	.....
2. การมีส่วนร่วมในการเสวนาสะท้อนผล	.....	.....	.....	.....
3. การส่งชิ้นงานที่กำหนด	.....	.....	.....	.....
4. มีทักษะในการทำงานเป็นกลุ่ม	.....	.....	.....	.....

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แบบประเมินผล

การพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา

ชื่อ-สกุล นิสิต/ นักศึกษา.....เลขประจำตัว.....

สาขาวิชาเอก..... ประเมินผล ❒ กลางภาค ❒ ปลายภาค

ผู้ประเมิน ❒ อาจารย์นิเทศก์ ❒ ครูพี่เลี้ยง ❒ หัวหน้างานบริหารสถานศึกษา

<u>คำชี้แจง</u> โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ในระดับคะแนนเพื่อแสดงสมรรถนะหรือคุณลักษณะของนิสิต/ นักศึกษา ดังนี้

4 คือ ระดับดีเยี่ยม, 3 คือ ระดับดี, 2 คือ ระดับพอใช้, 1 คือ ระดับควรปรับปรุง

เกณฑ์การประเมิน	ระดับสมรรถนะ/ คุณลักษณะ			
	4	3	2	1
สมรรถนะด้านการปฏิบัติการสอน				
1. ความรู้ในด้านเนื้อหาสาระวิชาสำหรับการสอน	.....	.....	.....	.....
2. การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้	.....	.....	.....	.....
3. การนำเข้าสู่บทเรียน	.....	.....	.....	.....
4. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	.....	.....	.....	.....
5. การอธิบาย/ ยกตัวอย่างประกอบการเรียนการสอน	.....	.....	.....	.....
6. การใช้คำถามระหว่างการเรียนการสอน	.....	.....	.....	.....
7. การบริหารจัดการและควบคุมชั้นเรียน	.....	.....	.....	.....
8. การสรุปบทเรียน	.....	.....	.....	.....
9. การสร้างหรือผลิตสื่อการเรียนการสอน	.....	.....	.....	.....
10. การใช้สื่อหรืออุปกรณ์การสอน	.....	.....	.....	.....
11. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางคอมพิวเตอร์ประกอบการเรียนการสอน	.....	.....	.....	.....
12. การประเมินผลการเรียนรู้	.....	.....	.....	.....
13. เครื่องมือการประเมินผลมีความหลากหลายวิธี	.....	.....	.....	.....
สมรรถนะด้านการปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน				
1. การกำหนดหัวข้อและวัตถุประสงค์การวิจัย	.....	.....	.....	.....
2. การเรียบเรียงและสรุปผลการศึกษาเอกสาร	.....	.....	.....	.....
3. การออกแบบงานวิจัยในชั้นเรียน	.....	.....	.....	.....
4. การดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน	.....	.....	.....	.....
5. การเขียนรายงานผลการวิจัยในชั้นเรียน	.....	.....	.....	.....

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แบบประเมินผล

การพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา (ต่อ)

เกณฑ์การประเมิน	ระดับสมรรถนะ/ คุณลักษณะ			
	4	3	2	1
สมรรถนะด้านการปฏิบัติงานทั่วไป				
1. การปฏิบัติงานครูประจำชั้น	.....	.....	.....	.....
2. การจัดป้ายนิเทศในชั้นเรียน	.....	.....	.....	.....
3. การจัดกิจกรรมโฮมรูม	.....	.....	.....	.....
4. การใช้โปรแกรมเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงาน	.....	.....	.....	.....
5. การปฏิบัติงานธุรการโรงเรียน	.....	.....	.....	.....
6. การปฏิบัติงานวิชาการ	.....	.....	.....	.....
7. การปฏิบัติงานกิจกรรมนักเรียน	.....	.....	.....	.....
คุณลักษณะด้านการปฏิบัติตน	.....	.....	.....	.....
1. การแต่งกาย	.....	.....	.....	.....
2. การใช้คำพูดในการสื่อสารกับผู้ฟัง	.....	.....	.....	.....
3. การควบคุมอารมณ์	.....	.....	.....	.....
4. ความรับผิดชอบต่อภาระงาน	.....	.....	.....	.....
5. การปฏิบัติงานตรงต่อเวลา	.....	.....	.....	.....
6. ความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน	.....	.....	.....	.....
7. การมีมนุษยสัมพันธ์	.....	.....	.....	.....
8. ความเมตตา	.....	.....	.....	.....
9. การประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี	.....	.....	.....	.....
10. มีความรักและศรัทธาต่อวิชาชีพครู	.....	.....	.....	.....
การสัมมนาแบบย้อนคิดทบทวนพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพครู				
1. การเข้าร่วมกิจกรรมสัมมนาย้อนคิดทบทวน	.....	.....	.....	.....
2. การมีส่วนร่วมในการสัมมนาย้อนคิดทบทวน	.....	.....	.....	.....
3. การส่งชิ้นงานที่กำหนด	.....	.....	.....	.....
4. มีทักษะในการทำงานเป็นกลุ่ม	.....	.....	.....	.....

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 58 ครูที่เก่ง: สมรรถนะทางด้านการปฏิบัติการสอน

เกณฑ์	ระดับ			
	ต้องปรับปรุง	**พอใช้**	**ดี**	**ดีเยี่ยม**
1. ความรู้ในเนื้อหาวิชาที่เป็นวิชาเอกสำหรับการสอน	ไม่มีความรู้หรือขาดความแม่นยำเกี่ยวกับเนื้อหาสาระวิชาเอกสำหรับการสอน	มีความรู้และความแม่นยำเกี่ยวกับเนื้อหา สาระวิชาเอกสำหรับการสอนบางหัวข้อบทเรียน	มีความรู้และความแม่นยำเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาสำหรับการสอนทุกหัวข้อบทเรียน	มีความรู้และความแม่นยำเกี่ยวกับเนื้อหาสาระวิชาเอกสำหรับการสอนทุกหัวข้อบทเรียน และสามารถเชื่อมโยงความรู้กับหัวข้อบทเรียนอื่น ๆ ได้
2. การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้	การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ยังไม่ถูกต้อง จุดประสงค์ไม่ชัดเจน ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นกิจกรรมการเรียนการสอน และขั้นสรุปบทเรียนวกวนไม่ชัดเจน	สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้ถูกต้องครบถ้วน แต่ยังใช้ภาษาในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ไม่ชัดเจน	สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้ถูกต้องครบถ้วน และจัดระบบการเขียนได้และใช้ภาษาที่ชัดเจน	สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้ตามรูปแบบที่กำหนด ใช้ภาษาเขียนอ่านเข้าใจง่าย เป็นลำดับขั้นตอน
3. การนำเข้าสู่บทเรียน	ไม่มีการจัดกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนก่อนการจัดการเรียนการสอนแต่อย่างใด	มีการจัดกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนก่อนการเรียนการสอนเป็นบางหน่วยการเรียน	มีการจัดกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนก่อนการเรียนการสอนทุกหน่วยการเรียน	มีการจัดกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนทุกหน่วยการเรียนที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์ความรู้เดิม และความรู้ใหม่ที่จะสอน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 58 (ต่อ)

เกณฑ์	ระดับ			
	ต้องปรับปรุง	**พอใช้**	**ดี**	**ดีเยี่ยม**
4. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระที่สอนไม่เป็นลำดับขั้นตอน หรือกิจกรรมที่จัดไม่เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับเนื้อหาสาระเป็นลำดับขั้นตอน แต่มีกิจกรรมบางกิจกรรมไม่เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนในบางหน่วยการเรียน	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ เป็นลำดับขั้นตอนเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนทุกหน่วยการเรียน	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายวิธีการสอดคล้องกับเนื้อหาสาระ เป็นลำดับขั้นตอนเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนทุกหน่วยการเรียน รวมทั้งมีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม
5. การอธิบาย/ ยกตัวอย่างในระหว่างการเรียนการสอน	อธิบายเนื้อหาในบทเรียนไม่เป็นลำดับขั้นตอนสับสนและยกตัวอย่างไม่ชัดเจน	อธิบายเนื้อหาบทเรียนเป็นลำดับขั้นตอน ยกตัวอย่างประกอบการสอนค่อนข้างชัดเจน	อธิบายเนื้อหาในบทเรียนเป็นลำดับขั้นตอนจากง่ายไปยาก และยกตัวอย่างประกอบคำอธิบายชัดเจน	อธิบายเนื้อหาในบทเรียนเป็นลำดับขั้นตอนจากง่ายไปยาก ครบถ้วน และยกตัวอย่างประกอบคำอธิบายชัดเจน รวมทั้งมียกตัวอย่างเหตุการณ์ปัจจุบันประกอบการเรียนการสอน
6. การใช้คำถามระหว่างการจัดการเรียนการสอน	ไม่มีการใช้คำถามใด ๆ ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	มีการใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนใช้ความคิดระหว่างการเรียนการสอนเป็นบางหน่วยการเรียน	ใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนใช้ความคิดระหว่างการเรียนการสอนทุกหน่วยการเรียน	ใช้คำถามที่ชัดเจน เข้าใจง่าย และกระตุ้นให้นักเรียนใช้ความคิดวิเคราะห์ระหว่างการเรียนการสอนทุกหน่วยการเรียน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 58 (ต่อ)

เกณฑ์	ระดับ			
	ต้องปรับปรุง	**พอใช้**	**ดี**	**ดีเยี่ยม**
7. การบริหารจัดการและควบคุมในชั้นเรียน	ไม่สามารถบริหารจัดการและควบคุมชั้นเรียนได้	บริหารจัดการโดยจัดสภาพห้องเรียนเป็นระเบียบเรียบร้อยเอื้อต่อการเรียนรู้ และดูแลนักเรียนควบคุมชั้นเรียนขณะปฏิบัติกิจกรรมเป็นบางคาบเรียน	บริหารจัดการโดยจัดสภาพห้องเรียนเป็นระเบียบเรียบร้อย เอื้อต่อการเรียนรู้ และดูแลนักเรียนควบคุมชั้นเรียนขณะปฏิบัติกิจกรรมทุกคาบเรียน	บริหารจัดการโดยจัดสภาพห้องเรียนเป็นระเบียบ ปลอดภัย เอื้อต่อการจัดกิจกรรมและสามารถควบคุมชั้นเรียนโดยสนใจและดูแลนักเรียนอย่างทั่วถึงขณะปฏิบัติกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอทุกคาบเรียน
8. การสรุปบทเรียน	ไม่มีการสรุปบทเรียนหลังการจัดกิจกรรมการสอน	มีการสรุปบทเรียนหลังการเรียนการสอนเป็นบางหน่วยการเรียน	มีการสรุปบทเรียนหลังการเรียนการสอนทุกหน่วยการเรียน	สรุปบทเรียนได้อย่างกระชับชัดเจนและช่วยให้เกิดความคิดรวบยอดทุกหน่วยการเรียน
9. การสร้างและผลิตสื่อการสอน	ไม่สามารถสร้างหรือผลิตสื่อการสอนได้อย่างสร้างสรรค์	สร้างหรือผลิตสื่อการสอนได้อย่างสร้างสรรค์	สร้างหรือผลิตสื่อการสอนได้อย่างสร้างสรรค์ สวยงาม	สร้างหรือผลิตสื่อการสอนได้อย่างสร้างสรรค์ สวยงาม และคงทน
10. การใช้สื่อหรืออุปกรณ์การสอน	ขาดทักษะการใช้สื่อหรืออุปกรณ์การสอน	มีทักษะการใช้สื่อหรืออุปกรณ์การสอนได้อย่างถูกต้อง	มีทักษะการใช้สื่อหรืออุปกรณ์การสอนได้อย่างถูกต้องและคล่องแคล่ว	มีทักษะการใช้สื่อ/อุปกรณ์การสอนได้อย่างถูกต้องคล่องแคล่วและแก้ปัญหาอุปกรณ์สื่อการสอนได้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 58 (ต่อ)

เกณฑ์	ระดับ			
	ต้องปรับปรุง	**พอใช้**	**ดี**	**ดีเยี่ยม**
11. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางคอมพิวเตอร์ประกอบการเรียนการสอน	ไม่มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางคอมพิวเตอร์ประกอบการเรียนการสอน	มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางคอมพิวเตอร์ประกอบการเรียนการสอนบางหน่วยการเรียน	มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางคอมพิวเตอร์ประกอบการเรียนการสอนทุกหน่วยการเรียน	มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางคอมพิวเตอร์ที่หลากหลายประกอบการเรียนการสอนทุกหน่วยการเรียน
12. การประเมินผลการเรียนรู้	การประเมินผลการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้รายหน่วย	การประเมินผลการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้รายหน่วย	การประเมินผลการเรียนรู้สอดคล้องและครบทุกจุดประสงค์การเรียนรู้รายหน่วย	การประเมินผลการเรียนรู้สอดคล้องและครบทุกจุดประสงค์การเรียนรู้รายหน่วย และรายคาบ
13. เครื่องมือการประเมินผล	แต่ละหน่วยการเรียนรู้ใช้เครื่องมือการประเมินผลเพียง 1 วิธี เช่น แบบทดสอบ	แต่ละหน่วยการเรียนรู้ใช้เครื่องมือการประเมินผล 2 วิธี เช่น ตรวจผลงาน แบบทดสอบ	แต่ละหน่วยการเรียนรู้ใช้เครื่องมือการประเมินผล 3 วิธี เช่น ตรวจผลงาน แบบทดสอบ แบบสังเกต	แต่ละหน่วยการเรียนรู้ใช้เครื่องมือการประเมินผล 6 วิธี เช่น แบบทดสอบตรวจผลงาน แบบบันทึกพฤติกรรม แบบสังเกต และมีการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 59 ครูที่เก่ง: สมรรถนะทางด้านการปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน

เกณฑ์	ระดับ			
	ต้องปรับปรุง	**พอใช้**	**ดี**	**ดีเยี่ยม**
1. สภาพปัญหา หัวข้อและวัตถุประสงค์ของการวิจัยในชั้นเรียน	ระบุปัญหาการวิจัยในชั้นเรียนเยิ่นเย้อ/ ไม่ชัดเจน หัวข้อการวิจัยในชั้นเรียนไม่น่าสนใจ คลุมเครือ วัตถุประสงค์การวิจัยในชั้นเรียนไม่ครอบคลุมกับประเด็นในสิ่งที่จะศึกษา	ระบุปัญหาการวิจัยในชั้นเรียนได้ชัดเจนแต่ค่อนข้างเยิ่นเย้อ หัวข้อการวิจัยในชั้นเรียน มีความชัดเจนน่าสนใจ เป็นประโยชน์ วัตถุประสงค์การวิจัยในชั้นเรียนยังไม่ครอบคลุมกับประเด็นในสิ่งที่จะศึกษา	ประเด็นปัญหามีความน่าสนใจ ระบุปัญหาการวิจัยในชั้นเรียนได้อย่างกระชับชัดเจน หัวข้อการวิจัยในชั้นเรียนมีความชัดเจน สนใจ เป็นประโยชน์ วัตถุประสงค์การวิจัยในชั้นเรียนครอบคลุมกับประเด็นในสิ่งที่จะศึกษา	ประเด็นปัญหามีความน่าสนใจ ระบุปัญหาการวิจัยในชั้นเรียนได้อย่างกระชับชัดเจน หัวข้อการวิจัยในชั้นเรียนมีความชัดเจน น่าสนใจทันสมัย เป็นประโยชน์ วัตถุประสงค์การวิจัยในชั้นเรียนครอบคลุมกับประเด็นในสิ่งที่จะศึกษา ประเด็นปัญหา หัวข้อและวัตถุประสงค์การวิจัยในชั้นเรียนมีความสอดคล้องและสัมพันธ์ต่อกัน
2. การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง	การเรียบเรียงและสรุปผลการศึกษาเอกสารงานวิจัยขาดความชัดเจนและขาดความต่อเนื่อง ไม่สอดคล้องกัน มีแหล่งการอ้างอิงไม่ครบถ้วน	การเรียบเรียงเอกสารงานวิจัยมีความชัดเจนแต่ยังขาดสรุปผลการศึกษาเอกสารงานวิจัย มีแหล่งการอ้างอิงได้ถูกต้อง แต่ยังไม่ครบถ้วน	การเรียบเรียงและสรุปผลการศึกษาเอกสารงานวิจัยมีความชัดเจนและมีความต่อเนื่องสอดคล้องกัน รวมทั้งมีแหล่งการอ้างอิงได้ถูกต้องครบถ้วน	การเรียบเรียงเอกสารมีความชัดเจน มีความต่อเนื่อง สอดคล้อง สรุปผลการศึกษาเอกสารครอบคลุมเนื้อหาสาระสำคัญใช้ภาษาที่กระชับชัดเจน มีแหล่งการอ้างอิงถูกต้องครบถ้วน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 59 (ต่อ)

เกณฑ์	ระดับ			
	ต้องปรับปรุง	**พอใช้**	**ดี**	**ดีเยี่ยม**
3. การดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน	กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษามีความสอดคล้องครอบคลุมและมีจำนวนเพียงพอ แต่เครื่องมือการวิจัยไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยในชั้นเรียน ขาดความน่าเชื่อถือและความเที่ยง การเก็บข้อมูลยังไม่เป็นไปตามขั้นตอน และการวิเคราะห์ข้อมูลไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์	กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาสอดคล้องครอบคลุมและมีจำนวนเพียงพอที่ศึกษา เครื่องมือการวิจัยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยในชั้นเรียน แต่ยังขาดความน่าเชื่อถือและความเที่ยง การเก็บข้อมูลเป็นขั้นตอน การวิเคราะห์ข้อมูลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์แต่ยังไม่ครบทุกข้อ	กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาสอดคล้องครอบคลุมและมีจำนวนเพียงพอที่ศึกษา เครื่องมือการวิจัยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยในชั้นเรียน มีความเชื่อถือและมีความเที่ยง การเก็บข้อมูลเป็นขั้นตอนชัดเจน และการวิเคราะห์ข้อมูลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ครบทุกข้อ	กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาสอดคล้องครอบคลุมและมีจำนวนเพียงพอที่ศึกษา เครื่องมือการวิจัยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยในชั้นเรียน มีความเชื่อถือและมีความเที่ยง การเก็บข้อมูลเป็นขั้นตอนชัดเจน และการวิเคราะห์ข้อมูลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ครบทุกข้อ การดำเนินการวิจัยโดยภาพรวมมีความชัดเจน มีหลักการ มีเหตุผล และสอดคล้องสัมพันธ์ทุกประเด็นกับสิ่งที่จะศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 59 (ต่อ)

เกณฑ์	ระดับ			
	ต้องปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีเยี่ยม
4. การเขียนรายงานผลการวิจัยในชั้นเรียน	เนื้อหาที่นำเสนอยังไม่ครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัยในชั้นเรียน ใช้ภาษาไม่ถูกต้อง สับสน อ่านเข้าใจยาก องค์ประกอบการรายงานการวิจัย ส่วนนำ ส่วนเนื้อเรื่องถูกต้อง แต่ยังขาดส่วนอ้างอิง ที่ไม่ครบถ้วนและไม่ถูกต้อง	เนื้อหาที่นำเสนอถูกต้อง ตรงประเด็น ครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัยในชั้นเรียน แต่ใช้ภาษายังไม่ถูกต้อง องค์ประกอบการรายงานการวิจัย ส่วนนำ ส่วนเนื้อเรื่อง และส่วนอ้างอิงถูกต้อง แต่ไม่ครบถ้วน	เนื้อหาที่นำเสนอถูกต้อง ตรงประเด็น ครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัยในชั้นเรียน ใช้ภาษาถูกต้อง อ่านเข้าใจง่าย องค์ประกอบการรายงานการวิจัย ส่วนนำ ส่วนเนื้อเรื่อง และส่วนอ้างอิง ถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาที่นำเสนอถูกต้อง ตรงประเด็น ครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัยในชั้นเรียน ใช้ภาษาถูกต้อง อ่านเข้าใจง่าย องค์ประกอบ การรายงานการวิจัย ส่วนนำ ส่วนเนื้อเรื่อง และส่วนอ้างอิงถูกต้อง ครบถ้วน มีการใช้แผนภูมิ รูปภาพ ตาราง กราฟ ประกอบการรายงานผลอย่างชัดเจน เข้าใจง่าย และสวยงาม
5. การนำเสนอผลการวิจัยในชั้นเรียน	นำเสนอผลการวิจัยในชั้นเรียนไม่ต่อเนื่อง/ลำดับ เย่นเย้อ สื่อที่ใช้ในการนำเสนอไม่สวยงาม บุคลิกภาพและการแสดงออกขาดความเชื่อมั่น	นำเสนอผลการวิจัยในชั้นเรียนมีความต่อเนื่องเป็นลำดับ แต่ค่อนข้างเย่นเย้อ สื่อที่ใช้ในการนำเสนอมีความสวยงามชัดเจน บุคลิกภาพและการแสดงออกยังขาดความเชื่อมั่น	นำเสนอผลการวิจัยในชั้นเรียนได้อย่างต่อเนื่องเป็นลำดับ กระชับชัดเจน สอดคล้องกับการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน สื่อที่ใช้ในการนำเสนอมีความสวยงามชัดเจน บุคลิกภาพ และการแสดงออกมีความเชื่อมั่น	นำเสนอผลการวิจัยในชั้นเรียนได้อย่างต่อเนื่องเป็นลำดับ กระชับชัดเจน สอดคล้องกับการขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน สื่อที่ใช้ในการนำเสนอมีความสวยงามชัดเจน บุคลิกภาพและการแสดงออกมีความเชื่อมั่น มีการปฏิสัมพันธ์กับผู้ฟังอย่างกระตือรือล้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 60 ครูที่เก่ง : สมรรถนะทางด้านการปฏิบัติงานทั่วไป

เกณฑ์	ระดับ			
	ต้องปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีเยี่ยม
1. การปฏิบัติงานครูประจำชั้น	ขาดความรู้ความเข้าใจในงานครูประจำชั้น และยังไม่สามารถดูแลนักเรียนในชั้นเรียนได้ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ตามความเหมาะสมตามระดับวัยของนักเรียน	มีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถดูแลนักเรียนในชั้นเรียนได้ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ตามความเหมาะสมตามระดับวัยของนักเรียน	มีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถดูแลนักเรียนในชั้นเรียนได้ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ตามความเหมาะสมตามระดับวัยของนักเรียนด้วยความเอาใจใส่	เข้าใจบทบาทหน้าที่ของครูประจำชั้น สามารถดูแลนักเรียนในชั้นเรียนได้ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ตามความเหมาะสมตามระดับวัยของนักเรียนด้วยความเอาใจใส่ และกระตือรือล้นอย่างสม่ำเสมอ
2. การจัดป้ายนิเทศ	มีความสามารถในการจัดป้ายนิเทศ แต่ยังไม่สวยงาม	มีความสามารถในการจัดป้ายนิเทศได้อย่างสวยงาม	มีความสามารถในการจัดป้ายนิเทศได้อย่างสร้างสรรค์ และสวยงาม	มีความสามารถในการจัดป้ายนิเทศได้อย่างสร้างสรรค์ สวยงาม และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและประหยัด
3. การจัดกิจกรรมโฮมรูม	มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมโฮมรูม แต่ประเด็นกิจกรรมยังไม่หลากหลายในการพัฒนาผู้เรียน	มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมโฮมรูม ประเด็นกิจกรรมยังมีความหลากหลายในการพัฒนาผู้เรียน	มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมโฮมรูม ประเด็นกิจกรรมมีความหลากหลายที่พัฒนาผู้เรียน สามารถสรุปประเด็นหรือข้อคิดได้ชัดเจน	มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมโฮมรูม ประเด็นกิจกรรมมีความหลากหลายที่พัฒนาผู้เรียน มีสื่อประกอบการจัดกิจกรรมโฮมรูม สามารถสรุปประเด็นหรือข้อคิดได้ชัดเจน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 60 (ต่อ)

เกณฑ์	ระดับ			
	ต้องปรับปรุง	**พอใช้**	**ดี**	**ดีเยี่ยม**
4. การใช้โปรแกรมเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงาน	ไม่มีทักษะการใช้โปรแกรมเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงาน	มีทักษะขั้นพื้นฐานการใช้โปรแกรมเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงาน	มีทักษะในการใช้โปรแกรมเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานได้อย่างคล่องแคล่ว	มีทักษะในใช้โปรแกรมเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานได้อย่างคล่องแคล่ว และสามารถแก้ปัญหาการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ได้
5. การปฏิบัติธุรการโรงเรียน	มีความรู้ความเข้าใจขอบเขตงานธุรการ แต่ยังขาดความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานธุรการโรงเรียน	มีความรู้ความเข้าใจขอบเขตงานธุรการ มีทักษะในการปฏิบัติงานธุรการโรงเรียนที่ได้รับผิดชอบ ผลปฏิบัติงานมีข้อผิดพลาดเล็กน้อย	มีความรู้ความเข้าใจขอบเขตงานธุรการ มีทักษะในการปฏิบัติงานธุรการโรงเรียนที่ได้รับผิดชอบอย่างครบถ้วน ถูกต้อง	มีความรู้ความเข้าใจขอบเขตงานธุรการ มีทักษะในการปฏิบัติงานธุรการโรงเรียนที่ได้รับผิดชอบอย่างครบถ้วน ถูกต้อง เรียบร้อย และปฏิบัติงานด้วยความกระตือรือล้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 60 (ต่อ)

เกณฑ์	ระดับ			
	ต้องปรับปรุง	**พอใช้**	**ดี**	**ดีเยี่ยม**
6. การปฏิบัติงานวิชาการ	มีความรู้ความเข้าใจขอบเขตงานวิชาการ ปฏิบัติงานที่ได้รับผิดชอบยังไม่ครบถ้วน และมีข้อผิดพลาด	มีความรู้ความเข้าใจขอบเขตงานวิชาการ ปฏิบัติงานวิชาการที่ได้รับผิดชอบอย่างครบถ้วน มีข้อผิดพลาดเล็กน้อย	มีความรู้ความเข้าใจขอบเขตงานวิชาการ ปฏิบัติงานวิชาการที่ได้รับผิดชอบอย่างครบถ้วน ไม่มีข้อผิดพลาด	มีความรู้ความเข้าใจขอบเขตงานวิชาการ มีทักษะในการปฏิบัติงานวิชาการ มีความรับผิดชอบงานอย่างครบถ้วน ไม่มีข้อผิดพลาด ประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ และร่วมมือกับคณาจารย์ด้วยความกระตือรือร้น ไม่มีข้อผิดพลาด
7. การปฏิบัติงานกิจกรรมนักเรียน	มีความรู้ความเข้าใจลักษณะงานกิจกรรมนักเรียน มีส่วนร่วมในงานกิจกรรมนักเรียนที่ได้รับมอบหมาย แต่มีข้อผิดพลาดอยู่บ้าง	มีความรู้ความเข้าใจลักษณะงานกิจกรรมนักเรียน มีส่วนร่วมในงานกิจกรรมนักเรียนที่ได้รับมอบหมายอย่างครบถ้วน ถูกต้อง สามารถปฏิบัติงานร่วมกับนักเรียนได้	มีความรู้ความเข้าใจลักษณะงานกิจกรรมนักเรียน มีส่วนร่วมในงานกิจกรรมนักเรียนที่ได้รับมอบหมายอย่างครบถ้วน สามารถปฏิบัติงานร่วมกับนักเรียนได้ ทุ่มเทเสียสละในการทำงานกิจการนอกเหนือเวลาปฏิบัติงานเป็นครั้งคราว	มีความรู้ความเข้าใจลักษณะงานกิจกรรมนักเรียน มีทักษะอย่างคล่องแคล่วในการปฏิบัติงาน มีส่วนร่วมในงานกิจกรรมนักเรียนที่ได้รับมอบหมายอย่างครบถ้วน สามารถปฏิบัติงานร่วมกับคณาจารย์และนักเรียนได้ ทุ่มเทเสียสละในการทำงานกิจการนอกเหนือเวลาปฏิบัติงานทุกกิจกรรม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 61 ครูที่ดี: คุณลักษณะทางด้านการปฏิบัติตน

เกณฑ์	ระดับ			
	ต้องปรับปรุง	**พอใช้**	**ดี**	**ดีเยี่ยม**
1. การแต่งกาย	การแต่งกายไม่เรียบร้อยและไม่เหมาะสมกับความเป็นครูอยู่บ่อยครั้ง	การแต่งกายเรียบร้อยเหมาะสมกับความเป็นครู	การแต่งกายเรียบร้อยเหมาะสมกับความเป็นครูและกาลเทศะ	การแต่งกายสะอาดเรียบร้อยประณีต สง่างาม ทันสมัย เหมาะสมกับความเป็นครูและกาลเทศะ
2. การใช้คำพูด	บ่อยครั้งพูดจาไม่สุภาพและใช้คำพูดไม่เหมาะสม	พูดจาสุภาพ แต่บางครั้งใช้คำพูดไม่เหมาะสมกับนักเรียนอยู่บ้าง	พูดจาสุภาพ ใช้คำพูดเหมาะสมกับผู้ฟังตลอดเวลา	พูดจาไพเราะ สุภาพ มีเหตุผล ใช้น้ำเสียงไม่พูดหยาบคาย ไม่นินทาหรือพูดจาส่อเสียดและเลือกใช้คำพูดและภาษาที่เหมาะสมกับผู้ฟังตลอดเวลา
3. การควบคุมอารมณ์	ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้เมื่อเกิดสภาวะกดดันในการปฏิบัติการสอน/ปฏิบัติงานทั่วไป	สามารถควบคุมอารมณ์ อดทนอดกลั้นได้เมื่อเกิดสภาวะกดดันในการปฏิบัติการสอน/ปฏิบัติงานทั่วไป	สามารถควบคุมอารมณ์ อดทนอดกลั้นได้ เมื่อเกิดสภาวะกดดันในการปฏิบัติการสอน/ปฏิบัติงานทั่วไป โดยไม่แสดงกริยาท่าทางที่ไม่เหมาะสม	สามารถควบคุมอารมณ์ อดทนอดกลั้นได้ทุกครั้งในการปฏิบัติการสอน/ปฏิบัติงานทั่วไป เมื่อเกิดสภาวะกดดันและพร้อมแก้ไขสถานการณ์ให้ดีขึ้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 61 (ต่อ)

เกณฑ์	ระดับ			
	ต้องปรับปรุง	**พอใช้**	**ดี**	**ดีเยี่ยม**
4. ความรับผิดชอบ	บ่อยครั้งที่ขาดความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติการสอน/ปฏิบัติงานทั่วไป	มีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติการสอน/การปฏิบัติงานทั่วไปแต่มีข้อผิดพลาดบ้างเล็กน้อย	มีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติการสอน/การปฏิบัติงานทั่วไปได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน ไม่มีข้อผิดพลาด	มีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติการสอน/การปฏิบัติงานทั่วไปรวมทั้งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้อง ครบถ้วนสำเร็จลุล่วงตามกำหนดเวลา
5. การปฏิบัติงานตรงต่อเวลา	มาปฏิบัติงานสายอยู่บ่อยครั้ง	มาปฏิบัติงานตรงต่อเวลาทุกครั้ง	มาปฏิบัติงานก่อนเวลาทุกครั้ง	มาปฏิบัติงานก่อนเวลาทุกครั้ง รักษาเวลาทั้งในด้านการสอน การนัดหมาย และการทำงาน
6. ความกระตือรือร้นในการปฏิบัติการสอน/ ปฏิบัติงานครู	ขาดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติการสอน/ ปฏิบัติงานครู มักจะต้องบอกหรือเตือนอยู่บ่อยครั้ง	มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติการสอน แต่ขาดความความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานครูเป็นบางครั้ง	มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติการสอน/ปฏิบัติงาน	มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติการสอนและปฏิบัติงานอย่างจริงจังด้วยความเอาใจใส่และสม่ำเสมอ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 61 (ต่อ)

เกณฑ์	ระดับ			
	ต้องปรับปรุง	**พอใช้**	**ดี**	**ดีเยี่ยม**
7. การมีมนุษยสัมพันธ์	บางครั้งขาดสัมพันธภาพที่ดีต่อนักเรียน ผู้บริหาร คณาจารย์ และเจ้าหน้าที่	มีสัมพันธภาพที่ดีต่อนักเรียน ผู้บริหาร คณาจารย์ และเจ้าหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ	มีสัมพันธภาพที่ดี ยิ้มแย้มแจ่มใสต่อนักเรียน ผู้บริหาร คณาจารย์ และเจ้าหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ และปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้	มีสัมพันธภาพที่ดี ยิ้มแย้มแจ่มใสต่อนักเรียน ผู้บริหาร คณาจารย์ และเจ้าหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ มีน้ำใจ ไม่เอาเปรียบ มีความจริงใจ รู้จักประสานประโยชน์ และปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้
8. ความเมตตา	ยังขาดความรักและเอ็นดูต่อนักเรียน	มีความรักและเอ็นดูต่อนักเรียน ให้กำลังใจกับนักเรียนที่เรียนอ่อน	มีความรักและเอ็นดูต่อนักเรียน ใช้เวลานอกในการสอนซ่อมเสริมนักเรียนที่เรียนอ่อน	มีความรักและเอ็นดูต่อนักเรียน ให้กำลังใจและใช้เวลานอกในการสอนซ่อมเสริมนักเรียนที่เรียนอ่อนอย่างสม่ำเสมอ
9. การประพฤติตน	บ่อยครั้งที่ประพฤติตนทั้งกายวาจาไม่เป็นแบบอย่างที่ดีและไม่เหมาะสมกับความเป็นครู	ประพฤติตนทั้งกายวาจาเป็นแบบอย่างที่ดีและเหมาะสมกับความเป็นครู	ประพฤติตนทั้งกายวาจาเป็นแบบอย่างที่ดี และรู้จักวางตัวที่เหมาะสมกับความเป็นครู	ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งกายวาจาใจ มีค่านิยม คุณธรรม วัฒนธรรมอันดีงามเหมาะสมกับความเป็นครู

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 61 (ต่อ)

เกณฑ์	ระดับ			
	ต้องปรับปรุง	**พอใช้**	**ดี**	**ดีเยี่ยม**
10. ความรักและศรัทธาต่อวิชาชีพครู	ไม่มีความตั้งใจในการปฏิบัติงานวิชาชีพครู บ่อยครั้งแสดงพฤติกรรมเบื่อหน่ายในวิชาชีพครู	มีความตั้งใจในการปฏิบัติงานวิชาชีพครู	มีตั้งใจในการปฏิบัติงานวิชาชีพครูด้วยความใส่ใจอย่างกระตือรือร้น ซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพ ใฝ่รู้และอุทิศทุ่มเทเสียสละ	มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานวิชาชีพครูด้วยความตั้งใจ ใส่ใจด้วยกระตือรือร้น มีความซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพ ใฝ่รู้และอุทิศทุ่มเทเสียสละอย่างสม่ำเสมอ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 62 การประเมินผลการอภิปราย/ เสวนา/ สัมมนา

เกณฑ์	ระดับ			
	ต้องปรับปรุง	**พอใช้**	**ดี**	**ดีเยี่ยม**
การเข้าร่วมกิจกรรมอภิปราย/ เสวนา/ สัมมนา	ขาดการเข้าร่วมกิจกรรมอภิปราย/ เสวนา/ สัมมนา เป็นครั้งคราว	เข้าร่วมกิจกรรมอภิปราย/ เสวนา/ สัมมนา ครบทุกครั้ง แต่บางครั้งเข้าร่วมกิจกรรมสายเลยกำหนดเวลา	เข้าร่วมกิจกรรมอภิปราย/ เสวนา/ สัมมนาครบทุกครั้ง และเข้าร่วมกิจกรรมตรงเวลาทุกครั้ง	เข้าร่วมกิจกรรมอภิปราย/ เสวนา/ สัมมนาครบทุกครั้ง และเข้าร่วมกิจกรรมก่อนกำหนดเวลา
การมีส่วนร่วมในการอภิปราย/ เสวนา/ สัมมนา	บางครั้งขาดการมีส่วนร่วมในการอภิปราย/ เสวนา/ สัมมนา	มีส่วนร่วมในการอภิปราย/ เสวนา/ สัมมนาอย่างสม่ำเสมอ	มีส่วนร่วมในการอภิปราย/ เสวนา/ สัมมนาสม่ำเสมอโดยแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์	มีส่วนร่วมในการอภิปราย/ เสวนา/ สัมมนาสม่ำเสมอด้วยความกระตือรือร้น และแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์
การส่งชิ้นงาน	ส่งชิ้นงานไม่ครบถ้วน	ส่งชิ้นงานครบถ้วน	ส่งชิ้นงานครบถ้วนตามกำหนดเวลา	ส่งชิ้นงานครบถ้วนถูกต้องเป็นระเบียบเรียบร้อยตามกำหนดเวลา
มีทักษะในการทำงานกลุ่ม	ขาดทักษะการทำงานกลุ่ม	มีทักษะการทำงานกลุ่ม	มีทักษะการทำงานกลุ่ม เป็นผู้นำและผู้ตามภายในกลุ่ม	มีทักษะการทำงานกลุ่ม เป็นผู้นำและผู้ตามภายในกลุ่ม และมีสัมพันธภาพที่ดีภายในกลุ่ม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิธีการคำนวณสรุปผลการประเมิน

1. การสรุปผลการประเมินรายวิชาประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น I: งานโรงเรียน และงานครูประจำชั้น

1) จำนวนเกณฑ์ทั้งหมด 27 เกณฑ์ แต่ละเกณฑ์มี 4 ระดับคุณภาพ (คะแนน)

2) คะแนนเต็ม 108 คะแนน (27 เกณฑ์ X 4 คะแนน)

3) คะแนนต่ำสุด 27 คะแนน (27 เกณฑ์ X 1 คะแนน)

4) กำหนดเกณฑ์การผ่าน 60% ดังนี้ [(108 X 60)/ 100] = 64.8 ≈ 65 คะแนน

หมายเหตุ:

- ครูพี่เลี้ยงประเมินผลสมรรถนะด้านปฏิบัติงานทั่วไป เฉพาะข้อ 1-3 และคุณลักษณะด้านการปฏิบัติตนทั้ง 8 ข้อ (รวม 11 เกณฑ์)

- หัวหน้างาน ประเมินสมรรถนะด้านปฏิบัติงานทั่วไป เฉพาะข้อ 4-7 และคุณลักษณะด้านการปฏิบัติตนทั้ง 8 ข้อ (รวม 12 เกณฑ์)

- อาจารย์นิเทศก์ประเมินผลการอภิปรายประสบการณ์เรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น I ทั้ง 4 ข้อ (รวม 4 เกณฑ์)

2. การสรุปผลการประเมินรายวิชาประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น II: การสอนและการวิจัยในชั้นเรียน

1) จำนวนเกณฑ์ทั้งหมด 28 เกณฑ์ แต่ละเกณฑ์มี 4 ระดับคุณภาพ

2) คะแนนเต็ม 112 คะแนน (28 เกณฑ์ X 4 คะแนน)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3) คะแนนต่ำสุด 28 คะแนน (28 เกณฑ์ X 1 คะแนน)

4) กำหนดเกณฑ์การผ่าน 60% ดังนี้ [(112 X 60)/ 100] = 69.6 ≈ 70 คะแนน

หมายเหตุ:

- ครูพี่เลี้ยงประเมินผลสมรรถนะด้านปฏิบัติการสอนทั้ง 13 ข้อ สมรรถนะด้านปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนทั้ง 3 ข้อ และคุณลักษณะด้านการปฏิบัติตนทั้ง 8 ข้อ (รวม 24 เกณฑ์)

- อาจารย์นิเทศก์ประเมินผลการอภิปรายประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น II ทั้ง 4 ข้อ (รวม 4 เกณฑ์)

3. การสรุปผลการประเมินรายวิชาการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู

1) คะแนนประเมินผลย่อย (formative evaluation) จำนวน 42 เกณฑ์ และประเมินผลรวม (summative evaluation) 44 เกณฑ์ รวมทั้งสิ้น 86 เกณฑ์ แต่ละเกณฑ์มี 4 ระดับคุณภาพ (คะแนน)

2) คะแนนเต็ม 344 คะแนน (86 เกณฑ์ X 4 คะแนน)

3) คะแนนต่ำสุด 86 คะแนน (86 เกณฑ์ X 1 คะแนน)

4) ช่วงคะแนน [(344-86)/ 8] = 32.25 ≈ 32 คะแนน

5) กำหนดเกณฑ์การผ่าน 60% ดังนี้ [(344 X 60)/ 100] = 206.4 ≈ 206 คะแนน

หมายเหตุ:

การประเมินผลย่อย (formative evaluation) จำนวน 42 เกณฑ์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- ครูพี่เลี้ยงประเมินผลสมรรถนะด้านปฏิบัติการสอนทั้ง 13 ข้อ ด้านปฏิบัติงานครู ข้อ 1-3 และคุณลักษณะด้านการปฏิบัติตนทั้ง 9 ข้อ (รวม 25 เกณฑ์)

- หัวหน้างาน ประเมินสมรรถนะด้านการปฏิบัติงานครู ข้อ 4-7 ข้อ และคุณลักษณะด้านการปฏิบัติตนทั้ง 9 ข้อ (รวม 13 เกณฑ์)

- อาจารย์นิเทศก์ประเมินผลการเสวนาการปฏิบัติการวิชาชีพครู ทั้ง 4 ข้อ (รวม 4 เกณฑ์)

การประเมินผลรวม (summative evaluation) จำนวน 44 เกณฑ์

- ครูพี่เลี้ยงประเมินผลสมรรถนะด้านปฏิบัติการสอนทั้ง 13 ข้อ ด้านการปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน 2 ข้อ และคุณลักษณะด้านการปฏิบัติตนทั้ง 9 ข้อ (รวม 27 เกณฑ์)

- หัวหน้างาน ประเมินสมรรถนะด้านการปฏิบัติงานครู ข้อ 4-7 ข้อ และคุณลักษณะด้านการปฏิบัติตนทั้ง 9 ข้อ (รวม 13 เกณฑ์)

- อาจารย์นิเทศก์ประเมินผลการเสวนาการปฏิบัติการวิชาชีพครู ทั้ง 4 ข้อ (รวม 4 เกณฑ์)

4. การสรุปผลการประเมินรายวิชาการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพครู

คะแนนการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพครูครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 มารวมคะแนนและสรุปผลการประเมินการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพครู ดังนี้

1) จำนวนเกณฑ์การประเมินทั้งสิ้น 233 เกณฑ์ (117 เกณฑ์ และ 116 เกณฑ์)

2) คะแนนเต็ม 932 คะแนน (233 เกณฑ์ X 4 คะแนน)

3) คะแนนต่ำสุด 233 คะแนน (233 เกณฑ์ X 1 คะแนน)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4) ช่วงคะแนน [(932-233)/ 8] = 87.3 ≈ 87 คะแนน

5) กำหนดเกณฑ์การผ่าน 70% ดังนี้ [(932 X 70)/ 100] = 652.4 ≈ 653 คะแนน

หมายเหตุ:

การประเมินผลการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพครูครั้งที่ 1 (รวม 117 เกณฑ์) ประกอบด้วย

1) การประเมินผลย่อย

- ครูพี่เลี้ยงประเมินผลสมรรถนะด้านปฏิบัติการสอนทั้ง 13 ข้อ สมรรถนะด้านปฏิบัติงานครูข้อ 1-3 และคุณลักษณะด้านการปฏิบัติตนทั้ง 10 ข้อ (รวม 26 เกณฑ์)

- หัวหน้างานประเมินสมรรถนะด้านปฏิบัติงานครู ข้อ 4-7 ข้อ และคุณลักษณะด้านการปฏิบัติตนทั้ง 10 ข้อ (รวม 14 เกณฑ์)

- อาจารย์นิเทศก์ประเมินผลสมรรถนะด้านปฏิบัติการสอนทั้ง 13 ข้อ และการเสวนาทั้ง 4 ข้อ (รวม 14 เกณฑ์)

2) การประเมินผลรวม

- ครูพี่เลี้ยงประเมินผลสมรรถนะด้านปฏิบัติการสอนทั้ง 13 ข้อ สมรรถนะด้านปฏิบัติงานครูข้อ 1-3 และคุณลักษณะด้านการปฏิบัติตนทั้ง 10 ข้อ (รวม 26 เกณฑ์)

- หัวหน้างานประเมินสมรรถนะด้านปฏิบัติงานครู ข้อ 4-7 ข้อ และคุณลักษณะด้านการปฏิบัติตนทั้ง 10 ข้อ (รวม 14 เกณฑ์)

- อาจารย์นิเทศก์ประเมินผลสมรรถนะด้านปฏิบัติการสอนทั้ง 13 ข้อ สมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนข้อ 1-3 และการเสวนา ทั้ง 4 ข้อ (รวม 20 เกณฑ์)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การประเมินผลการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพครูครั้งที่ 2 (รวม 116 เกณฑ์) ประกอบด้วย

1) การประเมินผลย่อย

- ครูพี่เลี้ยงประเมินผลสมรรถนะด้านปฏิบัติการสอนทั้ง 13 ข้อ สมรรถนะด้านปฏิบัติงานครูข้อ 1-3 และคุณลักษณะด้านการปฏิบัติตนทั้ง 10 ข้อ (รวม 26 เกณฑ์)

- หัวหน้างานประเมินสมรรถนะด้านปฏิบัติงานครู ข้อ 4-7 ข้อ และคุณลักษณะด้านการปฏิบัติตนทั้ง 10 ข้อ (รวม 14 เกณฑ์)

- อาจารย์นิเทศก์ประเมินผลสมรรถนะด้านปฏิบัติการสอนทั้ง 13 ข้อ และการเสวนาทั้ง 4 ข้อ (รวม 14 เกณฑ์)

2) การประเมินผลรวม

- ครูพี่เลี้ยงประเมินผลสมรรถนะด้านปฏิบัติการสอนทั้ง 13 ข้อ สมรรถนะด้านปฏิบัติงานครูข้อ 1-3 และคุณลักษณะด้านการปฏิบัติตนทั้ง 10 ข้อ (รวม 26 เกณฑ์)

- หัวหน้างานประเมินสมรรถนะด้านปฏิบัติงานครู ข้อ 4-7 ข้อ และคุณลักษณะด้านการปฏิบัติตนทั้ง 10 ข้อ (รวม 14 เกณฑ์)

- อาจารย์นิเทศก์ประเมินผลสมรรถนะด้านปฏิบัติการสอนทั้ง 13 ข้อ สมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนข้อ 4-5 และการเสวนา ทั้ง 4 ข้อ (รวม 19 เกณฑ์)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้อวิจารณ์ส่วนที่ 1 สภาพปัจจุบันการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาของไทย

การบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาของไทย

การบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาของไทย ผู้วิจัยมีข้อวิจารณ์ในประเด็นสำคัญดังนี้

การดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการบริหารจัดการที่ดี เพื่อให้ภาระงานดังกล่าวสำเร็จลุล่วงบรรลุวัตถุประสงค์ องค์ประกอบสำคัญอันเป็นแนวทางในการบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ได้แก่ การวางแผนงาน การจัดองค์กร การบริหารบุคลากร การอำนวยการ การประสานงาน และการงบประมาณ

1. การวางแผนงาน

การวางแผนงานเป็นกำหนดนโยบายการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู เอาไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งจากผลการวิจัยแผนงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาทั้ง 8 แห่ง มีข้อวิจารณ์ดังนี้

1.1 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษามีความสำคัญต่อความเป็นวิชาชีพครู เพราะเป็นความเตรียมความพร้อมที่มุ่งเน้นสมรรถนะและคุณลักษณะของนิสิต/ นักศึกษา ในด้านเขียนแผนการสอน การฝึกทดลองสอนในชั้นเรียน แต่จากการศึกษาพบว่าการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาโดยส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นสมรรถนะการเป็นครูที่เก่ง แต่ขาดการเน้นการปลูกฝังหรือหล่อหลอมคุณลักษณะความเป็นครูที่ดี

ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าก่อนที่นิสิต/ นักศึกษาจะฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ควรเตรียมความพร้อมให้กับนิสิต/ นักศึกษาทั้งทางด้านสมรรถนะการเป็นครูที่เก่ง และคุณลักษณะการเป็นครูที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฝึกประสบการณ์วิชาชีพก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาควรมีการจัดกิจกรรมเสริมคุณลักษณะความเป็นครู และการอบรมเชิงปฏิบัติการแบบเข้ม กล่าวคือ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1) การสร้างความตระหนักหรือปลูกฝังความเป็นวิชาชีพครูผ่านกิจกรรมเสริมความเป็นครูอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ระดับชั้นปีที่ 1 เป็นต้นไป เพราะการสร้างความตระหนักหรือปลูกฝังความเป็นวิชาชีพครูต้องอาศัยระยะเวลาในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ดังคำกล่าวของ Chickering and Reisser (1993) ได้กล่าวว่า การพัฒนาการของบุคคลเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา โดยเฉพาะช่วงอายุ 18-23 ปี ที่จะมีการพัฒนาบุคลิกภาพในด้านความสามารถ การควบคุมอารมณ์ การพัฒนาความเป็นอิสระสู่การพึ่งพาซึ่งกันและกัน การพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างบุคคลอย่างมีวุฒิภาวะ การสร้างเอกลักษณ์ของตนเอง การพัฒนาเป้าหมาย และการพัฒนาบุคลิกภาพ การพัฒนาดังกล่าวใช้ระยะเวลา 1-5 ปี จึงจะบรรลุผล

การพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของนิสิต/ นักศึกษาวิชาชีพครู สามารถปลูกฝังหรือพัฒนาผ่านกิจกรรมเสริมหลักสูตรคือ กิจกรรมนอกชั้นเรียนที่จัดขึ้นเพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้ให้นิสิต/ นักศึกษา โดยไม่ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนตามหลักสูตรการศึกษา กิจกรรมดังกล่าวช่วยพัฒนานิสิต/ นักศึกษาให้เป็นให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ทั้งในด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ และจิตใจ ทั้งนี้ Kuh (1995) ได้กล่าวว่า การทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะช่วยให้นิสิต/ นักศึกษาได้มีโอกาสประยุกต์ใช้ความรู้จากชั้นเรียนเข้ากับโลกแห่งความเป็นจริง และพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพหลังจากสำเร็จการศึกษา สำหรับตัวอย่างกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะนิสิต/ นักศึกษาวิชาชีพครูมีหลากหลาย เช่น กิจกรรมสร้างเสริมความรู้สึกและเห็นคุณค่าในตนเอง กิจกรรมพัฒนาวุฒิภาวะทางอารมณ์ ศีลธรรม และจริยธรรม กิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต กิจกรรมสร้างเสริมคุณลักษณะการทำประโยชน์เพื่อสังคม กิจกรรมการทำงานเป็นทีม กิจกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ เป็นต้น

2) การอบรมเชิงปฏิบัติการแบบเข้ม จากผลการวิจัย นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาต้องการให้ทางคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์จัดอบรมเชิงปฏิบัติการก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอบรมทบทวนการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และการทำวิจัยในชั้นเรียน ทั้งนี้นิสิต/ นักศึกษาอาจลืมองค์ความรู้ดังกล่าว โดยเฉพาะรายวิชาการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนเชิงทฤษฎี และหลักสูตรในสถาบันอุดมศึกษาจะกำหนดให้นิสิต/ นักศึกษาเรียนรายวิชาการวิจัยในระดับชั้นปีที่ 2-3 ซึ่งนิสิต/ นักศึกษามีแนวโน้มลืมองค์ความรู้ดังกล่าว ซึ่งถ้าหากมีการอบรมเชิงปฏิบัติการก่อนปฏิบัติการสอนจะช่วยให้นิสิต/ นักศึกษาได้ทบทวนความรู้และฝึกปฏิบัติการทำวิจัยในชั้นเรียนได้ เพราะการอบรมเชิงปฏิบัติการเป็นการถ่ายทอดความรู้เพิ่มพูนทักษะความชำนาญความสามารถและทัศนคติที่ดี เพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานหรือภาระหน้าที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันอุดมศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ที่เป็นมหาวิทยาลัยเปิด เช่น มหาวิทยาลัยรามคำแหง ควรจัดอบรมแบบเข้มเชิงปฏิบัติการก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ทั้งนี้เพราะ นิสิต/ นักศึกษาบางส่วนไม่ได้เข้าชั้นเรียนครบทุกครั้ง เนื่องจากนิสิต/ นักศึกษาบางส่วนต้องทำงานหรือเรียนอยู่ต่างสถาบัน ดังนั้น หากมีการอบรมแบบเข้มเชิงปฏิบัติการจะมีส่วนช่วยให้นิสิต/ นักศึกษาได้เรียนรู้ หรือทบทวนการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และการทำวิจัยในชั้นเรียนได้ดียิ่งขึ้น

1.2 นโยบายการดำเนินการจัดนิสิต/ นักศึกษาเข้าสู่สถานศึกษาปฏิบัติการสอน จากผลการวิจัยพบว่า คณะคุรุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง ให้นิสิต/ นักศึกษาสามารถเลือกสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอนได้ด้วยตนเองตามรายชื่อสถานศึกษาเครือข่ายที่ทางคณะฯหรือหน่วย/ฝ่าย/ศูนย์ได้กำหนดไว้ ยกเว้น มหาวิทยาลัยรามคำแหง นิสิต/ นักศึกษาไม่สามารถเลือกสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอนได้ด้วยตนเอง

เมื่อพิจารณาถึงการที่นิสิต/ นักศึกษาสามารถเลือกสถานศึกษาปฏิบัติการสอนได้ด้วยตนเองนั้น มีข้อดีและข้อเสียในการบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู กล่าวคือข้อดี นิสิต/ นักศึกษาได้เลือกสถานศึกษาที่ตนต้องการไปปฏิบัติการสอน นั่นคือโดยส่วนใหญ่จะเลือกกับสถานศึกษาที่ใกล้ที่พักของนิสิต/ นักศึกษา ก็จะส่งผลให้นิสิต/ นักศึกษา ประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทางหรือที่พักรวมทั้งมีความปลอดภัย แต่ข้อเสียคือ ก่อให้เกิดความยุ่งยากในบริหารจัดการอยู่บ้าง เช่น บางสถานศึกษาอาจไม่มีนิสิต/ นักศึกษา เลือกหรือเลือกเป็นจำนวนน้อย แต่การที่นิสิต/ นักศึกษาสามารถเลือกสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอนได้ด้วยตนเอง น่าจะเหมาะสมและเกิดประโยชน์มากกว่า เพียงแต่ศูนย์/หน่วย/ฝ่าย ต้องมีการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ ดังนี้ นิสิต/ นักศึกษาสามารถเลือกสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอนได้ 2 อันดับเป็นอย่างน้อย และหากอันดับหนึ่งเต็มก็ให้นิสิต/ นักศึกษาได้สถานศึกษาปฏิบัติการสอนในอันดับ 2 ทั้งนี้นโยบายการดำเนินการจัดนิสิต/ นักศึกษาเข้าสู่สถานศึกษาปฏิบัติการสอนควรใกล้ที่พักของนิสิต/ นักศึกษาก็จะส่งผลให้นิสิต/ นักศึกษา ประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทางหรือที่พัก และความปลอดภัย เป็นสาระสำคัญในการพิจารณา

1.3 นโยบายการจัดการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในแต่ละภาคเรียน ของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 8 แห่ง มีความแตกต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยสามารถจัดกลุ่มเกี่ยวกับนโยบายการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาได้ 3 แนวทาง ดังนี้ แนวทางที่ 1 กำหนดให้นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่ไม่ซ้ำกับสถานศึกษาเดิม แนวทางที่ 2 กำหนดให้นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเดิม และแนวทางที่ 3 กำหนดให้นิสิต/ นักศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาต่างระดับ (ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา) แนวทางในการกำหนดให้นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาแต่ละภาคเรียนทั้ง 3 แนวทางมีข้อดีข้อเสีย ซึ่งผู้วิจัยมีข้อวิจารณ์ดังนี้

แนวทางที่ 1 กำหนดให้นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่ไม่ซ้ำกับสถานศึกษาเดิม นิสิต/ นักศึกษาจะได้รับประสบการณ์ที่หลากหลายในสถานศึกษาที่มีสภาพแวดล้อมที่แตกต่าง เช่น ประสบการณ์จากนักเรียนและครูพี่เลี้ยง แต่นิสิต/ นักศึกษาจะมีเวลาไม่เพียงพอต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน เนื่องจากต้องเปลี่ยนสถานศึกษาในการปฏิบัติการสอน

แนวทางที่ 2 กำหนดให้นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเดิม นิสิต/ นักศึกษาได้ศึกษาสภาพปัญหา และทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่องในสถานศึกษาเดิม แต่นิสิต/ นักศึกษาจะขาดประสบการณ์ที่หลากหลายเกี่ยวกับประสบการณ์สอน การทำงานหน้าที่ครู ครูพี่เลี้ยงและนักเรียน เป็นต้น

แนวทางที่ 3 กำหนดให้นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาต่างระดับชั้น อาจเป็นสถานศึกษาเดิมหรือต่างสถานศึกษา (ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา) ระดับชั้นละ 1 ภาคเรียน โดยจะเลือกระดับใดก่อนก็ได้ ซึ่งนิสิต/ นักศึกษาจะมีประสบการณ์ที่เข้มข้นเกี่ยวกับการสอน กล่าวคือนิสิต/ นักศึกษาจะสามารถจัดการเรียนการสอนได้ทั้งระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา

นโยบายการจัดสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอนทั้ง 3 แนวทางข้างต้น เป็นประสบการณ์ที่มีทั้งข้อดีข้อเสียที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งว่าจะใช้แนวทางเป็นเกณฑ์เพื่อความเหมาะสม ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่าควรเปิดโอกาสให้สอบถามความคิดเห็นของนิสิต/ นักศึกษาถึงนโยบายการจัดสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอนที่อยู่บนพื้นฐานการพัฒนาสมรรถนะที่เก่งและคุณลักษณะที่ดีของนิสิต/ นักศึกษาวิชาชีพครู

2. การจัดองค์กร

การจัดองค์กรเป็นการวางรูปแบบหน่วยงานเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งผลจากการวิจัยการจัดองค์กรของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาทั้ง 8 แห่ง มีข้อวิจารณ์ที่สำคัญดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2.1 คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง โดยส่วนใหญ่มีการจัดหน่วยงานหรือบุคลากรสำหรับการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในลักษณะของสำนักงาน/ ฝ่ายงาน/ หน่วยงาน/ ศูนย์ และคณะกรรมการ ยกเว้น มหาวิทยาลัยรามคำแหงไม่มีการจัดหน่วยงานในการดำเนินงาน แต่มีคณะกรรมการเสริมสร้างประสบการณ์วิชาชีพครู

ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า สำนักงาน/ฝ่ายงาน/หน่วยงาน/ศูนย์ เป็นองค์กรที่มีความสำคัญและความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูให้มีประสิทธิภาพ ดังคำกล่าวของ มานะ รักษ์วงศ์ (2545) กล่าวว่า ศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นหน่วยงานที่สามารถตอบสนองการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะฝ่าย/ หน่วย/ ศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครูจะเป็นองค์กรที่สนับสนุน 1) บริหารจัดการภาระงานในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู 2) จัดกิจกรรม/ โครงการที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู 3) สนับสนุนให้ความช่วยเหลือและอำนวยสะดวกในการดำเนินงานของคณะกรรมการ ฯ 4) ประสานงานกับสถานศึกษา และหน่วยงานต่าง ๆ ภายในและภายนอกคณะ และ 5) ติดตามประเมินและสรุปผลการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู นอกจากนี้ ผู้วิจัยเสนอว่าควรมีบุคลากรในการปฏิบัติงานอย่างน้อย 1 คน ในการดำเนินงานภาระงานต่างๆ เช่น พิมพ์เอกสาร ประชาสัมพันธ์ ประสานงาน รวบรวมผลการประเมิน จัดเตรียมการประชุม เป็นต้น

2.2 จากผลการวิจัยนโยบายในการพิจารณาเลือกสถานศึกษาเครือข่าย ของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาทั้ง 8 แห่ง ใช้หลักเกณฑ์คุณสมบัติของสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอน คุรุสภา พ.ศ. 2549 และ/หรือ ต้องอยู่ในพื้นที่ไม่ห่างไกลจากมหาวิทยาลัย

คณะกรรมการคุรุสภา พ.ศ. 2549 ได้กำหนดหลักเกณฑ์คุณสมบัติของสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอน ดังนี้ สถานศึกษาต้องผ่านการประเมินและได้มาตรฐานคุณภาพจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่าสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอนต้องมีความพร้อมอย่างน้อย 3 ด้าน คือ

1) ครูพี่เลี้ยงต้องมีคุณวุฒิระดับปริญญาโทที่ตรงสาขา และมีประสบการณ์ในการสอนสาขาวิชาเอก พร้อมที่จะให้คำแนะนำการสอนและการทำวิจัยในชั้นเรียนแก่นิสิต/ นักศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2) สถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอนต้องมีความพร้อมในการสนับสนุนด้านสื่อการเรียนการสอนแก่นิสิต/ นักศึกษาตามสมควรเช่น ห้องปฏิบัติการ โทรทัศน์ เครื่องคอมพิวเตอร์ การผลิตเอกสารต่าง ๆ

3) สถานศึกษาต้องมีความพร้อมและยินดีเป็นแหล่งในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู รวมทั้งต้องให้ความร่วมมือในด้านต่าง ๆ เช่น การประสานงานกับหน่วย/ ฝ่าย/ ศูนย์ ฯ คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ การรับนิสิต/ นักศึกษา การประชุมสัมมนา กระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของสถานศึกษา เป็นต้น

หากสถานศึกษาปฏิบัติการสอนไม่มีความพร้อมเป็นแหล่งปฏิบัติการสอน หรือไม่ให้ความร่วมมือ จะเป็นการสร้างปัญหาแก่คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ และนิสิต/ นักศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งนิสิต/ นักศึกษาจะไม่ได้รับการพัฒนาสมรรถนะ และคุณลักษณะความเป็นครู

3. การบริหารบุคลากร

การบริหารบุคลากรเป็นการกำหนดบุคลากร การพัฒนาบุคลากร และการสนับสนุนส่งเสริมขวัญกำลังใจ ในการปฏิบัติงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู จากผลการวิจัยการบริหารบุคลากรของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาทั้ง 8 แห่ง มีข้อวิจารณ์สำคัญดังนี้

3.1 บุคลากรหลักในการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู สามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

1) บุคลากรในคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ได้แก่ ผู้อำนวยการ/ ประธานกรรมการฯ อาจารย์นิเทศก์ และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน

2) บุคลากรในสถานศึกษาเครือข่าย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา/ ตัวแทน ครูพี่เลี้ยง

3.2 การพัฒนาบุคลากรของโดยภาพรวมจะเป็นการประชุมสัมมนาระหว่าง ผู้อำนวยการ/ ประธานกรรมการ ฯ อาจารย์นิเทศก์ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3.3 การส่งเสริมขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากรนั้น แต่ละสถาบันจะมีความแตกต่างกันไป เช่น คณะกรรมการจะได้แต้มผลงาน อาจารย์นิเทศก์จะได้ค่าตอบแทนการนิเทศ ครูพี่เลี้ยงได้รับวุฒิบัตรหรือเกียรติบัตร

จากความแตกต่างการส่งเสริมขวัญกำลังใจส่งผลให้การปฏิบัติงานของบุคลากร แม้ภาระงานดังกล่าวเป็นหน้าที่พื้นฐานก็ตาม กล่าวคือ หากคณาจารย์ได้แต้มผลงาน หรือได้รับค่าตอบแทนการนิเทศ ก็จะเป็นการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน สำหรับครูพี่เลี้ยงแม้จะไม่ได้รับการส่งเสริม การสนับสนุนก็ตาม ครูพี่เลี้ยงโดยส่วนใหญ่ก็ยินดีปฏิบัติงานเป็นครูพี่เลี้ยงให้กับนิสิต/นักศึกษา เพราะอย่างน้อยที่สุด นิสิต/ นักศึกษามีส่วนช่วยเหลืองานของครูพี่เลี้ยงในการปฏิบัติงานครูต่าง ๆ ได้

จากข้อสรุปข้างต้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการบริหารบุคลากรที่เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ โดยเฉพาะบุคลากรที่เป็นหลักในการบริหารจัดการในคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ ได้แก่ ผู้อำนวยการ/ประธานกรรมการ ฯ ต้องเป็น “ผู้นำ” ในทีมงาน เพราะต้องปฏิบัติงานร่วมกับครูอาจารย์ เจ้าหน้าที่สนับสนุน และสถานศึกษาเครือข่าย

หากพิจารณาเกี่ยวกับรูปแบบความเป็นผู้นำในทีม Robbins and Coulter (2003) ได้กล่าวว่า ผู้นำในทีมงานควรมีบทบาทสำคัญ 4 ประการ

1) สามารถติดต่อประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ

2) ช่วยแก้ไขปัญหา และช่วยเหลือสมาชิกในทีมในเรื่องเทคนิคและการทำงานทั้งโดยตนเอง หรือประชุมหารือกับสมาชิกในทีม

3) เมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้นในหมู่สมาชิกของทีม ผู้นำในทีมจะต้องมีหน้าที่เข้าจัดการแก้ไข

4) ผู้นำทีมจะต้องมีบทบาทเป็นพี่เลี้ยงทำการสอนงานสมาชิกในทีมด้วย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบความเป็นผู้นำในทีม ดังกล่าวข้างต้น ผู้อำนวยการ/ประธานฯ เปรียบเสมือนเป็นผู้นำในทีม โดยมีทีมงาน เช่น อาจารย์นิเทศก์ เจ้าหน้าที่ ครูพี่เลี้ยง ฯลฯ ดังนั้น ผู้อำนวยการ/ประธานฯ จึงต้องมีบทบาทในติดต่อประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ เกี่ยวการดำเนินงาน การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูได้เป็นอย่างดี ดังกล่าวของผู้อำนวยการโครงการประสานงาน หลักสูตรปริญญาบัตรและปฏิบัติการวิชาชีพ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้กล่าวว่า

> ...ประธานคณะกรรมการดำเนินงานวิชาประสบการณ์วิชาชีพชีพครู และปฏิบัติการวิชาชีพ จะต้องเป็นบุคลากรที่มีความเป็นอาวุโสและสามารถสื่อสารหรือประสานงานในการทำงานกับทุกฝ่ายได้เป็นอย่างดี รวมทั้งต้องมีประสบการณ์ทำงานมานาน ดิฉันเองก็ได้เกษียณอายุมาแล้ว แต่ได้รับความไว้วางใจจากท่านคณบดีให้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยโครงการ ฯ และที่ผ่านมานั้น คณะกรรมการที่ปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินงานนั้นไม่มีปัญหาแต่อย่างใด ทั้งนี้ได้รับการสนับสนุนด้านบุคลากรจากโรงเรียนสาธิต ฯ และเครือข่ายสถานศึกษาเป็นอย่างดี…

นอกจากนี้ ผู้อำนวยการหรือประธานฯจะต้องช่วยแก้ไขปัญหาต่างๆ หรือความขัดแย้งที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกองค์กร เช่น ปัญหาระหว่างครูพี่เลี้ยงกับนิสิต/ นักศึกษา การให้คำแนะนำกับต่าง ๆ กับอาจารย์นิเทศก์ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน ครูพี่เลี้ยง เป็นต้น ดังคำกล่าวของประธานฝึกสอนฝึกงาน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ที่กล่าวว่า

> ...เนื่องจากคณะกรรมการดังกล่าวประกอบด้วยคณาจารย์ที่มาจากคณะศึกษาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และคณะสังคมศาสตร์ ทำให้เกิดความคิดที่หลากหลายเกี่ยวกับนโยบาย หลักการเกี่ยวกับกระบวนการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา และกระบวนการนิเทศ นั่นคือ ความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน ทำให้เกิดปัญหากันอยู่บ้าง แต่ก็แก้ไขปัญหาโดยอยู่บนพื้นฐานของหลักการและเหตุผล และพยายามรักษาน้ำใจแก่ทุกฝ่าย...

จากการให้สัมภาษณ์ของประธานฝึกสอนฝึกงานดังกล่าวข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่า ผู้อำนวยการ/ ประธานฯ เปรียบเสมือนเป็นผู้นำในทีมจะต้องมีบทบาทหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาเมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้นในหมู่สมาชิกของทีม ผู้นำในทีมจะต้องมีหน้าที่เข้าจัดการแก้ไข

สำหรับการพัฒนาบุคลากรโดยการประชุมสัมมนาระหว่างระหว่าง ผู้อำนวยการ/ ประธานกรรมการ ฯ อาจารย์นิเทศก์ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้วิจัยเสนอว่า

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ควรเป็นการประชุมสัมมนาทุกปีการศึกษา ถึงสภาพปัญหา แนวทางแก้ไข และนโยบายหรือหลักการที่ต้องปฏิบัติร่วมกัน นอกจากการประชุมดังกล่าวแล้ว ทางคณะฯควรเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ใหม่ๆ เกี่ยวกับการศึกษาแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน

การสนับสนุนส่งเสริมขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรนั้น เป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการควบคู่กับการพัฒนาบุคลากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาระงานนิเทศนิสิต/ นักศึกษาเป็นภาระงานที่คณาจารย์ในคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ที่ต้องปฏิบัติ แต่จากสภาพความเป็นจริงได้เกิดปัญหา ดังคำกล่าวของประธานกรรมการฝึกสอนฝึกงาน มหาวิทยาลัยทักษิณ ได้กล่าวถึงสภาพปัญหาของการบริหารบุคลากรในเกี่ยวกับการปฏิบัติงานไว้ว่า “…อาจารย์นิเทศก์หลายท่านไม่ต้องการไปนิเทศโรงเรียนที่อยู่ห่างไกล เช่น จังหวัดพัทลุง สตูล และตรัง อันมีผลต่อการขาดอาจารย์นิเทศก์ในบางโรงเรียน ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาในการบริหารงานบุคลากรเป็นอย่างมาก...”

จากคำกล่าวข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า อาจารย์นิเทศก์โดยทั่วไปแล้วไม่อยากจะเดินทางไปนิเทศในสถานศึกษาที่อยู่ห่างไกล เพราะถือว่าเป็นภาระงานที่หนัก ใช้เวลาเดินทางมาก จึงมักจะปฏิเสธการนิเทศโรงเรียนที่อยู่ห่างไกล ซึ่งหากใช้วิธีการการจูงใจทางลบ โดยการใช้กฎระเบียบหรือการลงโทษ จะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แต่อย่างใด ดังนั้นควรใช้การจูงใจทางบวก เช่น การให้ค่าตอบแทนการนิเทศที่เหมาะสม หรือการให้รางวัลในลักษณะต่าง ๆ เช่น การให้สิทธิพิเศษในการทัศนศึกษา การได้แต้มภาระงานเพิ่มขึ้นในการประเมินผลงาน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีเสริมแรงจูงใจ (reinforcement theory) เชื่อว่าบุคคลจะกำหนดพฤติกรรมของตนเองโดยคำนึงถึงผลที่ตามมา ทฤษฎีนี้จึงนิยมใช้การเสริมแรงจูงใจต่าง ๆ ส่วนใหญ่เป็นทางบวก เช่น ให้ผลตอบแทนในอัตราก้าวหน้า ให้รางวัลพิเศษ เป็นต้น

4. การอำนวยการ

การอำนวยการเป็นปัจจัยเกื้อหนุนที่สนับสนุน และอำนวยความสะดวกให้แก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาทั้ง 8 แห่ง โดยภาพรวมจะมีรถตู้ของคณะ ฯ อำนวยความสะดวกในการเดินทาง หรือหากคณาจารย์เดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัวก็สามารถเบิกค่าน้ำมันรถได้

ผู้วิจัยเห็นว่าการมีสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานอย่างครบครัน จะก่อให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และก่อให้ผลปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ เช่น รถตู้สำหรับ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การเดินทางไปนิเทศสำหรับอาจารย์นิเทศก์ในกรณีที่ต้องเดินทางไกล โดยเฉพาะคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยทักษิณ อาจารย์นิเทศก์ต้องเดินทางไปนิเทศต่างอำเภอหรือนอกจังหวัด เป็นต้น นอกจากนี้ อุปกรณ์ส่ง Fax เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องถ่ายเอกสาร ฯลฯ ก็มีความจำเป็นต่อเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานเช่นกัน

5. การประสานงาน

การประสานงานการติดต่อสื่อสารเพื่อให้การดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นไปด้วยความเรียบร้อยนั้น ทางคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาทั้ง 8 แห่ง โดยภาพรวมประสานงานด้วยบันทึกข้อความ จดหมายราชการ หรือทางโทรศัพท์ การประชุมร่วมกันในการดำเนินการตามนโยบายที่กำหนดไว้ สำหรับการประสานงานกับนิสิต/ นักศึกษา จะติดต่อสื่อสารทางโทรศัพท์ บอร์ดประชาสัมพันธ์ และเว็บไซต์

เนื่องจากในปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศทางคอมพิวเตอร์ มีบทบาทสำคัญมากต่อการติดต่อสื่อสาร เพราะสะดวกและรวดเร็ว ดังนั้น คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ควรนำเทคโนโลยีทางคอมพิวเตอร์เข้ามามีส่วนในการติดต่อสื่อสาร เช่น การรับส่งเอกสารทาง E-mail ระหว่างหน่วย/ฝ่าย/ศูนย์ ฯ ในงานประสบการณ์วิชาชีพครูกับสถานศึกษาเครือข่าย การมีเว็บไซต์ของฝ่ายงานประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อเป็นการติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วย/ฝ่าย/ศูนย์ และนิสิต/นักศึกษา เป็นต้น ซึ่งเห็นได้จากคำกล่าวระหว่างการสัมภาษณ์ จากหัวหน้ากองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ว่า

> ...สำหรับการประสานงานกับนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์ จะใช้เว็บไซต์ http://edtech.swu.ac.th ซึ่งเป็นเว็บไซต์การปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เว็บไซต์ดังกล่าวเป็นสื่อกลางในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ แก่นิสิต/ นักศึกษา เช่น ข่าวประกาศ กระดานสนทนาระหว่างอาจารย์กับนิสิต/ นักศึกษา รายชื่อนิสิต/ นักศึกษา และอาจารย์นิเทศก์ เป็นต้น เว็บไซต์นี้จะมีเจ้าหน้าที่และอาจารย์ดูแลให้คำตอบเป็นระยะ ๆ ซึ่งเว็บไซต์เป็นช่องทางที่ดีต่อการประสานงานกับนิสิต/นักศึกษาปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นอย่างมาก...

นอกจากนี้ ผู้อำนวยการศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้กล่าวกับผู้วิจัยเพิ่มเติมอีกว่า “เว็บไซต์ของศูนย์ ฯ เป็นประโยชน์อย่างมากในการแจ้งข้อมูลข่าวสารแก่นิสิต/

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา โดยเฉพาะนิสิต/ นักศึกษาที่ต้องปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่อยู่ห่างไกลจากมหาวิทยาลัยขอนแก่น”

จากคำกล่าวข้างต้นยืนยันได้ว่า การนำเทคโนโลยีสารสนเทศทางคอมพิวเตอร์โดยมีเว็บไซต์หน่วยงาน/ ฝ่าย/ ศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครูจะมีส่วนที่ทำให้การสื่อสารหรือประสานงานกับนิสิต/ นักศึกษาที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่อยู่ห่างไกลได้รับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว และประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ

6. การงบประมาณ

งบประมาณรายรับและรายจ่าย เพื่อสนับสนุนค่าใช้จ่ายต่าง ๆ การดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาทั้ง 8 แห่ง โดยภาพรวมจะได้รับงบประมาณจากคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์เป็นงบประมาณหลัก สำหรับรายจ่ายหลักๆ คือ ค่าดำเนินการโครงการต่าง ๆ ค่าตอบแทนการนิเทศ เป็นต้น

งบประมาณเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญ เพราะในการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูจำเป็นต้องมีรายจ่ายในการดำเนินงาน ซึ่งการได้รับงบประมาณจากคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ โดยส่วนใหญ่แล้วเพียงพอต่อการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู แต่สถาบันอุดมศึกษาบางแห่งได้รับงบประมาณไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน ดังคำกล่าวจากการสัมภาษณ์ ผู้อำนวยการโครงการประสานงานหลักสูตรปริญญาบัตรและปฏิบัติการวิชาชีพ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

> ...งบประมาณที่ได้รับในแต่ละปีการศึกษาจะไม่เพียงพอในการดำเนินงานทางสำนักงานหลักสูตรและการสอน และคณะกรรมการฯ จะแก้ไขปัญหาโดยจะขอยืมงบประมาณ จากหน่วยงานอื่น เช่น จากภาควิชาต่าง ๆ โดยงวดต่อไปก็จะใช้คืน ซึ่งส่งผลในการของบประมาณในปีต่อไปจะของบประมาณเพิ่มมากขึ้น…

นอกจากนี้ ประธานฝึกสอนฝึกงานคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ยังได้กล่าวว่า “...งบประมาณที่ได้รับในแต่ละปีการศึกษาไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน ซึ่งทางหน่วยฝึกสอนฝึกงานจะดำเนินการของบประมาณจากคณะ ฯ เพิ่มเติมตามความจำเป็น…”

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ในแต่ละปีงบประมาณทางคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ หรือหน่วยงาน/ ฝ่าย/ ศูนย์ ควรตั้งงบประมาณที่อยู่บนพื้นฐานสัดส่วนจำนวนนิสิต/ นักศึกษา ซึ่งจำนวนนิสิต/ นักศึกษาสามารถทราบข้อมูลจากฝ่ายทะเบียน ซึ่งจำนวนดังกล่าวจะไม่แตกต่างจากปีที่ผ่านมากนัก ซึ่งการตั้งงบประมาณดังกล่าวจะมีส่วนให้รายรับและรายจ่ายเกิดความสมดุล นอกจากนี้ทางคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ควรมีแนวทางในการได้รายรับเพิ่มเติมจากค่าลงทะเบียนของนิสิต/ นักศึกษาในการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมโครงการต่าง ๆ

กระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาของไทย

กระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นขั้นตอนในการพัฒนานิสิต/ นักศึกษาให้มีความรู้ความสามารถ และมีคุณลักษณะในการเป็นครูวิชาชีพ กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูที่สำคัญ ได้แก่ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา การทำวิจัยในชั้นเรียน และบทบาทของผู้นิเทศก์

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีข้อวิจารณ์ประเด็นกระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูดังนี้

1. การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

จากผลการวิจัยการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 8 แห่ง มีการจัดรายวิชาเตรียมความพร้อมนิสิต/ นักศึกษาก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา นิสิต/ นักศึกษาได้เรียนรู้ประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาโดยการสังเกตการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน ทดลองจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ศึกษางานครูประจำชั้น และงานครูด้านอื่น ๆ นอกจากนี้ สถาบันอุดมศึกษาบางแห่ง มีการจัดสัมมนาประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติการสอน หรือมีการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์วิชาชีพครู

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษามีความสำคัญต่อความเป็นวิชาชีพครู เพราะเป็นความเตรียมความพร้อมที่มุ่งเน้นสมรรถนะและคุณลักษณะของนิสิต/ นักศึกษา แต่จากผลการวิจัยพบว่า การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ โดยส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นสมรรถนะการเป็นครูที่เก่ง แต่จะขาดการมุ่งเน้นการปลูกฝังคุณลักษณะการเป็นครูที่ดี ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าก่อนที่นิสิต/

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นักศึกษาจะฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ควรเตรียมความพร้อมให้กับนิสิต/ นักศึกษาทั้งทางด้านสมรรถนะความเป็นครูที่เก่ง และคุณลักษณะความเป็นครูที่ดีควบคู่กันไป ดังรูปภาพต่อไปนี้

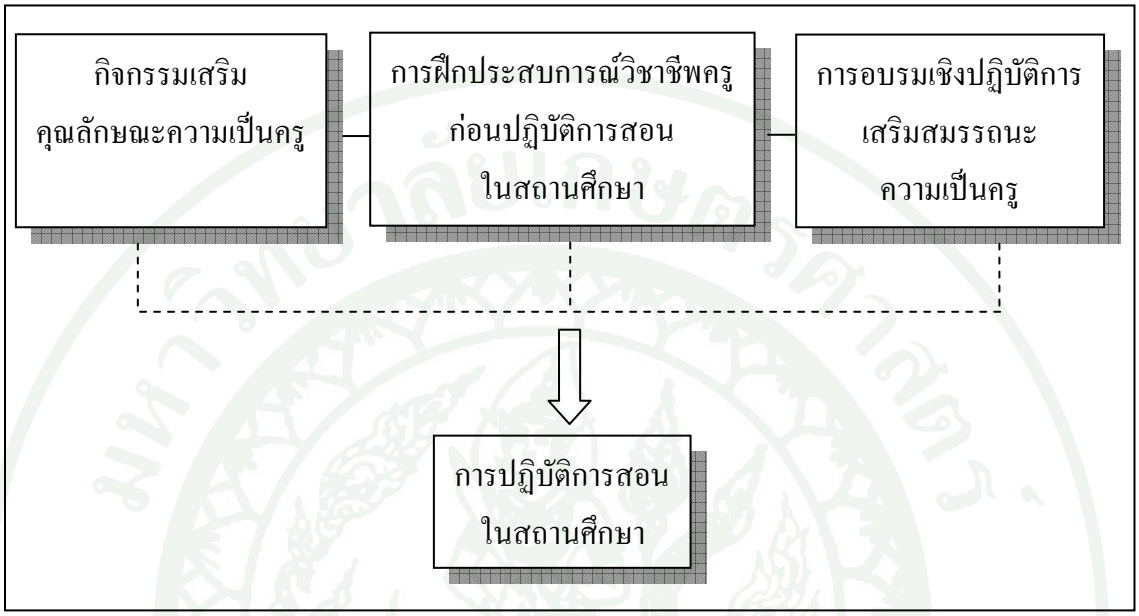

ภาพที่ 9 ขั้นตอนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

1.1 กิจกรรมเสริมคุณลักษณะความเป็นครูที่ดีเป็นการพัฒนานิสิต/ นักศึกษาที่มีความสำคัญ เพราะเป็นการสร้างความตระหนักหรือปลูกฝังความเป็นวิชาชีพครูให้กับนิสิต/ นักศึกษาผ่านกิจกรรมเสริมความเป็นครู กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนานิสิต/ นักศึกษาในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของนิสิต/ นักศึกษา โดยให้นิสิต/ นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจ ความสนใจ กิจกรรมดังกล่าวอาจจัดในรูปของการเพิ่มพูนความรู้ และการส่งเสริมพัฒนาการในด้านต่าง ๆ แต่ทั้งนี้ต้องเป็นกิจกรรมที่มีอาจารย์ และผู้บริหารดูแล กิจกรรมต่าง ๆ นั้นควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ระดับชั้นปีที่ 1 เป็นต้นไป เพราะการสร้างความตระหนักหรือปลูกฝังความเป็นวิชาชีพครูต้องอาศัยระยะเวลาในการปลูกฝังและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

1.2 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา เป็นการเตรียมความพร้อมให้กับนิสิต/ นักศึกษาก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ซึ่งทางคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ควรมุ่งเน้นเสริมความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1.2.1 การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นประเด็นปัญหาที่เรื้องรังมานานตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันของนิสิต/ นักศึกษาเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่ยังไม่ถูกต้อง ทั้งนี้ วรรณทิพา รอดแรงค้า และ ภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์ (2547) ได้กล่าวถึงปัญหาของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไว้ว่า นิสิต/ นักศึกษาขาดทักษะในเรื่องการเตรียมการสอน การวางแผนการสอน และการเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ จากผลการวิจัยสภาพปัญหาการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ว่า พบว่ารูปแบบการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่ทางคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ได้สอนและสถานศึกษาที่ปฏิบัติการสอนนั้นไม่สอดคล้อง ทำให้นิสิต/ นักศึกษาที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกิดความสับสน ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า อาจารย์ในคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ ควรสอนหลักการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้อย่างละเอียด และตรวจแผนการจัดการเรียนรู้โดยให้คำแนะนำที่ชัดเจนเป็นรายบุคคล นิสิต/ นักศึกษาจะสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้ถูกต้อง แม้ว่าสถานศึกษาจะมีรูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน แต่หลักการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ใช้หลักการที่เหมือนกัน

1.2.2 การบริหารจัดการในชั้นเรียน จากผลการวิจัยนิสิต/ นักศึกษายังไม่สามารถบริหารจัดการในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นปัญหาที่นิสิต/ นักศึกษามีความหนักใจทำให้นิสิต/ นักศึกษาไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับรายงาน Associate for Student Teaching (1995) ได้กล่าวว่า การควบคุมชั้นเรียน และการควบคุมความประพฤติของนักเรียน เป็นปัญหาที่นิสิต/ นักศึกษาประสบมากที่สุด การฝึกประสบการณ์วิชาชีพก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในแต่ละสถาบันอุดมศึกษา มีรายวิชาที่ให้นิสิต/ นักศึกษามีโอกาสได้สังเกตการณ์บริหารจัดการในชั้นเรียนในโรงเรียน และบันทึกผลการสังเกต ซึ่งกระบวนการดังกล่าวเป็นพื้นฐานให้นิสิต/ นักศึกษาได้เรียนรู้สภาพห้องเรียน และนักเรียนในสภาพจริง ผู้วิจัยมีข้อเสนอเพิ่มเติมว่า หลังจากที่นิสิต/ นักศึกษาได้สังเกตและบันทึกการบริหารจัดการในชั้นเรียนแล้ว ควรเปิดโอกาสให้นิสิต/ นักศึกษาได้อภิปรายในกลุ่มถึงสภาพปัญหา และแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการบริหารจัดการในชั้นเรียน เพราะการได้อภิปรายดังกล่าวจะเป็นการฝึกนิสิต/ นักศึกษาได้ฝึกคิดแก้ปัญหาและแบ่งปันแนวคิดใหม่ในการบริหารจัดการในชั้นเรียน และสามารถนำแนวคิดดังกล่าวไปใช้ในการปฏิบัติการสอนต่อไป

1.2.3 การฝึกทดลองจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จากผลการวิจัยนิสิต/ นักศึกษาได้กล่าวถึงสภาพปัญหาในประเด็นเกี่ยวกับการฝึกทดลองจัดกิจกรรมการเรียนการสอนว่านิสิต/ นักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาบางแห่งไม่ได้ฝึกทดลองจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

หรือได้ฝึกทดลองแต่ไม่เต็มคาบเรียน หรือได้เพียงแต่ฝึกทดลองสอนเป็นกลุ่มเท่านั้น ทำให้นิสิต/นักศึกษาขาดทักษะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นรายบุคคลอย่างแท้จริง

ดังนั้น หลังจากที่นิสิต/ นักศึกษาได้สังเกตการจัดการเรียนการสอนจากครูผู้สอนแล้ว ควรเปิดโอกาสให้นิสิต/ นักศึกษาได้ฝึกทดลองจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเต็มคาบเรียน โดยเนื้อหาที่สอนไม่ควรยากเกินไป จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ไม่ซับซ้อน อาจารย์นิเทศก์ หรือครูพี่เลี้ยงควรอยู่ในห้องเรียนเพื่อช่วยเหลือนิสิต/ นักศึกษาระหว่างสอน โดยเฉพาะการบริหารจัดการในชั้นเรียน และให้คำแนะนำต่างๆ หลักจากที่นิสิต/ นักศึกษาได้ฝึกทดลองสอนแล้ว และนิสิต/ นักศึกษาควรได้ฝึกทดลองจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างน้อย 2-3 ครั้ง เพื่อนิสิต/ นักศึกษามีโอกาสได้พัฒนาการและแก้ไขในส่วนที่มีความบกพร่อง

1.2.4 งานครูด้านอื่น ๆ ที่นิสิต/ นักศึกษาควรได้เรียนรู้ก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาได้แก่ งานธุรการ งานกิจการและสวัสดิการนักเรียน งานพัฒนาสังคม งานปกครอง งานวิชาการ โดยจัดเป็นรายวิชาหรือการอบรมแบบเข้มเพื่อให้นิสิต/ นักศึกษาได้รับความรู้ความเข้าใจงานครูด้านอื่น ๆ การอบรมจะทำให้นิสิต/ นักศึกษาเกิดการเรียนรู้และพัฒนา ดังคำกล่าวของ กริช อัมโภชน์ (2545) ที่กล่าวว่า การฝึกอบรมเป็นการพัฒนาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ เสริมสร้างทักษะและแลกเปลี่ยนทัศนคติตามแนวมุ่งหวังตามที่กำหนดไว้ อันที่จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความรู้ความเข้าใจความชำนาญ ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อันจะเป็นผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์

1.3 การอบรมเสริมสมรรถนะประสบการณ์วิชาชีพครู เนื่องจากหลักสูตรการผลิตครู 5 ปี คุรุสภาได้กำหนดให้นิสิต/ นักศึกษาที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาได้ฝึกปฏิบัติการทำวิจัยในชั้นเรียน ข้อกำหนดดังกล่าวเป็นปัญหาสำหรับนิสิต/ นักศึกษาเป็นอย่างมาก ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่านิสิต/ นักศึกษายังขาดความรู้และทักษะพื้นฐานในการทำวิจัยในชั้นเรียน แม้จะได้เรียนรู้ในรายวิชาการวิจัยทางการศึกษา/วิจัยในชั้นเรียนแล้วก็ตาม ทั้งนี้เนื่องจากรายวิชาที่ได้ศึกษาในหลักสูตรจะมุ่งเน้นทฤษฎี และรายวิชาดังกล่าวในระดับชั้นปีที่ 2-3 ทำให้ลืมองค์ความรู้ระเบียบวิธีวิจัย

ดังนั้น ผู้วิจัยขอเสนอแนะว่า 1) ควรมีการอบรมเชิงปฏิบัติการในการเสริมสมรรถนะประสบการณ์วิชาชีพครูทางด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนก่อนที่นิสิต/ นักศึกษาจะปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา เช่น สัมมนาเชิงปฏิบัติการการทำวิจัยในชั้นเรียนก่อนปฏิบัติการสอนใน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สถานศึกษา เป็นระยะเวลา 1-2 สัปดาห์ หรือ 2) จัดรายวิชาหลักการวิจัยในชั้นเรียน เป็นจำนวน 3 หน่วยกิต ควบคู่กับการฝึกปฏิบัติการทำวิจัยในชั้นเรียน 1 หน่วยกิต เป็นต้น

2. การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเป็นประสบการณ์ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อนิสิต/ นักศึกษา คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ เพราะเป็นประสบการณ์ที่นิสิต/ นักศึกษาจะต้องนำทฤษฎีต่าง ๆ ที่เรียนรู้มาสู่การปฏิบัติ ดังคำกล่าวของ Beck and Konsnick (2002) กล่าวว่า การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาจัดว่าเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดในการผลิตครู เป็นช่วงเวลาที่นิสิต/ นักศึกษาจะได้ประยุกต์ความรู้ที่ได้ศึกษาไปใช้ในการสอนในห้องเรียนตามสถานศึกษาต่าง ๆ การปฏิบัติการสอนจึงเป็นช่วงเวลาของการเติบโตทางวิชาชีพของนิสิต/ นักศึกษาเป็นอย่างมาก (Crookes, 2003) ดังนั้นประสบการณ์ในการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาควรเป็นประสบการณ์ที่ควรได้รับการฝึกฝนอย่างครบวงจร สำหรับขอบข่ายประสบการณ์วิชาชีพครูในการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่ควรได้รับการฝึกปฏิบัติได้แก่ 1) การปฏิบัติการสอนในชั้นเรียน 2) การปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน และ 3) การปฏิบัติงานครูทั่วไป ดังภาพที่ 10 ต่อไปนี้

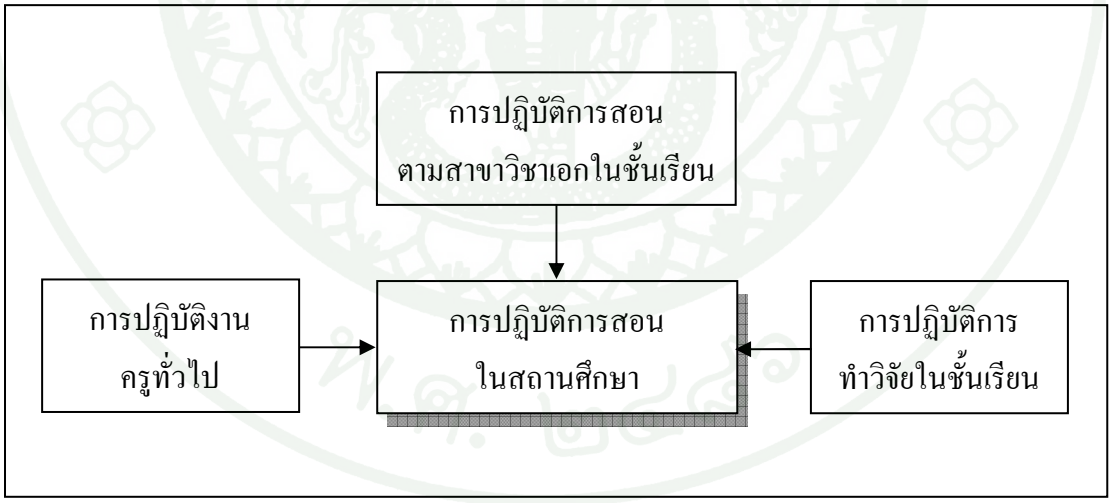

ภาพที่ 10 ขอบข่ายการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

จากผลการวิจัยขอบข่ายภาระงานที่นิสิต/ นักศึกษาต้องปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 8 แห่ง พบว่าขอบข่ายภาระงานมีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือการปฏิบัติการสอนในสาขาวิชาเอก การทำวิจัยในชั้นเรียน และการปฏิบัติงานครู

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2.1 การปฏิบัติการสอนในชั้นเรียน เป็นประสบการณ์ที่นิสิต/ นักศึกษาต้องเรียนรู้ ฝึกปฏิบัติ และพัฒนาในการสอนตามสาขาวิชาเอกของนิสิต/ นักศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า สถาบันอุดมศึกษาทั้ง 8 แห่ง ได้กำหนดการปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนที่แตกต่างกันอยู่บ้าง กล่าวคือ 1) ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเดิมทั้ง 2 ภาคเรียน 2) ปฏิบัติการสอนในต่างสถานศึกษา หรือ 3) ปฏิบัติการสอนต่างระดับชั้นเรียน (ประถมและมัธยมศึกษา) ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า การปฏิบัติการในสถานศึกษาเดิมทั้ง 2 ภาคเรียน จะทำให้เห็นถึงพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน ทราบระบบการประเมินผลรายปีของสถานศึกษา อีกรวมทั้งมีเวลาเพียงพอในการทำวิจัยในชั้นเรียน แต่นิสิต/ นักศึกษาจะได้ประสบการณ์ที่ไม่หลากหลาย แต่ถ้าหากนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในต่างสถานศึกษาแล้ว นิสิต/ นักศึกษาจะได้รับประสบการณ์ที่หลากหลาย เช่น ประสบการณ์ต่อครูพี่เลี้ยง นักเรียน และระบบสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา สำหรับการปฏิบัติการสอนต่างระดับชั้นเรียน จะทำให้นิสิต/ นักศึกษาเกิดความเชี่ยวชาญในการสอนทั้งประถมและมัธยมศึกษา ซึ่งแต่ละแนวทางมีข้อดีข้อเสียแตกต่างกันไป แต่นิสิต/ นักศึกษาจะต้องปรับตัวในการควบคุมชั้นเรียนและการจัดการเรียนการสอน

นอกจากนี้ หากคุรุสภามีนโยบายกำหนดให้หลักสูตรการผลิตครูต้องฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 1 ปีการศึกษา (2 ภาคเรียน) ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ อาจกำหนดการปฏิบัติการสอนตามสาขาวิชาเอก 2 ระดับ เช่น สาขาวิชาเอกภาษาอังกฤษ ฝึกปฏิบัติการสอนวิชาภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา (ครั้งที่ 1) และฝึกปฏิบัติการสอนวิชาภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษา (ครั้งที่ 2) ทั้งนี้มีข้อสังเกตว่าหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 หรือหลักสูตรแกนกลางการศึกษา พ.ศ. 2551 ได้กำหนดเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่กำหนดขอบเขตเนื้อหาสาระและลำดับการเรียนรู้ ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา ถึงระดับมัธยมศึกษา ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ครูผู้สอนต้องจัดการเรียนการสอนได้ทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในสาขาวิชาเอกนั้น ๆ

2.2 การทำวิจัยในชั้นเรียน คุรุสภาได้กำหนดให้นิสิต/ นักศึกษาที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาทำวิจัยในชั้นเรียนระหว่างการปฏิบัติการสอน เพราะการทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นกระบวนแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอนอย่างระบบ แต่สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นที่ผ่านมา นิสิต/ นักศึกษาไม่สามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้ แม้จะได้เรียนรายวิชาการวิจัยในชั้นเรียนแล้วก็ตาม จากผลการวิจัยพบว่านิสิต/ นักศึกษาต้องการให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการการทำวิจัยในชั้นเรียนก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ผู้วิจัยมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกับนิสิต/ นักศึกษาดังกล่าวว่าควรมีการอบรมเชิงปฏิบัติการการทำวิจัยในชั้นเรียนก่อนปฏิบัติการสอน เพราะรายวิชาการวิจัยใน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ชั้นเรียนที่นิสิต/ นักศึกษาได้เรียนรู้นั้นอยู่ในช่วงระดับชั้นปี 2-3 ซึ่งอาจทำให้นิสิต/ นักศึกษาลืมองค์ความรู้

คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ ควรกำหนดระยะเวลาให้นิสิต/ นักศึกษาได้มีช่วงระยะเวลาในการทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างเพียงพอ โดยทำวิจัยเชิงทดลองหรือเชิงสำรวจตามสภาพปัญหาหรือความสนในของนิสิต/ นักศึกษา ทั้งนี้ครูพี่เลี้ยงควรมีความรู้ความสามารถในการให้คำแนะนำหรือช่วยเหลือการทำวิจัยในชั้นเรียนนอกเหนือจากอาจารย์นิเทศก์ ซึ่งอาจจะกำหนดให้ครูพี่เลี้ยงต้องมีคุณวุฒิระดับปริญญาโทหรือผ่านการทำวิจัยในชั้นเรียนมาก่อน เป็นต้น

2.3 งานเสริมวิชาชีพครู ภาระหน้าที่ของวิชาชีพครูนอกจากจะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแล้ว ยังมีภาระหน้าที่อื่นๆ เช่น กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน งานบริการของโรงเรียน และ งานบริการชุมชน ดังนั้น ควรให้นิสิต/ นักศึกษาได้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพราะวิชาชีพครูมิได้มีเพียงขอบเขตภาระงานสอนเท่านั้น แต่ยังต้องมีขอบเขตภาระหน้าที่อื่น ๆ ดังนั้น นิสิต/ นักศึกษาควรได้รับการฝึกฝนพัฒนาประสบการณ์ดังนี้

1) งานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน นิสิต/ นักศึกษาควรได้รับการฝึกทำหน้าที่งานครูประจำชั้น งานธุรการในชั้นเรียน กิจกรรมโฮมรูม

2) งานบริการของโรงเรียน นิสิต/ นักศึกษาควรได้รับการประสบการณ์ทางด้านงานบริการของโรงเรียน เช่น งานบริการห้องสมุด งานวัสดุและครุภัณฑ์ งานวัดและประเมินผล งานทะเบียน งานธุรการ งานประชาสัมพันธ์ งานผลิตเอกสาร เป็นต้น

3) งานบริการชุมชน นิสิต/ นักศึกษาควรได้เรียนรู้ถึงการบริการชุมชนที่ผ่านทางโครงการพิเศษต่างๆของสถานศึกษา เช่น งานทำนุบำรุงศาสนา ศิลปวัฒนธรรม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นต้น โดยกิจกรรมนิสิต/ นักศึกษาควรมีส่วนร่วมในการเป็นผู้ช่วยงานดังกล่าว

3. บทบาทผู้นิเทศก์

ผู้นิเทศก์เป็นบุคลากรที่มีความสำคัญต่อนิสิต/ นักศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะผู้นิเทศก์จะให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และให้แนวทางในการจัดการเรียนการสอน การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การบริหารจัดการในชั้นเรียน การทำวิจัยในชั้นเรียน การปฏิบัติตนและปฏิบัติงานต่างๆ เป็นต้น ซึ่ง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้นิเทศก์ ได้แก่ อาจารย์นิเทศก์จากคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ และครูพี่เลี้ยงในสถานศึกษา ซึ่งมีความสัมพันธ์ดังภาพที่ 11 ต่อไปนี้

อาจารย์นิเทศก์ เป็นบุคลากรที่มาจากคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการให้คำแนะนำต่างๆแก่นิสิต/ นักศึกษาที่ปฏิบัติการสอน เช่น การให้คำแนะนำเกี่ยวกับกลวิธีการสอน แผนการจัดการเรียนรู้ การแต่งกาย การปฏิบัติตน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้คำแนะนำการทำวิจัยในชั้นเรียน เพราะอาจารย์นิเทศก์จะมีความรู้ความสามารถในการทำวิจัยมาก่อน ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า อาจารย์นิเทศก์เป็นบุคคลความสำคัญอย่างยิ่งในการให้คำแนะนำในการทำวิจัยในชั้นเรียน

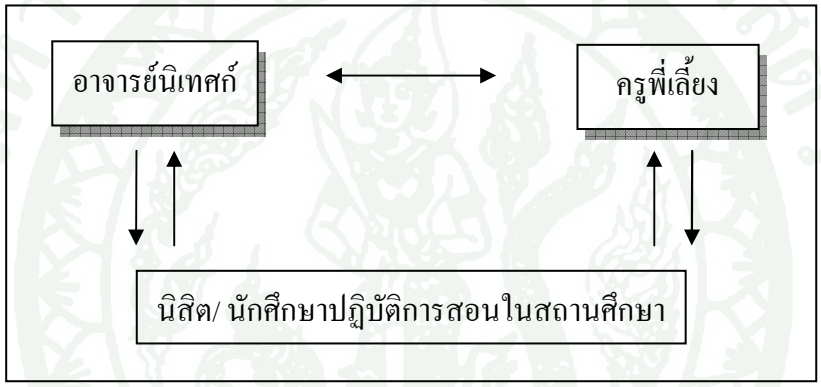

ภาพที่ 11 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นิเทศก์และนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

ครูพี่เลี้ยง เป็นบุคลากรที่อยู่ใกล้ชิดกับนิสิต/ นักศึกษามากที่สุดในระหว่างที่ปฏิบัติการสอน ครูพี่เลี้ยงจึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการความเป็นครูของนิสิต/ นักศึกษา เพราะครูพี่เลี้ยง จะให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การปกครองชั้นเรียน ให้คำแนะนำการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การปฏิบัติตน การทำโครงการ และมีส่วนสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียน ดังคำกล่าวของ วรรณทิพา รอดแรงค้า และ ภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์ (2545) กล่าวไว้ว่า การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนิสิต/ นักศึกษาจะดำเนินไปด้วยดีไม่ได้ ถ้าหากนิสิต/ นักศึกษาไปปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเพียงลำพัง ถึงแม้ว่านิสิต/ นักศึกษาจะได้รับการเตรียมพร้อมจากสถาบันผลิตครูมาอย่างเต็มที่ ทั้งทฤษฎี วิธีสอน และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ก็ตาม ดังนั้นครูพี่เลี้ยงจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความสามารถทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม อารมณ์ ซึ่งผลการวิจัยพบว่าครูพี่เลี้ยงเป็นบุคคลที่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถนะ และคุณลักษณะแก่นิสิต/ นักศึกษาเป็นอย่างมาก แต่มีครูพี่เลี้ยงบางท่านไม่ได้ดูแลให้คำแนะนำใน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การพัฒนานิสิต/ นักศึกษาอีกรวมทั้งมอบหมายหน้าที่เกินขอบเขตภาระหน้าที่ของนิสิต/ นักศึกษา นอกจากนี้ครูพี่เลี้ยงโดยส่วนใหญ่ไม่สามารถให้คำแนะนำการทำวิจัยในชั้นเรียนได้

ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาควรกำหนดความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะของครูพี่เลี้ยงให้ชัดเจน เช่น 1) มีคุณวุฒิการศึกษาตรงสาขาวิชาเอก อย่างน้อย 1 ระดับปริญญา 2) ควรมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท (เพื่อสามารถแนะนำการทำวิจัยในชั้นเรียนได้ 3) มีประสบการณ์ในการสอนอย่างน้อย 3 ปี และ 4) มีคุณลักษณะความเป็นครูที่ดี และพร้อมที่จะเป็นครูพี่เลี้ยงดูแลนิสิต/ นักศึกษา นอกจากนี้นิสิต/ นักศึกษาควรมีโอกาสได้ประเมินครูพี่เลี้ยงถึงความรู้ความสามารถและคุณลักษณะ และนำผลการประเมินดังกล่าวมายังคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ หากครูพี่เลี้ยงผ่านเกณฑ์ประเมินก็สามารถเป็นครูพี่เลี้ยงในภาคเรียนต่อไป

นอกจากอาจารย์นิเทศก์ และครูพี่เลี้ยงมีบทบาทต่อกับนิสิต/ นักศึกษาแล้ว อาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงก็มีบทบาทซึ่งกันและกัน กล่าวคือ อาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงควรมีโอกาสพบปะและพูดคุย ถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นของนิสิต/ นักศึกษาในด้านต่างๆ ที่อยู่บนพื้นฐานในการช่วยเหลือและพัฒนานิสิต/ นักศึกษาร่วมกัน อีกรวมทั้งร่วมกันในการประเมินผลสมรรถนะ และคุณลักษณะนิสิต/ นักศึกษา

ความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงที่มีต่อการเป็นครูที่ดีและครูที่เก่งของนิสิต/ นักศึกษา คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาของไทย

ความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงที่มีต่อการเป็นครูที่ดีและครูที่เก่งของนิสิต/ นักศึกษา คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาของไทย ที่กำลังฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงผลการผลิตนิสิต/ นักศึกษาในวิชาชีพครูเบื้องต้น ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีข้อวิจารณ์ประเด็นเกี่ยวกับการเป็นครูที่เก่ง และการเป็นครูที่ดีของนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาได้ดังนี้

1. สมรรถนะการเป็นครูที่เก่งของนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอน

สมรรถนะการเป็นครูที่เก่งของนิสิต/ นักศึกษาจากผลการวิจัยโดยภาพรวม พบว่านิสิต/ นักศึกษามีสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นผลจากกระบวนการจัดประสบการณ์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิชาชีพครู ที่นิสิต/ นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเป็นครั้งที่ 2 ทำให้นิสิต/ นักศึกษาเกิดการพัฒนาในด้านหลักสูตร ด้านการสอน ด้านสื่อการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน และด้านการปฏิบัติงานทั่วไป แต่อย่างไรก็ตามหากพิจารณาสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งของนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับหลักสูตรและการทำวิจัยในชั้นเรียนแล้ว นิสิต/ นักศึกษาควรได้รับการเสริมสร้างหรือการพัฒนาทางด้านความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เนื่องจากรายวิชาทางด้านหลักสูตรจะมุ่งเน้นเรียนทฤษฎีมากกว่าการฝึกปฏิบัติ อีกรวมทั้งหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2545 หรือหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เป็นเรื่องใหม่จากแนวการปฏิบัติที่เคยผ่านมา ผู้วิจัยเสนอแนะว่าอาจารย์ควรสอนทฤษฎีควบคู่การปฏิบัติเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการของหลักสูตร จากนั้นให้นิสิต/ นักศึกษาศึกษาตัวอย่างหลักสูตรสถานศึกษาในสภาพจริงพร้อมกับให้นิสิต/ นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในสาขาวิชาเอกรายวิชาอย่างน้อย 1 ระดับชั้น

ส่วนสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งของนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน นิสิต/ นักศึกษาควรได้รับการเสริมสร้างหรือการพัฒนาเป็นอย่างมากทางด้านการกำหนดหัวข้อและวัตถุประสงค์การวิจัย การเรียบเรียงและสรุปผลการศึกษา เอกสาร การออกแบบงานวิจัย การดำเนินการวิจัย และการเขียนรายงานการวิจัย ซึ่งการทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นเรื่องที่ท้าทายความสามารถของนิสิต/ นักศึกษาทั้งนี้อาจารย์ผู้สอนนอกจากจะสอนทฤษฎีแล้วควรให้นิสิต/ นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติการทำวิจัยในชั้นเรียนเบื้องต้น หรือการอบรมเชิงปฏิบัติการการทำวิจัยในชั้นเรียนก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ทั้งนี้นอกจากอาจารย์ผู้สอนรายวิชาการวิจัยในชั้นเรียน ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ก็มีบทบาทสำคัญยิ่งในการให้ความรู้คำแนะนำแก่นิสิต/ นักศึกษาระหว่างที่นิสิต/ นักศึกษาฝึกทำวิจัยในชั้นเรียนระหว่างปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

2. คุณลักษณะการเป็นครูที่ดีของนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอน

คุณลักษณะการเป็นครูที่ดีของนิสิต/ นักศึกษาจากผลการวิจัยโดยภาพรวม พบว่านิสิต/ นักศึกษามีคุณลักษณะความเป็นครูที่ดีอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เมื่อพิจารณาคุณลักษณะการเป็นครูที่ดีของนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในด้านบุคลิกลักษณะ ด้านความรับผิดชอบ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพครู นิสิต/ นักศึกษามีคุณลักษณะการเป็นครูที่ดีอยู่ในระดับมากทุกด้าน จากผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ความสามารถในการพัฒนาทางด้านคุณลักษณะของนิสิต/ นักศึกษาเป็นไปในทางที่ดี เพราะคุณลักษณะการเป็นครูที่ดีเป็นสิ่งที่ต้องหล่อหลอม และใช้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ระยะเวลาในการปลูกฝังคุณลักษณะด้วย แม้ว่าผลการวิจัยดังกล่าวชี้ให้เห็นว่านิสิต/ นักศึกษามีคุณลักษณะที่ดีก็ตาม ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่าคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ยังคงต้องมีกิจกรรมเสริมหลักสูตรความเป็นครู โดยเริ่มตั้งแต่ระดับชั้นปีที่ 1 เป็นต้นไป เพราะกิจกรรมเสริมหลักสูตรความเป็นครูจะปลูกฝังคุณลักษณะที่ดีของนิสิต/ นักศึกษา ดังคำกล่าวของ Astin (1984) กล่าวว่า นิสิต/ นักศึกษาที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ จะได้รับการพัฒนามาก ในทางตรงกันข้ามหากนิสิต/ นักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมน้อยหรือไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมก็จะได้รับการพัฒนาน้อย หรือไม่ได้รับการพัฒนาเลย

ข้อวิจารณ์ส่วนที่ 2 ลักษณะการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ

กระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นกระบวนการที่โปรแกรมครุศึกษา ของสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก ทั้งกระบวนการจัดประสบการณ์ การประเมินผล และการนิเทศ ซึ่งจากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีข้อวิจารณ์ดังนี้

1. การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

โปรแกรมครุศึกษา สถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศได้ให้ความสำคัญกับการเตรียมพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา เช่นเดียวกับโปรแกรมครุศึกษาสถาบันอุดมศึกษาของไทย แต่มีข้อสังเกตดังการเปรียบเทียบต่อไปนี้

1.1 โปรแกรมครุศึกษาทุกสาขาวิชาเอกของ Indiana University และ โปรแกรมครุศึกษา เฉพาะสาขาวิชาเอกประถมศึกษา สาขาวิชาเอกพลศึกษา ของ University of Mary ได้จัดรายวิชาประสบการณ์ภาคสนามเบื้องต้น (early field experience) เป็นการเตรียมความพร้อมนิสิต/ นักศึกษาก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา โดยรายวิชาดังกล่าวเป็นการเรียนรู้รายวิชาควบคู่กับการฝึกปฏิบัติภาคสนามตามสาขาวิชาเอก ซึ่งแนวคิดดังกล่าวคล้ายคลึงกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่แต่ละสาขาวิชาเอกจะกำหนดวิชาทฤษฎีควบคู่การฝึกปฏิบัติภาคสนาม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1.2 รายวิชาฝึกปฏิบัติ (practicum) ทุกสาขาวิชาเอกของ University of Iowa การฝึกปฏิบัติภาคสนาม (practicum experience) ทุกสาขาวิชาเอกของ University of Minnesota และประสบการณ์การฝึกปฏิบัติ (practicum experience) ของ University of Mary เฉพาะสาขาวิชาเอกปฐมวัยศึกษา มัธยมศึกษา และการศึกษาพิเศษได้จัดรายวิชาเตรียมความพร้อมนิสิต/ นักศึกษาก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในลักษณะฝึกปฏิบัติหลังจากได้เรียนรู้ทฤษฎีแล้ว ซึ่งแนวคิดดังกล่าวคล้ายคลึงกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยทักษิณ ที่นิสิต/ นักศึกษาจะฝึกปฏิบัติภาคสนามหลังจากได้เรียนรู้ทฤษฎีมาแล้ว

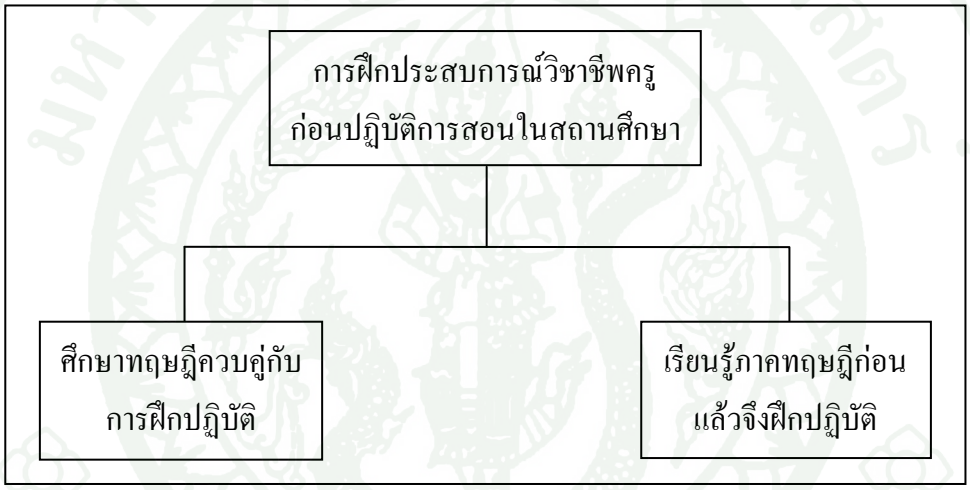

ภาพที่ 12 แนวทางการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาได้ 2 แนวทาง ดังภาพที่ 12

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาสามารถจัดประสบการณ์ให้นิสิต/ นักศึกษาได้ 2 แนวทาง คือ แนวทางที่ 1 ศึกษาทฤษฎีควบคู่กับการฝึกปฏิบัติ เช่น ทฤษฎีการสอน (ในสาขาวิชาเอก) ควบคู่กับการฝึกปฏิบัติการสอนภาคสนามในชั้นเรียน โดยรายวิชาดังกล่าวนิสิต/ นักศึกษาต้องลงทะเบียนเรียนควบคู่กัน และแนวทางที่ 2 หลังศึกษาทฤษฎีการสอนต่าง ๆ แล้ว นิสิต/ นักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนในชั้นเรียน (ตามสาขาวิชาเอก) โดยรายวิชาดังกล่าวนิสิต/ นักศึกษาลงทะเบียนเรียนหลังจากสอบผ่านรายวิชาเกี่ยวกับทฤษฎีการสอนไปแล้ว

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศได้ให้ความสำคัญมากที่สุด เพราะเป็นประสบการณ์ที่นำทฤษฎีและประสบการณ์เบื้องต้นนำมาปรับใช้สภาพจริงของวิชาชีพครูเช่นเดียวกับการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาสถาบันอุดมศึกษาของไทย แต่มีข้อสังเกตจากการเปรียบเทียบดังนี้ การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศและสถาบันอุดมศึกษาไทย โดยภาพรวมมีสาระสำคัญที่คล้ายคลึงกันคือ มุ่งเน้นให้นิสิตเกิดสมรรถนะการเป็นครูที่เก่ง และมีคุณลักษณะการเป็นครูที่ดี โดยผ่านการฝึกปฏิบัติการสอน ปฏิบัติงาน และปฏิบัติตน การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ทั้งสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศและสถาบันอุดมศึกษาของไทย โดยภาพรวมจะแบ่งประสบการณ์ออกเป็น 3 ระยะ คือ

1) ระยะการปรับตัวและสังเกตการเรียนการสอนจากครูพี่เลี้ยง

2) ระยะทดลองปฏิบัติการสอน โดยทดลองฝึกเป็นผู้ช่วยครูพี่เลี้ยงในชั้นเรียน

3) ระยะปฏิบัติงานสอนเต็มรูปแบบ

3. การประเมินผล

การประเมินผลประสบการณ์วิชาชีพครูของสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศและสถาบันอุดมศึกษาของไทย มีลักษณะการประเมินผลที่แตกต่างกันดังต่อไปนี้ โปรแกรมครุศึกษาสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศจะประเมินผลบนพื้นฐานมาตรฐานวิชาชีพครูของรัฐ ดังนี้

1) Indiana University (Bloomington) ได้กำหนด The Six Guiding Principles of the Indiana University School of Education เป็นกรอบการมอบหมายงานและประเมินผล

2) University of Iowa ได้กำหนดมาตรฐานความรู้ความสามารถทางด้านการสอนของรัฐไอโอวา (The State Iowa Teaching Performance Standards) เป็นกรอบการมอบหมายงานและการประเมินผล

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3) University of Minnesota (Morris) ได้กำหนดมาตรฐานประสิทธิภาพการฝึกปฏิบัติสำหรับการเริ่มต้นการเป็นครู (Standards of Effective Practice for Beginning Teachers) มาตรฐานดังกล่าวสอดคล้องกับการรับใบประกอบวิชาชีพของรัฐ อันเป็นแนวทางในการมอบหมายงานและการประเมินผล

4) University of Mary ได้กำหนดปรัชญาของสาขาศึกษาศาสตร์ (The Division of Education Philosophy) เป็นกรอบแนวทางการประเมินผล

มาตรฐานวิชาชีพครูของรัฐเป็นแนวทางการประเมินนิสิต/ นักศึกษาว่ามีสมรรถภาพและคุณลักษณะอย่างไรตามมาตรฐานวิชาชีพครูที่กำหนด สถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศทั้ง 4 แห่ง ได้ใช้การประเมินในลักษณะ rubric assessment อันเป็นแนวทางประเมินผลซึ่งจะสัมพันธ์เกี่ยวโยงกับมาตรฐานวิชาชีพครู การประเมินการปฏิบัติการสอนของสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศทั้ง 4 แห่ง จะให้ระดับผลการเรียน (เกรด) คือ สอบผ่าน หรือไม่ผ่าน

สำหรับสถาบันอุดมศึกษาของไทยจะดำเนินการประเมินผลอยู่บนพื้นฐานของมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548 ได้แก่ มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติตนหรือจรรยาบรรณของวิชาชีพ

การประเมินผลนิสิต/ นักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาของไทยทั้ง โดยส่วนใหญ่ใช้การประเมินผลแบบมาตรฐานส่วนประมาณค่า (rating scale) ตามประเด็นรายการที่กำหนด และตัดสินผลการประเมินการปฏิบัติการสอนเป็นระดับผลการเรียน (เกรด) คือ A, B+, B, C+, C, D+, D และ F หรือ G, P และ F (มหาวิทยาลัยรามคำแหง)

ผู้วิจัยมีความคิดเห็นการประเมินผลการปฏิบัติการสอนของสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ ตัดสินผล/ ระดับผลการเรียนเป็นผ่านหรือตก จะทำให้นิสิต/ นักศึกษาขาดการขยายความรู้ความสามารถ เพราะนิสิต/ นักศึกษาจะพัฒนาการเอาให้ผ่านเท่านั้น หรือหากนิสิต/ นักศึกษามีคะแนนที่ผ่านเกณฑ์เมื่อเทียบกับนิสิต/ นักศึกษาที่ผ่านเกณฑ์มีคะแนนที่สูงกว่าเกณฑ์มาก แต่การตัดสินผลจะได้สอบผ่านเท่านั้น ในขณะที่หากมีการให้ระดับผลการเรียนเป็น A, B+, B, C+, C, D+, D และ F แล้วนิสิต/ นักศึกษาจะเกิดแรงจูงใจในการพัฒนาความรู้ความสามารถ และเห็นถึงสมรรถนะและคุณลักษณะที่ชัดเจนกว่า

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า เมื่อคุรุสภาได้กำหนดมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพแล้ว คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาของไทยทุกแห่งควรประเมินผลนิสิต/ นักศึกษาด้านสมรรถภาพและคุณลักษณะ โดยใช้แนวทางเกณฑ์การประเมินในลักษณะ rubric assessment ซึ่งจะสัมพันธ์เกี่ยวโยงกับมาตรฐานวิชาชีพได้อย่างชัดเจน

ในสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศจะประเมินผลโดยใช้แนวคิดการประเมินผลตามสภาพจริง โดยจะกำหนดเกณฑ์ให้คะแนนในลักษณะของรูบริค (rubric) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกณฑ์ที่พิจารณาจะมีกรอบมาตรฐานวิชาชีพของแต่ละรัฐเป็นแนวทางการประเมิน แต่สำหรับสถาบันอุดมศึกษาของไทยยังคงประเมินผลโดยใช้มาตรฐานส่วน (rating scale) ทั้งนี้ครุสภาได้กำหนดมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพแล้ว สถาบันอุดมศึกษาของไทยที่ผลิตครูควรกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในรูปของรูบริคที่สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา และจะเกิดความเป็นมาตรฐานใน
แต่ละสถาบันอุดมศึกษา

4. ผู้นิเทศก์

ผู้นิเทศก์เป็นบุคลากรที่มีความสำคัญต่อนิสิต/ นักศึกษาในการพัฒนาการการเป็นครูวิชาชีพครู เพราะผู้นิเทศก์จะให้คำแนะนำ คำปรึกษาในการปฏิบัติการสอน ปฏิบัติงาน ปฏิบัติตนสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศทั้ง 4 แห่ง ผู้นิเทศก์จะประกอบด้วยอาจารย์นิเทศก์จากคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ และครูพี่เลี้ยงของสถานศึกษาเช่นเดียวกับสถาบันอุดมศึกษาของไทย

สถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศทั้ง 4 แห่ง จะให้ความสำคัญกับอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยงและนิสิต/ นักศึกษาในการประชุมกลุ่มหลังจากการนิเทศนิสิต/ นักศึกษาแต่ละครั้ง อันเป็นการสื่อสารถึงพัฒนาการของนิสิต/ นักศึกษา โดยเฉพาะอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงจะประสานความร่วมมือหรือทำงานกันอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง ในขณะที่อาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงสถาบันอุดมศึกษาของไทยขาดการประสานงานหรือทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ ขาดการพูดคุย สนทนาระหว่างอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และนิสิต/ นักศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

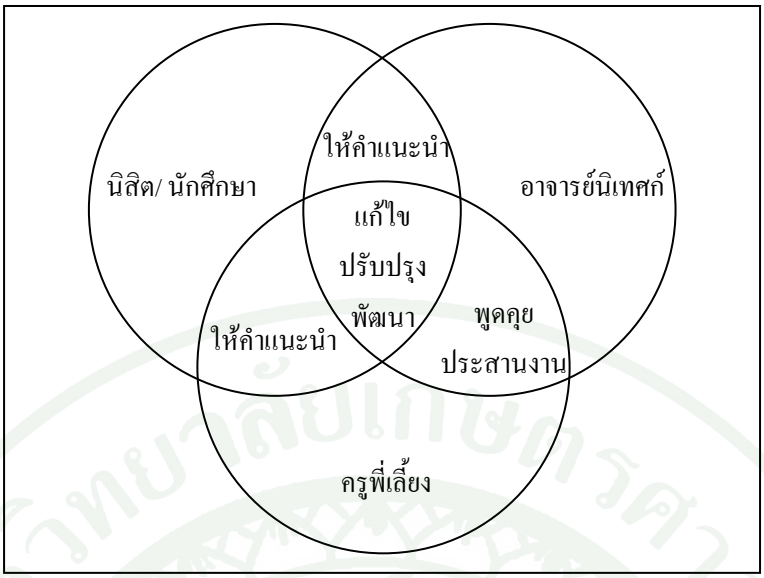

ภาพที่ 13 ความสัมพันธ์ในการทำงานของอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอน

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะระหว่างที่นิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาควรมีการประชุม 3 ฝ่าย คือ อาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง นิสิต/ นักศึกษา ดังภาพที่ 13 เพื่อทำความข้อตกลงและการแนะนำต่าง ๆ การประชุมระยะแรก การประชุมภาคกลาง และการประชุมปลายภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูพี่เลี้ยงในสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาวิชาชีพครู นิสิต/ นักศึกษา และเป็นบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดที่อยู่กับนิสิต/ นักศึกษาตลอดสัปดาห์ ซึ่งครูพี่เลี้ยงจะทราบถึงพัฒนาการความรู้ความสามารถและคุณลักษณะต่าง ๆ ตลอดระยะเวลาที่นิสิต/ นักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา การประชุมร่วมกันดังกล่าวจะเกิดการสื่อสารระหว่างฝ่าย อาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และนิสิต/ นักศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายในการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนานิสิต/ นักศึกษา

ข้อวิจารณ์ส่วนที่ 3 การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทย

รูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทยที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เป็นรูปแบบที่สถาบันอุดมศึกษาของไทยที่เปิดการเรียนการสอนทางด้านวิชาชีพครูในหลักสูตรระดับปริญญาตรีสามารถนำไปใช้ได้อย่างเต็มรูปแบบ ทั้งนี้ สถาบันอุดมศึกษาอาจมี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การปรับการบริหารจัดการ และการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูให้เหมาะสมกับบริบทหรือสภาพของสถาบันอุดมศึกษานั้นๆ

1. ปัจจัยนำเข้า: การบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูแบบมีส่วนร่วม การนำแนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมมาใช้ในการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู อาจเป็นเรื่องที่ค่อนข้างมีอุปสรรคอยู่บ้าง กล่าวคือ 1) ผู้บริหาร/อาจารย์/ผู้แทนที่มาจากสถานศึกษาเครือข่ายจะต้องเดินทางมาเข้าร่วมประชุมการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยเฉพาะสถานศึกษาที่อยู่ห่างไกลอาจขาดแรงจูงใจไม่ยากเดินทางมาเข้าร่วมประชุม 2) ความหลากหลายแนวคิดในการเสนอความคิดเห็นต่าง ๆ อาจเป็นอุปสรรคปัญหาในการประชุมหรือการดำเนินงาน เป็นต้น อุปสรรคปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า 1) ทางฝ่าย/ หน่วย/ ศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครูควรมีค่าเดินทางหรือค่าน้ำมัน หรือสิ่งอำนวยความสะดวกในการเดินทาง เช่น รถตู้รับส่งระหว่างท่ารถมายังคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ 2) การประชุมหรือการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูควรใช้หลักประชาธิปไตย โดยรับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่าย และดำเนินงานตามความพร้อมของหน่วย/ ฝ่าย/ ศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู

2. กระบวนการ: การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูแบบบันไดสู่วิชาชีพครู สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งที่เปิดการเรียนการสอนทางด้านวิชาชีพครูในหลักสูตรปริญญาตรี สามารถนำหลักการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูแบบบันไดสู่วิชาชีพครูไปใช้ได้ สำหรับสถาบันอุดมศึกษาไม่จำกัดจำนวนรับ คือมหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยตลาดวิชา นิสิต/นักศึกษาบางส่วนเรียนและทำงานควบคู่กันไป ซึ่งมีผลต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ดังนั้นอาจจะต้องมีการปรับใช้รูปแบบ กล่าวคือ ระดับขั้นการเรียนรู้: ประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น (ชั้นปีที่ 3 ภาคปลาย และชั้นปีที่ 4 ภาคต้น) ระดับขั้นการฝึกฝน: การฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู (ชั้นปีที่ 4 ภาคปลาย) และระดับขั้นพัฒนา: การพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา (ชั้นปีที่ 5 ภาคต้น และภาคปลาย) ยังคงกำหนดตามระดับชั้นปีในแผนการศึกษา แต่ในทางปฏิบัติควรมีความยืดหยุ่นตามความพร้อม หรือความเหมาะสมของนิสิต/นักศึกษาที่จะต้องทำงานและเรียนควบคู่กันไป

3. ผลผลิต: การประเมินผลสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งและคุณลักษณะครูที่ดีแบบประเมินผลตามสภาพจริง สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนทางด้านวิชาชีพครูในหลักสูตรปริญญาตรี สามารถนำหลักการการประเมินผลดังกล่าวไปใช้ได้ สำหรับมหาวิทยาลัยรามคำแหง มี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การประเมินผลระดับผลการเรียน 3 ระดับ คือ ไม่ผ่าน (F), ผ่าน (P) และผ่านระดับดี (G) แต่สำหรับรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นได้ประเมินผลการเรียนสอบผ่าน/ ไม่ผ่าน ในรายวิชาประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น และประเมินผลการเรียนเป็นเกรด A, B+, B, C+, C, D+, D และ F ในรายวิชาการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู และรายวิชาการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา ดังนั้น หากทางคณะกรรมการเสริมสร้างประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยรามคำแหง จะนำรูปแบบการประเมินผลดังกล่าวไปใช้ต้องมีปรับระดับคะแนนหรือเกรดให้เหมาะสมกับการประเมินผลของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษาของไทย

2. เพื่อศึกษาลักษณะการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ

3. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการ และการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทย

วิธีการวิจัย

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่ดำเนินการจัดการเรียนการสอน และผลิตบัณฑิตวิชาชีพครูในระดับปริญญาตรี ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ/ ประธานกรรมการ หรือกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู และนิสิต/ นักศึกษาที่กำลังปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา (ครั้งที่ 2) และครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนสาธิต ฯ/ สถานศึกษาเครือข่าย คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาของไทย จำนวน 8 สถาบัน ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยทักษิณ สำหรับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ จำนวน 4 สถาบัน ได้แก่ Indiana University (Bloomington), University Of Iowa, University Of Minnesota (Morris) และ University of Mary

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูล แบบสัมภาษณ์ ประเด็นคำถาม และแบบสอบถาม ดังนี้

1. แบบบักทึกข้อมูล สำหรับบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้น และกระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาของไทย และลักษณะการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู สถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ

2. แบบสัมภาษณ์ การบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาของไทย

3. ประเด็นคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม เกี่ยวกับความคิดเห็นของนิสิต/ นักศึกษาที่มีต่อกระบวนการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษาของไทย

4. แบบสอบถามความคิดเห็น มี 2 ชุด คือ 1) ความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงที่มีต่อการเป็นครูที่เก่งและครูที่ดี ของนิสิต/ นักศึกษาคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาของไทย และ 2) ความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ในสถาบันอุดมศึกษาของไทย

วิธีการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร สัมภาษณ์ผู้อำนวยการ/ ประธานกรรมการ/ กรรมการที่ดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู สนทนากลุ่มกับนิสิต/ นักศึกษาที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา (ครั้งที่ 2) และสอบถามความคิดเห็นครูพี่เลี้ยง และผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา การพรรณนาวิเคราะห์ และวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการ และการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ในสถาบันอุดมศึกษาของไทย สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาของไทยทั้ง 8 แห่ง สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1.1 การวางแผน แนวทางสำหรับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาของไทยทั้ง 8 แห่ง โดยภาพรวมแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ ลักษณะที่ 1 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ได้แก่ การสังเกตการจัดการเรียนการสอน การเรียนรู้งานประจำชั้น การทดลองสอนในชั้นเรียนตามสาขาวิชาเอก เรียนรู้งานทั่วไปของโรงเรียน ทั้งนี้สถาบันอุดมศึกษาบางแห่ง เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยศิลปากร และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีการจัดกิจกรรมเสริมความเป็นครูให้กับนิสิต/ นักศึกษา ส่วนลักษณะที่ 2 การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาทั้ง 8 แห่ง กำหนดให้นิสิต/ นักศึกษาต้องปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 2 ภาคเรียน ต่อเนื่องกัน (1 ปีการศึกษา) ยกเว้นมหาวิทยาลัยรามคำแหง นิสิต/ นักศึกษาไม่จำเป็นต้องปฏิบัติการสอนต่อเนื่องกัน แต่ต้องปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาให้ครบ 2 ภาคเรียน สำหรับนโยบายการดำเนินการจัดนิสิต/ นักศึกษาเข้าสู่สถานศึกษาปฏิบัติการสอน แบ่งได้เป็น 3 แนวทาง คือ 1) ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่โรงเรียนสาธิต ฯ 1 ภาคเรียน และสถานศึกษาเครือข่าย (ที่มิใช่โรงเรียนสาธิต ฯ) อีก 1 ภาคเรียน 2) ปฏิบัติการสอนสถานศึกษาเดิมทั้ง 2 ภาคเรียน และ 3) ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเครือข่ายที่ไม่ซ้ำกับสถานศึกษาเดิม

1.2 การจัดองค์กร ฝ่าย/ หน่วย/ ศูนย์ประสบการวิชาชีพครู ของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษา 8 แห่ง แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ 1) ดำเนินการจัดประสบการณ์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิชาชีพครูโดยศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครูโดยตรง 2) ดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยฝ่าย/ หน่วยงานภายใต้สำนักงานเลขานุการ ทั้งนี้ในการดำเนินงานดังกล่าวยังมีคณะกรรมการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู สำหรับหลักการพิจารณาสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอน จะใช้เหลักเกณฑ์คุณสมบัติของสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอน คุรุสภา พ.ศ. 2549 และ/ หรือพิจารณาโดยหลักพื้นที่ในเขตปริมณฑล ไม่ห่างไกลจากสถาบันอุดมศึกษา

1.3 การบริหารบุคลากร บุคลากรที่เป็นหลักในการดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ประกอบด้วย คณบดี หรือรองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ จะเป็นที่ปรึกษาหรือกำหนดนโยบายต่าง ๆ ผู้อำนวยการหรือประธานกรรมการจะเป็นผู้ดำเนินการ และมีเจ้าหน้าที่ฝ่าย/ หน่วย/ ศูนย์ให้การสนับสนุนในการดำเนินงานสำหรับการพัฒนาบุคลากร หรือผู้เกี่ยวข้องในงานประสบการณ์วิชาชีพครู สำหรับการพัฒนาบุคลากรโดยภาพรวมจะเป็นการประชุมอบรมสัมมนา ได้แก่ การให้ความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครู บทบาทหน้าที่ผู้นิเทศก์ เป็นต้น นอกจากนี้การสนับสนุนส่งเสริมขวัญกำลังใจ พบว่าโดยภาพรวมอาจารย์นิเทศก์จะได้ผลงาน/ ภาระงานในการทำงานประกอบการพิจารณาความดีความชอบ มีเพียงสถาบันอุดมศึกษาบางแห่งที่ให้ค่าปฏิบัติงานนิเทศ บงสถาบันอุดมศึกษาจะให้ครูพี่เลี้ยงได้รับวุฒิบัตร หรืออบรมสัมมนาของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย หรือได้สิทธิพิเศษในการเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโท

1.4 การอำนวยการ ปัจจัยเกื้อหนุนที่สนับสนุนและอำนวยความสะดวกได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติงานประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาทั้ง 8 แห่ง โดยภาพรวมคือรถตู้ หรือบุคลากรผู้ปฏิบัติงานท่านใดประสงค์จะเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัว ก็สามารถเบิกค่าน้ำมันรถได้

1.5 การประสานงาน การติดต่อสื่อสารทั้งภายในและภายนอกคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ ในการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาทั้ง 8 แห่ง ใช้บันทึกข้อความหรือจดหมายราชการสำหรับการติดต่อสื่อสารกับนิสิต/ นักศึกษา จะใช้บอร์ดประชาสัมพันธ์ และเว็บไซต์ของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ หรือศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู

1.6 งบประมาณ รายรับรายจ่ายในการดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาทั้ง 8 แห่ง รายรับจะได้รับงบประมาณจากคณะ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ และรายจ่ายในการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ได้แก่ ค่าดำเนินการโครงการต่าง ๆ การจัดอบรมสัมมนา ค่าตอบแทนการนิเทศ ค่าน้ำมันรถ เป็นต้น

2. กระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาของไทยทั้ง 8 แห่ง สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

2.1 ประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา โดยภาพรวมประเด็นที่นิสิต/ นักศึกษาได้เรียนรู้ หรือทดลองฝึกปฏิบัติ ได้แก่ การสังเกตการสอน ทดลองสอน ศึกษางานครูทั่วไป ทั้งนี้มีสถาบันอุดมศึกษาบางแห่งมีการสัมมนาระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

2.2 การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ขอบข่ายประสบการณ์ที่นิสิต/ นักศึกษาต่างปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา โดยภาพรวมมีลักษณะที่คล้ายคลึง คือ 1) การปฏิบัติการสอนในชั้นเรียน 8-10 คาบ/ สัปดาห์ 2) การทำวิจัยในชั้นเรียน และ 3) ปฏิบัติงานครูอื่น ๆ เช่น งานครูประจำชั้น งานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน งานธุรการ งานแนะแนว งานทะเบียน ทั้งนี้นิสิต/ นักศึกษาต้องเข้าร่วมสัมมนาการปฏิบัติการสอนระหว่างและหลังปฏิบัติการสอน

2.3 การประเมินผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ประเด็นการประเมินผลโดยภาพรวม ได้แก่ การปฏิบัติการสอน ปฏิบัติการทำวิจัยในชั้นเรียน ปฏิบัติงานครูทั่วไป และการปฏิบัติตน สำหรับการตัดสินผลจะตัดสินผลเป็นรายภาค ยกเว้น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยทักษิณ ตัดสินผลเป็นรายปี นอกจากนี้ ผู้ประเมินผลหลักคืออาจารย์นิเทศก์ และครูพี่เลี้ยง มีบางสถาบันอุดมศึกษาที่คณะกรรมการสถานศึกษาหรือผู้บริหารสถานศึกษาประเมินผลอีกด้วย

2.4 บทบาทหน้าที่ผู้นิเทศก์ บทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศก์ของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาทั้ง 8 แห่ง มีลักษณะที่คล้ายคลึงกันคือ อาจารย์นิเทศก์มีบทบาทหน้าที่ด้านส่งตัวนิสิต/ นักศึกษาตามกำหนดเวลา ประสานงานกับสถานศึกษา ดูแลและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การนิเทศการสอน การทำวิจัยในชั้นเรียน ให้คะแนนและทำคะแนนผลการปฏิบัติการสอน เป็นต้น สำหรับครูพี่เลี้ยงมีบทบาทหน้าที่ดังนี้ ประสานงานกับอาจารย์นิเทศก์ ดูแลแนะนำให้คำปรึกษาในการเตรียมบทเรียน การสอน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การปกครองชั้นเรียน และคุณลักษณะความเป็นครู รวมทั้งประเมินผลการปฏิบัติงานวิชาชีพครูและส่งผลการประเมิน เป็นต้น ทั้งนี้มีสถาบันอุดมศึกษาบางแห่งยังมีคณะกรรมการ หรือผู้นิเทศก์สถานศึกษามีบทบาทหน้าที่ในการประเมินผลนิสิต/ นักศึกษาด้านการปฏิบัติงาน และปฏิบัติตนอีกด้วย

นิสิต/ นักศึกษาได้เสนอความคิดเห็นต่อการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาทั้ง 8 แห่ง สรุปโดยภาพรวมได้ดังนี้

1) กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

นิสิต/ นักศึกษาได้กล่าวถึงสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) รูปแบบการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายรูปแบบแตกต่างกันไปทำให้เกิดความสับสน ดังนั้นอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงควรตกลงกันถึงรูปแบบการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกัน 2) ทางคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ ควรคัดเลือกสถานศึกษาที่มีความพร้อมเป็นแหล่งในการปฏิบัติการสอน 3) ครูพี่เลี้ยงควรมีคุณวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทที่ตรงสาขาวิชาเอก และมีความพร้อมมีใจที่จะดูแลนิสิต/ นักศึกษา 4) ควรมีการอบรมเชิงปฏิบัติการก่อนจะปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการสอน การทำวิจัยในชั้นเรียน 5) ควรกำหนดขอบเขตภาระหน้าที่ที่ชัดเจนของนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอน

2) ระยะเวลาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 2 ภาคเรียน (1 ปีการศึกษา)

นิสิต/ นักศึกษามีความคิดเห็นต่อระยะเวลาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 2 ภาคเรียน (1 ปีการศึกษา) ที่แตกต่างกัน คือ กลุ่มที่เห็นด้วย มีข้อดีคือ เกิดการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้ถูกต้อง องค์ความรู้เพิ่มขึ้น ปรับตัวในการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จากภาคเรียนที่ผ่านมา กลุ่มที่ไม่เห็นด้วย มีข้อเสียคือ การปฏิบัติการสอนจำนวน 2 ภาคเรียน (1 ปีการศึกษา) เป็นระยะเวลาที่ยาวนาน และมีค่าใช้จ่ายที่เพิ่มมากขึ้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3) การทำวิจัยในชั้นเรียน

นิสิต/ นักศึกษาโดยส่วนใหญ่เห็นด้วยต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน ทั้งนี้เพราะการทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นเรื่องที่ท้าทาย และเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ฝึกการแก้ปัญหาการสอนอย่างเป็นระบบ แต่อย่างไรก็ดี ควรมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการหรือทบทวนความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

4) บทบาทผู้นิเทศก์

บทบาทผู้นิเทศก์ที่สำคัญต่อนิสิต/ นักศึกษา คือ อาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยง บทบาทหน้าที่ทั้งอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงจะดูแลให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติการสอน การปฏิบัติ การวิจัยในชั้นเรียน การปฏิบัติงานทั่วไป และการปฏิบัติตน ทั้งนี้อาจารย์นิเทศก์ในการให้คำแนะนำการทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นอย่างมาก ในขณะที่ครูพี่เลี้ยงไม่สามารถให้คำแนะนำการทำวิจัยในชั้นเรียนแต่จะสนับสนุนในกระบวนการเก็บข้อมูลหรือการทดลอง

3. ความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงที่มีต่อการเป็นครูที่ดีและครูที่เก่งของนิสิต/ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา สมรรถนะการเป็นครูที่เก่งของนิสิต/ นักศึกษา โดยภาพรวมมีสมรรถนะอยู่ในระดับมาก ทั้งทางด้านการสอน ด้านสื่อการสอน การประเมินผล และด้านการปฏิบัติงานทั่วไป ในขณะที่สมรรถนะด้านหลักสูตร และด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับคุณลักษณะการเป็นครูที่ดีของนิสิต/ นักศึกษาโดยภาพรวมมีคุณลักษณะอยู่ในระดับมากทั้งทางด้านบุคลิกลักษณะ ด้านความรับผิดชอบ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านจรรยาบรรณวิชาชีพครู

4. ลักษณะการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

4.1 ประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา สถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศทั้ง 4 แห่ง สามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ 1) ศึกษาทฤษฎีควบคู่การฝึกปฏิบัติในชั้นเรียนสถานศึกษา และ 2) ศึกษาภาคทฤษฎีก่อน แล้วจึงฝึกปฏิบัติในชั้นเรียนสถานศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4.2 การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา จะแบ่งขั้นตอนการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเป็นช่วงระยะเวลา คือ ระยะแรก การสังเกตการจัดการเรียนการสอน ระยะที่สอง การฝึกปฏิบัติเป็นครูผู้ช่วยสอน และระยะที่สาม การปฏิบัติการสอนแบบเต็มตัว และนอกจากนี้ นิสิต/ นักศึกษาจะต้องเข้าร่วมสัมมนาการสอน/ สัมมนาการพัฒนาวิชาชีพตามโปรแกรมของครุศึกษา

4.3 การประเมินผล โปรแกรมครุศึกษา สถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศจะประเมินผลความรู้ความสามารถบนพื้นฐานวิชาชีพครูของแต่ละรัฐ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริค (Rubric) ทั้งนี้การประเมินผลการปฏิบัติการสอนจะแบ่งเป็นการประเมินผลย่อย (formative assessment) และการประเมินผลรวม (summative assessment) และตัดสินผลระดับผลการเรียน (เกรด) คือสอบผ่าน หรือสอบไม่ผ่าน

4.4 ผู้นิเทศก์ บุคลากรที่ดีดูและให้คำแนะนำนิสิต/ นักศึกษาระหว่างปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ได้แก่ อาจารย์นิเทศก์ และครูพี่เลี้ยง ซึ่งบุคคลทั้ง 2 ฝ่ายจะทำงานร่วมกันและสื่อสารอย่างต่อเนื่องในการพัฒนานิสิต/ นักศึกษา

5. รูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทยที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ปัจจัยนำเข้า: การบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูแบบมีส่วนร่วม ส่วนที่ 2 กระบวนการ: การจัดการประสบการณ์วิชาชีพครูแบบบันไดสู่วิชาชีพครู และส่วนที่ 3 ผลผลิต: การประเมินผลสมรรถนะการเป็นครูที่เก่ง และคุณลักษณะการเป็นครูที่ดี แบบประเมินผลตามสภาพจริง

5.1 ปัจจัยนำเข้า การบริหาร เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการเสนอข้อคิดเห็น ตัดสินใจ ร่วมมือในการปฏิบัติงาน ร่วมรับผิดชอบ รวมทั้งพัฒนางานด้วยความเต็มใจ ทั้งนี้ได้ยึดหลักการและองค์ประกอบแบบมีส่วนร่วมดังนี้

1) หลักการของการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ได้แก่ หลักความร่วมมือ หลักความเป็นประชาธิปไตย หลักความรับผิดชอบ หลักความสัมพันธ์เชิงบวก และการสื่อสาร

2) องค์ประกอบของการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ได้แก่ บุคคลที่มีส่วนร่วม ประเด็นที่มีส่วนร่วม และแนวทางการมีส่วนร่วม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สำหรับการบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูใช้ส่วนประกอบการบริหารจัดการดังนี้ การวางแผน การจัดองค์กร การบริหารงานบุคคล การอำนวยการ การประสานงาน และการงบประมาณ

5.2 กระบวนการการจัดการประสบการณ์วิชาชีพครูแบบบันไดสู่วิชาชีพครู

การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูได้พัฒนารูปแบบโดยใช้แนวคิด “บันไดสู่วิชาชีพครู” ซึ่งจะเป็นการกำหนดการขอบข่ายและลำดับ (scope and sequence) ในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูให้กับนิสิต/ นักศึกษา ดังนี้

1) ขอบข่ายประสบการณ์วิชาชีพครูมุ่งเน้นให้นิสิต/ นักศึกษา ให้มีสมรรถนะการเป็นครูที่เก่ง นิสิต/ นักศึกษา มีความรู้ความสามารถทางด้านปฏิบัติการสอน การปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน การปฏิบัติงานครู และคุณลักษณะการเป็นครูที่ดีคือ ลักษณะที่แสดงออกถึงการปฏิบัติตนในวิชาชีพครู ด้านบุคลิกลักษณะ ความรับผิดชอบ มนุษยสัมพันธ์ และจรรยาบรรณวิชาชีพครู

2) ลำดับประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นการกำหนดขั้นตอนประสบการณ์วิชาชีพครู 3 ระดับ ดังนี้ ระดับขั้นการเรียนรู้ ระดับขั้นการฝึกฝน และระดับขั้นการพัฒนา

5.3 ผลผลิต การประเมินผลสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งและคุณลักษณะการเป็นครูที่ดีแบบประเมินผลตามสภาพจริง

การประเมินผลสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งและคุณลักษณะการเป็นครูที่ดีเป็นการประเมินโดยใช้แนวคิดการประเมินผลตามสภาพจริง (authentic assessment) เป็นการประเมินผลการเรียนรู้ การฝึกปฏิบัติ และการพัฒนา ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการที่นิสิต/ นักศึกษาได้นำความรู้และทักษะที่ได้ศึกษาไปใช้ในสภาพและสถานการณ์จริงหรือเชื่อมโยงใกล้เคียงกับสถานการณ์จริงมากที่สุด ทั้งนี้ได้กำหนดเกณฑ์ให้คะแนน (scoring guide) โดยแนวทางการให้คะแนนจะระบุเกณฑ์ระดับคุณภาพ และคำอธิบายระดับคุณภาพ ทั้งนี้แนวการให้คะแนนจะกำหนดในรูปของรูบริค (rubric)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สำหรับประเด็นที่ประเมินผลได้แก่ สมรรถนะด้านการปฏิบัติการสอน ด้านการปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน ด้านการปฏิบัติงานครูทั่วไป และคุณลักษณะด้านการปฏิบัติตน รวมทั้งประเมินผลการอภิปราย/ เสวนา/ สัมมนา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. การดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการบริหารจัดการที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ เพราะการดำเนินงานดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับหลายฝ่าย ได้แก่ องค์กรภายในคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ เช่น ภาควิชา สาขาวิชาเอกต่าง ๆ ตลอดจนอาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนิสิต/ นักศึกษา องค์กรภายนอก เช่น สถานศึกษาเครือข่าย ตลอดจนผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยง เป็นต้น ทั้งนี้สถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครูจำเป็นต้องมีระบบการสื่อสารที่ชัดเจนสะดวกรวดเร็ว ให้เกิดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของแต่ละส่วนงานและมุ่งสู่จุดหมายปลายทางคือการพัฒนานิสิต/ นักศึกษาให้มีสมรรถนะในการเป็นครูที่เก่งและมีคุณคุณลักษณะการเป็นครูที่ดี นอกจากนี้ควรนำหลักการมีส่วนร่วมมาใช้ในการวางแผน การจัดองค์กร การบริหารบุคลากร การอำนวยการ การประสานงาน และการงบประมาณมาใช้ในการบริหารจัดการ เพราะหลักการมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนในการแสดงความคิดเห็น ปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานดังกล่าว

2. คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครูไม่ควรคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับจากสถานศึกษาเครือข่ายจากฝ่ายเดียวเท่านั้น แต่ทางครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครูควรมีส่วนในการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาเครือข่ายด้วย เช่น การมาอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร การสอน การวิจัยให้กับครูพี่เลี้ยงสถานศึกษาเครือข่าย ในขณะเดียวกันสถานศึกษาเครือข่ายตลอดจนครูพี่เลี้ยงควรจะฝึกฝนพัฒนานิสิต/ นักศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ นั่นคือคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์สถาบันที่ผลิตครูต้องประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาเครือข่ายในฐานะหุ้นส่วนความสำเร็จที่ต่างก็ได้รับผลตอบแทนในทางที่ดีจากการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3. บุคลากรที่ทำหน้าที่ในกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่สำคัญที่สุดคือ อาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยง เพราะแม้ว่าสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครูจะมีกระบวนการจัดประสบการณ์ที่เข้มข้นเพียงใดก็ตาม หากอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงขาดประสิทธิภาพหรือไม่มีใจในการดูแลให้คำแนะนำนิสิต/ นักศึกษาแล้ว กระบวนการดังกล่าวก็จะล้มเหลว ดังนั้นอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงเป็นบุคลากรที่อยู่เบื้องหลังในการเรียนรู้ การฝึกฝน และการพัฒนานิสิต/ นักศึกษาทางด้านการปฏิบัติการสอน ปฏิบัติงานวิจัยในชั้นเรียน ปฏิบัติงานครู และการปฏิบัติตนเป็นอย่างมาก อาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงรวมทั้งนิสิต/ นักศึกษาต้องทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด มีการสื่อสารซึ่งกันและกันในการร่วมกันฝึกฝน และพัฒนาสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งและคุณลักษณะการเป็นครูที่ดีของนิสิต/ นักศึกษา

4. การประเมินผลสมรรถนะและคุณลักษณะของนิสิต/ นักศึกษา คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาของไทย ควรนำแนวคิดการประเมินผลโดยการกำหนดเกณฑ์การประเมิน (rubric assessment) มาใช้ในการประเมินผลนิสิต/ นักศึกษา เพราะการกำหนดเกณฑ์การประเมินจะมีความชัดเจนที่บ่งบอก ถึงสมรรถนะและคุณลักษณะของนิสิต/ นักศึกษาเป็นแนวทางการประเมินผลและสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทยที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น

2. ควรมีการศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูมหาวิทยาลัยราชภัฏในประเทศไทย

3. ควรมีการศึกษาลักษณะการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาในประเทศอังกฤษ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ แคนาดา สกอตแลนด์ และสิงคโปร์ เป็นต้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กมลวรรณ ตั้งเจริญบำรุงสุข. 2545. **การศึกษาความต้องการในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกสอน สถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กรมการฝึกหัดครู. 2525. **แนวปฏิบัติงานประสบการณ์วิชาชีพครู พุทธศักราช 2525.** กรุงเทพมหานคร: กรุงสยามการพิมพ์.

_____. 2529. **กระบวนการฝึกประสบการณ์ของครู พุทธศักราช 2529.** กรุงเทพมหานคร: กรุงสยามการพิมพ์.

_____. 2530. **กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พ.ศ. 2531.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ศาสนา.

กระทรวงศึกษาธิการ. 2546. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กริช อัมโภชน์. 2545. **การสร้างหลักสูตรและโครงการฝึกอบรม: เอกสารประกอบการบรรยายในการฝึกอบรมหลักสูตรการบริหารงานฝึกอบรม.** สำนักฝึกอบรม: สถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์.

กิตติพร ปัญญาภิญโญผล, นันทิยา แสงสิน และ นิธิดา อดิภัทรนันท์. 2550. “รูปแบบของการเตรียมการปฏิบัติงานวิชาชีพครูควบคู่กับทักษะวิจัยเบื้องต้นของนักศึกษาวิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.” **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่** 34 (2): 69-75.

เกษมศรี อัศวศรีพงศ์ธร. 2550. “สภาพปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและแนวทางการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในทัศนะของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.” **วารสารครุจันทรสาร** 10 (2): 64-70.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2250. **อย่างไรจึงเรียกว่า "ครูสอนดี"** (Online). http://www.kriengsak.com/index.php?components=content&id_content_category_main=21&id_content_topic_main=36&id_content_management_main=511, 28 พฤศจิกายน 2550.

คงศักดิ์ ธาตุทอง และ ไพโรจน์ เติมเตชาพงศ์. 2545. **รายงานการวิจัยการฝึกทักษะการทำวิจัยในชั้นเรียนสำหรับนักศึกษาฝึกสอน.** ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

คณิตา นิจจรัลกุล, วสันต์ อติศัพท์, สุเทพ สันติวรานนท์ และ มะลิ ศรีชู. 2550. "การประยุกต์เทคโนโลยีเชิงบูรณาการของนักศึกษาฝึกสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์." **วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์** 13 (4).

คุรุสภา. 2548. **ประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง สาระความรู้และสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษาตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ.** 28 กรกฎาคม 2548.

เจริญ รองเดช. 2542. **องค์ประกอบของกระบวนการบริหารการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของสถาบันราชภัฏตามทัศนะของคณะกรรมการดำเนินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและอาจารย์นิเทศก์.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

จิตรา เตมีย์. 2540. **การนำเสนอรูปแบบงบประมาณสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จินตนา ศักดิ์ภู่อร่าม. 2545. **การนำเสนอรูปแบบการบริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐสำหรับประเทศไทย.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เฉลียว บุรีภักดี. 2542. **ทฤษฎีระบบและการพัฒนาที่ยั่งยืน.** กรุงเทพมหานคร: แอล.ที.เพรส.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แฉล้ม ลิมปิจักร์. 2529. **การเปรียบเทียบปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวงที่มีภูมิหลังต่างกัน**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชวนชัย เชื้อสาธุชน. 2538. "ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาวิทยาลัยครู**." วารสารการวิจัยการศึกษา** 24 (3): 48-59.

ชาตรี ฝ่ายคำตา และ วรรณทิพา รอดแรงค้า. 2548. "ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา โครงการส่งเสริมการผลิตครูที่มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์." **วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์** 11 (2): 152-163.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2528. **วิทยาการสอน**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ฐิตาภา ศุนาลัย. 2549. "การศึกษาการพัฒนาความเป็นครูของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์." **วารสารวงการครู** 3 (31): 75-77.

ณัฐชมัย ลักษณ์อำนวยพร. 2545. **สมรรถภาพครูวิทยาศาสตร์ด้านความรู้ และด้านปฏิบัติการของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สาขาการสอนวิทยาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนวิทยาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ณัฐธิดา พิมพ์หิน. 2551. **กระบวนการพัฒนาทักษะการวิจัยปฏิบัติการนิสิตครูผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ: การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นเชิงเปรียบเทียบ.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ดวงใจ สีเขียว. 2549. **การพัฒนาระบบการประเมินนิสิต/ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตามแนวคิดการประเมินแบบ 360 องศา โดยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสรุปอ้างอิง.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ทิพวัลย์ นุ่มประเสริฐ. 2542. **การศึกษาการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ทิศนา แขมมณี. 2545. **ศาสตร์การสอน.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธีระวุฒิ เอกะกุล. 2541. **พฤติกรรมองค์การที่เอื้อต่อการเป็นครูเก่งและครูดี: กรณีศึกษาข้าราชการครูที่สำเร็จการศึกษาจากโครงการคุรุทายาทของสถาบันราชภัฏ.** ปริญญานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นลินี บำเรอราช. 2546. “การวิเคราะห์องค์ประกอบการประเมินผลการฝึกสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.” **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา** 15 (2): 97-108.

นิคม ตังคะพิภพ. 2528. **การพัฒนารูปแบบการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามของนิสิตครูสาขามัธยมศึกษา.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิคม ตังคะพิภพ และคณะ. 2543. **การพัฒนารูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.** นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.

น้ำผึ้ง จันทจิรโกวิท. 2546. **การพัฒนาระบบเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนักศึกษาผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สถาบันราชภัฏเชียงราย.** การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศและการจัดการ, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

บริบูรณ์สุข บัญชรเทวกุล. 2549. “สภาพการจัดและความคิดเห็นต่อการสังเกตและฝึกปฏิบัติงานครูด้านงานประจำชั้นของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.” **วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์** 21 (2): 57-62.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บัญญัติ ชำนาญกิจ. 2534. **การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพกับสมรรถภาพด้านการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในวิทยาลัยครู.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บัณฑิต ฉัตรวิโรจน์. 2550. **การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครู.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาอุดมศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญชม ศรีสะอาด. 2549. **การพัฒนาการวิจัยโดยใช้รูปแบบ** (Online). http://www.watpon.com/journal/, 25 กรกฎาคม 2550.

บุปผา สมมะโน. 2536. **ความคาดหวังของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีต่อการบริหารงานด้านการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของวิทยาลัยครูลำปาง.** การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

บุหงา วัฒนะ. 2533. **การนำเสนอรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อส่งเสริมเจตคติทางบวกต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาในวิทยาลัยครู.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปฐมพงศ์ ศุภเลิศ. 2550. “สมรรถภาพของผู้ประกอบวิชาชีพ.” **สารานุกรมวิชาชีพครูเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสฉลองสิริราชสมบัติครบรอบ 60 ปี** 1: 375-382.

ปทีป เมธาคุณวุฒิ. 2530. **ครุศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประมุข กอปรสิริพัฒน์. 2548. **การพัฒนาหลักสูตรการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ตามหลักสูตรการปฏิรูปการฝึกหัดครู.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประมุข กอปรสิริพัฒน์. 2549. “การสะท้อนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู.” **ราชภัฏวิชาการ วารสารครุศาสตร์** 1 (ฉบับพิเศษ).

ปราชญา กล้าผจัญ และ สมศักดิ์ คงเที่ยง. 2544. **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ปุญชรัสมิ์ เต็มชัย. 2546. **การพัฒนาแบบประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พยุงศักดิ์ จันทรสุรินทร์. 2543. **การพัฒนารูปแบบความร่วมมือระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษากับสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาอุดมศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มติชน. 2547. **พจนานุกรม ฉบับมติชน.** กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.

มานะ รักษ์วงศ์. 2545. “โครงสร้างการบริหารงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพ: สู่ประสิทธิภาพของระบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ.” **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์** 14 (1): 52-61.

รสสุคนธ์ มกรมณี. 2543. **วิธีระบบทางเทคโนโลยีการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: เพอเฟคชั่น เฮ้าส์.

ราตรี นันทสุคนธ์. 2547. **การพัฒนารูปแบบการประเมินแบบร่วมมือสำหรับประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของสถาบันราชภัฏ**. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร.

รุ่งนภา จิตรโรจนรักษ์. 2548. **การพัฒนารูปแบบการบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับประเทศไทย.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รุ่งฟ้า กิติญานุสันต์ และ สมประสงค์ ประสงค์เงิน. 2542. **การศึกษาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.** ชลบุรี: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

วรรณทิพา รอดแรงค้า และ ภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์. 2545. "ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตสาขาการสอนวิทยาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์." **วารสารเกษตรศาสตร์ (สังคม)** 23 (2): 104-117.

_____. 2550. **การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูวิทยาศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.

วนิดา เพ็ญกิ่งกาญจน์. 2550. "ทักษะวิชาชีพในการดูและการนิเทศนักศึกษาฝึกสอนของสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ." **วารสารศึกษาศาสตร์สาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่** 34 (2): 54-67.

วัชราภรณ์ เขื่อนวัง. 2549. **สภาพ ปัจจัยและการส่งเสริมการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแบบกัลยาณมิตร.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วัชนีย์ เชาว์ดำรงค์. 2542. **รูปแบบการพัฒนาลักษณะความเป็นครูวิชาชีพนิสิตนักศึกษาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาอุดมศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิชิต สุรัตน์เรืองชัย. 2543. "ผลการใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพเพื่อเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูของนิสิตศึกษาศาสตร์." **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา** 13 (1): 59-66.

วิชิต สุรัตน์เรืองชัย และ ชลันดา พันธุ์พาณิช. 2546. "ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการฝึกสอนของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา." **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา** 15 (1): 85-93.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วีรพันธ์ สิทธิพงศ์. 2542. **ลักษณะครูอาชีวศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอพีกราฟิคดีไซน์และการพิมพ์จำกัด.

ศักดา สถาพรวจนา. 2549. **การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศันสนีย์ จันทร์สถิตย์พร. 2549. **การพัฒนาหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแบบผสานสัมพันธ์สำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาอุดมศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิริพร ควรชม. 2531. **ความรู้ความสามารถในการนิเทศการฝึกสอนของอาจารย์นิเทศก์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ตามการเรียนรู้ของตนเองและของนักศึกษาฝึกสอน.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. 2539. **องค์การและการจัดการ.** กรุงเทพมหานคร: พัฒนาศึกษา.

ศิริเพ็ญ มากบุญ. 2542. **การพัฒนาแบบฝึกเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพทางการวิจัยสำหรับนักศึกษาครู.** ลพบุรี: ภาควิชาทดสอบและวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเทพสตรี.

สมบัติ คชสิทธิ์. 2533. **การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมยศ นาวีการ. 2545. **การบริหารแบบมีส่วนร่วม.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจ 1991 จำกัด

สงัด อุทรานันท์. 2527. **การจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ.** พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ดวงเดือน.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สวัสดิ์ ผลอุทิศ. 2527. **รายงานการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพระยะก่อนฝึก ขณะฝึก และหลังฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยครูสกลนคร.** สกลนคร: สำนักงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูวิทยาลัยครู.

สาวิตรี โรจนะสมิต และ วรรณทิพา รอดแรงค้า. 2547. “มิติใหม่ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู.” **วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์** 19 (2): 1-9.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2538. **แผนหลักการปฏิรูปการฝึกหัดครูพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: ฟันนี่พับบลิชชิ่ง.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544. **รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายการปฏิรูปวิทยาศาสตร์ศึกษาของไทย.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ. 2543. **สรุปผลการศึกษาวิจัยแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการฝึกหัดครูของสถาบันราชภัฏ.** กรุงเทพมหานคร: เสมาธรรม.

สิริพร ทิพย์คง. 2548. “บทบาทและคุณลักษณะของอาจารย์พี่เลี้ยงในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาการสอนคณิตศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.” **วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์** 20 (3): 35-44.

สุจินดา ม่วงมี. 2548. “บทบาทและความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์ตามการรับรู้ของนิสิตฝึกสอนอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์.” **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา** 17 (2): 31-45.

สุดธิดา จันทร์มณี. 2540. **การจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันราชภัฏเชียงราย.** การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุดใจ บุญอารีย์ และคณะ. 2550. “การวิจัยและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการคุณภาพการผลิตครูหลักสูตรการผลิตครู 5 ปี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.” **วารสารครุทัศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี** 19 (9): 75-88.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สุทธิวรรณ เอี่ยมสำอางค์. 2533. **การประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของวิทยาลัยรัตนโกสินทร์.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาอุดมศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุธาสินี บุญญาพิทักษ์. 2545. **การพัฒนาหลักสูตรครูนักวิจัยในชั้นเรียนสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู.** ปริญญานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุธาสินี บุญญาพิทักษ์. 2551. **คู่มือนิเทศการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา.** สงขลา: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.

สุภา ยธิกุล. 2544. **การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูขั้นเต็มรูปแบบ สถาบันราชภัฏยะลา โดยใช้เทคนิคการนิเทศแบบมีส่วนร่วม**. คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สถาบันราชภัฏยะลา.

สุรศักดิ์ หลาบมาลา. 2550. “การสร้างคนให้เป็นครูดีมีคุณภาพ.” **วารสารครุทัศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี** 19 (9): 60.

สุรกานต์ จังหาร. 2550. “ครูพันธ์ใหม่: แนวคิดการผลิตและพัฒนา.” **วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม** 5 (1): 109-110.

เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิตย์. 2528. **เทคโนโลยีทางการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

เสาวรส ภูภากรณ์. 2543. **สภาพการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาการศึกษาปฐมวัยในสถาบันราชภัฏ.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อรรณพ แสงแจ่ม. 2548. **ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภายหลังการปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของนิสิตฝึกสอนมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.** ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการอุดมศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เอกชัย กี่สุขพันธ์. 2530. **การบริหารทักษะและการปฏิบัติ.** กรุงเทพมหานคร: รุ่งเรืองสาสน์การพิมพ์

อัจฉรา ประไพตระกูล และคณะ. 2522. **ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนิสิตคณะครุศาสตร์ ปีการศึกษา 2520.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุทุมพร จามรมาน. 2541. "โมเดล (Model)." **วารสารวิชาการ** 1(3): 22-25.

Association for Student Teaching. 1995. **Mental Health and Teach Education. Association for Student Teaching 46th Yearbook.** n.p.

Astin, A.W. 1984. "Student Involvement: A Developmental Theory for Higher Education." **Journal of College Student Personal** 25: 51.

Beck, C. and C. Kosnick. 2002. "Component of a good practicum placement: Student teacher perceptions." **Teacher Education Quarterly** 29 (2): 119-135.

Blackwell, T. 1982. "A Student of Attitude Change of Professionals in the Teacher Education Program at the University of Montevallo Before and After.**" Dissertation Abstracts International** 48 (April).

Chickering, A.W. and R. Rinda. 1993. **Education and Identity.** 1993. San Francisco: Jossey-Bass

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

College of Education and Human Sciences University of Nebraska-Lincoln. 2007. **Practicum and Student Teaching** (Online). http://cehs.unl.edu/currentStudents/studentTeaching.shtml, April 30, 2007.

Cota, S.A. 1993. **A Critical Analysis of Metaphor in the Impementation of Shared Governance in Two Selected California Community College Districts**. Doctoral Dissertation University of California.

Crookes, G. 2003. **A practicum in TESOL: Professional development through teaching practice.** Cambridge: Cambridge University.

Darden, G., K. Scott, A. Darden and S. Westfall. 2001. "The student-teaching experience." **The Journal of Physical Education Recreation and Dance** 72 (4): 50-58.

David, K., Newstrom and J.W. Human. 1985. **Behavior at work: organization.** New York: McGraw-Hill.

Egbert, R. L. 1985. "The Practice of Pre-service Teacher Education." **Journal of Teacher Education** (January-February): 16-21.

Ellis, T. I. 1984. **Teacher Competency** (Online). http://www.ericdigests.org/pre-922/teacher.htm, May 8, 2007.

Erdman, J. I. 1983. "Assessing the Purposes of Early Field Experience Programs." **Journal of Teacher Education** 34 (4): 27-31.

Evans, J. 1985. **The Experience of Student Teaching. N**ew York: Macmillan.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Ferguson, B. 1988. **The Systematic Development of Teaching Skill as a Component of Pre-Service Teacher Education at the University of Wollongong**. A paper presented at the 1st Asia-Pacific Conference on Teacher Education: New Direction for a Changing World. Held at Bangkok, Thailand.

Ferguson, C. H. 2006. **The transition from student teaching through the first year of teaching: Reflective perspective of novice teachers** (Online). http://proquest.umi.com/pqdweb?did=1196411291&sid=1&Fmt=2&clientld=61836&RQT=309&VName=PQD, March 23, 2007.

Glickman, C. and T. Bey. 1990. "Supervision." In R. Houston. (ed.). **Handbook of Research on Teacher Education.** New York: Macmillan, 549-580.

Good, C. V. 1973. **Dictionary of Education.** 3rd ed. New York: Mcgraw Hill.

Goodland, J. 1990. "Studying the education of educators: From conception to findings." **Phi Delta Kappen** 71 (9): 698-701.

Goodman, J. 1988. "University Culture and the Problem of Reforming Field Experiences in Teacher Education." **Journal of Teacher Education** 1985 (Sep-Dec): 45-53.

Guyton, E. and D. J. McIntyre. 1990. "Student Teaching and School Experiences." In W. R. Houston. (ed.). **Handbook of Research on Teacher Education**. New York: Macmillan, 514-534.

Hall, G. E. 1985. "Beyond the Looking Glass: Policies, Practices, and Research in Teacher Education." **Journal of Teacher Education** Jan-Feb 1985: 2-7.

Henry, M. A. 1982. **In Introduction to Education.** Ohio: Bell & Howell Company.

_____. 1982. **Testing Out the Field**. Ohio: Bell & Howell Company.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Hyand, T. 1994. **Competence Education and NVAQs: Desserting Perspective.** London: Cassell.

Iowa State University. 2008. **Filed Experiences** (Online). http://www.teacher.hs.iastate.edu/fieldexperiences.php. December 4, 2008.

Jackson, A. C. 1988. "The Student Teaching Experience of Cyril Potter College of Education, Guyana as perceived by student Teacher." **Dissertation Abstracts International** 49 (July): 74-A.

Kast, F. E. and J. E. Rosenweig. 1985. **Organization and Management: A System and Contingency Approach.** 4th ed. New York: McGraw-Hill.

Keeves. J. P. 1988. **Education Research, Methodology and Measurement an International Handbook.** Exeter. A Wheaton & Co. Ltd.

Knowles, G. J., A. L. Cole, and D. S. Presswood. 1994. **Through Preservice Teacher Eyes: Exploring Field Experiences Through Narrative and Inquiry.** New York: Macmillan College.

Koerner, M. E. 1992. "The Cooperating Teacher: An Ambivalent Participant in Student Teacher." **Journal of Teacher Education** 46-56.

Kuh, G.D. 1995. "The Other Curriculum: Out of Class Experiences Associated with Student Learning and Personnel Development" **Journal of Higher Education** 66 (2): 123-155.

Laudon, K. C. and J. P. Laudon. 1988. **Management Information System: A Contemporary Perspective.** New York: MacMillan.

McIntyre, J. D. and D. M. Myrd. 1996. "Preparing Tomorrow Teacher: The Field Experience." **Teacher Education Yearbook.** California: Corwin Press Inc.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

McIntyre, J. D., D. M. Myrd, and S. M. Foxx. 1996. "Field and Laboratory Experience." In J. B. Sikuta., J. Thomas, and E. Guyton. (eds). **Handbook of Research on Teacher Education: A Project of the Association of Teacher Education.** New York: Simon & Schuster Macmillan, 171-193.

Newstrom, J.W. and D. Keith. 1993. **Organization Behavior: Human Behavior at Work.** 9th ed. New York: McGraw-Hill, Inc.

O Grady, R. J. 1994. **Support student teachers with a computer network during the practicum experience** (Online). http://proquest.umi.com/pqdweb?did=741092131&sid=1&Fmt=2&clientId=61836&RQT=309&VName=PQD, April 14, 2007.

Rants, C. J. 1982. **Effect of Time Frame and Early Experience on Student Teacher Competency at Morningside College** (Online). http://proquest.umi.com/pqdweb?did=753831741&sid=1&Fmt=2&clientId=61836&RQT=309&VName=PQD, March 12, 2007.

Richardson, L. K. "Perceptions of Deans of Selected Colleges of Education Concerning the Improvement of Teacher Education Programs." **Dissertation Abstract International** 47 (March 1985): 873-A.

Robbins, S.P. 1990. **Organization Theory Structure, Design and Application.** 3rd ed. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.

Robbins, S. P. and M. Coulter. 2003. **Management**. New Jersey: Prentice-Hall Inc.

Russell, T. 2000. **Introducting preservice teachers to teacher research, Faculty of Education, Qyeeb's University, Ontario** (Online). http://educ.queensu.ca~ar/aera2000, November 3, 2004.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Sadid, W., W. Prins and P.J.M. 1982. **Assessment and Participation: A Theoretical Approach, in Participation of the poor in development.** Leiden: Ediden by Benno Galgart and Eieke Buijs. University of Leiden.

Schoderbeck, P. P. 1990. **Management System: Conceptual Consideration.** Boston: Richard D. Irwin.

Scriven, M. 1994. "Duties of the Teacher." **Journal of Personnel Evaluation in Education** 8: 151-184.

Shermerhorn, J. R, Jr. 1996. **Management.** 5th ed. New York: John Wiley & Sons.

Silver, M. G. 1982. **A Naturalistic Study of Organized Student Teaching Experience of Four Students in an Early Childhood Teacher Preparation Program** (Online). http://proquest.umi.com/pqdweb?did=753831741&sid=1&Fmt=2&clientld=61836&RQT=309&VName=PQD, March 12, 2007.

Steiner, E. 1988. **Methodology of Theory Construction.** Sydney: Education Research Associates.

The Science Education Resource Center (SERC) at Carleton College. 2004. **What is a Model** (Online). http://serc.carleton.edu/introgeo/models/WhatIsAModel.html, April 14, 2008.

University Teacher Education Program Iowa State University. 2007. **Field Experiences** (Online). http://www.teacher.hs.iastate.edu/fieldexperiences.php, December 4, 2007.

Wilson, B. 1991. **Systems: Concept, Methodologies and Applications.** 2nd ed. New York: John Wiley & Sons.

Zimpher, N. 1989. **Evaluating Field-Based Experience in Teacher Education.** Massachusetts: Kluwer Academic.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แบบบันทึกข้อมูล

ข้อมูลเบื้องต้นคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของไทย

คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษา .....

1. สถานที่ตั้งและปีที่ก่อตั้งคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์

.....

.....

.....

2. การบริหารงานภายในคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์

2.1 ผู้บริหารคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์

.....

.....

.....

2.2 คณะกรรมการภายในคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์

.....

.....

.....

2.3 สำนักงานเลขานุการคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์

.....

.....

.....

2.4 ภาควิชาในคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์

.....

.....

.....

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3. การจัดการเรียนการสอนในคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์

.....

.....

.....

4. การบริหารงานของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์กับการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

.....

.....

.....

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แบบบันทึกข้อมูล

ลักษณะการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ

สถาบันอุดมศึกษา.....

1. กรอบแนวคิดในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

……

……

……

2. ประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

……

……

……

3. การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

……

……

……

4. การประเมินผล

……

……

……

5. บทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศก์

……

……

……

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แบบสัมภาษณ์
การบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์
ในสถาบันอุดมศึกษาของไทย

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ เรื่อง “การบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษาของไทย” เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-structure interview) โดยให้ท่านพิจารณาข้อความที่ปรากฏในแบบสัมภาษณ์ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด และขอให้ท่านให้ข้อมูลที่เป็นจริงกับสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ให้การสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 การบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาของไทย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไป

1. ชื่อ-สกุล (ระบุตำแหน่งทางวิชาการ)

   ……

2. วุฒิการศึกษา

   ระดับปริญญาตรี …….. สาขาวิชา ……

   ระดับปริญญาโท …….. สาขาวิชา ……

   ระดับปริญญาเอก …… สาขาวิชา ……

3. ประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

   - ผู้อำนวยการ หรือประธานกรรมการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นระยะเวลา ..... ปี
   - กรรมการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นระยะเวลา ..... ปี
   - อาจารย์นิเทศก์ เป็นระยะเวลา ..... ปี
   - ครูพี่เลี้ยง เป็นระยะเวลา ..... ปี
   - อื่นๆ (ระบุ) …… เป็นระยะเวลา ..... ปี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตอนที่ 2 การบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

<u>การวางแผน</u>

การวางแผน หมายถึง การกำหนดแนวทางการดำเนินงาน หรือนโยบายที่จะดำเนินการไว้ล่วงหน้า เพื่อให้การปฏิบัติงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ข้อ 1. แผนงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูสำหรับนิสิต/นักศึกษาในแต่ละชั้นปีมีลักษณะอย่างไร

1.1 แผนงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูสำหรับนิสิต/นักศึกษาระดับ*<u>ชั้นปีที่ 1</u>* (เช่น รายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในหลักสูตร, กิจกรรม/โครงการต่างๆ) มีลักษณะอย่างไร

……

……

1.2 แผนงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูสำหรับนิสิต/นักศึกษาระดับ*<u>ชั้นปีที่ 2</u>* (เช่น รายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในหลักสูตร, กิจกรรม/โครงการต่างๆ) มีลักษณะอย่างไร

……

……

1.3 แผนงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูสำหรับนิสิต/นักศึกษาระดับ*<u>ชั้นปีที่ 3</u>* (เช่น รายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในหลักสูตร, กิจกรรม/โครงการต่างๆ) มีลักษณะอย่างไร

……

……

1.4 แผนงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูสำหรับนิสิต/นักศึกษาระดับ*<u>ชั้นปีที่ 4</u>* (เช่น รายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในหลักสูตร, กิจกรรม/โครงการต่างๆ) มีลักษณะอย่างไร

……

……

1.5 แผนงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูสำหรับนิสิต/นักศึกษาระดับ*<u>ชั้นปีที่5</u>* (เช่น รายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในหลักสูตร, กิจกรรม/โครงการต่างๆ) มีลักษณะอย่างไร

……

……

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้อ 2. นโยบาย หรือวิธีการการจัดนิสิต/นักศึกษาเข้าสู่สถานศึกษาปฏิบัติการสอนนั้น ใช้นโยบายหรือหลักการอะไรบ้างในการพิจารณาและดำเนินการ

……

……..

<u>การจัดองค์การ</u>

การจัดองค์การ หมายถึง การวางรูปแบบหน่วยงานอย่างเป็นระบบ และกำหนดบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของแต่ละส่วนงานต่างๆอย่างชัดเจน เพื่อให้การดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อ 1. ทางสถาบันคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ มีการจัดหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู อย่างไร

☐ มีฝ่าย/หน่วย/ศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู

☐ ไม่มีฝ่าย/หน่วย/ศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู แต่ดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในลักษณะ <u>*คณะกรรมการฯ*</u> ในแต่ละปีการศึกษา

☐ อื่นๆ (โปรดระบุ) ……

ข้อ 2. หลักการพิจารณาสถานศึกษาเครือข่ายสำหรับปฏิบัติการสอนทางคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ มีหลักการอะไรบ้างในการพิจารณา

……

……

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

<u>การบริหารบุคลากร</u>

การบริหารบุคลากร หมายถึง การคัดเลือกบุคลากรที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมมาปฏิบัติงาน การจัดประสบการณ์วิชาชีพครู รวมทั้งการพัฒนาบุคลากรเพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน และสนับสนุน ส่งเสริมขวัญและกำลังใจแก่บุคลากร

ข้อ 1. การคัดเลือกบุคลากรที่เป็นหลักในการปฏิบัติงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูมีลักษณะอย่างไร

……...
……
……...
……
……...

ข้อ 2. วิธีการหรือแนวทางที่ทางคณะครุศาสตร์/หรือศึกษาศาสตร์ได้มีการพัฒนาบุคลากรแก่เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานทางด้านประสบการณ์วิชาชีพครู มีวิธีการหรือแนวทางอย่างไรบ้าง

2.1 ประเด็นที่ทางคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ได้จัดให้มีการพัฒนาบุคลากร ได้แก่ประเด็นอะไรบ้าง

……
……

2.2 วิธีการ หรือแนวทางการพัฒนาบุคลากร เป็นอย่างไร

……
……

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้อ 3. การสนับสนุน ส่งเสริมขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากรในการปฏิบัติงานทางด้านประสบการณ์วิชาชีพครู มีอะไรบ้าง

- ผู้อำนวยการ หรือประธานกรรมการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

☐ ค่าตอบแทนในรูปของตัวเงิน ☐ ลดภาระงาน(ชั่วโมงสอน)ให้

☐ ให้ได้ร่วมกิจกรรมที่เป็นทั้งวิชาการและนันทนาการ ☐ อื่นๆ(โปรดระบุ).....

- กรรมการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

☐ ค่าตอบแทนในรูปของตัวเงิน ☐ ลดภาระงาน(ชั่วโมงสอน)ให้

☐ ให้ได้ร่วมกิจกรรมที่เป็นทั้งวิชาการและนันทนาการ ☐ อื่นๆ(โปรดระบุ).....

- อาจารย์นิเทศก์

☐ ค่าตอบแทนในรูปของตัวเงิน ☐ ลดภาระงาน(ชั่วโมงสอน)ให้

☐ ให้ได้ร่วมกิจกรรมที่เป็นทั้งวิชาการและนันทนาการ ☐ อื่นๆ(โปรดระบุ).....

- ครูพี่เลี้ยง

☐ ค่าตอบแทนในรูปของตัวเงิน ☐ ให้ได้ร่วมกิจกรรมที่เป็นทั้งวิชาการและนันทนาการ

☐ อื่นๆ(โปรดระบุ)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

<u>การอำนวยการ</u>

การอำนวยการ หมายถึง ปัจจัยเกื้อหนุนที่สนับสนุน และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูให้เป็นไปอย่างราบรื่น และบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ข้อ 1. ปัจจัยเกื้อหนุนที่สนับสนุน และอำนวยสะดวกให้แก่บุคลากรในการปฏิบัติงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ได้แก่อะไรบ้าง

……

……

ข้อ 2. สภาพปัญหาของการอำนวยการในการจัดประสบการณวิชาชีพครูมีปัญหาอะไรบ้าง (โปรดเรียงลำดับระดับสภาพปัญหาจากมากไปน้อย)

……

……...

<u>การประสานงาน</u>

การประสานงาน หมายถึง การติดต่อสื่อสาร เพื่อให้การดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้

ข้อ 1. ลักษณะของการประสานงาน*<u>ภายใน</u>*คณะฯ เช่น ประธานฯ, คณะกรรมการ ฯ, อาจารย์นิเทศก์, ฝ่ายทะเบียน, ฝ่ายการเงิน, ฝ่ายสารบรรณ ฯลฯ มีลักษณะอย่างไร

……

……

ข้อ 2. ลักษณะของการประสานงานไปยังบุคคลหรือฝ่ายงาน*<u>ภายนอก</u>*คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ มีลักษณะอย่างไร

……

……

ข้อ 3. ลักษณะการประสานงานกับนิสิต/นักศึกษาในการแจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้นิสิต/นักศึกษาให้ทราบ มีลักษณะอย่างไร

……

……

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้อ 4. สภาพปัญหาของการประสานงานในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู (โปรดเรียงลำดับระดับสภาพปัญหาจากมากไปน้อย)

……

……

<u>การงบประมาณ</u>

การงบประมาณ หมายถึง การดำเนินการทางด้านการเงิน เพื่อสนับสนุนค่าใช้จ่ายต่างๆของการดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งครอบคลุมถึงรายรับ และรายจ่ายงบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ข้อ 1. *<u>รายรับ</u>*งบประมาณสำหรับการดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในแต่ละปีการศึกษาได้รับจากแหล่งใดบ้าง

……

……

ข้อ 2. *<u>รายจ่าย</u>*งบประมาณสำหรับการดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในแต่ละปีการศึกษามีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการอะไรบ้าง

……

……

ข้อ 3. งบประมาณที่ได้จัดหาดังกล่าวเพียงพอต่อจัดสรรในการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูหรือไม่ อย่างไร หากไม่เพียงพอทางคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์มีวิธีการแก้ปัญหาอย่างไร

……

……

……..

ขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งในการให้สัมภาษณ์และให้ข้อมูล
นายสุรวีร์ เพียรเพชรเลิศ
นิสิตปริญญาเอก สาขาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประเด็นคำถาม
ความคิดเห็นของนิสิต/นักศึกษาที่มีต่อกระบวนการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู
ของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษาของไทย

คำชี้แจง

ประเด็นคำถาม “กระบวนการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษาของไทย” เป็นแนวคำถามที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม (focus group) นิสิต/นักศึกษาที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา (ครั้งที่ 2) โดยขอให้นิสิต/นักศึกษาที่ร่วมการสนทนากลุ่มทุกท่านแสดงความคิดเห็น อภิปราย และให้ข้อมูลที่เป็นจริงของกระบวนการการประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษา

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

ตอนที่ 2 ประเด็นคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม (focus group) “ กระบวนการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษาของไทย ”

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สัมภาษณ์เมื่อ (วัน/ เดือน/ ปี) …… เวลา…….. น. สถานที่……

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคล

ชื่อสถาบัน .....

1. ชื่อ-สกุล ……
   สาขาวิชาเอก ……
2. ชื่อ-สกุล……..
   สาขาวิชาเอก ……..
3. ชื่อ-สกุล……
   สาขาวิชาเอก ……
4. ชื่อ-สกุล ……
   สาขาวิชาเอก ……
5. ชื่อ-สกุล ……
   สาขาวิชาเอก ……
6. ชื่อ-สกุล ……
   สาขาวิชาเอก ……
7. ชื่อ-สกุล ……
   สาขาวิชาเอก ……

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตอนที่ 2 ประเด็นคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม (focus group) “กระบวนการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษาของไทย”

มโนทัศน์/ประเด็นที่ศึกษา	คำถาม และประเด็นซักถามต่อ
1. ประสบการณ์วิชาชีพครู *ก่อน* ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา	***จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*** 1. นิสิต/ นักศึกษาจะได้เรียนรู้จากรายวิชาวิทยาการสอน หรือนวัตกรรม/ ทักษะการสอนตามสาขาวิชาเอก อะไรบ้าง อย่างไร (ซัก: การสังเกตการสอน การทดลองสอน) 2. สภาพปัญหา ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสบการณ์วิชาชีพครูที่ได้เรียนรู้ก่อนปฏิบัติการในสถานศึกษา (ซัก: ประสบการณ์วิชาชีพครูที่ต้องการเรียนรู้เพิ่มเติม*ก่อน* ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา) ***มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*** 1. นิสิต/นักศึกษาได้เรียนรู้จากรายวิชา*การฝึกปฏิบัติการสอนในวิชาเฉพาะสาขา* อะไรบ้าง อย่างไร 2. สภาพปัญหา ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรายวิชา*การฝึกปฏิบัติการสอนในวิชาเฉพาะสาขา* (ซัก: ระยะเวลาของการเรียนรู้รายวิชาปฏิบัติการสอนในวิชาเฉพาะสาขา และประสบการณ์วิชาชีพครูที่ต้องการเรียนรู้เพิ่มเติม*ก่อน*ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา) ***มหาวิทยาลัยรามคำแหง*** คณะศึกษาศาสตร์ ไม่ได้จัดรายวิชาให้นิสิต/นักศึกษาได้เรียนรู้ประสบการณ์วิชาชีพครู*ก่อน* ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ทำให้เกิดสภาพปัญหาอะไรบ้าง นิสิต/นักศึกษา มีความคิดเห็น และข้อเสนออะไรบ้าง อย่างไร(ซัก: การสอน, งานกิจกรรมนักเรียน,งานธุรการ, งานประจำชั้น)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มโนทัศน์/ประเด็นที่ศึกษา	คำถาม และประเด็นซักถามต่อ
	<u>มหาวิทยาลัยศิลปากร</u> 1. นิสิต/นักศึกษาได้เรียนรู้จากรายวิชา*<u>การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู</u>* อะไรบ้าง อย่างไร (ซัก: การสังเกตและร่วมปฏิบัติงานกับบุคลากรของสถานศึกษา, งานธุรการในโรงเรียน, งานปกครอง และกิจกรรมนักเรียน) 2. สภาพปัญหา ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรายวิชา*<u>การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู</u>*(ซัก: ปัญหาเกี่ยวกับเวลาของการนัดหมายระหว่างนิสิต/นักศึกษาและอาจารย์, ระยะเวลาของการเรียนรู้รายวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู, การบริหารจัดการของรายวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และประสบการณ์วิชาชีพครูที่ต้องการเรียนรู้เพิ่มเติม*<u>ก่อน</u>*ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา) ***<u>มหาวิทยาลัยบูรพา</u>*** 1. นิสิต/นักศึกษาได้เรียนรู้จากรายวิชา*<u>การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 1</u>* อะไรบ้าง อย่างไร (ซัก: การสังเกตและสัมมนา การจัดการในโรงเรียน, การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน, การทำงานของครู) 2. นิสิต/นักศึกษาได้เรียนรู้จากรายวิชา*<u>การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 2</u>* อะไรบ้าง อย่างไร (ซัก: ฝึกทำและทดลองใช้สื่อ, ฝึกการสอนและปกครองชั้นเรียน, ช่วยงานธุรการในชั้นเรียน) 3. สภาพปัญหา ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรายวิชา*<u>การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 1, 2</u>* (ซัก: ปัญหาเกี่ยวกับเวลาของการนัดหมายระหว่างนิสิต/นักศึกษาและอาจารย์, ระยะเวลาของการเรียนรู้รายวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 1, 2, การบริหารจัดการของรายวิชาประสบการณ์วิชาชีพครู 1, 2 และประสบการณ์วิชาชีพครูที่ต้องการเรียนรู้เพิ่มเติม*<u>ก่อน</u>*ออกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มโนทัศน์/ประเด็นที่ศึกษา	คำถาม และประเด็นซักถามต่อ
	<u>มหาวิทยาลัยเชียงใหม่</u> 1. นิสิต/นักศึกษาได้เรียนรู้จากรายวิชา*<u>การเตรียมปฏิบัติงานวิชาชีพครู</u>* อะไรบ้าง อย่างไร (ซัก: การสังเกตการสอน, การมีส่วนร่วมในการสอน, และการสัมมนา) 2. สภาพปัญหา ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรายวิชา*<u>การเตรียมปฏิบัติงานวิชาชีพครู</u>*(ซัก: ปัญหาเกี่ยวกับเวลาของการนัดหมายระหว่างนิสิต/นักศึกษาและอาจารย์, ระยะเวลาของการเรียนรู้รายวิชา การเตรียมพร้อมก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู, การบริหารจัดการของรายวิชาการเตรียมพร้อมก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และประสบการณ์วิชาชีพครูที่ต้องการเรียนรู้เพิ่มเติม*<u>ก่อน</u>*ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา) ***<u>มหาวิทยาลัยขอนแก่น</u>*** 1. นิสิต/นักศึกษาได้เรียนรู้จากรายวิชา*<u>ประสบการณ์วิชาชีพครู 1</u>* อะไรบ้าง อย่างไร (ซัก: งานประจำชั้น งานธุรการ งานกิจการนักเรียน งานพัฒนาสังคม และการประชุมปฏิบัติการ) 2. นิสิต/นักศึกษาได้เรียนรู้จากรายวิชา*<u>ประสบการณ์วิชาชีพครู 2</u>* อะไรบ้าง อย่างไร (ซัก: การแนะแนวและให้คำปรึกษา การศึกษานักเรียนเป็นรายกรณี การจัดกิจกรรม) 3. นิสิต/นักศึกษาได้เรียนรู้จากรายวิชา*<u>ประสบการณ์วิชาชีพครู 3</u>* อะไรบ้าง อย่างไร (ซัก: การสัมมนาแนวคิดใหม่ๆจากบริบทของโรงเรียน, การเขียนแผนการสอน) 4. สภาพปัญหา ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรายวิชา*<u>ประสบการณ์วิชาชีพครู 1, 2, 3</u>* (ซัก: ปัญหาเกี่ยวกับเวลาของการนัดหมายระหว่างนิสิต/นักศึกษาและอาจารย์, ระยะเวลาของการเรียนรู้รายวิชาประสบการณ์วิชาชีพครู 1, 2, 3 การบริหารจัดการของรายวิชาประสบการณ์วิชาชีพครู 1, 2, 3 และประสบการณ์วิชาชีพครูที่ต้องการเรียนรู้เพิ่มเติม*<u>ก่อน</u>*ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มโนทัศน์/ประเด็นที่ศึกษา	คำถาม และประเด็นซักถามต่อ
	<u>มหาวิทยาลัยทักษิณ</u> 1. นิสิต/นักศึกษาได้เรียนรู้จากรายวิชา*<u>ประสบการณ์วิชาชีพ</u>* อะไรบ้าง อย่างไร(ซัก: การสังเกตการสอน, การมีส่วนร่วมในการสอน) 2. สภาพปัญหา ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรายวิชา *<u>ประสบการณ์วิชาชีพ</u>* (ซัก: ระยะเวลาของการเรียนรู้รายวิชาการสอนในวิชาเฉพาะสาขา, และประสบการณ์วิชาชีพครูที่ต้องการเรียนรู้เพิ่มเติม*<u>ก่อน</u>*ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา)
2. การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา	***<u>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</u>*** 1. จากรายวิชา *<u>ประสบการณ์วิชาชีพครู</u>* นิสิต/นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติอะไรบ้าง อย่างไร (ซัก: การจัดกระบวนการเรียนรู้, การใช้สื่อและนวัตกรรม, การวัดและประเมินผล, การทำบันทึกและรายงานผลการเรียนรู้, การจัดทำหลักสูตร, การทำวิจัยในชั้นเรียน, การจัดกิจกรรมทางวิชาการ, การปฏิบัติงานครูด้านต่างๆ และการสัมมนา) 2. จากรายวิชา *<u>ปฏิบัติการวิชาชีพครู</u>* นิสิต/นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติอะไรบ้าง อย่างไร (ซัก: การจัดกระบวนการเรียนรู้, การใช้สื่อและนวัตกรรม, การวัดและประเมินผล, การทำบันทึกและรายงานผลการเรียนรู้, การจัดทำหลักสูตร, การทำวิจัยในชั้นเรียน, การจัดกิจกรรมทางวิชาการ, การปฏิบัติงานครูด้านต่าง ๆ และการสัมมนา) 3. สภาพปัญหา ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ *<u>ประสบการณ์วิชาชีพครู</u>*และ*<u>ปฏิบัติการวิชาชีพครู</u>* (ซัก:รายวิชาที่ได้ฝึกสอน, ระยะทางในการเดินทาง, การบริหารจัดการ, ความพร้อมของสถานศึกษา, ค่าใช้จ่าย)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มโนทัศน์/ประเด็นที่ศึกษา	คำถาม และประเด็นซักถามต่อ
	<u>มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ</u> 1. จากรายวิชา*<u>การปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์</u>* นิสิต/นักศึกษาได้เรียนรู้ อะไรบ้าง อย่างไร (ซัก:ปฏิบัติการสอนในชั้นเรียน, การวิจัยในชั้นเรียน, การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา, งานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน, งานบริการของโรงเรียน, ศึกษาและบริการชุมชน) 2. ความแตกต่างของการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาระหว่างครั้งที่หนึ่ง และครั้งที่สอง มีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร 3. สภาพปัญหา ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรายวิชา*<u>การปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์</u>* (ซัก: รายวิชาที่ได้ฝึกสอน, ระยะทางในการเดินทาง, การบริหารจัดการ, ความพร้อมของสถานศึกษา, ค่าใช้จ่าย) ***<u>มหาวิทยาลัยรามคำแหง</u>*** 1. จากรายวิชา*<u>การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 1 และการสัมมนา 1</u>* นิสิต/นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติอะไรบ้าง อย่างไร (ซัก: การปฏิบัติการสอน,การจัดกิจกรรม, การฝึกงานธุรการ, การจัดทำโครงการ, การสัมมนานอกสถานที่) 2. จากรายวิชา*<u>การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 2 และการสัมมนา 2</u>* นิสิต/นักศึกษาได้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษาอะไรบ้าง อย่างไร (ซัก: การปฏิบัติการสอน,การจัดกิจกรรม, การฝึกงานธุรการ, การจัดทำโครงการ, การทำวิจัยในชั้นเรียน, การสัมมนานอกสถานที่) 3. สภาพปัญหา ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ*<u>การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 1 และการสัมมนา 1</u>* และ*<u>การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 2 และการสัมมนา 2</u>* (ซัก:รายวิชาที่ได้ฝึกสอน, ระยะทางในการเดินทาง, การบริหารจัดการ, ความพร้อมของสถานศึกษา, ค่าใช้จ่าย)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มโนทัศน์/ประเด็นที่ศึกษา	คำถาม และประเด็นซักถามต่อ
	<u>มหาวิทยาลัยศิลปากร</u> 1. จากรายวิชา*<u>การฝึกปฏิบัติการสอน 1</u>* นิสิต/นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติอะไรบ้าง อย่างไร (ซัก: การปฏิบัติการสอน, งานธุรการ, งานกิจการนักเรียน, งานพัฒนาตนเองและสังคม, การทำโครงงาน และการทำวิจัยในชั้นเรียน) 2. จากรายวิชา*<u>การฝึกปฏิบัติการสอน 2</u>* นิสิต/นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติอะไรบ้าง อย่างไร (ซัก: การปฏิบัติการสอนในสาขาวิชาเอก, การฝึกทำวิจัยในชั้นเรียน, การจัดทำรายงานการประเมินตนเอง, การทำกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน, การประเมินผลการเรียน) 3. สภาพปัญหา ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ*<u>การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 1 และ 2</u>* (ซัก:รายวิชาที่ได้ฝึกสอน, ระยะทางในการเดินทาง, การบริหารจัดการ, ความพร้อมของสถานศึกษา, ค่าใช้จ่าย) ***<u>มหาวิทยาลัยบูรพา</u>*** 1. จากรายวิชา*<u>การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1</u>* นิสิต/นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติอะไรบ้าง อย่างไร (ซัก: การสัมมนา, การปฏิบัติการสอน, งานพัฒนาการเรียนการสอน และงานอื่นๆ) 2. จากรายวิชา*<u>การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 2</u>* นิสิต/นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติอะไรบ้าง อย่างไร (ซัก: การสัมมนา การปฏิบัติการสอนงานวิจัย งานพัฒนาการเรียนการสอน และงานอื่น ๆ) 3. สภาพปัญหา ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ*<u>การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1 และ 2</u>* (ซัก:รายวิชาที่ได้ฝึกสอน, ระยะทางในการเดินทาง, การบริหารจัดการ, ความพร้อมของสถานศึกษา, ค่าใช้จ่าย)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มโนทัศน์/ประเด็นที่ศึกษา	คำถาม และประเด็นซักถามต่อ
	<u>มหาวิทยาลัยเชียงใหม่</u> 1. จากรายวิชา*<u>การปฏิบัติงานวิชาชีพครู 1</u>* นิสิต/นักศึกษาได้ฝึกประสบการณ์อะไรบ้าง อย่างไร (ซัก: การปฏิบัติการสอนจริง, ปฏิบัติภารกิจบทบาทหน้าที่ครู) 2. จากรายวิชา*<u>การปฏิบัติงานวิชาชีพครู 2</u>* นิสิต/นักศึกษาได้ฝึกประสบการณ์อะไรบ้าง อย่างไร (ซัก: การปฏิบัติการสอนจริง,ฝึกปฏิบัติบทบาทหน้าที่ครู) ***<u>มหาวิทยาลัยขอนแก่น</u>*** 1. จากรายวิชา*<u>การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1</u>* นิสิต/นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติอะไรบ้าง อย่างไร (ซัก: การสัมมนา,การปฏิบัติการสอน, งานพัฒนาการเรียนการสอน และงานอื่นๆ) 2. จากรายวิชา*<u>การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 2</u>* นิสิต/นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติอะไรบ้าง อย่างไร (ซัก: การสัมมนา, การปฏิบัติการสอน,งานวิจัยในชั้นเรียน, งานพัฒนาการเรียนการสอน และงานอื่นๆ) 3. สภาพปัญหา ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ*<u>การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1 และ 2</u>* (ซัก:รายวิชาที่ได้ฝึกสอน, ระยะทางในการเดินทาง, การบริหารจัดการ, ความพร้อมของสถานศึกษา, ค่าใช้จ่าย)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มโนทัศน์/ประเด็นที่ศึกษา	คำถาม และประเด็นซักถามต่อ
	<u>มหาวิทยาลัยทักษิณ</u> 1. จากรายวิชา*<u>การฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา</u>* นิสิต/นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติอะไรบ้าง อย่างไร (ซัก: ฝึกปฏิบัติบทบาทหน้าที่ครู, ปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน, ศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล, การสัมมนา) 2. ความแตกต่างของการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาระหว่างครั้งที่หนึ่ง และครั้งที่สอง มีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร 3. สภาพปัญหา ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ*<u>การฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา</u>* (ซัก:รายวิชาที่ได้ฝึกสอน, ระยะทางในการเดินทาง, การบริหารจัดการ, ความพร้อมของสถานศึกษา, ค่าใช้จ่าย)
3. ระยะเวลาของการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา	นิสิต/นักศึกษามีความคิดเห็นอย่างไรกับระยะเวลาของการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเป็นระยะเวลา 2 ภาคเรียน หรือ 1 ปีการศึกษา (ซัก: ระยะเวลา 2 ภาคเรียนหรือ1 ปีการศึกษาเหมาะสมดีแล้ว, ควรกำหนดการฝึกสอนเป็นระยะเวลา 1 ภาคเรียนก็เพียงพอแล้ว หรือควรมีทางเลือกอื่น ๆ)
4. การทำวิจัยในชั้นเรียนของนิสิต/นักศึกษา	1. นิสิต/นักศึกษามีความคิดเห็นอย่างไรกับการทำวิจัยในชั้นเรียนในระหว่างการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา (ซัก: การทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นเรื่องที่ท้าทายและสามารถพัฒนาฝึกการทำวิจัยได้, การทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นเรื่องที่ยากลำบาก และหนักใจ, ไม่ต้องการให้มีการทำวิจัยในชั้นเรียนในช่วงระหว่างการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา) 2. อาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงมีบทบาทและให้คำแนะนำในการทำวิจัยในชั้นเรียนมากน้อยเพียงใดและมีประเด็นอะไรบ้างที่ได้รับคำแนะนำ 3. นิสิต/นักศึกษามีข้อเสนอแนะหรือมีสิ่งที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษอะไรบ้างต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มโนทัศน์/ประเด็นที่ศึกษา	คำถามและประเด็นซักถามต่อ
5. บทบาทของอาจารย์นิเทศก์	1. มีประเด็นอะไรบ้างที่นิสิต/นักศึกษาได้รับคำแนะนำ และการช่วยเหลือจากอาจารย์นิเทศก์ 2. นิสิต/นักศึกษาได้รับคำแนะนำ การช่วยเหลือ จากอาจารย์นิเทศก์ในการปฏิบัติการสอนมากน้อยเพียงไร อย่างไร 3. นิสิต/นักศึกษามีความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอะไรบ้างต่อบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ (ซัก: สิ่งที่ต้องการให้อาจารย์นิเทศก์ทราบ, สิ่งที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ)
6. บทบาทของครูพี่เลี้ยง	1. มีประเด็นอะไรบ้างที่ได้รับคำแนะนำ และการช่วยเหลือ จากครูพี่เลี้ยงจากทางโรงเรียน(ซัก: การทำวิจัยในชั้นเรียน, การสอน, แผนการสอน, การปกครองชั้นเรียน, งานประจำชั้น) 2. นิสิต/นักศึกษาได้รับคำแนะนำ การช่วยเหลือ จากครูพี่เลี้ยงของโรงเรียนในการปฏิบัติการสอนมากน้อยเพียงไร อย่างไร 3. นิสิต/นักศึกษามีความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะอะไรบ้างต่อบทบาทของครูพี่เลี้ยงของโรงเรียน(ซัก: ความรู้ความสามารถของครูพี่เลี้ยง, การให้คำปรึกษาการทำวิจัยในชั้นเรียน)
7. ประเด็นอื่นๆที่นิสิต/นักศึกษาเห็นว่าผู้วิจัยควรได้รับทราบ	1. จากกระบวนการจัดประการณ์วิชาชีพครูที่ทางคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ได้ดำเนินการให้นิสิต/นักศึกษานั้น นิสิต/นักศึกษาอยากเรียนรู้หรือฝึกปฏิบัติเพิ่มเติมอะไรอีกบ้าง, เจตคติต่อวิชาชีพครูเป็นอย่างไรหลังจากที่ได้ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 2 ภาคเรียน 2. มีประเด็นอะไรบ้างที่ต้องการให้ทางคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ หรือทางสถานศึกษาเครือข่าย ควรแก้ไขปรับปรุงเกี่ยวกับกระบวนการจัดประการณ์วิชาชีพครู

.....

ขอขอบคุณนิสิต/นักศึกษาทุกคน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แบบสอบถาม
ความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงที่มีต่อการเป็นครูที่เก่ง และครูที่ดีของนิสิต/ นักศึกษา
คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาของไทย

คำชี้แจง

ขอให้ท่านพิจารณารายการแบบสอบถามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงที่มีต่อการเป็นครูที่เก่ง และครูที่ดีของนิสิต/นักศึกษา คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ ที่ปรากฏในแบบสอบถามฉบับนี้ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงตามความเป็นจริง

แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงที่มีต่อการเป็นครูที่เก่ง และครูที่ดีของนิสิต/นักศึกษาปฏิบัติการสอนคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาของไทย *“ครูที่เก่ง” หมายถึง สมรรถนะทางด้านความรู้ความสามารถของนิสิต/นักศึกษา และ “ครูที่ดี” หมายถึง คุณลักษณะของความเป็นครูของนิสิต/ นักศึกษา* โดยแบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามแบบมาตรส่วนประมาณค่า (rating scales) ดังนี้

ระดับคะแนน 5 หมายถึง นิสิต/นักศึกษามีสมรรถนะหรือคุณลักษณะของความเป็นครูอยู่ในระดับมากที่สุด
ระดับคะแนน 4 หมายถึง นิสิต/นักศึกษามีสมรรถนะหรือคุณลักษณะของความเป็นครูอยู่ในระดับมาก
ระดับคะแนน 3 หมายถึง นิสิต/นักศึกษามีสมรรถนะหรือคุณลักษณะของความเป็นครูอยู่ในระดับปานกลาง
ระดับคะแนน 2 หมายถึง นิสิต/นักศึกษามีสมรรถนะหรือคุณลักษณะของความเป็นครูอยู่ในระดับน้อย
ระดับคะแนน 1 หมายถึง นิสิต/นักศึกษามีสมรรถนะหรือคุณลักษณะของความเป็นครูอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เป็นครูพี่เลี้ยงของนิสิต/นักศึกษาคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบัน.....
   ในสาขาวิชาเอก……

2. โรงเรียน ……

3. วุฒิการศึกษาของครูพี่เลี้ยง
   ระดับปริญญาตรี …….. สาขาวิชา ……
   ระดับปริญญาโท …….. สาขาวิชา ……
   ระดับปริญญาเอก ……. สาขาวิชา ……

4. ประสบการณ์ในการสอน เป็นระยะเวลา……. ปี
   ประสบการณ์ในการเป็นครูพี่เลี้ยงของนิสิต/นักศึกษา เป็นระยะเวลา……. ปี

5. ประสบการณ์ในการทำวิจัย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

   ☐ เคยทำวิจัยในชั้นเรียน จำนวน ..... เรื่อง

   ☐ เคยทำวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์/การศึกษาอิสระ

   ☐ เคยเป็นผู้ร่วมงานวิจัยในโครงการวิจัย

   ☐ เคยฝึกอบรมการทำวิจัย

   ☐ ไม่เคยทำงานวิจัย

   ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ) …….

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงที่มีต่อการเป็นครูที่เก่ง และครูที่ดีของนิสิต/นักศึกษา

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ครูที่เก่ง: สมรรถนะทางด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับ *หลักสูตร*					
1. นิสิต/นักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา					
2. นิสิต/นักศึกษามีความสามารถในการกำหนดเนื้อหา/หน่วยการเรียนรู้ได้ครบถ้วนตามหลักสูตรสถานศึกษา					
3. นิสิต/นักศึกษาสามารถเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา					
ครูที่เก่ง: สมรรถนะทางด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับ *การสอน*					
4. นิสิต/นักศึกษามีความรู้ในด้านเนื้อหาสาระวิชาที่เป็นวิชาเอกสำหรับไปใช้สอนนักเรียน					
5. นิสิต/นักศึกษาสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบและขั้นตอนที่กำหนดได้อย่างถูกต้อง					
6. นิสิต/นักศึกษามีความสามารถในการนำเข้าสู่บทเรียนโดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์หรือความรู้เดิมกับประสบการณ์หรือความรู้ใหม่ที่จะสอน					
7. นิสิต/นักศึกษาสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลายวิธี เช่น การสอนแบบบรรยาย, แบบอภิปราย, แบบศูนย์การเรียน, แบบโครงงาน, แบบสาธิต เป็นต้น					

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
8. นิสิต/นักศึกษามีความสามารถในการอธิบาย/อภิปราย/ยกตัวอย่างในระหว่างการเรียนการสอนได้อย่างชัดเจน					
9. นิสิต/นักศึกษามีความสามารถในการสาธิต/ทำการทดลองในระหว่างการเรียนการสอนได้อย่างคล่องแคล่ว					
10. นิสิต/นักศึกษาสามารถตั้งข้อคำถามได้ตรงประเด็นและกระตุ้นให้นักเรียนสนใจที่จะเรียนรู้					
11. ขณะดำเนินการเรียนการสอนนิสิต/นักศึกษาสามารถควบคุมชั้นเรียนได้					
12. ขณะดำเนินการเรียนการสอนนิสิต/นักศึกษาสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ต่อสถานการณ์ต่างๆ					
13. นิสิต/นักศึกษาสามารถจัดกิจกรรมการสอนเพื่อสรุปบทเรียนได้เหมาะสมกับเนื้อหาและเวลา					
14. นิสิต/นักศึกษามีความรู้ความสามารถในการสรุปบทเรียนได้อย่างกระชับ ชัดเจน และช่วยให้เกิดความคิดรวบยอด					
ครูที่เก่ง: สมรรถนะทางด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับ *สื่อการสอน* 15. นิสิต/นักศึกษาสร้างหรือผลิตสื่อการสอนได้อย่างสร้างสรรค์เหมาะสมกับเนื้อหาและวัยของผู้เรียน					
16. นิสิต/นักศึกษาสามารถใช้สื่อหรืออุปกรณ์การการเรียนการสอนได้อย่างถูกต้องและคล่องแคล่ว					
17. นิสิต/นักศึกษาใช้สื่อหรืออุปกรณ์การเรียนการสอนได้อย่างคุ้มค่า					
18. นิสิต/นักศึกษามีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางคอมพิวเตอร์ในการสืบค้นข้อมูล					

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ครูที่เก่ง: สมรรถนะทางด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับ *การวัดและประเมินผล*					
19. นิสิต/นักศึกษาใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้					
20. นิสิต/นักศึกษาใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายวิธีที่เหมาะสมกับระดับความรู้และความสามารถของนักเรียน					
21. นิสิต/นักศึกษาเลือกวิธีการวัดและประเมินผลได้สอดคล้องกับบริบทหรือสถานการณ์					
ครูที่เก่ง: สมรรถนะทางด้านความรู้ความสามารถด้าน*การทำวิจัยในชั้นเรียน*					
22. นิสิต/นักศึกษาสามารถกำหนดหัวข้อและวัตถุประสงค์ของการวิจัยในชั้นเรียน					
23. นิสิต/นักศึกษาเรียบเรียงหรือสรุปผลการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง					
24. นิสิต/นักศึกษาสามารถออกแบบงานวิจัยในชั้นเรียน					
25. นิสิต/นักศึกษามีความรู้ความสามารถในการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน					
26. นิสิต/นักศึกษาสามารถเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน					
ครูที่เก่ง: สมรรถนะทางด้านความรู้ความสามารถด้าน*การปฏิบัติงานทั่วไป*					
27. นิสิต/นักศึกษามีทักษะในการพิมพ์สัมผัส					
28. นิสิต/นักศึกษามีความสามารถในการใช้โปรแกรมเทคโนโลยีทางคอมพิวเตอร์เบื้องต้นในการปฏิบัติงานทั่วไป					

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
29. นิสิต/นักศึกษามีความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่งานธุรการของครูประจำชั้น					
30. นิสิต/นักศึกษามีความสามารถในการจัดกิจกรรมนักเรียน					
31. นิสิต/นักศึกษามีความสามารถเกี่ยวกับการปฏิบัติงานพัฒนาสังคมหรือชุมชน					
ครูที่ดี: คุณลักษณะทางด้าน*บุคลิกลักษณะ*					
32. การแต่งกายที่เหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่					
33. มีสัมมาคารวะต่อบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน					
34. ความสุภาพเรียบร้อยต่อบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน					
35. การใช้คำพูดที่เหมาะสมกับนักเรียน					
36. การควบคุมอารมณ์ในสถานการณ์ที่ขัดแย้ง					
37. ความเสียสละต่อการปฏิบัติงาน					
38. ความอดทนต่อการปฏิบัติงาน					
39. ความขยันขันแข็งต่อการปฏิบัติงาน					
40. ความซื่อสัตย์สุจริตทั้งวาจา และความประพฤติ					
ครูที่ดี: คุณลักษณะทางด้าน*ความรับผิดชอบ*					
41. ความรับผิดชอบต่องานสอน					
42. ความรับผิดชอบต่องานประจำชั้น					
43. ความรับผิดชอบต่องานทั่วไปของโรงเรียน					
44. ความรับผิดชอบต่องานพัฒนาสังคม/ชุมชน					
45. การปฏิบัติงานอย่างครบถ้วน					
46. การปฏิบัติงานตรงต่อเวลา					
47. ความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน					
48. การอุทิศเวลาให้กับภาระงานต่างๆ					

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ครูที่ดี: คุณลักษณะทางด้าน*มนุษยสัมพันธ์*					
49. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้บริหาร ครู นักเรียน และบุคลากรในโรงเรียน					
50. มีสัมพันธภาพที่ดีในการติดต่อประสานงานและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้					
ครูที่ดี: คุณลักษณะทางด้าน*จรรยาบรรณวิชาชีพครู*					
51. มีความเมตตาต่อนักเรียนโดยเอาใจใส่ต่อนักเรียนอย่างสม่ำเสมอและเท่าเทียมกัน					
52. การวางตนโดยเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านความประพฤติได้อย่างเหมาะสมกับการเป็นครู					
53. มีความรักและศรัทธาต่อวิชาชีพครู					

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในการตอบแบบสอบถาม

นายสุรวีร์ เพียรเพชรเลิศ
นิสิตปริญญาเอก สาขาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แบบสอบถาม

เรื่อง ความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ในสถาบันอุดมศึกษาของไทย

คำชี้แจง:

1. แบบสอบถามฉบับนี้สำหรับผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ในสถาบันอุดมศึกษาของไทย
2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 ความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ในสถาบันอุดมศึกษาของไทย

3. ขอให้ท่านผู้เชี่ยวชาญโปรดทำแบบสอบถามให้ครบทั้ง 2 ตอน

นายสุรวีร์ เพียรเพชรเลิศ
นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง : โปรดกรอกข้อมูลตามสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. ชื่อ-สกุล (ระบุตำแหน่งทางวิชาการ).....

2. วุฒิการศึกษา : ปริญญาตรี ..... สาขา .....

: ปริญญาโท ..... สาขา .....

: ปริญญาเอก ..... สาขา .....

4. สถานที่ทำงานปัจจุบัน .....

3. ตำแหน่งหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานประสบการณ์วิชาชีพครูจากอดีตถึงปัจจุบัน

…….....

…….....

.....

…….....

ตอนที่ 2 ความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทย

คำชี้แจง: โปรดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทย และโปรดให้เหตุผลเพิ่มเติม

ระดับคะแนน 3 หมายถึง รูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทย มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ระดับคะแนน 2 หมายถึง รูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทย มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับคะแนน 1 หมายถึง รูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทย มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประเด็นพิจารณา	ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
	1	2	3	
ส่วนที่ 1 ปัจจัยนำเข้า : การบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูแบบมีส่วนร่วม 1. รูปแบบการบริหารจัดการการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูยึดหลักการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม				
2. หลักการ 5 ประการ ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ในการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู 2.1 หลักความร่วมมือ 2.2 หลักความเป็นประชาธิปไตย 2.3 หลักความรับผิดชอบ 2.4 หลักความสัมพันธ์เชิงบวก 2.5 หลักการสื่อสาร				
3. องค์ประกอบที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วม 3.1 บุคคลที่มีส่วนร่วม 3.2 ประเด็นที่มีส่วนร่วม 3.3 แนวทางการมีส่วนร่วม				
4. องค์ประกอบของการบริหารจัดการงานประสบการณ์วิชาชีพครู 4.1 การวางแผนงาน 4.2 การจัดองค์กร 4.3 การบริหารงานบุคลากร 4.4 การอำนวยการ 4.5 การประสานงาน 4.6 การงบประมาณ				

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประเด็นพิจารณา	ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
	1	2	3	
ส่วนที่ 2 กระบวนการ : รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูแบบบันไดสู่วิชาชีพครู 1. การจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้แนวคิดบันไดสู่วิชาชีพครู โดยกำหนดขอบข่ายและลำดับ (scope and sequence) ประสบการณ์วิชาชีพครู				
2. ขอบข่ายประสบการณ์วิชาชีพครู 2.1 การปฏิบัติการสอน 2.2 การปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน 2.3 การปฏิบัติงานครู 2.4 การปฏิบัติตน				
3. ลำดับประสบการณ์วิชาชีพครู 3.1 ระดับขั้นการเรียนรู้ 3.2 ระดับขั้นการฝึกฝน 3.3 ระดับขั้นการพัฒนา				
4. รายวิชาประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น 4.1 ระยะเวลาของการเรียนรู้ 4.2 หัวข้อประสบการณ์เรียนรู้ 4.3 วิธีการเรียนรู้ 4.4 การอภิปราย				
5. รายวิชาการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู 5.1 ระยะเวลาของการฝึกปฏิบัติ 5.2 หัวข้อการฝึกปฏิบัติ 5.3 วิธีการฝึกปฏิบัติ 5.4 การเสวนาสะท้อนผล				

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประเด็นพิจารณา	ระดับความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
	1	2	3	
6. รายวิชาการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา 6.1 ระยะเวลาของการพัฒนา 6.2 หัวข้อการพัฒนา 6.3 วิธีการพัฒนา 6.4 การสัมมนาแบบย้อนคิดทบทวน				
ส่วนที่ 3 ผลผลิต : การประเมินผลสมรรถนะการเป็นครูที่เก่งและคุณลักษณะการเป็นครูที่ดี 1. การประเมินผลสมรรถนะการเป็นครูที่เก่ง และคุณลักษณะการเป็นครูที่ดี โดยใช้แนวคิดการประเมินผลตามสภาพจริง				
2. ความชัดเจนของเกณฑ์การให้คะแนน (rubric)				
3. ความครอบคลุมประเด็นย่อยของการประเมินผลแต่ละด้าน 3.1 การปฏิบัติการสอน 3.2 การปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน 3.3 การปฏิบัติงานครู 3.4 การปฏิบัติตน 3.5 การอภิปราย/ เสวนา/ สัมมนา				
4. การประเมินผลนิสิต/ นักศึกษารายวิชาประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามเบื้องต้น และการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู โดยให้ระดับผลการเรียน (เกรด) สอบผ่าน หรือสอบไม่ผ่าน				
5. การประเมินผลนิสิต/ นักศึกษารายวิชาการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพครู โดยให้ระดับผลการเรียน (เกรด) สอบผ่าน หรือสอบไม่ผ่าน				
6. การประเมินผลนิสิต/ นักศึกษารายวิชาการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา โดยให้ระดับผลการเรียน (เกรด) A, B^{+}, B, C^{+}, C, D^{+}, D และ F				

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปนิดา ศิริกุลวิเชฐ
   ผู้อำนวยการโครงการประสานงานหลักสูตรปริญญาบัณฑิตและปฏิบัติการวิชาชีพ
   คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
   สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2551 เวลา 9.50-10.45 น.

2. นางคัชนีย์ โพคาวัฒนะ
   หัวหน้ากองบริการการศึกษา
   มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
   สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2552 เวลา 17.00-18.45 น.

3. อาจารย์เยาวพรรณ ทิมทอง
   ประธานคณะกรรมการเสริมสร้างประสบการณ์วิชาชีพครู
   คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
   สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2551 เวลา 14.00-14.53 น.

4. รองศาสตราจารย์อนงค์พร สมานชาติ
   หัวหน้าภาควิชาหลักสูตรและการสอน
   คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
   สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 16 กันยายน 2551 เวลา 11.50-13.05 น.

5. ดร. เชษฐ์ ศิริสวัสดิ์
   ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิชาการ
   คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
   สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2551 เวลา 10.00-10.55 น.

6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชรินทร์ มั่งคั่ง
   รองคณบดีฝ่ายจัดการศึกษา
   คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
   สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 มกราคม 2552 เวลา 18.15-19.10 น.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

7. รองศาสตราจารย์ สมปัต ตัญตรัยรัตน์

ผู้อำนวยการศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2551 เวลา 15.15-16.30 น.

8. ดร.วิทวัฒน์ ขัตติยะมาน

ประธานหน่วยฝึกสอนและฝึกงาน

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 2551 เวลา 11.00-12.00 น.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก ค

รายชื่อนิสิต/นักศึกษาที่ร่วมสนทนากลุ่ม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รายชื่อนิสิต/นักศึกษาที่ร่วมสนทนากลุ่ม

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(วันที่ 15 สิงหาคม 2551 เวลา 13.00-13.45 น.)

1. นาย ธนดล ยิ้มถนอม
   สาขาวิชาเอก วิทยาศาสตร์ทั่วไป-คณิตศาสตร์

2. นางสาว วนัสนันท์ ดอนหมื่นศรี
   สาขาวิชาเอก วิทยาศาสตร์-เคมี

3. นางสาว ปาริฉัตร เบญจมสิทธิ์
   สาขาการศึกษาปฐมวัย

4. นางสาว อนงค์นาฎ สุวรรณน้อย
   สาขาการศึกษาปฐมวัย

5. นางสาว นลิน พ่วงความสุข
   สาขาดนตรีศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รายชื่อนิสิต/นักศึกษาที่ร่วมสนทนากลุ่ม

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(วันที่ 25 ธันวาคม 2551 เวลา 16.00-17.15 น.)

1. นางสาว กุลชา ลี้ไพโรจน์กุล
   สาขาวิชาเอก วิทยาศาสตร์ชีววิทยา

2. นาย จีรศักดิ์ คำบ้านฝาย
   สาขาวิชาเอก สังคมศึกษา

3. นางสาว มรชิรา คล้ายแก้ว
   สาขาวิชาเอก คณิตศาสตร์

4. นางสาว วันวิษา โรจน์ทนง
   สาขาวิชาเอก ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษา

5. นางสาว พีรเจตน์ ตั้งวงษ์เลิศ
   สาขาวิชาเอก วิทยาศาสตร์เคมี

6. นาย สุทธิลักษณ์ ทองพิลา
   สาขาวิชาเอก วิทยาศาสตร์ฟิสิกส์

7. นาย นราเทพ ขยันทำ
   สาขาวิชาเอก ประถมศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รายชื่อนิสิต/นักศึกษาที่ร่วมสนทนากลุ่ม

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

(วันที่ 18 สิงหาคม 2551 เวลา 16.05-17.20 น.)

1. นาย สมศักดิ์ หงส์เวียงจันทร์
   สาขาวิชาเอก วิทยาศาสตร์

2. นางสาว อ้อมใจ สาคำภีร์
   สาขาวิชาเอก ภาษาอังกฤษ

3. นางสาว ยุพา นาวิเศษ
   สาขาวิชาเอก ภาษาไทย

4. นางสาว เบญจมาศ ไพรศักดาสกุล
   สาขาวิชาเอก ปฐมวัยศึกษา

5. นาย จเร หินแก้ว
   สาขาวิชาเอก คณิตศาสตร์

6. นาย สุทธินันท์ ศิลาฤทธิ์
   สาขาวิชาเอก สังคมศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รายชื่อนิสิต/นักศึกษาที่ร่วมสนทนากลุ่ม

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

(วันที่ 12 กันยายน 2551 เวลา 11.15-12.20 น.)

1. นางสาว ภัททิยา เข็มสม
   สาขาวิชาเอก การประถมศึกษา

2. นางสาว ปิยนุช เทียนช้อน
   สาขาวิชาเอก ภาษาอังกฤษ

3. นาย เอกชัย ภูมิระรื่น
   สาขาวิชาเอก สังคมศึกษา

4. นางสาว ศิระวรรณ พิชัยโสภา
   สาขาวิชาเอก การศึกษาปฐมวัย

5. นาย พุทธพงษ์ เจียมรัตตัญญู
   สาขาวิชาเอก ภาษาไทย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รายชื่อนิสิต/นักศึกษาที่ร่วมสนทนากลุ่ม

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

(วันที่ 18 ธันวาคม 2551 เวลา 12.05-12.55 น.)

1. นาย กฤษฎา ธนสมบูรณ์พันธ์
   สาขาวิชาเอก วิทยาศาสตร์ชีววิทยา

2. นางสาว ลัดดา จันทร์ฉาย
   สาขาวิชาเอก การศึกาปฐมวัย

3. นายภัทรวัฒน์ เขียวขจี
   สาขาวิชาเอก ภาษไทย

4. นางสาว พรพรหม ทัศนสนวิจารณ์
   สาขาวิชาเอก ภาษาอังกฤษ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รายชื่อนิสิต/นักศึกษาที่ร่วมสนทนากลุ่ม
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
(วันที่ 5 มกราคม 2552 เวลา 16.55-18.00 น.)

1. นาย อรรถพล คณิตชรางกูล
   สาขาวิชาเอก สังคมศึกษา

2. นางสาว ฐาปานี ไกรวรรณ
   สาขาวิชาเอก ประถมศึกษา

3. นาย ฉัตรมงคล รัตนปัญญา
   สาขาวิชาเอก การศึกษาปฐมวัย

4. นางสาว จุฑารัตน์ ฝันสืบ
   สาขาวิชาเอก เกษตรกรรม

5. นาย ฐาปกรณ์ รอดตัว
   สาขาวิชาเอก คหกรรม

6. นางสาว วีณประภา เชิงเชาว์
   สาขาวิชาเอก ภาษาอังกฤษ

7. นาย ณัฐภูมิ จันทราช
   สาขาวิชาเอก พลศึกษา

8. นางสาว ศิริพร สมเกียรติ
   สาขาวิชาเอก อุตสาหกรรมศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รายชื่อนิสิต/นักศึกษาที่ร่วมสนทนากลุ่ม
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
(วันที่ 12 ธันวาคม 2551 เวลา 13.00-14.30 น.)

1. นาย อิสระ โสภา
   สาขาวิชาเอก คอมพิวเตอร์ศึกษา

2. นาย คธาวุฒิ กงประโคน
   สาขาวิชาเอก วิทยาศาสตร์ศึกษา

3. นาย ฤทธิรงค์ เศษวงศ์
   สาขาวิชาเอก การสอนภาษาอังกฤษ

4. นางสาว ขนิษฐา สุขสำราญ
   สาขาวิชาเอก สังคมศึกษา

5. นางสาว สุพัตรา สิงห์สถิตย์
   สาขาวิชาเอก คณิตศาสตร์ศึกษา

6. นางสาว ศิริรัตน์ ชาวนา
   สาขาวิชาเอก คณิตศาสตร์ศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รายชื่อนิสิต/นักศึกษาที่ร่วมสนทนากลุ่ม
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
(วันที่ 24 ธันวาคม 2551 เวลา 16.45-17.50 น.)

1. นาย ธรรมสรรค์ สิวายะวิโรจน์
   สาขาวิชาเอก ภาษาไทย

2. นาย กอบชัย พร้อมญาติ
   สาขาวิชาเอก คณิตศาสตร์

3. นางสาว วิชชุดา ตุกพริก
   สาขาวิชาเอก การศึกษาปฐมวัย

4. นางสาว ณัฐชยา ระสิตานนท์
   สาขาวิชาเอก ภาษาอังกฤษ

5. นางสาว จุฬารัตน์ สุวรรณโรจน์
   สาขาวิชาเอก การสอนสังคมศึกษา

6. นาย สินสมุทร คงยอด
   สาขาวิชาเอก การศึกษาปฐมวัย

7. นางสาว สุกัญญา หมัดเล๊าะ
   สาขาวิชาเอก คณิตศาสตร์ และวัดและประเมินผลการศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก ง

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงที่มีต่อการเป็นครูที่เก่งและครูที่ดีของนิสิต/ นักศึกษาคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาของไทย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.นิรมล ศตวุฒิ
   อาจารย์ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
   คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

2. รองศาสตราจารย์ ดร. สุนันท์ สังข์อ่อง
   อาจารย์ภาควิชาการศึกษา
   คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน

3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชรินทร์ มั่งคั่ง
   อาจารย์ภาควิชาวิทยาการสอนและการเรียนรู้
   คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม เรื่องความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ในสถาบันอุดมศึกษาของไทย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมมา ระบอบ
   ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายประสบการณ์วิชาชีพครู
   วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชรินทร์ มั่งคั่ง
   อาจารย์ภาควิชาวิทยาการสอนและการเรียนรู้
   คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปนิดา ศิริกุลวิเชฐ
   ผู้อำนวยการโครงการประสานงานหลักสูตรปริญญาบัณฑิตและปฏิบัติการวิชาชีพ
   คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. ดร.นพเก้า ณ พัทลุง
   รองประธานฝึกสอนฝึกงาน
   คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

5. รองศาสตราจารย์ สมปัต ตัญตรัยรัตน์
   ผู้อำนวยการศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพครู
   คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

6. รองศาสตราจารย์ ดร. คุณหญิงอารมณ์ ฉนวนจิตร
   อาจารย์ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
   คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล ยุตาคม
   รองคณบดีฝ่ายวิชาการ และประธานศูนย์ปฏิบัติการฝึกประสบการณ์วิชาชีพศึกษาศาสตร์
   คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ – นามสกุล	นายสุรวีร์ เพียรเพชรเลิศ
วัน เดือน ปี ที่เกิด	วันที่ 10 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2513
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	- ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ธุรกิจศึกษา) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ - การศึกษามหาบัณฑิต (ธุรกิจศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ - บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (การจัดการทั่วไป) มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2539-2544 อาจารย์หมวดการงานพื้นฐานอาชีพ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. 2544-2545 อาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเซ็นต์จอห์น พ.ศ. 2545-ปัจจุบัน อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์